THE LIBRARIES

COLUMBIA UNIVERSITY

کتابخانهٔ سعید نفیسی

۱۲۷۰

هذا
كتاب الجواهر
من مؤلفات العالم الفاضل الكامل
المحقق المدقق الترابي
رحمه الله

بسم الله الرحمن الرحيم

يا مالك الملك والملكوت وصاحب العظمة والجبروت ويا رب اللوح والقلم ومولج الظلم في الانوار والانوار في الظلم والمتفرد بالالوهية والربوبية والقدم وخالق الانسان ومعلمه ما لم يعلم فلا داية الا ما علم ولا هداية الا ما الهم حارت لطائف الالباب في ساحة قدس جبروتك وناهيك فاهوت الافهام في عرصة عز ملكوتك بشت عن احصاء صفاتك انامل الوصف وخسر عن حصرها لسان الوصف فاول الامور الاقرار بالعجز والقصور عن ادراك عظمتك واحرى الاشياء الاعتراف بالتقصير في اداء خدمتك وطلب الحاجات وفرع باب رحمتك اللهم نور بصائرنا بانوار معرفتك وطهر سرائرنا عن كدورات عالم الطبيعة وفقنا لتلاوة ايا تك ومتعنا بلذيذ مناجاتك وخلصنا عن زعارف الغرور وطهرنا الى ربك عوالم النور وصل على عبدك ورسولك محمد صلى الله عليه وآله صلوة تضحل عندها صلوة المصلين وتدفع عنا اهوال يوم الدين

واما بعد يقول المحتاج الى عفو ربه الباري احمد بن محمد محمد الترابي بصره الله بعيوب نفسه وجعل اليوم خيرا من امسه لما كانت طباع المشتغلين بعد الاز جار عن الغوص في المسائل داعية الى مرتع فيه بالعبور برتعون وقلوب الطالبين بعد صرف افكارهم في استخراج المطالب

54853 G

بانواع

بانواع الوسائل راغبة الى حديقة بهاء تزهو ويفرحون وابهى روضة ترتع فيها الصناع
المشتغلين واحسن حديقة تهتز بها خواطر المتعلمين هو مجموعة كانت مشتملة على
متفرقات الفوائد ومحتوية على مختلفات القواعد وكان كتاب مشكلات العلوم من تاليف
الوالد الماجد العلامة شكر الله مساعيه الجميلة محتويا على عقايد مسائله لم يسمح بمثلها
الافكار ومشتملا على حل مشكلات لم يصل اليها ابدى الافكار من اخبار وابات والفاظ
ومعميات وامثال وابيات وعبارات ومغالطات واسولة حسابية ومسائل عقلية ونقلية
وفوايد عجيبة ودقايق غريبة لكنه طاب ثراه اقتصر فيه على حل المشكلات واختصر الكلام بشرح المعضلات
وكان ظالبا عما يميل اليه كثير من الطباع المزجرة عن التدبر لكثرة الاشتغال عادا باعما عن
اليه القرايح العاجزة عن التدبر في المعضلات الماخذ لها بالتفكر الكلال من حكايات تشفع
وابيات رائقة ومطايبات رائقة ولطايف ومكالمات وطرايف وقواعد كلية وفوايد جزئية
واثار لباحثين واخبار الغابرين فخطر ببالي ان اجمع كتابا يحتوى على كثير مما ذكر ويشتمل على
جم غفير مما سطر واجعله كالتابع لهذا الكتاب فشرعت في تاليفه وهذه المجموعة متوكلا على
الله لوهنا ولم اذكر فيه شيئا مما كان في الكتاب المذكور مذكورا بل اقتصرت فيه على ما
لم يكن مسطورا فادتع بالمعى في حدايقها واقتبس انوار الحكم من مشارقها حتى تعثر على عجايب
بديعة لم يسمح بمثلها الافكار وكلمات عجيبة تشوق النفس الى عوالم الانوار وابيات شائقة
اعذب من الماء الزلال واشعارا رائقة تحكي ايام الوصال وقصص تنفث عبا الملال
عرصفحات الخواطر وحكايات تقربها اعين النواظر ولطايف تشرح الخاطر المحزون ومطايبات
اصفى من الماء المعين ونوادر افكار يتحرك لها الطباع وفوايد ابكار يهش بها الاسماع
ومعضلات لم يكشف عن وجهها النقاب وخفايا مباحث بقيت الى الان في حجاب واثار

893.78
N164

عظماء السلف واخبار ملوك الخلف وسميتها بالخزائن ولما كان بعض ما يذكر فيها من
الامور المخزونة والمطالب التي كنت عليها مصونة فرقت المطالب في مطاوي الكتاب
لتراجع ما يتعلق بمقصد واحد في مقام واحد حتى لا يحصل تمام المطلوب الا بعد الاطلاع
عليها جميعا يا حبيبي ومتبوعها وفقين لسفرك وجليسين لحضرك صاحبين لخلوتك انيسين لو
حششت
ولا تنسى من الدعاء وهو سامع الدعوات وموضع الرجاء **حديث** قال سيد البشر و
لتشفيع يوم المحشر عليه صلوات الله الملك الاكبر طوبى لمن انفق ما اكتسبه في غير معصية
وجالس اهل الفقه والحكمة وخالف اهل الذلة والمسكنة طوبى لمن ذلت نفسه وحسنت
خليقته وصلحت سريرته وعزل عن الناس شره وطوبى لمن انفق الفضل من ماله وامسك
الفضل من قوله **قاعدة** قال الشيخ بهائي في خلاصة الحساب اذا اردت مضروب وعدد في
نفسه في جميع ما تحته من الاعداد فرد عليه واحدا واضرب المجموع في مربع العدد فنصف الحاصل
فهو المطلوب ولا يخفى ان هذه القاعدة مختصة بما اذا اردت مضروب العدد في نفسه في
جميع ما تحته الى الخمسة وقد ضربنا في المثال في ليلة الاثنين وعشرين من شهر صفر الظفر
سنة ١٠١٢ **قاعدة** اسهل مما ذكره الشيخ جارية في مضروب العدد في نفسه في كل عدد
او لا من الاعداد التي تحته سواء كانت منتهية الى الواحد وهي ان تجمع من العدد المنتهى اليه سواء
كان واحدا او غيره الى هذا العدد وتضرب المجموع في العدد فالحاصل هو المطلوب ففي المثال
المذكور وهو اربعة في مفروض الشيخ ضربنا الخمسة والاربعين في العشرة حصل ٤٥٠ وهو المطلوب
معما باسم علي چه نام او كه در بر صوامع ملكوت بقدر مرتبه هر يك جا بلند و نند
يعني هر يك از حروف تهجا كه ذا وجيم والف است بقدر مرتبه خود ترقي كنند يعني اذا حاد
بعشرات دو نند پس ذا عين مي شود وجيم لام والف با واو جمع مجموع اسم علي حاصل مي شود

حكاية

حکایت قال الاصمعی دخلت البادیة وصحبنی رجل فاودعته امرأة من الاعراب بنتها
فلما طلبتها انکرته فقدمتها الی شیخ منهم فاقامت علی انکارها فقال شیخ العرب قد علمت
انه لیس علیها الا الیمین فانی کنت اعلم انها لا تنحل من الیمین فقلت ایها الشیخ کانک ما
سمعت قوله تعالی ولا تقبل لسارق یمینا ولو حلفت برب العالمین فقال صدقت
ایها الرجل وهذها فاقرت ودفعت الی مالی ثم التفت الشیخ الی وقال فی ای سورة تلک الآیة
فقلت فی قوله تعالی الاهی بصبحک فاصبحنا ولا تبقی جمعة الا قد دبنا فقال الشیخ سبحان
الله لقد کنت اظن انها فی تافتحنا لک فتحا مبینا **حاوی** شاه رکان سخن مدعیان
می شنود شرحی از مظلمهٔ خون سیاوشان باو میتواند شد که مراد خواجه از شاه رکان
قوهٔ عاقله ملیکیه باشد و از مدعیان قوای بهیمیهٔ سبعیهٔ شیطانیهٔ وغضبیه و همه باشد یعنی شهویه
که جنود شیطانند و مراد از سیاوش نفس ناطقه قدسیه باشد که مانند سیاوش از
وطن اصلیه خود دور افتاده و از مصاحبت دوستان و هم جنسان خود که ارواح مقدسهٔ مجرده و عقول
مجرده هستند باز مانده و بغربت گرفتار شده و خلاصهٔ معنی آنستکه عقل که پادشاه
مملکت بدنست تدبیر خود را از دست داده و بفریب لصوص قوای بهیمیه و سبعیه و
شیطانیه که بمنزلهٔ مدعیان اند مغرور شده و باعث هلاکت نفس قدسیه گردیده و بنا
بخنا من ظلمات مضیق الطبیعة برحمتک دافتک **مسئلهٔ متحانیه** ای مرجعین
بکون التفاضل بینهما زائدا علی مضروب مجموع جذریهما فی تفاضلهما بواحد هذا ما یمتحن به المتدرب
المتدرب فی علم الحساب فان الماهر فی الفن اذا نظر فی لوازم المسئول عنه یعلم استحالته لوجوب
مساواة التفاضل بین کل مرجعین لمضروب مجموع جذریهما فی تفاضلهما **مطایبة**
نقل ان اعجب فی المحاضرات ان کان بعض امراء بغداد یقال له کوتکین اصابه قولنج وامر الطبیب

بالحقنة نوصفها الى ان قال وتوضع الانبوبة فى الاست فانتفخت اوداج الامير وظهرت ثائرالغضب
فى وجهه فقال ما الخبر فقال فى است من فخاف الطبيب وقال فى اسى ايها الامير **فائدة عظيمة**
اعلم ان لتخفيف المضا وتسهيل الشدائد اسبابا اذا تاملت جزما وصافت عرفانها هونت
وقعها وقللت تاثيرها فمنها اشعار النفس ما تعلم من حلول الفنا والمصير الى الانقضا
وليس للدنيا حال تدوم ولا للمخلوق بقا معلوم ومنها ان يستشعر ان فى كل يوم يمر منها
من اللوم شطرا يذهب منها جانب حتى يتجلى وانت عنها غافل ونعم ما قال الشاعر تسلى عن الغموم
فليس شئ يقيم فناهوم لك بالمقيم لعل الله ينظر بعد هذا اليك بنظرة منه
رحيمه ومنها ان تعلم ان ما وقى من الرزايا والبلايا ما هو اعظم من رزيته واشد من
بليته ومنها ان تعلم ان طوارق الانشان من دلايل فضله ومحنه من شدائد نبله ومنها ان
صلاح العود يستشعر بانه بعض من الارتياض بنوائب الدهر والارتماض بمصايب عصره واستقامة
عود وتجاوبه لا يضر معها رخاء وثباته لا يزلزل بعده بكل شدة ومنها التاسى بالانبيا
والاولياء والسلف الصالحين فانه لم يخل احد منهم مدة عمره عن تواتر البلايا وتواكم الرزايا
ومنها ان بازاء كل مصيبة محو سيئة او رفع درجة او غفران ذنب ومنها ان يستشعر بنفسه
بانه قد علم بالتجربة ودلت الاخبار وكلمات الاخيار على ان بعد كل مصيبة فرحا وسرورا
وعقيب كل شدة بهجة وراحة كما قال الشاعر در نومیدی بسی امید است پایان شب
سیه سفید است ومنها ان يستشعر بان هذه المصيبة نزلت به من خالق القدر وبارئ الذر
هو العدل الحكيم الرؤف الرحيم ولا يصدر عنه بالنسبة الى مخلوقه الا ما هو خير له غاية الامر ان
عقله عاجز عن ادراك خيريته ومنها ان يعلم ان الصبر والرضا فى كل مصيبة يوجب اجرا جزيلا
وثوابا كثيرا لا يكاد ان يصل اليه العقول والافهام ومنها ان يستشعر بانه لو لا صبره ورضا

فانى لم

فاعل امر بفعل **قاعدة** سخت بخاطری الفاظ هر اردت مضروب عدد فی نفسه و فی جمیع
ما فوقه الی ای عدد تو بید فاجمع هذا العدد الی المنتهی واضرب المجموع فی هذا العدد
فالحاصل هو المطلوب مثلاً اردنا ان نضرب الخمسة فی نفسه و فی جمیع ما فوقه الی العشرة فضربنا
الخمسة والاربعین فی الخمسة حصل ۲۲۵ و بجری هذا فی ضرب کل عدد فی اعداد متعددة
متصلة او منفصلة کما لا یخفی **فائدة** یکی از شعراء دکانی کرد در علم عروض تالیف
نموده است گفته است که هر که بسرعت تمام چند فصیح در پی بگوید خواجه توجه
نجارت کند الشخص فصیح است **مطایبة** گویند جامی در وقتیکه این شعر را گفت که
بسکه در جان فگار و چشم بیدارم توئی هر که پیدا می شود در دو پندارم توئی
شخصی را انجا حاضر بود گفت بلکه خری پیدا شود گفت باز پندارم توئی **فائدة**
سیر بعد الطعام ولو خطوة نم بعد الحمام ولو لحظة بل بعد الجماع ولو فترة **قاعدة**
اگر کسی انگشتری یا چیزی بگیرد و بگوید ست گیرم و خواهی بدانی که در کدام دست است
او را امر کن که آن را بای دستی که انگشتر دارد بگذارد و بگوید دوجی بگیرم و آن را بای دست خالی
بگذارد فردی پس از امر کن که ضرب کند عدد دست را که در عدد دوجی حاصل
را با عدد دست چپ جمع کند پس مجموع اگر فرد باشد انگشتر در دست راست باشد و اگر
دوج باشد در دست چپ باشد **مسئلة امتحانیة** ای عدد را قسم بقسمین بگو
الفضل بینهما نصف الفضل بین نصفه و بین کل منهما و هذا مما یمتحن به المدعون
للتقدم فی علم الحساب و الماهر یعلم استحالة لوجوب کون الفضل بین قسمی کل عدد ضعف
الفضل بین نصفه و بین کل من القسمین **قاعدة** قد سبق لی فی ضرب التسعة فی
المرکب قاعدة سهلة و انه تضع صفرا فی یمین بهذا العدد و تنقص هذا العدد

المطلوب

فائدة

فائدة

فائدة

این منقلب نام که گفت این را بجم انوا بیادام هم هستند سرکه دان چه پوکاد پدید
اورنده خود را خرید فائدة بدان از جمله چیزها یکه دفع سرعت انزال میکند از جمله مخدرات
تخم خربزه را کوبیده و با پیه بز نمک ممزوج کنند و چند دفعه بر قضیب طلا کنند بغایت نافع است
کلام لبعضهم ونعم ما قال من اثبت لنفسه تواضعا فهو المتکبر حقا ووجهان التواضع لیس
انه عرف فمتی اثبت لنفسک تواضعا فقد اثبت الظهار وفعلت تواضع معها فانت من
المتکبرین فائدة اذا اردت ان تعرف قطر کرة مصمتة کانت او مجوفة فان کان بحیث امکن نقلها
وتحریکها فارسم علی سطح مستو خطا مستقیما وضع علی ذلک الخط اللبن من المسمار بالکوبنا بحیث
تکونان عمودین علی السطح واخرج الکرة من بینهما مماسة لهما فما وقع من الخط مثل قطر الکرة و
ان لم یمکن تحریکها فنصب مسطرة موازیة للافق وتعلق منها خیطین مستقلتین بشاقول
بحیث یماسان الکرة فما بین الخطین من المسطرة مثل قطرها وقد خطر ببالی الآن وجه اخر فیما

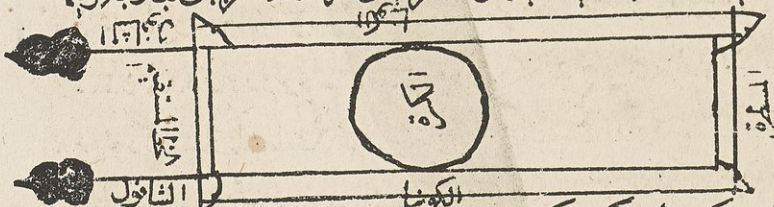

یمکن تحریکه وما لا یمکن تحریکه وهو ان تطبق خیطا علی غلظته من عظامها فنقسمه الی اثنین
وعشرین قسما فسبعة اقسام منها هی مثل قطر الکرة مزخرفات مسبلة الکذاب والزاوعات
زرعا والمحاصدات حصدا والذادیات ذرواً والطاحنات طحنا والعاجنات عجنا فالاکلات
اکلا واضافها الیها بعض الظرفاء والخادیات خزبا ومنها الفیل وما الفیل وما ادریک ما
الفیل له ذنب وبیل وخرطوم طویل فائدة کل مربع فهو یزید علی حاصل ضرب جذر کل
من المربعین اللذین هما حاشیتا فی جذر الاخر واحد مثلا مربع ٣ والمربع اللذان فی حاشیته

۴ و ۴ وجذر الاول ۲ و ۲ وجذر الثانی ۴ و حاصل ضرب احدهما فی الاخر ۸ و وزید علیه
بواحد **کلام** امیر المؤمنین ع استشر اعدائک تعرف من دابهم مقدار عداوتهم و مواضع
مقاصدهم **فائدة** بدانکه فاد زهر حیوانی را از شکم بز کوهی گیرند و بغیر از شبانکاره بهیچ
موضع دیگر حاصل نمی شود و گویند غذای ان گوسفند ماد باشد و فاد زهر در شیر ان
گوسفند مبتلا و در شام مانندان می سازند که مشکل توان فرق کرد و امتحان انکه با
اصلی است یا مصنوعی انستکه سوزن را با نش سرخ کنند و بران نهند اگر مصنوعی است چون
سوزن دران فرو رود دودی سیاه از ان برابد و اگر فاد زهر است دود زرد که نوات
سوزن را زرد کند برابد و از خواص ان انستکه چون بر گزیدگی مار طلا کنند در حال درد
ساکن شود و از مردن ایمن شود و خواص دیگر بسیار دارد **فائدة** طریق شناختن بهره
مار انستکه چون بر جائه صوف سیاه بمالند سفید شود و چون بمبالغه بمالند ان سیاه شود
و سفید بماند و ان بر دو نوع است معدنی و حیوانی و حیوانی ان بر نمک مار بود خاکستری
می شود که سیاه نمک باشد و طریق شناختن ان همان است که مذکور شد و اما معدنی ان
بر جذ و سیاه نمک و خاکستری نمک می شود بشکل نکینی بر نمک مربع بود و امتحان انستکه
چون در میان اب لیمو اندازند در صحن چینی و بعضی اب سرکه نیز گفته اند بحرکت اید و دران کرد
و هر دو نوع در خاصیت شریکند **فائدة** بدانکه در ابتدای انکه طفل ابله بیرون کند
هرگاه دختر اباب بسر شند و بر پای وی نهند ایمن باشد از اینکه ابله در چشم او بیرون اید و ان
مجربست **لغز** لمؤلفه لعاصی بسم الله الرحمن الرحیم بعد الحمد لله الملک و الصلوة علی سید
البشر و اله شفعا یوم المحشر یقول الاذل الاحقر احمد بن محمد بن ابی دران لی فی المخلوان وفقا
خالیا عن وبال النفاق و فی المعضلات شفیقا سالکا مسالک الوفاق انهسا بنفث عبا

الاکبر

الملال من الخاطر المحزون وجلا بسا بين احكام الشرع المبين انسه مستصحب بمرور الدهور
والايام ووده لا يتغير بتغير الشهور والاعوام ذخرة نافعة ليوم الخلوة ولمعة مضيئة تنجاب
بوقوع بها حجب الظلمة لا يضعف مداركه وان بلغ الى اردل العمر اسمه ثلاثي وان كان خماسي
الحروف وهذا غريب ولو نقص عنه حرف واحد بقي حرفان وهذا عجيب ولو نقص ثالثه عن اوله
بقي اخره ولو نقص رابعه عن اخره بقي اوله لو اسقط طرفاه بقي ما بقي عنه كل احد مع ذلك
قد يطلب بسعي شديد اوله لثانيه كمال شعوري ونصف اخريه كمال الظهوري لو تساوت
مراتب حروفه بالتنزل لحصل اول موضع يدخل ثانيه في الاعداد بلا ارتباط ولو طرح ثالثه وتساوت المراتب بالترقي لعلم عدد دراهم لنصاب ولو اسقط اوله لظهرت الحمرة كثانيه ولو نقص رابعه لكشف البياض كثانيه ومن طرح وسطه يحصل للجماعة الاجتماع
ومن تضعيف حروفه يظهر الفرج بلا نزاع اوله يساوي عدد اقسام الثلث المضمومة
وثانياه بعادل اقسامه لوجوده الممكنة ثانيه جزء لاوله ومع ثالثه جزء لاخره لو طرح
وسطه لكانت البواقي مشتركة ولو زيد على كل منها لكان الجميع متباينة نصف ثالث
اول عدد يقع فيه التناسب ولو زيد على ذيره اصغر شطريه على بينونة جدا اقرب المرتبة
اليه ويحصل عددان يكون بينهما التجانب ثانيه عدد تام في الحسنى واخره اول عدد
صرح بكماله الكتاب اذا نقصت من اخره ربع بتلوه صاحرفه موصوفا بالكمال مخصوصا
من بين الحروف بمزيد الاجلال لو نقص عن بينونته ثلثا اوله يساوي عدد عظام الانسان
لو نقص عن ذيره ثانيه الاثالثه قد حصل من تضعيفهما عددان متعادلان لو نقص ثالثه
عن ثانيه بقي عدد الطيبات ولو زيد على ثالثه ربع رابعه علم السنوات الكبيسة وله لنفسه

صغرى العطايا ونصف ثانيه مخرج لما يرد اليه كثير من الوصايا رابعا ول يبس الاعضا
البابسات وخامسة في ذلك من المتوسطات ثانيه يطابق الواجبات من الاعمال وسابقه
يوافق شهود المحل والفصال راسقطت ثالثه من الاسما اللازمة الوضع بقي عدد
الجمل التي لها محل من الاعراب ان نقصته من عدد الاسما اللازمة النصب من البنا
عددا المنتهيات بقي عدد الجمل التي لها من اعراب المحل غاية الاجتنا وان اضفت اليه عدد
الاسماء التي تنصب تارة ولا تنصب اخرى ساوى عدد ما هو على المتوعته ممنوع و
بالتابعة اخرى ثم ان هذا الاسم مع كونه خمسة احرف صاظر فا لعشرين احرفا منها ما هو
يساوي نصف مجموع حاشيته بالوجهين هذا من الخواص ونصف نصفه عدد شرايط
القصاص امدادا النصا من ضرب اول في اخره معلومة وارطاله من تضعيف نيره في
بيناته وزيادة ثلثه اخماس الاسم مفهومه شبيه القوس مع اوتره ليل وطرح نفسه
اليه سبيل نصفه يعادل القضايا الموجهات ولو نقص عنه عدد لا يتغير في الزيادة
التكعيبات لسائر الموجودة من الكرات ومنها ما هو عار عن زيادة والنقصان
معدود من حروف الزوايد بثلثة معان لو نقص عنه سبعة بقي ستة وهو نصف مجموع
حاشيته من الاعداد ومع ذلك يزيد عليها من وجهين بافل الافراد يعادل عدد اصنا
النظم عند الشعراء ولو زيد عليه ثلثاه لسائر العقول الطولية التي اثبتها الحكماء
ان احد دوره فهو زوج الفرد بلا ارتياب وان عدت بنيانه فهو الفرد الاول عند اهل
الحساب راتب تضاعيف بيوت الشطرنج عن تضعيف بعد نصفه مع زيادة ثلثه
ظاهرة واعداد الالوف المكررة فيها عن نفسه بينة باهرة اركان الخطائين من تضعيف
نصفه معلومة والمسائل الجبرية من تضعيف ضعفه مفهومة نصفه يعادل المفرد

لعشرين

يسير في سبعة وسبعة ولو نقص عنه

وضعف

ونصفه الاخرى يساوى المقترنات ضعفه لعدد بيوت دقعة لزيد معادل وثلثه الاوسع
النقطى قابل نصفه عدد الخلفاء الذين صرح بخلافتهم الكتاب ومكعب نصفه زيد على
اجزاء البنوة بواحد بلا ارتياب ثلثاه يعادل الربيئة من اعضاء الحيوانات ولون زيد عليه
واحد ساوى ما للعين منها الطبقات ومنها ما هو الاعداد بمعنيين ولو لم يكن لا
تعدم جميع الحروف من لبين وهو قطب الحروف واولها ومادتها وهيولاها ومنها ما يكون
صفحات الجفر عن نصف مربعه ونقص خمسه واضحه وبيوت الشطرنج عن زيادة ثلثة اجساما عليه
لا تحد علامة ربعه بشبه وصفا يستحب بيروى الجمار ونصفه عددا اذا بلغ اليه يجب الزكوة
فى الدنانير ولو نقص عن عشره وزيد نصف ثمنه على اللبانى يعلم سطح دائرة كان قطرها
اول عدد لا كسر فيه لو نسب الى محيط الدائرة ولون زيد على عشره خمسة اصنات الافعال لو اجيبت
على المتمتع بينة ظاهرة لو ضرب فى مقاديم الاسنان ونقص ضعفه عن الحاصل يساوى دينه
مجموع المآخير ولو ضرب فى المآخير ونقص عن الحاصل لعادل دينه مجموع المقاديم
بلا نكير ومنها ما يعادل ارتفاع القطب فى موضع يكون فيه الطلوع والغروب بالعكس
وسبعه يساوى الحروف التى اتصفت بالهمس سبعه يعادل المنحوتة من المنازل ونصف
سبعه لعدد المفاصلات من الحروف معادل ثلثة منها مخبرة عن المصاحبة والاجتماع
وثلثة اخرى عن التشريك والانقطاع فى بعض باربعة منها الامور والاحوال وباحرى بفرقة بين
الاسماء والافعال والاشارة الى عن واحد اخر مبين واحر للاخراج موضوع معين ولكل منها
ومن البواقى خواص واحوال يوجب ذكرها الاطناب والملال وقدتم فى سنة بعادل مجموع
دوره وبيناتره ومجذوره ونصف ثانيه والصلوة على مؤسس اساس الشرع ومسدد مبانيه

لجفر ثمانية وعشرين بيتا
وكل بيت ثمانية وعشرون
صفحة ٢٠ آ

حاشية
الحروف المعدودات الا
يمكن وصفه بما بعد فى
الكتابة وبالجملة خلافها
١٣

من شهر **حادثة** قال شیخنا البهائی فی الکشکول ان فی لیلة الاثنین ثالث عشر رمضان المبارک سنة الف من الهجرة یتفق قران النحسین فی برج السرطان وهو بدل علی وقوع فتنة عظیمة فی العالم وکثرة الهرج والمرج وانهدام العمارات العالیة وحرکة العساکر فی الاطراف ولکن هذه الامور لا تطول مدتها بل یتبدل الی الصلاح والانتظام سریعا ویرتفع شان اکثرین وینتظم امر الشرع ونواهیه سیما فی السنة الرابعة من هذا القران انتهی کلامه رفع فی الخلد مقامه وقد اتفق قرانهما فی هذا البرج ایضا فی لیلة الاثنین ثانی شهر ذی الحجة الحرام سنة ۱۲۱۱ الف ومائتین واحد عشر من الهجرة وقد ظهر تاثیره وهو انه وقع فی العشر الاخر من هذا الشهر قتل فی محمد خان القاجار سلطان ایران فی حوالی تفلیس وقد وقع بسبب قتله فتنة عظیمة فی ایران وقتل کثیر من العساکر وذهبت اموالهم وحرکت العساکر من وذهب کثیر الاطراف واشتد الکرب بحیث لم یمکن العبور وذهبت اموال الناس کثیرا من القری واضطرب الرعایا واطلق قطاع الطریق عنانهم فی الاطراف ولکن انتظم الامر بعد مدة یسیرة وتصرف المملکة فی سنة ۱۲۱۲ الف ومائتین واثنی عشر ابن اخیه السلطان بن السلطان الاعظم الاعظم فتحعلی شاه قاجار خلد الله ملکه واطمئن الناس وامنت الطرق وکان له رغبة میلا الی العلم والعلماء وحصل به رواج فی احکام الشریعة **صافی** درد دا که دوای درد نیابی ما افسوس که چاره پریشانی ما در عهد همچو است که پند اشنوند ابادی خوشتر ا دوبرانی ما الای دل کهرم که فلک همدم همراز ابد ناسازی دهر بر سر ساز ابد یاران کدشته را کجا جمع شوند واین عمر کدشته را کجا باز ابد **باباطاهر** ترا یاد بیشتر اکل مرو باد اکر دو باکسش هر کز مبو باد بی ترکر کل بخنده لوکشائی خوش ارغون دل هر کز مشو باد بی تراشکم زمژکان توائی بی ترمخل مرادم بی برائی بی تر

در کنج تنهائی شود روح تشنه اما چو تم بر سر راه لا اله الا الله من المرد فان ابیت سهل
قلقا ایل ملا تبس بدموع تبیت بیان الجفون من الکری وابیت منک بلیلة
الملسوع قد کنت اجربک الصد وممثله لوان قلبک کان بین ضلوعی فائدة جلیلة
للمحبة وعطوفة الملوک والحکام یکتب یوم الخمیس قال الشهر الله اکبر ذ مرة ولا حول و
لا قوة الا بالله العلی العظیم ذ مرة ثم علقه علی هرج ادبر ثلثة ایام فانک تطاع ولا تعصی ما
دام ذلک معلقا علیک ولا تخشی من حیة ولا عقرب ولا سبع ولا شئ مما خلق الله تعم
وذلک من الاسرار المجربة من اکابر هذا الفن الشریف نقلته من خط والدی العلامة طاب
ثراه وهو کتبه فی اخر ما نقلته من خط ملا محمد تقی المجلسی ع فائدة بدانکه طریق نوشتن
عقیق بخط سفید بگیر قلباب را که ان را بفارسی کلباب گویند وانرا در سفالی کرده و
اکراب ندیده باشد بهتر است وانرا در افتاب بگذار تا ملح انسفال نشر کند ودر خارج
سفال بسته شود بعد ازان ملح ان را کرفته و داخل سرکه نماید و هر گاه اب برک صنوبر و
کف دریا وصمغ عربی را نیز داخل نمایند بسیار بهتر شود و بعد ازان انرا صاف کرده بر
عقیق هر چه خواهند بنویسند و با تش ملایم ببرند بنحویکه اتش بان نرسد و نگاه کنند
تا سفید شود برداردند و بهتر ان طریقها اتش بردن ان انستکه پارچه را در طلق پر دوی
خاکستر بگذارند واطراف ان طلق را اتش بچینند بشکل کنند سوراخی بگذارند که
طلق را ببینند و نگاه کنند تا نوشته عقیق سفید شود برداردند وقی عن جعفر الصادق
انه قال من قرء فی الصحف ممتع ببصره وخفف عن والدیه ولو کانا کافرین لا اله الا الله ما را
خواهی جمله حدیث ما کن خوبا ما کن دد بکران خو واکن ما دد بهائم با دما دد با کن
با ما بد و دل مباش دل یکتا کن لا اله الا الله حدیث عقل دا با م پادشاهی عشق چنان

شه سنه

شده است که فرمان حاکم معزول لا الی بی تو نام بنک حاصل کن دو این بازاری دارد
که در کوی که ما هستیم نام بنک بدنامی است لمؤلفه چون مراد امان باز از دست
رفت دست فت و کار و کار از دست فت دل باو دادم با امید واه کاندل
دل امید وار از دست فت اجزای کل عند لیب خویش را مهوی کرد خار
از دست فت زخم دل دامی شمرد شام هجر اه کامرودم شمار از دست فت
منعم ای ناصح مکن بی روی او کز مرا صبر و قرار از دست فت پیش زاهد پرده
از رخ برگرفت زاهد پرهیز کار از دست رفت و رشته عمر دراز از دست شد
تا سر زلف نگار از دست فت حکایت دوی انا لو زیر نظام الملک حرج ذات یوم الی
الصلوة فجلس قلیلا ثم التفت الی الحاضرین و قال هنا بیت شعر اید لیها و هو
فکانی و کانهم و کانها املی و بنیل حالی دونها القضا و کان فیهم مسعود بن محمد الجندی
فقال بالی حبیبتا دنی متنکرا فبدا الوشاة فولی معرضا فاستحسنه الوزیر لبعض
الاصدقاء المعاصرین ذکرت لیلی لیلی سلفت بجمع فبت لذکرها شرفا لدمعی
واد کرتنی زینب ارض نجد معاهد جیرة نزلوا بسلع واومض بارق فی الجزع رهنا تبسم
عن قلوب فات صدع وغرد طایر بملی حدیثا بعد خاطری وبوح سمعی بجمع لو
تعطفتم قلوب تبدد شملها من بعد جمع فنوا واصلین عقیب هجری وجودوا
منعمین عقیب منع لبعض الاصدقاء ابدر تجلی فی خلال السحایب ام ارتقعت عن
وجنتیها الذوایب اشمس تزیها فی الطلوع ام انها تزیل عن الخدین ماهو حاجب
اناظر لفنا الخلق ام لها سیوف لقتل العاشقین قواضب اذا قرنها
الدر افرغا لبوتقة فیها القلوب ذوایب اری لکل قتلاها ولم ارد بعد ذا

امن دمع قدام دمنة لحواجب اديها باسبا الهلال وطبعها لسفاه دما القاتقيز
لواعب للمجنون العامري الا ياحمامات العراق عشية على شجني وابكين مثل بكائيا
سقى الله اطلا لا بناحية الحمى وان كن قد ابن للناس مابيا خليلي اني قد رقت و
نمتما لبرق بمان فاجلسا علا لا تنيا خليلي لو كنت الصحيح وكنتما عليلين لم افعل لفعل
كابيا خليلي مدا لي فراشي وارفعا وسادي لعل النوم يذهب ما بيا وان شئتما
داء الصبابة بلغا نتيجة ضوء الشمس عن سلاميا الا ياطبيب الجن بالله داوني
فان طبيب الانس اعيا دائيا وقالوا بر داء يعز دوائيا وقد علمت نفسي مكان دوائيا
خليلي اما حب ليلى فقاتلي فمن لي بليلى او من ذا لها بيا احب من الاسماء ما وافق اسمها
واشبهه وكان عنه مدانيا اصلي فما ادري اذا ما ذكرتها اثنتين صلبا الضحى ام ثمانيا
اذا ما تمنى الناس روحا وراحة تمنيت ان القاك الليل خاليا فانت التي ان شئت
افشيت غمتي وان شئت بعد الله اغنيت باليا واخرج من بين البيوت لعلني
احدث عنك النفس بالليل خاليا ايا ليل واشكو الذي قد اصابني الى راهب في دير
لوثى ليا ايا ليل واشكو الذي اصابني الى جبل صعب الذرى لا يخنى ليا حادثة

في سنة ٣١٧ دخل القرامطة في مكة في ايام الموسم واخذوا الحجر الاسود وقتلوا خلقا كثيرا
وبقي الحجر عندهم عشرين سنة وممن قتلوه علي بن بابويه وكان يطوف فما قطع طوافه فضربوه
بالسيف فوقع على الارض وانشد ترى المحبين صرعى في ديارهم كتيبة الكهف لا بل دونه
كربلا نبا السادات الطباطبائية منسوبون الى طباطبا وهو ابراهيم بن اسمعيل
الحسن بن علي بن ابي طالب صلوات الله وسلامه عليه وصرح باسمه هذا في حديث رواه
في الكافي في باب ما يفصل بين الحق والباطل قال بعض الحكماء من اكتسب ماله من نهاوش

انفقه الله من نهار ترای من اکتسب مالا من مثل فواه الحیتان انفقه الله فی مثل الاباد التی
یطرح فیها ما لا ینتفع به **احادیث** فی فضل السکوت روی فی الکافی عن عثمان قال حضرت
ابا الحسن وقال له رجل اوصنی فقال احفظ لسانک تعز وفیه عن الصادق ع قال انه قال
قال لقمان لابنه یا بنی ان کنت ذممت ان الکلام من فضة فالسکوت من ذهب وفیه عنه ع
انه قال کان المسیح یقول لا تکثروا الکلام فی غیر ذکر الله فان الذین یکثرون الکلام قاسیة قلوبهم
ولکن لا یعلمون وفیه عنه ع قال ما من یوم الا وکل عضو من اعضاء الجسد یکفر اللسان
یقول نشدتک الله ان تعذبنا فینا فقول یکفر ای بذل وبخضوع والتکفیر هو ان ینحنی اللسان
وبطاطا راسه فی رکوع نشدتک الله ای سالتک بالله واقسمت علیک
مسئلة من المحاکمة قال شیخنا البهائی فی خلاصته الحسابیة فی فصل مساحة الاجسام واما
ونصف سبعه الکرة فاضرب نصف قطرها فی ثلث سطحها او اثلث من مکعب القطر سبعة ومن الباقی
کذلک قول ان الوجه الثانی من الوجهین سهو بین وخطاء واضح لان البرهان قام علی خلافه وذکره
هنا لا یناسب وبین خطائه بالمقایسة الی الوجه الاول فنقول لو فرضنا کرة قطرها ۲
فیکون محیط عظیمتها لا محالة ۷ ولما کان مساحة سطح الکرة هی مضروب قطرها فی محیط
عظیمتها فیکون سطحها ۱۴ فثلثه ۴ ۲/۳ ومضروب نصف القطر فی هذا الثلث الذی
هو ۲ ۱/۳ مساحة الکرة بالوجه الاول والوجه الثانی یستلزم ان یکون مساحتها اکثر
من ذلک لان مکعب ۲ الذی هو القطراء ۸ ومجموع سبع المکعب ونصف سبعه ۱۴ ۲/۷
فاذا نقصنا من المکعب بقی ۵ ۵/۷ وسبع الباقی ونصف سبعه ۰ ۷۲۷ فاذا نقصنا
من الباقی بقی ۴ ۱۷/۱۴ فیکون هذا العدد مساحة الکرة وهو بین علی الحاصل من الوجه
الاول بقدر ۱ ۱/۱۴ فالصحیح ان ثلثی الواقع من مکعب القطر سبعة ونصف سبعه من

البا فی ثلثة کما فی اللباب و ثلثا سباعة و ثلث سبعة کما فی عیون الحساب **حکایة**
قال الراغب فی المحاضرات ان بقوم من قریة اهلها متناموون مر بهم رجل فسالوه عن اسمه
فقال اسمی عمر فضربوه ضربا شدیدا فقال سهو لیس اسمی عمر بل اسمی عمران فضربوه اکثر وقالوا
اشر من الاول فان فیه عمر و فیه حرفان من اسم عثمان **طاهر** از مرتبه باغبان غافل مباش اے
عندلیب پیش از اینها صنعهم در این باغ اشیا داشتم **طالب** داشتی شام و سحر چند
دیده تر ماند دعا کنیم که نه شام و نه سحر ماند **حکایة** نقل است که مبارز الدین
فندسکی در ایام سیاحت بهکی از ولایات کفار رسید و با اهل انجا از هر نوع گفتگو
و مخالطه نمود روزی جمعی از اهل ان ولایت گفتند از جمله امور یکه دلالت بر حقیت
مذهب ما و بطلان مذهب شما میکند انست که معابد و کلیسا ما که حال قریب بدو هزار
سال باشد هزار سال است که بنا شده و مظاهر مزاهر و بستی در ان راه نیافته و اکثر
مساجد شما بصد سال باقی نمیماند و خراب می شود و نظر باینکه حقیت هر چیزی عافظ
انست پس مذهب ما بر حق است سید در جواب فرمود بقای معابد شما و خراب مساجد ما
نه باین سبب است بلکه بجهت انست که نظر باینکه در مسجد ما عباد اصنام بجا
اورده می شود و طاعت پروردگار در انجا می شود و نام افرید کار عظیم در انجا مذکور
می شود بنا بر طاقت احتمال ان را دارد و باین جهت خراب می شود اما معابد شما نظر باینکه
از اینها خالی است و بعضی از اعمال فاسده باطله در ان بعمل می اید فتوری در ان بهم نمی
رسد و اگر نه بجهت این عبادات می بود مساجد ما پیش از معابد شما و کنایس شما
باقی میماند و اگر عبادات ما و نام پروردگار در معابد شما برده شود احتمال انرا ندارد
و خراب می شود گفتند امتحان این امر بیت سهل تو بیا و داخل در معابد ما شو و در

لحظهٔ طاقت

انجا بطریق خود عبادتی کن تا صدق و کذب قول تو معلوم شود سید قبول نمود توکل بر
پروردگار نموده استمداد از ارواح طیبهٔ اجداد طاهرین خود جسته وضو ساخته روی
در کنیسهٔ اعظم ایشان که در نهایت استحکام و متانت ساخته بودند و قریب بدو سه
هزار سال بود که مظاهر فتور و سستی در ان بهم نرسیده بود و جمعی کثیر از اهل ان ولایت
بنظاره حاضر شدند و سید بعد از داخل شدن از ان وادی مرکفته مشغول بنماز شد
و بعد از نیت بیکمرتبه دست را بجهة تکبیرة الاحرام بلند کرد و باواز بلند گفت الله
اکبر و از کنیسه بیرون دوید فی الفور سقف کنیسه فرو امده دیوارهای ان هم ریختند

حکایة شنیدم که در یکی از ولایات هند پادشاهی بود از جملهٔ هنود و او را وزیری
ملک بود که جمیع امور ملک در ید تصرف او بود و هر حکمی که نمودی احدی را یارای مخالفت نبودی
و این وزیر مذهب اهل تسنن بلکه قلب او خالی از عداوت اهل بیت نبود و با اطاعت
شیعه نیز بسیار دشمن بود و هر وقت که پادشاه بسفری میرفت او را وکیل و نایب مناب
خود در جمیع امور ملکی مینمود و دران شهر مسخره بود که شغل او همین بود که در مجالس
می شد بزرگان بمسخرگی و تقلید مردم مشغول و این شخص شیعه بود و بتشیع مشهور و معروف
بود وقتی پادشاه بسفری رفت و وزیر را نایب خود نمود و وزیر ان مقلد را طلبیده
باو گفت تقلید علی را بکن و حرکاتی که علی می نمود تو نیز بکن هر چند این شخص ابا و امتناع
چند نموده بمعاذیر متشبث شد سود نبخشید گفت مهلت ده مرا تا فردا تقلید علی
را میکنم وزیر او را مهلت داد و فردا جامهٔ عربی در بر کرده تیغ مصری حمایل کرده امد تا در مجلس
وزیر شد و بر مخت نشسته بود این شخص تیغ کشیده گفت ای وزیر افراد بکن بیکی از
خدا و بنوت محمد مصطفی و خلافت من والا گردنت را میزنم وزیر شروع کرد بصدا

بلند

بلند کردن آن شخص گفت خنده کردن سود ندارد و بغیر از اینکه اقرار کنی سود ندارد
و بتدریج مقلد نزدیک تخت رسیده و او را بهمین کلام دعوت می نمود و زیر خنده
تا نزدیک رسید گفت اهمال در اقرار تو بچه سبب است و او باز بهمان نوع خنده میکرد بیک
دفعه گفت اقرار نمیکنی و تیغ را بر کردن وی برده سر او را از بدن جدا نمود و بگریخت
و مردم متفرق شده ایلچی روانه شد و پادشاه را مطلع کرد پادشاه بعد از مراجعت امرا
باحضار آن مقلد نمود هرچند او را تفحص نمودند نیافتند پادشاه فرمود که منادی
ندا کنند که او را امان دادیم بعد ازین مقلد حاضر شده پادشاه باو گفت که این چه حرکت
بود که از تو صادر شد عرض کرد که مرا تقصیری نیست وی بمن امر کرد که تقلید علی را
بکنم و شغل علی این بود و من نیز چنین کردم پادشاه خندید و او را مرخص کرده مولوی
معنوی ای لقای تو جواب هر سؤال مشکل از تو حل شود بی قیل و قال تو جان هر جه
ما را درد دل است و ستکبر هر که پا بش درد کل است عاشقی پیداست از زاری دل
نیست بیماری چه بیماری دل علت عاشق ز علتها جداست عشق اسطرلاب اسرار
خداست هر چه گویم عشق را شرح و بیان چون بعشق آیم خجل باشم از آن هر چه تفسیر
در بان روشن است لیک عشق بی زبان روشن تر است چون قلم اندر نوشتن می
شتافت چون بعشق آمد قلم بر خود شکافت چون قلم در وصف این حالت رسید هم
قلم در سر وصف این حالت رسید هم قلم بشکست هم کاغذ درید عقل در شرحش چو خر
در گل بخفت شرح عشق عاشقی هم عشق گفت چون بخدیث وی شمس الدین
رسید شمس چهارم آسمان در کشید واجب آمد چونکه آمد نام او شرح کردن
رمزی از انعام او این نفس جان دامنم بر تافته است بوی پیراهن ز یوسف یافته است

گر بو

کز برای حق صحبت صالحا باد گو دستوری از خوشحالها تا در این واسمان خندان شود
عقل وجان دو دیده صد چندان شود لاتکلفنی فانی فی الفنا کلت افهامی فقال الحصی
ثنا من چه گویم یک کم هوشیا نیست شرح آن یاری کز او یاد نیست شرح آن
هجران وآن خوف چکار ای زمان بگذار تا وقت دگر قال الطمع فانی جائع واعجل
فالوقت سیف قاطع صوفی این الوقت باشد ای دنق نیست فردا گفتن از شرط
طریق تو مگر خود مرد صوفی نیستی هست نقدت این نسیه چیزی نیستی کفشگر
بوشیده بهتر از زر خود تو در ضمن حکایت گوش دار خوش تر آن باشد که گوید این
گفته آید در حدیث دیگران گفت مکشوف برهنه گوی این اشکار ابه که پنهان
سر این پرده بردار و برهنه گو که من می نجنبم با صنم در پیرهن گفتم از عریان شود
او در عیان نه تو مانی نه کنادت نه مبان او زنو میخواه لیک اندازه خواه بر نتابد
کوه را یک برگ کاه افتابی گر دمی این عالم افروخت اندکی گر بیش اید جمله سوخت
فتنه را و اشوب و خونریزی مجوی بیش از این شمس تبریزی مگوی مطایبه روزی
مجمعی راست شد و دران مجمعی نشسته یکی از انان که بر صدر نشسته بود اغاز نصیحت و موعظت
کرد در اثنای گفتگو گفت که بجان امدم از بسکه زحمت کشیدم و کار کردم و شکم خود
یکی از حاضرین که در صف نعال نشسته بود گفت مخدوما خالا مدتی امر را بر عکس
گذشته کنند گفت چگونه گفت شکم کار بکند و شما بخورید سانحه سبحان الله
ادمی را دوی دو عالم دهند اگر سیر نخورد گویند مست است و اگر گرسنه باشد گویند
دیوانه و اگر یک دنیا و عقبا بوی ان نماید گویند رهبانیت ابتدعوها و اگر بعد از بوی دنیا
الوده شود گویند انما اموالکم و اولادکم فتنة و اگر خفته است مرد است و اگر بیدار است

متحیر در کار اکر کرہ معرفت کرہ کویند وما امروا الا لیعبدوا اللہ مخلصین واکر اینہ در
کناره کیرد کویند وما خلقت الجن والانس الا لیعبدون اکر خواهد تحصیل شناختن
پروردکار کند کویند ما للتراب ورب الارباب اکر زبان معرفت نماید کویند کنت کنزا
مخفیا فاحببت ان اعرف اکر شفیع طلبد لا یشفعون الا لمن ارتضی خطاب شنود واکر زیاده
شود کویند لا تقنطوا واکر ایمن شود فرمایند فامنوا مکر الله واکر فارغ نشیند خطاب
آید کرد والذین جاهدوا فینا لنهدینهم سبلنا واکر جهد کند ندارد سد کہ یختص
برحمته من یشاء واکر زیاد کند کویند لا یسئل عما یفعل وهم یسئلون در راه او
دلی بیخزند وبس **فائدہ** بدانکہ دری نام شهریست در عراق ومنسوبان را رازی میکویند
چنانکہ کویند فخر رازی ومراد نسبت بری است وسر اینکہ شهر رازی ومنسوبان را رازی
کویند صاحب فرهنک جهان کیری بیان کرده ومیکوید دیدم بخط فخر رازی کہ نوشته
بود کہ رازو دری نام دو برادر است کہ باتفاق یکدیکر شهر را بنا نمودند ودر تسمیه
شهر بعد از بنام شدن ما بین اینشان کفتکو واقع شد کہ هریک میخواستند شهر را بنا
خود بنامند اخر الامر حکما وعقلا چنان قرار دادند کہ شهر را بنام یکی از ایشان بنامند
ومنسوب شهر را بنام دیکری پس شهر رازی نامیدند ومنسوبان را رازی **فائدہ**
التفاضل بین کل مربعین بقدر حاصل ضرب مجموع جذریهما فی التفاضل بین جذریهما
الجذر بین مثلا ۴ و ۶ امربعان والفضل بینهما ۲ او هو حاصل ضرب ۲ و ۳ فی ۲ **فائدہ**
قال فی الکشکول رایته فی بعض الکتب المعتبرة از الجمعیت ظرفی الجمل الثلاثة وضعت المجتمع علی
حروفها الاربعة وضربت الخارج من القسمة فی عدد الجمل الثلاثة اعنی ۹ ببلغ عدد ۹۹ الاسماء
الحسنی لغز باسم ۲۵۳۲ و ۲۵۳۲ دو مرغ از مرغزاری کریزوان بقصد هر دو

اصنك كردم بكى را پاى بدم كشت بى سر بكى را سر بدم لنك كردم **فائدة** الحروف
النورانية هى الحروف المقطعة فى اوائل السور وهى بعد حذف المكررات اربعة عشر حرفا
يجمعها صراط على حق نمسكه **فائدة** اعلم ان الحرف الكامل هو الذى بره وبتيناته قد تتم
وهو حرف واحد لا غير وهو السين المهملة فان لفظ السين ستون وهو بره والباء
والنون اللذين هما بتيناته اربعة ستون واما باقى الحروف المعجم فاما يكون ببيناته اقل
كالعين **فائدة** لكل عدد كمالان كمال شعورى وكمال ظهورى والكمال الشعورى للعقد
هو حاصل جمع الاعداد التى تحته من الواحد اليه مع حاصل جمع الاعداد التى تحت العقد
الى الواحد والكمال الظهورى هو الاول فقط اى حاصل جمع الواحد الى هذا العقد فالكمال
الشعورى للتسعة مثلا واحد وثمانون لانك اذا جمعت من الواحد الى التسعة يحصل
خمسة واربعون واذا جمعت من الثمانية الى الواحد يحصل ستة وثلثون والمجموع واحد
وثمانون والكمال الظهورى لها خمسة واربعون وقد اتفق وقوع التسعة بين كمالها
فى اسم فاطمة رضى الله عنها وذلك من خواص هذا الاسم الشريف **فائدة** يسمى الالف هيولا الحروف
وقطبها اما تسميتها بالهيولى لان هيولا الشئ ما دتره وما لا يمكن وجوده بدونها
بل يتوقف وجوده بكونه مركبا منها ومن شئ آخر والالف كذلك بالنسبة الى الحروف فان
كل واحد منها ومن غيرها لا يمكن وجوده بدونها وذلك مثل الباء والتاء و
الدال ظاهرا واما فى مثل الجيم والسين فلتوقف وجوده على الباء وتركبه منها ومن غيرها
ووجودها موقوف على الالف واما تسميتها بالقطب فلان قطب الشئ وسطه و
الالف وسط جميع الحروف اما بدون الواسطة كالفاء والكاف وامثالها واما بواسطة
غيرها كالجيم والعين فان وسطها الباء والالف فوسطها الالف وقد يطلق القطب

على الالف

على الالف لتناهى عدد حروفهما فان عدد كل منهما **فائدة** قد سنح بخاطري الفقير في ليلة الثلثا سابع عشر ١٢١٣ لاجل تحصيل الكمالين الظهوري فهو كل عدد تريد ان تعلم كماله الظهوري فرد عليه واحدا وخذ نصف المجتمع واضرب النصف في هذا العدد فالحاصل هو كماله الظهوري كالتسعة فرد عليه واحدا فيصير عشرة وخذ نصف العشرة وهو الخمسة واضربها في التسعة يحصل خمسة واربعون فهذا الكمال الظهوري للتسعة واما طريق تحصيل الكمال الشعوري فاضرب العدد في نفسه فالحاصل كمال الشعوري او زد عليه واحدا واضرب الحاصل في نفس العدد وانقص منه واحدا واضرب الباقي في نفس العدد وزد على الحاصل مثل العدد وانقص منه واحدا واجمع الكمال الظهوري لاصل العدد فالحاصل كماله الشعوري **فائدة** اعلم ان لكل عدد من الزوج والفرد اقساما اما الزوج فينقسم تارة الى اول الازواج وهو الاثنان والزوج الثاني هو الاربعة والزوج الثالث هو الستة وهكذا وتارة الى زوج الزوج وزوج الفرد فزوج الزوج هو الزوج الذي لا بعد من الافراد غير الواحد وبعبارة اخرى هو الذي يقبل القسمة الى الصحاح مرة بعد اخرى حتى ينتهي الى الواحدة كالثمانية والستة عشر وامثالها وزوج الفرد مقابل زوج الزوج كالعشرة والعشرين والثلثين وامثالها واما الفرد فهو ايضا ينقسم تارة الى اول الافراد وهو الثلثة بناء على ان الواحد ليس من الاعداد والفرد الثاني هو الخمسة والفرد الثالث هو السبعة وهكذا واما اذا قلنا بكون الواحد عددا فهو اول الافراد والفرد الثاني هو الثلثة وهكذا تارة الى الفرد الاول وهو الذي لا بعد من الافراد غير الواحد كالخمسة والسبعة وامثالها وغيره وهو مقابله **فائدة** اعلم ان للعدد اقساما كثيرة منها التام والناقص والزايد المتعادلان

ماية واحد عشر صفر المظفر

والتاسع لكل عدد يريد ان تعلم كماله الظهوري مثلا تريد ان تعلم كمال الظهوري

مع كماله الشعوري او انقص للباقي مع الكمال الظهوري

المتحابان فالعدد التام الذى يكون اجزائه العادة له مساويا له كالستة والناقص
هو الذى يكون اجزائه العادة اكثر منه كاثنى عشر والزائد هو الذى اجزائه العادة له
اقل منه كالثمانية واما العددان المتعادلان فهما العددان المتعادلان اللذان
يكون لاجزاء العادة المحل منهما مساويا نفس الآخر كالمائتين واربعة وثمانين وللعددين
المتحابين خواص كثيرة مبينة فى مقالة يمكن ان نذكر شطرا منها فى بعض مجلدات هذا الكتاب
ثم ان لتحصيل كل من هذه الاقسام طرقا مضبوطة نذكرها والذى لعلامة فى كتاب مشكاة
العلوم قصة حكى ان الرشيد هجر جارية حسناء كانت تعشقها مدة ثم لقيها فى بعض الليالى
فى جوانب القصر تدور سكرانة وهى تتحاب بالها من لبيبة فراودها فامتنعت فمد يده الى
ازارها وحله كرها وسقط عند ما نعتها الوداء عن منكبيها فاعتذرت بانك هجرتنى
هذه الليلة ولم يكن له علم بموافاتك فانظرى فى هذه الليلة حتى اهيئ لملاقاتك وانك بالغد
فنهرها الرشيد لبلته وجدا بها فلما اصبح امر الحاجب ان لا يدع احدا يدخل عليه وانتظرها فلم
تجئ فدخل عليها فى مجرتها وسالها انجاز الوعد فقالت يا امير المؤمنين كلام الليل
يمحوه النهار فقام عند ما ومزح الى مجلسه واستدعى من بالباب من الشعراء فدخل عليه
الوشاء ومصعب وابو نواس فقال لهما تواليا الكلام على كلام الليل يمحوه النهار فقال كل من
الوشاء ومصعب اشعارا فقال ابو نواس ولبلة قبلت فى القصر سكرى ولكن
دبن لسكرالوقار وهزالريح ارداف فقالا وغصنا فيه رمان صنعا وقد سقط
الرداء من منكبيها من التحميش واخل الازار مددت لها يدى مرارا فقالت فى غد منك
المزار فقلت الوعد سيدتى فقالت كلام الليل يمحوه النهار فقال الرشيد قاتلك
الله كانك كنت معنا حاضرا ثم امر له بعشرة الاف درهم قصة اخرى حكى ايضا

والعشرين والثانين ٢

كالستة والخمسين والمائتين والعددان للمتحابين فيها والعددان للذان يكون لاجزاء احدهما المحل منهما

ان الرشيد خلى في قصره وعنده جارية في تمام الحسن والجمال فلما اراد ان يتحرك جارحته ان ينال منها المراد
فقال لها نوى على لعله يقوم فنامت عليها فلم يقم فقال لها العبي عسى ان يقوم فلعبت
به فلم يرد الا رخاوة فتبسمت الجارية وقالت اذا كان ابرك ذا ستة فلا خير فيه ولا منفعة
فقام وخرج من عندها وقال من بالباب من الشعراء فقيل ابو نواس فاذن له بالدخول فقال
له هات الكلام على اذا كان ابرك الخ فانشد ابو نواس لحى الله ابرى ما امتعه محولى و
الله ان قطعه فيا من يلوم على سبه اقف واستمع ما جرى لى معه انيت بغيدا في
خلوة مزهرة حسن به مبدعة بطرف كحيل وحصر مخجل وورد تقبل منا المعه
وطالبتها النيك قالت نعم مطيعة امرك لا ممتنعة وقامت على ظهرها لم يقم فقلت فتبقى
على اربعة ومستندة كفها فانثنى وخيب ظني في المضعفة فقلت لها فالعبي لى به
لعل يكون به مرجعة فقد انامل مثل اللجين وكفا خضيبا فاتبعه وصاروا ثلاثة
فانطوى وكادت من لعبها ان تقطعه فقالت وقد سانها فعله وصنا من الهون ما
اشنعه اذا كان ابرك ذا ستة فلا خير فيه ولا منفعة حيلة حكى ان اثنين اختصما الى حاكم
فادعى احدهما ان الاخر عبده وهو ينكره فقال للمدعى ما اسم العبد قال ميمون وقال للمنكر
ما اسمك قال عبد الله فاجلسهما وسلى عنهما ساعة فاشتغل بغيرهما ثم نادى يا ميمون قال المنكر
لبيك قال اطع مولاك الآخر حكى انه اختصم رجلان الى حاكم في قطيعة غنم وادعى كل انها له
ولم يكن لهما شاهد فلما اتى الليل قال لاحدهما قم فجئنى بغنم منها فمضى فنبح عليه الكلب فقال
مكانك وامر الآخر فمضى ولم ينبح عليه الكلب فحكم له الآخر حكى انه اختصم شيخ وشاب في امراة بذلك
معها صبي كل يدعي انها زوجتها والصبي ولد منهما ولم يكن بينة والمراة تصدق الشاب
ففرق بينهم واعطى الصبي ثمرا فاكله واخر لبد هب الى البير فاعطاه الشيخ فحكم له وعدة المراة

والشاب فاقرا بالقضية كما كانت **حكاية** وقعت بين الاعمش وزوجته وخشونة فاخصما
الى بعض القضاة ليمس الاعمش من القاضي ان يرضيها عنه ويصلح بينهما فقال القاضي لزوجته
يا اختي ان اعمش شيخ كبير بمنزلة جدك وعن قليل مرتحل عندك فلا ترهقيه بعنف عينيه
ونتن ابطيه وارتعاش يديه وبخر فمه وجمود كفيه ودقة ساقيه وضعف كبديه و
ثقل صدره وخفة عجزه وكود لونه وبياض فوده وكبر سنه وصغر هنه فقام الاعمش اليها
وقال قومي عني فقد عرفك بما لم تكن انت تعرفها من قبل **لطيفة** دق رجل الباب
على المجاعة فقال المجاعة من انت فقال الرجل انا فقال المجاعة انت والدق سواء
حكاية حكي ان رجلا عزل بعض العمال عن ولايته فادعى عليه خصما فانهزم يوم الاربعاء يخصم معه
واحد ورفع الامر الى القاضي فلما اشتد عليه الامر ولم يبق عنده شيء قال له بعض اصدقائه
ان لك في الانكار لسعة فصر منكرا تخلص فدعي له فلما كان من غد اخصم معه جاء ورقعة الى
القاضي واراه خطه الذي كتبه وخاتمه الذي ختمه فقال القاضي لخطك خطك وللختم ختمك
ام لا فقال نعم لخطي خطي وللختم ختمي وان له علي الف دينار فقال القاضي فلم لا تؤدي به قال انا
منكر **حكاية** كان ابن الجوزي يعظ على المنبر اذ قام اليه بعض الحاضرين وقال يا شيخ
ما تقول في امرأة يهاداها الابنة فانشد في الفور في جوابه يقولون ليلى بالعراق مريضة
فيا ليتني كنت طبيبا مداويا **حكاية** حكي ان بشر بن المفضل قال خرجنا حجاجا فمررنا بحي
فوصف لنا ان فيه امرأة تعالج المسلوع وهي في الغاية من الجمال فاحببنا رؤيتها ولم
يمكن ذلك بدون وسيلة نتشبث بها فاتينا برفيق لنا واخذنا عودا وحككنا به
حتى ادمينا ولففناه وجئنا به الحي وقلنا ملسوع فخرجت المرأة كانها الشمس فنظرت الى
الجرح وقالت لم تلسعه حية وانما جرحه عود بالذ عليه لسعة الحية فاذا هيت الشمس

بموت هذا الرجل وانا لا اقدر على علاج هذا فلما ارتفعت الشمس الا وهو ميت
نتعجبنا منها **وفي بعض الكتب** انه جاء رجلان الى امير المؤمنين ع وكان مع احدهما
خمسة ارغفة ومع الاخر ثلثة فجلسا ياكلان فجائهما ثالث فشاركهما فلما فرغوا دفعا له
ثمانية دراهم فطلب صاحب الاكثر خمسة فابى صاحب الاقل فتخاصما اليه ع فقال لصاحب الاقل
قد انصفك فقال يا امير المؤمنين حقي اكثر من ذلك وانا ازيد من الحق فقال ع اذا كان كذلك
فخذ درهما واعطه لباقي القول والسبب في ذلك ان الارغفة كانت ثمانية والاشخاص
ثلثة فاكل كل منهم ثلثة وهو ربعة ونصف وثلثا رغيف فاكل صاحب الثلثة رغيفين
وثلثي رغيف فبقي له رغيفان وثلث فاكله الثالث فالثالث انما اكل رغيفين وثلثين
وهو ثمانية اثلاث ثلث واحد من صاحب الثلثة وسبعة اثلاث من صاحب الخمسة
فيكون نصيب الاول درهما ونصيب الثاني سبعة دراهم **ولابي فايع** الذي حررت
بين الحسن الصباح والوزير السعيد نظام الملك ان السلطان ملكشاه امر بنقل بعض
الرخام من حلب الى صفهان فاكترى بعض اهل سوق العسكر لحمل خمسمائة رطل من الرخام
المذكور جمالا من رجلين من العرب فكان لاحدهما ستة جمال وللاخر اربعة وكان لكل منها
اربعمائة رطل فوضعوا ذلك على جمالهم العشرة ولما وصلوا اصفهان امر السلطان
للرجلين بالف دينار وقسمها الوزير نظام الملك بينهما فاعطى صاحب الستة ستمائة وصاحب
الاربعة اربعمائة فاعترض الحسن في حضرة السلطان وقال قد صرفت مال السلطان في غير
مستحقه ومنعت المستحق من ماله فانك قد ظلمت في هذه القسمة على صاحب الجمال
الستة لان حقه من الالف دينار وحق صاحب الاربعة مائتا دينار ثم فرد ذلك بوجه
معقد ملغز فقال السلطان قل شيئا افهمناه فقال الجمال عشرة والاجمال الف وخمسمائة

فاكل الثالث من اغفته ثلث رغيف واكل صاحب الاكثر اربعة ارغفة وثلثي رغيف

ثمانمائة دينار

دطل

رطل فثلثة اخماس الاحمال حملت على الجمال الستة وهي تسعمائة رطل وخمسمائة رطل منها
لصاحبها واربعمائة للسلطان وخمسمائة منها حملت على الاربعة وهي ستمائة رطل لصاحبها الجمال
خمسمائة رطل وللسلطان مائة رطل فحمل صاحب الاربعة خمس مائة رطل فيستحق خمس الالف
وحمل صاحب الستة اربعة اخماس الالف معمّا باسم مسمّوای ناصر اداراك توتقریر
ببیان روشن بتو نور دیدهٔ عالمیان خورشید سرافراز دکل دل باز د هرگاه
که عشقت او رد سر همیان مراد از سر خورشید شمس است و مراد از دل کل راء
و رد است و مراد از سر عشق ع است و تتمه واضح است معمّا باسم جنید ان مرکه بدلبری
ببرد از من دل از بجور و خشونت دید پیراهن دل خواهی که زن نام او نشانی بابی جان
بر هر دو ست نیز از ان بر کن دل مراد از دست بدا است و چون جان را بر سر انی و دل
جان را که الف است بر کنی جنید شود حکایة قال بعضهم رایت اعرابیا کان یعشق
امراة من العرب و کان معزما بها فخرجت المراة الی الصحراء لتبول فبالت و اقتفی الاعرابی
اثرها و قال لاواری انا انظر الیه فذهب الی مکان بالت فیه المراة فوضع حشفته فی بولها
و خاطب قضیبه و قال یا مشوم ان فاتک اللحم فاشرب المرق حکایة کویند مورچه حضرت
سلیمان را با جمیع لشکر وعدهٔ مهمانی خواست و گفت وعدهٔ گاه کنار فلان دریا است
بعد از امدن سلیمان و جمع شدن لشکر در کنار دریا مور حاضر شد و پای ملخی با خود
داشت در دریا انداخت و عرض کرد بسلیمان کان ان فاتک اللحم فلم یفتک المرق یعنی بخوریدند
اب این دریا را اگر کوشت نیست اب کوشت هست مثل کثیرا ما یمثل بقولهم جمع
یخفی حنین للخائب الخاسر فاختلف فی حنین فقیل حنین کان رجلا ادعی انجاء عبد المطلب
و علیه خفان فقال یا عم انی من ولدها شم فامعن النظر فیه فقال وعظام هاشم ما ارى

مثل شمائل هاشم فارجع فرجع جاثيا بخفيه وقال بعضهم كان رجلا معنيا فدعاه قوم
من اهل الكوفة ليظرفهم فى نزهة فخرجوا به الى الصحراء فضربوه وسلبوا ثيابه وتركوا
عليه خفيه لاعتزاله لما رجع الى زوجته وكانت منتظرة لرجوعه على عادته بما يفضل عن
اطعمة اهل النزهة ودرّته على تلك الحالة فقال لكل من سالها عنه رجع حنين بخفيه وقيل
انه كان رجلا اسكافيا فساوم اعرابيا بخفين وماكسه حتى اخرجه فلما ارتحل الاعرابى اخذ
حنين احد الخفين ووضعه على الطريق ثم مشى والقى الاخر فى موضع اخر على الطريق وامكث له فلما
مر الاعرابى بالخف قال ما اشبه هذا بخف حنين ولو كان معه الاخر لاخذته فلما انتهى الى
الاخر ندم على ترك الاول واناخ راحلته بما عليها فركبها ومضى بها فلما رجع الاعرابى الى قومه
بالخفين سالوه عن حاله فقال جئت بخفى حنين وقيل حنين كان لصا فسرق خفين فاخذ
وصلب فجائت امه وعليه خفان فانتزعهما ورجعت فقيل رجعت بخفى حنين اى رضيت
منه بذلك — قد تكثر العبرب فى القسم بقولهم ايم الله ولا يخفى ان ايم تختص بالقسم كلمة
واستعماله فى كلام البلغاء شايع وهو مخفف ايمن اسم لا حرف جر خلافا للزجاج والرماني
وهو مفرد مشتق من اليمن وهمزته للوصل لا جمع يمين وهمزته للقطع للكوفيين واحتجوا خلافا
على ما زعموا بان هذا الوزن يختص بالجمع كافلس واكلب وبرده جواز كسر همزته وفتح ميمه
ولا يجوز ذلك فى الجمع من نحو افلس واكلب قول نصيب فقال فريق لقوم لما انشدهم
نعم وفريق لا يمن الله ما ندري فحذف الفها فى الدرج كذا قيل وللكوفيين ان يقولوا انها
لكثرة الاستعمال وبان ما لو قطع بالابتداء وحذف الخبر واضافته الى اسم الله سبحانه خلافا لابن
درستويه فى اجازته جره بحرف القسم واجاز ابن مالك اضافته الى الكعبة وكافل الضمير الى
الذى يراد بر الله سبحانه نحو ايم الذى نفس محمد بيده واجاز بعضهم اضافته الى غير ذلك

وانشد

وانشدوا فيه وايم ايهم لبئس لعمر اعتذروا وجوز ابن عصفور كونه خبر المحذوف ومبتدأ
اى قسمى ايهم الله والاول اولى بناء على ما تقرر عندهم ان الامر اذا دار بين كون المحذوف اولا
وثانيا فكونه ثانيا اولى وذكر شارح مغنى اللبيب فيه اثنتى عشرة لغة ايمن بفتح الهمزة
وفتح الميم وضمها او بكسر الهمزة وضم الميم وايمن بفتح الهمزة وبكسرها مع ضم الميم ومن بضم
الميم وفتحها وكسرها وضم النون فى الاحوال الثلث مع بالضم والفتح والكسر وزاد ابو
حيان فى الارتشاف ثمان لغات اخر ايمن بكسر الهمزة وفتح الميم وايم بكسرهما وهم بكسر الهاء
والميم وام بكسر الهمزة والميم وام بكسر الهمزة وفتح الميم وام بعكس ذلك وام بفتحهما وام بفتح
الهمزة وضم الميم **فائدة** قد تكثر فى كلامهم فلان احرز قصب السبق ومثله سبق الغايات
فى مضمار السبق وهذا كناية عن التقدم والكمال واصل ذلك انهم كانوا يعزون قصبا
فيتسابقون اليه فمن اخذه اولا قالوا احرز قصب السبق وحازه وكان له والمراد بالسبق
والفضل والتقدم والمضمار الميدان **فائدة** كثيرا ما يمثل بقولهم وتفرقوا ايدى سبا
هذا مثل يضرب فى تفرق المجتمعين ويقال تفرقوا ايدى سبا وايادى سبا اى تفرقوا مثل
اولاد سبا وسبا فى الاصل همزة غير ممدودة اسم رجل هو ابو عامة من قبايل اليمن وهو
هو سبا بن يشجب بالشين المعجمة والجيم ابن يعرب بالعين المهملة والراء ابن قحطان وليس
اسم قبيلة كما اول فى قوله تعالى لقد كان لسبا فى مساكنهم آية لان سبا كناية عن الآباء الاقدمين والبطن
وهم بمنزلة الايدى ضرب بهم المثل حين تفرقوا او سل عليهم سيل العرم احد الوادى او الجراد
او المطر الشديد ولا يتعين نصبها على الحالية بقدر فى المضاف بل يجوز ذلك وان يكون
نصبها على المصدرى تفرقوا تفرقا بادى سبا وسكن همزة سبا ثم قلبت الفا وا
سكنت الباء فيهما مع انهما منصوبان لثقلهما بالتركيب والعدل كما فى معدى كرب

مثل يقال فلان الام ماددماد وهو رجل من هلال بن عامر بن صعصعة قيل سمي ماددا لانه سعى الى ابله من ماء حوض فلما فرغ الابل من شرب الماء بقي في اسفل الحوض ماء قليل فسلح فيه ومدد الحوض براي طين الحوض بعد ان بخل من ان يسقي احد من ذلك الحوض فذهب ذلك مثلا وضرب به المثل في اللئامة **مثل** كل الصيد في جوف الفراء الفراء الحمار الوحشي اصله ان قوما خرجوا الى الصيد فصاد احدهم ظبيا والاخر ارنبا والاخر ظبيا فرآهم فقال لاصحابه كل الصيد في جوف الفراء اي جميع ما صدتموه يسير في جنب ما صدته **شعر**

طويت لاحراز الفنون وكسبها رداء شبابي والجنون فنون فلما تعاطيت الفنون وخضتها تبين لي ان الفنون جنون **شعر** ينسب الى امير المؤمنين ع

اري حمر النعم في بعض ما تهوى واسد الشرى تعنو لاظفاء الدهر ما تروى واشراف قوم ما تنال الهون قوتهم وقوما ما تنال الا باكل المر والسلوى قضى الخلائق الخلائق سابق وليس على الله القضا احد يقوى ومن عرف الدهر الخؤون وصرفه تصبر للبلوى ولم يظهر الشكوى

شعر اذا قل مال المرء قل دكائه وضاقت عليه ارضه وسمائه واصبح لا يدري وان كان حازما اقدامه انجع له ام ورائه وان مات لم يشفق عليه خليله وان عاش لم يسر صديقا بقاؤه ولا الموت جزعا مرئ ذي خصاصة من العيش في ذل يدوم عناؤه **شعر**

لقد طفت في تلك العوالم كلها وددت طرفي بين تلك المعالم فلم ار الا واضعا كف حابر على ذقن او قارعا سن نادم تنكر لي دهري ولم يدر انني صبور واصداء الزمان تهون وبات يريني الخطب كيف عداؤه وبت اريه الصبر كيف يكون **شعر** ثمانية يلقى الفتى في زمانه وكل امرء لا بد يلقى الثمانيه سرور وهم اجتماع وفرقة وعسر ويسر ثم سقم وعافية **شعر** ما للعميل للمعالي وانما يسعى و

بكسبها الوجد الفادر فالشمس بجناد السما فريدة وابو بنات النعش فيها راكد
شعر بعد مرآى عن قلبى اليهم حنين فصيل فارقته الركائب وما كان قلبى ذا
بفراقهم ولكن حكم الله لا شك غالب شعر للحكيم مؤمن الجزائرى احبتنا ان البعا
لقتال فهل حيلة للقرب منكم فنحتال انى كل آن للتنائى نوائب وفى كل حين للتهاجر
باقوم اهوال خليلى قد طال المقام على الاذى وحال على ذى الحال احوال بمرزمانى بالاماني
وينقضى على غيرها ابقى ربيع وشوال شعر يا راجلا نحو اوطانى وساكنها قل
للدار سقاك الرائح الغادى وقل لاظعانهم جئت من ظعن وقل لواديهم جئت
من وادى شعر انى سليمان يوم العيد نملة بنصف جل جراد كان فى فيها ولا
تلام عليها فى هديته ان الهدايا على قدر مهديها شعر للحكيم مؤمن المذكور
هو الهوى بعض ارداى فاروانى ومرهب ذكراها فاعيانى وفارق النوم اجفانى فارقنى
وهيج الشوق احزانى فاحزانى وزادنى طيف من اهوى فعارضنى طلق المحيا فحياني
فاحيانى فقال قل كيف حال القلب قلت له دعنى وسل عنه جادى دمع اشفانى
فقال ما بك صف لى الحد منذ دف الدموع قلت جفانى سهو اجفانى وقد طال ليلى ايها
ليلى بذكراك فحاشاك ان تخلا يا ليل حاشاك هل تذكرين وصالا فى حدايق قد حكت
لسانها من طيب ثناك لله ايام عيش قد مضى وانى ليل الفراق لتعذيبى واهلاكى
اها لقلبى على الايام والزمان فذ هجرت عنى سرى نومى بسراك فكم اذاب الجوى قلبى وسال
من العينين من دمكوب شفيف ثناياك وكم نثرت لآلى الدمع حين سنا فى الطيف وجهك
اعزاذا للقياك وكم رابتك فى نومى فذ فتحت عينى اغمضها شوقا لمرآك استغفر الله
هل طيف بغير كرى تخيل الفكر شيها من محياك اخطات هل لك من شبه يكون ولو

وهنا فني على الخاطي باعفاك بل قد رايتك باعيني بغير كرى يا بهجتي في فؤاد
كل مثواك استغفر الله ما قلبي لدى فذ بعدت عنك ثوى قلبي بمغناك بل
حيث ما زلت عن عيني رايتك بالانسانة العين بينها بعد مسراك ان لم اراك ففي قلبي
هواك وان دخلت عيني فانت لسنا سناك روحي فداك وان اضنيت جثماني فهل
تذيبين قلبا فيه مثواك محاضرة حكي ان ابا الحسين الجزائري اتى الى باب ابن الزبير شفعا ان
يدخل عليه فكتب هذا البيت في رقعة واوسل اليه الناس قد دخلوا كالهم ومر
مثل الخصوص على الباب فلما وصلت اليه امر بعض الخدام ان يقف وينادي عليك
بالدخول يا خصي فدخل هو ويقول هذا دليل الشفعة حكاية حكي ان قبعثري كان
شديد البخل نزل خارج اليمن وكان يوما شديد الحر فوفد عليه سائل فقال كلمة مقولة
قال خرجت من اهلي بغير زاد قال ما ضمنت قراك قال قصدتك من بعيد قال وابك
من قريب قال انا ابن ابي حمامة المنقري قال انصرف وكن ابن اي طائر شئت قال افتاذن لي
بالدخول قال نعم الى عيالك قال انما اردت الدخول في قبتك الواسعة قال وداك اوسع
قال ما اسمك قال اخذ ولا تعطي قال ما احببت ان يكون لك اسمان قال انا احبه قال من
اين جئت قال من العدم الى الوجود قال من اين خرجت قال من بطن امي قال ابن تريد قال
مكانا لا اراك قال على راسي انت قال على الارض قال فقيم انت قال في ثيابي قال ابن كم انت
قال ابن رجل واحد قال عنيت ما سنك قال اعظم قال تقرض قال بقرض الفار قال انشد
قال تنشد الضالة قال افتسمع قال اتسمع الفتية قال الهي عليك بيتا قال القه على نفسك
قال افتسجع قال اتسجع الحمامة قال انا سائل عليك قال انا ضناع بخيل قال بل انت كفيل قال
وانت كالبعوضة قال انت كريم قال انت كالذئب قال وانت كبير قال وانت كالبالوعة

قال انت لشجاع قال الشجاع الحية قال انت لعنيث قال لعنيث الموت قال اضرتني الشمس
قال الساعة يا بيتك لفي قال الارض اعرفت قدمك قال انشاء الله يبرد عليها قال من علي
بنعلك قال من انت علي باهلك قال اعطني خفين قال ارجع بخفي حنين قال اعطني
دينارا او درهما قال بل انتصف لاخرهنها قال اخف قال لاجل ذلك ما اعطيتك قال ما
علي قال بعد الموت قال اما السائل فلا تنهر قال واما بنعمة ربك فحدث قال انت من
الكرام قال انت من اللئام قال اعطني في الدنيا قال اعطيتك في الاخرة قال ما ادبدان
اريك في الاخرة قال لا تمنعني ودب الحرم قال ما منعتك من جواب الكلام قال في عينيك
حياء قال نعم الحيا في الشتاء قال اما ترحم انك قاعدا نا في قال القاعد امك قال اقعدني
ساعة قال لا تقعدني ساعتين قال ضع على كفي شيئا قال في كفك ابرى قال ضعه فيها هو
ايضا حسن قال هو صحيح اهلك ارجع وخذه قال ما رابت لئم منك قال انظر في المرآة
قال ما في الدنيا اشام منك قال لشيت نفسك قال خاب سعيك قال خاطبت نفسك
قال قتلك الله قال ان اعطيتك حبة قال عذبك الله قال ان اعطيتك درهما قال لعنه
قال واي مصيبة الله عليك قال ان اعطيتك دينارا قال ابتلاك الله بمصيبة ادهى منك قال لا ادري
الله مثلك قال انشاء الله بعد عمى عينيك قال بل اعمى الله عينيك قال حتى لا ادري
وجهك قال خرب الله دارك قال ان دخلتها قال سبحان الله قبل كونك قال فهل لي
عندك شيء قال نعم عصا ادق بها راسك واخلص منك فعدا على عصا كانت على باب
الحجرة فاهتزم السائل وهو يتبعهما يتسابان الطبقة حكى ان فتى من اشراف التتار
كان يهوى فتاة اسمها صدقة فاتفقا ان واعدته ليلة ولم تاته فخرج الى دارها فغفل
اهلها في الطبقة الغلام تبعه جماعة فاسرع نحوها واراد ان يدخل عليهم فمنعه الحاجب فوقف

تحتها وانشد بصوت عال يسمعه اهل الطبقة يا اهل هذه الطبقة هل عندكم من شفقة
لسائل قد حالت بطلب منكم صدقة فاستشرف بعض الجماعة واجابه يا من يروم شفقة
بمهجة محترقة حبك يا هذا الفتى حرم عليك الصدقة شعر للزهير يا من لعتب
به شمول ما الطف هذه الشمائل تشوان بهز دلال كالغصن مع النسيم مائل لا
يمكنا السلام لكن قد ضمن لطرفه دسائل ما الحب قتا واهنى والعاذل غائب و
غافل عشق ومسرة وسكر والعقل ببعض ذا يزايل البدر يلوح في قناع و
الغصن يميل في غلائل والورد على الخدود غض والنرجس في الجفون زائل و
العيش كما الحب صاف والانس بما احب كامل مولاي يحول بان عن مثلك في
الهوى قائل في حبك قد بذلت دوحي ان كنت لما بذلت قابل لي عندك حاجة
فقال لي هل انت ذا سائل بذل ذا العام مضى وليت شعري هل يحصل لي
رضاك قابل هاعبدك واقف ذليل بالباب بيدك سائل من وصلك
بالقليل يرضى والطل من الحبيب وابل حكايات اشتكت امراة عن زوجها الى
القاضي وطلبت الفرقة وادعت انه يبول في الفراش كل ليلة فقال للرجل ما تشتهي
فقال لا تعجل اقص عليك قصتي اني اري في منامي كاني في جزيرة في البحر وفيها قصر عال
وفوق القصر منارة عالية وفوق المنارة جمل وانا على ظهر ذلك الجمل والجمل عطشان
يطلب ان اسرع ليشرب من البحر فلما اراد ذلك البول من شدة الخوف فلما سمع القاضي
قصته بال في ثيابه فقال يا هذه احدث البول من هول حديثه فكيف من راى فاعذريه
شعر للحكيم مؤمن علامة دلال على تلال فضا منه فضا مته فقيل نور فضله
نور وقيل نجم فقلت مه مه شعر رايت ظبيا على كثيب كانه البدر اذ تلالا

فقلت ما اسهل فقال لولو فقلت لی فقال لا حکایة حکی ان ابن الحصاص
رکب یوما مع الوزیر ابن الفرات وکان الوزیر یتفکه ویستهزء بالحصاص کثیرا وکان
حینئذ موکبه عظیم ومع الحصاص تفاحة بیده فاراد ان یعطیها الوزیر ویبصق فی الدجلة
فغلط وبصق فی وجه الوزیر وهی التفاحة فی الدجلة حکایة نقل است که میرزا
ثروت و وحید که از جمله مشاهیر شعرا و وزیر مقتدر پادشاه بود صاحب دولت بسیار بود
واولاد بسیار خدا باو عطا فرموده بود و نظر بقرب او بسلطان در نظر مردم مهاب و معزز
بود و همیشه نسبت بقرآن مجلات ادب گفتگو می نمود و بر آیات بحث و اعتراض میکرد
روزی در مجمع عام که جمعی از علماء و فضلاء و طلبه نیز حاضر بودند گفت که خدا در قرآن
میفرماید ولا رطب ولا یابس الا فی کتاب مبین و من نمیگویم از رطب و یابس هستم و حال آنکه
ذکر من مطلقا در قرآن نشده و هیچ یک از حضار جواب او سخنی نتوانستند گفت یکی از
فقرای طلبه رصف نعال نشسته بود گفت میرزا چرا ذکر شما در قرآن نشده و حال آنکه
چند آیه در خصوص شما نازل شده هرگاه مرخص فرمایید بخوانم گفت بخوان گفت
اعوذ بالله من الشیطان الرجیم ذرنی ومن خلقت وحیدا وجعلت له مالا ممدودا وبنین
شهودا ومهدت له تمهیدا ثم یطمع ان ازید کلا انه کان لآیاتنا عنیدا سارهقه صعودا
انه فکر وقدر فقتل کیف قدر ثم قتل کیف قدر ثم نظر ثم عبس وبسر ثم ادبر واستکبر
فقال ان هذا الا قول البشر ساصلیه سقر وما ادریک ما سقر لا تبقی ولا تذر لواحة
للبشر علیها تسعة عشر گویند بمجرد شنیدن این آیات لرزه براندام میرزا وحید افتاد و تاب
او زرد شده و تب شدید عارض شد و بعد از سه دور و فات یافت و حبشی
شد و فات ان دیگر من ترک شیخی کنم ناموس یکسونم بنیاد سوگی کنم

وقت غنیمت شمار و دنیر چیز فرصت نماند نالہ کہ راہ داشت سوداہ کی آمد بکار

لاادری ای اہل شوق وقت کہ پیدا شود پدید نست دست مرا بسوی کہ پیمان کمی برد

ثنائی قطع امید من کند دم بدم از وصال خود تا نکنم دل حزین شاد بانتظار

ہم ہاتفی ای مردکان نخاک یکی سر بدر کنید بر حال بندہ بتر از خود نظر کنید

شرف حرفی از این عشق است نی افسانہ چند شکوہ چیست لب بدندان کہ برند ان

حزنی جگر نہ باک نیست حزنی بغم شاد شوی میدانم غم دل با تو ازان میکویم

کلخنی چون دل بشکوہ لب بکشاید بکوکہ من شرمندہ از کدام وفای تو

سازمش صبری عالمی کشتہ شد چشم تو ازان همان صد قیامت شد و هنوز

تودا غازهمان **وله** شبہا تو خفتہ من بدعا کز تو دور باد آہ کسانکہ بہر تو در

خون نشستہ اند **وحشی** طی زمان کن ای فلک وعدۂ وصل یار را یارا ز این هیان

ببر د این شب انتظار را **شفائی** آہ بی تا بانہ ز و است کہ محل تا در د و اذ و فیست

حالی دلران سینہ بتنگ است خدا یا برهان هر کجا در قفسی مرغ کرفتار هست

دانش وعدۂ هم صحبتان رفتہ است و دل محشر است دیر می اید قیامت کشت تهمای

مرا مانی شب عیش شاد کامی بکذشت رود هاشد چه شبی تو ای شب غم کہ

ترا سحر نباشد **درسی** توئی و قوت بکنالہ دیکر دردی نبود باللہ اکر در دلش

اثر نکند **وله** فریاد کہ طائر فرخندہ کہ دیدم صیاد مرغان دیکر بستہ تو ش داشت

وله دعاهای سحر کو پند مبداد اثر آری اثر می دارد اما کی شب عاشق سحر شد

لاادری همہ بضاعت خود عرض میکنند انجا قبول حضرت او تا کدام خواهد بود

توریت حکی انہ سلم الباس لمعد لی علی قوم من العامۃ فلم یردوا فقال لعلکم تظنون بی

ما قبل من الرفض والله من ابغض واحدا من ابي بكر وعمر وعثمان وعلي فهو كافر فضربوا بذلك
واعتذروا اليه **توضيحا** حكي انه رفع غلامان سكران احدا بالليل الى بعض الولاة
فاستحسن صوتهما وسئل عن نسبهما وحسبهما فقال احدهما انا ابن من دانت الورى له
ما بين مخزومها وهاشمها تابته طوعا اليه خاضعة ياخذ من مالها ومن دمها
وقال الاخر انا ابن الذي لا ينزل قدره ان نزلت يوما ففيه تعود ترى الناس افواجا
الى ضوئناره فمنهم قيام حولها وقعود فلما سمع الوالي منهما ذلك عظمها واعتذر
اليهما وخلا سبيلهما ثم فتش عن احوالهما بعد ذلك بهما فقتلهما انهما حجام وطباخ فتعجب
الوالي من حسن كلامهما وهجائهما من غفلة نفسه **حكاية اخرى** قال معن الدين بن
صفر من اهل حلب وكان منادما مودبا لا يذكر احدا بخير ولا يتوسط لاحد بخير ونقش عليه
بالتسكين هتك البيتين يا ابن صفر قد اتتك هدية فانعم فديتك محسنا بقبولها
ولاهل بيتك ثم عندك مثلها في جمعها وبعرضها وبطولها **حكاية** روي انه عاد
بعضهم نحويا كان مريضا فقال له ما الذي تشكوه قال حمة جاثية نارحامية ترمي سهامها
منها الاعضاء واهية فقال لا شفاك الله بعافية بل بتها كانت القاضية **وايضا حكاية**
حكي انه جاء نحوي ليعود مريضا فطرق بابه فخرج ولده فقال كيف حال ابيك فقال
باعم ورمت قدميه فقال لا تلحن وقل قدماه ثم ماذا قال وصل الورم الى ركبتاه وقال
لا تلحن وقل ركبتيه ثم ماذا قال ادخل الله الفقدمين والركبتين على بطن عيالك وعيال
سيبويه نفطويه ومحشويه **وايضا** حكي ان نحويا قال لبعضهم ما فعل ابوك بمجاره
باعير قال لم قلت بمجاره قال انما جر دنيا بالياء قال فلم يأوك بجر وبائي لم يجر شعرك فيه

تعقید سالونی عن اسم من لست انسی عهده صلی بها دالک منا قلت باقوی اسمها
اسم نجم تحت ما فوق تحت شمس السما اقول اراد اسمها زهره کما لا یخفی و ایضا واعدنی
بوصلها ذات حسن ملکت مهجتی بوجه نفیس قلت قولی متی الوصال فقالت بعد ما
قبل بعد یوم الخمیس اقول اراد یوم الجمعه و ایضا قالت الشمس صادفت ای برج وهی
فی منزل الوهیب بجود قلت قد حلت الغزالة رجا قبل ما بعد بعد ما قبل تورا اقول
اراد برج الثور شعر مشکل للحکیم مؤمن الجزائری ینفع المرء علمه ابدا دون ما لا ینال
بجمعه ان من لا یکون ذا سعه لا یکون الکمال ینفعه وجه الاشکال ان فی البیتین
تناقضا کما لا یخفی و دفعه ان قوله لا یکون ثانیا تاکید لفظی لقوله لا یکون اولا و
لیس بفید معنی ثانیا المؤلف ای انکه مقیم کوی یاری ایر شکر چرا نمیکند ای
چون بخت بکام تو است کاهی یاد ازمن وحسرت من داری ای دل که بقید عشق
بندی با محنت عشق درچه کاری ای غم تو ودل خدارا کز دوست همین تو
یادکاری ای دوست که نیست حاصل من ارد وستی تو غیر خواری امید صفائی
از تو ایزاست کو داد سکان جود شماری تبصره اعلم ان الانسان مسافر ومنازله
ستة وقد قطع منها ثلثة وبقی ثلثة فالتی قطعها اولها کتم العدم الی صلب الاب وترائب الام
کما قال تعم یخرج من بین الصلب والترائب وثانیها رحم الام قال سبحانه هو الذی یصورکم فی
الارحام کیف یشاء وثالثها من الرحم الی فضاء الدنیا قال عز من قائل وحمله وفصاله ثلثون
شهرا واما المنازل الثلث التی لم یقطعها فاولها القبر قال ع اول منازل الاخرة والخر
منزل من منازل الدنیا وثانیها فضاء المحشر قال سبحانه وعرضوا علی ربک صفا وثالثها
الجنة او النار قال تع شانه فریق فی الجنة وفریق فی السعیر ونحن الان فی قطع مرحلة من

الرابع وهو اصعب المنازل واكثرها مشقة واشدها خوفا احاط بها الشوارع والقطاع
اللصوص وقطاع الطريق ويفرق فيه الرفيق الشفيق ومدة قطع هذه المرحلة مدة عمرنا فانا منا
فراسخ وساعاتنا امبال وانفاسنا خطوات فكم من شخص بقي الى فراسخ واخر بقي الى اميال
واخر بقي له خطوات نعوذ بالله من الموت على غير عدة فاذا كان تلامذة افلاطون ثلث
فرق وهم الاشراقيون والرواقيون والمشاؤن فالاشراقيون هم الذين جردوا عقولهم عن
النقوش الكونية فاشرقت عليهم انوار الحكمة من لوح النفس الافلاطونية من غير توسط
العبارات وتخلل الاشارات والرواقيون هم الذين كانوا يجلسون في رواق بيته ويقتبسون
الحكمة في تلك الحالة وكان اوسطوا من هؤلاء وربما يقال ان المشائين هم الذين كانوا
يمشون في ركاب ارسطو لا في ركاب افلاطون لاخر منطق ما للحكيم مؤمن ما اسم غدا
مثلث الحروف تجده معدودا من الظروف ماض وان صحفته فامر مضارع ان ضم منه
الصدر مقلوبا وليه عند من عقل حرف يكف غيره عن العمل وثلثاه حرف تعريف
على لغة الغاجر كذا بعض روى واولاه حرف استفهام والعكس لا يخل بالنظام و
ثلثه الاول مثل ذلك وعكس ثلثه من الهوالك وقلب اخره ان تكررا تجده
ماكولا فكن مستحضرا وقلب وليه ما تشربه وان تاملت فلا تغربه وطرفاه منه
عضوا بدا في الضحك وهو لا يحس بالردى مخرج ثلثاه من المعادن وكل جزء من المجان
وما سوى اخره اسم لمن تعظمه في كل مذهب حسن وعشر ثلثه ككاف الشتى في العدد
فافهم ذاك يا هذا الفتى لاخر للشيخ ابن الغاوض ما اسم طير شطره بلدة في الشرق
من تصحيفها مشربي وما بقي تصحيف مقلوبه مضاعف قوما من المغرب جوهر
للحكيم مؤمن الجزائري ذا اسم طير شطره بلدة اخرى يروى بينهما مشربي وما سوى اخره

ساير ليلا من الشرق الى المغرب ووسطاه صمغ مرة نافعة من لسعة العقرب وما بقى
تصحيف مقلوبه قد عجز الفيل عن المادب وما سوى ولد عضوك اللازم في الماكل
والمشروب لغز للشيخ البهائي الا با اخي سم بلدة اني بها من احب من اطلب تشد او مال
الى نحوها وفيها لكل فتى مادب اذا ما قلبت حروف اسمها وجدت اسم شئ يبرء بعرب
ومن عجب انه مفرد وجمع لشئ يبرء يشرب وثلثاه ربع لثالث له ويظهر هذا من هذا
بحسب جواب الحكيم مؤمن ايا ملغزي في سمي بلدة لزائرها الذنب لا يكتب
مصحف مقلوبه واجب على من يحج وقد يندب وانت ما اذا ناملته تراه اسم ظبي وذا
معجب وان فات من ثلثه سبعه وجدت اسم شئ يبرء يطرب وثلثاه ما صدرت سورة
برء وهي ما عنك لا يغرب لغز للشيخ البهائي وبلدة مهملة الاحرف وثلثها من سور
المصحف وما سوى اخره سورة من سور القرآن لا يخفى وثلثاه ان بلة الفتى
من شقة المحبوب وما شفى وان تشدد وسطها تلقها ما كولة فافكرها واعرف
جواب الحكيم مؤمن ايها السائل عن بلدة ترسم في اوائل المصحف الغرض اسم
صدره اول الحروف لا بل سادس الاحرف لو فات من اخره واحد لزيد في خمسة
فاعرف ووفق ثانيه لما بعده في العد من وجهين لا يخفى بصدره امتاز حماد
عن بحيرة فافهم سره وانصف وعجز ضير عن بلده كمشاوذا ليس بامر خفي ونصف
حرف منه او ثلث ذا الحرف عن الثالث ان تحذف ضم بالاول كانا سمى من دمصب
على المصحف وثلث ثانيه اذا ان يدن تاليه فاجمع هذه الاحرف تلق الذي قد عبروا
اهلوا به تفكرها عة يعرف لغز للشيخ البهائي ولست ابوح باسم المحبب ما ولكن
ملغزا خوف الاعادي فتصحيف اسمه في وجنتيه وفي ثغره وايضا في فوادي جواب الحكيم

مؤمن لقد لغزت الغاز الطيفا دقيقا وورحظا لقتا فبالله من لغز عريض
بر الافكار مشرقة الهوادي فكم خطر الوقاد على البلادي واقتفى كثيرا عن وسادي وكم اسي
لذاك جواد فكري يجول من التلال الى الوهادي الى ان قاد نى نظري اليه ونلت
بفهمه اقصى مرادي فدونك مثل قولك اد بشق الحديد السود بالبيض الحداد
فتصحيف يرى في فيه شئ يجل بنبله ما في الفؤاد ومنه يجل ما في وجنتيه وفيه
هلاك ارباب النفوس واصل الاسم جمع في لساني وعيني والحواجب والهوادي
باخره بمبهر جز عضو بر الاحساس عن بعض البلاد نرى حرفين منه اسما لشخص له صفة
المحبة والوداد مصحف بعضه جزء الاراضي وبعض منه في السبع الشداد وتصحيف
الذي في الصد منها نقصنا عنه من عبر ازدياد يصير جميع احرف ذاك الاسم
حرفا واحدا فافهم مرادي لغز منثور للحكيم مؤمن اخبروني ايها الاخوان عن اسم خماسي
الاعداد ثنائي الاحاد اوله نصف وسطر ووسطر مضعف اخره طرفاه فعل ماض مركب
من حرفين واجزاه ما يتحقق بر الاخوين اولاه من المعدنيات وما سواهما من النباتات
طرفا ثانيه من الاعضاء الظاهرة بعض الاحيا وطرفا اخره بعض من الاعضاء الباطنة لكل
حيوان لولا رابعه لتبدل الاعمى بالاصم ولولا اوله لو جد العلم والحلم والكرم لولا
خمسه لتبدل راس الانسان بالشجر ولما تميزت بلدة من البحر طرفا ثانيه لا يكون في اول العمر
ولا في اخره للانسان وبعض منه يتحقق بر السهو والنسيان ثانيه يبتدئ السؤال
وباوله يختم الكلام وبتمام المقال والله اعلم بحقيقة الحال لغز للحكيم مؤمن اخبروني
عن اسم سداسي الكلمات خماسي العشرات اخره ثلث اوله ومنقوطه اقل من مهمله واوله
مع ثانيه فعل امر للمخاطب مع ثالثه من عقود الاعداد ومعهما امر للمخاطبة مع رابعه

من المهلكات الشدائد ثانيه مع ثالثه من الظروف ومع رابعه وخامسه واخره من جمله
الحروف طرفا اخره حرف عامل وثانيه ممنع الفعل عن الفاعل لو سقط عجزه من صدره يبقى
سدسه مع انه ثلثه وهذا من الغرايب ولو نقص منه مع انه سداسي حرف واحد يبقى
حرف واحد وهذا من اعجب العجايب ان نقص سدسه من سدسه يبقى سدسه وان زيد ثلثه
على ثلثه حصل ثلثاه ولاه ما يجب ده على جميع المسلمين واخره ما ينركب منه اكثر مان على راى
المتكلمين باوله يبتدئ السؤال وبثانيه يتم المقال وبرابعه يحصل المرام وبنهايه الكلام
والسلام جمع ابر لبعضهم هو اسم يتركب منه الاسماء جله في الارض وراسه في السماء واخره
اسم سوره من سور القران وبانتقاص اوليه يتم جميع اركان الايمان كله من الحروف الثواني
وثلث بعضه من الحروف الظلمانيه اوله بالكمال معروف وخمس ثانيه بالتمام موصوف
سدساه من المطهرات ولو لاخامسه لصار الانسان معدودا من النجاسات سالوريد
اوله على ثلث اخره حصل عدد ايام الاعوام ولو نقص سدسا من ثانيه بقي عدد
الشهر التمام وسطاه مهلك فرعون وهامان وتاسيه مبني يونس ومعظمه من الامانات
ثالثه ما وصف بالكمال في السور القرانيه وعشر رابعه موصوف ايضا في العلوم الاعدديه
نصف ثالثه يساوي حروف كله في العدد وبضم النصف الى رابعه يحصل عدد الكواكب
التي وقع عليها الرصد ربع بعضه يساوي حد الزاني ويثبت اوله في اخر السبع المثاني
وبضعف سدسه يتم الجواب وبنهايه الخطاب والله اعلم بحقايق الامور واوقف بما
تخفي الصدور شعر للحكيم مؤمن بانسيم الصبا اذا جئت نادي جيرتي بالحمى نازلة
فؤادي قله قد هجرت عقر طويلا قله قد نسيت عهدا لوادي بانسيم
الصبا فبلغ سلامي واخبرهم بلوعتي وغرامي وحنيني ودقتي عن فراق ذاب

منه

جسمي

وله الم
جسمی وابلی عظامی واشتی الی لقاهم ووجده فی هواهم وحرقنی من ضرام
بطول لیلی بالسها الم یذیبنی لهب الفؤاد وتغرقنی الم سیول دمعی الم
یصیبنی عین العنا توانی مبتلی فی جسم حی وحیا یرجی یوم التنا وصبری کل حین
فی انتقاص ووجدی کل ان فی ازدیاد ادوب ضیابة واطول بعدی ومالی ه
صبر وفؤادی فکم خطر الوقاد علی لیلا واقلقنی حیرا عن وسادی متی فرجی حتی
اصطادی الا یادهر دع سبل العنا الا اشکو وقد اصبحت مالی سوی بال
من لبلبال بالی ولی جفن تکحل من سوید فؤاد ذاب من طب غلال فیا
هذا السواد علی جفونی یکحلاه ما انا واکتحال الا اشکو زمانا قد جفانی فانشده
ممثلا لحالی ومالی لدهر لا ادراء حین فؤادی فی غشاء من نبال فصرت
اذا اصابتنی سهام تکسرت النصال علی النصال فکف عن الاذی یا دهر انا
نبیل لا ابالی بالنبال ولما عنی السلام علیکم یا معشر شوقی الی لقیاکم ما یکتم
عنی السلام علیکم یا ساکنی قلب الغریب لمسها المغرم احببتی ادعتموا قلبی
وجوی له بین الجوانح مضرم لا تحسبونی ذاهلا عن ذکرکم حتی اوسد فی التراب
واکتم شعر هزل بمنت فقام الاسر بینهما ولم ینل منتصبا فوقهما بحسب الجاهل
ما لم یعلما شیخا علی کرسیه معما معمّا باسم مسافر نادنام قلب یاد اکه
شدم دل در فکر بهبده پرداختم مراد از نام عربی است که اسم باشد قلب ان
مشابست مراد از دل فکر کاف است مراد از پرداختن انداختن است معمّا
باسم هام خوبان ستاره کان سپهر ملاحتند ماه است در میانه ایشان نکاه
من مراد از ایشان عربی است که هم باشد چون لفظ ما در میان هم در ایند هام

شود

شود **مطایبه** فاضلی بیکی از دوستان صاحب دل خود نامه می نوشت شخصی در پهلوی
او نشسته بود بکو شه چشم نامه او را می دید و روی شوار آمد بنوشت اگر نه در پهلوی
من در دزدی زن بمزدی نشسته بود و نعوذ منه می خواند همه اسرار خود بنوشتی شخص گفت والله
که نامه تو را مطالعه نکردم و نخواندم گفت ای نادان پس این را که میکوئی از کجا می کوئی

فائدة اذا اردت ان تعلم مقدار سطر من العدد تبدئ بالیمین و تسقط المراتب ثلثا
ثلثا الی ان یبقی ثلثا او اثنتان او واحدة و تقرأ ما بقی علی انه فی الابتداء و تزید علی
مقروك لفظ الالف بعدة الثلاثات السابقة علیه ثم تقرأ المراتب الثلث السابقة
علیه کذلک و تزید علی مقروك لفظ الالف بعدة الثلاثات السابقة علیه و هکذا الی
ان ینتهی الی المراتب الثلث الاولی مثاله اذا اردنا ان نقرأ هذا العدد ۷۵۴۳۲۱۰۰
۹۸ فبعد اسقاط المراتب الثلث بقی ۹۸ فزدنا علی ثمانیة و تسعین لفظ الالف ثلث
مرات بعدد الثلاثات السابقة علیها ۷۵۵ فزدنا علی سبعمائة و خمس و ستین لفظ الالف
مرتین و المراتب الثلث السابقة علیها ۴۳۲ فزدنا علی اربعمائة و اثنین و ثلثین لفظ
الالف مرة و المراتب الثلث الاول مائة فالعدد المذکور ثمانیة و تسعون الف الف
الف و سبعمائة و خمسة و ستون الف الف و اربعمائة و اثنان و ثلثون الفا و مائة

فائدة اذا اردنا وضع البیت علی اساس یستخرج بر کل حرف ضمره المخاطب من حروف
سورة بعینها او ابتر او قصیدة معینة او بیت مخصوص او حروف الهجا کلها استعینا
بالقلم و جمعنا حروف تلک السورة مثلا بعد حذف ما تکرر و نحتاج الی ذلک فی غیر
الاخیر و سمینا ذلک حاصلا و لنعد الهمزة و الالف فی هذا الباب واحدا کما فی باب الغائب
و المتکلم و امثالهما و اللام الف حرفا برأسها کما هو الاظهر و لنعتبر الحروف بصورتها

اذا اردت ان تعرف المسافة بین نقطتین
فان کانتا فی الطول و تفاوتا
فی العرض و بالعکس فخذ الکل و الوضع
من الفضاء و اثنین فی ما بین الطولین و کذا
فضاء ما بینهما فی ما بین العرضین و اجمع
ما بین المجتمعین فی اثنین فاحفظ الحاصل
جذر المجتمع بین النسبتین فاذا کان بین
عدد فرسخ بین اربع درج و ما بین العرضین
الطولین اربع درج و سبعها و هو فرسخ
ثلثا فرسخ بنا بمجموع ما بین النسبتین حاصلا
اثنا و عشرة فراسخ و لا یخفی علیک ان الدرج
و عشرة فراسخ و عشرون فرسخا و تسع
الاربعة اثنان و عشرون فرسخا و تسع
فراسخ و فی هذه القاعدة اسقط الکسر
هذا الحاصل ما بین

الخطية لا الملفوظة فنقول ان ترى تاء وراء وباء ولا نقول انها الف فاحفظها ثم ركبها
على هيئة وقوعها وترتيبها او ركبناها على اى هيئة نريدها بحيث يكون لها وزن
ومعنى كيف ما اتفق ولكن من غير ان يتكرر حرف منها وفيها وهذا احسن واقرب الى الضبط
واسهل عند الرجوع اليها وسميناه ذلك محفوظا اولا وهو فى الاخير هى الحروف المرتبة
المستغنية عن الجمع والترتيب ثم عهدنا الى رسم شبكة تشتمل على اربعة بيوت فصاعدا بحيث
يقتضيه عدة تلك الحروف المذكورة من حيث القلة والكثرة ثم رسمنا الحروف المحفوظ
الاول فى تلك البيوت وقسمناها عليها لكن بحيث يخص كل منها بوضع لاشاركه فيه غيره
مثلا وضعنا حرفا منه فى البيت الاول فقط او فى الثانى كذلك او فيهما او فى الجميع غير ذلك
من الصور المناسبة بين تلك البيوت من انفرادها وتركيباتها الثنائية والثلاثية و
الرباعية ونحوها وكذا حرفا اخر منها وهكذا الى اخرها وسميناه ذلك خادما ثم
رسمنا تلك البيوت باعداد يحصل من جميع اعدادها ومركباتها جميع المراتب من الواحد
الى اقصى عدة تلك الحروف وسميناها ميزانا ولابد ان يكون مرتبة كل من تلك الحروف
فى المحفوظ الاول من الاولية والثانوية متساوية لمرتبة عدد بيت واكثر هو فيها ثم قصدنا
نظم مصاريع وابيات بعدة تلك البيوت بحيث يتركب المصراع الاول من الحروف المرسومة
فى البيت الاول مثلا كيف ما اتفق بحيث لم يشذ حرف منها وكذا الثانى وهكذا
ولكن لا باس بتكرار حروف تلك البيوت فى ذلك المصراع او البيت ولا نسأله عن عدته
فيها وهكذا لا باس بادخال بقية الحروف الهجائية التى فى تلك الصورة مثلا فى اى واحد
منها شيئا مكررة او غير مكررة اذ لا نسأله الا عن وجود الحرف المضمر فى واحد منها وعدده
لا عن وجود غيره وعدده وسميناها نضمنا من المصاريع والابيات محفوظا ثانيا ثم

رسمنا

وسمنا كلا منها بعلامة ما يتركب منه من الحروف المرسومة في البيوت المشتملة بالخارج
بعينها وبذلك يتم العمل بعينها فنقول للمخاطب خذ في خاطرك اي حرف شئت من حروف
هذه السورة ثم تقرأ عليه المصراع الاول مثلا ونسأله عن وجوده او عدم وجوده
فيه فان قال نعم حفظنا العدد الذي وسمنا به والا تركناه ثم قرأنا المصراع الثاني و
الثالث الى آخر المصاريع وحفظنا الاعداد التي وسمنا بها المصاريع التي اجزاؤها في
ذلك الحرف فيها والا تركناها ثم جمعنا الاعداد المحاصلة وهي برهان بها يعرف الحرف
المضمر وذلك برجوعنا الى حرف المحفوظ الاول وعدها بعدتها فالحرف الاخير هو الذي
اضمره المخاطب فاسرع في جميع ما قررناه وحررناه هو عبر خفي على الناظر الذكي فتبصر ولا
يخفى عليك انا لا نخبر المخاطب صلا بالمحفوظ الاول ولا باخذ البرهان بالطريق المذكور
والا لذهب الاستغراب ولم يقل ان هذا الشيء عجاب فاحفظه حكاية نقل است كه
شخصي زني داشت حور نام بجهاد رفت وبعد ازان كه ديد جمعي شهيد شدند ان
شخص فرار كرد ديكري او را ديده گفت اي فلان از جهاد فرار ميكني وحال انكه اگر كشته
شوي بوصال حور عين مي رسي گفت اي نادان حور را كه خودم در خانه دارم بجهة
يك عين حور را بكشتن دهم لطيفة قال ابو العينا اعجلني ابن صغير لعبد الواحد بن
خلكان قلت له وددت ان لي ابنا مثلك فقال هذا بيدك قلت كيف ذلك قال
احمل اليّ على امرأتك تلد لك مثلي مولوي المعنوي بشنو از ني چون حكايت ميكند
واز جدايها شكايت مي كند از نيستان تا مرا ببريده اند از نفيرم مرد و زن ناليده
اند سينه خواهم شرحه شرحه از فراق تا بگويد شرح درد اشتياق هر كسي كو
دور ماند از اصل خويش باز جويد روزگار وصل خويش من بهر جمعيتي نالان

شدم جفت بدحالان خوشحالان شدم هرکسی از ظن خود شد یار من وان
درون من نجست از سر من سر من از نالهٔ من دور نیست لیک چشم گوش را
آن نور نیست آتشست این بانگ نای نیست باد هرکه این آتش ندارد نیست باد
آتش عشق است کاندر نی فتاد جوشش عشق است کاندر می فتاد نی حدیث
راه پرخون می کند قصهای عشق مجنون می کند دم بدم این نای آتش می دمد
هان و هان ای گوش آن نیهای اوست هان و هان ای هوش آن سودای اوست
هر که او هم ز آتش این نی نیست باد هر که او هم ز آتش این نی نیست باد
مر زبان را مشتری جز گوش نیست در غم ما روزها بیگاه شد روزها با سوزها همراه
شد روزها گر رفت گو رو باک نیست تو بمان ای آنکه چون تو پاک نیست
در نیابد حال پخته هیچ خام پس سخن کوتاه باید والسلام بند بگسل باش آزاد
ای پسر چند باشی بند سیم و بند زر گر بریزی بحر را در کوزهٔ چند کی گنجد قسمت
یک روزهٔ شاد باش ای عشق خوش سودای ما ای طبیب جمله علتهای ما
ای دوای نخوت و ناموس ما ای تو افلاطون و جالینوس ما جسم خاک از عشق بر
افلاک شد کوه در رقص آمد و چالاک شد بالب مشاطه گر خفتی هلا
نی من گفتمت با کفتمی هر که او از همزبانی شد جدا بی نوا شد گرچه دارد صد نوا
چونکه گل رفت و گلستان در گذشت نشنوی دیگر ز بلبل سر گذشت چونکه
گل رفت و گلستان شد خراب بوی گل را از که یابم از گلاب جمله معشوق است عاشق
پردهٔ زنده معشوق است عاشق مرده **حکایت** از مکتب داری پرسیدند که
تو پسر را چون زدی که او بر تو شکایت نکرد گفت من حال بگسال بر نگرفتم اما بعد از یکسال دیگر که پسر
وی بگذرد با من برابر خواهد شد **حکایت** رای الجیند فی منام بعد موته نقل

له ما فعل الله بك فقال الحادثات تلك الاشارات والحاحت تلك العبارات وغابت تلك العلوم واندرست تلك الرسوم وما نفعنا الا ركعات كنا ركعناها في السحر

وكان بعض الاعلام ان العزلة بدون عين العلم خلة وبدون زاد الزهد علة **وراى** بعضهم بعض اصحاب الكمال في المنام فساله عن حاله فقال حاسبونا فدققوا ثم منوا فاعتقوا

قال بعض الاكابر ان الشيطان قاسم اباك واماك انهما من الناصحين وقد رايت ما فعلهما واما انت فقد قاسم على غوايتك كما قال الله تعالى حكاية عنه فبعزتك لاغوينهم

وراى بعضهم الشبلي في المنام فساله ما فعل الله بك فقال ناقشني حتى بئست فلما راى يا سيدي تعفو برحمته ونعم ما قيل

دردنومیدی بسی امید است پایان شب سیه سفید است

قال بعض الفضلاء اعدت صلوة ثلثين سنة كنت اصليها في الصف الاول لاني تخلفت يوما بالعذر فما وجدت موضعا في الصف فوقفت في الصف الاول لاني تخلفت يوما لعذر فما وجدت موضعا في الصف الاول فوقفت في الصف الثاني فوجدت نفسي ليتشعر بخجلة من نظر الناس الي وقد سبقت بالصف الاول فعلمت ان جميع صلوتي كانت مشوبة بالرياء ممزوجة بلذة نظر الناس الي ورؤيتهم اياي من السابقين الى الخيرات

للشبلي تنافس في الدنيا عزورا وانما قصاري عنها ان يعود الى الفقر وانا لقي الدنيا كوكب سفينته نظن وقوفا والزمان بنا يجري

قال بعض العرفاء اقلل من معرفة الناس اياك فانك لا تدري حالك يوم القيمة فان تكن فضيحة كان من يعرفك قليلا

لبعضهم لست بوحدتي ولو مت بينهي فطاب الانس بي وصفى السرور وادنى الزمان ولا ابالي باني لا ازار ولا ازور ولست بسائل ما عشت يوما

استا الجندام رکاب بیر ای ادذوق صکا پایت ای دهن هوش وذ بهر فنا
توای مایهٔ نوش چون منتظران بهر زمانی صد بار جان دد در چشم امید دل د
برکوش لبعضهم رضیت من الدنیا بقوت وشملة وشربة ماء کودها متکسر
نفل لبنی الدنیا اعزلوا من اردتم وولوا خلونی من البعد انظر الی ای
بقامتش فنادی دیدار تو با قیامت ما فنا وایضا کفتی چه کسانند اسیران اره عشق
ساتم زده وسوخته درد بدردی چند وایضا نه هوای باغ ساز دنه کنار کشت مارا
تو بهر کجا که باشی بود ان بهشت مارا وایضا عم با من ومن با غمش خوکرده ایم ای مدعی
لطفی بباید کرد بن مارا بهم بکذاشتن وایضا عمری کذشت ماه سلامی بنا فتیم شرمنده
دلرکه چهاد رخیال داشت قال شیخنا البهائی فی الکشکول العلوم بنقسم
الی جلیة وخفیة فالجلیة العلوم المتداولة بین الطلاب التی تذاکر فی المدارس والمجالس
وکتبها مشهورة واما الخفیة فهی المستودة المصون بها من غیر اهلها ولم یزل الحکماء
یبالغون فی اخفائها حتی انهم وضعوا لها رموزا واخترعوا فی کتابتها انواعا من الخطوط
غیر الرسوم المعهودة وهی تنقسم اقساما الکیمیا واللیمیا والهیمیا والسیمیا والریمیا
بعض اساطین الحکماء الف فی مجموع هذه الاقسام کتابا ضخیما سماه کلدسر لیکون اسمه
مشیرا الی اسماء هذه العلوم منبها علی وجوه اخفائها ثم قال رایت الکتاب المذکور
فی محروسة هراة سنة خمس وسبعین وتسعمائة وهو من احسن الکتب المؤلفة فی هذه
الفنون وکتاب سر المکتوم للرازی شامل لاوسط هذه الفنون خال عن الکیمیا والریما
وهو ایضا من الکتب الجیدة فی بابه اقول الکیمیا معلوم والمراد من اللیمیا علم الطلسمات
والهیمیا التسخیرات ومن السیمیا التخییلات ومن الریمیا الشعبذة فائدة قلم البرجات

حروف الثمانية والعشرون ١١١١ ح ن ا د س ش ه خ ظ ٥٥ ٩٥٥ ل ك م ن و ١١١

لمؤلفه مهرباى دوست مراد دل ويران نرود نرود دل من مهربنا جان نرود

ضحاك ابن چه دام است ندانم كه دد و دام فتادم كاشيانى و كل كلشن همدم فتاد ازيادم عبادى مكلة

قال رجل لبعض العلماء ما تقول فى ليلة الغد وهى فى اى وقت من السنة فان قدسا

عن هلال فقال هى فى الربع الثالث عن اخر الشهر فى الثلث الاخر وكل منهما يكذب الاخر

فاجاب بان كليهما كذب بل صدق فقال اخرجت من بين ليالى الكثرة ووضع راسى سبابته

على ظفر ابهامه فقال الرجل فى اى زمان من الليالى اطلبها فاجاب فى غير الليالى

المفردة فقال بقى الاشتباه ان قل فاجاب اطلبها فى الليالى المفردة فقال التبس بين الليالى

فاجاب بان هذا زاد واولكن اوطلبتها فى الليلة التى يكون فيها ما بقى من الليالى نصف

ما مضى منه لرجوت انك ما اخطات انشاء الله فقال علمت جزاك الله اقول قوله

كليهما كذب بالنظر الى تكذيب الاخر وصدق فاى فيهما قال او قوله اخرجت من بين ليالى الكثرة

الغد المشترك بين الربع الثالث والثلث الاخر ليس الا شهر واحد فيصدق فيها يعلم

انه فى الشهر المشترك بينهما وهو الشهر التاسع اى شهر رمضان ووضع راسى السبابتين على ظفر

الابهامين للاشارة الى الليالى التى اخرجت ليلة الغد من بينهما فان وضع راس السبابة

من اليمنى علامة الثلثين ومن اليسرى علامة الثلثمائة يعنى اخرجت من بين ثلثمائة

وثلثين ليلة وبقيت ثلثون ليلة اخرى والمراد بالليالى المفردة الليلة الاولى الى

العشرة والليلة العاشرة والعشرون والثلثون فاخرجت اثنا عشر ليلة ايضا وبالليالى

المفردة غير المزدوجة ثمانية اخرى ايضا وبقيت عشرة اخرى وقوله الليلة التى يكون

فيها ما بقى الخ اشارة الى الليلة الثالثة والعشرين فان الباقى من الليالى المفردة العشر

المفردة

المفردة ثلثة والماضي منها ستة **اشكال** تد بشكل التوفيق بين قول الفقهاء اكره للجنب
قراءة ما زاد على السبع من القرآن وقولهم يستحب الوضوء لقراءة القرآن حيث يستحب من
الاول عدم كراهة قراءة الاقل من السبع مع ان الجنب غير متوضي ومن الثاني كراهة القرآن
على غير المتوضي مطلقا ويمكن ان يجاب بان المراد من عدم كراهة قراءة الاقل من السبع للجنب
عدم كراهة المعاودة للجنابة بمعنى ان الجنابة لا تصير سببا للكراهة قراءة وان تحققت
الكراهة من جهة اخرى فلا اشكال **الا اى ربى** بى توشب تنهائى زبن دنوق كردى اى
تاكى من سودائى برخيزم وبنشينم **فائدة** در بيان اشارة اجماليه بعلم عقود بدانكه
علماى متقدمين ان هيئت انكشتان از واحد تا ده هزار ضبط نموده اند باين طريق
كه هيجده صورت وضع نموده اند از انكشتان دست راست بجهة ضبط يكى تا نود ونه
وهيجده از دست چپ تا نه هزار ويكصورت بجهة ضبط ده هزار اما هيجده آنها اند
خنصر بتنهائى علامت يكى است ٢ خوابانيدن خنصر وبنصر باهم بجهة دو ٣ خوابانيدن
خنصر وبنصر ووسطى نشانة سه بايد دانست سرهاى انكشتان بر كوال كف دست
گذارده شود ٤ بلند كردن خنصر وخوابانيدن بنصر ووسطى علامت چهار ٥ بلند
كردن خنصر وبنصر وخوابانيدن وسطى است بجهة پنج ٦ خوابانيدن بنصر بتنهائى است بجهة
نشانة شش ٧ خوابانيدن خنصر بتنهائى است نشانة هفت ٨ خوابانيدن خنصر
وبنصر است باهم بجهة هشت ٩ خوابانيدن خنصر وبنصر ووسطى است نشانة نه
ودو اين سه صورت بايد سرهاى انكشتان بر برآمدكى كه متصل بن دست گذارده شود
١٠ گذاردن سر ناخن سبابه است بجهة بند اول ابهام بنحويكه حلقه حاصل شود واين ده علامت است
١١ گذاردن ناخن ابهام است بر بند اخر سبابه ليكن بايد ناخن ابهام را بوطرف اين بند

بگذارد که جانب وسطی است و این علامت بهبهت است ۱۲ گذاشتن سرانگشت سبابا
است نه ناخن آن بر ناخن انگشت ابهام از طرفی که بجانب سبابا است و این نشانه سی است ۱۳
گذاشتن باطن سرانگشت ابهام یعنی باطن بند اول بر پشت بند تحتانی سبابا بر جهت چهل
۱۴ بلند کردن سبابا با گذاشتن ابهام بر کف نشانه پنجاه است ۱۵ کوفتن ناخن ابهام
است بباطن بند دوم سبابا بر علامت شصت ۱۶ بلند کردن ابهام است و گذاشتن باطن
سرانگشت سبابا بر باطن سر این علامت هفتاد ۱۷ بلند کردن ابهام است و گذاشتن
طرف سرانگشت سبابا بر مفصل اول بجهت هشتاد ۱۸ گذاشتن سر ناخن سبابا است
بر مفصل دوم ابهام بجهت نود و مخفی نماند که آنچه مذکور شد بجهت ضبط مفردات
است و بجهت ضبط مرکبات باید صورت مفردات را بعمل آورد باهم و اما هیجده صورت
ثانیه که در دست چپ است بجهت صد تا نه هزار است و آنها بعینه مثل هیجده صورتی
است که در دست راست است و اما صورتهائی که در دست راست است بجهت ضبط احاد بود و
اینجا علامت احاد الوف است و صورتهائیکه در اینجا بجهت عشرات بود در اینجا علامت
مائات است و کیفیت ضبط مرکبات که در ما بین صد و ده هزار است بنحو بستکه
اشاره بان شد یعنی باید هر مرکبی ضبط آن باجتماع اوضاع مفردات او بشود و اما مثال
صورتیکه علامت او هزار است گذاشتن طرف سر ابهام است بر طرف سبابا بنحوی که
ناخنهای آنها محاذی یکدیگر شوند بمرتبه اول دست راست و چپ که خواهد و اگر زیاده
بر این توضیح و تفصیل کسی خواهد باید رجوع کند برساله که والد ماجد حقیر طاب
ثراه در این علم نوشته اند **اصفی** دل که طومار وفا بود من مجنون را **لیلی** هر
چند سبوکش دارد این دیر خراب آن مباش سنگ ملامت بر سبوی من رسید

بود یا مان رقیبان ادوی کرد الود من هیچ می دانی چند زحمتها برو بی من رسید بازمی
بینم کرفتار جنون دل دارم کران پری نحسانده ذ بخیر موی من رسید سحاب تا شاید
اشنایت نا اشنا نکا را ببکانه کردم از خویش یاران اشنا را چون من کسی کزداد
سر بر خط غلامیش بیرون نهد چرا کس از صد خویش یارا باجوران جفا بو چند انکرد
ام خو کادم بخواطر اواند بشر وفا را کفتم که کویم امشب تنها باوعم دل بی
مدعی بنامد چون یافت مدعا را اکنون سحابکا بخاره یافتند اعتبار شادیم ازین
اینکده بنیست در کوی دوست ما را ولهٔ سر کوئی که هر کز ندادد پادشا انجا
کدای بینوائی را که خواهد داد راه انجا مکن هر کز تمنای بهشت اند بشر دوزخ
اکر مطلب رضای اوست خواه اینجا و خواه انجا چر صید ی در حرم جوید پناه ایمن بود
اما بکوی او کشند او را که بجوید پناه انجا چر عم بنود اکر ما را ن بان عذر در محشر
که ما را بس امید رحمت و عذر خواه انجا ولهٔ چون جرم کنر و فا است ما را هر نوع
کشد سزا است ما را داد در سر قتل ما در سر غافل که همین هوا است ما را

عبارة مشکلة منسوبة الی السید الداماد و قیل لشریکنا الماضی الشیخ ابی نصر
الفارابی ما برهانک علی تساوی زوایا المثلث لقائمتین فقال النفی و الاثبات لا
یجتمعان و لا یرتفعان فاذا اسقطنا من لست ربعا بقی ثنان یعنی اذا کان الموضوع خلا
فی الجنس امتنع اجتماع النفی و الاثبات و ارتفاعهما بخلاف ما اذا کان خارجا عنه و لذا
لم یکن الکیف قابلا للمساوات و اللامساوات اصلا و لم یکن خط مستدیر مساویا
لخط مستقیم اصلا و ح تستبین ان الزوایا المثلث للمثلث ذا لم تکن اعظم و لا اصغر من
قائمتین کانت مساویة لهما اقول قوله یعنی من کلام السید و مراده من الموضوع موضوع

المسئلة اى الزاوية فاللام فيه للعهد ومراده من الجنس جنس الزاوية اى الكم فيتحقق بذلك
الاشارة الى ان الزاوية من باب الكم ايضا وقوله امتنع اجتماع النفى والاثبات وارتفاعهما
اى نفى ما هو من خواص الجنس واثباته دون ما ليس من خواصه والحاصل ان الشيخ لما بين
ان الزوايا الثلث للمثلث هى لبافية بعد استقطاع اربعة قوائم عن السبت القوائم ثبت ان
البافية ليست باعظم من القائمتين ولا اصغر منهما اما مساويها للقائمتين فكانت
موقوفة على اثبات ان الزاوية لا يجتمع فيها المساوات واللامساواة ولا يرتفعان عنها
الا لو يثبت المساوات للقائمتين وكان اثبات ذلك موقوفا على كون الزاوية من باب
الكم لان المساوات واللامساوات من خواص الكم ولا يمتنع ارتفاعهما من الكيف فتمام
برهان الشيخ انما هى اذا كان موضوع المسئلة التى هى اذا كان موضوع المسئلة التى
هى الزاوية داخلا فى الجنس الذى هو الكم والباقى واضح والعبارة لا تخلو عن مزاحة و
تعقد من الاشكال الواردة على بعض لفظها ما جعلوه ضابطا لحجب الحرمان
فقالوا ان ضابطه مراعاة القرب فقرنوا عليه حجب كل من اهل الطبقة السابقة للاحقة
وحجب كل من اهل الدرجة العالية لسافلته فان هذا التفريع لا يصح باى معنى اخذ القرب
كما بيناه فى مواريث مستند الاحكام والفقها تخصيصهم حجب النقصان بمواضع
مخصوصة مع صدقه مفهوما على كل نقص ورد على وارث لاجل وجود غيره وبيناه فيه
ايضا من الاغلاط التى حصل لجمع من الفقها انهم قالوا فى قبالة اهل المغرب انهم يجعلون
الثريا عند طلوعها على الابهر والعيوق عند طلوعه على الابهر مع ان البعد بين الابهر والابهر
بقدر نصف الدور وبين طلوعيهما اقل من الربع بكثير جامى دريوزه دمزه كوكب بيماه رخت
شبها تا دريك شبى دارم با اين همه كوكبها ان بسكه كرفتار ان مردند بكوى تو

هرش

بادش همه جان باشد خاکش همه قالبها تا دست بما ورد بے ازعزم بخونریزی برخیز و دلے
هرهم از دست تو بادیها از ناب تب هجران کفتم سخن وصلت بود این همه بیان کفتز
خاصیت این بتها جانی که مذهب اطراف جهانکشتی بامذهب عشق تو کشتن از همه
مذهبها ولیکن رحمی بده خدایا انسنک دل جوان را باطاقتی صبری این پیر ناتوان را بخشم
جوان وعقلم پیراست لیک عشقش اورده زبونم همه پیر و هم جوان را کر
دد شد کیاهی در خشک سال هجران بترس مردکی مبادا ان تازه ارغوان را زاهد
بکنج محراب اورده روی طاعت عاشق کرفته محراب ان طاق ابروان را محمل مبند امروز
ایباد بان جانان کز اب چشم من شد ده بسته کاروان را جامی ز عشق خوبان کرکفت
توبه کردم این نکته بشنو از من زنهار مشنوان را فائدة ج وج وز ودج هـ ٧٥ مرتبه
در یک مجلس باد در ده روز هر روز هفت مرتبه باد در هفت روز هر روز ده مرتبه
باتکرار هر داد وب دا تا اخر باید در هر مرتبه دفعه ده مرتبه فی الخصال عن النبی صلے
الله علیه وآله قال قال الله تبارك وتعم یا بن ادم اطعنی فیما امرتك ولا تعلمنی ما یصلحك
وفیه عنه ص ما من شئ جمع الی شئ افضل من علم الی حلم الموالفه شد جوان دور از
سر زند سبزه وامد بهار وفت غم بکذشت سائی خیز ساغر را بیار توبه بر دین دری
وعقل است یاران فرهن میکشی عشق بازی وجنون ما را شعار عاشقان کوی یار
ومیکده نعم المقر زاهدان وخانقاه ومدرسه بئس القرار دست ما دامن ساقی
الی یوم النشور پای ما کوشهٔ میخانه تا روز شمار وصل لیلی بت هوس باشد
جنونرا پیشه کن عاقلان را بوسر کوی محبت نیست بار شد بمحمل الفه محمل نشین داد
از فراق وعده ایام وصلم داده از انتظار جانم از تن میرود ای کاروان اهسته ران

دل دردستم شد خدارا ساربان محمل بدار من دبخت خویش دانم انچه باید بر سرم
شکوهٔ ما نزد یار است ما را دور دور کار مژدهٔ وصلم چه منصور ایدار دور دور دوم
پای کوبان سر بکف کف بر دهن تا پای دار دردتن عشاق جانا جان کرانی میکند
پنجهٔ عاشق کشی از استین احرار کرببا ایم شبی ای بر پوش جان من نیم جانی دارم
ار لایق بود سازم نثار چون در این کشور متاع عشق نابود در رواج رخت خود تبا
برون بردن صفوان بن دیار وفی الکافی عن بعض اصحابنا قال قال ابو عبد الله ع
اصبر واعلی الدنیا فانما هی ساعة فما مضی منه لا تجد له الما ولا سرورا وما لم یجئ فلا تدری
ما هو وانما هی ساعتک التی انت فیها فاصبر فیها علی طاعة الله واصبر فیها عن معصیة الله
فی الفقیه قال قال علی ع ما من یوم یمر علی ابن ادم الا قال له ذلک الیوم انا یوم جدید وانا علیک
شهید قل فی خیرا واعمل فی خیرا فانک لن تراانی بعدها ابدا وفی الخصال عن الصادق ع قال
سرعة المشی یذهب بهاء المؤمن وفیه عن ابی جعفر ع قال اذا احب الله عبدا نظر الیه فاذا نظر الیه اتحفه
من ثلث بواحدة اما صداع واما حمی واما مدد وفیه عن الصادق ع قال ضمنت لمن
اقتصد ان لا یفتقر وفیه عن امیر المؤمنین ع قال ما من شیء احق بطول السجن من اللسان
وفیه عن الصادق ع قال الوضوء قبل الطعام وبعده ینفی الفقر وفیه عن النبی ص
قال ثلثة ان لم تظلمهم ظلموک اسفلة وزوجک وخادمک وفیه عن علی ع قال قال رسول
الله ص ثلث یحسن فیهن الکذب المکیدة فی الحرب وعدتک زوجتک والاصلاح بین
الناس وقال ثلثة یقبح فیهن الصدق النمیمة واخبارک الرجل عن اهله بما یکرهه وتکذیب
الرجل عن الخبر وقال ثلثة مجالستهم یمیت القلب مجالسة الاراذل والحدیث مع النساء
ومجالسة الاغنیاء وفیه عن النبی ص انه نهی ان یسلم علی اربعة السکران فی سکره والمجنون

بعمل یا لتما ثیل وعلی من یلعب بالنرد وعلی من یلعب بالاربعة عشر وقال الصادق علیه السلام
وان ازید کم الخامسة انها کم ان تسلموا اصحاب الشطرنج الکافی وعن الصادق ع قال لا
ینبغی للمؤمن ان یجالس مجلسا یعصی الله فیه ولا یقدر علی تغییره وفیه عنه قال قال رسول
الله ص من لم یحسب کلامه من عمله کثرت خطایاه وحضر عذابه قال فی الوافی انما حضر عذابه
لانا کثر ما یکون یندم علی بعض ما قاله ولا ینفعه الندم ولانه قلما یکون کلام لا
یکون مورد اللاعتراض ولاسیما اذا کثر وفیه عنه علیه السلام قال فی حکمة ال داود علی العاقل
ان یکون عارفا بزمانه مقبلا علی شانه حافظا للسانه قال بعضهم ثلثة لیس لهم
حیلة فقر یخالطه کسل وعداوة یداخلها حسد ومرض یمازجه هرم قال بعض الحکماء
ینبغی ان یکون المرء قدوة لاربعة اشیاء الشن والطول والمال والحسب واحد

تو ای وصل تو برتر از تمنای امید ناپخته بماند از تو سودای امید من در نگجارم
کدامنجا که تو ئی نه دست هوس رسیده نه پای امید ولله بنیاد دل من غم تو ویران
کرد ما را هوس عشق تو سرگردان کرد وانجا که تو ئی مکر لطفی بکنی پیدا است
که زانجا که منم چتوان کرد ولله احد بغریب در جوالت کردند چون زغل بی بضاعت
کردند کفتی بدو کون سر فرو می نادم هم آخر کار پایمالت کردند لغز دیدم سه
تن برهنه میان دو قافله ان هر سه تن برهنه و بر هر سه ابله ان قافله دوانشده فی حکم
انسه تن ندانسته دوانشده فی حکم قافله لغز کدام طاق است که اگر از اول آن چیزی
نقصان کنی زیاده می شود و هرگاه از آخرش نقصان کنی کم می شود و اگر از اول نقصان
کنی جمع آخر می شود و اگر از آخر نقصان کنی اول سبع آن می شود و اگر از هر دو نقصان
عشر کنی اول افزون تر از آخرش شود و اگر هر دو ناقص بر دو سطرش لغز از آخر شود لغز

کدام

کدام مرغ است که همیشه پایش در دست و پوستر پاهایش تر است و بیشترش
در کف است و اولش نصف آخر است **اوحدی** تا در نزهت عشق تو در کوشم شد
عقل و خرد و هوش فراموشم شد تا یک ورق از عشق تو حاصل کردم سی صد ورق
از علم فراموشم شد **و له** عمرت بسر آمد و بسامان نشدی دردت بلب آمد و بدرمان نشدی
قاضی و خطیب و پارسا و مفتی این جمله شدی ولی مسلمان نشدی ای هر نفسو
صد کنز از من دیده و در وی کرم پرده من ندیده ای من بتر از هر که بعالم بتر آ
وی لطف تو از من بتر امرد بده **و له** نه روز نه روزگار نه وقت نه حال نه کفر و نه اسلام
نه کرد و نه هال نه رنج نه راحت و نه هجر نه وصال بگرفت مرا غم بهیوده ملال
و له دندی باید دشنها ناخته بنیاد وجود برانداخته با کرم دوی سوخته ساخته
و له دل میل تو دارد و از بفر و ختمی در سینه تو ئی و کز نه بر دوختمی و در انکه نه
هر دو با تو موخته اند آتش زندمی و هر دو را سوختمی **فائدة** بدانکه شیر از اوز و س
و کربه و از چوب دن بر ظرف مسین تو هم نماید و بیضا کوبند کردم موشی را ببرند
و در خانه دفن کنند دیگر موش بانجا نیاید **حکایة** نقل شیخنا البهائی فی الکشکول
انی رایت فی بعض التواریخ المعتمدة ان جماعة حرجوا الی الحجاج فذهب الی حربهم و اسرهم
و کان عابدا شجاعا فاسره الحجاج فقطعت یداه من المنکب و رجلاه من المنکب و ترک
یتشحط فی دمه الی الصباح فلما اصبح کان یصیح المادة غیر مثلجة من الله یکسب الخ
و یهریق علی دلو بن من الماء فانی احتلمت البارحة قال الراوی و هذا من اعجب العجایب
ان شخصا قطعت یداه و رجلاه ینام لیلته نوما یقع له فیه الاحتلام **شعر** فیه
تعقید فیک خلاف لخلاف الله فیه خلاف لخلاف الجمیل و غیر من انت سوی غیره

غیر سوی عزرائیل البخیل اقول مراده انک جمیل وسخی فائدة انما سمیت الجمعة
جمعة لان الله تعم فرغ فیه من خلق الاشیاء فاجتمعت المخلوقات فیه وقیل سمیت بذلک
لاجتماع الناس فیه للصلوة وقیل اول من سماها جمعة الانصار وذلک قبل قدوم النبی ﷺ
الی المدینة وقبل نزول سورة الجمعة فانهم اجتمعوا وقالوا ان للیهود یوما یجتمعون فیه کل
سبعة ایام هو السبت وللنصاری یوم الاحد هو یوم الاحد فلنجعل لنا یوما نجتمع فیه
فنذکر الله ونشکره فجعلوه یوم الجمعة وکانوا یسمون یوم الجمعة قبل ذلک یوم
العروبة فاجتمعوا الی اسعد بن زرارة فصلی بهم یومئذ فذکرهم فسموه یوم الجمعة وقیل
اول من سماها یوم جمعة کعب بن لوی لاجتماع الناس فیه الیه وهذا اول من قال کلمة
اما بعد اشرف فرمان نغارت کرم کودل نه تنها می برد تاراج جان هم میکند
دین هم بغمای برد اری طبیب عشق او دارد دوای بوالعجب اسوده راغم می دهد
صبر از شکیبا می برد بنود بکیش عاشقان اخوان یوسف را کنر اسایش یعقوب را شوق
دلبخا می برد دین ودل هرچیز بود ان ترک غارتگر ستد مانده است ما واهم جان
ان نیز کوبا می برد هرچند عذرا می برد باوامق استغنا رحد این سوز واشوق عاقبت
ارام عذرا می برد صدق محبت میکند درچشم مجنون توتیا هرلحظه کان بادصبا
از کوی لیلی می برد بانکه تیغ جوران درجسم من زد چاکها الوده کشت خنجرش
ما وامقیم می برد شوق جمال دلکشت حاجی ره کم کرده را کاهی بیثرب می
کاهی ببطحا می برد ای شیخ این الوده را درسلک پاکان جاده کین رندک من غافلت
ناموس تقوی می برد زحمت کشیدن خوش بود لیک از برای یار خود بی عاقبت باشد
که رنج از بهر ما می برد فارغ دلان را او دد عشرت پرستی سوی شهر دیوانه عشق

تورا عم سوی صحرا می برد بپذیر عذرم چون کنم بیطاقتیها در غمت گر کوه باشد
جان من این حسنش ز جانی می برد ای هوشمندان ابروخش اهسته باید نظر کاین
عشوه‌های جان ستان دل بی محابا می برد فرهاد بعد از بیستون ذد تیشه بر سر صبرها
بین اشرف هنوز از بهران شرمنده کیها می برد **سؤال** شخصی برفیق خود گفت
که ثلث آنچه داری بانمام آنچه من دارم قیمت این اسب است و ربع آنچه تو داری با ن قیمت
اسب است هریک چه قدر دارند و قیمت اسب چند است **جواب** قیمت اسب
یازده است و یکی هشت دارد و دیگری نه **کان** الرشید قد امر هرارا باحضار الکسائی
من الکوفة وهو یعتذر منه فاحتاج الی بغداد لما تم عرض له فلما دخلها وکان رجلا جسیما
علی هیئة اهل السواد وکان الخلیفة فی ذلک الوقت فی مجلس شربه مع ندمائه وکان قد
انفذ من یحضر بعض اهل السواد لیهزأ به ویسخر منه فنظر الکسائی فاتی به فلما دخل
الرشید قال انه من اهل السخریة فقال له عز لنا یا شیخ فانشد الکسائی کفی حزنا ان
الشرایع عطلت وان ذوی الالباب فی الناس ضیع وان ملوک الارض لم یخط عندهم
من الناس الا من یغنی ویصفع فقال الرشید من ای البلاد انت یا شیخ فقال من الکوفة
فقال کیف ترکت الکسائی فقال فی صفاء عیش عند امیر المؤمنین ع فنهض الرشید
یعتد ذا لیه وامر بکسر الات الشرب والملاهی وقال ادبدان تعلم ولدی الامین والمامون
فاستعفی فلم یعفه واخلی له دار التعلیم ولم یزل مکرما **محمد بن سعید** البغدادی کان
ادیبا شاعرا فصیحا توفی فی سنة ستین وخمسمائة ومن شعره انه الذی وکلنی حبه
بطول اعذالی وامر انی ولست ادری بعد فی کله ساخط مولای ام راض **و قد لخص**
رسالة ما لانا وسن الهیثم فی تعرف اقدار الجواهر المختلفة اذا خلط بعضها ببعض من

تعبير بشكل ذلك المختلط مقدارين من ذهب محض وفضة محضة متساويين
في العظم والشكل ايضا بان يقلبا جميعا في قالب واحد ويعرف كل واحد منهما فيكون
الذهب اكثر ودنا فيحفظ الفضل بينهما فاذا رفعا اينا جسم مركب من ذهب وفضة
وطلب تمييز كل واحد منهما علمنا مقدار مساواته في العظم ثم وزنا الجسم المركب ووزنا
مقدار المساوي له في العظم وحصلنا الفضل بينهما فيكون نسبته زيادة ووزن الذهب
الخالص على وزن الفضة المساوية في العظم الى زيادة ووزن الجسم المركب من ذهب و
فضة على وزن الفضة المساوية له في العظم كنسبة ووزن الذهب الخالص الى ووزن الذهب
في الجسم المركب من ذهب وفضة **السبب** في رؤية القمر تحت الغيم او فوق متحركة حركة
سريعة انا اذا نظرنا اليه نفذ شعاع البصر في جزء من اجزاء ذلك الغيم واذا فرضنا حركة
الغيم من المشرق الى المغرب بقدر كانت هذه الحركة لقرب الغيم منا اسرع في الرؤية من
حركة القمر لبعده عنا فيصير ذلك الجزء الذي كان قد نفذ الشعاع فيه عريا من القمر
ونفذ الشعاع في جزء آخر حاذاه بالحركة فيقع بين الجزئين قطعة من الغيم فيتخيل ان القمر
بحركته الى المشرق قطع تلك القطعة التي هي بمنزلة المسافة **لاداي** بضم كفت بدم طعت
دا دروي كفت من طامع ندارم **ايضا** اي عيش خوش دلبر من رونهاده بلت
لحظه باش تا عم او راخبر كنم **قيل** حكي ان الثعلب مر في السحر بشجرة فراى فوقها ديكا
يؤذن فقال له ما تنزل نصلي جماعة فقال ان الامام نائم في اصل الشجرة فايقظه نصلي
جماعة فقال ان الامام نائم في اصل الشجرة فايقظه نصلي فنظر الثعلب فراى الكلب فنر
هار بافناداه الديك اما تاتي نصلي فقال نعم اجد وضوء وارجع **فائدة** قتل من
لدغته عقرب وجبة فجعل في دبره قطعة ملح سكن المحضر اعرابي مجلس فتذاكروا فاقام

الليل فقالوا له يا ايها الامير قوم الليل قال نعم قالوا ما تصنع قال ابول وارجع وانا محض
اعرابي مائدة الحجاج فاكل منها لقمة فقال من اكل من هذا شيئا ضربت عنقه فامتنع الناس
كلهم وبقي الاعرابي ينظر الى الحجاج مرة والى الطعام مرة ثم قال ايها الامير اصبك باولادك
جوعا وشرع يأكل سريعا فضحك الحجاج حتى استلقى وامر له بصلة مسرف اعرابي صرة فيها
دراهم ثم دخل المسجد وصلى وكان اسمه موسى فقرأ الامام وما تلك بيمينك يا موسى
فقال والله انك لساحر ثم رمى بالصرة وخرج جاءت تعدو هي وابنتها حتى جاءت
اختها فقالت يا اختاه ما زال الامام يأمرهم ان يتكئوا حتى خشيت انهم يقعوا علي فائدة
ما يحرك وشاهركاه دنى سرود بعد از ظهر باسركه بخود ديكرا بستن نشود فائدة
الافيون آن اصل بخل وطلى بحرارف الحمار دمعت عينه واخذ بالنهيق عرض الحجاج على من خواص
قتل رجل فهرب واستخفى منه ثم جاء اليه بعد ايام وقال ايها الامير انا فلان فاضرب
عنقي فقال له الحجاج وكيف جئت فقال ايها الامير اني كل ليلة اناك قتلتني فاردت
ان تكون قتلة واحدة فعفى عنه واجازه قيل ان رجلا ورد رقعة على خط الفضل
ابن الربيع تتضمن انه اطلق له الف دينار ثم جاء بها الى وكيل الفضل فلما وقف الوكيل عليها
لم يشك انها خط الفضل فشرع في ان يزن الالف دينار فاذا بالفضل قد حضر لساعته
فلما جلس اخرج الوكيل الرجل واوقفه على الورقة فنظر فيها ثم نظر في وجه الرجل فعرفه
قد كاد ان يموت من الخوف والخجل فقال الفضل للوكيل اتدري لم ابتليتك في هذا الوقت
قال لا قال جئتك لاشهضك في ان تعجل باعطاء هذا الرجل مبلغ هذه الورقة ولا
تعوقه فاسرع الوكيل في وزن المال وقبضه الرجل ومضى حيلة قال الضحاك بن مزاحم
لنصراني لو اسلمت فقال ما ذلك محبا للاسلام الا انه يمنعني حبي للخمر فقال لا بأس اسلم و

اعلم انه مع قوله تعالى ولا تقربوا الصلوة وانتم سكارى فقد اباح الشارع السكر وقت الصلوة

اشربها فلما اسلم قال له قد اسلمت فح ان شربت حد دنانك وان تدت فقتلناك فحسن
اسلامه اخرى جاء رجل الى سليمان عليه السلام وقال ان لي جيرانا يسرقون او زوجي لا اعلم
الصادق فنادى الصلوة جامعة ثم خطبهم وقال في خطبته وان احدكم ليسرق او زوجه
ثم يدخل المسجد ويمر يده على راسه فمسح رجل على راسه فقال سليمان خذوه فهو صاحبكم
فائدة اذا اردت ثقب الخشخاش فجعله في الحليب ثلثة ايام فيعظم فيخرج ويثقب بالابرة وينظم
بشعر او ورق فائدة مرارة الخطاف يسود الشعر وهو الذي يقال له بالفارسية پرستو
فائدة بقي انه اذا ذبح الخفاش وطلي بدمه عانة الصبي قبل ابوغه فيمنع من انبات
الشعر عليها ويطلى به ثدي البكر فيمنعان يعظم واذا دفن براس الخفاش في برج الحمام
الفته ولم تذهب عنه فائدة اذا انقعت البيضة في الخل تلين فح تدخل في زجاجة
راسها اصغر منها وايضا تشمع البيضة وتنقش قلعا ثم تنقع في الخل ثم تقلع بالة فتبقى البيضة
مشبكة اجتمع محدث ونصراني في سفينة فصب النصراني من زق كان معه في شربة و
شرب ثم صبها وعرضها على المحدث فتناولها فقال النصراني انها خمر فقال من اين علمت
ذلك قال اشتراها غلامي من يهودي فشربها المحدث على عجلة وقال للنصراني اما رايت
احمق منك ايها النحس اصحاب الحديث نتامل في حديث مثل سفيان بن عيينة وسفيان
جبر فصدق نصرانيا من غلامه عن يهودي والله ما شربتها الا لضعف الاسناد
فائدة قيل من وضع تحت وسادته شيئا من بقلة الحمقاء لم يرحلها فائدة في بعض
الكتب من لف عودا من الدار شبشعان في خرقة صفراء ووضعها تحتها البلة البدر
راى في منامه ما يريد وكذا المرفشبشاء الذهبية فائدة قيل من ابتلع من الحلزان بقدر
الحمصة سبع حبات يوم الاحد اول من نيسان الروم قبل طلوع الشمس منع من الرمد

سنة قيل اذا رضعت سوداء بيضاء دقاسودت عينها وكذا اذا طلى بالوخ
الطفل الارزق ببندق محرق متلوث بزيت فائدة طلاء الثالبل بالنورة
يذهبها فائدة قيل اذا مسح خيط بالقطران والحلتيت وبدار على الموضع فانه يقتلها
نملة فائدة عن الامام ابي عبدالله ع قال اذا عسر عليك امر فصل عند الزوال
ركعتين تقرء في الاولى بفاتحة الكتاب وقل هو الله احد وانا فتحنا الى قوله وينصرك
الله نصرا عزيزا وفي الثانية بفاتحة الكتاب وقل هو الله احد والم نشرح فقيل وقد
جرب دواء اَنَتَ وَاَدَاجَ اَجَ جَ ذَوَتَ وهو اخذ خمسة دراهم زاج
اسود عشرة دراهم يطبخ ذلك في ثلثة ارطال ماء الى ان يبقى رطل ثم يطبخ فيه نصف
رطل حنظل حتى يفنى الماء فيجفف الحنظل ويسحق ويقطن منه اَنَ اَجَ فَذَوَتَ
بالكلية قال الجاحظ يهرب الذباب من البيت اذا نجر ورق الفرع الشيخ جمال الدين
اعضبان بان ما ارى ام شمائل واقار تم ما نضم لغلائل وبيض وفاق ام جفون بوارق
وسمر وفاق ام قدود عوامل وتلك بنال ام لحوظ رواشق لها هدف منا الحشا
والمقاتل امير جمال والملاح جنوده يجور لنا قده وهو عادل لحاجب عن مقلتي
حجب الكرى وناظره الفنان في قلب عامل القاضي كمال الدين الله اكبر كل الحسن في
العرب كم تحت كمة ذا التركي من عجب صبح لجبين بليل الشعر منعقد والخد يجمع
بين الماء واللهب تنفست عن عبير الراح ريقته وافترت بسمته الشهد عن حبب
لقاضي الفاضل شرح الشباب بحبكم فنبته والعمر في كلف بكم قضيته لله داء في
الفؤاد اجنه نزاد نكاكلما داويته قالوا حبيبك في النحى مسرف قاس على العشاق
قلت فديته القاضي شمس الدين خيال سلوعن الاجفان لم يغب وطيفها عن عيني

فائدة لمن يخاف من ماء الورد ان يأخذ منه ويضع عليه
قال الجاحظ من منافع الدن ان يأخذ من ماء الورد ويخلط بالكحل فانه يحسن ملاكون واتم

غير تجنب وذكرها انسي وروحي هي نائبة والقلب ما زال عنها غير منقلب وليه
سقى ظلال حلته سلمى معاهدة وحياه من دمعي مذاب جامد فربيع به سلمى مصيف
ومربع وارض ناءت عنها نفار جلامد وعلى الله دهرا سالمتني صروفه وظلت لنا سلمى تساعد وايامنا بالقرب بيض ازاهر واوقاتنا بالوصل خضر اماله وادوا حنا
ممزوجة وقلوبنا ونحن كانا في الحقيقة واحد ولم يفرق التفريق مني بخاطر ولم تحب
الايام فينا تعاندي فهل انت يا سلمى فقد حكم الهوى كما كنت ايام عاد بالقرب عائد
وهل ودنا باق والا تغيرت على عادة الايام منك العوائد وهل محيت اثار رسم
عهدنا وانساك حفظ الود هذا التباعد وهل تذكرين العهد اذ نحن بالحمى
وقولك لا عاش الخشون المعاند فان كنت جل الود طوعت طرفه فودي طريف
في هواك وتالد وان قلت ان الحب غير النوى لعمري وجدي بالحشا شاهد واحد
فهذا الذي يا ربة الحسن من بالصد وصاك حتى قتلني بفرط الهجر مفتنا و
في النوى باعناه يفتنا القوام است من ذاتري بالقتل افتاك ان كنت لم تذكرينا
بعد فرقتنا فالله يعلم انا ما نسيناك ما ان تطفى جوى على قصد اضحى فؤادي
اسير الحظ عيناك في نفح ٥٨١ هـ ٥٨٥ هـ ومسرعة في سيرها طول دهرها ربها
مدا الايام تمشي ولا تعب وفي سيرها ما يقطع الاكل ساعة وناكل في طول المدى
ولا تشرب وما قطعت في سيرها خمس اذرع ولا ثلثت عن ذراع ولا اقرب وايضا
في ٢٧٣ الراس وفي عدكا ومل سام محله جبل على الكل المدارج لحق بجاذر
من موسى ويرهب باسه وفي قلب هرمن للهلك والمحق وايضا في ٢١٨
ولكله بفيرهم وبطن لها مرا الاشجار والحيوانات قوت اذا طعمها انتعشت وعاشت

وان طبيعتها

وان سقيتها ماء تموت روى عن ابي عبد الله ع انه قال اتخذوا في اسنانكم السعد
فانه طيب للفم وينبت اللحم قال بعض العلماء كن مكانك من الملوك ككان الرئيا
فانهم ان احبوك استخدموك وان ابغضوك قتلوك يستعظمون من الكلام ردا السلام و
يستحقرون من العطاء ضرب الرقاب ستعرف بوبل صفرة الاسنان وسوداها وطيب
رائحة الفم ونتنه وهو كوماز وزنجبيل وزبد البحر ودار فلفل وقاقلة من كل درهم
وشعير محرق سبعة دراهم وملح مشوى عشرة يدق بهم ويخل ويستعمل اعلم ان العسر
يعقبه اليسر والشدة يعقبها الرخاء والتعب يعقبه الراحة والضيق يعقبه السعة و
الصبر يعقبه الفرج وعند تناهي الشدة تنزل الرحمة والموفق من رزق صبرا واجراءة
فائدة اذا طلي بالشوكران موضع الشعر فيمنع انباته واذا ضمد به الشعر منع عظمه قال
قال الشيخ في القانون اذا اخذ من النورة جزءان ومن الزرنيخ جزء ان ويطلى بهما مع قليل
صبر مجعول فيها فيحلق في الحال وروى ان سلطان صقلية رزق ذات ليلة ومنع النوم
فارسل الى قائد البحر وقال له يفد الان مركبا الى قريبة يأتوني باخبارها فارسله
لوقته فلما اصبحوا اذا بالمركب في موضعه فقال لقائد انفذت ورجع بعد ساعة فامر
باحضاره فجاء ومعه رجل فقال ذهبت بالمركب فبينا انا في جوف الليل في قبة البحر
اذا انا بصوت يقول يا الله يا الله يا غياث المستغيثين يكررها مرارا فنادينا البيك
لبيك وهو ينادي يا الله فقدفناه بالمركب نحو الصوت فالقينا هذا الرجل عريقا
في الزورق المحبوة فطلعنا به المركب وسالناه عن حاله فقال كنا في سفينة فغرقت بنا
منذ ايام فاشرفت على الموت وما زلت اصيح حتى اتاني الغوث من ناحيتكم فسبحان من
اسهر سلطانا وادر قمر في قصره لغريق في البحر حتى استخرجه لا اله غيره ولا معبود سواه

فائدة من خواص اصل السفاح البرى انه يشنج بدالعاج فيلينه **فائدة** التختم
بالياقوت يوجب المهابة و تسهيل الامور **اسلم** مجوسى فثقل عليه الصوم فمر الى
سراب وقعد ياكل فسمع ابنه حسه فقال من هذا قال ابوك الشقى ياكل جيفة نفسه
ويفزع من الناس **اختصم** رجلان فى جادية فاودعها عند مؤذن فلما اصبح وفرغ
من الاذان قال لا اله الا الله ذهبت الامانة من الناس فقيل له كيف ذهبت قال انى
هذه الجارية اودعت عندك قبل انها بكر فلما اتيتها وجدتها ثيبا **قال** بعضهم
دابت مؤذنا اذن ثم ترك وجعل يمشى سريعا فقلت له الى اين فقال الحبان اسمع اذانى
الى اين يبلغ **جائت** امراة الى معلم ولدها تشكوه فقال لعمرى لم تنته فقلت بامك
فقالت له يا معلم هذا صبى ما ينفعه الكلام فافعل ما اردت لعله ينظر بعينه فيتوب
قال المجاط نظرت بمعلم وعنده عصا طويلة وعصاة قصيرة وصولجان وكرة
وطبل وبوق فقلت له ما هذه العدة قال عندى صناع او باش فقول لاحدهم
اقرء لوحك فيضرط على فاضربه بالعصا القصيرة فيتاخر عنى فاضربه بالعصا الطويلة
فيفر من بين يدى فاضع الكرة فى الصولجان فاضربه فيخرجه فيقوم الى الصناع كلهم
ويضربونى و يقرؤن كلهم باعلى صوت حتى لا يسمع احد صوتى فاضرب بالطبل وانفخ فى
البوق فيسمع اهل الدرب ذلك فيجيئونى ويخلصونى منهم **انفرد** الرشيد يوما عن عسكره
ومعه وزيره الفضل يحيى البرمكى فاذا هما بشيخ من الاعراب على حمار وبرذعة فقال
له الفضل هل ادلك على دواء لعينك فقال نعم قال فخذ عود الهواء وعنبا الماء فصير
فى قشر بيض البوم واكتحل فانحنى الشيخ فضرط ضرطة افقيه فقال هذا اجرة دوائك وان زدتنا
زدناك **فائدة** بدانكه خطوط ساعات معوجه را بر عصاده اسطرلاب كشيده اند

وطريق

وطریق دانستن ساعات معوجهٔ ماضیه بطریقیکه خواجه ذکر کرده اند غایتیکه
ارتفاع هر دو درا که خواهند پیدا کنند و شطیهٔ ارتفاع دایران نهند و اسطرلاب
بگردانند چنانکه پهلوی با آفتاب باشد تا سایهٔ لبنه بر عضاده افتد چنانچه از
هیچ جانب منحرف نشود و نگاه کنند تا طرف سایه بر طرف شوکدام خط افتاده
و در اینجا ملا عبد العلی برجندی در شرح بیست باب سهوی فاحش کرده اند و نوشته
که پهلو را بر پهلوی اسطرلاب تفسیر کرده و گفته چنانکه پهلوی اسطرلاب یعنی ظهر
که اجزای ارتفاع بران منقش بود و این نیست از فاضل مذکور دور است زیرا که وقتیکه
شطیهٔ ارتفاع دایر غایتهٔ ارتفاع نهند پهلوی اسطرلاب را بجانب آفتاب کنند محال
که سایهٔ لبنه بر عضاده افتد بلکه البته منحرف می شود مگر در وقتیکه شمس در غایتهٔ
ارتفاع باشد و آن وقت در تعیین ساعات معوجه احتیاج باسطرلاب نیست
و سبب انحراف سایه آن است که البته همیشه سایه در خلاف جهت دی محل آفتاب
می باشد و خلاف جهت را بصورت محال است که عضاده باشد همچنانکه مشاهده میشود

فائدة بدانکه غزوات حضرت پیغمبر صلعم شش غزوه بود ۱ ابوا ۲ بوا ۳ عشیره
۴ اولی ۵ بدر کبری و در آن جنگ لشکر حضرت سیصد و سیزده نفر بودند
و در این حرب ملائکه بمعاونت پیغمبر آمدند ۶ غزوهٔ بنی سلیم ۷ سویق ۸ غزوهٔ
ذی امر ۹ غزوهٔ احد و لشکرهای حضرت در این جنگ هفتصد نفر بودند و حمزه
سید الشهداء در اینجنگ شهید شد ۱۰ غزوهٔ بحران ۱۱ غزوهٔ اسد ۱۲
غزوهٔ بنی نضیر و قریضه ۱۳ غزوهٔ ذات الرقاع ۱۴ غزوهٔ بدر اخیره ۱۵ غزوهٔ
دومة الجندل ۱۶ غزوهٔ خندق و احزاب و عمرو بن عبد ود در این جنگ بدست

امیرالمؤمنین عمر کشته شد ۱۷ غزوهٔ بنی قریضه و در این حرب لشکر حضرت قریب
به پنج هزار کس بوده ۱۸ غزوهٔ بنی لحیان ۱۹ غزوهٔ بنی ذره ۲۰ غزوهٔ بنی المصطلق
۲۱ غزوهٔ حدیبیه ۲۲ غزوهٔ خیبر در این حرب لشکر انحضرت هفت هزار کس بودند
بودند و جعفر ابی طالب در این حرب با دحبشه امده ۲۳ غزوهٔ فتح مکه و لشکر حضرت
دوازده هزار کس بودند ۲۴ غزوهٔ حنین ۲۵ غزوهٔ طایف ۲۶ غزوهٔ
تبوک **فائدة** بدانکه در ایام حضرت پیغمبر فتح شد و بتصرف ان
حضرت امد همچنانکه در تذکرة الائمه ملا محمد باقر مجلسی است باین تفصیل است
مکهٔ معظمه و مدینه و ولایت یمن و مخا و نجد و صحار عمان و قطیف و لحسا و حجاز
و بادیه و بحران و خیبر و فدک و قلاع خیبر و کل قبایل عرب و ولایت بحرین و توابع
ان و بعضی از شام و نجران و طایف در سال ششم پانجم انحضرت مامور شد که
نامه بملوک و سلاطین جهان نویسد و ایشان را باسلام دعوت کند اول نامه
بهرقل قیصر روم نوشت و ان مسلمان شد و اسلام خود را مخفی داشت و دیگر
نامه بپادشاه شام نوشت و ان هم بر چند فرستاد و توفیق اسلام نیافت و دیگر
باصحمه ملقب بنجاشی پادشاه حبشه نوشت و او مسلمان شد و دیگر نامه
بخسرو نوشت پرویز پادشاه عجم نوشت و او کاغذ حضرت را درید لعنة الله علیه
و در جواب انحضرت مشت خاک بگیسه کرد و فرستاد و انحضرت تفال زدند که ولایت او بدست
ما خواهد امد و اخر چنان شد و دیگر بپادشاه یمن فرستاد و ان نیز مسلمان نشد و
ولایت یمن را بملازمان انحضرت واگذاشت مرو بستکه و قتیکه شهریار نو را اسیر
کردند نیز دعمر او در نداد و داد در مجلس گفتند پس شهریار نو بزبان خود چیزی و نیز داد شام

جهوه

وتهامه

داد که دیم پر و پز سبه کاغذش پاره که من بندکی کفتن عمر نفهمید چنان تصور
کرد که او دشنام داد حضرت امیر ع فرمود که نه بلکه نفرین پیر و پز کرد و بکر و زحضرت
امیر ع با شخص اصفها نی اوصاف اهل اصفهان را بیان کرد پس بعد از سکوت حضرت
الشخص عرض کرد دیگر بکو حضرت فرمود دام مروت این وس یعنی امرود این تو را بس است

فائده بدانکه اولاد پیغمبر چنانکه در تذکرة الائمه ذکر شده پنج نفرند دو پسر
قاسم از خدیجه و ابرهیم از ماریه قبطیه و سه دختر فاطمه و رقیه و زینب هر سه از خدیجه
و بعضی دو پسر دیگر مهیب و طاهر نیز گفته اند و بعضی طیب طاهر را لقب ابرهیم گفته اند
و اولاد حضرت امیر المؤمنین علیه السلام پانزده پسر بودند و هیجده دختر اما پسرها
حسن و حسین علیهما السلام و محمد الاکبر و عبید الله و ابو بکر و عثمان و جعفر و عبد الله
و محمد الاصغر و یحیی و عون و عباس و محمد الاوسط و محسن و شفیق و این دو سقط
شدند و اما دخترها زینب الکبری و ام کلثوم الکبری و ام الحسن و رملة الکبری و ام
هانی و میمونه و زینب الصغری و رملة الصغری و ام کلثوم الصغری و رقیه و فاطمه
و امامه و خدیجه و ام الکرام و ام سلمه و ام جعفر و حمامه و نفیسه حسن و حسین ع و زینب
کبری و ام کلثوم کبری از حضرت فاطمه اند و محمد اکبر از حنفیه است و عبید الله و ابو بکر از لیلی
بنت مسعود تمیمیه و عباس و جعفر و عبد الله از ام البنین بنت حزام بن خالد است
و یحیی و عون از اسما بنت عمیس است که اول زن جعفر طیار بود و مادر محمد ابی بکر
نیز اوست و محمد اوسط از امامه است بنت ابی العاص که دختر زینب بنت رسول
الله ص و ام الحسن و رملة کبری مادر ایشان سعید بنت عروه است و باقی ولاد
مادر ایشان نکاحی نبوده بلکه ام ولدند و اما حضرت امام حسن علیه السلام در

و عثمان

اولاد او خلاف است بعضی پانزده گفته اند بکدختر ام الحسن و باقی پسر حسن و عمر و حسین و
عبد الله و عبد الرحمن و اسمعیل و محمد و یعقوب و جعفر و طلحه و حمزه و ابو بکر و قاسم و
زید و بعضی شانزده گفته اند بکدختر و پانزده پسر و بعضی پنج دختر نیز گفته اند
ام سلمه و ام عبد الله و رقیه و فاطمه و ام الحسن و بعضی یمامه و ام الخیر را نیز از اولاد
انحضرت دانسته اند و انحضرت سیصد زن کرده بود و طلاق گفته بود و انحضرت
با التماس عمر خطاب همراه لشکر سعد وقاص بعجم تشریف اوردند و تا شهر ری رفتند
و از انجا بقریه کهنک و اردستان تشریف بردند و از انجا بقریه قهپایه از اعمال
نائین تشریف بردند و باصفهان نیز تشریف اورده در خارج شهر فریب برابند
رود در مبنی است مشهور بلسان الارض نزول فرمودند و ان زمین با انحضرت
سخن گفت که ابن رسول الله در اصفهان سحره نشاند عونه بخوابند و در مسجد
عتیق اصفهان نماز نگذاردند و در مسجد لنبان نیز نماز کردند و اما حضرت امام حسین
علیه السلام چهار پسر مذکور می شود علی اکبر و علی اوسط زین العابدین و علی اصغر
عبد الله و محمد بن الحسین و بغیر از علی اوسط همه در کربلا شهید شدند و بعضی علی اکبر را
امام زین العابدین می دانند و مادر امام زین العابدین شهربانو است و همچنین
مادر علی اصغر و بعضی مادر علی اصغر را لیلی بنت ابی مرة ثقفی میدانند و بعضو
اخبار دلالت میکند که شهربانو در کربلا نبوده و فوت شده بود و بعضی دیگر
میگویند بود و برد و الجناح سوار شد بملک عجم امده در ولایت طهران کوهی
است در انجا غایب شد و اما حضرت امام زین العابدین را بازده فرزند گفته
اند امام محمد باقر و زید و عبد الله و حسن و حسین و حسین اصغر و عبد الله

و عبد الرحمن

وعبد الرحمن و سلیمان و فاطمه و ام کلثوم و اما امام محمد باقر علیه السلام سه پسر داشت
و یک دختر سه پسر امام جعفر صادق ع و عبد الله و ابرهیم و دختر ام سلمه و بعضی پنج
پسر و دو دختر گفته اند پنج پسر امام جعفر صادق ع و عبد الله و ابرهیم و عبد الله و
علی و دو دختر ام سلمه و دیگر مادر امام محمد باقر دختر امام حسن بود و اما امام
جعفر صادق علیه السلام ده اولاد اولاد داشت و دختر ام فروه و فاطمه و هشت
پسر امام موسی و اسمعیل و عبد الله و اسحق و محمد و عباس و علی و طفلی شیرخواره
که از دکرده آنحضرت او را بخبری زد و کشت و امام موسی کاظم علیه السلام اولاد
آنحضرت را سی و هفت پسر و دختر شمرده اند امام رضا ع و فاطمه و اسمعیل و جعفر
و هارون و حسن و احمد و محمد و حمزة و عبد الله و اسحق و عبید الله و زید و حسین و
فضل و سلیمان و عباس و عقیل و عبد الرحمن و فاطمه کبری و فاطمه صغری و فرقه ام کلثوم
ام جعفر لبابه زینب خدیجه علیه امنه حسنه رقیه عایشه ام سلمه میمونه رقیه
صغری و بعضی عابد مرتضی و عمر و جعفر اصغر و قاسم را نیز شمرده اند و بروایتی دیگر
آنحضرت را شصت فرزند بود بیست و سه پسر سی و هفت دختر و امام رضا علیه السلام
پنج پسر داشت امام محمد تقی و حسن و جعفر و ابرهیم و یک دختر عایشه نام و نسل
آنحضرت از امام محمد تقی باقی ماند امام محمد تقی علیه السلام دو پسر داشت امام علی
نقی و جعفر و دو دختر فاطمه و امامه و امام علی نقی علیه السلام یک دختر داشت عالیه نام
و چهار پسر امام حسن عسکری و حسین و محمد و جعفر الملقب بکذاب میکویند ابن
جعفر صد و بیست فرزند داشت و امام حسن عسکری علیه السلام نیز یازده از یک پسر علی
مقتدر بنظر نرسیده **فائدة** بدانکه حروف بیست و هشت کانه ابجد بر سه قسم

است اوّل مسروری و ان دو حرفی بود مجموع ان دوازده حرفست و دویم ملفوظی
و ان سه حرفی بود که اخرش حرف اوّل نباشد و ان سیزده حرفست و سیّم ملفوفی و
ان سه حرفی بود که اخرش حرف اوّل باشد و ان سه حرفست و اینها را مکوّنی نیز گویند

شعر مشکل دی بر سر کوی دلم غارت کردم مر پاکان را جنبت بارت کردم
کفارهٔ انکه روزه خوردم رمضان در عید نماز بی طهارت کردم

بدانکه دی عبارتست از زمان ماضی و کور عبارتست از بدن تا انکه روح و قوای نفسانیه در ان
مخفی هستند و مراد بدل قوای مذکوره است که منشا خصال ذمیمه است و غارت
کردن عبارتست از دست برداشتن ان قوای مذکوره یعنی ترک خواهشها و مقتضیات

برهنه

را نموده و می تواند شد که مراد از غارت کردن کور دل این باشد که انچه مقتضای
بدنست از اکل و شرب و لباس و سایر چیزها که کوبا مجمع انهاست بدست غارت کردم یعنی
دست برداشتم و بر باد بخاد ادم و مراد از پاکان مرشدان و کاملانند که طالبان
راه حق بتوسط ارشاد ایشان از لوث جسمانیت پاک میکردانند و مراد از جنابت ایشان
توجه بجانب ایشان و وصول بخدمت ایشانست و جنابت کنایه ازانیست که
هنوز بالکلیه از ادناس بشریه و الواث جسمانیه پاک نشده است یعنی با وجود اینکه
فی الجمله مقتضیات و مشتهیات بدن را ترک کردم باز بعضی از علایق بدنیه که حیات
در این عالم از انها منفک نمی شود مبتلا بودم و حکم جنب داشتم و باین حال قصد خدمت
کاملان و واصلان کردم و مراد از رمضان ایام سلوک است که مقرر است که سالک
بجهة حصول مقصود ترک مشتهیات نفسانیه و ماکل و مشارب لذیذه نماید پس کوبا شب بر ما
مبارک رمضان است و روزه خوردن کنایه است از ارتکاب بعضی از انچه نباید

دران اوقات مرتکب شد تقصیر دران ایام و مراد از عبد انتهای سلوک و وقت
مشاهده و وصول است و مراد از نماز بیطهارت مشاهدهٔ ناقصه و وصول ناقص
بکمال می تواند بود و بنا بر این معنی این می شود که بجهة تقصیری که این ایام از من در
ایام سلوک سرزده در دور دیکه باید بمقام وصول برسم باینجا باید نوسیدم و باینجا
رسیدم حکم نماز بیطهارت داشت می تواند شد که مراد از نماز بیطهارت نماز میت
بر نفس خود که حقیقت میت است تکبیر فنا کفتن باشد و دران وقت معنی این
خواهد بود که چون در حین سلوک شرط مجاهده بود وصول نشد بکفارهٔ آن در
مقامیکه شهود و وصول دست داد ان خجالت بیکباره بر نفس خود تکبیر فنا کفتم
بالکلیه خود را از تعلقات ناسوتیه و عوایق جسمانیه دور کردانیده خود را در معرض
فنای فی الله در آوردم والله سبحانه اعلم کلام للشیخ عبد المؤمن المغربی فی کتابه
المسمی بالطباق الذهب قال لا وصول الی مقامات العلی الا بمقامات البلاء ولا یرجع
کاسات العنا ومن یطلب الدر یشرب الاجاج المر ومن امل المناصب نزل المکاسب
ورکب المتاعب ومن احب الشیء خطر وکره الناقة الجمهر الفالکاره وقطع المهامه
وفاق الاتراب والجیران وعانق الاقتاب الکبران ودع الخلیط والضجیع ودع
التقصیر المضجع انظن ان الشرف یرید دلک بالتوانی او بحریف بالاوانی او هیهات
یمیع بسیر السوی لا یستوی القاعد مع الولد والاهل والساعی فی الحزن والسهل الا
ان الرفعة فی الطبط الرحل لا فی غبط النائم وصلوة القاعد علی النصف من صلوة
القائم افمن سکن شهوة المبانة وتعود شهوة البانة ولم یخرج من الظلال والکن ولم
یعرف سوی الغاب لسن کمن لا یقرع الا الجبال الرواسخ ولا یدع الا الامیال والفراسخ

وان نعم لا يعرف الاحتباش لفلاة ولا يسمع الا نشيش لفلاة وان عطش لم يشرب الا
الثمد ولا يعرف في الحر قعقعة الجمد مسعر حرب بنا طح الاراك بالتركة وحلس اسفا
يستظل بالاراك دون الاريكة امن يجوب البلاقع فهو في البلاء عنز قطين او من يغشو
في الحلبة وهو في الخصام عنز مبين **شعر** لامرء القيس اجارتنا ان الخطوب تنوب
واني مقيم ما اقام عسيب اجارتنا انا غريبان ههنا وكل غريب للغريب نسيب
فان تصلينا فالمودة بيننا وان تهجرينا فالغريب غريب **و باعيته** ايام جواني شد
ان نار شكست و ز شهر مرغ عمر پرواز شكست بنشين بنشين كدام رقص چه سماع
ان جلوه ز رونشست تا شكست **سلمان ساوجي** از بسكه شكستم به بستم توبه
غزها دهو كنند ز دستم توبه در رود ببتوبه شكستم ساغر امرود بساغرى شكستم
توبه ما پنبه زدوده پيش برداشتيم فرهاد صفت كن شد از هستى
خويش اين كوه بلاء ز پيش برداشتيم **مولوي معنوي** هر كه او بنهاده ناخوش
سنتى سوى او نفرين رود هر ساعتى بنكوان رفتند سنتها بماند وز ايشان
ظلم و لعنتها بماند **و آخر** اختر انند ار و راى اختران كاحتراق نحس بنوازند ان
سايرانند را سمانهاى بكر عنبر اين هفت اسمان مشتهر راسخان در ناب انوار خدا
فى بهم پيوسته فى ازهم جدا هر كه باشد طالع او زان نجوم نفس و كفتار و سرد و زرد و
خشم مريخى بناشد خشم او منقلب و غالب مغلوب خود لك فى باطفل او را بجهود
پيش ان بت اتش اندر شعله بود طفل از ان جستن و در اتش فكند ون بتر سيدل از ايمان بكند
خواست زن تا سجده اورد پيش بت بانك زد انطفل كاى لواست اندر اماد كه را بخواهم
كرچه در صورت منم انتم اندر اماد در ببين برهان حق تا ببينى عشرت خاصان حق

اندر اسرار

اندر آ اسرار او هم بین کو در آتش یافت سرو و یاسمین مرترا می دمد کز آدم تو
سخت خوم بود افتادن تو چون بزادم دستم از دندان تنک در جهان خوش هوای دنک تو
من جهان را چون رحم دیدم کنون چون در این آتش بدیدم اشکون اندر این آتش بدیدم عالمی
زنده ذره اندر و عیسی دمی اندر آ مادر بحق مادری بین که این آتش ندارد آزمی
اندر آ مادر که اقبال آمدت اندر آ مادر مده دولت ز دست من ز دست میکشایم پای تو
کز طرب بنوشتم پروای تو اندر آ و دیگران را هم بخوان کاندر آتش شاه بنهاده است خوان
اندر آ ای مسلمان آن هم غیر عذب دین عذابست آن هم اندر آ ای هم پروانه وار
اندر این بحر که دارد صد بهار

فائدة بدانکه بیابانی شود که در حفر قنوات و چاهها و امثال اینها عمق بیابانی شود و کشیدن دلو و امثال آن از قعر چاه طولی بهم میرساند و باین سبب کار صعوبتی بهم میرساند لهذا ما فائدهٔ در اینجا بیانی میکنیم که باعث سهولت این امر بشود بنوعی که از چاهی که چهل ذرع عمق او باشد دلو بقدر دیگه از چاه ده ذرعی بیرون می آید و آید یعنی باین سرعت و باین قدر از زمان کشیده شود و از چاهی که صد ذرع باشد بقدر چاه بیست و پنج ذرعی و هم چنین و طریقه آنست که باید در وسط دیوار چاه یعنی جائیکه دوری آن از قعر چاه و از چاه مساوی باشد میخی یا تیری فرو برد و ریسمانی که بقدر نصف چاه مقدار آن باشد بر این تیر بست دلو را بر آن ریسمان بست پس نصف بالای چاه را نیز بدو نصف کرد و بر وسط آن نیز میخی یا تیری فرو برد و ریسمانی که بقدر نصف نصف چاه باشد بر آن بست و سر آن ریسمان را از حلقه ها مثل آن کرد و ریسمان اول را داخل در آن حلقه کرد و سر ریسمان سیم هر که در سر چاه است بگیرد و بالا کشد دلو بر وی که گفتیم ببالا میرسد

سؤال دیگر مانی سوی صحرا رفتم آن بقدری

از بهر خواب تا شوی بکدم دلم از صحبت تو بابری عوری دیدم نشسته در میان مسجد
هر زمان باد بکری کردی عتاب دلبری کفتمش نبود روا از روی شرع مصطفی
باچنین نامحرمان بنشستن ای دشک پری کفت نامحرم نبیند هر هفت اورا بکماند
ایشان را کرده پاک مادر مهربان شفقت مادری دو برادر دو برادر زاده پاک از مادر من
وان یکی شوهر بکرد بند چه بنکو بنکری اینچنین مشکل مرا پیش آمدی دانای عصر
کر کنی حل این تو یاری از جوانی برخوری جواب مادر ایشان کفتری بود در اصل ای
امام بنده زاده بشد از بند کی بکسر بری عوری بجز بدان را داشتان عورت را بدد
دختری و پاک برادر دد بکرش بد مادری بعد ازان بهر پدر ان عورت ان زن را بخواست
دو پسر مادر ایشان اهیچ کلبرک طری باز از بهر او خواست بعد از افراق دو
برادر زاده پیدا کردا زن چون پری چونکه زوهم شد جدا شخص دکر او را بخواست
در وجود آمد از ایشان دو پسر چون مشتری خواست ان عورت بکی را دختر ش را
ان دکر این جواب ان سؤال آمد چه بنکو بنکری دوی القطب الاوتدی فی کتاب
القصص باسناده عن الصدوق بالاسناد عن الصادق ع قال کان فی کتاب دانیال ان اول
یوم من المحرم یوم السبت فانه یکون الشتاء شدید البرد کثیر الوبح بکثر فیه الجلید
وتغلو فیه الحنطة ویقع فیه الوباء وموت الصبیان وبکثر الحمی فی تلک السنة ویقل
العسل وبکثر الکماة ویسلم الزرع من الافات ویصیب بعض الاشجار الافة وبعض الکروم
وتخصب السنة ویقع بالروم الموتان ویغزوهم العرب وبکثر فیه الطبی والغنایم فی ایدی
العرب ویکون الغلبة فی جمیع المواضع للسلطان بمشیة الله وان کان یوم الاحد فانه
یکون الشتاء صالحا وبکثر المطر وتصیب بعض الاشجار والزرع الافة ویکون وجاع

مختلفة وموت شديد ويكثر في الهواء الوباء والموتان ويكون في اخر السنة بعض
الغلا في الطعام ويكون الغلبة للسلطان في اخره واذا كان يوم الاثنين فانه يكون
الشتاء صالحا فيكون في الصيف حر شديد ويكثر في آبامه ويكثر البقر والغنم ويكثر
العسل ويرخص الطعام والاسعار في بلدان الجبال ويكثر الفواكه ويكون موت الشتا
ويكون في اخر السنة يخرج خارجي على السلطان بنواحي المشرق ويصيب بعض فارس
غم ويكثر الزكام في ارض الجبل واذا كان يوم الثلثا فانه يكون الشتاء شديد البرد
ويكثر الثلج والجمد بارض الجبل وناحية المشرق ويكثر الغنم والعسل ويصيب بعض الاشجار و
الكروم افة ويكون بناحية المشرق والشام امر يحدث من حيث لا يدرى في السماء يموت فيه خلق
ويخرج على السلطان خارجي قوي ويكون الغلبة للسلطان ويكون في ارض فارس في بعض
الغلاة افة وتغلو الاسعار بها في اخر السنة واذا كان يوم الاربعا فان يكون الشتا
وسطا ويكون المطر في القيظ صالحا نافعا مباركا ويكثر الثمار والغلاة بالجبال كلها
وناحية جميع المشرق الا انه يقع الموت في الرجال في اخر السنة ويصيب الناس بارض بابل
وبالجبل افة ويرخص الاسعار ويسكن مملكة العرب في تلك السنة ويكون الغلبة للسلطان
واذا كان يوم الخميس فانه يكون الشتاء لينا ويكثر اللحم والفواكه والعسل بجميع نواحي
المشرق ويكثر الحمى في اول السنة وفي اخره وبجميع ارض بابل في اخر السنة ويكون للروم
على المسلمين غلبة ثم يظهر العرب عليهم بناحية المغرب ويقع بارض اسبندوب الظفر
لملوك العرب واذا كان يوم الجمعة فانه يكون الشتاء بلا برد ويقل المطر والاودية
والمياه وتقل الغلاة بناحية الجبل مائة فرسخ في مائة فرسخ ويكثر الموت في جميع الناس
وتغلو الاسعار بناحية المغرب ويصيب بعض الاشجار افة ويكون للروم على الفرس

كرة شديدة **فائدة** فى علامات كسوف الشمس من الكتاب المذكور اذا انكسفت
الشمس فى **المحرم** فان السنة تكون خصبة الا انه يصيب الناس وجاع فى اخرها
وامراض ويكون من السلطان ظفر ويكون زلزلة بعدها سلامة واذا انكسفت الشمس
فى **الصفر** فانه يكون فزع وجوع فى ناحية المغرب ويكون قتال فى المغرب كثيرا ثم يقع
الصلح فى ربيع والظفر للسلطان واذا انكسفت فى **ربيع الاول** فانه يكون بين الناس
صلح ويقل الاختلاف والظفر للسلطان فى المغرب يغر البقر والغنم ويتسع فى اخر
السنة ويقع الوباء فى الايل والبيداء واذا انكسفت فى **ربيع الثانى** فانه يكون للناس
اختلاف كثير ويقتل منهم خلق عظيم ويخرج خارجى على الملك فيكون فزع وقتال و
بكثرة الموت فى الناس وفى **جمادى الاولى** يكون السعة فى جميع الناس بناحية المشرق والمغرب
ويكون للسلطان الى الرعية نظر ويحسن السلطان الى اهل مملكته ويراعى جانبهم وفى
جمادى الاخرة يموت رجل عظيم بالمغرب ويقع ببلاد مصر قتال وحروب شديدة ويكون
ببلاد المغرب غلاء فى اخر السنة وفى **رجب** تغير الارض وتكون مطار كثيرة بالجبال
وبناحية المشرق ويكون جراد بناحية فارس والاهواز منهم ذلك وفى **شعبان المعظم**
يكون سلامة فى جميع الناس من السلطان ويكون للسلطان ظفر الى اعدائه بالمغرب
ويقع وباء فى الجبل فى اخر السنة ويكون عاقبته الى سلامة واذا انكسفت فى **شهر**
رمضان كان جملة الناس يطيعون عظيم فارس ويكون للروم على العرب كرة شديدة
ثم يكون للروم ويسبى منهم ويغنم وفى **شوال** يكون فى ارض الهند فى المشرق وفى
ذى القعدة يكون مطر كثير متواتر ويقع خراب بناحية فارس وفى **ذى الحجة** فانه
يكون فيه رياح كثيرة وينقص الاشجار ويقع بارض من المغرب سبع وخراب فى كل ارض

من ناحية

من ناحية المغرب يغلو عليهم ويخرج خارجي على الملك ويصيبه منه شدة ويقتل اكثر
اهل فارس ثم يرخص في العام الثاني **فائدة** في علامات خوف العمر من الكتاب
المذكور اذا انخسف القمر في **المحرم** يموت بالمغرب رجل عظيم وينقص الفاكهة
بالجبال ويقع في الناس حكة ويكثر الرمد بارض بابل ويقع الموت ويغلو اسعارهم
ويخرج خارجي على السلطان والظفر للسلطان وفي **صفر** يكون جوع ومرض ببابل
وبلادها حتى يتخوف على الناس ثم يكون امطار كثيرة فيحسن نبات الارض وحال الناس
ويكون بالجبال فاكهة كثيرة وفي **ربيع الاول** يقع بالمغرب قتال ويصيب الناس
هرقان ويكثر الفاكهة بالبلاد بناحية ماه ويقع الدود في البقول بالجبل ويقع خراب
كثير بماه وفي **ربيع الثاني** يكثر الاوباء ويكثر الخصب والمياه ويكون السنة مباركة
ويكون للسلطان ظفر بالمغرب وفي **جمادى الاولى** يهرق دماء كثيرة بالبيد بسبب
عظام شام بلية شديدة ويخرج خارجي على السلطان والظفر للسلطان وفي **جمادى**
الاخرة يقل الامطار بنينوى ويقع فيها جوع شديد وغلاء ويصيب ملك بابل والمياه
الى المغرب بلاء عظيم وفي **رجب** يكون بالمغرب موت وجوع ويكون بارض بابل
امطار كثيرة ويكثر وجع العين في الاقطار وفي **شعبان** يقتل الملك ويموت ملك
ابنه ويغلو الاسعار ويكثر جوع الناس وفي **شهر رمضان** يكون بالجبل برد شديد
وثلج ومطر وكثرة المياه ويقع بارض ماه موت كثير بالصبيان والنساء وفي **شوال**
يغلب الملك على اعدائه ويكون في الناس شر وبلية وفي **ذي القعدة** بفتح الدال
الشداد ويظهر الكنوز في بعض الارضين والجبال وفي **ذي الحجة** يموت رجل
عظيم بالمغرب ويدعى فاجر الملك قال الراوندي وجميع ذلك ان صحت عن دانيال المجري

الملاحم والحوادث في الدنيا **احاديث** قال النبي صلى الله عليه وآله اذا اراد الله بقوم خيرا سترهم بالليل وشتمهم بالنهار وقال ص اذا غضب الله على امة ولم ينزل بها العذاب غلت اسعارها وقصرت اعمارها ولم تربح تجارها ولم تزك ثمارها ولم تغزر انهارها وحبس عنها امطارها وسلط عليها شرارها وقال ص اذا منعت الزكوة هلكت المواشي واذا جار الحكام امسك القطر من السماء واذا خفرت الذمة نصر المشركون على المسلمين

فائدة قال شيخنا المفيد رحمه في كتاب الاختصاص اعلم انه اذا اقترنت الزهرة مع المريخ في برج واحد هلك ملك الروم او يكون مصيبات عظيمة او بلايا واذا اقترنت مع القمر كان العامة شدة وضيق واذا اقترنت مع المشتري اصاب الناس خير من العيش واذا اقترنت عطارد يكون اهراق الدماء وفتح عظيم واذا اقترن بهرام دخل في برج واحد هلك ملك حدث في ارض ذلك البرج وان اجتمع بهرام والمشتري مات ملك عظيم الشان واذا اجتمع زحل وعطارد وقع في النجار الخوف والحزن وكذلك في اهل الادب واذا اجتمع زحل والمشتري في برج واحد تغيرت الدنيا في سائر الاحوال وتتغير امور الناس ويخرج الخوارج من النواحي كلها وخاصة من الجبلان والديلم والاكراد ويقتلون الناس قتالا شديدا ويشتد الامر عليهم من الخوف والحزن وترتفع السفلة شانهم وتتغير طباع الناس كلهم وتذهب الحيا والانسانية وبين بدنهم كثرة الفساد خاصة في النساء واسقاط الولدات والاحترام واهراق الدماء والقتل والجوع واذا اجتمع المشتري وعطارد اصابا الارض طاعون وتقع فيما بين الناس العداوة والبغض واذا ركب القمر فوق زحل ذهب ملك ملك واذا اجتمع بهرام وعطارد في العقرب فذلك اية تضل بابل واذا اجتمع الزهرة والمشتري في العقرب فذلك اية فزع ومرض بارض بابل وان اجتمعت الشمس وزحل في العقرب

فذلك اية اختلاف الروم وقتل ملكهم واذا اجتمع المريخ وعطارد في شولة العقرب فذلك
اية خراب بيت ملك بابل واذا اجتمعت الشمس والقمر في شولة العقرب وبهرام في السرطان
فان استطعت ان تتخذ سرا لتدخل فيه فافعل واذا اجتمعت الزهرة والمشتري فان النساء
تخشين ارواجهن عداوة وكيوان اذا نزل الطرفة والدبران وقع الطاعون بالعراق ومات
كثير من الناس واذا نزل الطرفة على اخره يكون في ارض العراق قتال وفتنة واذا نزل النثرة بدلت
اعمال العراق ولقوا بلاء وشدة واذا نزل كيوان اخضر يكون بارض العراق واذا نزل كيوان الجبهة
وقع الموت في البقر والسباع والوحش واذا نزل كيوان والمشتري الاكليل والقلب في شولة
يقع في الشرق والغرب طاعون شديد ويموت من الناس ناس كثير ويقع الفناء والبلاء في
الارض كلها ويكون بلاء عليهم كلها في الناس وبقتل الملوك والعلماء ويرتفع سفلة
من الناس واعلم ان مع الشمس كواكب لها اذناب بعضها فوق بعض فاذا بدا كوكب منها في
برج من البروج وقع في ارض ذلك البرج شر وبلاء وفتنة وخلع الملوك واذا رايت كوكبا اجمر
لا تقربه وليس على مجاري النجوم ينتقل في السماء من مكان الى مكان يشبه العدو وليس به فان
ذلك اية الحرب والبلاء وقتل العظماء وكثرة الشرور والهموم والاشوب في الناس وفي
اخر النسخة التي انتسخت منها كان مكتوبا اقول وكان في اصل الكتاب هكذا قوبل ونسخ
من خط ابن الحسن بن شاذان رحمة الله عليه شعر مشكل كفر وايمان قرين يكديگرند هركه
را كفر نيست ايمان نيست بدانكه اگرچه هركه اقرار بوجود واجب وصفات او وبنوت و
امامت كند حكم بايمان او مي شود واحكام مؤمنين بر او جاري مي شود اگرچه اباء و
امهات باشد اما ايمان واقعي نباشد مگر انكه ادمي خود ببراهين عقليه و ادلة قاطعه
كسب كند واين مي شود مگر اينكه اول خود را از ايمان واعتقاد اباي خود بري كند و

عصبیت دادست بردارد و بعد ازان تامل کند پس ما دامیکه اول دست
از تقلید باز بر ندارد و خود را از جمیع اعتقادات خالی نکند طالب دلیل نمی شود
و تا دلیل واقعی نداشته باشد مؤمن واقعی نیست پس معنی شعر این می شود ایمان تقلیدی
بیسابقهٔ نفی اعتقادات نیست بلکه ایمان و کفر باهم قرین هستند و هر که کفر ندارد
یعنی اول کافر نشده و نفی اعتقادات را نکرده با تشکیک نکرده باندانسته که اعتقا
بی دلیل ایمان نیست ایمان واقعی نیز بهم نرسانیده و میتواند شد نظر باینکه اثبات
واجب بدلیل لمّ محالست بلکه بدلیل انّ است و اکثر ادلهٔ انیه مبتنی بر خلف است
که لازم ان افتاده است که اول فرض عدم واجب الوجود بشود بعد ازان اثبات شود
پس در این ادله کفر و ایمان قرینند و هر که کفر نداشته باشد ایمان را هم ندارد و
می تواند شد که اشاره بکلمه لا اله الا الله باشد که هر که او را نگوید مؤمن نیست
والله اعلم **کتب** هرون الرشید الی عبده الذی بمصر سلطان یامره و اسمه یمن
یمن یمن یمن یمن یمن یمن یمن فکتب فی جوابه یمن یمن یمن یمن یمن یمن یمن **لبعض الکابر** من کان
همته ما یدخل فی بطنه لکان قیمته ما یخرج من بطنه **شعر** دو این دو رکه که که که که که
و کهکه که اید که مشو نومید چو هستی لطف فرماکه **حکایة** نقل است که
چون عبد الله خان از بک خراسان را متصرف شد بر سر قبر رستم آمد و این بیت را خواند
سرا و خاک بود و ایران ببین بکام دلیران توران زمین ودیرا و گفت رستم جوابی
دارد اگر مرخص باشم عرض کنم گفت بگو گفت رستم در جواب میگوید چه بیشه تهی
ماند از نره شیر شغالان بهر بیشه دارند دلیر **قال الاصمعی** جاء رجل الی جاریة
امرء القیس و سال عنها صاحبها فقالت الجاریة فاء الی الفیفاء لیفیئ الفیئ فاذا فا

الفیئ

مناسب است در جواب ایضا هذا الفرد
چه بیشه زشیران تهی یافتند
سکان فرصت و بی یافتند

الفئ تفيئ معناه انه ذهب الى البيد الرجع القافلة فاذا رجع ظل الشمس يرجع هواء

قال الجوهري في الصحاح الوسط محركة ساكنه وساكنه محركة اقول مراده ان الوسط بتحريك السين عبارة عن الوسط الحقيقي فكانه ساكن لا يتحرك واما بسكون السين فهو ما بين الطرفين يحتمل مواضع كثيرة فكانه متحرك **شعر مشكل** گفتم كه شوم سپند كردند گفتم كه شوم قفل كليدم كردند گفتم كه شوم پاك دالايش هر آلوده نموده اند پليدم كردند بدانكه مشهور است كه بالاتر از سپاهي دنكي نيست و ديگر سپاه را رنك نمي كنند و قابل رنك ديگر نيست و مراد قائل اين است كه خواستم خود را بجائي برسانم كه از زحمات و تكليفات شاقه فارغ باشم سفيدم كردند يعني بجائي افتادم كه جميع تكليفات از براي من هست يا اينكه نظر باينكه سپاه ديگر قابل رنك نيست و فعليت محض است و سفيد انفعال محض است ميگويد خواستم بمرتبه كمال و فعليت محض برسم مانند هيولي قابل محض كردند هم چنانكه سفيد قابل جميع الوان است يا اينكه مراد از سپاهي وصول بحضرت نور الانوار است و از سفيدي نهايت بعد از ان زيرا كه هر كه بحضرت نور الانوار رسيد بالمره نورانيت او طي مي شود هم چنانكه قمر هر گاه باشمس مجتمع شدند قمر محترق مي شود و هر گاه نهايت بعد بهم رسيد نور او در نهايت و فور مي شود و مي تواند شد كه مراد اين باشد كه منبع اب حيات بي كه اسرار حق است شوم هم چنانكه اب حيات در سپاهي است مرا سفيد كردند و اب حيات را از من دور كردند گفتم كه شوم قفل كليدم كردند يعني گفتم كه مثل قفل شوم كه اسرار بسبب من محفوظ باشد و بود كنج اسرار مقيم باشم و بيگانه را مانع باشم مانند كليد كردند يعني از درد و دور كردند و مرا هم چنين كردند كه قابليت

حفظ اسرار ندارم بلکه انها را فاش میبینم و می تواند شد که مرا از قفل شدن باشد
که خواستم گرده شوم هم چنانکه میگویند در قفل شد یعنی خواستم حواس خود را از
الایش علایق دنیوی ببرد و دارم و در حواس ظاهر و باطنه را ببندم و بغیر از حق را
راه ندهم کلیدم کردند یعنی کلید بمن کردند هم چنانکه میگویند قفل زا کلید کردند
یعنی راه حواس مرا کشودند و از هر گونه نامادی داخل کردند والله اعلم شعر
پیش لطیفه طلعت شقیقه تمه شکسته شد پیش نفسه خطشکا بچنه فته شد
شبعه شمنه شکنیه بحنه صبه کشت امّا باطفکه کهنته شکیبه غلبه غمزه را لوائفه
شبعه شمنه فته کشتبیغم کلعه شمنه فته کشت بپنجار لوائفه دانی که
بی دوئی وی برما چها بکذشته است اه از ثریا برشد و اشک از ثری بکذشته است
دیکر طبیبا بهر ما پوزحمت خود دامده کار مرد بیمار تو را کار دو ابکذشته است
دیکر چه امید وفا دارم که از بهوش مرا تیر از جکر در دفنه و تیغ از قفا بکذشته است
شادی کنید ای عاشقان کامد صبا دامن کشان داد این بشارت کاین زمان بها
از جفا بکذشته است ایدصفا را بکوش از خاک مجنون نالها با انکه اردو ران او
بس وزنها بکذشته است لوائفه اکر پیر مغان کرد در این ره راه برما را تواند
شد دسیم انجا که باشد در نظر ما را اکر سانی کند لطفی و ابی در تدح ریزد امید است
انکه سازد از نظر ما را ندارم طاقت بیهوده کو لطفیت جانا بکش هر نوع میخواهی
مپندار از نظر ما را فرستاد ایم دل دا بر سر کویش که کر روزی کند عاشق کشی زود
ایدخبر ما را نکرد در من عاشق نصیحتها ای ناصح مخوان بیهوده افسانه مده پرورد
سر مه ما را صفا را صفا نیست در دل بی رخ دلبر خوشا روزی کران دلبر دراید

بیجزها دا کلام لبعضهم بدانکه حکما گفته اند که بود و ود و ود و

باب
هر چیزی که فزونیز و دو چیز هاییست که هرگاه بقدر مساحت ان از اب بردارند وزن
ان ثقیل تر است و هرگاه وزن ان مساوی اب باشد یا بیشتر باب فروی رود فائده
قولهم لفلان کذا حکایة قولک فذلک الحساب الجعفلة حکایة قولک جعلت فداک
الهیللة حکایة لا الٰه الا الله الحولقة حکایة لا حول ولا قوة الا بالله الحمدلة حکایة الحمد لله
البسملة حکایة بسم الله الحسبلة حکایة حسبنا الله السبحلة حکایة سبحان الله البابا
حکایة بابی انت و امی و حکایة قول الصبیان بابا الحیعلة حکایة حی علی الصلوة و حی علی
الفلاح و حی علی خیر العمل السحقة و البرهة حکایة یا ابا اسحق و یا ابا ابرهیم و النخیخة
حکایة نخ نخ والدمعزة حکایة دام الله عزک والطلبقة حکایة اطال الله بقاک فائده
کثیرا ما وقع فی الاحادیث ذکر بلاد الجبال و هی ناحیة مشهورة یقال له قهستان شرقیها
وجنوبها مفازة خراسان و فارس غربیها اذربایجان و شمالها بحر الخزر و جنبها العراق و خوزستان
والمیمو لا ینبت بها النخل و لا التون و لا الناربخ و لا الاترج و لا یعیش بها الفیل و قصبها اصفهان
وری و همدان و قزوین فائده اجتمعت حروف المعجم کلها فی بیتین من کتاب الله
ولیس فی القرآن ایة فیها جمیعها غیرهما الاولی قوله تعالی فی سورة العمران ثم انزل
علیکم من بعد الغم امنة الثانیة فی سورة الفتح محمد رسول الله ص والذین معه اشداء
الایة علی الکفار فائده ست ایات یحفظ قاریها من شرور الاعداء فی کل منها عشر حروف
الاولی فی البقرة الم تر الی الملاء من بنی اسرائیل الی قوله بالظالمین الثانیة فی ال
عمران لقد سمع الله قول الذین الی قوله عذاب الحریق الثالثة فی النسا الم تر الی الذین
قیل لهم کفوا الی قوله قتیلا الرابعة فی المائدة واتل علیهم نبا ابنی ادم بالحق الی قوله
من المتقین الخامسة فی الرعد قل من رب السموات والارض الی قوله الواحد القهار

السادسة

السابعة في المزمل ان ربك يعلم انك تقوم الى قوله غفور رحيم **فائدة**
قال ابن خالويه النحوي دخلت على سيف الدولة فلما مثلت بين يديه قال اقعد فعلمت
اطلاعه على اسرار كلام العرب اذ يقال للقائم اقعد وللنائم والساجد اجلس اقول
ومن هذا اخذ قولهم للجلوس رفع والقعود يضع **فائدة** من سعى من بيظ النمل
ودن دره لم يملك اسفله وان سعى بعده كمو بناكرما بنا سكن عنه واذا اخذت
سبع نملات طوال وتركت في قارورة مملوة بدهن الزنبق وشد راسها ودفنت
في دبل يوما وليلة ثم اخرجت وصفي الدهن عنها ثم مسح منه الاحليل وما فوقه هيج
الباه وكثر النسل وقوى الانعاظ مجرب **في حيوة الحيوان** البيض كلها بالضاد المعجمة
الابيض النمل فانه بالظاء **حديث** فنابهام قال قلة لسان العاقل وراء قلبه و
قلب الاحمق وراء لسانه ومعناه ان العاقل لا يتكلم الا بعد التدبر فيجعل ما يريد ان
يتكلم به اولا في قلبه ثم يجعله في لسانه بخلاف الاحمق فانه يتكلم بما لا يعني من دون تدبر
اولا وبعد التكلم يلتفت الى ما تكلم به **قالوا** الصوت يكون ابن الوقت ومرادهم انه
لا يتاسف على الفائت ولا ينتظر الوارد بل يلازم الوقت الذي هو فيه فقط ابتدا
بقوله تقبل اكبارا تاسوا على ما فاتكم **فائدة** قيل اذا نضح باب قرية النمل بما فيه
ذرنيخ او كبريت هجرها **فائدة** وجد في صندوق ما شاء الله المصري لوح فيه
مكتوب من عمل عملا والقمر في العقرب والشمس بالدم ومن لبس ثوبا والقمر في العقرب
محصور بين النحسين مات فيه ومن سافر والقمر في الطريقة المحرقة لم يرجع الا بتعب
كثير واكثرهم لا يرجعون ومن ولد بطالع محمل والزهرة وعطارد فاسدان واشد ذلك
ان يكون ذلك الفساد بالمريخ كان المولود ممن يدعى الناس الى بفسادان كان تحت الارض

كان سرا وان كان فوق الارض كان جهرا واجتمع المنجمون على ان من تزوج والقمر
مع سعد الذابح في محاقه افترقا قبل ان يجتمعا وان اجتماعات الرجل في سنة واحدة
على اقبح ما يكون من الافتراق ومن تزوج والقمر مع الزبانا في محاقه مات ومن ولد
وكف الخضيب في درجة طالعه لم يتزوج قط **فائدة** اذا مسح مقناطيس بالتوم
فانه لا يجذب الحديد بحر والحيلة في ان يجذب اذا صار كذلك ان يغسل بالخل **فائدة**
عنك اذا دفعت غائمك الى شخص وجعل في احد اصابعه مخنقا فمره ان يأخذ الاصبع التي فيها
الخاتم اربعة وللاصابع الفارغة التي بعدها الى الاصبع الصغرى اثنين اثنين و
للاصابع التي فوقها الى الكبرى واحدا واحدا ثم اجمع الكل فان كان اثنى عشر ففي الابهام
وان كان احد عشر ففي المسبحة وان كان عشرة ففي الوسطى وان كان تسعة ففيما يليها و
ان كان ثمانية ففي الصغرى **فائدة** اگر شخصي شش عدد در اسر حصه كرده باشد
و در سر جا بگيرد بشرط اينكه چهار در يك جا نباشد خواهي بداني كه در هر جائي چند
است بگو تا انچه در يكي از ان سر جا است مضاعف كند پس بگو تا انچه در جائي
ديگر است اضافه ان نموده مجموع را مضاعف كند پس انچه در سيم است اضافه
مجموع نموده مرتبه ديگر مجموع را مضاعف كند و از هفتاد هفت اسقاط كند
و از باقي خبر دهد پس اگر يك باشد انچ يعني در جاي اول يكي و در دوم دو و در سيم
سه و اگر باقي دو باشد بجا و اگر باقي سه باشد بتربيب جب و اگر چهار باشد جاب
و اگر پنج باشد باج و اگر شش باشد جبا **فائدة** اعلم انه اذا تزوج رجل ان كل منهما
ام الاخر فولدت كل منهما ابنا فكل منهما للاخر **بيت** في مدح مولنا امير المؤمنين ع
وهو هذا وكي سري سني وفي وفي بهي على خبر شفيع سميع سنيع مطيع رسيع

منيع رفيع وقور شهيد سديد سعيد شديد رشيد حميد فريد هصور
حبيب لبيب حسيب نسيب اديب اريب نجيب كور عظيم عليم حكيم حليم
كريم رحيم رحيم شكور جليل جميل كفيل بديل مثيل اصيل دليل صبور خليف شريف
لطيف ظريف حصيف منيف عفيف عنوف اعلم ان هذه الابيات السبعة تتفق
في كل بيت منها بحسب التقديم والتاخير اربعون الف بيت والتاخير اربعون الف
بيت وثلثمائة وعشرون بيتا وذلك لان اللفظين الاولين لهما وهما في مخرج الثالث
ستة وهي في الرابع اربعة وعشرون وهكذا الى الاخر وقد اوضحنا ذلك العلامة المحقق
في مشكلات العلوم ثم لا يخفى ان بحسب التقديم والتاخير في جميع الابيات السبعة
ينتهي الى ما يتعسر حصره كما لا يخفى ومن هذا يعلم ان صور النكس في الوضع مائة وعشرون
وان اعتبرنا الوجلين فسبعمائة وعشرون **فائدة** اذا اردت ان المراة الحامل معها ذكر ان تعلم
اوانثى فخذ من لبنها في قدح وضع عليه ما خذ من علا اللبن فانها تضع ذكرا فان علا الماء
فانها تضع انثى **فائدة** الايام النحسات في الشهر نظمها بعضهم اجتناب الايام قد جاء في
النص عن الصادق الامام المبين ثالث خامس وثالث عشر سادس العشر حادي العشرين
فاجتنبها مع اربع عشرين وجاز من خامس العشرين **وجمعها** بعضهم بحبك يرعى
هواك وهل تعود ليال بضد الامل لحروف المعجم نحس وغيرها غير الايام
النحسات في السنة اثنا عشر جمعها ابن المنوح محرم ثاني عشره اجتنب واجتنب الشهر
في شهر صفر ومن ربيع رابعا وثامني عشري اجتنبه وجمادي في الاثر ومن جمادي وكذا من رجب
يجتنبون يوما الثاني عشر وسادس العشرين من شعبان مع رابع عشر من رمضان
الاخر وثانيا من شهر شوال ومن ذي القعدة الثامن والعشرين وثامنا من شهر

ذی الحجة لا بشکر الاعمال من شکر **فائدة** مشهور است که هرکه عطار را ببیند و این اشعار را که منسوبست بحضرت امیر المؤمنین ع بخواند بنکی و توانگری بسیار و نکاری او عاید گردد عطار دقل والله طال ترقبی عشاء وضحا کذا لک فاغنما فها انا فاضحنی قوی بلغ المنی ودرک العلوم الغامضات کرما وان تکفنی المحذور والشر کله بامر ملیک خالق الارض والسماء قبل اذا اردت ان یکون الشاء علی صورة الحیوان من الانس وغیره فاتخذ قالبا للصورة التی اردتها واجعلها فیه وهی صغیره واجعل القالب بحیث لا تدخل فیه ریح ولا غبار فاذا عظمت فیه کانت علی صورته **فائدة** اعلم ان من عجایب شجرة النخلة انها لا یوجد الا فی بلاد الاسلام فان بلاد الحبشة والنوبة والهند بلاد حارة لا ینبت فیها شئ منه البتة وهی تشبه الانسان من وجوه استقامة القد وطوله وعدم الالتواء والعقد فی اصلها واغصانها وامتیازها الذکر من الانثی وانه لو قطع راسها هلکت واختصت بالفلاح من بین سایر الاشجار ولطلعها رایحة الانسان وان قطع منها غصن لا یرجع الی مثله کما لو قطع عضو من الانسان وعلیها لیف کشعر الانسان وقتل النخل بقتل نفسه سنة وبقتل صاحبه سنة ای یحمل سنة حمل اکثر او لا یحمل سنة الا قلیلا **فائدة** فی خوة الحیوان ان لکل حیوان مرارة سوی الابل ولذلک کثر صبره وانما یوجد علی کبده شئ یشبه المرارة **فائدة** بدانکه بکد پنا شش دانک وهر دانکی چهار طسوج وهر طسوجی چهار شعیر وهر شعیری شش خردل وهر خردلی دوازده فلس وهر فلسی شش قیل وهر قیلی شش نقیر وهر نقیری هشت قطمیر وهر قطمیری دوازده ذره وهر ذره شش حبه **فائدة** قال الحریری فی درة الغواص من جمع الارض

على الاراضى فقد وهم بل يجمع على ارضات وارضون بفتح الراء لان الارض ثلاثية والثلاثية
لا يجمع على فعلات واصله ارضة فالهاء مقدرة وان لم ينطق بها وقال فى القاموس
ان الاراضى غير قياسى **فائدة** قال الكفعمى فى حاشية مصباحه خاتم النبيين بالكسر
والفتح وروى بهما ومعنا بالكسر اخر النبيين وبالفتح ذو النبيين اخذ ذلك من
كون الخاتم زينة للبد **فائدة** اختلف فى معنى طلسم اقوال ثلثة الاول ان الطلسم على
بمعنى الاثر والمعنى اثر الاسم والثانى انه لفظ يونانى معناه عقدة لا تحل الثالث انه كناية
عن مقلوب اسم اعوذ المسلط **فائدة** الفرق بين النهش واللسع واللدغ ان ما يقبض
باسنانه كالكلب يقال نهش وما يضرب بمؤخره كالزنبور والعقرب يقال لسع وما يضرب
بفيه كالحية يقال لدغ **فائدة** جمع بين حديثين وتوضيح لهما فى ضوء الشهاب عن النبى ص
الشفقة والاقتصاد والصمت جزء من ستة وعشرين جزء من النبوة الوجه فى جعل النبوة
فى هذا الحديث ستة وعشرين جزء اما رواه الصدوق ره ان النبى ص لما اتاه جبرئيل
وامره ان يقول للناس ان رسول الله اليكم كان له اربعون سنة وعاش بعد ذلك ثلثة
وعشرين سنة وكان يوحى اليه فى قبل فى خاصة نفسه ثلث سنين ومن قبل ذلك كان محدثا
باحكام شرعية يحتاج اليها بنكت بالقلب ونقر بالسمع وبالالهام فيكون مدة نبوته ستة
فاشار بهذا الحديث الى عظم شان هذه الخصال وقيل مراده ان الله علمنى هذه
الخصال الثلث فى سنة تامة ولم يوح الى فى تلك السنة الا لوصيته بهذه الاشياء فكانها
جزء من اجزاء النبوة وقد روى عنه ص ان رؤيا المؤمن جزء من ستة واربعين جزء
من اجزاء النبوة والسر فى ذلك انه كان اوحى اليه فى ستة اشهر من سنين نبوته وهى ثلثة
وعشرون فى طرفى رؤيا **فائدة** فى استخراج ثلث اعداد مضمرة اعط جليسك عددا

ومره باضمار بعضه في يمينه وبعضه في يساره وبعضه في حجره واشترط عليه ان يضع في اليسار
في البيري في التقسيم اقل من يمينه ليصح الاستخراج ثم مره بان يضرب ما في اليمنى في الاثنين وما في الحجر في العشرة
وما بعده
وسله عن المجتمع فما كان فاسقطه من مضروب العدد المعطى في العشرة فما بقي فاقسمه على
ثمانية فما خرج فصححه هو وما في اليمنى وعدد منكسره ما في اليسار فاسقط مجموع ما في
اليدين من العدد المعطى فما بقي فهو ما في الحجر وبهذا يمكن استخراج الاسم المضمر اذا كان
ثلثة احرف **فوائد** جامه كه ابريشم يا پشم باشد هركاه چرب شود بايد نخاله راجوشانيده
وجامه را باب ان شست وبكوكرم واهك هركاه برا نموضع بريزند باسمك وسنكي بر
وكذا
روي ان بگذارند بارچربي دامي بود بي شستن وهركاه دوغن كنجد بجامه ابريشم يا پشم
وقطره وهره بريزند باسمك وكذا بالنشا وكذا بالنبيذ
ريخته شود باب باقلا پاك مي شود وهركاه كاغذ چرب شود استخوان سوخته وابكو بند
وبران بريزند وسنكي را بران بگذارند وبكل بنشابورد وسمك واهك بيخ پاك مي
شود وجامه كه مداد بران ريخته باشد بيخ بابرف بران موضع بمالند زاله مي شود
اكر جامه بروغن چراغ بيالايد بنان كرم وارد بخود بسيار بران بمالند پاك مي شود
وموم را اكر هم كنند وبروي كاغذي كه بركب باشده باشد بريزند وبعد ازان
موم را برآشند سياهي ان زايل مي شود **فائدة** قال ابن مسكويه في كتاب تهذيب الاخلاق
والفرق بين السرف والتبذير ان السرف هو الجهل بمقادير الحقوق والتبذير
هو الجهل بمواقع الحقوق **شعر** چه خرم كسي كو بهنكام دي نهد پيش خود آذر
ومرغ وي بتي نار پستان بدست ورد كه برنار پستان شكست ورد سر انكه
برهنه ورد ان كنج كاخ كه ارد شكوفه برون سرد شاخ **سؤال** لي عمة وانا عمها وهو
لي خالة وانا خالها وامّا التي انا عمها فامّ ابي امها اخت لابي وابنة لاخي وكذا التي

هی خالتی **جواب** لزینب اخ من قبل الام یسمی بزید و لها جدة من قبل الاب یسمی بفاطمة فتزوج زید فاطمة فولدت ابنا فذلک الابن عم لزینب لانه اخو ابیها و هی عمة له لانها اخت لابیه الابن خال لزینب لانه اخو امها و هی عمة له لانها خالة له لانها اخت لابیه

عبارة مشکلة مرهونة قال ارسطاطالیس للاسکندر التوبن فی الحساب مبرم و فی الکتاب محکم و فی الاسم مجسم فان اراد ان یصیر الغالب مغلوبا و الحاکم محکوما قال فاطلب الطلوع و الافول من الفرد و الزوج من الحروف و الذکور و الاناث من الصروف حتی یحصل الامر بالله تعم **فائدة** حروف بر سه قسم است لفظیه و فکریه و رقیمیه معلوم است و فکریه حروف متصوره در نفس است و انها را علویه نیز گویند **فائدة** بدانکه حروف ابجد کانها را شرقیه نیز گویند بیست و هشت است ۷ انشی است و ۷ بادی و ۷ ابی و ۷ خاکی و هر هر فی بمزاج عنصری است که منسوب بانست و ضابطه انست که حروف ابجد را چهارچها بگیرند و اول را انشی و دوم را بادی و سیم را ابی و چهارم را خاکی حساب کنند جمع باین نحواست **وانشی امطمفشد هوابی** بونبصنض **مادی** جزکسقظ **ترابی** دضلغخ و بدانکه چون هریک از این حروف بجهة عددی است پس هر عددی نیز بر طبیعت همان حروف است که این حرف بازای انست و مرکب را از مرکب ببسائط خودش کرد **فائدة** بدانکه هریک از اقالیم سبعه بکوکبی منسوب است بر طبیعت همان کوکب است ابرحل ۲ بمشتری ۳ بمریخ ۴ بشمس ۵ بزهره ۶ بعطارد ۷ بقمر و زحل سرد و خشک است و مشتری گرم و تر و مریخ و شمس گرم و خشک و زهره معتدل و عطارد ممتزج و قمر سرد و تر **تمت** تزاد بها کل من الائمة سلام الله علیکم اهل بیت العصمة و مفاتیح الرحمة و الاوصیاء

والمحکوم حکما

بترتیب

بالحق والهادون للخلق سلام الله عليكم معادن الله ومعادن حكم الله ومطامح
لطف الله ومخازن علم الله ومهابط وحي الله وحملة كتاب الله وخلفاء رسول الله
سلام الله عليكم اعلام الهداية واقطاب الولاية وانوار الملكوت واسرار اللاهوت
وينابيع العلوم عن الحي القيوم سلام الله عليكم مصابيح الظلام وساداة الاسلام
وهداة دار السلام وائمة كل الانام ورحمة الله وبركاته فائدة اذا اردنا ان نعرف
ارتفاع الشمس من غير اسطرلاب ولا آلة ارتفاع نقيم شاخصا في ارض هو ذو نتر ثم
ندع علم طرف الظل الى ما لا نهاية له مصعدا ثم نخرج من ذلك المحل الى خط الظل في
دلك الوقت خطا مستقيما مثل طول الشاخص ثم نمد خطا مستقيما من طرف العمود الذي
لسطح الى طرف الظل فيحدث مثلث قايم الزاوية ثم يجعل طرف الظل مركزا ويدير
عليه دائرة باي قدر شئنا ونقسم الدائرة باربعة اقسام متساوية على زوايا قائمة
بجمعها المركز ونقسم المربع الذي قطعه المثلث من الدائرة بتسعين جزء فما قطعه
الضلع الذي هو وتر الزاوية القائمة من الدائرة بتسعين جزء متمما على خط الظل هو
الارتفاع ولكن محل الشاخص نقطة ا وطرف الظل ب وخط المخرج اب والعمود
في السطح ادوا الزاوية القائمة والمستقيم الواصل بين طرف العمود وطرف
الظل دب والمثلث اب د ومركز الدائرة ب والدايرة ه ح والربع المقسوم بتسعيز
ه والضلع الموتر للزاوية القائمة من المثلث ضلع فاذا كان قاطع الربع على
نقطة ك كانت قوس ه ك مقدار الارتفاع في ذلك الوقت وبرهانه ظاهر
من محله فائدة اعلم انه عند الانف في اعلاه منفذان دقيقان جدا ينفذان الى
داخل العينين بحذاء المؤق وفيهما ينفذ الروايح الحادة الى داخل العينين ولذا

تدمع

من مرض او هرم كما قال الزمخشري ذا لكنه
تدمع العين عند شم البصل ونحوه ومن هذين المفردين يتفرد الفضول الغليظ
الذي في داخل العين وتجد بالدموع فائدة الفرق بين الخوف والحزن ان الخوف
على المتوقع والحزن على الواقع وهذا هو المراد من قوله سبحانه فلا خوف عليهم ولا هم
يحزنون واما قوله تعالى ليحزنني ان تذهبوا فمدفوع بان المراد ليحزنني قصدها بكم به
في المثل السائر جاؤا على بكرة ابيهم هذا مثل يضرب للجماعة اذا جاؤا كلهم ولم يتخلف
منهم احد والبكرة الفتية من الابل واصله ان كان لرجل من العرب عشرة بنين فخرجوا الى
الصيد فوقعوا في ارض العدو فقتلوهم ووضعوا رؤسهم في مخلاة وغلقوا المخلاة
في رقبة بكرة كانت لابي المقتولين فجائت البكرة هدقة من الليل فخر ابوهم وظن
ان رؤس بعض النعام وقال قد اصطادوا نعاما وارسلوا البعض فلما انكشف الامر قال
الناس جاؤا ابنو فلان على بكرة ابيهم في الاحيا ينبغي ان لا يكون الفقر كراهتيا
ابتلاه الله به من الفقر اعني بان لا يكون كارها من فعل الله من حيث انه فعله وان كا
كارها للفقر كما يجوز ان يكون كارها للحجامة لتالمه بها ولا كارها فعل الحجام بل ربما
يتقلد منه منة فائدة جعفي وكراجكي ومصري وابن شهراشوب از علماي امامية هستند
واول احمد بن محمد ابو هيثم سليمان بن جعفي كوفي مصري ابو الفضل صاحب است كه
زياده بر هفتاد تصنيف دارد ودر غيبت صغري بوده وبخاشي وشيخ بدو واسطه
از او روايت ميكنند ودويم محمد علي بن عثمان است كه شاگرد سيد مرتضي وشيخ
طوسي بوده وقريب بيست كتاب تصنيف نموده وسيم محمود بن علي بن حسين
سديد الدين است صاحب چند تصنيف واستاد شيخ منتجب الدين است وراجع
محمد علي بن شهراشوب مازندراني است وتصنيفات بسيار دارد واز انجمله معالم

العلماء كه در رجال نوشته **فائدة** در اسم مادر موسى و آيات چند است و
مشهور آنست كه يوخا بداست **شعر عربي** سكارى ولم يقوا مداما واثما
سقوا حب حسن جل عن وصف واصف **ايضا** ملوكا على التحقيق ليس يعزهم من الملك
الا اسم وعقابه **وايضا** من اعتزبالمولى فذاك خليل ومن رام عزا سوى ذا ذليل
ولو ان نفسي مذ براها مليكها مضى عمرها في سجدة لقليل احب مناجاة الحبيب بخاوة ولكن لست المذنبين كليل **حادثة** ذكر في الكامل في حوادث سنة ٢٨٥ اثر
حدثت في البصرة ريح صفراء ثم خضراء ثم سوداء ثم تتابعت الامطار وسقط بردوزن
كل واحدة مائة وخمسون درهما وفي هذه السنة حدثت في الكوفة ريح صفراء وبقيت
الى المغرب ثم اسودت فضرع الناس ثم حصل مطر عظيم ومطرت قرية من نواحي الكوفة يسمى
احمد اباد حجارة سوداء وبيضاء في واسطها صنبق وحمل منها الى بغداد فراى الناس في ذلك
اسماء الانبيا الذين ذكروا في القرآن العزيز ٢٥ نبينا محمد صلعم ادريس نوح هود صالح
ابرهيم لوط اسمعيل اسحق يعقوب يوسف ايوب شعيب موسى هرون يونس داود سليمان
الياس اليسع زكريا يحيى وعيسى والكفل **فائدة** لغوية الانسان يطلق على الذكر والانثى
وربما يقال للانثى انسانة لقد جاء في قول الشاعر لقد كستني من الهوى ملابس الصب
الغزل انسانة فتانة بدر الدجى منها خجل اذا رنت عيني بها فنبا الدموع تغسل
فرع شيطان باب فرعون فقال فرعون من هو فضرط شيطان فقال هذا في لجة البحر
لا يعرف من فرع بابه **شعر** اى دل نشايد سر سرى ائين فقرا موختن بايد كلاه فقر
را اورنك دنيا دوختن **محتشم** اى كوهر نام تو تاج سر دوانها ذكر تو بصدر
عنوان اوراق عنوانها اى كعبه مشتاقان در باب كبريا بايد مقصود من كمراه از طى بيابانها

ان ابو کرم کز فیض مشتاق خطا شوی است حاشا که شود درهم زالا بش دامانها و لله
وصله کو دل دهم عشق جنون فزا برا سلسله بکسلم زهم عقل کرپن پای را از دل پر
بوی ان می شنوم که دلبری دام دهم کند دگر جعد عبیر سای را صبر نماند و فتنه شد
کز همه کس براورد کرهه های های من نالهٔ وای وای را **و له** محتشم شکسته دل
تا بتو شوخ داده دل داده بدست ظالمی مملکت خراب را **و له** دلی که جان دهد عوض
بباد دادهٔ اوست دران اثر چه بود نالهٔ واهی را دوای صبا و بان یار پاک دامن کو
که از برای تو کشتند بیگناهی را **فائدة** محمد بن جریر بن غالب طبری اسم دو نفر است
یکی محمد بن جریر بن غالب طبری که شافعی مذهب است و دیگری محمد بن جریر بن رستم طبری
که از جملهٔ شیعه است و صاحب کتاب معجم البلدان که از افاضل سنیان است حال این
دو طبری مشتبه شده است **فائدة** کویند شیخ محی الدین کفت که از دخل لشبن فی
الشین ظهر قبر محی الدین هر کاه راست باشد اشاره بانکه سلطان سلیم روی بجوزه
داخل شام شد و صدد تخصص قبر شیخ محی الدین برامد و ان راجست **فائدة** اقل مدة
حمل انسان شش ماه است و در مرغان بهشت و یکروز و در سک چهل روز و در کربه
دو ماه و در کوسفند پنج ماه و در شتر و اسب و حز یکسال است و در فیل بعضی نه
سال و بعضی هفت سال و بعضی پانزده سال کفته اند **فائدة** بدانکه ذراع سر
دو شبر است و هر شبری بعرض دوازده اصبع و هر اصبع عرض شش جو که هر یک
از انها بشکم دیکری چسبیده باشد و عرض هر جو هفت موی بال باریک و جمعی شش
موکفته اند هم چنانکه بعضی شش جو پهن کفته و ذراعهای دیکر هست مثل ذراع اسود
که غلام هرون الرشید است و ان کمتر است و ذراع شرعی بدو ثلث اصبع شش جو و

وجوشش هو باشد و ذراع ابن ابی لیلی اسود که کمتر از ذراع اسود ببیک اصبع و ذراع
هاشمی صغیر که واضع ان بلال بن ابی برده است و ان بیشتر است از ذراع اسود بدو
اصبع و ذراع هاشمی کبیر که ان مخترعات منصور و انقی است و زیاده از ذراع اسود بپنج
اصبع و دو ثلث اصبع و ذراع عمری که واضع ان عمر خطابست و ان زاید است بر ذراع
شرعی بعرض چهار انگشت که طول بات انگشت ابهام است و ذراع مزاحی که از مخترعات
مامون است و ان زاید است بر ذراع اسود بدو ثلث ذراع و دو ثلث اصبع و ذراع
کسروی که انرا مصری خوانند و نوشیروان وضع کرده است و زاید است بر ذراع شرعی
بچهار انگشت **فائدة** شیخ رئیس ابو علی سینا بحر بانی چند از خود بنظم اورده است که
خود انها را بتجربه دریافته و برشته نظم کشیده قال ابدا بسم الله فی نظم حسن اذکر ما اجرت
فی طول الزمن من ما هو بالطبع و بالخواص لکل عام و لکل خاص فی شوله العقرب بخم
توام برای عین من براه یعلم اذا راه امرا ان اصطحبا و اتفقا و ذا و ذا تخابا لاسیما
لاسیما ان قال ذا مجیبا بعض لبعض کوکبان کوکبا و مثله بخمان فی سعد سلع دویبة
لکل و دقد جمع و مثله بضا السعد الذابح دویبة لکل و صالح تخبر من شئت بر فتجبا
ثم تقول کوکبان کوکبا فنبشا الود باذن الله بینهما فلا تکن بالله هی کف المخضب فی قرائی الاید
لکائن من کان فی کل حال اذا راه اثنان و جماعة افترقوا الی قیام الساعة بخم السها ما ضه من ساوق
و لا بسوه بسوء طارق و من رای عشیة بخم السها لم تدن منه عقربا بسها یزع العلیل و ینجا
بمرقد الاعناق و السما لاسیما ان شابه کشوث فهو لعمری نفعه موروث ابلغ من الصابون و زن الدرهم
تبخ من القول بخیر الحکم و هکذا الکمون الکراویا ان اکل محقبا ابدا ویا و طبقک الاضراس فی الشارب
مانعة منه کذا التجارب تخصیک الاضراس و الصبح یکون عرضا زبل الملح اعنی نشوة الملح ان تفرحت
یکون عرضا زبل الملح
والنضاجها

والمشتهاة وبحت اطل على الخراز دهن القبح مع وسخ الاسنان عند الصبح فانه يذهب منها بها
كان بها ثم يؤدي بقيها وهكذا قشر الخيار والرطب تفركه بالقشر لا بالقلب اكرر وسل كل ثالوث
بعود بن قد حرق خضرا ومثله دوس قثاء الحبة يذهب بالثالول منه لو عبة مرارة الحبة سنة قاتل
ونحن للسم بها نقاتل اذا سعى منه لستقيم حبة يؤمن من السم بتلك الشربة وان سقى الصحيح منه
من وقته وفاز بها نشادر الدهان في الحمام بنضح الفحام من قسام فوزن مثقالا اذا ما شربا
مع وزنه من الجبن الحبب يخلص السموم من تمام من بعد ياس الاهل من حياته وفيه سر لست ابديه لمن
ولست اخفيه لامر قد علن يعرف بالكبريت والنوشادر وهو الحمض الاخضر الكاشف يصيب حب من العلد
وهو اذا حمر الشمس العجب سبحان من اودع الانسان صوتا في سقف بيت فرجل قد قرئ
ورؤيته لسلح من البيت كذا ان سقطت مكانه بلا اذى تؤذن بالرجل لحما والموت ان كان خليعا وام
لا تغسل الثوب الكتانا ولا تصل فيه كذا الحيتانا عند اجتماع النهر بيلى وفي البراز فاتخذه اصلا
وكل هذا شاع في النجاة والسر في اعجب العجاب جزان طرطير وجزء طحا وتسع خل الخمر وزنا صحا
وليكن الخل عتيقا ابيضا او احمر اللون قد اذاب وذا يستقطر الجميع بالانبيق بالمحو والنفط مع الزئبق
فناد هذا القاطر الملتهبة محرقة غير الذي تشتريه من ساكن الكتان والحرير والقطن والتمر مع السرير
فانه يسلم من حرب اللهب ومن حريق كله وعجب وانما يعرف هذا بأن بالنقطة الجارحة الاشيا
يطلى على القروح والاورام وكل ما يضر والجذام كالجرب الحادث والقديم تخلص من عذابه الاليم
وهكذا الانماش بالتفاق فانه اقوى من الترياق يزول عين ولها حيوان كانه في حلقه الانسان
شيطان ملحوم ما انثى وذكر كما وجدنا في الصفا يخرج منها في شباط الحمل وداكب بعض بعض ما يجا
وقد عدا الوحين منها ذبه كرغوة الصابون حين جد فناخذ الاغذ منها ابدا فجنه منه يقيم الابدا
فلم يزل مشيقها قواما من غير نوم مدة اياما حتى اذا ما اغتسل الانسان بالماء زال عنه النصبا

وجنّان من نحوم هذا ان شربت في مرقد فهذا وثوله مرّة بالشا من عمل السقيف في ما
لا شئ الجراح كالصبون يختم جرح السيف والسكّين وهو بنان كرة الورق مبرد بنيت في الفلاح
بورق كورق الصفصاف وزهره اصفر عبر صاف الحاكم الجرم بغير الرد وعبر وبه ستمائة طع الد
يضمد الجرح وقد برءا ان كان قد جف والا الخضرا وهكذا يصنع للعقور من سائر الحيوان والجرذ
ومخرج الدود من الجراح وكل مدفون من السلاح وهو ضماد للبواسير شفا وللنواصير ضمادا قد كفى
واكله يدهن حمى رابع وماؤه يقتل دود القرع وكلما تعرّ الانسان بمائه تقوى الامتنا
ودهن زهره يطم الشان يدعى بدهن الصين في الادهان يخرج بالانبوق كالخلاف وكالبزور في البلاد
اذا لطخت الجرح منه الحم مما قد تخاف ضرّه وهو طلى لكل ضلع انا طليته اخرج من ذاك
من كل ما يحدث من سوء قد اثرت على الجسو اداء او البثور التي تفرحت والمص احبها وبرحت
وكل ما كان من الاعلل في جسد العليل باندمال يخرجه اسرع من رجع النفس او عض طرف وشهاب مقبس
اعني بهر النجار وب الاول وجربوه عند اربا الدول قتل ذباب الخيل في الاسفار وبتا مع ماء حار
اذا تفلت فوق راس العنت او فمها اسرع لنحو الدت وذاك قبل القتل والترفيق بعشى اذا من عبر ترفيق
كذلك الصاب والصفرا ان تفل اماتت بالعدا لاسيما ان مضغا عقبا فانها مستغرق الصوا
وان حللت في النبيذ يوما وبل فيه كاغد كما توى ثم كتبت ما تشاء فيه كصورة الطلسم للتمويه
فليست تدنى منه نفس لكنها نكره منه تبخس وان مسحت جسمها في الكاغد تفسخت وانسلخ عن الجلد
عصا الزراد اذا ما حلت في شعري دابة وانسلت اذهبت الشعر وجاء غيره ابيض مثل الثلج وهذا
يبهر في سواد كالقار ولتمرحقبه باجار في الخيل والبغال والحمير وسائر الجمال والجرذ
امسح على الاضراس اوا مهلا بطرف اللسان وقد حرمت الاكل من لحم الجمل مع الكرسنا بما عنه حصل
او قد حرمت الاكل من لحم الفرس شهرا ولا من هضبة بالقبح حرس وذاك عند وبتا طلا فتا من الاضراس من اعلا

داوم على هذا مدة الشهور تصح اسنانك في الدهور تاخذ من مرارة الجدا ما تشتهي مبلا بماء
واسحقه في عضيد البنات وهي التي تعرف بالصفتا بالواو بالجيم النضيج الاخضر واوغر في دجاجة مقشد
حتى اذا احتج الى العلاج احضره في ظرف من الزجاج فاكحل ملسوع بالخل فيخرج السم من الظفر
من جهته ولسعة الزنبور وهكذا من عقرب ذي عود هذا الذي جربته في عمري نقلته للمقتفين اثري
والحمد لله على الانعام حمدا كثيرا عدد الايام وصلوات الله ذي الجلال على النبي المصطفى والآل

فائدة بدانكه هزار يا چهل وچهار پادار دانه هر نرى نيست دو وادر كزيدن دردى
سودنده پدپدايد ونمك سركه مالند نافع بود **فائدة** هركاه سكى كسى را بكزد
نداند كه انسان ديوانه بوده است يا قدرى خمير بر همان موضع كه سك كزيده باشد
بمالند اكر سكان ديكر انخمير را بخورند انسان ديوانه نبوده است واكر بخورند ديوانه
بود واكر انخمير را بجزو سر هند بخورد وبميرد ديوانه بوده **مجنون العامري** واند
رمت من ليلى عن البعد نظرة لاطفي جوى بين الحشا والاضالع يقلن لنا الحي رحيم
ان ترى بعينك ليلى متن لبلاء المطالع وكيف ترى لها سواها وماظهرتها
بالمدامع اتلذذ منها بالحديث وقد جرى حديث سواها في خروق المسامع
يا ليلى عن العين اني اراك بقلب خاضع لك خاشع **مطايبة** داى بهودى مسلما
باكل شوى في نهار رمضان فاخذ باكل معه فقال له المسلم ان ذبيحتنا لا تحل لك
فقال اليهودى انا في اليهود مثلك في المسلمين تاكل في نهار رمضان **شعر** مجنون
توبا اهل حزد يار بنا شد غارت زده را فا فلد دكار بنا شد
انرود زدل غم جهان برخيزد زنك غم از اينه جان برخيزد وح بخشواى نسيم صبحدم
كوبيابانى كه دملك عجم تازه كردد بدان تو داغ اشتياق كوبيابانى كه ازملك عراق

مرده صد ساله بابداد تو جان تو مکر کردی کذ دیر اصفهان الا دی بکوی عم ایام ندادیم
خوشیم که چاشت کهی شام ندادیم خوشیم چون پخته بمامیرسد انعام عجب از کس
لمع خام ندادیم خوشیم **قیل** انی اخاف من النساء اکثر مما اخاف من الشیطان لانه سبحانه
یقول ان کید الشیطان کان ضعیفا وقال عز شانه فی النساء ان کیدکن عظیم **فائدة**
کم یحصل من حروف المعجم کلمة ثنائیة سواء کانت مهملة او مستعملة فاضرب ثمانیة و
عشرین فی سبعة وعشرین فالحاصل ذهوء ٧ جواب وان قیل کم یترکب ثلاثیة بشرط
ان لا یجتمع الحرفان من جنس حرف فاضرب هذا المبلغ فی ستة وعشرین فالحاصل وهو
ء٥ء٩١ جواب وان سئل عن الرباعیة فاضرب هذا الحاصل فی خمسة وعشرین والله اعلم
منه مطرح فی الخماسی وما فوقه **حکایة** بزرکی بیمار شد خلیفه طبیب بسار ابعالجه
او فرستاد طبیب از وی پرسید که خواطر تو چه میخواهد گفت انکه تو مسلمان شوی
گفت اگر من مسلمان شوم تو بنک می شوی و از بستر بیماری برمیخیزی گفت اری پس ایمان
بروی عرض کرد و وی ایمان اورده ان بزرک از بستر بیماری برخواست واز بیماری
اثری بروی نمانده هردو همراه پیش خلیفه رفتند و قصه باز گفتند خلیفه گفت
پنداشتم که طبیب پیش بیمار فرستاده ام من بیمار پیش طبیب فرستاده بودم **حدیث**
فی کتاب الروضة عن الصادق ع قال ان الله لیحفظ من حفظ صدیق ابیه **فائدة** فی
محاسن النساء ینبغی ان یکون فی المراة اربع سود الشعر والحواجب والعینان والذوائب
واربع بیض الاظفار والاسنان والساقان والترائب واربع حمر اللسان والشفتان واللوحتان
والسنان واربع مدورة الراس والعنق والساعد والعجیزة واربع ضیقة الفرج والسرة
والمنخرة والصماخ واربعة واسعة الجبهة والصدر والفخذ والعین واربع طوال القامة

والشعر

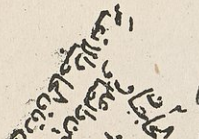

والشعر والانف والشفة والاسنان واربع طيب الرايحة الفم والانف والابط والفرج حكاية
وقع التنازع بين شيعي وسني في بغداد في ان خليفة رسول الله من هو علي او ابو بكر او علي
فتشاجرا فاجتمعا على ان الحق ما يحكم به اول من يرد علينا فاذا وردا مجنون فترافعا اليه فقال
المجنون اذا طلعت الشمس من المشرق فنحاكما اليها وقولا لها لمن رجعت بعد غروبك فان
قالت لعلي فهو الخليفة بلا فصل وان قال لابي بكر فهو الخليفة فبهت الذي كفر حكاية
مر شيخنا اليها في اثناء السبحة بالشام او بيت المقدس وكان فيه عالم مشهور من علماء
اهل السنة فحضر الشيخ مجمع تدريسه وقال له سائل عنه يروي البخاري في صحيحه انه قال رسول
الله من اذى فاطمة فقد اذاني ومن اذاني فقد اذى الله ومن اذى الله فقد كفر ثم يروي بعد
خمسة اوراق ان فاطمة اذا تحلت عن الدنيا غضبي على ابي بكر لها وصل اليها منه من الاذى
فكيف التوفيق فسكت الشيخ ولم يجب فاذا مضت ايام سمعوا منادي ينادي اين السائل عن
العالم عن رواية البخاري حتى يجيبه العالم فانه قد عجز الجواب فحضر الشيخ مجلس العالم فقال
ايها الرجل كيف تفتري على البخاري انه روى بعد خمسة اوراق حديث غضب فاطمة فانه
قد رواه بعد احد عشر ورقة فقال واحد من دفعاء الشيخ ان كتاب الشيخ كان مقرمطا فبهت
الذي كفر حكاية نقل است كه مير ابو القاسم فندرسكي در اثناء سياحت خود چند
بهندوستان سفر سيد پادشاه انجا خواهش ملاقات سيد نمود و سيد بجهة سني بودن
پادشاه قرار نداد تا بعد از اصرار پادشاه سيد باين شرط قرار داد كه كفتكوي من
نشود بعد از ملاقات پادشاه كفت هر چند قرار بر اين شده كه كفتكو از مذهب
نشود ليكن يك سوال ميكنم در خصوص معويه كه شما بچه سبب او را سب ميكنيد سيد
كفت جواب اين بعد از سوالي است از پادشاه كفت بيان نمايد سيد كفت چنانچه

فرض کنیم که علی و معویه بر دو فیلکه اراده قتال داشتند تو می بودی و هر یک تو را می
طلبیدند بجهة قتال با امر کدام یک را اطاعت می نمودی پادشاه گفت نظر باینکه علی
بالاجماع خلیفه است و مخالفت او کفر است نمیتوانم مخالفت او را بکنم البته حکم او را اطاعت
میکردم سید فرمود بعد از خضوع و تهیئ صفوف هر گاه معاویه بتو خود بمقاتله می آمد
و مبارزی می طلبید و علی تو را بمبارزت او دعوی مخالفت میکردی یا مطاوعت شاه
گفت چون مخالفت او کفر است مطاوعت میکردم سید گفت بعد از مقاتله با معاویه
هر گاه او تیغ حواله تو میکرد یا تن بکشتن میدادی یا از جهاد فرار میکردی یا تو نیز تیغ
بر او میکشیدی و سعی در کشتن او میکردی شاه گفت طاعت می دانستی یا معصیت
شاه گفت نظر باینکه بامر علی بود طاعت ست سید گفت شخصیکه تو سعی در کشتن او
طاعت دانی از من چه سؤال میکنی در سبب مذمت آن شاه یاکیت شد **شعر** تمنت
سلیمی ان تموت بجهاوا هون شیء عندنا ما تمنت **لیلة الرابعة** عذری نفسی یا رجی من
من جانب الحی و لاقی بها لیلا نسیم ربی بجد و لا یداوی القلب من الوجی بدکر
تلاقینا فقضیت من الوجد **شعر** بخت ما کو که خواب آلوده برخیزم و بینم که تا کام
تشناسی و کوشی بفریاد م کنی **قیل** لمهلب ما الحزم فقال التجرع الفصص الی ان تنال
الفرص **حکایة** کان سایل یمشی مع ولده الصغیر فاذا بامراة تصیح خلف جنازة و
تقول یذهبون بک الی بیت لیس فیه وطاء و لا غطاء و لا غذاء و لا عشاء فقال الصبی
یا ابت هل یذهبون بر الی بیتنا **لهم و رب علی المحرم** سقی الله اباما لنا و لیالیا مضین
فلا یرجی لهن رجوع اذ العیش ضاف و لا حبرة جمیعا و اذکل الزمان ربیع و اما نا
للعوادل فی الصبی فعاص و اما الهوی فمطیع **لطیفه** شخصی از بام افتاد و بر کردن

ملا قطب خورده مهره کردن او شکست مولانا بر بسر خوابید جمعی بعیادت او آمدند
گفتند حال مولانا چونست گفت چه حال دارد این بدرکه دیگری او را بام افتاد و گردن من
بشکست **الشیخ** شمس الدین الکوفی الیک اشارتی وانت مرادی وایاک
اعنی عندک گر سعادتی وانت مشیر الوجد بین اضالعی از اقال احاد او تیم سادی
وحبات الوی النار بین جوانحی بقدح وداد لا بقدح زناد خلیلی کما عنی العدل
واعلما بان عزاهی اخذ بقبا طرهنا بتعریض العدول بذکره فخن بواد والعدول
بواد امیر **هاموں** از کوی تو شبهاره صحرا گیرم تا بنالم بمراد دل عنانک اینجا محتشم
بر دوی یار اغیار چشمی بدان الود مکن غلطان بخاک احباب اشکی بدین پالود مکن
مجنون آفشلند استین بوصل نادوزجزا دامان لیلی پاک ماند از تهمت الود مکن
از دیدن او پند کو یکباره منعم میکند درعمر خود نشنیده ام پندی باین بیهود مکن
پای طلب کوتاه شد از بیکه در ره سود شد کو تر میکرد دلی پای طلب از
سوکی ان سرکه دیدی خاک کشت از استان بر سائیش وان استخوان هم باز دست
از محنت فرسوکی خوش وفای اخر محتشم اسوده در خواب عدم هرگز نکردی در جهان
خوابی بدین اسودکی **قال الشیخ** ابو علی سینا الفتی اذا بلغ عشرا فهو اعتبار للاصبین
واذا بلغ عشرین فهو لذة للشابین واذا بلغ ثلاثین صار ام البنات والبنین واذا
بلغ اربعین فعلیهن لعنة الله والملائکة والناس اجمعین واذا بلغ خمسین فاقتلوهن
بالتکبین واذا بلغ ستین فلیس الا عجوزا فی الغابرین **حکایت** نقل است از یکی
از اماسیه که با فضلای حسن همراه بودیم بحوالی مکانی رسیدیم که ابو حنیفه در انجا
درس میگفت فضلا گفت من از اینجا نروم تا درا ملازم نکنم گفت هرگز حجت کسی

برحجت مؤمنان غالب نشود پس نزد ابوحنیفه رفت و گفت ای خلیفه مرا برادری هست
از من بسال بزرگتر و دانشمندتر است هرچند با او میگویم که بعد از رسول فاضلتر
مردم ابوبکر است و میگوید علی است بچه طریق او را ملزم کنم گفت با برادرت بگو
که ابوبکر و عمر در جهاز نزد رسول می نشستند و علی در دور در جهاز میکرد و این دلالت
بر افضلیت آنها میکند فضل گفت این سخن را با برادرم گفتم او گفت پروردگار
عالم میفرماید فضل الله المجاهدین علی القاعدین اجرا عظیما پس موجب این آیه علی افضل
است گفت با برادرت بگو که چون علی را ترجیح میدهی بر ایشان و حال آنکه ایشان
در جنب حضرت رسول مدفونند و علی در راست فضل گفت من این سخن گفتم برادرم
این آیه را خواند یا ایها الذین امنوا لا تدخلوا بیوت النبی الا ان یؤذن لکم و قبر شریف
آنحضرت در خانه خودش بود و آنحضرت اذن نداد که ایشان را در آنجا دفن کنند ابوحنیفه
گفت با برادرت بگو که عایشه و حفصه اذن دادند که بعوض صداق آنها ایشان را در آنجا دفن
کنند فضل گفت این سخن را نیز با او گفتم او در جواب این آیه را خواند یا ایها الذین
آمنوا انا احللنا لک ازواجک اللاتی آتیت اجورهن پس از این آیه معلوم میشود
که صداق ایشان در ذمه آنحضرت بود ابوحنیفه گفت با او بگو که ایشان بعلت میراث
دوران تصرف نمودند فضل گفت این سخن را نیز گفتم برادرم گفت در مذهب شما
رسول را میراث نباشد و فدک را از فاطمه باین علت نزاع نمودند که حضرت رسول
فرمود نحن معاشر الانبیاء لا نورث ما ترکناه صدقة پس در حالیکه دختر رسول
میراث نبرد دختران عم چون از ان میراث می برند و بر تقدیر یکه میراث ببرند حصه
ایشان ثمن می شود و از ثمن حق عایشه و حفصه و مقدار بیضه اذن همین نمی شود پس

چگونه

چگونه مقدار دود و قبر تصرف ایشان جایز باشد ابو حنیفه اعراض کرده گفت اجر جوه
فهو رافضی و لا اخ له بیرون کنید این مرد را که خود رافضی است و هیچ برادر ندارد
حکایة وفد حاجب بن زرارة علی انوشیروان واستاذن علیه فقال الحاجب
من هو فقال رجل من العرب فلما مثل بین یدیه قال انوشیروان من انت قال سید
العرب قال الیس ثمت انات واحد منهم فقال ان کنت کذلک ولکن اکرم الملک بکلمة
صرت سیدهم فامر له بحسو فیه لؤلؤ **حکایة** دعی رجل اخر الی منزله وقال لیاکل
معه خبزا وملحا فظن الرجل ان ذلک کنایة عن طعام لذیذ فاعده صاحب المنزل فقضی
معه فلم یر علی الخبز والملح فبینما هما یاکلان اذ وقف سائل علی الباب فنهره صاحب المنزل
وقال اذهب فالاخرجت وکسرت راسک فقال المدعو یا هذا انصرف فانک لو عرفت
صدق وعده ما عرفت لما تعرضت له **فائدة** اعلم ان الجزء ثمانیة وعشرون جزء
کل جزء ثمانیة وعشرون صفحة کل صفحة ثمانیة وعشرون سطرا کل سطر ثمانیة وعشرون
بیتا فی کل بیت اربعة احرف الحرف الاول بعد الجزء الثانی بعد الصفحة الثالثة
بعد السطر الرابع بعد البیوت فاسم جعفر مثلا یطلب من البیت العشرین من السطر
السابع عشر من الصفحة السادسة عشر من الجزء الثالث وعلی ذلک قس **فی خطبة**
طویلة لمولانا امیر المؤمنین عیسی یخطب لوسیلة مذکورة فی روضة الکافی ایها
الناس لا شفیع انجح من التوبة ولا مال اذهب بالفاقة من الرضا بالقناعة ولا کنز اغنی
من القنوع ومن اقتصر علی بلغة الکفاف فقد انتظم الراحة الا من توسط فی الامور غیر
ناظر فی العواقب فقد تعرض لمفضحات النوائب ایها الناس لا کنز انفع من العلم ولا عز
ارفع من الحلم ولا حسب ابلغ من الادب ولا نسب اوضع من الغضب ولا جمال ازین من العقل

ولا سواة اسوء من الكذب ولا حافظ احفظ من استمت ايها الناس من نظر في عيب نفسه
اشتغل عن عيب غيره ومن هتك حجاب غيره انكشفت عورات بيته ومن اعجب برايه ضل
ومن استغنى بعقله زل ومن تكبر على الناس ذل واعلموا ايها الناس من لم يملك لسانه
يندم ومن لا يتحلم لا يحلم ومن طلب العز من غير حق يذل ومن تقشف وقر ومن تكبر
حقر ومن كثر حلمه نبل ومن اكثر من شيء عرف به ومن كثر مزاحه استخف به ومن كثر ضحكه
ذهبت هيبته كفاك ادبا بالنفس ما تكرهه لغيرك من امساك عن الفضول عدلت
زاهد العقول ومن امساك لسانه من قومه ونال حاجته ان من الكرم لين الكلام لا توعب
قتل الدد ميمن ذهد فيك سل عن الوثيق قبل الطريق وعن الجار قبل الدار اغتنم فرصة صديقك اليوم
بركبك عدوك اين رازي كه از باران نهان با يار گفتم بارها وين دمي نيايد
گفتم كوراست جز من يارها من وصل يارم ارزوا و وابسوي غير دو نرگسم دارم
نزاو كاردل است اين كارها سنگدلا پي صبا من تا چند از يار قفس سرزير بال
خود كشم در كوشه گلزارها خالص صفها نه خرابه نه جاي نه بند و داشتا
چكند اگر نيز بي بد يار ما بايد بمرا خود نشد چون بگذارگم شود دل بچه كار
خويش ايد كه بكار ما نيايد عاشق خوشا مرغي كه در كنج رضا با يار صبا دش
چنان خورسند بنشيند كه پندارند از دش بمنكويم فراموشم مكن گاهي بيادا و
اسير بلاكه مبادا نخواهي رفت از يادش اگر ثابوت من از كوي تو بيرون نتوان برد بگاد
دگر راه دهند ما گر اينجا تا كي زجفا رانيم از كوي خود اي كاش جاي گرم بودگر
ما نيم دگر اينجا نشاط نيست در كنج قفس حسرت گلزار مرا الفتي هست بمرغان
گرفتار مرا عشاق كاش بيرون فتد از سينه دل زار مرا كشت نا ليد اين مرغ

كرفتاد مرا قال بعض اصحاب الحال لاخوانه هذا من لتسكو وملازمة البيوت
كان يحيى بن معاذ كثيرا ما يقول ايها العلماء ان قصوركم قصور بترة وبيوتكم كسور بترة
ومراكبكم قاذورة واوانيكم فرعونية واخلاقكم ممزوجة بترة ومواليدكم جاهلية ومذاهبكم
سلطانية فاين المحمدية مركارم ابى المنهل الصلعوكى قد تعدد من يتمنى ان يكون
كمن يتغنى وقفت اعرابية على قبر ابيها وقالت اللهم نزل بك عبد مقصر لخالقه
عن الزاد محتوش المهاد غنياعما فى يديه العبا فقير الى ما فى يديك يا جواد انت
يا رب خير من نزل به النازلون اللهم فليكن قرى عبدك منك رحمتك ومهاده
جنتك قوله تعالى وجزاء سيئة سيئة مثلها المشهور انه من باب المشاكلة وقيل ان
غرضه تعالى ان السيئة ينبغى ان يقابل بالعفو والصفح فان عدل عن ذلك الى الجزاء كان ايضا
سيئة مثل تلك السيئة قيل ونعم ما قيل من لم ينشط بحديثك فارفع عنه
مؤنة الاستماع من صفات العاقل ان لا يحدث بما يستطاع تكذيبه قال ارسطو
العاقل يوافق العاقل والجاهل لا يوافق الجاهل ولا العاقل لان الخط المستقيم ينطبق
على المستقيم والمعوج لا ينطبق على المعوج ولا على المستقيم قيل لسهل هل تعلم شيئا
اشد من الجهل قال الجهل بالجهل قال بقراط حماقة الانسان تظهر ثلثة اشياء من اكثر
كلامه فيما لا ينفعه او يخبرها لا يسئل عنه ايام حشره يوم مفقود وهو امس ويوم مشهود
وهو يومك الذى انت فيه ويوم موروده وهو غدك ويوم موعود وهو فردا يا بنى
ويوم ممدود وهو القيمة فى المثل قد عجز الكلب جفا القديد فقال ارمالح
ما اريد واذا لم يهتد به فيقولون هذا افك قديم حالت چو بشل كربه بى زود است
دستش نرسد ببنبر كويد شور است قيل اذا رايت قسوة فى قلبك وهناء فى

بدنک فحرمانای ودنک فاعلم انک تکلمت بما لا یعنیک **سعدی** دیدکه بوخاد
چنارکدوبکی بودست بودوبد برابر بوون بیست پرسید ازچنارکه توچند
سالهٔ گفتاکه سال من افزون از دویست خندید بدگفت من دقد توبر بیست
ودبکدن شلم بکوکه ترا کاهلی چیست باوچنان ازچنین گفت کاکدو با تو
مرا هنوز نه ابام داوریست فردا که برمن وتوزد باد مهرکان پیداشودکه ازمن و
توهرد وبرد کیست **قیل** ونعم ما قیل استغنائک عن الشیء خیر من استغنائک
قیل اذا نزل بک مکروه فانظر فان کان لک فیه حیلة فلا تجزع وان کان مما لا حیلة
له فلا تجزع قال المجوس معاصل کالشراب وقلب التقوی خراب ودنوب بعد الوصل
والتراب ثم تطمع فی الکواعب الاتراب هیهات شکران بغیر شراب **قیل** بکنه بکسه
محت محب محبونان محبوبان دسیدی دسدی حران حراب سدا سدا العمرت
ادعمرت بدل سده نشانسازد دمن دمس بهرمانی بهرمانی ساسد ساسد دروشان
دروشان خون سرخون سرخوسدی خوسدی دوهیج خاندوهیج خاندکوهی
کرمی دود دود والسلام محمد نصرالله محمد نصرالله **وقیل** ایضا هدسوالف
امام بام بام سرسری سرسری دسرد دوسرد دمانند دوشباب نسان
دوبد سری سدس دادهوف دسدسدسدسدسدسدلوداکسحه بوسرس
وفت سرسرحکال بوسرد دوسرنده بخاک هلاکش افکند **فائدة** بدانکه
هرحرفی انچه ملفوظی انست حرف اول دان بوی نامند ومابقی رابینات مثلا الف
مکتوبان بکحرفست وملفوظی ان سه حرف الف دبواست ل وف بینات است **نقل**
است که روزی عضد الدوله حاجب خود راگفت که اذا سنح لک شیخ سیح فی بده

سبح من سبح فاذن له بالدخول یعنی هرکاه سایح وظاهرشد شخص پیری که تسبیح
از چوب ارمنی در دست داشته باشد و او را رخصت داده که نزد من آید و مراد از شیخ
مذکور شیخ کبیر شهراد است **نقل** کرامات خونساری روزی درس میداد یکی
از شاکردان خود گفت که سالبهٔ کلیه کنفسها منعکس می شود شاکرد نقض کرد بمثل
موم و کبک و کبک افاد در جواب فرمودند که در بروزمذکور شد که عکس موجبهٔ
کلیه موجبهٔ جزئیه است مخفی نماند که مراد از موجبهٔ کلیهٔ قضیهٔ اولی است یعنی اینکه
سالبهٔ کلیهٔ کنفسها منعکس می شود و تتمهٔ مطلب واضح است **فائدة** بدانکه
لاب مسطر نصفی است که اجزاء بروج و اجزاء ارتفاع را در او دو نقش کنند و ثلثی است که
سر سرو هم چنین باید عددی که بالا میرود عددی باشد که عادتی هم عاد نود باشد
اما سی بجهة اجزاء بروج و اما نود بجهة اجزاء ارتفاع **کلام مجنس** الصلوة و
السلام علی اعلم الرسل محمد محمد محمد محمد مدرار الاعداء والد الاحرار الاحرار الا
المحسن المحسن المحسن الاوصیا و عترته المطهرین المطهرین المطهرین مصابیح
الهدی و مصابیح الدجی خصوصا علی علی علی علی اعلی مدارج الاولیا الارکان الاتقیا الاصفیا
النجباء النجبا صلوة عالیة عالیة ما دار الفلک حول الغبراء **یکتب** فی سجل النجبا
السواد المخالف بین السود والاصل کاجتماع وزن الفعل مع العدد **لصفلیدن**
الحلی بقیطه من مسیک فی دردید خوبلک امرشیم فی خندید وزبانک اللوبیع فی
الضحیا جبهک ام ممزق فی سعید لحبی بل صبی فی فلی مرهب لسطوة کالاسد
معشوق لحریکه والمحبا ممشوق لسویلف القدید مغسل اللوله ثغره
دوبقیه خنجر فی شهید دمانی من مقبلة بنیل سوبقعل فیلذ الکبید

وعهدك يابنى فلى قلب سيلبث المهجة والجلد جفينى من هجرك من سهيد
الطول من معلك بالوعد لابن الحجة طرفى من ليالى الهجر مقرح الجفن
من السهر نورى الخديد كوى قلبى نصحت من الحريق يانورى مسبلى الشعر
على كفل يذكرنا موجات البحر جوجبا لقوس له سهم مريض فى قلب بلا وتر
لئمت خديده فجرى دمعى فنا اصلى لو نهر على النهر رقيق خضيرة وله قلب
شديد قسوة مثل الحجر شهر وصله عندى يوم هجره مثل الشهر ولو انى سمحت
بماء وجهى لكنت الى الغنى سهل الطريق قيل بعد الصباح الذى فارقتكم فيه
لم الق فى الدهر صبحا فى ليالية قيل اما الليالى فطلى بعسل وفى القلوب فنابيز
وحباك قاضى نظام الدين مذ غبت لم ترق سقام والم كما صبرى فى هواك اصبر كما راجع
الى وصالى وارحم باعبد والرمان الرمان الرمان ابو بواس بارب ان عظمت ذنوبى
كثرة فلقد علمت بان عفوك اعظم ان كان لا يرجوك الا محسن فمن الذى يدعو
يرجو المجرم ادعوك رب كما امرت تضرعا فاذا ووعدت بدك فمن ذا يرحم مالى اليك
وسيلة الا الرجا وجميل عفوك ثم انى مسلم لابى رمى سحاب شده هوا و نكارى
دشك ايدوست بيا بكذ دارهر چه كدشت كومبل فادارى اينك در لجان
ودمبل جفا دارى اينك سر وطشت لامير المؤمنين هون الامر يغش فى راحة قل
ماهونت الا سيهون ليس امر المرء كله انما الامر سهول وحزون بطلب الراحة فى
دار الفنا خاب من يطلب شيئا لا يكون قيل ايا غائبا حاضرا فى الفؤاد سلام
على الغائب الحاضر للامير اذا ضاق لزمان عليك فاصبر ولا تياس من الفرج القريب
وطب نفسا فان الليل حبلى عسى يا تيك بالولد النجيب للبابى البغدادى نزلت

بجار لا يجيب ضيفه وارجو نجاتي من عذاب جهنم واني على خوف من الله واثق بانعامه
والله اكرم منعم لعلية اخت الرشيد كنت اسم الحبيب على العبا ورددت اصبتا
في فؤاد فواشوقا الى بلد خلى لعلي باسم من اهوى اناديه قيل يارب ما زال اللطف
منك يشملني وقد تجد دلي ما انت تعلمه فاصرف عني كما عودتني كرما فهل
سواك بهذا العبد يرحمه قيل اعلم الوما بزكل يوم فلما اسند ساعده رمانى
وكم علمته نظم القوافي فلما قال قافيته هجرني قيل سقى الله ايام التواصل بيننا
وردا الى الاوطان كل غريب فلا خير في الدنيا بغير تواصل ولا عيش في العقبى بغير
حبيب باسم على عاجزا عن ترقي وانقلب قيل دع الوعد فما وعيدك
ضاؤ اطيب لجنة الدنيا تصير عن فيض المعاني من معادنها فماذا على اذا لوبهم البغير
قيل ان كان عهو وصلكم قد درست فالروح الى سواكم ما انست اغضا هوا
بقلبي عزيت منوا بلقاكم والا يبست قيل غيري حبي وانا المعاقب فيكم فكاني
سبابة المتندم خير سمعاني ساد الفؤاد مع الاحبا ادسا ودمع عيني على خدي
مدرار والجسم في نجل يوم بينهم وفي فؤادي من تذكارهم نار اني وقفت على الاطلال
امثالها فقلت ما صنع الاحباب يا دار فاخبرتني ولم ينطبق جوابها ان الاحبة يا
محزون قد سار فقلت يا حزنا من بعد بعدهم يا ليتني ضمني تراب احجار قيل
في العذل لترك التوديع صدني عن حلاوة التشيع حذري من مرارة التوديع لم يقم
انس في بوحشة فراقك الصواب نزل جميع الخير احزني الوادي الذي يسكنونه
حنين الوف غاب عنه قرينه واشتاقكم شوقي لعليل البرئ وقد مل سقمه كل
قيل بكيت على فراقك بعد بعد فانزعت الجفان من الجفون ولو اني بكيت بقدر

وكم من نكبات الدهر اضحى

ودى لاجربت العيون من العيون **قيل** تذكرت لنا ايام وليا لبا مضت
فجرت من ذكرهن دموع الاهل لنا يوما من الدهر اوبه وهل الى رض الحبيب
رجوع وهل بعد تفرق الاحبة وصلة وهل لنجوم افلن طلوع **قيل** تغطلست
الايام تغطلست الايام واستغطلست وقد جائنا يوم عظيم غطرج غلولق غب
العهد وعنشبشل غشان وقرغوش الغشيتة شلج اذا ضجخ الحب الضجصج ضجخجت
ضجاجيج ضجضاج الهوى المتضجضج **جار الله** امان زهد الفتى قصر الامل لا باكل
المرء لبس الشمل خذ بامر الله واترك ما هنى والبس الخز وكل اللحم الحمل **قيل** كل
المادب ما نرجوه بحضرنا سوى حضورك فانعم بالمبادرة **قيل** كتبت فى فوادى
نار شوق لها لهب والدمع انسكاب فلولا النار بل لستطر دمعى ولولا الماء لاحترق
الكتاب **قيل** شعشر شغراط غشرن ببابها مذ برق روغات مذاب من الجاج
عجيج شخار شخراط مغرج كناهر فلطاس سخر غلهاج مشطرف سحلق عصبص
مكسبل سكاليف قولاخ دعيل فرهساج تغطلست الاوراق فى ودق جرقها و
ناثبت الاحداق من شوق فرماج ذهبن واذهبن الذ واهب ذاهبا وجلجلت
الاجلاج من غب اجلاج تعصفرن عصفورا بعصرها تولجن ابلا جاسم خلهاج عصرن
ذرقن الزراقات الى قرهن ذرقها مغصغصة غصغاصة غصغص غصلاج نهابة
طلاح الطالح طلح وغابة ددلاج الدالج ددلاج **قيل** مكرهفة فى غطل
المصطلمات كدرغلة فى جوهر الاسطفسات مطلحة فى درجح درجلية معصفة
فى شرح العصفريات شواصبص ناصوص قوص قصبر كباموس كهوس كباسر
الكسبات دروغ مروغ فى دروغ فريقر كجاموس هوس موسس سامريات **قيل**

ابطم قویم القوم قامات اعاجیب الجراحا وقوس القوس اقواس قوس مشرب
مشاویغ دوامیغ سفالیغ مکالیغ نقاب البین معهود کریم المعدبتا الابا صوص
اصوصنا وفی جوس بخرسنا سهام الهوی مسموم لدار المغفرات دعا بدا لعقاریب
کعنقود من القرد رود القود فی قود کفود القفد بتا لمجوج عوج ما بوج وبا بوج
کعاد وج مدام العهد فی شاب کشابات الشبیبا فراق الواق وقرقنا بر قرابق المفاذق
وعاد الداع دعرعنا بر عراع العربات وتلقلقنا کقلقال المقالیق المقالیق و
شرقلنا کشرقال الشراویل الشرقلات بیهائی چه خوش بود کاربادهٔ کهنه سال
شدی بر من خسته یکدم حلال کرخالی کنم سینه را یکزمان زنمهای بی دردی کران
رود محنت زهراد باد من شود شاد این جان ناشاد من بافسون افسانه دل خور
کنم زد بناو وصفش فراموش کنم ولر نکشود مراد بار یت کار دست ادد لرا ای صبب
بردار کرد رخ من زخاک ان کوست ناشسته مرا بخاک بسپا رند است ده سلاح
ای دل من کرده ام استخاره صد بار سجاده زدهد من کرامد خالی از عبب عاری
از عار پودش همکی زنار چنان است تارش همکی زپود زنار خالی شده کوی
از دوست از بام درش چه پرسی اخبار ولر عهد جوانی کذشت درعم بود بنود
نوبت پیری رسید صد عم دیکر فزود کارکنان سپهر بهر دعوی شدند واپخه
بدادند دیوبار کرفتند دود نام جنون را بخود داد بهائی قرار بنشست چه او عاقلی
زپوسپهر کبود ولر حالی ادم زمان زمان درهم تر هر لحظه قدم زبار عصیان
خم تر یارب بکنام ار نشود بی چه شود یک مشت دخاکستر و رخ کمتر خسرو خوانم
از غش دلر خون نشود بکدل صد هزار عم چون نشود نمیشود نمیشود نمیشود

واد بحوابس من بهنی نم نیری اوخب سعدی این دغل دوستان که می بینی
مکسانند دور شهرینی تا طعامیکه هست منوشند همچو نبود بر تو مجوشند تا
بر و نبکده خراب شوی کیسه چون کاشر باب شوی ترک صحبت کنند و دلداری
دوستی خود پندارند بار دیگر که بخت بازاید کامرانی ز در فراز اید دوغ ما
پدید آرد چپ و راست در وی افتند چون مکس در ماست راست کویم سکان
بازارند کاستخوانی از تو دوست تر دارند مولوی چون بخارد پشت من انکشت
من خم شود ار بار منت پشت من همتی کو تا بخارم پشت خویش وار هم از منت
انکشت خویش حسرو اه که عمرم همه بر باد رفت عمر نه بر قاعده داد رفت باغ
جهان بوی وفائی نداشت سبزهٔ او مهر کیاهی نداشت چرخ ستمکار ستم بین نکرد
عمر چنان رفت که رو پس نکرد حسن دعای تو کر مستجاب نیست مرنج تو از بان دکر
حدیث دل دکر دعا چه کند ولد نان جوین خرقهٔ پشمین اب شود با پارهٔ کلام پیمبری
هم نسخه چهار دعلی کرنافع است در دین نر لغو بوعلی و ذاذا نوری تا در بک
کلبهٔ کر بی دوشنی ان بیهوده منتی ننهد مهر خاوری ذین مردمان کره بوان
ایشان حذر کند در کوشهٔ نهان شده بنشسته چون پری با یکدر اشنا
کر بنهند بر نیم جو در پیش ملک همتشان ملک سنجری این ان سعادتست
که بر وی حسد برد اب حیات رونق ملک کندی کر از سپهر عقد ثریا
فرستدم از دوی مهر بر طبق ماه مشتری در وی بخاک پای قناعت کنم مقر
تا این حدیث را تو بباز بچه نشمری ثنائی بسکه شنیدی صفت دوم وجین
خیز و بیا ملک ثنائی ببین تا همه دل بینی حرص و بخل تا همه جان بینی و بی کبر و

کهن پای نرو چرخ بن بر قدم دست نرو ملک بن بر نکن ز نرو کان ملکی
ز بر دست جو نرو فلکی ز بر دن نظامی ای رضا بخش رباضت کیشان رائض اسب
طبع رضا اندیشان قبله گاه همه کاهان قاضی حاجت حاجت خواهان دل راضی
بقضایت طلبیم روضهٔ حسن رضایت طلبیم بی رضای تو کل باغ نعیم هست
بر سینهٔ ما داغ جحیم دل ما را برضایت خوش دار کار ما را بکف ما مگذار سعدی
چه می دانستی افتادن بناچار بنا بستی چنین بالا نشستن بپای خویش رفتن به
نبودی کز اسب افتادن و گردن شکستن نظامی خوشا دون کاری که دارد کسی
که بازار حرصش بناشد بسی بقدر پسندش شماری بود کند کاری ار زمرد
کاری بود نه بدان کی که طوفان برارد ز مال نه صرفی که سختی دارد بحال
چنان زی که زان زیستن سالیان تو را سود و کس را نباشد زیان ولهٔ خراسانی
لاجوردی سپهر همان گرد برگشتن ماه و مهر مپندار کز بهر بانی کریست
سرا پرده اینچنین سرنشست درین پرده بازی نشستن بکار نیست سرشتن ز ما
بدیدار نیست کدامند کز فردا چه خواهد رسید ز دیده که خواهد شدن ناپدید
که دامن ز ده از خامه پرورد نهند که تاج اقبال بر سر نهند ولهٔ کودکی از جملهٔ از ارکان
رفت برون باد و سر همزادگان پای چه در راه نهادان پسر پوی بر هم کرد دامد
بسر پایش ز ان پوی بر دامنش دست مهر دل و مهره پایش شکست شد نهنان
دو سر هم سال او تنگ تر از حاد ثه حال او انکه در او دوست ترین بود گفت
در بن چاهیش بباید نهفت تا نشود راز چه دو راسکار تا نشویم از بدش
شرمسار عاقبت اندیش ترین کودکی دشمن او بود از اینا یکی گفت همانا که

ازین همرهان صورتا بخال نمانند نهان چونکه مرا زین همه دشمن نهند
تهمت بخاد شربو من نهند نزد پدر رفت خبرا رکرد تا پدرش چاره این کار کرد
دشمن دانا که غم جان بود بهتر ازان دوست که نادان بود الخ اگر بود فلک را خبری
کرفتی بکزمان برجا قراری زماصد بار سر کردان تراست و زما در کار خود
حیران تراست و خاقانی دوزدم بنیابت شب امد جانم بزبان لب امد
از بسکه شنید ماد بامشب از باد بمن بیاد با امد همسایه شنیده می کفت
خاقانی را دیکر شب امد ولد نصحیف برادر پدر دادم من تا بو دخ تو برادر
ما در دست ابو زرا بیک ان چیست که ان تازی و ان فارسیان حرفین نخستین
چه بترکیب دارید تازیش بصد برک و نواچون کل صد برک اراستن شاخ
نخلش بدر ارید حرفین اخیرش چه بترکیب نخستین ترکیب کنی فارسیش جاو
کرارید ملا فاضل از توام باد ب فراموشی مبا هرکه میخواهد فراموشم کند
معمّا باسم باقر دل ما را بکی صدمی توان کرد معمّا باسم ناصر من بنزحا صل
خود می افکنم باتش معمّا باسم مسیح رخساره کشاد و دید کرد بد معمّا باسم
ازان مطبع در دل بحر دوی بر دار دیده ام معمّا باسم افاقی صد در دو بکی نداد
درمان معمّا باسم جلال بنهایت سر و چون بلبل نوا افتاده است معمّا
باسم او پس غایت اوج بنا شد حد خورشید بیا معمّا باسم دلاور وصلا کو
شب و هجران شد مبدل رو دش در کرکون شد زاول معمّا باسم فانی مهر نابان خود
تمام کرد بداخر پیش بار بهانی با انکه در ره عشق در منزل نخستم چندان کر بستم
خون کرد بده دست شستم ولد انا نکه شمع ارد و د بزم وصل افروختند از تلخی

جان کندنم از عاشقی واسوختند دی مفتیان شهر را تعلیم کردم مسئله وامردن
اهل میکده رندی ز من اموختند چون رشتهٔ ایمان من بگسستند بدند اهل
کفر یکرشته از زنار خود بر خرقهٔ من دوختند یارب چه فرخ طالعند ایشان که در
بازار عشق درد بخرند و غمی دنیا و دین بفروختند درگوش اهل مدرسه
یارب نهفتهٔ شب چه گفت کامرود این بیچارگان اوراق خود را سوختند شیخ علی نقی
گفت جائی شکایت کرده از جور م نقی حاش لله کی کجا کذب افترا بهشیاران غالب بود
همچون بود همچون بوم زاغی رود کور جا کرفتد دلب دریای شور بوزد در دریا
شور ابش خورش دادی نشود ابد طعم شکرش از قضا مرغی حواصل نام او حوصله
سرچشمهٔ انعام او سایهٔ دولت بفرق او فکند نامدش شوره ادر دریا پسند
گفت پیش ائی ز شوری در دکله کاب شیرینت دهم از حوصله گفت ترسم کاب شیرین
چون چشم طعم لب شور کرد ناخوشم زاب شیرین مانم و کرد د نفور طبع من زاب شور
خود در دریای شور لب دریا نشسته رود شب در میان هر دو مانم تشنه لب
بر کدسازم که باب شور خویش تا نیاید در نجف با بیم پیش اوری نوبهاران به کزعرم
عشرتی بادی کنیم بکذریم از بوستان و در دشتی بادی کنیم بلبلان از دوی
نوروزی بفریاد امدند نه کیم از بلبلی ما نیز فریادی کنیم خیمهٔ سلطان کل بر صحرا زدند
خیز تا انجا رویم از دست دل دادی کنیم دهر بنیاد خرابی میکند شادی کجا است سوی
عیش است تا ما نیز بنیادی کنیم از دی چو اب در نجیر بودن تا بکی چون صبا یکره
هوای سر و ازادی کنیم صاحب چون کذارد خشت اول بر زمین معمار کج کر تا
بر فلک باشد همان دیوار کج حکایة مکس خان افغان بر سر قبر خواجه حافظ امد

بجهة تشیع خواست مقبرهٔ او را خراب کند جمعی او را ممانعت کرده قرار بر تفال
از دیوان گذارند ندا این شعر نمودار شد ای مگس عرصهٔ سیمرغ نه جولانگه تست
عرض خود می بری و زحمت ما می داری ایضاً کوبند فرشیخ سعدی در مکانی واقع
است که چون بر او رود دروازهٔ کازدان پیدا است در این اوقات شخصی از امرا
زندکه در شیراز مقام داشت روزی بتفرج بر سر فرشیخ آمد بر مبان فرشیخ بنشست
و پای بر سر پا انکنده متوجه دیدن کازدان بود در این اثنا کفت کلیات شیخ را
بیاورید تا تفال احوال خود کنم چون کشود این شعر برآمد که بر سر کهر ما نشینی در دروازهٔ
کازدان ببینی بی اختیار از تشخص از زین فرشیخ برخواست بیرون برآمد و بر کوشهٔ جمله
نشست **فائدة** مجربست که هر کاه حلقهٔ از نقره را بر روی روح کذارند انکاه از روی
که محصور میان حلقه هست متغیر میشود و بتلخی و تندی شدید مایل میشود بلکه اکر
حلقه هم نباشد و پارچه از نقره بران کذارند حوالهٔ نقره تلخ می شود **اشکال** هر کاه
دو شبانه ساعت متساوی در رفتار داشته باشیم و هر دو ساکن باشند در طلوع
افتاب یکی از انها اکوک کنیم در دور یکه افتاب در اول جدی باشد در ولایتی که در
اول جدی ان مثلاً هشت ساعت باشد در غروب افتاب همان دور یکی دیکر را اکوک
کنیم شکی نیست که ساعت اول هشت ساعت پیش خواهد بود و نظر باینکه هر دو در رفتار
متساوی هستند باید بعد از این ساعت همیشه دوم عقب باشد یعنی هشت ساعت
کذارد ساعت اول حرکت کرده باشد حال اینکه هر کاه هر دو علی الاتصال حرکت کنند بطریق
مذکور یعنی اول در طلوع کوک شود و دوم در غروب تا دور یکه افتاب باول سرطان
بیاید که دور دور ولایت مفروض شانزده ساعت شود در اول فرود ساعت

اول صد و هشتاد شانزده و تمام داطی کرده است یعنی سیصد و شصت و دو ده
ساعت و حرکت نموده که سیصد و شصت و دوازده ساعت باشد و ساعت دوم صد و
هشتاد شانزده و تمام داطی کرده بشانزده ساعت که زیرا که ان دو عروب صد و هشتاد
و تمام خواهد کرد پس شانزده ساعت عقب افتاد باوجود فرض تساوی حرکت هر دو
و حال انکه اول هشت ساعت عقب بود و بتقریب دیگر هشت ساعت فاصله
میان دو شبانروز بود و مساوی حرکت کردند و حال شانزده ساعت فاصله است فائده
چون دقت نویسی در باب حاجتی و خواهی که روا باشد بر سر دفعه بقلم بی مداد بنویس
بسم الله الرحمن الرحیم ان الله وعد الصابرین المخرج مما یکرهون والرزق من حیث لا یحتسبون
جعلنا الله و ایاکم من الذین لا خوف علیهم و لا هم یحزنون فائدة لدفع الفقر و الفاقة
بقرء سورة العمران ثلث مرات لا یتکلم احدا من الناس و اذا وصل الی اخر قل اللهم مالک
الملک بقرء هذا الدعاء سبع مرات اللهم یا فارج الهم و یا کاشف الغم و یا صادق
الوعد و یا موفی العهد یا الله الا انت فرج همی و حزنی و اقض عنی دینی و اغننی
من الفقر و الفاقة برحمتک یا ارحم الراحمین هکذا وجدته بخط بعض الاکابر حکایة
انی شاعر الی معن بن زائدة الشیبانی فلم یتهیأ الدخول علیه فقال لبعض خدامه اذا جلس
الامیر فی البستان فاخبرنی فاخبره بوما فکتب علی خشبة و القاها فی الماء فلما راها
معن اخذها و قراها فاذا فیها ایا جود معن ناج معنا بحاجتی فلبس ثیاب معن سوداء
شفیع فطلب الرجل و امر له بمائة الف درهم و هکذا الی خمسة ایام فخاف الرجل ان
یندم فخرج بالمال فطلب فلم یوجد فقال معن و الله لیفتضحن و قد همت و الله
ان اعطیه حتی لا یبقی فی بیت مالی درهم و لا دینار فائدة روی الصدوق فی کتاب

عيون اخبار الرضا قال حدثنا القطان عن عبد الرحمن الحسيني عن محمد الفزاري عن
عبد الله الاهوازي عن علي بن عمر عن ابن جمهور عن علي بن بلال عن علي بن موسى الرضا
عن موسى بن جعفر عن جعفر بن محمد عن محمد بن علي عن الحسين بن علي عن علي بن ابيطالب
عن النبي ص عن جبرئيل عن اسرافيل عن ميكائيل عن اللوح عن القلم قال يقول الله عز وجل
ولاية علي بن ابيطالب حصني فمن دخل حصني امن من عذابي قال مؤلف كتاب نهر الربيع
السيد نعمة الله الموسوي الحسيني الجزايري ثم الشوستري بعد نقل هذه الرواية اقول
هذا السند ورد في الروايات انه ما قرع على مريض الا شفي وعلى مصروع الا افاق وقد جرب
مرارا وان كتب وشرب في ماء شفي من الوجع وانظر ماء الى ناسا ذكرهم وحدثهم روى
وبهذا السند عن جبرئيل عن الباري قال قال الامتنا ابو القاسم القشيري ان هذا الحديث بهذا
السند بلغ بعض امراء السامانية فكتب بالذهب واوصى ان يدفن معه فلما مات
رؤي في المنام فقيل ما فعل الله بك فقال غفر لي بان كتبت هذا الحديث بالذهب
واحترامها وتعظيمها فائدة قال بعض الصلحاء الفاضلين لوجع الضرس ادعية كثيرة وآيات
من القرآن اكثر وهذه الكيفية قد جربناها نحن وغيرنا من العلماء وهي اذا اتاك السائل
فاقرأ البسملة اثنا عشر مرة وقل كم سنة تريد ان يطلك الضرس الموجوع واقرأ البسملة
اثنا عشر مرة ثم مرة بان يضع اصبعه على الضرس الموجوع وكرر هذه الغرة حتى يسكن
الضرس وهي هذه بسم الله الرحمن الرحيم اسكن ايها الضرس المضروس في الحنك المفروس
بقدرة الملك القدوس الله خلقك وفي اللحم انبتك وبيسئلونك عن الجبال
فقل ينسفها ربي نسفا فيذرها قاعا صفصفا لا ترى فيها عوجا ولا امتا او
كالذي مر على قرية وهي خاوية على عروشها قال اني يحيي هذه الله بعد موتها فاماته

الله مائة

الله مائة عام مت عن فلان بن فلان بقدرة من لا يموت **فائدة** الحمد لله
الذي يفعل ما يشاء ولا يفعل ما يشاء غيره الفاعل في الاولين ظاهرا وما في الآخرين
فاما في كليهما كلمة غيره او في اولهما كالاولين وفي الآخر غيره او بالعكس او في الاول عام
مقدور وفي الآخر راجع اليه وهي بمنزلة الا والمستثنى مفرغ والمعنى لا يفعل احد ما
يشاء الا الله وعلى التقادير الواو اما عاطفة او حالية فهذه اربعة معان بل ثمانية
فائدة ٣٤ ١٣ ٥١ ٣ ٣ ٥٣ الخلق فليصل ٤ ركعات يقرء في كل ركعة الفاتحة
٢ ٢ ١ ٤ ٣ ٣ ٣ ٣ ٤
مرة و ٤ عسى الله ان يجعل بينكم وبين الذين عاديتم منهم مودة و رحمة والله قدير
والله غفور رحيم ويقرء بعد الصلوة ٤ مرة يا مسخر الفيل يا مجري النيل يا فالق
البحر على بني اسرائيل وسخر لي دلك انك على ما تشاء قدير وبحكم ما تريد كن فيكون
قال الراوي مجرب **فائدة** ابن بابويه در كتاب اكمال الدين در باب كوتاهترين
است كه نوح ٤ دو هزار و سيصد سال عمر كرد هشتصد و پنجاه سال قبل از بعثت
ششصد و پنجاه سال بعد از بعثت و قبل از طوفان و پانصد سال بعد از طوفان و ابو هيثم ٤
صد و هفتاد و پنجسال در ندكاني كرد و اسمعيل ٤ صد و بيست سال و اسحق ٤ صد و
هشتاد سال و يعقوب ٤ صد و سي و سه سال و داود ٤ صد و چهل سال از نبوت و پادشاهي
كرد و سليمان هفتصد و دوازده سال و لقمان پانصد و شصت سال و عزير ٤ در مصر
كه در عهد يوسف بود هفتصد سال عمر كرد و پدران هزار و هفتصد سال و جدش
كه در نوح بود سه هزار سال عمر كرد و ابصار روايت كه جابر و ابيه كه دفني بود بخدمت
حضرت سيد الساجدين ٤ رسيد در وقتيكه صد و سيزده سال داشت و بدعاء
حضرت بنوان شده و حايض شد و زنده بود تا بخدمت حضرت امام رضا ٤ رسيد و

بعد از نه ماه از ان فوت شد و ابضاً روایت کرده است که عبید بن شریه جرهمی صد و
پنجاه سال عمر کرد و بخدمت حضرت پیغمبر صلعم رسید و اسلام اورد و باقی ماند تا زمان
غلبهٔ معویه و ربیع بن ضبع الفزاری وارد بر عبد الملک بن مروان شد عبد الملک از
او پرسید که چه قدر عمر تو است گفت دویست سال زندگانی کرده ام در زمان
فترت میان عیسی و محمد صلعم و بعد از ان صد و بیست سال هم در ایام جاهلیت بودم و الحال
شصت سال هم می شود که در اسلام هستم و شق کاهن سیصد سال عمر کرد و اویس
ابن کعب بن امیه دویست و چهارده سال عمر کرد و منذر بن حرملهٔ طائی ملقب بابو
دبید نصرانی بود صد و پنجاه سال عمر کرد و نضر بن و همان بن سلیمان بن اسجع بن
غطفان صد و نود سال عمر کرد و نوب بن صداق عبدی دویست سال عمر کرد و ثعلبة
ابن کعب بن عبد الاشهل دویست سال عمر کرد و عمر بن هاجر خزاعی صد و هفتاد سال
عمر کرد و عوام بن منذر بن زید مذحجی در جاهلیت قبل از بعثت پیغمبر صلعم دو صد و اهم
تا زمان عمر بن عبد العزیز حیات داشت از او پرسیدند که چیزها دیده و یافته
گفت نمیدانم ولیکن بر خود دیده ام بطایفهٔ در عهد ذو القرنین و سنبط بن وهب
خدیمه طائی دویست سال عمر کرد و ارطاق بن زنی صد و بیست سال عمر کرد و ذهبل
ابن عتاب بن هبل کلبی سیصد سال عمر کرد و هبل بن عبد الله بن کنانه ششصد سال
عمر کرد و ابو الطمحان قینی صد و پنجاه سال عمر کرد و مستوعر بن ربیعه ابن کعب سیصد و
سی سال عمر کرد و بعد از بعثت پیغمبر صلعم هم حیات داشت و اسلام بنا و رد و دیدبن ضد
چهار صد و پنجاه سال عمر کرد و ثویر بن عبد الله جعفی سیصد سال عمر کرد و در زمان
خلافت عمر بمدینه امد و صبرة بن سعد سهمی در حبشی صد و هشتاد سال عمر کرد و مسلمان

شد و

شد و لبید ربیعه صد و چهل سال عمر کرد و مسلمان شد و جریان بن حوت بن محرث بن ربیعه
سیصد سال عمر کرد و مخضر بن غشان بن ربیعه صد و پنجاه سال عمر کرد و عوف بن کنانه
کلبی سیصد سال عمر کرد و صیفی رباح تمیمی دویست و هفتاد سال عمر کرد و اکثر گفته اند
که اسلام قبول نکرد و بعضی گفته اند پسرش را بخدمت پیغمبر فرستاد و قرة بن نغلبة بن
صد و سی سال در جاهلیت زندگانی کرد و بعد اسلام آورد و قیس بن ساعدة ایادی
سال عمر کرد و مصاد بن جنابر صد و چهل سال عمر کرد و حارث بن کعب بن مذحجی صد و
شصت سال عمر کرد **قیل** کان بعض الوعاظ علی المنبر فسئل عن لفظ الاشیاء ما الاصل
فیها و هو لا یدری فاجاب فورا ان کان الله عز و جل یقول یا ایها الذین امنوا لا تسئلوا
عن اشیاء ان تبد لکم فکیف تسئلون **للطغرائی** یا نار قلبی ما الجری کلما من جت علیه
الماء لا یتوخ و یا جنة شطت بهم غربة النوی و لا عهدهم بنسی و لا الود بنسخ لکم
فی جوف الارض مسری و مسبحی و للحب فی جنبی مسری و مسرحی **قیل** و اقول لیت احبتی
عاینتهم قبل الممات و لو بیوم واحد **قال** الصفدی فی شرح لامیة العجم قد سمت العرب
لساعات النهار اسماء الاولی فالدوز ثم البزوغ ثم الضحی ثم الغزالة ثم الهاجرة ثم الزوال
ثم الدلوک ثم العصر ثم الاصیل ثم الصبوح ثم الحدود ثم الغروب و بقی لها ایضا الجدود ثم
الشروق ثم الاشراق ثم الوادی ثم الضحی ثم المنوع ثم الهاجرة ثم الاصیل ثم العصر ثم الظفل ثم
الغروب **لادری** و ما رفع النفس الدنیة کالغنی و لا وضع الشریفة کالفقر **ای** النفس
ایضا اری فی منامی کل شئ یسرنی و رؤیای قبل الصبح اوهی و اقبح فان کان خیرا فهو
احلام و ان کان شرا جاء فی قبل الصبح **للخفاجی** و احلم فی المنام بکل خیر فاصبح لا یراه و لا
یرانی و لو ابصرت شرا فی منامی لغبت الشر من قبل الاذانی **حکایة** قیل ان ملک الروم

انشد عنده شعر المتنبي وهو كان العبس كانت فوق حفني منا فما فلما ترن
فسأل عن المعنى فقال ما سمعت بأكذب من هذا الشاعر اراد ان ناخ الجمل على عينه لا
يهلك **البرج** بعجوز امرأة سوداء ذامرة ولوذ امرة هيج بزمرها ريح البطون فلينهار
شهت غلها على ضربانها وقبح بسيمها الشفيع الاجر بخناص قصدك كنيفا واعقد
تسعى اليه على جنادل الشبر **الطيفة** سأل رجل عمر بن قيس عن الحصاة التي يجدها الرجل
في ثوبه من حصا المسجد قال ادم بها قال زعموا انها تصيح حتى ترد الى المسجد قال دعها
تصيح حتى تنشق حلقها قال الرجل سبحان الله اولها خلق قال فمن ابن تصيح **حكاية** قيل
ان بعضهم كان واقفا بعرفة فرأى انسانا يتضرع ويبالغ في الدعاء ويقول اللهم اغفر
فقيل له ان الله يغفر كل ذنب في هذا اليوم فقال ذنبي عظيم فقيل له هل قتلت احدا قال
لا قيل له هل زنيت قال لا قيل له هل كفرت قال لا واخذ يعدد عليه الذنوب وهو يقول لا
هو يقول لا قيل فما الذي اتيته قال وطئت خنزيرة فقيل له الامر سهل ان الله يغفر
الذنوب جميعا ولكن اخبر كيف وقفت حتى فعلت بها قال كانت متيتة قيل له كيف
انتشر عضوك قال مصصت لسانها فانتشر عضوي قيل لي كان قال في شهر رمضان
للجامع قيل اي مكان قال مددتها الى سطح المسجد قيل ما استحييت من الناس قال كان الناس
مشتغلين بصلوة الجمعة فقيل له لا غفر الله لك يا انجس العالم **اشكال** وقع
وهو ان لو بياضين علوا الفجر الكاذب ونسبوه الى الشمس وضوئها ولو كان كذلك
كما صح ينبغي ان يكون في المغرب ايضا يعني اذا غاب الشفق يظهر بعد قليل بياض مستطيل
شبيه بذنب السرحان وليس كذلك **فائدة** يطلق الفلزات على الجواهر التي لا
تحرقها النار عند الملاقات ثم ذهبها فاذا فارقتها عادت الى عادتها الاولى **فائدة**

قال الصلاح

قال صلاح الدين الصفدي في شرح لامية العجم ان لفظة الواو قد تزاد في رسوم الخط
على عمرو فرقا بينه وبين عمر فاذا دخل التنوين عمر فلا يدخله الواو لان الفرق حاصل
لكون عمر غير منصرف **فائدة** قد تزيد الواو بعد لا النافية مثل لا واطال الله بقاك
اذا سئل عن شيء للتفرقة بين الدعاء له وعليه يحكى عن الصاحب بن عباد انه قال هذه الواو احسن
من واو الاصداغ في خدود الملاح **فائدة** قولهم وقع رمضان في لواوات يريدون
انه جاء في العشرين فلا يذكرون الا بواو العطف **فائدة** قال الصفدي سمي المنصور العباسي
بالدوانيقي لانه مع خلافته كان يحاسب على الدوانيق فسمي بهذا الاسم قال ابن بغداد
فيه لغات بغداذ بالذال المعجمة اخيرة وبالمعجمتين وبالمهملتين وبنون بدل الدال الاخيرة
ويسمى بالزوراء لانحراف قبلتها وبدار السلم لانه كان يسلم فيها على الخلفاء او لان السلم
اسم لدجلة **حكي** ان رجلا ادعى ان كل الحول يرى كل شيء اثنين وكان ابن احول فقال
له ابت ليس هذا بصحيح لانه لو كان كذلك لكنت ارى القمرين اربعة **حكي** كان لبعض
النساء ميل الى رجل فاقترح عليها يوما ان يكون فعلها امام زوجها فقال امضي في الغد
الى البستان الفلاني وكن بين الشجر فلما اصبحا اخذت زوجها ودخلت الى ذلك البستان
فلما اطمأن بها الجلوس صعدت الى شجرة هناك على انها تلقط من ثمرها فلما صارت
باعلاها صاحت باعلا صوتها هل تفعل مثل ذلك بحضور زوجك فاتى بالقحبة وبجا معها
واخذت بالصراخ ثم نزلت لتمضي الى الحاكم فاخذ زوجته بالبتري من هذا الفعل وقال
لا يكون هذا لعلك ذلك من خاصية الشجرة يعني انا اطلع عليها وابصر حقيقة ذلك فلما
صعد الزوج دعت الرجل واخذ في العمل فلما راها الزوج قال لو انني قليل العقل مثل
لكنت اقول ان رجلا قد علاك وهو كيت كيت **للاريحاني** اي جابنا كم يجرون بحركم بفضل

خذ

فورا

فوداعيت الدهر بالهم مكملا اذا مستم قتلى وانتم احبتى فماذا الذى اخشى اذا كنتم
عدا **فائدة** اذا اردت ان ترى قفاك فاجعل مرآة بين يديك واخرى خلفك
بحيث يكون احدهما اكبر من الاخرى ويكون احدهما مائلا الى جانب بحيث لو تكن انت حاجبا
بين المرآتين **شعر** لا تظهرن لعاذل او عاذل حاليك فى السراء والضراء فلرحمة المتوجعين
حرارة فى القلب مثل شماتة الاعداء **ابو الفياض** شربنا على ذكر الحبيب مدامة
سكرنا بها من قبل ان يخلق الكرم **لبعضهم** تركت هجا ابليس ثم مدحته وذاك
الامر عندى سلوكه يقرب من اهواه حينا فان ابى حكاه حينا لانى الكرى فانكه **فائدة**
قيل ان السبب فى تاخر تحقق المنامات الجيدة وسرعة تحقق الرديئة ان القوة الالهية
المظهرة لهذه المنامات تعجل البشارة بالخيرات الكائنة قبل وانها بمدة طويلة ليكون
مدة الفرح والسرور اطول وتوجب الانذار بالشرور الكائنة فى زمان يقرب حصولها لتقصر
زمان الهم والغم فانه قد سبقت رحمته غضبه **فائدة** قال الشيخ الرئيس ان الصبى يضحك
بعد اربعين يوما وذلك اول ما تفعل النفس فى بدنه ويرى المنامات بعد شهرين
ولا يرى منامات يعتد بها الا بعد اربع سنين وقال ايضا قد يرى فى النوم اشياء غير الانسان
من ذوات الاربع **وذكر** الصفدى من العامة فى شرح لامية العجم انه ولد الضحاك بن مزاحم
لستة عشر شهرا وسعيد ولد لستين وهرم بن حيان ولد لاربع سنين ومالك ابن انس
حمل به اكثر من ثلث سنين والحجاج بن يوسف ولد لثلثين شهرا والشافعى حمل به اربع
سنين اقول لا يخفى ان الحمل لا يكون اكثر من تسعة اشهر ولكن هؤلاء ولد وا بعد وفاة ابيهم
بالمدة المذكورة لانهم حملوا فى جميع هذه المدة **حكاية** ر شخص بمكتب فيه صغير
مليح فوقف وسال عن الدبر يا مولانا هذا ابن من واشار الى صغيرهم فقال الدبر لا تعنى

ولا تضيع

يعنى فى حال اليقظة اما فى حال
النوم فيضحك قبله كما
نشاهد

ولا تضيع الزمان هذا المليح ابن فلان بل الا عانى لا تغترنك التودد من قوم
فان الوداد منهم نفاق والقاؤ الغلاظ لا ينفع الاحقاد منها الا السيوف الرقاق

فرلسة قيل ان في ايام اماس القاضي تعذر على الناس رؤية الهلال فخص اليه
انس بن مالك فقال رايته فقال ادنى مكانه فلم يراه اماس شيئا ونظر شعرة بيضاء خارجة
عن صاحب انس فخاها وقال انظر الى الهلال فنظر فلم يجد شيئا **اشرف احمد** لما رايت
النجم ساه طرفه والقطب قد التوى عليه سباق وبنات نعش في الحداد سوافر ايقنت
ان صباحه قد ماتا **لا ادري** وما لبلنا الاسواء وانما تفاوتنا سهرا وتنام
معما باسم كبقبا كه سوچه فند بطرف ماهت انسوفكن وبباربده
باسم صديق دي در ميان قصه بي انتهاي دل صق باشد چون دي در ميان در ايد
صديق شود **باسم** محمد شاه ان شرف كفتم حديثي بشنوي كفتا كه نم كوغم دل
كويد وارحد كذشته است اين حديث **باسم** ولي جان فدا كرد براهت شروان اي محل
كسل چه شود كه در سر لطف دهي برادل سر لطف لام است چون دل ولي شود **معما**
باسم باين بد بازي كه بود بر سر دست توچه شاهي شايد كه شرف طعمه هد از دل
ريشش يا وتمه ظاهر است **باسم** محمد الدين بكدم از مسجد برون نه براي وسواس
اي خطيب نقش انان جوكه دادند از خضور دل نصيب مراد انان الدين است
معما باسم خضر ز اسما مثلثي كه غشش حاصلست و بن مشروح بشنوي **معما**
باسم حمزه بخانه شرف افتاب كيوان روش مقام خويش بناهيد داد وده برداشت
يعني در محل لام كه علامت كيوانست رفت و نهره بجاي او امد و ده ان رفت
الخ او را برابر است باسم مركز و محيط نصف محيط پيش مدس مطلع **باسم** القاف

هر که او نقش دهانش در نیافت کر چه ذا النون است صاحب کشف نیست
دهان م است و نقش ان م چون در نر یعنی لا یافت شود و ذا النون شود لقمان
شود باسم عمر ایخدا ر چشم و دل مشهود است عین مضموم لام مکسور است لام مکسور
بمعنی مر است باسم منصور مستور بود نامش نص میکند و قلب از مر کشف
و من شمار جهات را شمار جهات است چون ست مستور نص شود منصور شود باسم
شمس اگر کسی در چ اسمان شمار کند شوند متحد اند در میان علویین در چ اسمان
شش است و علویین کدل وی چون متحد شوند پنج شود باسم سلیمان سی در سی
و پنج برده و او در میان با یکی یک بست بدان مر ا بسی در سی لام در الف سی است و پنج
دو ده نون است و مراد ان بت یک چهل است که میم باشد و او در یکری الف است باسم
علی نام پرسیدم او بت در عنا کو داشا دت بچشم و کفت مرا عین از چشم بر میاید و لی
باسم ان مرا نظام نکاد من چه شرف شد و بجان کهنه غلامش کمان نبرده که کرد دشان
دهند نامش کمان نبرده مراد ف ظن است و چون او بکرد نظام می شود افرا سیاب
افسر سر اب نام سر مهر جز به نکو تر ز بانی که عرب است بیان اکبی افرا سیاب شود معما
باسم امام ما در دل خویش نام دلبر دا نیم و در بیم در بان خانه خوانیم مراد از خویش ما
است و قلب او نام است و چون ما در ان در ا بد امام شود شعر در تصحیف تا نوی
بد بد و نکر د با در ان در بکانه کرد سمسم مرا د از سمسم تصحیف است یعنی یتیم یتیم
باسم عطا ای بحر بر کزیده که غواص کرده در بحر فکر خاطر در دانه پنج را در شش
در است مهره فکرم که نام کیست پنجی کر فتد از دو طرف نقش پنج را مراد از پنج او
نیست که نه است و از پنج را مراد است و نقش ان یکی عین است که مصحف عین است

چون سر اب بر نکو تر ز با

و یکی الف

وبکی الف است **حاجی محمد** در کعبه وصالت کرمی دهند باد ارکان حج تمام
کن و شکر حق گذار ارکان حج ح وجیم است مراد از تمام کردن آن است که ح و ج را جیم
کنی و مراد از شکر حمد است **باسم** شهاب آن نیمه مرد لی تمامش در شب مطلب
نشان نامش نیمه مرد است و تمام آن ها است چون در شب دید شهاب شود
باسم احمد صباح مرد چه بی صبر بابی از غم باد بنام دوست صبوحی کن و شراب باد
صباح مرد چه بی صبر شود احمد شود **باسم** قطب اشک خونین در کریبان خواهم
پنهان کنم قطره بی ده رفت در دامان محبوب افتاد چون قطره بی ده بر دامان محبوب
که باء است افتد قطب حاصل شود **باسم** قاسم بطرف در مزشرف هر که اشنا باشد
در بسم نام برادر اگر بقا باشد چون باد در اسم قاسم باشد قاسم باشد می شود **باسم**
کمال قصر قدرت شرف هنگام وصف آن کسل کو بد سماوی هست عجز چون از
کسل سر نام گفته شود کمال شود **باسم** هاشم دوشینه لبم چه دندانمت می گفت
چشم تو چها کرد لب بادم گفت چون چشم جاکند هاشم می شود **باسم** خضر خرابی
دارد باشد ضرورت ورت بود در نام کن باد چو خرابی داشود در ضرورت
ورت بود خضر حاصل شود و هو الناظر **باسم** جلال تا صبت دولت تو رمبق صبا
شده بر جان خصم تیغ تو کوه بلا شده کوه یعنی جبل بای ان لا شود جلال شود **باسم**
ابو المکارم او بی دل است و مهر در عالم پدیده است کارام جسته دور از اد سر و خویش
چون او ب ابو شود و مهر کرعین است در عالم پدیده آنچو الم شود و کارام کدار اده سر وی
که الف دوم است که بغیر ی نبشتار است بود کارم شود **باسم** خلیل الله صورت حالی
کند و دار د و کان دارد شرف کمال باشد ابله و ابکم خرد در وصف ان صورت حالی خالی

دل شوق

بنشتر

الیته

است بجاء مفتوحه و چون از الف که روی اوست دور شود خلی شود و لام ثانی و الف
لام از لا حاصل شود و تمام از اب بلد کرا و اب کم شود باسم کریم فدا کرا بد بقتل
من زقدیم نیست این شیوه بدعتی محدث چون از قدیم کرا بد کریم شود باسم بقا هد
همه تو و بود باو داند رسم و ره عاشقی کجا داند در خرقه اش این غل کران خدا بکند
دود لق معانی نیست خدا داند چون دق از دلق معانی بفتد لقمان می شود باسم
کمال است این بر عالم افشان کو سر و پای ندارد هر که نام و نشان خواهد این سخن
بر دل نگارد است این کر است عالم بی سر و پا ال است باسم بها مشو فریفته دور
چرخ دو لابی در این سرا چه نشینی که تا خبر نیابی جهان بی سر و پا که خاک بر سر تو
بباد عدم بود هد بی ابی چون تو اب بر سر جهان بی سر و پا باد اید و تو بباد دود بها شوی
وی تو اند شد که مراد از بی سر یعنی با سر باشد و چون بی پا شوی بها شوی و باسم هر نا
احمد و مهر محمد از بهر معانم سخنی هست بذکر کنم که جهان بجو بنا هی جز سکر مخواه
کنار بار و انکه لب اب چون جمع شوی هیچ مکو الا شکر از کنار اب بکد فعه الف مرا
است و بکبار میم و مراد از شکر حمد است باسم همام و هاشم و هشام از مهر تو تا
تا بک سر مود در دل ما هست ما دانر غم مهر نراند بشر ما هست از سر مو بکد فعه
میم و بکد فعه شین مراد است و دل ما هام است باسم مجد الدین و فلح الدین
روز مستی نهاده ام بجدال تا کنم ابتداء صوت وحال هر زمان نکته ایست مر شرف
همه از دین هوی سد بکمال دوی مستی میم است چون بجدال سد مجدال شود و
اکر نا ابتدا شود تاج دال شود و چون هر یک بدین کامل شوند مطلب حاصل شود
باسم حسین کران هر یک از مصر عین بیرون می اید فی سحر چون کشت نهان راز

او کرد

او کرد نهان وقت نازک بود در وی سر بجد شد میان نی سحر ناگاه یعنی مقارن
رحمن است چون دانهان شود حسین شود **باسم** غمام و هام و عمر و عماد و عمید و
شمس ما ایم بحزمی میان غم تو بر چهرهٔ جان نقش نشان غم تو ما دار کرم چند دارے
بشمار باشم سر سودا زده کان غم تو ما چون میان غم در اید غمام شود و چون ان
غم هم اراده شود هام شود و نقش غم بر چهرهٔ چون روح نشیند عمر شود و چون ما میان عمید
در اید عماد شود و چون می در اید عمید شود و چون سین که سر سودا زدگان است با شم
شود شمس شود **باسم** ملک کیخسرو در صورت ملیخش کلک زن در بری زد نقاش
صنع و احرسر و قد امدش راست چون کلک در بری در صورت ملیح در اید ملک کیخ شود
و چون احرش قد شود که سر راست ملک کیخسرو شود و می تواند شد که کلک بدل
در صورت ملیخش در اید ملک کیخس شود و چون احرش کمسر که معنی ان معنی در است
شود ملک کیخسرو شود **باسم** بخم چمسر سرو تو دامن کشان می چمید چمن از شرم
بر سر کشید چون دامن از شرم بر سر کشد بخم شود **باسم** علی تا عقیق همی در بدلب
لعل تو را قاف تا قاف دهد بهمتش مشتری است چون عقیق لام را بپیوند و دو الف
خود را دهد علی شود **باسم** بهرامان چون دل ارام در میان اید کر بنا شی تو هم دلا
شاید دلا رام که در میان اید و دلا رفت بهرامان شود **باسم** بهرام ماره بسرای
دوست بردیم بنام در پیش سرای بار کشتیم تمام پیش سرای ماره باست چون
بار کشت بهرام شد **باسم** مجی دانی که کشتی است در قعب ستبزه کاد او را بزم زنده
دلان زنده در میاد چون زنده که حی است در وی اورده شود مجی شود **باسم**
شهاب ماه چون با بر کرد همعنا هر دو را بگذار و نام یار خوان از ماه شهر مرداد

وچون رای او وفای ابر گذاشته شود شهاب شود باسم نصیر دائما فکر
شر نماند وه دلداری بود چون نصیب اوست می کوشد که ان یاری بود چون ان با
یعنی با نصیب رشود نصیر شود باسم شنج از جوانی چه در رکن شت شرف
دلد پیری بکنج خلوت نشست چون در یعنی با باران شباب برود شین ماند و ثلث آگ
یعنی شب باء است و کنج خلوت خاء است باسم بخمر نور چشم است نام دلبر من
باد راوی نافع از نکنی راوی نافع ورش است وچون از نور چشم افتد بخم شود باسم
محمود صورت حال از چه دان مخدوم پنهان داشتم داخر ش اکثر بدل کفتم بجان بکاشتم
مراد از صورت حال نقطه خاء مخدوم است و اکثر اخر ش د و م است چون بقلب کفته شود
مود شود مطلب حاصل شود باسم امام حسین ثلث حسن زوج فردی را که جنس
سدس او بیشک از حد عدد بیرون بود تضعیف کن برمراد خویش باور بکن
ثلث مال ضرب کن چون ضرب کردی انکهش تضعیف کن سدس عشران باز
دان و هر دو را جمع کن نی نی که نصف و ثلث را و تحنیف کن کعب غیر جذر طاق
برون اری بفکر اند دو پیوند وچهار و پنج را الیف کن با محاسب کفتم اند علم او
اسمی برمز کو امامی را بعلم خویشتن تعریف کن زوج فردی که جنس او سدس او
از حد عدد بیرون باشد یعنی یکی باشد سوا است و ثلث جنس او بعد از تضعیف
پس تضعیف کنی الف است وچون همان ثلث جنس را بر ثلث سی ضرب کنی ۲ هم حاصل شود وچون سدس
وعشر ثلث سی را یعنی شش نصف و ثلث از ان بفکنی با ز الف ماند و کعب غیر جذر طاق
وجذر طاقی مجموع هم است و مراد از چهار و پنج ده است که می باشد و از جمع مجموع
امامی حاصل شود فائده بدانکه اعداد زوج بر سه قسم است زوج الزوج و زوج

الفرد

الفرد و زوج الزوج و الفرد اول الی تکمیل و انقسام منتهی بواحد شود و دویم
الی تکمیل منتهی بواحد نشود و باده از یکدفعه هم منقسم بمساوین نشود فائدة
بدانکه اعداد فرده را چون بنظم طبیعی جمع کنند مربعات اعداد متوالیه حاصل کردد
و اوتاد را چون بدین طریق جمع کنند مربعات باعداد و ایشان حاصل شود فائدة
هر عددی را چون از واحد تا ان عدد بنظم طبیعی جمع کنند حاصل را کمال ظهوری ان عدد
کویند و کمال دودی هر عددی مربع ان عدد است و ایضا در رسالهٔ شرف ظاهر می شود و ان
است که کمال شعوری بادوی یکی باشد **معمّا باسم امام** العدل بجدل شد از ان امروز
لب لعل شرف کوهر نام تو و انظم چه دُر ساخت صدف دو لب لعل دو لام است چون
لعل بجدل یعنی لال دو لام یعنی لام لام بر دو امام شود **معمّا باسم جمال** چون
سادبان هوکفت احوال مهدان ماه والد بسوخت اما خیر است احمد الله از احوال محمد
چون والد سوخته شود احمد بماند **دعاء** بجهة فرزند که بیمار باشد مادر بوالا بام
بام رود و مقنعه از سر بردارد و موی سر باسمان کشوده و بکوید اللهم انت اعطیتنیه
و انت وهبتنیه فاجعل هبتک ایوم جدیدة انک قادر مقتدر و هرکاه و زن عرعر نذر
بهتر انستکه بعد از دعا ترجمهٔ ان را بانی کرداند نیز بکوید که فرزندش شفا یابد
انشاء الله تعالی **دعا توسّل** بحضرت کاظم ع بجهة جمیع دردها خصوصا درد چشم
مجرب است بکوید اللهم بحق ولیک موسی بن جعفر الکاظم ع الا سلمتنی فی جمیع حوائجی
ما ظهر منها و ما بطن یا جواد یا کریم و صلی الله علی محمد و آله اجمعین **دعا قل نسوه**
سه دفعه بر بیمار بخوانند یا بنویسند بسم الله الرحمن الرحیم بسم الله الملک الحق المبین شهد
الله انه لا اله الا هو و الملائکة و اولوا العلم قائما بالقسط لا اله الا هو العزیز الحکیم

ان الدين عند الله الاسلام نور وحكمة وسلطان وهيبة ورحمة وحول وقوة وبرهان
وقدرة وقوم لا اله الا الله ادم صفوة الله لا اله الا الله نوح نجي الله لا اله
الا الله ابرهيم خليل الله لا اله الا الله موسى كليم الله لا اله الا الله عيسى روح الله وكلمته لا
اله الا الله محمد رسول الله وحبيبه لا اله الا الله علي ولي الله اسكن ايها الارض باذن الله
الذي سكن له ما في السموات وما في الارض وهو العزيز الحكيم وصلى الله على محمد واله
الطاهرين **دعاء تربت مقدسه** بجهت دفع ناخوشيها وامراض چون بقصد شفا قدري
تربت بخورد وبكويد بسم الله وبالله اللهم رب هذه التربة المباركة الطاهرة ورب
النور الذي انزل فيه ورب الجسد الذي سكن فيه ورب الملائكة الموكلين به اجعله
لي شفاء من كل داء وسقم كذا وكذا وان مرض دانام ببرد پس بقدر نخودي بخورد ودر
بعضي روايات وارد شده كه در وقت خوردن اين دعا را بخواند بسم الله وبالله اللهم
اجعله لي رزقا واسعا وعلما نافعا وشفاء من كل داء انك على كل شئ قدير اللهم رب
هذه التربة المباركة ورب الوصي الذي وارثه صل على محمد وال محمد واجعل هذا
الطين لي شفاء من كل داء واما نا من كل خوف پس بقدر نخودي بخورد وبكيرعراب
بعد ازان بباشامد وبكويد اللهم اجعله رزقا واسعا وعلما نافعا وشفاء من كل
داء وسقم كه انشاء الله شفا يابد **اكر خواهي** كه هر كز تب نكني در هر صبح وشام اين دعا
حضرت فاطمه ع بخوان كه مشهور بدعاء نور است بسم الله الرحمن الرحيم بسم الله النور بسم
الله نور النور بسم الله نور على نور بسم الله الذي هو مدبر الامور بسم الله
الذي خلق النور من النور وانزل النور على الطور في كتاب مسطور في رق منشور بقدر
مقدور على نبي محبور الحمد لله الذي هو بالعز مذكور وبالفخر مشهور وعلى السراء و

الضراء

الضراء مشکور وصلی الله علی سیدنا محمد وآله الطاهرین طریقه دیگر آنست که
دو ماه نیشاد و می میکیری اب باران را پیش از انکه بزمین برسد هر یک از سورهٔ
حمد و آیة الکرسی و قل یا ایها الکافرون و سبح اسم ربک الاعلی و معوذتین و قل هو الله احد
را هفتاد مرتبه بخواند و هر یک از لا اله الا الله والله اکبر و اللهم صل علی محمد وآل محمد را
نیز هفتاد مرتبه میکوید و هفت دو صبح و پس از ان می اشامد هر ناخوشی که باشد
خداوند عالم شفای میدهد و هر کاه در چشم چکانند ناخوشی چشم را زایل کند و اکر
محبوس بیاشامد خلاص شود و وسوسهٔ دل ببرد و عداوت و بد کوئی مردم را نسبت
باشامنده زایل نماید و اول نیشان ماه دومی در این اوقات تفریبا بیست و چهارم
نود و دو است و نیشان سی و دو است **دعا تصدق دینار** بجهة بیمار چنانست
که یکدینار شرعی که چهار دنک نیم مثقال صیرفی است را نظر بکیرد و اینده عا را بخواند
بسم الله الرحمن الرحیم اللهم انی اسئلک باسمک الذی اذا دکوت به سجدت له الملائکة و سبحت
و بالاسم القدوس القدیم و بالاسم المخزون المکنون و بالاسم الذی سمیت به نفسک
و بالاسم الذی سمیت به نفسک و بالاسم الذی هو مکتوب علی سرادق العرش و بالاسم
الذی هو مکتوب علی سرادق الجلال و بالاسم الاکبر الاکبر و بالاسم الاعظم الاعظم المحیط
بملکوت السموات والارض و بالاسم الذی مشی به الخضر علی الماء فلم یبتل قدماه و
بالاسم الذی کشفت به ضر ایوب و بالاسم الذی وهبت به لزکریا یحیی ان تشفینی من مرضی
الذی انا فیه پس ان دینار را به پنج نفر یا بیشتر از مستحقان که سید باشند تصدق
کنند مکر اینکه بیمار سید باشد که در اینصورت بسید غیر سید میتوان داد **دعا**
کندم بجهة بیمار یکبر یکصاع کندم و بیمار را بر پشت بخوابان و کندم را بر سینهٔ او

بر بزو نشاد کن و بکو تا بکوید اللهم انی اسئلک باسمک الذی اذا سالک به المضطر
کشفت ما به من ضر و مکنت له ما فی الارض و جعلته خلیفتک علی خلقک ان تصلی
علی محمد و آل محمد و ان تعافینی من علتی این بیمار را بکو تا درست بنشیند و کندم را
جمع کن و بار ابند عار ا بکو تا بخواند و کندم را چهار قسمت کن و هر قسمتی را بیک
جا بده بار بکو ابند عار ا بخواند و **عاکوسفند** بجهة بیمار بگیر کوسفندی بنیت قسمتی
بجهة بیمار و سر نوبت ابند عار ا بخوان و بر دهان کوسفند بدم و در حین ذبح بنین
بخوان اللهم ان هذه الشاة لک و من هنلک و کرمک و صل الی و انا اهدیها بعبدک
فلان بن فلان اللهم ان هذا فداؤه لحمه بلحمه و دمه بدمه اللهم تقبل منی کما تقبلت
من خلیلک ابرهیم عن حین فدی بولده اسمعیل بحرمة محمد صلی الله علیه و آله اللهم ان
هذا فداؤه فتقبل منی و بعد از ان بکو الله اکبر الله اکبر الله اکبر بسم الله الرحمن الرحیم
و ذبح کند در محل خالی که مسقف باشد و خون را در کودی کند در موضعی که
مردم پا ننهند و سر کین را خاک کنند و دو دست و پای او را از پوست جدا کنند
چنانکه پوست دو دست و پا بمجموع یکپارچه باشد و سر یکپارچه و پنج در شکم
یکپارچه کران هم جدا شده باشد و گوشت را پنجاه و هفت پارچه کند و در میان
پوست نهد و هر یک پاره را بنیت فقیری بیرون او رد و بهمان کس که بنیت او بیرون
او رده بدهد تا شصت کس تمام شود **شعر** رایتها ملتقیة و کساخوف
من الکاشح و الطامع قلت لها من انت یا هذه فقالت انا السادس فی السابع یرید
انها السادس من الکافات الثنائیة فی سابعها المجموعة فی بیت ابن سکره و هو جاء
الشتاء و عندی من حوائجه سبع اذا القطر جاجاتنا حبسا کن و کبس و کانون و کاسر

طلا مع الكباب وكس ناعم وكسا للحاج مؤرخ الحزين يا قوم ان نفق مؤمن وادى
للّٰه وبا يجاذى كل من كفرا وان فيما تلاه المصطفى كذبا لو احضر عندى والافتراء ندا
ولا ارى لعلى بعد ما سبقوا خلافة وهو ما لا يوشك فيه ترى وانى لا ارى الحنين قد قطعا
دهرا وقد عدلا فى كل ما امرا عليهما رحمة الله العلى فقد كانا على الحق حتى جاء ما قدرا
واغضب الحق مع انى اقاتل من يقل الا لله لا عنى كفرا واشرب الخمر فى جهر ولو امن
بلوم شاربها الا وقد عذرا ومرة ذات بعل بعد ثانية الولى لكمها واللوم قد عثرا
وجاز عندنا قتل العجوز ولا جناح فى الاكل منها قل او كثرا والاكل منها اذا ما كان قاتلها
اهل الكتاب ومن والاهم حضرا والاذن من بول البعير عن النبى صلى الله قد صدرا
وقد ارى لصبى بل اغانيه ما مسها شبى لسان فاه فكرا ولا صيام لمن فى صومها ضحكت
وقد يرى الضحك منها فيه منتظرا وشاع ان ليس للعدو وسعته الافطار تطعما وخبر القول اشهرا
ومرة قتلت فيلا على جمل تقبض منه وتصلى فى غد سقرا وقاتل الوحش قد تقبض منه
امر عجيب فيه لمعن النظرا وروثة عوضت عنها بدنى فظل صاحبها بالخسر مشتهرا
هذا الذى ما الهى نحن قائله وانت تعلم ان الحق ما ذكروا اقول اللاه اسم فاعل من لها هو

والمراد بالكذب فى الافتراء لفظها او ما وقع بطريق الحكاية مثل ان اكل الذئب فى النفى
لا ارى متعلق بالقيد اعنى البعدية والفسخ من الاضداد والمراد العدو اكما ان العدل
العدو ولعرطا عند الوثن وعلى للضرر والرحمة سيد البشر والحق الموت والخمر العصير العنبى
والبعل نوع من النخل والعجوز الثور والعجوز الثانية الناقة الحلوب والنسل العقب
والضحك الحيض والمعدود المخنون والفيل الرجل الخفيف العقل المتكبر والوحش الرجل
المتوحش والروثة الانف ومقدمه للحاج مؤرخ بادهر ومعنى فظل بل النوى بدنى

باد هرزه عنی فوالله لواهلکنی اسفا لتفرعن علی السنن من ندم حکی انه دخل رجل
مجلسا فیه مولنا خلیل القزوینی و ابو الحسین الخوارزمی فقال له مولنا خلیل
الیوم کم قلت من الاکاذیب الی الان فقال ما کذبت الی الان الا عشرة فقال هذا هو
الکذب الحاد بعشر فقال ابو الحسین بل هو الثانی عشر لان کذبه قوله ما کذبت ابدا
یکون لو زاد علیه و لا اقل من واحدة شبهة ان کان میزان عدل معلقا فاذا محت
تقوم کفتاه متساویین فاذا جذبت احدیهما الی تحت ثم خلی عنها یتحرک کلتا الکفتین
علوا و سفلا علی التبادل مدة یقومان مستویین و مقتضی البرهان ان تقف الکفتان
بعد الجذب و التخلیة احدیهما سفلا و الاخری علوا لکونهما متساویین فی الثقل و حرکة
العالی الی السفل موجب لان یکون اوبد ثقلا علی الساقل و لیس کذلک واجیب بان الکفتین
متساویتان و معادلتان فی المیل بالطبع الی الارض و انما تحرکت احدیهما الی العلو
و الاخری الی السفل بالقسر لا بالطبع و اذا زال القاسر عادتا الی ما هو مقتضی الطبع و
الاصل أون و ای سروخوش اندام من ای نخل بومند وی لنج کن کام من ای
ماه شکرخند ای دل ز تو بند چیر یوسف نبرادد وی جان بتو خورسند چیر
یعقوب نفرزند و له نغمه سرای چنم سالها است نالهٔ کنج قصم اوز واست و له
صبا ز من بجریفاد بردست ازار بکوکه کارکنان فلک نه بردستند مترس داشهدا
که ساکنان سپهر کشاده تو دستها اسمان بستند صبا اچهر من کفته ام امید
دد کوشش باد و اچهر از غیر شنیده آست فراموشش باد لغز با سم جمل ای حکیمی که ذ
کلاک تو اکر نقطه فتد بروخ جمله نشینان فلک خال شود چیست ان نام که بر حرف
نخستش لفی کو ذ بادت کنی ای حنرو دین دال شود و رفصیحی بخرد باقی ان لفظ

بوزرك برزبان برگذارند بقین لال شود باسم بهشت چهار حرفست نام مطلوبی
که تمنای اهل عالم کشت هست جاوی چنان عجب که از و دو اگر بفکنی بماند هشت
باسم حوت برادر دل دزد انکه کمی دارد وصال با حبشی چهره کاه سیم اندام
اگر مصحف و نیستی کجا دیدی کسی پیاله ز دین بطشت مینا نام اگر تو قلب را
نصف قلب شش سازی بیاد و نکته از این دمزم فهم کردد نام بود شکستن
شرط ستون دین ازدی لقد دلک ان کنت من دوی الافهام مباش در طلب وصل
او که پوسته مصاحبست بخت حسود شاه کرام مراد از ذکوم است و مراد از مصحف او
جواره یوم است و قلب شش ۲ او نصفش یك و ستون دین نماز است و باقی ظاهر است باسم
خر بوزه از انبوهی ای کریمی که بوزمین امید هرچه دست از دستهای دست تو رست لغزی
کفتم که تشبیهش هست احوال بدسکال توچیست انکه از پارسی و تازی او چون
مرکب کنی دو حرف نخست در دمان هر که بشنود داند یکی از نامهای دشمن تست
باز چون باز پارسیش افتاد در کس مادرش چه سخت چه سست و انچه باقی
بماند تازیش هست همچون شمائلش بدرست مراد از شبی که خدمت تو
روی بختم باب لطف بشست داده بود ان عدو که بر کف دست پشت بهام از رکوع
ان جست بدان پخته شد کرفتی نرتو در بصره و نه من در دشت بد و هستد و
نیستی مرضا تا که مرفوع هست باشد هست ایضا انوری ای رای تو ملك شه معظم
پرمه و سال بخش ثانی ای کرده کلیم وار عدلت ابان خدای را شبانی حقا که شوی
بهمر و مرد دیما بموسم جوانی در دولت تو کرا است بنشا کان دولت نه بنشت جاودانی
باری همه سال شادمانی هست اب خت اصل شادی ما انچه فیلسوفان فاضل

کز فضل بکاند جهانی که معنی این لغز واجب پیدا کردن می توانی اراخر مهر تا
که کفتم تا اول سالش ادبرانی انکه بشهور و تا ایام معینش مهر ابهر بدانی
مراد از سه روز سال بخش شمس است و از ابان و مهر و ابر که ماه هشتم از تاریخ یزدجردی
است که در این تاریخ مهر ماه را سی کیرند و سی و هشت و بیست و پنج و پنج مسترقرا
بعد از ابان او بند و مراد از مهر شهریری است زیرا که مهر ماه هفتم این تاریخ و هفت
سی و بیست و ده می شود و مراد از ده ماه دیماه که دهم این تاریخ است سیصد است و چون
باخر مهر جمع شود شهری شود یعنی حقا که بری شهی می شود و مراد از بهمن دیباست
زیرا که ماه هفتم تاریخ دوعی است و در این تاریخ از این هفت ماه چهار ماه را
تشرین الاول و دوکانون و دوازده سی و یک کیرند و دو ماه را تشرین الثانی و بهمن
سی و شباط را بیست و هشت مجموع دو بیست و دوازده است و مراد از اب هم ماه
ابست و از دخت ماه رجب که هفتم هجری است و بنا بر رای بعضی که یک ماه هجری را
سی تمام و بکماه را بیست و نه روز کیرند رجب دو می شود و بقیه ظاهر است معما
باسم محسن اکر چه سیم باشد نقد کان بکاه سکه شد محتاج سندان
مح چون تاج سن دانستی محسن شود باسم قطب دکانی دل از جفای قلب و جیب
دیوانه است یکی مبتدا و یک نام از فرزدق است یک مبتدا و یک صدبازده می شود
باسم منصور بی روی مهی منت نهاد من ابهای یکدند زد در صوفی کو هست تو را
راهی مراد از در صوفی لفظی است باسم ابوالمعالی تا شرف دل بکوفت از تو و تشر
در طی ان محو شد زاغاز و انجام دو عالم نقش عم چون دل ابروی برداشته شود
ابوی ماند و مراد از دو عالم عالم است و ع اول و میم ثانی که نقش عم است چون بردا

شود المعالی بماند و چون با ابو ضم شد ابو المعالی شود **باسم جمال** ذکر جمال بنگ
داهستی طلبکار نخست او بجود دن بر مال دنیا نخست جود جمال است چون بر مال
دنیا جمال شود و چون دین با او آری جمال دین شود **باسم قصر** باد دو قصر او دنیا
نام بنگش گفته شد کو هر دانش با الماس تفکر گفته شد چون باد و قصر دنیا
باد قصر شود **باسم منوچهر** بی دی تو خود شید بوجهی منشید سر بطرف دی
تو دو تو چه بیند مراد او گر طرف جیم است چون تو چهره شود تو چهر شود و با یم
منوچهر شود **باسم علی** دیده را نیست سر اب بید ای بخت تا خیال تو قدم
در حرم دیده نهاد دیده بعنی عین و اگر سر خواب یعنی سر نوم باشد می شود و چونکه
قدم خیال الست در حرم او نهند علی شود **ایضا باسم علی** از نام بنگ دی دهد اهل
سعادت را خبر خود شید و ماه و مشتری مریخ بقانون دیگر و طریق استخراج واضح است
باسم محمد نگار اگر بفسون باو فا در آمیزد مباش غره که ناگه چه بخت بستیزد چه
ابد او لب شکر نثار جان بخشد چه می رود بسر پنجه خون دل ریزد حکایتی
که شبی ذر فتنش در باب کران اشاره پوشیده نام ان جزیره اسم در مصراع چهارم
در اید چون مراد ان نیزه و محی است چون می رود بر سران مریخ شود و مراد ان خون دل
دم مقلوبست که مد باشد **سؤال** ان قبل قد ورد فی الاخبار ان النبی ص کان
امیا و ان معناه لا یقرء شیئا و لا یکتب فکیف یجتمع ذلک مع حدیث الدواة و القلم
فی مرض موته قلنا یمکن ان یجاب عنه بانه و ان کان امیا الا انه قد یتمکن من القرائة و الکتابة
بالمعجزة او المراد انه تی بدواة و قلم امر ان یکتبوا لکم و الله اعلم **فائدة** سبب اینکه
الف کلمه در حروف تهجی زیاده نموده اند انست که الف حرکه داخل ان می شود و اینچه در اول

هر حروف

مرهروف مذکور است همزه است نه الف پس لا بد است در ذکر الف اد وصل ان بجرف دیگر
واختیار لام را نموده اند شده مناسبتی که میان او و الف است بجهة اینکه هر یک دل
واقع شده اند **فائدة** بعد چرخ تاسع از مرکز هوشع کومیت هر هزهر حمداد
هست جاناجاهلی و حاصل مجموع ۳۳۵۴۸۳۵۵ می شود **فائدة** در بیان
اشکال رمل شانزده است اول فرح و آن دو فرد و دو زوج و فرد است باین طریق
دوم لحیان و ان فرد و سه زوج است باین نحو سیم عتبه داخل و ان زوج و سه
فرد است باین طریق چهارم بیاض و ان دو زوج و فرد و زوج است باین نحو
پنجم نقی الخد و ان فرد و زوج و دو فرد است ششم عتبه الخارج و ان دو فرد و
زوج است هفتم حمره و ان زوج و فرد و دو زوج است هشتم انکیس و انسه
زوج و یک فرد است نهم نصره الخارج و ان دو فرد و دو زوج است دهم
عقله و ان یک فرد و دو زوج و یک فرد است یازدهم اجتماع و ان یک زوج و دو فرد
و یک زوج است دوازدهم نصره الداخل و ان دو زوج و دو فرد است
سیزدهم طریق و انچهار فرد است چهاردهم قبض الخارج و ان یک فرد و یکزوج و یک
فرد و یک زوج است پانزدهم جماعت و ان چهار زوج است شانزدهم قبض
الداخل و ان یکزوج و یکفرد و یکزوج و یکفرد است **فائدة** کثیرا ما یقع فلان
مصدر ثان او ثالث و نقل عن ابن الحاجب انه یرید بالمصدر الاول ما لم یرد فیه شیء
فان زاد فیه واحد فهو المصدر الثانی وان زاد شیئان فهو مصدر ثالث و هکذا بشرط
ان یکون من مصدر المجرد دون المزید و قد یقال ان المصدر الثانی یستعمل فیما کان له مصدر ان
ویصح ان یقال لکل من مصدریه انه مصدر ثان ای جاعل المصدر اثنین کما یقال فی کل من الاعیا

انر خامسهم ای جاعلهم خمسة وکذا فی الثالث وغیره **دفع دزدان غلبه** دزد وزد وشبنه
دروقت زوال بتوسید درمیناکشت بیاویزد غار قلیل ووضع المحل الرحمن بسم زبان
ولحلاو سهلا وبسم الله الرحمن الرحیم وقبل حجار والمرک وبحسی الا بسم غله فلان موضع
فلان زمین بنام فلان بن فلان **دفع شطه باغ وپالیز** بنویس بسم الله الرحمن الرحیم
ا ا ب ا ا ا ت ا ا ا ث ا ا ا ج ا ا ا ح ا ا ا خ ا ا ا د ا ا ا ذ ا ا ا ر ا ا ا ز ا ا ا س ا ا ا
ش ا ا ا ص ا ا ا ض ا ا ا ط ا ا ا ظ ا ا ا ع ا ا ا غ ا ا ا ف ا ا ا ق ا ا ا ک ا ا ا ل ا ا ا
م ا ا ا ن ا ا ا و ا ا ا ه ا ا ا لا ا ا ا ی ا ا ا ه ا ا ا ة ا ا ا بسم شطه باغ فلان بحق
سلطان وبحق حنان وبحق منان وبحق برهان لا اله الا الله وبحق سلطان **موقع الفه** تا میکده بان ومی بجام است کار من خسته دل بکام است تا مغبچه کان مقیم دبند
دردد بر مغان مرا مقام است دل از کف من ربوده ماهی کش مهر فلک کمین غلام است
دردام کسی فتاده ام کش مرغ حرم اسیر دام است ان به که منع عشق دارد ای واعظ
کو هر زه کدام است ای مجی که بدوست ره نماید اما بکدام نص حرام است دامی که بوا
عشق باشد دیدیم که دام تنک نام است انجا نه که باد اباد تا منزل دوست یکدو
کام است گفتند بسی فسانهٔ عشق وین قصه هنوز ناتمام است گفتم که بکردم
مسورا گفتا که بسوزمش که خام است درمیکده زان شدم صفائی کاین مدتی
منزل عوام است **قلم کاشفی بترتیب ابتث** ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷ ۸ ۹ ۱۰

فائدة بدانکه حروف بردو قسم است مفرده ومرکبه
مفرده عبارتست از ابجد مشهور ومرکبه عبارتست از ترتیب ابتث تعلیم اطفال

می نمایند و این هر دو را شرقیه نامند اول مفرده شرقیه و ثانی را مرکبه شرقیه
و حروف را بجهت دیگر منقسم بسه قسم می شود ملفوظی و انسر حرفی است که اخرش مثل
اول بنا شد و انسیزده حرفست و مابوقی و انسر حرفی است که اخرش مثل اول است
و انسر حرفست و سر دوی ان دو حرفی است و ان دوازده است **فائدة** ابجد
بر دو قسم است ابجد شرقی و ان طریق مشهور است و ابجد غربی و ان اینست که ص مهمله
را شصت گیرند و ض معجمه را نود و سین مهمله را سیصد و ظای معجمه را هشتصد و
غین معجمه را نهصد و شین معجمه را هزار و باقی بامشهور موافق است پس طریق ان این
است ابجد هوز حطی کلمن صعفض قرشت ثخذ ضغش و ابقی ابجد بود و قسم است ابجد
کبیر و همان مشهور است و ابجد صغیر و ان را فواضل الدور نیز خوانند و ان بابن طریق
است که هر گه حرف کدام دوازده زیاد تر است دوازده دوازده را ازان می افکنند انچه باقی
می ماند عدد انحنا میکنند و هر چه ان شصت نیز زیاد تر است شصت شصت را ازان می
افکنند و باقی را عدد انحنا می کنند و ان یک نا ده بر حال خود باقی است و شصت ساقط است
پس وضع ابجد صغیر بدین نهج است ا ب ج د ه و ز ح ط ی ک ل م ن س ع
ف ص ق ر ش ت ث خ ذ ض ظ غ هر عددی که بر حرفی است بعد از
وضع شصت است و انچه تحت است دوک تا اخر بعد از وضع دوازده پس از هر یک
تا هر اوازده حرف تا دوازده و شصت را انچه باشد می افکنند و باقی را می نویسند و
بدانکه دو ابجد دیگر نیز هست یکی ابجد سیطی و دیگری جامع اکبر و سیطان انست که
که مجموع حروف را بترتیب اعداد حساب کنند که مجموع بیست و هشت عدد شود بابن طریق
که ثای ده است و لک یازده است و لک دوازده است و همچنین تا غ بیست هشت

شود

شود و از این دریابد تر نشود و جامع اکبر آنست که هر حرفی را در هر مرتبه که هست از مراتب لوف گیرند پس الف هزار است و ب دو هزار و ی ده هزار و ک بیست هزار و همچنین تا غ هزار هزار **فائدة** بدانکه اهل عدد بجهة تسهیل از خواص اسمی را باکلامی را تکسیر کنند و تکسیر اسم باکلام آنست که حروف از بر سبیل تقطیع نویسند در یک سطر بعد از آن در اول سطر دوم حرف آخر سطر اول نویسند پس اول حرف این سطر را پس حرف ماقبل آخر را پس ما بعد اول را و هم چنین تا سطر اول تمام شود و بعد از آن در اول سطر سیم حرف آخر سطر دوم را و بعد از آن حرف اول را پس ماقبل آخر را پس ما بعد اول را تا سطر سیم تمام شود و بعد از آن باین نحو سطر چهارم را تا بسطری رسد که بعینه کد اصل اسم باکلام عود نماید همان عود را مام گویند و مکسر همان سطور بیست که قبل از مام است و عدد مجموع سطور قبل از مام را عدد تکسیر آن اسم گویند مثلا تکسیر کلام قل هو الله احد چنین است و تکسیر اسم منان چنین است پس در قل هو الله احد

ق ل ه و ا ل ل ه ا ح د	م ن ا ن	یازده سطر اول تکسیر است
د ق ح ل ا ه و ل ا ل	ن م ا ن	و سطر دوازدهم مام و در اسم منان
ل د ا ق ل ح و ل ه ا ه	ن ن ا م	سه سطر اول تکسیر و سطر آخر مام
ه ل ا د ه ا ق ل ل ح و ح	م ن ا ن	است پس تکسیر قل هو الله احد این است عدد
ح ه ل ل و ا ق د ل ه ا		۲۲۲ و عدد تکسیر اسم منان این است ۴۲۳
ا ح ه ه ل ل د ا ق و ا		
ا ا و ح ق ه ل ه د ل ل		
ل ا ل ا د و ه ح ل ق ه		
ه ل ق ا ل ل ح ا ه د و		
و ه د ل ه ق ا ا ح ل ل		
ل و ل ه ح د ا ل ا ه ق		
ق ل ه و ا ن ل ه ا ح د		

و این تکسیر که مذکور شد بدون صد و مؤخر است

فائدة استنطاق در حروف اهل اعداد عبارتست از اینکه عدد را بحروف مراورند مثل ۱۲۴ را گویند دبا و نوع

دیگر

دیگر انکه حروف را بلفظ در اورند مثل اینکه ا را کویند الف ج را جیم و همکذا

فائدة در اصطلاح عدد بین عدد هر اسمی یا صغیر است یا وسیط یا کبیر یا مضاعف یا خط یا کفو یا خاتم عدد صغیر عدد حروف همان اسم است یعنی شمارهٔ حروف مثل حسن سه و حسین چهار و هم چنین و چون هر یک را ده کیرند وسیط کویند و چون هر یک را صد کیرند کبیر کویند و نصاب کویند و چون یکی از عدد اسم کم کنند کفو کویند و چون کفو را در اصل ضرب کنند خاتم کویند و در صغیر و کبیر و مضاعف و خاتم اصطلاحات دیکر نیز هست و بتقسیم دیکر عدد اسمی هر اسمی را هر کاه در عدد حرفی ضرب کنند حاصل را عدد کبیر نهز کویند مثل اینکه در اسم حسن عدد اسمی ان که ۱۱۸ باشد در عدد حرفی ان که سه است ضرب کنند ۳۵۴ حاصل شود انرا عدد کبیر کویند و چون کبیر را در عدد حرفی ضرب کنند حاصل را اکبر کویند و چون اکبر را در عدد حروف ضرب کنند حاصل را کبار کویند و چون عدد اسمی از انکه در ان اصطلاح عدد صغیر کویند تنصیف کنند نصف ان را اصغر و نصف اصغر را صغار و نصف صغار را اصغر صغار کویند و هر کاه در اصغر و صغار و اصغر صغار نصف ان صحیح نباشد و حصه نماند کذارند حصه یکی زیادتر از دیکری باشد نصف کسر را ناقص و زیادتر را کامل کویند و نصف ناقص را ترک کنند و ساقط را اعتبار نمایند **فائدة** بدانکه اهل عدد چون شکلی را بعدد مملو کردانند بعد از تمام عمل ان شکل را لوح نامند و هر خانه از ان شکل را بیت کویند و سطری که از همین کاتب بکذارد و عرضی نامند و انکه از فوق بتحت رود سطر طولی کویند و بیوتی را که از زاویه بزاویه دیکر که مقابل او باشد رود قطر نامند

فائدة چون حروف بیست و هشت است مثل منازل قمر پس هر حرفی حصهٔ منزلی است

حاصل ضرب عدد حروف را کبیر کویند

حاصل ضرب عدد حروف را اکبر کبار کویند

وبر طبیعت آنها در سعادت و نحوست تابع است و چون بروج دوازده است هر یکی را دو حرف و ثلثی رسد

چنانچه در مثال و حرف هر برجی بر طبیعت آن برج منسوب باشد و تقسیم منازل بروج بحروف و ابجد ثابت است

نور	هفتم	ثلثان	ا	ثلثان	ا	ثلثان	ا	ثلثان	ا	ثلثان	ا	ثلثان	ا	ثلثان	ا	ثلثان	ا	ثلثان	ا	ثلثان	ا	ثلثان	ا	ثلثان
	دوم	ثلثان	ب	ثلثان	ب	ثلثان	ب	ثلثان	ب	ثلثان	ب	ثلثان	ب	ثلثان	ب	ثلثان	ب	ثلثان	ب	ثلثان	ب	ثلثان	ب	ثلثان
	سوم	ثلثان	ج	ثلثان	ج	ثلثان	ج	ثلثان	ج	ثلثان	ج	ثلثان	ج	ثلثان	ج	ثلثان	ج	ثلثان	ج	ثلثان	ج	ثلثان	ج	ثلثان
	پنجم	ثلثان	ه	ثلثان	ه	ثلثان	ه	ثلثان	ه	ثلثان	ه	ثلثان	ه	ثلثان	ه	ثلثان	ه	ثلثان	ه	ثلثان	ه	ثلثان	ه	ثلثان
	ششم	ثلثان	و	ثلثان	و	ثلثان	و	ثلثان	و	ثلثان	و	ثلثان	و	ثلثان	و	ثلثان	و	ثلثان	و	ثلثان	و	ثلثان	و	ثلثان
	هفتم	ثلثان	ز	ثلثان	ز	ثلثان	ز	ثلثان	ز	ثلثان	ز	ثلثان	ز	ثلثان	ز	ثلثان	ز	ثلثان	ز	ثلثان	ز	ثلثان	ز	ثلثان
سرطان		ثلثان	ح	ثلثان	ح	ثلثان	ح	ثلثان	ح	ثلثان	ح	ثلثان	ح	ثلثان	ح	ثلثان	ح	ثلثان	ح	ثلثان	ح	ثلثان	ح	ثلثان
جوزا		ثلثان	ط	ثلثان	ط	ثلثان	ط	ثلثان	ط	ثلثان	ط	ثلثان	ط	ثلثان	ط	ثلثان	ط	ثلثان	ط	ثلثان	ط	ثلثان	ط	ثلثان
		ثلثان	ی	ثلثان	ی	ثلثان	ی	ثلثان	ی	ثلثان	ی	ثلثان	ی	ثلثان	ی	ثلثان	ی	ثلثان	ی	ثلثان	ی	ثلثان	ی	ثلثان
		ثلثان	ک	ثلثان	ک	ثلثان	ک	ثلثان	ک	ثلثان	ک	ثلثان	ک	ثلثان	ک	ثلثان	ک	ثلثان	ک	ثلثان	ک	ثلثان	ک	ثلثان
		ثلثان	ل	ثلثان	ل	ثلثان	ل	ثلثان	ل	ثلثان	ل	ثلثان	ل	ثلثان	ل	ثلثان	ل	ثلثان	ل	ثلثان	ل	ثلثان	ل	ثلثان
سنبله		ثلثان	م	ثلثان	م	ثلثان	م	ثلثان	م	ثلثان	م	ثلثان	م	ثلثان	م	ثلثان	م	ثلثان	م	ثلثان	م	ثلثان	م	ثلثان
میزان		ثلثان	ن	ثلثان	ن	ثلثان	ن	ثلثان	ن	ثلثان	ن	ثلثان	ن	ثلثان	ن	ثلثان	ن	ثلثان	ن	ثلثان	ن	ثلثان	ن	ثلثان
عقرب		ثلثان	س	ثلثان	س	ثلثان	س	ثلثان	س	ثلثان	س	ثلثان	س	ثلثان	س	ثلثان	س	ثلثان	س	ثلثان	س	ثلثان	س	ثلثان
قوس		ثلثان	ع	ثلثان	ع	ثلثان	ع	ثلثان	ع	ثلثان	ع	ثلثان	ع	ثلثان	ع	ثلثان	ع	ثلثان	ع	ثلثان	ع	ثلثان	ع	ثلثان
جدی		ثلثان	ف	ثلثان	ف	ثلثان	ف	ثلثان	ف	ثلثان	ف	ثلثان	ف	ثلثان	ف	ثلثان	ف	ثلثان	ف	ثلثان	ف	ثلثان	ف	ثلثان
دلو		ثلثان	ص	ثلثان	ص	ثلثان	ص	ثلثان	ص	ثلثان	ص	ثلثان	ص	ثلثان	ص	ثلثان	ص	ثلثان	ص	ثلثان	ص	ثلثان	ص	ثلثان
حوت		ثلثان	ق	ثلثان	ق	ثلثان	ق	ثلثان	ق	ثلثان	ق	ثلثان	ق	ثلثان	ق	ثلثان	ق	ثلثان	ق	ثلثان	ق	ثلثان	ق	ثلثان
		ثلثان	ر	ثلثان	ر	ثلثان	ر	ثلثان	ر	ثلثان	ر	ثلثان	ر	ثلثان	ر	ثلثان	ر	ثلثان	ر	ثلثان	ر	ثلثان	ر	ثلثان
		ثلثان	ش	ثلثان	ش	ثلثان	ش	ثلثان	ش	ثلثان	ش	ثلثان	ش	ثلثان	ش	ثلثان	ش	ثلثان	ش	ثلثان	ش	ثلثان	ش	ثلثان
		ثلثان	ت	ثلثان	ت	ثلثان	ت	ثلثان	ت	ثلثان	ت	ثلثان	ت	ثلثان	ت	ثلثان	ت	ثلثان	ت	ثلثان	ت	ثلثان	ت	ثلثان
		ثلثان	ث	ثلثان	ث	ثلثان	ث	ثلثان	ث	ثلثان	ث	ثلثان	ث	ثلثان	ث	ثلثان	ث	ثلثان	ث	ثلثان	ث	ثلثان	ث	ثلثان
		ثلثان	خ	ثلثان	خ	ثلثان	خ	ثلثان	خ	ثلثان	خ	ثلثان	خ	ثلثان	خ	ثلثان	خ	ثلثان	خ	ثلثان	خ	ثلثان	خ	ثلثان
		ثلثان	ذ	ثلثان	ذ	ثلثان	ذ	ثلثان	ذ	ثلثان	ذ	ثلثان	ذ	ثلثان	ذ	ثلثان	ذ	ثلثان	ذ	ثلثان	ذ	ثلثان	ذ	ثلثان
		ثلثان	ض	ثلثان	ض	ثلثان	ض	ثلثان	ض	ثلثان	ض	ثلثان	ض	ثلثان	ض	ثلثان	ض	ثلثان	ض	ثلثان	ض	ثلثان	ض	ثلثان
		ثلثان	ظ	ثلثان	ظ	ثلثان	ظ	ثلثان	ظ	ثلثان	ظ	ثلثان	ظ	ثلثان	ظ	ثلثان	ظ	ثلثان	ظ	ثلثان	ظ	ثلثان	ظ	ثلثان
		ثلثان	غ	ثلثان	غ	ثلثان	غ	ثلثان	غ	ثلثان	غ	ثلثان	غ	ثلثان	غ	ثلثان	غ	ثلثان	غ	ثلثان	غ	ثلثان	غ	ثلثان

فائدة در مطاوی این کتاب گذشت که حروف بیست و هشتگانه ابجد هفت نادی هستند و هفت هوائی و هفت مائی و هفت خاکی و ضابطه آن است که حروف ابجد چهارگانه اول و آخر دوم و هم هوائی و هم مائی چهارگانه خاکی بترتیب عناصر چنانچه در این جدول ثبت است و اعراب حرف نادی فتح است و هوائی جر و مائی ضم و خاکی کسر و طبع هر حرفی موافق عنصریست که بان منسوبست مثلا آ حار و با یابس و ب حار و رطب و هم چنین در بعضی از رسائل بوینضظ را مضموم گفته اند و اهطفشد را مفتوح و جز کس قصطد را مکسور خوانند و دعلع خ را مجزوم و اگر دو اول مرکب حرفی مجزوم افتد بقاعده الساکن اذا حرک حرک بالکسر باید عمل نمود و بعضی گفته اند که هر حرفی که بعد ان الف باشد مفتوح و بعد از ان واو مضموم و یاء مکسور والله اعلم فائدة اعداد این حروف هر یک منسوب بعنصری و بطبع ان هستند و طبع هر عددی موافق طبع هر حرفی است که بان عدد است مثلا یک اثنی و دو هوائی و سه آبی و چهار خاکی و هم چنین تا آخر و هر عددی که مرکب است از یک و دو یا یک و سه خواهد شد و بالعکس هم.

بترتیب چهارده

نادی	هوائی	مائی	ترابی
ا ه	ب و	ج ز	د ح
ط	م ی	ن ک	س ل ع
ف ش	ص ق	ث ر	خ
ذ	ض	ظ	غ

طالع شخص مضبوط باشد اشکالی نیست و هرگاه معلوم نباشد بجهت تعیین درجهٔ
طالع شش طریق مسلوک است یکی طریقیکه در کتاب مفاتیح المغالیق مسطور است
واسم وان این است که اسم شخص مطلوب و مادرش را جمع نموده دوازده دوازده طرح نمایند
آنچه بماند از حمل ابتدا کرده بروج را بشمارند بجهة هر برجی یکی گیرند تا بهر برجی که
اسم منتهی شود برج طالع آن شخص است پس آن شخص را با اسم پدرش جمع کرده سی سی طرح
نمایند آنچه بماند ابتدا از اول برجی که طالع قرار شده بشمارند بهر جا که منتهی شود
درجهٔ طالع است و طریق دویم در بعضی از حواشی کتاب مذکور بنظر رسیده وان
آنستکه از اسم شخص مطلوب دوازده دوازده طرح نموده برج را بدست آورند
و سی سی طرح کرده درجه را پیدا نمایند باز هفت هفت طرح نمایند آنچه بماند
ابتدا بقمر کرده بهر جا منتهی شود کوکب مربی طالع قرار دهند **فائدة** در عمل اعداد
احتیاج می شود بدانستن طبیعت نام شخص و در نوشتن تعویذات تفاوت میکند
چیزی که بران می نویسند و دانستن اینها نیز در طریق مسلوکست یکی در مفاتیح
وان آنستکه طبایع حروف اسم را جمع نموده آنچه غالب باشد طبیعت اسم است و تعویذ
موافق را باید بر چیزی نوشت که طبیعت آن با طبیعت اسم باشد و یکی دیگر در جائی که بنظر رسیده
که از اسم چهار چهار طرح نمایند آنچه بماند ابتدا از آتش کرده طبیعت قرار دهند و سه
سه طرح نمایند آنچه بماند تعویذ عمل را بآن قرار دهند چنانچه اگر سه بماند چوب است
بروق هو بنویسند و دو بنائی است بر کاغذ بنویسند و یک معدنی است بر ابر
لوح آهن یا نقره یا مثل آن بنویسند و دو عمل دو روز متوالی بکوکب مربی است **فائدة**
اهل اعداد در عزایم میکویند باید دعوت مفاتیح اسما و ملائکه و کل بآن را دعوت نمود

نمود

نمود بفلان عدد چند و چون و هر اسمی مفاتیح و ملک و عون خاصی دارد و عدد
دعوت و ایام هر اسم مختلف است گفته اند مفاتیح هر اسمی اسم الله کداو باشد حروف
ان اسم باشد مثلا مفاتیح اسم حسن حمید و سلام و نور است و اسم موکل بان عدد
ان اسم است بتقدیم اکثر بان بادی ابل پس ملک حسن قحابیل است و اسم عونش عدد
انست بتقدیم اقل بان بادی وش پس عون حسن حبقوش است و عدد دعوت عدد اسم
مطلوبست که در حسن بکصد و هیجده است و عدد ایام دعوت عدد اسم اسم ملفوظی
مطلوبست بطریق بسیط پس در حسن هشت و دو است **فائدة** بسیط اسم عبارت از
انست که حروف از اکرفته و هر حرفی را ملفوظی از اعتبار کند مثلا در حسن ح در لفظ
حا است که ح و الف باشد و سین س و ی و ن و نون ن و و و ن است پس بسیط حسن
باین طریق است ح ا س ی ن ن و ن و بسیط اسمعیل باین طریق است ا ل ف س ی ن م
ی م ا ل ف ع ی ن ی ا ل م **فائدة** هر حرفی از حروف ابجد بروی از دو نهای
ماه داده اند باین ترتیب ا از اول است و ب دویم و ج سیم و همچنین تا غ بیست و هشتم
شعر چه باهم نشینند دارید صحبت بجائیکه نرد هوا باشد نرود عنیمت
شمارید ای وصلتان خوش دمادم باد یاد ای هجرتان بدل موکلی عشق آمد و بر ملک دل
زدجنبه کفتم کیست این کفتا عزرائیل کشتارم بیلاق سلطانی است این کفتم
عزرائیل کشتار ای عشق اما ملک دل بیلاق سلطان کی سزد قشلاق چوپانی است این
تبا کر کوهر طاعتی نسفتم هر کز و کر د کنه ذرخ نرفتم هر کز نومید نیم زبارکاه کرمت
و بواکه یکی داد و نکفتم هر کز خرم دمانی کز کوی ایمان تابوت ما را بانا له واه
باران همدم اوند و کویند الحکم لله الحکم لله حاکم تیغ باردد کوی ایمان کردن تهانیم

نسبت

الحکم

الحکم لله ایمن تقوی ما نیز دانیم لیکن چه چاره با بخت گمراه ما شیخ و واعظ کمتر
شناسیم باجام باده با قصه کوتاه المؤلف عشق آمد و شد بر ملک دل شاه زهد خرد دست
الملک لله معشوقه افکند از دوی چون ماه برقع بیکسوی الحمد لله من مانده محروم
از کوی جانان اغیار ایجاد رکاه و بیگاه دی توبه کردم از عشق خوبان از توبه
دی استغفر الله از پند بیجا و اعظ مرا کشت از من چه خواهی ای شیخ گمراه ای پیر
کنعان منشین که یوسف از جور اخوان افتاده در چاه سودای جانان از بام
من برد دوش شبانگه ورد سحرگاه کم شد صفا دی از راه مقصود بنمای راهی
ای مقصد راه از مرکز خاک تا نهم چرخ برین قهقفغ در مجمع شیخ بفرستاک شمار افلاک
خوانند افلاک نمی باشند فلک نهم کرانوا فلک الافلاک خوانند و فلک اطلس نیز هر شبانه
روزی یک دوره راطی کند و فلک هشتم کرانوا فلک ثوابت گویند روزی نیز ثانیه
سائل طی کند که هر بیست و سه هزار و هفتصد و شصت یکدوره طی کند فلک هفتم فلک
زحل است کم و دوری است شبانه روزی و دقیقه حرکت کند بما هی یکدرجه و
دوره سی سال طی کند فلک ششم کرمشتری در او است شبانه روزی پنج دقیقه
حرکت کند و دوره را در دوازده سال طی کند فلک پنجم کرمریخ در او است شبانه
روزی سی و یکدقیقه حرکت کند هر درجی پنجاه و هشت روز و دوره را یکسال
و یازده ماه طی کند فلک چهارم کرخورشید در او است شبانه روزی پنجاه و نه
دقیقه حرکت کند و دوره فلک را یکسال طی کند فلک سیم کرزهره در او است و
دوره فلک را یکسال طی کند و فلک دویم کرعطارد در او است چون فلک چهارم حرکت
کند و فلک اول کرقمر در او است شبانه روزی سیزده درجه و یازده دقیقه

حرکت کند

حرکت کند و دوازده درجه و بیست و هفت شبانه روز و نیم تقریبا حرکت کند **فائدة**
در طبیعت ستارگان زحل سرد و خشک است باوفاق مشتری گرم و تر است باعتدال
مریخ گرم و خشک است باوفاق شمس گرم و خشک است باعتدال ذهره سرد و تر است
باعتدال عطارد با هر کوکب که متصل شود طبیعت آن گیرد و چون بهیچ کوکبی نظر نبود
نداشته باشد خشکی میل کند مر سرد و تر است و معتدل **فائدة** بدانکه این منازل
بیست و هشتگانه مر بعضی سعد اند و بعضی نحس چنانچه از این شعر معلوم می شود
از منازل که بر این چرخ برین دارد جای انچه نحس است همین است که گفتم حاشاک
شوله و اخبیه صرفه طرف دبران بلده و ذابح اکلیل و دنبا ناسماک **فائدة** بدانکه
بسی که در تقاویم اوند ابتدای ان از اجتماع شمس و قمر است و دوازده ساعت
بست باشد پس هفتاد و دو ساعت بست بنا شد باز دوازده ساعت بست
است و همچنین تا باز باجتماع رسد بار بست است و اهل نجوم هر کوبند باید در دوازده
ساعت بست از جملهٔ مهمات احتیاط نمود که ابتدای کاری در ثلث اول ان زیان بجان
دارد و ثلث دوم بجاه و ثلث سیم بمال و بعضی در و ساعت بست را نیز احتیاط لازم دانسته
اند **فائدة** بدانکه اهل نجوم دوازده خانه هفت دایرهٔ کواکب هفتگانه قسمت کرده اند
و همچنین شبهای هفته و ساعتهای معوجه هر روز و شبی را و تقسیم ایام و لیالی بر
کواکب از این شعر معلوم می شود هفته ابجد هوز دار باو سرخ دیهل روز
دیهل سرخ شب سر سرخ علامت شمس است از روز یکشنبه که الف ابجد اشاره
بان است و رنشان قمر است از دوشنبه است که با ابجد اشاره بان است و همچنین
تا اخر و ساعت اول از ساعات معوجه هر روز و شبی را بکوکبی دهند که صاحب ان

و دو ذ باشب باشد ساعت و قوم بکوکبی کمود بخت ان است تا تمام شود فائدة
بدانکه بوجهاد وازده کانند که طالع مردمان و طالع سال افتد هر یکی دلیل بر چیزی
کند اول دلیل است بر تن و جان و روح و نفس و بدن و انچه تعلق بشخص دارد و
خانه و موضع که در وی زاده باشد و عمر و زندگانی و ابتدای کارها ثانی دلیل
بر کسب و مال و معاش و یاران و ثالث دلیل است بر برادران و خواهران و خویشان
و سفرهای نزدیک و نقل و تحویل رابع دلیل است بر پدر و عاقبت کار و املاک
و چیزهائی که در زمین دفن باشد خامس دلیل است بفرزند و هدیه و لباسها
و دغلها و شادی سادس دلیل است بر بیماریها و علتها و رنجها و بندگان و خدمتکاران
و چارپای خرد سابع دلیل است بر زنان و شوهران و شریکان و خصمان و معاملات
و مقصودها و دزدی و کم بختی و کم شدن چیزها و ثامن دلیل است بر مرگ و نکبت
و خوف و خطر و مال از جهت میراث تاسع دلیل است بر دین و علم و عبادت و طاعت
و خواب بدن و سفرهای دور عاشر دلیل است بعمل سلطان و پیشه و مادران
و جاه و حرمت و بزرگی حادی عشر دلیل است بر دوستان و معشوقان و امید و
سعادت و بنکوئی کار ثانی عشر دلیل است بر دشمنان و چارپایان بزرگ و عم و اندوه
و دندان میر حسینی شاه باز طبع را هوای دیگر است بلبل جان را نوای
دیگر است باز شهباز دلم پرواز کرد انچه در سم است اینکه باز اغاز کرد دوستا
من چه گل داد داغ این نسیم از باغ خلد اید مکرر طبع را الهام دوحانیست این
یا مکرر تلقین ربانیست این اینهمه رجحانات از جوی تو عقل داسر شته کوی تو
کفر و ایمان عرصه میدان تو کوی دلها در خم چوگان تو اتش شوقت جهانی سوخته

بی تو شمع هیچکس نفروخته خطبه بی نام تو خوانند این همه از تو من نامی ندانند این همه

ای پر از غوغای تو بازار دل حیرت و سودا ست با تو کار دل ای منزه از خیالات و گمان

ای منزه از اشارات و بیان چون کمال وافشم نادانی است چاره کارم همه حیرانی است

مهر خود کن تا بخوانندم همه داغ خود کن تا بدانندم همه بر سر کوی خودم خود سند

انچه من بکستم از پیوند کن بد بسی کردم نکو پندا شتم هیچ جای اشتی نگذاشتم

ای شب افروز سحرخیزان ترا هیچ شب بی دارم دل نامزد ای امید نا امیدان کوی تو

هر دو عالم را اشارتی سوی تو پیش از ان کز تن توانائی رود دستی کن و زندوسوائی درود

خاکدان دادم بجغد خاکسار شاه بازم کی کند صعوه شکار همدمی جستم بوون دین شکار

زانکه دلگیر است این محنت سرای چنگ از این ساز مخالف داشتم پرده این بینوا بگذاشتم

یکشبی مهمانم داد و می نرفت جنبشی بیگانه داد و می نرفت من بجان از دست تو پر تر فتم

بنگ بر زد هاتف دولت بگوش هر که در خوابست بیدارش کن وانکه مستی کرده هشیارش کن

شاهد دولت در آغوش خود ست دست زان معشوق هرجائی بدار چون تو بگذشتی از این بالا و پست

کلبنی بینی دران صحرا که هست در بر هر یک گلی خوش اختری بیخ او بگذشته از تخت ثری

شاخ او از لامکان سر زده سایه او عرش را بر سر زده یکجهان بینی بمعنی صد هزار

نوعروس فارغ از ننگ و نکاح گل بهر رنگی نموده شاخ او ای خوشا مرغی که شد گستاخ او

عشق شو انگیزد آید مرد را تا صلا در دی دهد آید درد ساقیا می ده که می سنگ است

هر کدائی میرد این مجلس کجا ست نغمه داود بر کش ساعتی از زبور خود بخوان چندا بیتی

خوش بنال ای بلبل شیرین سخن تا بکی دل بسته در برگ سخن بشکن این کو هر که مقدار تش نمانند

دو عالم یکجرعه دارد شرمسار مرغ زیرک باش بگسل دام و دار خانه بر سر فکن ایام را

چون تگ

چون نماند هوندار مدد نیز ای زبان بسته ره این صحرا مگرد بیشه پر شیر است از ان رو هین کن
چون بلنکان سوی بالا خیز کن ای عزیز خفته تا کی هنوز کاروان بگذشت و در خوابی هنوز
دود را کو هشم تو باشد توشه کن صاف شو تا کار این سخن در گوش کن پر تو عشق است مدار این فسانه نیست
اشنا داند که این بیگانه نیست شهسوار عشق چون لشکر کشد خواجه در خدمت چاکر کشد
عقل گوید جبه و دستار گو عشق گوید خانه خمار گو عقل میگوید پریشانی مکن
عشق میگوید که ناداني مکن عقل گوید کار سازی میکنم عشق گوید سر فرازی میکنم
عقل گوید که محمدی میکنم عشق گوید پارسائی میکنم ساقیا بگذشت یار و برگ زن
بلبلان را بلبل هر راز تو خیز ساقیا می ده که بزم آراستیم مست گشتم و ز جهان بر خواستیم
صبر کو جوازدل شیدا گه نیست نام هشیاری منه هر جا که نیست صوفیان صاف را آواز ده
عرشیان را شربتی هم ساز ده اهل دل را جمع کن تا می خوریم اخراند و مجهان تا کی خوریم
بزم کاه ما قلندر وار کن خاک را در دیده ها اکسیر کن ای نسیم صبح بر اصحاب من
خاکیان را آتشی بر جان زن ساقیا جامی که جان نو دهد بر دل شوریده داغ نو نهد
مست کن پروای هشیاری نیست این نمایشها که پندار نیست چار سوی نیستم اباد کن
از عبار هستیم آزاد کن خواجه در بازار پندار منه مبتلای ریش و دستار منه
رو قفای خود نهان و اشکار کز قفا خوردن بیند روی کار مذهب مردان بود جان باختن
با بلای هر دو عالم ساختن خوب گفت آن ممتحن با اهل دل عشق بازی نیست کار آب و گل
بنده از اد شو رها شو رها شو تا بیابی قدر این درگاه را ای سلیم القلب شو از خاکیان
تا نیندیشی که پندار تو کیست نیست کشتی هیچ دعوی را بهند عمر بگذشت این عمارت میر خند
کنج خواهی در خرابی کام ران اتش اندر بیخ ننگ و نام زن ای نوآموز دبیرستان عشق

جهد کن تا کردی ایجد خوان عشق ساقی ار مدجام جان افروز داد بلبل از مژده تو رود داد

عندلیب باغ وصل شوق دوست اهل مجلس را برون برد از پوست کرد هستیها ز دامن رو شست

پای همت بر دو عالم کوفتن حاضران را جمع بکرنا مده شیشه اعیا بر سنگ آمده

مجلس خاص است جای عام نیست بخته باید که کار خام نیست حرفهای کژ مژ ده جانان رسید

بوی پیراهن سوی کنعان رسید این مفرح بهر هر نخوت نیست لاپوان جز دل پر نور نیست

عالمی شفته سودای او پاک از این بی کوهران دریای او این کدایان را که بینی بی خبر

خود پرستان را ز ایشان در کند ساقیا جام صبوحی در دهت کز می و شبین مراد دسرست

خیز تا بکدم که جیحون در کشیم نقطه بکر دو کون از سر کشیم عالمی بینم دل ببدل همه

طالب دریا و ساحل همه ساقیا می ده که این افسانه بود آنچه گفتم وصف و هنجانه بود

طول و عرضی خواندیم نامه را مصلحت نامد شکست خامه را شیخ عراقی

جبذا عشق و جبذا عشاق جبذا ذکر دوستان عشاق عشق بر هر دلی که سر بزند

جمله دعوی و عقل برهانند انما العاشقون اذ بوحون عند باب الحبیب مطرحون

ای که عاشق نئی حرامت باد زندگانی که می دهی برباد لذت عشق عاشقان دانند

پاک بازان جان فشان دانند ساقیا باده صبوح بده عاشقان را غذای روح بده

ای که بر باد لعل نجوبیت بادها خورد دستم از تو بیت نفسی باز پرس مستان را

راحتی بخش می پرستان را سوختم سوختم درانش شوق بی خودم کن دمی ز باده ذوق

تا بکوی تو راه بر گشتم جز تو از هر چه بود بر گشتم ای غم تو مجاور دل من

دور دور مانده غم تو حاصل من تا دلم مبتلای تو باد تا مرا بنده در فنای تو باد

مرحبا مرحبا محبت دوست کز درون فتحها ز پوست دلم از جز تو خانه خالی کرد

با تو سودای لاابالی کرد اشکار اکنم نهان تا چند دوست می دارمت بدین بانگ بلند
مشکن ایندل چنانچه عادت تست که همانجام در حمایت تست مرحبا مرحبا نسیم صبا
خبر از دوست چیست بامن بگو حال ما بین با بین پرستا باز گو تا از اینچه میدانی
اینچنین هنوز نگذارد یا عزیمت بدانطرف دارد هیچش از بیدلان بیاد اید
با خود اینسو بدوستی اید یا رب او تخم مهر ما کارد با خود ان ما فراغتی دارد
خواطرش ما بل و فا با ماست یاد لش را سر جفا با ماست هیچ داند که حال ما چونست
یار ما خواطرش در کون است جز مرادش مرا مرادی نیست غیر از این خواطری و یادی نیست
ان تو در دم چه در نهاد بود من کیم تا مرا مراد بود لعل بختم یار شود یار من یار شود
و در جان و دلم اند سر اسکار شود دود اول دل خود چون پی قربان بدم گفتم ایصید بیا دام کرفتار شود
بخت من خفته و اید بود امیدم ان که از این ناله و فریاد تو بیدار شود میکشی و کنهم نیست بخنجر خشونی
دار دانکس که تواند و ستمکار شود ساقیا زاهد بیچاره بود غره مشو بد هش چرخ عنان باز که هشیار شود
بر رخ دل بکشا در دی از کشور عشق تا مکر فارغ از این عالم بیدار شود ستم اند تو نیست علاج دل ما
چاره درد دل ما بسر در شود جان هوای سفر کرده صفاهان بخدا بکدر از هستی خود بلکه بکبار شود

فائدة طلوع برج ساعتش مفصل کفتم مجمل صیاک آل بطب مجبان دبک هوبل **فائدة** بدانکه انواع خطوط و الفاظ سبب دانست و هر طایفه را اصطلاحی است بجهة اخفاء مطلب و طریقه دو قلم کذشت و بعضی طرق دیکر در مطاوی این کتاب بیاید و بعضی دیکر نیز ایجاد کرده شود از انجمله این طریق است که خط عرضی کشند و مروف را بقلم هندسه نویسند یعنی باعداد انچه در بنا لفظ ان بخط عرضی نرسد احاد بود و انچه برسد تحاور نکند عشرات بود و انچه برسد تجاور نکند مئات بود و ان

برای لو

برای الوف اخرانی در تحت خط بسمت بمین باشد پس محمد را چنین نویسند ۴۴۸۴
وعلی را چنین ۱۳۷ و باور را چنین ۲۱۱۲ والغ را چنین ۱۳۱ و از انجمله قلم
سروک است و طریقه آن این است که خط طولی بکشند و از بمین و بسار آن خطوطی بطریق
شاخها بر آن کشند اینجا بر طرف بمین است علامت کلمات ابجد است و اینجا بر طرف بسار
است علامت حروف آن کلمه است که حرف مطلوب دانست و بحرف مطلوب خم شاخها
بسوی شود مثلا محمد را چنین نویسند پس شاخ اول از
طرف بمین از خط اول نشان ابجد و دویم هوز و سیم حطی است و شاخ اول طرف بسار نشان
کاف کلمن و دویم نشان لام او و سیم نشان میم است که مطلوب است و همچنین خط
دوم و سیم و چهارم و علی را چنین نویسند والغ را چنین نویسند
و از انجمله طریق کوصلا است و طریقه آن این است که صلا او خط
له در سع شمار حرف منقوطش بجای خود گذارد پس حروف منقوطه تغییری ندارد
وحروف غیر منقوطه مبدل است کاف بمیم و میم بکاف و صاد بلام الف و بعکس
و الف بواو و بعکس پس محمد را کط گونویسند و علی را سهی و باور را بوقد و همچنین
و از انجمله خار و خسک است و طریقه آن این است که چهار خط کشند یکی بعرض صفحه و
دیگری بطول او و بدو قطر آن و هشت او به حاصل شود ابتدای دو از جاکه بر فوق خط
عرضی که در طرف بمین است خانه باشد است و از سمت فوق دو دو نهند تا خانه تحت خط
عرضی در طرف بمین خانه هشت است و هر خانه که مطلوب در آنست نقطه میگذارند
پس اگر مطلوب عشرات باشد بر سر خط عرضی در بمین نه گوری میگذارند و در سر
مئات دو سران راه میگذارند و الوف را غ مینویسند و بجهت نره بر سر خط طولی از

بدانکه قاعده ابرجع
از این شعر معلوم میشود
احد بخط نرسد لیک هر عشرات
مان میگذرد از خط الوف کج شو
راست

فوق می نهند و از جمله قلم عدد است و آن با این بخواست که بجهة هر حرفی دو رقم یکی
بجهة عدد یکی بجهة دو یکان آن نویسند حرفی دوم کلمة ابجد و عدد دو رقم حروف آن
کلمه است و این رواز مخترعات مؤلف است و از جمله طریقة تر ابداست و آن است که
عنبر بر سر هر کلمه متصل بکجرخی دو یا دکند و گاه باشد که متصل را نیز منفصل نمایند و حرفی
دو یا دکند و می شود که متصل را منفصل نا کرده حرف دو یا دکنند و از جمله این است
که سطر را از طول نویسند و این نوشتن را شکل ادانش و خواندن آن سانست فائدة
اگر از اب پیاز بر کاغذ چیزی نویسند ظاهر نباشد چون نزدیک آتش برند خطی سبز
ظاهر شود فائدة بدانکه در تقاویم نام در صفحة دست چپ و بالای جداول مرکز
تمانیه بجهة اثبت می نمایند و حقیقت آن این است که بطلیموس در کتاب ثمرة بیان نمود
که همچنانکه بیمار را بحران می باشد هم چنان عالم کون و فساد را بحرانیست که در دور
بحران اگر مواصلت باشد متغیر گردد و اگر مکدر بود صاف شود و گفته که چون فلک را
بهشت قسم کنیم و ثمن سادس ابتدا از اجتماع قمر باشمس و چون قمر بهر زاویه ران دوایای
ثمانیه رسد تغییر در عالم کون و فساد مناسب وقت هر حادثه بحالی بگردد و مرکز
اول برج در جهة اجتماع است و مرکز ثالث موضع تربیع اول می شود مرکز خامس موضع
استقبال می شود مرکز سابع موضع تربیع دوم می شود و این چهار مرکز بخسند مرکز نحوست
نام مرکز اول و ثالث است که متصل است بتسدیس قمر باشمس و مرکز چهارم مباینة
سنبر و پنجم است که منصرف از تثلیث است و مرکز ششم مباینة پنجم و هفتم است که متصل
بتثلیث دوم است و مرکز هشتم بعد از هفتم جزء و پیش از اجتماع و متصل
بتسدیس دوم و این چهار سعدند و صورتش چنین است

واما برای مجرا ن تقسیم دیگر هست که بار ابتدای آن
جزو اجتماع است بدوازده مرکز وانرا باسبا
کوبند مرکز اول جزو اجتماع مرکز دوم بعداز
دوازده درجه سیم بعداز ۳۳ از دوم
وچهارم بعداز ۴۵ پنجم بعداز ۴۵ ششم
بعداز ۳۳ هفتم بعداز ۲۲ آنهم بعداز

۳۳ دهم بعداز ۴۵ یازدهم بعداز ۴۵ دوازدهم بعداز ۳۳

فائدة

بدانکه هریك از کواکب را بجزا شمس از منطقة
دوری باشد که غایت او غایت عرض
کوبند در شمال وجنوب وهر هفت را از معدل
النهار دوری که او را میل کوبند غایت او غایت
میل نامند وبجهة دانستن انهار را جدولی

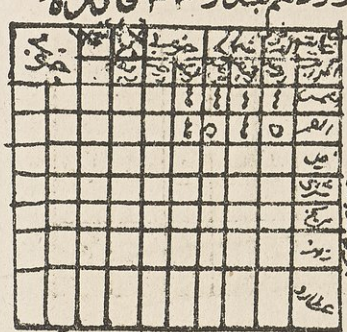

فائدة بدانکه دوازده برج فلك ۳ انشی اند و ۳ مائی و ۳ خاکی بانظر بر آنکه
برج اول ابتدا از حمل انشی است و دوم خاکی و سیم هوائی وچهارم مائی پس بعد ازان
انشی بترتیب مذکور تا آخر وانهارا مثلثات کوبند و هر مثلثی را سر باستا ذکوا
وارباب آنها بشب و روز مختلف شوند چنانکه هر کوکبی خداوند اول مثلثی باشد
بروز بشب خداوند دوم باشد وجدول مثلثات وارباب آنها اینست

وارباب مثلثات بشب و روز از این شعر معلوم است نسبل فرخ هلک مخبر
بشب ب دوم مبدا در سر ن علامت نادری است وت توابی و هر هوا وم مائی

فائدة اهل احکام نجوم در فلک چند نقطه بخن یافته اند متحرک بحرکت معلوم
مثلا در ده درجه حمل بخوستی یافته اند بعد از مدتی در پنج درجه حمل همان نخواست
دیده اند و آن هشت نقطه از است اعطید ۲ عرمه ۳ سرموس ۴ کلاب ۵ ذوزا ۶ ۷
۸ ذوالفطرتر و محل این نقاط را در تقاویم نامه در صفحه قری
در فوق جداول جدولی در عرض رسم کنند و حرکت یکماهی ایشان در هر ماه ثبت کنند

ن	ا	ا	ه	و	ط	ج	ع
ط ا ع	ه	و	ا	ب	ج	ط	ز
د	ه	ج	ی	ل	ی	س	ع

فائدة بدانکه هریک از کواکب هفتگانه را در دوازده کانه طالع جایگاهی هست
که چون در آن جایگاه باشند موافق مزاج و طبع آن شان و انخوانند و افزاج آن
کوکب کویند و چون در مقابل این باشد
از ترح کویند یعنی دلتنگی و فرح و ترح کواکب از این جدول معلوم می شود لموم لفهم
ترسم نشده عنوره انکور خزان اید یا می نشده انکور ماه رمضان اید ذاهد کند
منع او رفتن میخانه با ساده رخی هر شب بمخانه نهان اید کراشک و انم نیست دانست
که بهتر سم ان دل غم او بیرون با اشک روان اید کرد و ون که دل ما را کرده هدف تیرش
هر تیر کماندار دیکر نشان اید هر شب بت عیادم کوید ببر نام اید ببر مامانکا
اذان اید انشیخ سیه نامه با جبه و عمامه از میکده صد بارش دانند همان اید
کردم طلب از عابد و دی دفع غم کفتا بر شاد و کاین کار از ان اید کاهی بنوازا بجانان

چون عزیز صفتان را ترسم کند بیداد دوستی بفغان آید و لا ایضاً ای هر که تیغ
جفا از بیا فتد پر و امکن بکذشتهایم از خون خود اندیشه او مرد امکن اسوده
در محمد لحد خوابیده اند این مردمکان بکذار شاد و بخواهوش ان لعل او کو با مکن
نه جان و نه سر بر بن و دل ماند از برای عاشقان دهی کن بیکبوسه دیکرها با لا مکن
افسرده دلها ای فغان جز از دل من بر نخیزد اسوده ایم سینها جز سینهٔ من جا مکن
دیرند اکر دد دامنت نقد دکون و در عوض خواهند کالای غمش ز نهار
این سود لمکن ایچشم تر مردم مرا خوانند امام کشوری از عشق من کس را خبر نبود
مرد سوا مکن مال بینم و دشوه را بخشید مرای قاضی تو من ماندم و بیکر عهدی
با من دوان عوفا مکن دریای عشق است خدا دران صفتان ا خدا کشتی بران اندیشهٔ
از موج این دریا مکن حدیث دوی فی الکافی عن ابی داود الوفی عن ابی عبد الله ع قال
ان لقصد امر یحبه الله تعالی و ان السرف امر یبغضه الله تعالی حتی طرحک النواة فانها
تصلح الشیء و حتی صبتک فضل شرابک و ایضاً دوی عن امیر المؤمنین ع قال القصد
مثراة و السرف مثواة و قوله کلاهما بکسر المیم اسم الثمر من الثروة و الثوی بمعنی الهلاک
و التلف ایضاً دوی باسناده عن ابی الهرهاز عن ابی عبد الله ع قال سمعت یقول ضمنت
لمن اقتصد ان لا یفتقر و ایضاً دوی باسناده الی علی بن الحسین انه قال من مزاد بع ایات من
اول البقرة و ایة الکرسی و ایتین بعدها و ثلث ایات من اخرها لم یقرب نفسه و ماله شیطان
یکرهه و لا یقربه الشیطان و لا ینسی القرآن فائدة اختیار هر چه داری هفت چیز از
تا شوی کار تو نیکو و بن همین دان مفترض حال مرسعة باید حال بیت و صاحبش
حال طالع صاحبش بیت الغرض صاحب غرض فائدة بدانکه نظرات کواکب هفتکانه

پنجم سیمه

پنجاست اول قران و مقارنه نیز گویند و دو شمس و مزاجتماع خوانند و دو شمس
و همچنین بکراحتراق خوانند و مقارنه هریک از کواکب سبعه را باواسطه و بنب محاسده
گویند قران آن است که دو کوکب در یک برج و یک درجه جمع شوند دویم تسدیس و آن
آن است که کوکبی در برجی باشد و دیگری در چهارم یا دهم و یا هفدهم درجه باشد همچنین
تثلیث آن است که کوکبی در برجی باشد و کوکبی دیگر در برج پنجم با نهم باشد همان
درجه تربیع مقابل و آن است که آن کوکب یکدیگر در هفتم برج آن باشد بدانکه چون کوکبی
متوجه شود بیکی از انظار هفتگانه اما نرسیده باشد گویند میان او و کوکب اتصال است
یا متصل بفلان نظر است و چون اتصال تمام شود و بگذرد گویند که منصرف شد
و اتصال و انصراف را حدی است که تا بآن حد کوکب نرسد اتصال و انصراف حاصل
نشود و بناء آن اجرام کواکبست و هر کوکبی را جرمی است معین که این شعر بیان آن میکند
بدان اجرام ستاران بجز زحل لطیف خ سه هیزد زحل وچون خواهند بدانند
کوکبی متصل است بدیگری یا نه موضع یکی از انها را نظر کرده است که ببینند پس موضع
دیگر را ملاحظه نمایند اگر از موضع کوکب ثانی تا موضع یکی از نظرات و با اول و یا آخر
از مجموع جرمین است آن دو کوکب را با اتصال نبود و اگر کوکب شروع بقدر جرمین داشته
باشد که یکی از نظرات بوسد اغاز اتصال آن بان کوکب باشد و هرچه فصل کمتر شود
اتصال اقوی شود تا چون مرکز بمرکز رسد حاق اتصال بود و چون از مرکز کذرد
اول انصراف باشد و آن کوکب منصرف از کوکب اول شود تا چون بعد بقدر جرمین
شود انصراف نیز تمام شود و دیگر میان آن دو کوکب نه اتصال بود و نه انفصال و بعضی
انصراف را وقتی میدانند که کوکب ثانی از مقدار جرمین نیز بکذرد پس بعد از حاق

اتصال و

اتصال و انیز اتصال میدانند تا بعد بقدر جرمین شود و بعضی دیگر اغاز اتصال و
انفصال نصف مجموع جرمین را اعتبار نموده اند و بعضی دیگر همان جرم کوکب متصل
را اعتبار نموده اند و بعضی دیگر نصف جرم کوکب متصل را اعتبار کرده اند و ظاهر
انست که بعد بقدر جرمین اغاز اتصال باشد و لیکن در اثر تاثیر ضعیف باشد و چون
بقدر نصف جرم کوکب متصل رسد بنابر اثر اتصال ظاهر شود و از سبب اختلاف
باشد **فائدة** بدانکه از بروج دوازده گانه شش نرند و شش ماده و شش نهاری
هستند و شش لیلی و هم چنین تا اخر یکی برج نر است و یکی نهاری و یکی ماده و لیلی
فائدة بدانکه از کواکب هفتگانه چهار نرند زحل و مشتری و مریخ و شمس و دو ماده
زهره و قمر و اما عطارد باز نر است و با ماده ماده و هر کوکب نر نهار بست و هر
ماده لیلی و بودن کواکب نهار بر دو نوع فوق الارض و تحت الارض و لیلی بر
عکس این و خیران کوکب را خوانند و موجب قوت ان کوکب است خصوص هر گاه کوکب نهاری
در برج نهاری و لیلی در برج لیلی باشد **فائدة** بدانکه از خانهای دوازده گانه
طالع چهار را اوتاد خوانند و از طالع عاشر و سابع و رابع است و چهار را ماییل اوتاد خوانند
و انچهار بست که بعد از اوتاد باشد یعنی دوم و یازدهم و هشتم و پنجم باشد و چهار را
زایل اوتاد خوانند و ان چهار بست که بعد از اوتاد است و خواهی بگو بعد از مایل و قائل
که سیم و دوازدهم و نهم و ششم باشد **لمؤلفه الضعفای** ای کاشته نبوید در
بوستان اخران را تا کرسد تغافل کلهای بوستان را باباد انتسم کرد کوشه قفس هست
عیشی کیم ربوده است و بادم اشنا را هم اشنا او سوهم لب مرا بفرستو از بسکه کاو بیگاه
بوسید اشنا را از بوستان بردند وای باغبان خدا را تا بلبلان بگویند باکل عم نهان را

شعر

بشناس از بروج ماده و نر
تا در احکام باشد رهبر
وحل دان ثور ماه شناس
همچنین کبر تا بحوت قیاس

یارب بمند لبت چون بگذرد کار امروز افتاده طرح الفت کلچین با غبان را دارم دلی
پر از خون و دارد دیگری چه توان اظهار ان کنم من نظر بر اسمان را با ضعف و ناتوانی خود را
کشم بر امش تا افکنم بپایش انجسم ناتوان را چشمت بتیغ ابرو خلقی فکنده بر خاک
و اعجبا چرا بستی این تیغ جانستان را هر کس بکف متاعی امد تو احر بهداد مسکین صفائی
امد بر کف کرفته جان را **و له** انخوانه دل خراب بهتر و بن سینه نغم کباب بهتر
و رد او جیز من اندر کرو شراب بهتر اوراق کتاب دانش من شستن همه را باب بهتر
و له ساقی بیاد باده ساغری بمی ارزان کنه چه باک که باشد بپاوی من
دنده پوش بارم و دارم بجان او ننک از قبای قیصر و عار از کلاه کی شرم دفتر باد
مقابل اکر کنم با کنج فقر ملک شاه صفاهان و ملک ری تا کی دلا بمدرسه طاعات و ترهات
بشنو حدیث بار دو رودی بنای نی واعظ بما مکو حدیث بهشت و قصور حور ما
تو سن هوا و هوس کرده ایم پی ما عندلیب کلشن قدسیم باغ ما ایمن بود ز باد خزان
هوای دی دا هد بروچه طعنه مستی زنی که هست مست از خیال دوست صفائی
نه مست مے **و له** انخم زلفی که دام هر دل است این دل مسکین ما را منزل است
ای پدر پند از محبت کو دهم کاین پسر فرزند بس نا قابل است جان بتنک آمد ز تن
ای طبیب بار این تن واکشیدن مشکل است پاره کن این پرده هستی که ان دور
میان جان و جانان حایل است ای که در دریای عشقی غرقه و بجوی ساحل دیگران
خود ساحلست بار اکر ها را کشد کوکش که خود زنده میاند اکر خود قاتل است
سر کند ای دل بصحرای جنون دانکه شد دیوانه هر کس عاقل است در رهش مردن
بود اسان ولی مردن در و پیش ندیدن مشکل است ایصفائی کو بکو در جستجو

تا بکی از ا

تا بکی از آکه جوئی درد لست ولله هیچ بلبل کرمن بیدل زبان داشتم روز وصل
از شام هجران داستانی داشتم دد بروی من چنین محکم بندای باغبان پیش از اینم نه
اینجا اشیانی داشتم از پس عمری مرا خواندی آنهم بار قب بلکه جانا با تو من دارنهانی داشتم
چیست این رسوائی اخرای جوان منهم چو تو در جوانی مدتی عشق جوانی داشتم کاهی ای بلبل
شنیدی بار اکر هزیاد من چون تو من هم روز و شب اه و فغانی داشتم دامنم پر شد از این
لولو کهای دریاء پاک اکر در عشق اشک روانی داشتم سوختای پروانه بار دیکر بال
و پر داری چه غم کاش من هم چون تو یار مهربانی داشتم ای مؤذن این شتابت از چه بود
اخر نه وصل نیست پیش او یکشب من داستانی داشتم دد بروی من چنین بندی ایجان کا
عزیز دکاه تو من هم استانی داشتم ای صنم من تو را واهد کمان کردم مرا کن بجل من در حق تو
بد کمانی داشتم ای ان مرشکوه بسیار دارم ولی کجرات اظهار دارم باو کفتم دلرا با
پیرده بکفتا من با بدلها کار دارم بجرم دوستی کر میکشد دوست کند کارم من و
افزار دارم چه نازی ای نماز و روزه زاهد کند بنکو نه من بسیار دارم مرا کر بخت
در خوابست کو باش بحمدالله دل بیدار دارم چمنها کر خزان شد کو خزان شو زخون
دیده صد کلزار دارم شد از مسجد مرا دلتنک اکنون هوای خانه خمار دارم کو زا
ازان ازانجمنها کد در دل خلوتی با یار دارم بمسجد کی رود هندو صنم را بکفتا جام بیر
دنار دارم فائده فخرالدین رازی در رساله الکواکب کفته که هر کوکبی در
احتراق مخصوص است مکر در حد تصمیم و تصمیم نزد حکما عبارتست از انکه کذشتن
کوکب بر محاذات جرم افتاب و آن بطریق اتصال مرکز شمس سی و دو دقیقه است و هر کاه یکی
از کواکب متحیره ما عدا با افتاب مقارن افتد و کوکب از عرض نبود و انطباق مرکزین

شده

شود یا پیش از ان بعد مقابلت آفتاب و کوکب شانزده دقیقه شود یا بعد از انطباق مرکزین
یا انگاه که بعد از شانزده دقیقه شود کوکب را صهیی گویند و مراد از ان سیر کوکب است
بر فلک خویش بر خلاف جرم آفتاب و هر کوکب که در این حالت باشد اصحاب احکام از ان بقاعت
مسعود دارند چنین گویند که در دل آفتاب که پادشاه کواکب است جاداردو چون عطارد
در حد تصمیم بوده باشد او را و آفتاب را دو شمس خوانند و بدین سبب عطارد در اوج تصمیم
قوی تر از دو کواکب دیگر گرفته اند **فائدة** بدانکه سهامی که اصحاب نجوم استخراج مینمایند
سبب دا است و سهم هر شئی دلیل جزئی انشئی است که از وجه مخصوص از دو دلیل الشئ
دا استخراج کنند مثلا احوال کندم را از موضع شمس و مشتری که هر دو دلیل حنطه اند
سهم الحنطه استخراج کنند و از ایجاد لیل حنطه احوال ان در ان سال از قلة و کثرت و جودت
و رداءت و ارزانی و گرانی معلوم کنند و سهام سبب دا است و ما در این فائده کیفیت استخراج
دوازده سهم را ذکر میکنیم و شاید که در این کتاب بعد از این سهام دیگر نیز مذکور شود
اول سهم السعادة بجهة تعبیر هو ان موضع ان اگر طالع نهاری باشد از درجه که موضع شمس
است گیرند بر توالی بروج تا موضع قمر هر چه باشد درجه طالع بر ان بیفزایند یعنی از
برج طالع ان درجه که طالع است و ما قبل از ان اول ان برج بیفزایند مثل انکه اگر
طالع ده درجه سنبله باشد ده درجه می افزایند پس از درجه طالع ابتدا کرده سی سی
از نقد می افکنند بهر جا که منتهی شد موضع سهم السعاده است و احتیاج بافکندن
سی سی نیز نیست بلکه موضع شمس تا ماه را با ضافه درجه طالع جمع نموده ابتدا از
درجه طالع مینمایند بهر جا که منتهی شد موضع سهم السعاده است و اگر طالع لیلی باشد
باید بهمین نحو است مگر از موضع ماه تا موضع آفتاب بر توالی میگیرند و موضع سهم

الغیب و این نیز مثل سهم السعاده است مگر اینکه در سهم الغیب بروز از ماه تا آفتاب
گیرند و بشب از آفتاب تا ماه برعکس السعاده است **سیم** سهم السعاد بروز
از مشتری گیرند تا بزهره و بشب بخلاف این و باقی عمل چنان است که گذشت **چهارم**
سهم التحتین در روز از زحل بمریخ گیرند و بشب بخلاف آن و باقی دستور سابق **پنجم**
سهم الاب بروز از شمس تا موضع زحل گیرند و بشب بخلاف این **ششم** سهم الام
است بروز از زهره بقمر گیرند و بشب بخلاف **هفتم** سهم الموت بروز و شب از این
موضع زحل گیرند تا درجهٔ برج **هشتم** **هشتم** سهم المال بروز از خداوند برج تا
گیرند تا بدرجهٔ برج ثانی **نهم** سهم السفر بروز و شب از خداوند برج تاسع گیرند تا
درجهٔ برج تاسع و تتمه در این سهام چون سابق است **دهم** سهم السلطان بروز از
آفتاب گیرند تا ماه و شب بخلاف این و در اینجا بجای درجهٔ طالع درجهٔ عاشر را تا فوق
و از درجهٔ عاشر بیندازند نه از طالع **یازدهم** سهم الشجاعه بروز و شب از مریخ
تا سهم السعادة گیرند و تتمهٔ عمل چون سهم السعاده است **دوازدهم** سهم الخفیه بروز
و شب از مشتری گیرند تا بسهم السعاده و تتمه چنانست که مذکور شد و سهم الحواد
در یکجز و بعد از این تقریبا مذکور است **فائدة** امیر عنصر کیکاوس بن اسکندر
قابوس سکبری در پند که بجهة فرزند خود گیلانشاه نوشته نصایح بیشمار در اینجا
ذکر نموده مختصری از آن یعنی چند نصیحت که فائدهٔ آن تمام است ذکر می شود **اول**
چون کفئ بنده ام در بندگی باید بودن و چون کفئ او خداوند است در حکم خدا باید
دانست **دوم** ای فرزند بدانکه نماز و روزه خاص خدای است و در آن تقصیر
ممکن که چون در خاص خدا تقصیری کنی از عام هم جهان باز مانی و زنهار ای پسر که در

نماز سستی و استهزا نکن بو نامازی دکوع و سجود و مطایبه کردن که هلاک دین و دنیا
بود **سیم** با مادر و پدر چنان باش که از فرزندان خویش طمع داری که ترا تا توانند
چهارم با مداد منگر بحال کسی که حال او از حال تو بهتر باشد بنگر بحال کسی که حال
او از حال تو کمتر بود تا دایم از خدای تعالی خوشنود باشی **پنجم** سخن نا پرسیده مگو
و کسرا که پند نشنود پند مده و بر مال کس رشک مبر **ششم** تا بتوانی از کسی
نکوئی دریغ مدار که یکروزی نکو بودهد ۷ اگر غم و شادیت بود غم و شادی
خویش پیش مردم اظهار مکن خصوص غم ۸ بهر نیک و بد زود شاد و زود
غمگین و دلتنگ مشو که این فعل کودکان باشد ۹ اگر کسی با تو ستیزه کند بخاموشی
ان ستیزه را بنشان و جواب احمق خاموشی دادن ۱۰ پیران قبله خویشتن دار حرمت
۱۰۱ کاهلی فسادتن بود در نهار کاهلی مکن اگر اکر تن تو فرمان بردار نکند تو بیشتر تن
خویش را فرمان بردار کن و بقهر او را بطاعت دار ۱۰۲ از گفتار و کردار با صلاح
شرم مدار که بسیار مردم بود که از شرم کمتر از غرضهای خویش باز مانند ۱۰۳ بتری
و تنگ عادت مکن و از حلم خالی مباش و لیکن چنان نرم مباش که بخورند ۱۰۴ با همه
کروه موافق باش که بموافقت از دوست و دشمن مراد تو حاصل کردد ۱۰۵ چون تو را
شغلی پیش اید هر چند تو را کفایت ان باشد مستبد برای خود مباش که هر که
مستبد برای بود پشیمان شود و از مشورت کردن عیب مدار با پیران عاقل و دوستان
مشفق ۱۰۶ ای پسر سخن راستکوی باش و دروغ کو مباش و خود را براستکوئی
معروف کن ۱۰۷ از نهار که ایچ بد دروغ ماند نکوئی که دروغی که براست ماند بهتر
از راستی که بد دروغ ماند ۱۰۸ چنانچه عیب دستی با عیب محتشم ترا معلوم شود

شخص

زنهار مکوئ ۱۰۹ چنانچه سخن دانی که موافق مذهب عامه ناس بناشد مکوی
که موجب غوغای عامه بود ۲۰ دد دانستن دانی که بر بنک بد و تعلق ندارد سعی
مکن ۱ ۲ پیش مردمان ناکس دانمکوی که اگر سخن بنکوئ بود کمان زشتی برند ۲ ۲
هرجه بکوئ نااند یشیده مکوی تا بر کفتار پشیمان نشوی ۳ ۲ سرد سخن بناش
که سخن سرد تخمی است که از آن دشمنی روید ۴ ۲ نسبنجیده دان و که کو باش نه کو دان و نسبنجیده
کوی که نسبنجیده کوئ اگر چه از خردمند باشد مردم از او بخرد دانند ۵ ۲ باهر که
سخن کوئ نکر که سخن تو را خریدار هست یا نه اگر مشتری یابی بفروش و اگر نه بکذار ۶ ۲
دنهار دوست خود مخوان کسیکه دشمن دوستان تو بود ۷ ۲ هزار دانای که خود را
دانا شمرد ۸ ۲ اگر خواهی دانی تو را دشمن نداند با دوست مکوئ ۹ ۲ هر که نسبت
بتو زشتی کوید معذور دار ازان دار که از سخن بتو رساند ۳۰ اگر خواهی مردم بنکو
کوی تو باشند زنهار که بنکو کوی مردم باش ۱ ۳ اگر خواهی که بو دلت جراحتی نیفتد
که بمرهم بر نشود با هیچ نادانی مناظره مکن ۲ ۳ شب طعام خوردن سخن نان کاه
است که آدمی دایم با تخمه است ۳ ۳ چون مهمان کنی در خوی و بک خود دنها از مهمان
عذر مخواه که این طبع بازاریان باشد هر ساعت مکوی فلان چیز بخور خولیت یا
چرا نمیخوری یا من نتوانستم سزای تو کنم که اینها سخن مختشمان نباشد سخن کسانی که بکار
مهمان کنند ۴ ۳ چاکران مهمان را نکو دار که نام ایشان بیرون برند ۵ ۳ اگر چاکران
توخطائی کنند در پیش مهمان با ایشان جنک مکن و مواخذه مکن ۶ ۳ مهمان هرکس
مشو که حشمت دار بان دارد ۷ ۳ با چاکران میزبان مکوی که ای فلان این طبق
فلان جای نه و بنان و کاسه در پیش کسی دار تکلیف مکن خلاصه مهمان فضول نباش

۳۰ ۹

۳۸ از مزاح ناخوش و مخنث شرم دار و مکن ۳۹ دشنام با کمتر از خویش مزاح
مکوی و مکن تا حشمت خویش در میان کار نکنی و بدانکه خار کننده همه قدر هامزاح
است انچه کوئی شنوی ۴۰ با هیچکس جنگ مکن که جنگ ننگ کار محتشمان بلکه شغل
دنائست با کودکان ۴۱ طریقه محتشمان است چنین که تا بستانی نبرد و قبله کند
و اگر خواب بنیابد در خلوت خانه خود باشند تا گرما شکسته شود ۴۲ چون بر اسب
نشینی بر اسب کوچک منشین که مرد اگرچه بزرگ منظر باشد بر اسب کوچک حقیر نماید
و اگرچه حقیر بود بر اسب بزرگ بشکوه نماید ۴۳ از مرگ مترس و بدانکه تا تن خود را
خود در مکان ندهی خود را بنام شهران نتوان کرد هر که بزاید روزی بمیرد ۴۴ مال را
نگاه دار کمتری بد شمن بگذاری به از دوستان بخواهی چیزی اگرچه کم بود نگاه دار
ان واجب دان که هر که چیز کم نگاه نتواند داشت بسیار را هم نگاه ندارد ۴۵ امانت
نگاه داری مکن زنهار که سعی عبث بتو ماند هرگاه دزدی خاین و بد دزد کار خواهی
بود و چنانچه دزدی کاری نکرده باشی مال مردم را داده باشی و اصل صاحبان
ممنون هم نباشد و چنانچه تلف شود بدنام بشوی ۴۶ تا توانی سوگند مخور
۴۷ در معامله از مماکسه و سعی در قیمت کوتاهی مکن که ان نیمی از تجارت است ۴۸
صبور باش که صبور دوم عاقل است و ۴۹ در خواندن حزبد اول همسایه را ملاحظه
کن ۵۰ سعی کن تا خوانرد رجائی حزی که تو انکرترین همسایکان باشی و فقیرترین بلکه مساکین
بنباشی ۵۱ همسایکان را قرب ست طعام ده تا محتشم ترین ایشان باشی ۵۲ طفلان
همسایکان را بنواز ۵۳ بام خود را از بام همسایکان بلند ترکن تا مردمان را در تو
دیده بنباشد ۵۴ بدانکه محتشم تر از تو باشد مخواه ۵۵ هیچ بزرگی را در خانه خود در

برابر زن و اه مده اگرچه پیر و سیاه باشد ۶ ۵ با فرزندان و برادران خو و خوب
باش تا توانگر شوا ندارند و از تو ترسان باشند ۷ ۵ فرزندان را پیشه بیاموز
گران عیب نیست بلکه هنر است هرچند از محتشمان باشد ۸ ۵ هرچه دارد اول
خرج دختر کن و شغل و کباوی دادن کسی بیند که از غم او برهی و شیزه را
شوی ده و شیزه کزین ۹ ۵ داماد باید که از تو فرو تر بود هم بنعمت و هم بحشمت تا
او بتو فخر نکند نه تو بر او ۶ دوستی که از تو بدون محبت پرکاله شود بدوستی ان اعتماد
مکن ۱ ۶ با نیکان و بدان با نیکان بدل و با بدان بزبان ۲ ۶ بدوستی کسی که بدشمن
تو دوست باشد زنهار اعتماد مکن ۳ ۶ اگر ترا دشمن باشد دلتنگ مشو که
هر که را دشمن نباشد بیقدر و بها باشد ۴ ۶ خویشتن را بدشمن بزرگ نما اگر
افتاده باشی جسارت کار بر و خود را از افتادگان منمای ۵ ۶ بیشتر از دشمن خویش
و همسایگان و خویشان حذر کن ۶ ۶ با هیچ کس بیکدل مکن ولیکن دوستی مجازی
کن ۷ ۶ از سفیهان و جنگجویان دور باش یعنی کسانیکه از سخن کفار مضایقه ندارند
بردبار باش و لیکن باکردنکشان کودن کش باش ۸ ۶ با دشمن و دشمن همسنگی و
چربی کوی و هرچه کوئی از بینک و بدهان از چشم دار ۹ ۶ هرچه نخواهی بشنوی مردمان را
مشنوان المیتر ۷ ۶ هرچه پیش مردمان نتوانی گفتن از پس مردم مکوی ۱ ۷ بر ناکرده لاف
مزن و چون کنم مکوی و چون کردم کوی ۲ ۷ زبان خویش را بر کسی بسته دار که او خواهد
دهان خویش بر تو تواند کشاد ۳ ۷ از اندهای هفت سر مترس و از مردم سخن چین
بترس ۴ ۷ هیچ کس را بیقدر ستایش مکن که اگر وقتی بیاید نکوهیدن ناف ۵ ۷
هر که را بی بکار تو بداد از اعراض و خشم ترش او گر کاهی کند دگران ۶ ۷ هر سخن را که

شبک انکشت دران میچ ۷۷ زود چهر خشم ناک مشو و در وقت خشم فرو بر ۷۸
اگر جائی باید تو را عفو و عذر خواست ننگ مدار ۷۹ ای پسر اگر واعظ شوی بر
سر منبر روی پاک مدار و چنان دان که مجلس تا تو بها بند تا سخن دشمنی و اگر سخن جانانا
در میان پاک مدار و بصلوات و تهلیل و امثال ان بگذران و سخن دیگر رو و بر
منبر ترش رو مباش ۸۰ ای پسر اگر قاضی و مفتی شوی باید در مجلس حکم هیوب باشی
و بی خند و ترش ابدت کوی دست پاشنوا ۸۱ اگر تاجر شوی معامله با کره ها کن که
زبردست تو باشند و اگر با قوی تر از خود معامله کنی با کسی کن که صاحب مروت
و دیانت باشد ۸۲ تا توانی بنسیه معامله مکن نقد کو نفع بر از سود بسیار نسیه
۸۳ بهترین متاعهای تجارت ان بود که همین و سنگ خرند و بمثقال و درم فروشند
۸۴ تاجر باید چیزی که تغیر دران هم رسد و مردنی و شکستنی باشد نخرد ۸۵
تاجر باید بهر شهر رود حبر اجیف ندهد و خبر خوش مطلقا تقصیر نکند و خبر مرگ
احدی را بدون ضرورت نگوید ۸۶ در سفر باید مکاری را از خود خوشنود نگاه دارد
۸۷ در شهر یکه وارد شد با سر طایفه آشنا کند تو انگران بامروت جوانمردان عیال
پیشه راه بانان و هوم شناسان ۸۸ اگر بد معامله بنسیه کنی با چند ضامن کو چیز تو
و نو کیسه کودک و قاضی و مفتی و شیخ الاسلام ۸۹ هیچ توشه را بر خود حجت مساز
یعنی چیزی منویس که بر تو حجت شود ۹۰ زود بزود با اهل حساب خود محاسبه کن
۹۱ ای فرزند اکتفا بدوستان مکن و پیوسته دوستان نو کبر اما دوستان کهن را از
دست مده ۹۲ اگر ممکنت باشی هر چه کاری بگذار که ان وقت بکند و اگر ده روز
پیش از وقت کاری بهتر از انست که ده روز پس از وقت ۹۳ چو تو زراعت کنی تدبیر

سال دیگر اسال کن ۹۰ اگر کاسب باشی دکان باش و باندک سود قناعت کن تا
بکباره ده بازده کنی دو بار دو نیم تو انگر و مردم را بلجاج و مکابره مکر یزان ۹۰ ای
فرزند اگر مقرب پادشاه باشی بدون ضرورت سخن مرخلاف مراد پادشاه مگوی و با او
لجاج مکن او را جز بنکوئی مپاموز ۹۰ در پیش پادشاه عیب کسی را مگوی که تو را
بد نفس شناسند ۹۰ از ان سفره که نان خوری بد مکن ۹۰ جوان مرد باش و
اصل جوانمردی سر چیزاست هر چه بگئی بگوئی خلاف راست نگوئی شکیب و صبر را کار
بندی ۹۰ و نهار که مال خود را ضایع نکنداری اگر چه پوست خربوزه باشد که
گاه است تو را بکار اید و اگر چه دانی بکشربت اب باشد باران درخشان باشد
۱۰ قانع باش قناعت پیشه کن که اصل همه پندها است و سایر و نهند و الله اعلم

فائدة بدانکه نشان اسب خوب انست که بار یک دندان و پیوسته دندان باشد
لبهای زبرین دران تر بود بینی بلند و فراخ بینی کشیده بود و پهن پیشانی دار گوش
میان گوشها باریک تن کاه و بن کردن سطبر باشد و خرد کاه انطبر خرد موی و
سمهای ان دراز و سیاه باشد کرد پاشنه بلند پشت باشد و فراخ ابرو باشد سینه
و میان دستها و پاهای ان کشاده باشد دم باریک و کوتاه و سیاه چشم و شرم خانه
باشد و معلوم سرین و عریض کفل و دو دون ران او پر گوشت بوده باشد باخبار جر
سواد و بدانکه اسب کبت بنکو بود در سرما و گرما طاقت بسیار دارد و اسب باریک بدست
و بدانکه اسب کتاک بد است و ان اسبی است که چون مادیان بیند اگر چه نری فرو هلد
بانک نکند و چون اسبی را بیند اغلط کند و اسب شکوه بد است و علامت ان است که شب
از چیزها نرهد و شب بهر جائی بد ان راست برود و اسبی که چون بانک اسپان شنود

جواب ندهد بد باشد و اسب چپ بد بود و علامتش آن است که چون بد هلهله کشی
دست چپ پیش نهد و چنین اسبی شناوری نداند و اسب احول اگرچه بظاهر معیوب است
اما عرب و عجم متفق اند که مبارک و میمون باشد و شنیدم که دلدل احول بوده است
اسب دست و پا سفید بد بود اسبی که پای چپ با دست چپ آن سفید بود شوم باشد
و اسب دزد چشم بد بود و اسب سیاه کام فراموش کار بود و اسب زاغ چشم شبکور بود
و اسبی که در وقت سرگین کردن دندان کند بد بود و بدانکه بیشتر اسبان استخوان پهلو
راست یکی زیادت باشد از پهلوی چپ اگر اسبی استخوانهای دو پهلوی او مساوی
باشد هیچ اسبی از آن در دو بدن سبق نبرد **لوامع فکر** عشاق تو جز بدخوئی
بار نبارند غیر از دل آزردهٔ افکار نخواهند فریاد که این درد مرا کشت که اندر
بامن نکند مهر که اغیار نخواهند ای بوالهوسان دور شوید از من مسکین مردان
رهش دو نفق باز ار نخواهند ما را هوس انجمنی نیست که عشاق جز خلوت درد
دل کله با یار نخواهند کوی بر زاهد چه حدیث می و معشوق این طایفه جز جنبه
و دستار نخواهند منصور ازان بر سر دار است که خوبان ارباب و فا جز بسر دار نخواهند
تا باشد شان عدد جفا جنبل نکوبان جز عاشق بدنام کند کار نخواهند اینها که
رخون دلشان هست بدامان صد جزر من کل کلشن و گلزار نخواهند جان بر
خود کبر صفتان بر عاشق درکوی بتان دادرهم و دینار نخواهند فائدهٔ بدانکه مراد
از علوم هفتهٔ محجبه علومی است که اول هر یک از حروف کلمه سراست و ثانی و ثالث هر یک
اشاره بدو پای علم است و آخر این هر یک اشاره بندای طالبان است بطلب بدانکه
در علوم هفتهٔ مذکور و بسیا احتیاج بقلم داودی و دانستن آن می شود و قلم مذکور را

در جائی بیان ننموده اند و منجمان باین ترتیب اینست شمع زیتون سون

فائدہ در علوم خمسہ مذکورہ

سبا غزالہ مذکور می شود و مراد او لاشرقہ و لاغربیہ است که

باشد و خروج ببدا نجر است که انرا کوچک نیز نامند و فلقطر یعنی یاد و مدکا

واد پیش رندہ کاترات بلغت یونانی و مراد اسمائی چند است که در هر کاری معین است

و بروج الضم لفاح است و حلبسه شنبلیله است گرفتیم

و بر کاغذ سفید چیزی از آن نوشتیم هیچ ظاهر نشود بعد از جفاف و

بعد از جفاف نزدیک بنار بردیم خطی زرد خوشرنگ واضح شد و با مدکور

ضم ساختیم یعنی حل دادن کردیم و نوشتیم و نزدیک بر

بردیم خطی سیاه مایل بزردی خوش رنگ ظاهر شد و هر چه بیشتر حرارت دادن ظاهر

کرد سیاه تر شد و چون اب بران مالیدیم سیاه خوب شد حوب جبر شد و گرفتیم اب

و نوشتیم چیزی ظاهر نشود و بعد از ان که باتش داشتیم بعد از جفاف

خطی زرد مایل بسرخی در نهایت وضوح و خوشرنگی ظاهر شد و قبل از جفاف زود قلیلی

سیاه مایل ظاهر شد **فائدہ** بدانکه اوج ستاره مکانی است از فلک ان که دور تر و موقع

است از ان فلک از زمین و حضیض نزدیکترین مواضع است و حضیض همیشه مقابل اوج

است کوکب چون از حضیض کذشت صاعدی شود و چون بوج طی نمود باوج میرسد

چون از اوج کذشت هابطی شود چون بوج طی نمود بحضیض میرسد و اوجات

ثابت نیستند بلکه متحرکند بحرکت ثوابت مکر اوج مرکز ان حرکتی سریع کند چون در

حال تحریر بحر سالهٔ که در سنهٔ یکصد و شصت و هفت جلالی بهم رسانیده بوده حاضر

نبود تا اختلافیکه بسبب ارصاد هم رسیده ملاحظه شود اوجات و حرکات انها را بتوجه
که در انجا ثبت بود نوشته شد هر کس هر وقت خواهد بحساب موضع اوجات را تعیین
میتواند نمود در انجا گفته که اوج غیر قمر هر سال پنجاه و چهار ثانیه و هر ده سال نزدیک
و هر شصت و شش سال هشت ماه یکدرجه طی کند و مواضع اوجات در سال صد و شصت
هفت جلالی است اوج زحل اوج مشتری اوج مریخ اوج شمس و زهره اوج عطارد
و مخفی نماناد که بحساب مذکور چون حرکت اوج هر یک صد سال یکدرجه و نیم می شود در سال
تحریر این کتاب که سنه هفتصد و بیست و نه جلالی است پانصد و شصت و دو سال
از تحریر رساله مذکوره گذشته اوجات هشت درجه بیست و پنج دقیقه و چهل و هشت
ثانیه حرکت کرده خواهند بود و چون ثوانی نمانی چون از نصف متجاوز است هشت
درجه بیست و شش دقیقه حرکت اوجات خواهد بود پس مواضع اوجات باین نحو خواهد بود
زحل مشتری مریخ شمس و زهره و عطارد **فائدة** بدانکه جوزهر ستاره ایست
نقطه ایست که مدار انکوکبی و آن نقطه با مدار آفتاب تقاطع کند و آن در دو نقطه
متقابل باشد آن نقطه که چون کوکب از آن گذرد شمالی آفتاب شود راس خوانند و آن
دیگر را ذنب و موضع جوزهر فرازنقاویم معلوم می شود زیرا که راس قمر را نویسند و امّا
کواکب خمسهٔ متحیّره حرکت جوزهر ایشان چون حرکت ثوابت باشد و حرکت اوجات در رسالهٔ
مذکوره مواضع جوزهر از هزار و سال یکصد و شصت و هفت جلالی باین وضع تعیین نمود
جوزهر راس زحل مشتری مریخ زهره عطارد و ذنب هر کوکبی مقابل راس است
و بنابر انچه در اوجات مذکور شد مواضع جوزهرات در حال تحریر این کتاب چنین
می شود زحل مشتری مریخ زهره عطارد **فائدة** در معرفت اقبال کوکب و ادبار

حرره ح ر ل ۱۱ ۴۳۰ ۱۴ ۳

ان کوکب

ان دو کوکب خالی الستر و وحشی الستر اقبال کوکب ان بود که در صورت طالعی دو وند با ما یل
الوتد باشد و ادبار ان بود که ستاره از اتصال ستاره کرد دیگر ابد الوتد باشد
خالی الستر چنان باشد که ستاره از اتصال ستاره برگردد و تا در ان برج بود هیچ ستاره
اتصال نکند وحشی الستر چنان باشد که ستاره در برجی باشد که تا در ان برج کوکب هیچ
ستاره بان نظر نکند و ابخال بیشتر بقمر رسد **فائدة** در معرفت نقل نور و
وجع نور و رد نور و منع نور اما نقل نور ان بود که ستاره سریع السیر از ستاره بطی منصرف
شود و بستارهٔ دیگر اتصال کند پس ستارهٔ اول نقل نور ان دوم کند و بسیم دهد مثال
ان قمر در دوازده درجهٔ سنبله و مشتری در ده درجهٔ جدی و زحل در پانزده درجهٔ
جوزا پس قمر در حالیکه در ده درجهٔ سنبله بود حاق تثلیث او بود با مشتری و از او
بیرون شده رو با نصراف نهاد رو با اتصال زحل دارد بتربیع چون بپانزده درجهٔ سنبله
رسد منصرف است از مشتری و متصل است بزحل پس نقل نور ان مشتری بزحل نموده
وجع نور ان بود که ستارهٔ سریع السیر متصل شود بستارهٔ که ان ابطا بود و ان ابطا نیز
متصل شود در ان حال بستارهٔ ابطا از خود پس ستارهٔ دوم نور اول را بسیم دهد
با نور خود مثال ان قمر در دهم درجهٔ سرطان بهفت درجهٔ و نیم درجهٔ زهره و چون زهره در ده درجهٔ و مریخ در سنبله پانزده
درجهٔ پس قمر متصل است بزهره بر تسدیس و زهره بمریخ بتربیع و این را نقل نور نیز
گویند و نقل را دو قسم سبک زند رد وجع و نقل مبانی ستارهٔ اول و سیم اگر چه بنظر و
اتصالی نیست اما گویند مزاج اتصال مبانی از ان حاصل می شود و بدان نور ان بود که سه ستاره
در یک برج باشند و ستارهٔ ابطا در جای ان بیشتر باشد بعد از ان کوکب مبانی رود پس کوکب
سریع و کوکب سریع خواهد متصل شود بهر دو بقرب کوکب مبانی رود و بهر ابطا فرا

کند

کند پس کوبند بحکم قربت مبانه دو و نزدیع اتصال سریع را ببطی کرد تا اول بخود ان
متصل شود بعد ازان ببطی مثال ان مشتری در چهار ده درجهٔ قوس و مریخ در دو و
دو درجهٔ ان و قمر در ده درجهٔ ان و منع آن بود که دو کوکب سریع و بطی در برجی باشند
متصل بقران و کوکب بکر از برجی دیگر ناظر تا بهر دو پس کوکب سریع متصل بقران مانع
شود که کوکب ناظر نظر کند ببطی بفضیلت قران با انکه دو کوکب دیگر برج باشند و
کوکبی سریع تر بان کوکب کبطی تر باشد ازان دو متصل شود بنظری و اتصال اول را مانع
منع کند و منع دلیل قوت مانع و ضعف ممنوع است **فائدة** بدانکه کتب مشهوره که
قدماء در علوم خمسهٔ محتجبه نوشته اند بسیار است از انجمله انچه در علم اول نوشته شده
سبع و سبعین و کتاب جاوری و شد و ذالذهب و مکتسب و رسایل جلدکی و صحر بطی و
میزان شیخ و اشعاخالدبن ولید و طغرائی و مولوی و سلطان ولد و ابن عمویه و غیر ذلک و در
علم ثانی ذخیرهٔ اسکندری و مصحف هرمس الحرامسته و طلسمان طمطم الهندی و والیس
اسکندرانی و هیاکل و تماثیل ابوبکربن علی و مانند انها و در علم سیم شامل بن شاذل
و مکاتی و قصائی و سر مکتوم و رسایل هلالیه و غیران و در علم چهارم نوامیس افلاطون
و مختصر جالینوس و عشر مقالات و خلاصه کتب بلیناس و غیر ذلک و در علم پنجم رسایل
خضر و شاه سماوی و جبل و دکوکب دابن عراقی و غیر انها است و کتاب سر العیون ابی عبد
الله المغربی که بلباب ابن الحاج مشهور شده مشتمل است بر رابع و خامس و رسالهٔ عیون
الحقایق و ایضاح الطریق از مؤلفات حکیم ابوالقاسم احمد السماوی جامع انها است با
زواید و کتاب اسرار قاسمی از مؤلفات ملا حسین کاشفی که بامر شاه قاسم انوار جمع نموده
مشتمل است بر بسیاری از مواد علم و امر و ذانکتاب و رنزد عامه بکذب و عدم اعتبار مشهور

است

است وسبب ان تصریح ببسیاری از عزایم است که در نظرها بعید می نماید علاوه بر
اینکه بسیاری در صدد امتحان و تجربه برنمی آیند و بدون وقوف کامل در معالجه
دوائی با تشخیص او و بلکه بمجرد اینکه دوائی را از عطار گرفتند در صدد امتحان
برنمی آیند حال اینکه شناختن او و مقدار انها و تمیز خوب و بد و خالص و ممزوج
انها کار هر کسی نیست وعلاوه بر این بسیاری از ان محتاج بعزایم و اسماء و دعوات
و امثال اینها است که نوشتن انها بقلم خاص و وقت مخصوص میباید باشد
علاوه بر اینکه بتفاوت یکنقطه یا مثل ان یا بار حرکت در خواندن مختلف می شود و
بسیاری از عزایم موقوف باجازه است از استاد کامل و اکثری بسته است بنظرات
کواکب و اوقات انها و تشخیص اینها بمجرد تقاویم متداوله که صحت و سقم انها معلوم
نیست صورت ندارد و امثال ذلک حدیث دوی فی الکافی قال انشد الکمیت ابا
عبدالله ع شعرا فقال اخلص الله لی هوای فما اعرق نزعا ولا تطیش سهامی فقال
ابو عبدالله ع لا تقل هکذا فما اعرق نزعا ولکن قل فقد اعرق نزعا فلا تطیش سهامی
توضیحه ان النزع مد القوس واعراق النازع استیفاؤه فی المد وطیش السهم عدم اصابته
الهدف وعدوله عنه واعرق فعل ماض من الاعراق والمستتر فیه راجع الی الله والی الهوی
او فعل مضارع منه علی صیغة المتکلم ومراد الکمیت شکر الله سبحانه فیقول انه سبحانه
جعل لی هوای خالصا بحیث یکون کل امر علی هوای بدون سعی منی حتی ان الله سبحانه
او هوای ما استوفی مدی القوس نحو الهدف او انی ما استوفی فیه ومع ذلک یصیب سهمی
الی الهدف فنهی ابو عبدالله ع لاجل ان الله سبحانه اجری الامور علی وفق الاسباب والصنائع
السهم الهدف بدون استیفاء مده نحوه مخالف له وقال اشکر الله سبحانه علی تهیئة الاسباب

لکر

لك وقل قد استوفى سبحانه فى مد القوس بحوله هذا لى ووفقنى لاستيفائه وبعد
ذلك لا تطيش سهامى حديث روى عن النبى ص ان قال لا عدوى ولا طيرة ولا
هامة ولا شامة ولا صفر ولا رضاع بعد فصال ولا تقرب بعد الهجرة ولا صمت يوم
الى الليل ولا طلاق قبل النكاح ولا عتق قبل ملك ولا يتم بعد ادراك اقول المراد
بالعدوى سراية المرض من انسان او حيوان الى غيره والهامة بتخفيف الميم الجسد اللطيف
يطير بالليل وكانت العرب تزعم ان روح القتيل الذى لا يدرك بثاره تصير هامة
فيطير على قبره فيقول اسقونى اسقونى فاذا ادرك بثاره طارت والصفر بفتح الاول والثانى
حية كانت العرب تزعم انها فى بطن الانسان يصيب الانسان اذا جاع وتؤذيه وقيل
اراد به النسى الذى كانوا يفعلونه بالجاهلية وهو تاخير المحرم الى شهر صفر وهو
الشهر الحرام حديث روى فى التهذيب باسناده عن ابى خديجة عن ابى عبد الله
قال سأله رجل وانا اسمع فقال انى اصلى الفجر ثم اذكر الله لكل ما اريد ان اذكره متى يجب
على فاريد ان اضع جبينى فانام قبل طلوع الشمس فاكره ذلك قال ولم قال اكره ان
تطلع الشمس من غير مطلعها قال ليس بذلك خفاء انظر من حيث يطلع الفجر فمن ثمة
تطلع الشمس توضيحه ان السائل لما كان قد بلغه انه اذا جاء وقت ظهور القائم عليه السلام
هنالك تطلع الشمس من مغربها فكان ينتظر ذلك الزمان فخاف ان هو نام قبل
طلوعها من حيث ظهوره ع وطلعت الشمس من غير مطلعها وكان هو حينئذ نائما غافلا
ويفوت عنه هذه العلامة فاجابه ع بان هذا الامر بين لاخفاء فيه لان الشمس فى كل
يوم انما تطلع من حيث يطلع الفجر فى ذلك اليوم مشرقا كان او مغربا ومن بنام بعد
الفجر فهو يرى مطلع الفجر فى ذلك اليوم فيحصل له العلم بمطلع الشمس فيه حديث

روى في الكافي عن ابي عبد الله ع انه قال في يوم الثلثا ساعة من وافقها لم يرض
دمه حتى يموت وما شاء الله لم يرقا دمه ابدا لم يسكن دمه حتى يموت والمراد ان
فيه ساعة من اقل فيه دمه بحجامة او فصد لم يسكن دمه حتى يموت وفي حديث آخر
في الكافي ايضا منه انه قال اقرا آية الكرسي واحتجم اي يوم شئت أحاديث في الحجامة
المروية في الكافي وروى باسناده عن حمزة الطيار قال كنت عند ابي الحسن الاول وقد اتاوه
فقال ما لك قلت ضرسي فقال لو احتجمت فسكن فاعلمني وروى ايضا باسناده
عن الجعفري قال سمعت ابا الحسن موسى ع يقول دواء الضرس فاخذ حنظلة
فنقشرها ثم يستخرج دهنها فان كان الضرس ماكولا مثقبا قطر فيه قطرات وتجعل
منه في قطنة شيئا وتجعل في جوف الضرس وينام صاحبه مستلقيا ياخذه ثلث
ليال فان كان الضرس لا اكل فيه وكانت به حافظة الا ان الذي بلي ذلك الضرس ثلثا
كل ليلة قطرتين او ثلث قطرات يبرئ باذن الله وروى باسناده عن ابي ولاد قال
رايت ابا الحسن ع في الحجر وهو قاعد ومعه عدة من اهل بيته فسمعته يقول ضربت
على استي فاخذت السعد ولكت به استي فنفعني ذلك وسكنت عني وروى عن
ابي عبد الله ع يقول اتخذوا في اسنانكم السعد فانه يطيب الفم ويزيد في الجماع
وروى عن ابي الحسن الاول قال من استنجى بالسعد بعد الغائط وغسل به فمه بعد
الطعام لم يصبه علة في فمه ولم يجف شيئا من ارياح البواسير وروى عن ابي عبد الله ع
قال كان رسول الله ص لا يبدا وعي من الوكام ويقول لي ما من احد الا وبه عرق من
الجذام فاذا اصابه الوكام فمضه وروى باسناده عن جميل بن صالح قال قلت لابي عبد الله ع
ان لنا فتاء كانت ترى الكواكب مثل الجمرة قال نعم وتراه مثل الحب قلت ان بصرها

ضعيف فقال اكحلها بالصبر والمر والكافور واجراء سواء فاكحلنا به فنفعها وروى عن
سليم مولى علي بن يقطين انه كان بلغني من رمد عيني ذي فقال فكتب الي ابو الحسن ع
ابتدأ من عندك ما يمنعك من كحل ابيجعفر ع جزء كافور ياسمي وجزء صبر سقوطري يدق ناعما
جميعا ويخلان بحيرة يكتحل منه مثل ما يكتحل من الاثمد كحلة في شهر تحدد كل ثلاثة ايام في
الراس وتخرجه من البدن فقال فكان اكتحل به فما اشتكي عيني حتى مات وروى عن
ابو هيم الجعفي قال دخلت على ابي عبد الله ع فقال ما لي اراك ساهما او مبرفقال ان بي
حمى الربع فقال ما يمنعك من المبادرة الطيب اسحق السكر ثم المضه بالماء واشربه على
الريق وعند المساء فقال ففعلت فما عادت الي وروى عن ابي الحسن الاول ع انه ليس
من دواء الا وهو يهيج داء وليس شئ في البدن انفع من مساك البدن الا عما يحتاج اليه
المؤلفه صفائي از راه وفا كاه ما باد نتوانكرد كاهي بكاهي دل ما شاد نتوانكرد
صيد دل من لايق تيغ تو اكر نيست دور از خدا خرش از داد نتوانكرد نالم اكر از ناله
برحم اورم اندل اما كه چرا با خوي خداداد نتوانكرد مستم زمي عشق چنان كز سر
مركه صد ميكده از خاك من ايباد نتوانكرد انصاف كجا رفت بين مدعيان كه
جائي كه دوان ميكده بنياد نتوان كرد منماي برهنه كوي خرابات اين ره نه
بهر هوا هوس ارشاد نتوانكرد باغير صفائي مه من عهد وفا بست دل وا بچه امید
د كر شاد نتوانكرد **وله ايضا** طرفي نبستند از غمش مسكين دل بيچاره كان
دور از ستم اين در نعب شب ان الوان فغان تا كشته امدور اندرش بيدي ان
هر دم رود اشك از دو چشمم بر زمين اه از لبم بر اسمان كفتم بود رخصت كه
من ايم بكويت ساعتي كفت ادي اما نيم شب از نجله باران نهان كفتم كه ايلجوات

در کعبه یا در خانقه کفنام را خواهی بیاد بر مغان دیر مغان از بسکه در شام
و سحر نالیدم از سوز درون در کوی او ران نالهام در نالهام مد پاسبان در
استانش رو ز و شب سودم بخاک از بسکه سر هم شد مرا سر خاک هم و موی
شد ان استان در عشق ان ذیباصنم دینا و عقبی کرد هی من بصفا کانم
بینی اگر بکجو د بان **فائدة** فی ربیع الابرار ان من منافع الذباب انها اجرق و بخلط
با الکحل فاذا اکتحلت المراة کانت عینها احسن **فائدة** فی جوة الجوان ان ضحکت
العقرب بسمن البقر و طلی به موضع لسعها سکنها من وقته **فائدة** فی جوة الجوان
از اطرح فی النورة ذرنیخ و رماد الکرم و طلی بها الجسد ثم غسل بعدها بدقیق
الشعیر و الباقلی بدن را بطبخ مرار بضعف الشعر حتی لا یکاد ان یعود **من فاد ك**
السید الداماد بیاید دانست که تسبیح فاطمهٔ زهرا علیها السلام در اخبار
اهل بیت و اطلاق اصحاب و اطلاق دارد بکی از ان اطلاق شایع است که عبارت
است از سی و چهار تکبیر و سی و سه تحمید و سی و سه تسبیح و دیگر تسبیحی که در
اوراد از سیدة النساء سیده است و در اصول معتبره وارد شده است ان این
است سبحان ذی الجلال الباذخ العظیم سبحان ذی العز الشامخ المنیف سبحان
ذی الملک الفاخر القدیم سبحان ذی البهجة و الجمال سبحان من تردی بالنور و الوقار
سبحان من یری اثر النمل فی الصفا و وقع الطیر فی الهوا **شعر مشکل** ولدت
می باها ان ذا من عجبا و انا طفل صغیر فی مجو الرضعا من کرد هذه الابیات
الاربعة حصل له الفرج بما هو فیه من الشدة و هو من المجربات و کره لله من اللطف
وجوه الاوراق م

قال بعض العلماء و رد فی الخبر ان من اکثر من ذکر الله و الاطلاق علی کلام من قال لیس فی الجنة الا التسبیح و التحمید و التکبیر و التهلیل و الاطلاق

خفي يدق خفاه عن فهم الذكي وكم يسر اتى من بعد عسر ففرج كربة القلب
الشجي وكم امر تساء به صباحا وتاتيك المسرة بالعشي اذا ضاقت بك
الاحوال يوما فثق بالواحد الفرد العلي يقو في المثل يرى الناس دمنا في
الدور بيضا ولم يدر ما يجري على راس سمسم ومنها وكنت اعد الناس ومنها
فيها انا اضلب منك لامانا ومنها انا الغريق فما خوفي من البلل ازا الحالود
فيه راحة دوم ثم للعزبن فيه دكام ومنها ترى الرجل النحيف فترزدريه وفي
اثوابه اسد هزبر ومنها اذا كنت لم تزرع وابصرت حاصدا ندمت على التفريط
في زمن البذر ومنها تمنا بند هر شب جزا ز انجواب كه بالان كرا ز ليبرده است
اب في الحديث احتجب بغير حجاب يحجب محجوب هذا اما من باب حجابا ستورا
اي حجابا على حجاب بناء على ان اقصى مراتب شدة الاحتجاب لو كان من تلقاء
حجاب كان لا محالة بحجاب ومن باب النعت بوصف المجاز والوصف بحال المتعلق
او من باب التوصيف بالغاية المرتبة في الكشكول وجد بخط الشهيد ره رفعه
الى دانيال النبي قال اذا اراد احدكم ان حاجته بقضى ام لا فليقبض على شئ من الحبوب
وبضم حاجته وباخذ بثانا ثمانا من الحبوب المقبوضة فان بقي في يده واحدة فهي
للزهرة فالحاجة مقضية وان بقي اثنان فهي للمريخ فانها لا تقضى وان بقي ثلث
فهي للذنب يكون نحسا لا يقضى وان بقي اربع فهي لرجل فانها لا يقضى وان بقي خمس
فهي للمشتري فانها تقضى سريعا وان بقي ست فهو للقمر فانها تقضى وان بقي سبع
فهي لعطارد فانها تقضى حسنا وان بقي ثمان فلا تعرض لها بوجه من الوجوه فانها
وقعت في الوقف سئل عالم فقيل له ان الله قد انزل هذا في اهل البيت

عليهم السلام

عليهم السلام وليس شئ من نعيم الجنة الا وذكر فيه الا الحور العين فقال ذلك انما
هو اجلال لفاطمة شعر لامير المؤمنين عليه السلام الا ايها الموت الذى
هو قاصدى ارحنى فقد افنيت كل خليل اراك بصيرا بالذين احبهم كانك
نحوهم بدليل لا اراى ترى يا اهل ودى كيف عهدكم لديكم فهل شوقكم نحوى
كشوقى اليكم وهل صرتم بعدى كما صرت بعدكم وهل عندكم وجدى كوجدى لديكم
فان قرعهنى مرة بلقائكم سلمنا والا فالسلام عليكم ايضا فان الفضل منك
قد فات فقضى على اذا سائت كما اسائت ايضا وكنت ارى ان التجارب عدة
فخانت ثقات الناس حتى التجارب ايضا اذا امسى وسادى من تراب وبت مجاور
الرب الرحيم فهنيئا لصحابى وقولوا لك البشرى قدمت على الكريم فائدة قد شرفت
مع الوالد الماجد العلامة طود العلم والتحقيق رحمة الله عليه زيارة العتبات
العاليات فى سنة خمس وماتين بعد الالف من الهجرة النبوية واذ رجعنا من المشهد
المشرفين النجف وكربلا الى مقابر قريش ومكثنا فيها اياما فارسل فاضى بغداد الذى
تولى قضاها فى هذه السنة وجاء من قسطنطنية الى والدى بلغرين من نتايج طبعه
احدهما كان لغاية السنة التى تولى قضا بغداد فيها والاخر باسم الدستور الاعظم
سليمان پاشا والى بغداد فطلب منه حلها الاول هذا قد ولى الفقير الحاج اسمعيل
نائب قضا بغداد فى العشر السادس من الثلث الثالث من السدس الثالث من
النصف الاول من تاريخ لوزيد عليه مسطح مربعها لزوج الاولى الفرد الثالث على
ان يكون العدد الواحد وضرب جذر المجتمع فى الكسور مع العدد الذى لا يتغير فى
التربيع والتكعيبات لكان المحاصل معادلا للدور محدد الجهات مع ثنائيات الفرد

الثانى من هجرة من نزل عليه السبع المثانى صلى الله تعالى وسلم ما تزم العندليب و
تنغم فاجاب عنه الدى خاب ثراه بان هذا تاريخ لثلث مراتب بحيث لو ضرب اولها
فى اوسطها حصل ثانيها ولو قسم ثانيها على اوسطها حصل اولها بحصل الولد من والدة
عشر اضعافه على نفسه وهذا عجيب بل من خصائصها عندنا ايضا وهذا ايضا عزيب اخرها
تضعيف فطرة الدائرة واولها عدد داء فى اسمائها سائرة نصف اوسط جبل معروف
ونصف نصف حيوان مشهور لو تخلل بينهما ربع الاول حصلت اربعة متناسبة
والصلوة على جامع الشتات المتباينة والثانى هذا يقول الفقير الاوه ربه رضى الواهب
اسمعيل الشهير بهنا نزايه بتائب باصحاب الذهن الوقاد وارباب الطبع النقاد
اخبرونى عن حضرة اصفيته ذى نفس قدسيته قد اشتمل على بعض الحروف النورانية
واقله من حروف الزيادة تالى مقدمة اشهر فى الاطراف والاقاصى واشتاق الى الكل
على الاطلاق فتارة يكون من الجواهر والاجزاء الفرده واخرى من الاوصاف والاعراض السنية
بل بينى اولا عن محض الامن والامان واخرى جنس الاديان بل هو نهاية الايقان فى
العرفان نصفه لثالثه كمال شعوره ومنها لحمل مملوه كمال ظهوره وقد احيط بهذه
الكمالين حرف من بعض اسمائه اولا دخير النبيين والكامل لو طرح منه مربع الخامس
عادلا لباقى خلا الاعراض وجذوره اركان القضية وانواع العلوم الفائضة من المبدء
الفياض على انه لو قسم بقسمين بكمل بالرجل بلا مين مكعب احدهما يزيد على الاخر
بنصف والزوج وكعبه عدد خانات الشطرنج مع ان المتلو بهو لاثنة الحروف مشتركة
وفيما بينهما بالصحبة مذكور بتمامه فى التربيع والكعاب غير خال عن البراع فى الجناس
كله منطوق ولحم سداسى عند الصرفيين وان زاد على التسعين عند الادباء ضعفه

ولو جمع خمس من بر الاولى على كل البيضات كان اشارة الى العدد بين المتحابين او دبر الرابع
ساوى عدد عظام بدن الانسان عند المشرحين ولو طرح عن المنتهى عدد الجوهر
بقى اقسام الحكمة عند المشائين او ضعف الخامس عن القوى المدركة او لو طرح عن المنتهى
يتحقق اصناف الذاتية عند المتكلمين واقسام الخفى والجلى عند الاصوليين ومرجع
مسائل كل العلوم عند المصنفين وبسطح مجارى الفكر فى الكليات يتحقق التحويل
الكلية والاجناس العالية والتعريفات وشرائط الانتاجات ولو طرح منه طرفا المنطوق
علم شروط التناقض وبينها بين القضايا او زيد عليه ضروب معيا العلوم يحصل
وابواب المنطوق عند البراهيا او نصفه يعادل اقسام القرآن والاحكام الشرعية
مخصصات الموصولات وربعه يعادل علامات المجاز او بسطح اجزاء العلوم فى فنون الامر
الشرعى يتحقق كلية المجازات ولو زيد من هذا المربع عقيم ضروب الشكل الثالث
بقى القضايا الموجهات ولو طرح منه جناس وطبقة المتخاصمين عادل لباقى الفنون
العربية واحوال المسند اليه والاستعارات بل فريضته من ترك جدا واما دو وجات
وبضعفه يحصل عدد جميع الافعال المحوية بحدة الجهات ولو طرحته عن تالى المقدم
بقى لوف العوالم كما اشتهر على السنة العامة ومسطح قائمتين فيما بينهما يعادل
بعض العدد الثانية بل اركان المتخاصمين والمسائل الجبرية كان مربعهما المخبر الصادق
والزاجر والادلة الشرعية ومسطح نصف البروج فى دوائرها يعادل عدد ايام السنة
الشمسية ولو طرحت عن الوابع احوال النيرين والكواكب السيارة بقى المنازل القمرية
وشكل المثلوا الرابع سبب البرهان السلوى على تناهى الابعاد ان جعلت دائرة وبنقائمة
دل على ما فوق المريد ولو اقمت على طرفى تالى الخامس عمودا ووصلت بينهما اشار الى

طريق

طريق دوران الارض بالذى له سودين ولو اخرجت ذيله الى غير النهاية لاشار برهان امتناع
اللانتاهى فى جهة واحدة بين وثانى الاول فى صناعة اواعة الذهب كثير الاستعمال وان
كان المقدم موصوفا بالكمال وبنفس الاولين يحصل قوس الارتفاع وبارتفاعه
امثاله يظهر دائرة البروج فى الكرة الاسطرلاب بلا نزاع بل يتحقق بعشر الثانى الافق فى
جميع البقاع وثلث خمس الاول معرب عن الاوضاع وانواع الاعراب واصناف الاسم و
الفعل من حيث لباب بل هو نص فيما يوقف به على المعنى واقسام اللفظ الاصولى
بالاستقراء وثالثة اباعد بياوى عدد من يحجر عليه فى الشرع بل ما يجب فيه الزكوة و
بنصفه يحصل ما به الزكوة ولو اضيفت الى خمس الاول ثلثة عاد عدد اجناس الشعر
ولو طرح الفرد الثانى عن الرابع بقى انواعها وهى الاعاريض وجمعت الاول والثالث
مع الخامس حصل عدد اصنافها وهى الضروب وجمعت ثانيين مع الرابع حصل
عدد عوارضها وهى الزوحاف ولو طرح الزوج الاول عن الرابع بقى عدد انواع الجمل و
بنصف ثالث يتحقق الدوائر بلا شك مع ان خمس الاول يعاد لاجزاء الفاضلة
وقد اجاب عنه اوالدا ماجد العلامة طاب ثراه الغاز ايضا فقال هذا اسم حضرة
الخدام مخصوصة بملك لا ينبغى لاحد من الانام اوله بالكمال موصوف وثانيه عظم فى
الانسان معروف وثالثه كوكب فى السماء مع انه نصف سدس الفلك الاقصى و
رابعه اعظم العروض وغاية الارتفاع مع انه ثلثا كل منهما بلا نزاع واخره اول سورة
من القرآن مع انه حيوان له فى السماء دوران وفى الماجريان ثلثه فعل وثلثه اسم تام
وثلثه الاخر حرف بل كلام ونصف الاول سورة من القرآن ونصف الاخر عضو من
الانسان واول النصفين مجدود ثالثه مع انه ينقسم الى مجدود بين زوج وزوج

ونصف احزه مجذور لنصف ثالثه مع انه ينقسم الى مجذور ين فرد وزوج ولو زيد
ثالثه على ثانيه لحصل رابعه ولو زيد على رابعه لوجد سادسه ولو زيد على سادسه صار اوله
ولو زيد على اوله صار قطر الدائرة ولو نصف صار عذراء في السماء سائرة نصفه
ثالثه كمال شعور ونصف احزه له كمال اسمى قبلة الجرو قلب قلبه لحمر نصفه الاخر اوحى
الاسم لو نقص ضعف خامسه عن عشرة امثال احزه حصل عدد ما لو وجد بطل شكل الحادي
وصار اعظم الابعاد اقصرها وكان طوالع بعض المطالع مساويا له واعظم منه و
بحصل نصف ثالثه من زيادة عشر امثاله على نفسه من نقصانها عن ربع ثالثه
يساوي الانوار القوام بلسان الاشراف وثلث ثانيه يعادل عوالي الاجناس
بالاتفاق وربع رابعه يساوي الحروف المهموسة وخمس سادسه يعادل المنازل النحوية
نصف زوج ونصفه فرد مع انه متساو وبان هذا عجيب بل كل منهما اذا نقص من
الاخر وهذا غريب والله الموفق للوصول الى الوفر نصيب لمجنون العامري
ابتل رضا ساد فيها جمالها فكيف بدا رحل فيها جمالها وقد كنت لا ارضى
بوصل مقطع وها انا راض لوانا في جنابها الغر باسم النبز وما شئ لعرفي
وفي تصحيفه بعض الشهور اذا اسقطت خمسه تجده مسمى في السما وفي الظهور
واوله واخره سواء وباقيه يسمى في الصفير قال الجاحظ يقال للاشيا كلها تامة
جيد ووسط ورديء والوسط من كل شئ اجود من رديئه عند الناس الا الشعر
فان رديئه خير من وسطه ومتى قيل شعر وسط فهو عبارة من الرديء قال ابن ابي
لاما في لم تحب عايشة قال لاما مي لو رضي ان احب مرانك قال لا قال فلم يرى ذلك
لانها بجرم رسول الله صلى الله عليه واله ولا رضي بجرمك كان اسحق بن قرة

ان يقول
فكيف بدا رحل فيها جمالها
١٢

منزاحا

مزاحا فقال الاعرابي يوما وهو بباب خراسان تشهد بمالرتبه عينك فقال نعم شهدان
ابالـ فعل بامك ولو اردت ذلك فحلف ان لا يمازح احدا ضميري كرنه وزهب وعده
وحشي ح دو زخرابود زتو سوى بدن كه او در جان كوبن پاى ر بگيهان خواهم وجان ايمان
از دوذكار كاين جهان جان دابران جان وجهان سازم نثار وحشي كرد
ننشيند بطرف دامن از ذكان كو براندازد فلك بنياد اين ويرانه را مي زطل
عشق خوردن كار هر بي طرف نيست وحشي بايد كه كيرد بر لب اين پيمانه را امير
حيدر كاشي نهد نكند كنه كه فهادي تو ماغرق كناهيم كه عفاري تو
او قهادت خواند ما عفارت اباكدام نام خوش داري تو لطيفه ور ايجدانى
نيرنك بين كه ساقى از بل فراهر دو زد خون در پياله ما در اباغ مردم راعى ايجدانى
از دل عاشق بيچاره چرا او را چه زني كه دو ذكارش زده است وايجدان قهر
قهربه من قصبتر زاق بينهما ثمانية فراسخ تقريبا ملك قمي براشيانه بلبل انيم
باد دو كفت كه خامان سير اخراب مي بايد والهي قمي در بيضه بسوخت
پيكوم را نكذاشت كه بال وپر برادم بكذار كه دست دل بكيرم ذين وادي پرخطر
برادم لاادري اى تواند جهان پيچاپيچ هيچ بن هيچ بن هزاران هيچ اين
همه باد بر مروت كرچه وين تكبر من بموت زچرا ايضا اينجهان بر مثال فردوسيست
كوكشاد و دان قطار قطار اين بان ميزند همي مخلب وان بان ميزند همين منقا
اخر كار بر پرند همه وز همه بان ماند اين مرداد قال شيخنا البهائي
في كتاب مفتاح الفلاح في تفسير سورة الحمد عند بيان النكتة في تقديم قوله نعبد
نعبد على نستعين ان الوجه فيه ان يتوافق مثلو الحرف الاخير في جميع الايات ثم قال و

هذه النكتة انما يصح على ما هو الاصح من كون البسملة جزء من السورة اقول سبب ذلك
انه اذا لم يكن البسملة جزء من السورة فيكون قوله نعمت عليهم واحدا من الايات للاجماع
على ان الحمد سبع ايات بل صرح به في القرآن حيث سماه بالسبع المثاني واذا كان عليهم
اخر فلا يكون مشتملا لحرف الاخير في الجميع حرف الياء حتى يلزم ذلك في نستعين ايضا على اين
بود عين عفو تو عاصي طلب عرضه عصيان كرفتم ذ بن سبب چون بساط
دهم پرده ساز هم بدست خود دريدم پرده باز رحمت را نشد ديدم اب
خواه ابروي خويش بردم از گناه سعدي ندانى كه شود بنده حلال مست چرا
بر فشانند در رقص دست كشايد دري بر دل افكار فشاند سر دست
وكاينات حلالش بود رقص برايد دوست كه هر استينش جانى در اوست
افهام للجامي معنى ذر ترك آمد مقبلى كو بود بو دامتثال ترك ذمد تو ذات
بوذر است قال بعض الاكابر اذا صادف المعاملة الى القلب استرحت الجوارح اقول بر بدا
ان الجوارح تصير مستريحة بالاعمال والوظايف البدنية راغبة فيها غير مستقلة لها
بل مستلذة بها غزالي مشهدي خاك دل انزود نكه مى بخشند شب عشق بر
او ريختند دل بان دشت غم اندود شد بود كباني كه نمك سود شد ديدهٔ عاشق
كه دهد خون ناب هست همان خون كه چكد از كباب بي اثر مهر چه اب چه كل
بي ند عشق چه سنك چه دل نالهٔ زنبيد نباشد پسند چند دل و دل نه
چه درد مند بركه نه مشغول باين دل شوي كش نبرد كه چه عاقل شوي شيخ
احمد غزالي تا بافت جان من خبر ذوق نيم شب صد ملك نيم روز ببكجو نمي خرم
پردهٔ ناموس تنكم مانع ديوانكي بكنظر سوزم كن و ان تنك عقلم وارهان شعر

دعوى ان يكون
الا ولون من المثال
الا ولون من المثال
ان يكون
بجنس

فیه ابهام هلال بکشد را کوفرین سر سازی شفق فرو نشده صبح طلوع کند
کو بامراد ان هلال ذلف باشد و از سر عارض و ان شفق سرخی عارض و از صبح دم
بیاض بناگوش و کردن **فائدة** بدانکه هر کوکبی از کواکب سبعه را شرف و در برجی باشد
و مقابل شرف هبوط باشد و تفصیل شرف از این بیت معلوم می شود نلو کا
بحبه خطکی سطط هبا کن دهیدراج سبیج و شرف دنب دسیم درجه قوس است
فائدة هر یک را از ین را بکخانه و از خمسه دو خانه و مقابل هر خانه و بال اوست
چنانچه از این بیت معلوم می شود صفر زخ او ه جر دیس حبای بهد طیل آن ای خا
هر و بالی ای عدیل و این شعر هم دلالت میکند حمل و عقرست با بهرام قوس
و حوتست مشتری دارام تیر جوزا غوشه مه سرطان خانه آفتاب شهر مدام ثور و
میزان چه خانه زهره است مه زحل راست جدی دلو مقام **وفی الحدیث** الفصیح
یا مطلقا و صالنار اجمع و یا محلفا علی هجرنا کفرا بنا بعدنا ابلیس لا نرم بیجالك
فواعجبا کیف صالحته و هجرتنا **وقیل** لشخص ما الفرق بین الماح و الماح قال الفرق
بینهما کالفرق بین نقطتیهما اقول الماح من یستقی من البئر فی الاسفل ای یدخل البئر
و یستقی و الماح من یستقی من اعلاها بالدلو و الحبل ابن عباس کفته است نعم
میکفتند مقام بلی کافر می شدند و وجه ان اینست که بلی موضوع است از برای ابطال
نفی و اثبات منفی و نعم از برای تصدیق مخبر **شعر مشکل** شخصی بغلام خویش کفتا
زن خواه زن خواست غلام شاه مدناکاه کرخواجه رضا نداد عقد بست صحیح
و رخواجه رضا داد نکاحی است تباه **حدیث مشکل** ان الله خلق الدنیا فی ستة
ایام ثم اخذ لها من ایام السنة فالسنة ثلثمائة و اربعة و خمسون یوما و اخذ من منزلها

من دار ابی عبد الله ع حدیث روی فی الکافی باسناده عن عجلان وقال دخل رجل
علی ابی عبد الله ع فقال جعلت فداك هذه قبة آدم علیه السلام قال نعم والله قباب
کثیرة الا ان خلف مغربکم هذه تسعة وتسعون مغربا ارضا بیضاء مملوة خلقا
بنو الله لم یعصوا الله نمل طرفة عین مما یدرون من خلق آدم ام لم یخلق یبرؤن من فلان
وفلان حدیث روی فی الکافی باسناده عن ابی عبد الله ع عن النبی ص انه قال ان هذه
الارض یمن علیها عند الذی تحتها کحلقة ملقاة فی فلاة وهما ان یمن فیها ومن علیها
عند الذی تحتها کحلقة ملقاة فی فلاة فی فلاة والثالثة حتی انتهی الی السابعة وتلا
هذه الایة خلق سبع سموات ومن الارض مثلهن والسبع الارضین ومن فیهن و
من علیهن علی ظهر الدیك کحلقة ملقاة فی فلاة والدیك له جناحان جناح فی المشرق
وجناح فی المغرب ورجلاه فی التخوم السبع والدیك یمن ومن علیه علی الصخرة کحلقة ملقاة
فی فلاة فی والسبع والدیك والصخرة والحوت یمن فیه ومن علیه علی البحر المظلم کحلقة
ملقاة فی فلاة فی والسبع والدیك والصخرة والحوت والبحر المظلمة علی الهوا الذاهب
کحلقة ملقاة فی فلاة فی والسبع والدیك والصخرة والحوت والبحر المظلمة والهواء علی
الثری کحلقة ملقاة فی فلاة فی ثم تلا هذه الایة له ما فی السموات وما فی الارض
وما بینهما وما تحت الثری ثم انقطع الخبر عند الثری والسبع والدیك والصخرة و
الحوت والبحر المظلم والهواء والثری یمن فیه ومن علیه عند السما الاولی کحلقة فی فلاة
فی وهذا کله والسما الدنیا یمن علیها ومن فیها عند الذی فوقها کحلقة فی فلاة
فی وهما ان السمآء ومن فیها ومن علیها عند الذی فوقها کحلقة فی فلاة فی وهذه الثلث یمن
فیهن ومن علیهن عند الرابعة کحلقة فی فلاة فی حتی انتهی الی السابعة وهن ومن فیهن

وعلیهن عند البحر المکفوف عند اهل الارض کحلقة فی فلاة فی هذه السبع البحر المکفوف
عند جبال البرد کحلقة فی فلاة وتلا هذه الایة وینزل من السما من جبال فیها من برد
وهذه السبع والبحر المکفوف وجبال البرد عند الذی تحادفه القلوب کحلقة فی
فلاة فی وهذه السبع والبحر المکفوف وجبال البرد والهواء عند حجب النور عند
الکرسی کحلقة فی فلاة ثم تلا هذه الایة وسع کرسیه السموات والارض ولا یؤده
حفظهما وهو العلی العظیم وهذه السبع والبحر المکفوف وجبال البرد والهواء وحجب
النور والکرسی عند العرش کحلقة فی فلاة فی وتلا هذه الایة الرحمن علی العرش استوی

مثنوی کرچه شمعم میکدازی در انتظار کرچه چنکم می نوازی در کنار
هرچه میخواهی بکن بر جان من من غلام تو و تو سلطان من **فائدة** بدانکه کتبی که در
علم اعداد نوشته شده وتالیف شده وتالیف شده بسیار است مثل سنجل
ومحبوب ودایره سبلیه وکشف المعاد فی تفسیر ایجاد وکتاب الیقین وغیر اینها واز
جمله شمس المعارف اکبر واصغر وتعلیقه کبری وصغری ولمعه نورانیه وحمائل
سور قرانی والواح الذهب تالیف شیخ شرف الدین ابو العباس احمد علی القرشی
البونی است وتبصر المطالب تالیف ابو عبد الله محمد بن محمد بن یعقوب التونسی المغربی
وکتاب المدخل تصنیف محی الدین محمد علی العربی است واللمعة تالیف نقی الدین
عبد الله بن علی بن الحسن مجتبی است وسر الفنون والجوهر المکنون تالیف بوحامد
محمد الغزالی است ودر النظیم فی منافع القران العظیم تالیف ابو السعادات عفیف
الدین عبد الله سعد التمیمی الینافی است وخواص اسماء الله تصنیف مولنا
یعقوب چرخی وسر الایات تالیف یکی از تلامذه ابن عباس است وکتاب هیاکل و

تمامثل تالیف ابوبکر بن علی زوحشیه وغیر ذلک واز کبار اهل این فن است نجیب الدین
حسین سکاکی و سید حسین اخلاطی و صاین الدین الترکه و مولانا حسین کاشفی و ولد
او صفی الدین وغیرهم **فائدة** بدانکه طریق استعاذه از حروف و اسماء و آیات سه طریق
است اول طریق توجه بارواح و حقایق انها و توصل جستن بصوت مثالی ایشان که در
عالم برزخ دارند و این را طریق تخییلی خوانند و این مخصوص اهل کشف است و شیخ
ابو عبد الله مغربی در کتاب تهذیب المطالب این مبحث را ذکر نموده و این را طریق
خلوتی معین ساخته دوم طریق تلاوت که این را طریق کلامی خوانند سیم کتابت که
این را طریق کتابی خوانند **فائدة** بدانکه هر طالبی که میخواهد از حروف و اسماء الله و آیات
تحصیل مطالب نماید بهر یک از طرق ثلثه باید چند چیز را رعایت کند اول قلت طعام و
تقلیل ان ۲ ترک جوانی ۳ اجتناب از بقولات که رطوبات کریهة الرایحه چون سیر و پیاز و کندنا
و امثال ان ۴ طهارت بدن و لباس و منزل و وضو با غسل قبل از عمل ۵ حلیت
جامه حتی گفته اند اگر یک رشته ان از وجه حلال نباشد اثر نبخشد ۶ تطهیر انکه
منزل از الات دنیویه و مصالح معاش بالمره خالی باشد و از خس و خاشاک دفنه باشند
۷ ملاحظه زمان از منه شرعیه مثل ایام و لیالی شریفه و از منه حکمیه مثل ملاحظه
طالع وقت و ساعات مسعوده و ملاحظه شرف و هبوط و ثوابت کواکب ۹ ملاحظه
مکان شریف ۱۰ خلوت خصوصا از عوام و نساء و اطفال ۱۱ استقبال ۱۲ اخفاء عمل و
کتمان ان از اشنا و بیگانه و این واجب شروط است ۱۳ بخور سوختن در جائیکه لازم
باشد و بعضی در جمیع اعمال خیر سوختن بخور خوشبو و در جمیع اعمال شر سوختن بخور
کریه لازم دانسته اند ۱۴ صبر بر تاخیر و عدم تعجیل و ملول نشدن از تاخیر ۱۵ افتتاح

واختتام عمل بذکر و تسبیح وصلوات **فائدة** بدانکه طرق کلانی بر دو قسم است حصری
واطلاقی حصری عبارت است از اینکه ذکر برای قرائت نصابی معین باشد بعددی
خاص و در این قسم تا قرائت بانعدد نرسد نتیجه بر آن مترتب نگردد و اگر از آن نصاب
دو کند در فائده مترتب نگردد و رعایت عدد از اعظم شرایط است و اگر در بین
حرف زند عمل باطل شود و باید از سر بگیرد و اگر چیزی اختیار تکلم کرده باشد و اگر
حاجتی اتفاق افتد و عمل طول داشته باشد و بکشاید در بین آن و فانکند و قتی
معین قرار دهد در بین الوقتین از کلام فضول و شر اجتناب کند و اطلاقی آن است
که قرائت بعددی خاص اختصاص نیافته باشد و در این قسم باخود عددی
مقرر سازد که در وقتی از اوقات شب و روز بقرائت اشتغال نماید و در اثنا
سخنی عند الضروره اگر گوید ضرر ندارد باشد **فائدة** بدانکه خلوت در اذکار
بزرگ کلا و مبرا نزد ارباب این شرایط کلیه است و باید تا عمل باتمام نرسد از خلوت
بدون ضرورت بیرون نیاید و باید وسعت خلوتخانه بقدری باشد که تواند
ایستاده نماز گذارد و در آن پاره بران نشاید و باید یکدر داشته باشد و دو در نه
و فرجه دیگر نبود و از مردم و مواضع ازدحام دور باشد **فائدة** بدانکه افلاطون که
او باب علوم غریبه وضع کرده اند بجهت اخفای علوم با فواید دیگر سی قلم است
باین تفصیل ۱ اداودی ۲ قلم عبری ۳ و عمروه سریانی و آن سر نوع است ۴
یونانی ۷ قلقراطومات که یونانیان وضع کرده اند ۸ قلم جابرجان ۹ عمرانی اصنا
۱۱ آسیتی که دایره سبتی دابان قلم نوشته اند ۱۲ و ۱۳ او ۱۴ بلمی و آن سر نوع است
۱۵ اعباره ۱۶ و ۱۷ و ۱۸ و ۱۹ و ۲۰ قلم دیجان و آن پنج نوع است ۲۱ قلم سنبل ۲۲ و

۲۳ و ۲۴

۲ باین سکنا باشد در شخص کشنده باشد خ ل

۲۳ و ۲۴ و ۲۵ و ۲۶ قلم طلسمات وان نیز پنج نوع است ۲۷ قلم جهری ۲۸ قلم
طبیعی ۲۹ قلم رمام ۳۰ قلم کاشفی **فائدة** عامل باید که چون بیکی از اعمال کتابی
عمل نماید قلم نواختیار کند که هنوز از انتراشیده باشند و بان حرفی نوشته باشند
وغیر از این مطلق اثر نبخشد و همچنین قلم فولاد و باید از وجه حلال باشد والا در
لطفیات اثر نکند و در قهریات رجعت کند **فائدة** باید عامل لون مداد را مراعات
کند و در اعمال لطفیه کتابت باو نی کند که منسوب بکواکب سعد است چون مشتری
و زهره و اعمال عداوتی که تعلق بکواکب نحس دارد چون زحل و کیوان و سرخ و ملاحظه
حلیت مداد نیز لازم است **فائدة** بدانکه هر سر حرف از حروف بیست و هشت
کانه متعلق بفلکی از افلاک تسعه و فلک الافلاک را چهار حرف است و باین ترتیب
احاد و عشرات و مئات و الوف که **ای وغ** باشد از فلک الافلاک است و دوم که
ب ل ز باشد از فلک ثوابت و همچنین تا نهم که **ط ض ذ** باشد از فلک
قمر است **فائدة** بدانکه از حروف بیست و هشت کانه هر چهار حرف تعلق بکوکبی دارد
باین نحو که از ابجد مشتری چهار حرف اول از زحل است و چهار حرف بعد از ان از مشتری
و چهار حرف بعد از ان از سریخ تا چهار حرف اخر از قمر است و این قول مشهور است و قول
دیگر که بعضی از اوثوق دانسته اند که نون و خاء معجمه و دال مهمله و غین معجمه زحل
منسوب است و ظاء معجمه و فاف و کاف و ضاد معجمه بمشتری و الف و تاء مثناة فوقانیه
و میم و راء مهمله بسریخ و حاء مهمله و هاء و عین مهمله و باء مثناة تحتانیه بشمس
و شین معجمه و واو و ظاء مهمله و ظاء معجمه بزهره و باء موحده و صاد مهمله و ثاء
مثلثه و ذال معجمه بعطارد و جیم و لام و سین مهمله و فاء بقمر **فائدة** بدانکه اهل عدد

کدپند
۲

گویند که هر برجی را عونی است یعنی ملکی که موکل آن برجست و عامل حرف باید
بیند هر حرفی بکدام برج منسوبست پس بملک آن برج توسل جوید و نام وی
بتعظیم برد و از وی استعانت جوید و باین مخواست ملک حمل شراحیل و ملک
ثور عزرائیل جوزا اسرافیل سرطان نهفائیل اسد سراطیل سنبله شهکیل میزان
سهرائیل عقرب صرصائیل قوس سرطائیل جدی شمکائیل دلو میکائیل حوت
نهفائیل و هفت ملک مقربند معاون ارواح کواکب سبعه سیاره عامل حرف
باید نظر کند که حرف معمول تعلق بکدام کوکب دارد ملک آن کوکب نیز استعانت
بخضوع جوید ملک حمل قرپائیل ملک مشتری سمخائیل مریخ کاکائیل شمس صاصائیل
زهره سیدائیل عطارد شیخائیل قمر اسماعیل **فائدة** بدانکه هر یک از حروف نیز
عونی دارند و استمداد از آن نیز شرطست اسرافیل ب جبرائیل ج کلکائیل و
بعضی عنائیل گفته اند د اطرائیل هـ دودبائیل و زقیمنائیل ز سرفائیل و
بقولی شمائیل ح بنکائیل ط اسماعیلی ی شراکیطائیل ک جذوائیل ل
طاطائیل م دوبائیل ن حولائیل س هرکیل ع لوفائیل ف سرخائیل و
بقولی حصیقائیل ص راهجکائیل ق عطرائیل ر هواکیل ش هرطیل و بقولی
جبرئیل ت عزرائیل ث میکائیل و بقولی مرقبائیل خ سمکائیل و بقولی نوفائیل
ذ دردائیل ض عطکائیل ظ لوطائیل و بقولی میکائیل غ لوخائیل **فائدة** بدانکه
هر یک را ایام هفته نیز عون دادند یکی علوی و دیگری سفلی و عامل را لازم است
که در هر روزی نام آن عون از روز دوازده استمداد طلبد احد علوی روفائیل
بقاء و بعضی بقاف گفتند و سفلی ابو عبد الله المذهب الاشین جبرئیل و ابو

عبدالله الحارث وجبرئیل داخادی است اسم او شمکائیل او را نیز باید کرد الثلثا
سلسائیل بسین مهمله و بعضی بشین بصدا است و بعضی شمسائیل کویند سفلی
الاحمر الاربعا میکائیل سفلی و نام دارد و بعد و برقان و میکائیل داخادی است
نام وی نوائیل الخمیس علوی صرفیائیل بقاء کویند بقاف و سفلی السبت الشهور
الجمعه علوی عنائیل و سفلی سهیل عبدالرحمن لقب وی ابیض السبت علوی حضفائیل
بقاء و کویند بقاف و سفلی ابو نوح میمون السبخی **فائدة** در فوائد متقدمه نسبت
استخراج بعضی از سهام کذشت و از جملهٔ سهام که استخراج بعضی از احکام ازان
می شود سهم الحوادث است و آن از قرار یکه در تنبیهات ملا مظفر است بران نهج است
که تقویم آفتاب را از تقویم مزبور نفضان کنند و ما بقی را بر تقویم زحل افزایند حاصل
موضع سهم الحوادث باشد و لا محاله در وقت اجتماع این سهم مقارن زحل باشد
در استقبال مقابل آن و از بعضی علوم معلوم می شود که در سهم الحوادث باید تقویم
آفتاب را از تقویم زحل نفضان نموده ما بقی را بر تقویم مزبور افزود **اسکندر نامهٔ**
جامی بیا تا جکر کوشه فرزندمن بنه کوش بر کوهر پندمن صدف وار بنشین
دمی لب خموش چه کوهر فشانم همی دار کوش شنوی پند و دانش بان باد کن چه نشینی
انکه بر او کار کن **ولهای** پهلوی تو دل در پرده سر از ین پرده برون ناورد
یکدم از پردهٔ غفلت بدر ای باشد این در بشود پرده کشای **ولهر** بدلدار
چه مردار چه تو دل بتد بهر زر نتوان یافت ابنکه در پهلوی چپ می بینی
بر اکر پهلوان و در چینی راستی جوی که در پهلویش دل و جان زنده شود ان
بویش دل شود زنده ز بوی خوشش نثر علی دیبانی ده ببینوشش او را

بهتر از دو دیده چراغت خوردن کز تو از خود بنشینی بفراغ دوشنائی ندهد دود
چراغ **ولهای** دانده تو پر خون دل ما دمبدم از تو دد کز خون دل ما وای
ما کو تو فراموش ندهی بهر خود میل بکارش ندهی ای جهان از صفت ذات تو پر
عالم از حجت اثبات تو پر هیچ جا نیست که عنوای تو نیست پر تو نور دل آرای تو
نیست ای بتوحید تو هر زنده گواه نیست یکدره بتوحید تو راه در ده ما
بندهٔ ناچیز شدیم کمتر از ذره نبی نیز شدیم ما و بجا صلی و تو میدی کز تو فضل
تو کند خورشیدی ما بهٔ صورت معنی همه تو همه تو ای همه تو ای همه تو **ولهای**
دل ابکار که هوش ربای دو زو شب چشم نرگوش کشای نه بچشم تو دیدن
ماوزی نه بگوشت شنیدن چیزی نرگس این چمنی کز لب جوی خوش نهاده است
نظر سوی لب سوی نه ز رخسار کلش دیداری نه ز سرو چمنش آزاری چو بگل
با غنچهٔ کز هر شاخ صبحدم گوش کشاده است فراخ، نه ز بلبل شنوی آوازی
نه ز لب غنچه نهانی آوازی نگنی گوش نبینی تا چند کور کر چند نشینی تا چند
چند کاهی ده اکنان کبر ترک هم اهی پیراهان کبر پرده از چشم نهان بین کن باز
بنگر پیش و پس شیب و فراز **ولهای** دل چه خم چند بر آواره هنی تا بدا وا ده جز
آن ذخم هنی چون دهد کوس برون بانگ دپوست بانگ او شاهد بیغمای او
است **ولهای** عارف آنست که از خود دفتر است او نکو جسته و از بد رسته است
بند هستی ده هستی ساده زاده کون ز کون زاده نه زاد و از دوران تا بثری نه
ز اطوار دوران تغیری **ولهای** در این دامکه و هم جنبال مانده در دبقهٔ عادت
مه و سال چند سر در ده عادت باشی تا ترک تاج سعادت باشی کز مه عادت

خود برده خویش باد کن خوی نخود کرده خویش هست دادت بر هر زاده ترک
ماکان علیه العاده ای خوش انوقت که بی فکر و نظر بودند خواستی ز جان تو سیر
کو اگر بر تو کشد تیغ بجنبک بامر صبع کز اندم پلنگ دست خود بر کرادی پاکوه
دو دلت نابدان هیچ شکوه هیچ خود شبد که بنود سیغش خویش را عود زنی
بر تیغش خون لعل از جگرش بکشائی نقد کان از کمرش بربائی در رسید
باد بهر ژوف بر پیش نسخت ان ز دل عارف پیش از قضایش کندی هیچ سجاب
از مژه بر قفان دیزی اب و در بکر ده تو در پائی لجه موج بکر دون سائی
را کنی هیچ صبا زود کذاد نکنی لب تر از ان کشتی و اد هر چه القصه شود بند
دهت دوی بر تابت از ان قبله گهت پک بیک دان مبان بر دادی قدم
صدق بجان بر دادی پا نهی زم بجاو تکه دان چند و حدت بنوائی تو بسان
و له ای دل اهل ادادت بتو شاد بتو نادم که مرید و مراد ای ز هر سو همه را
روی بتو روی هر زده ز هر سوی بتو ای ز رحمت تو بر همه باز غرقه نعمت
تو شب و راز ای نعمت دولت جاوید همه غم تو غایت امید همه نعمت خود
خود مبدان خوش و ز رحمت جنت جاویدان خوش مبتلای من و مایم هنوز
مانده در خوف رجایم هنوز ای ز ضا بخش رضایت کیشان رایض و طبع رضا
اندیشان قبله نعمت کار اکان ها قاضی حاجت حاجت خواهان دل راضی
بقضایت طلبیم روضه حسن رضایت طلبیم ای سراسیمه شوق تو فلک
سر نه پیچیده ز طوق تو ملک داغ بر جان و دل از شوق تو ایم بنده داغ و سک
طوف تو ایم و له ایخوش ان جذبه کز ناکاه رسد. ز هم ان بر دل کاه رسد

ایکه

ایکه بهر شکمت کردن آز سوی کاسه چه صراحیست دراز چه بکامت ذوق
نیست مزه لقمه را ز مزه پرسی نه بزه هرچه بر سفره دا خوان تو نهند هرچه
در کام و دهان تو نهند بخوری خواه گندر خواه صفی کاو و خر نیست باین خوش
علفی مرغ باید که مسمن باشد صحن ایخشه رو غن باشد هیچ غم نیست کرشه
غصب کنان شخنده کشد از بهوه رنان بهوه باید که بود تازه و تر چاشنی
وار چه جلاب و شکر هیچ غم نیست کو ز دلیم افکند در خبر بستانیم نان
خود باتره و دوغ ترش بهر که از یخان شراب و غ ترش دلق و دراعه همرائی
عطر تر و بوی بران افزائی میکشی فرقه پشمینه بدوش میکشی کوشه فش در بن
کوش باشد اینها همه دعوی یعنی عالم و قلم و صاحب معنی تا فند ساده
دلی در دام طعمه چاشت دهد باشاست چون بدل افتد از شهر کره
باکره هی و وی از شهر بده که فلان هست نبلکو کیشان مخلص و معتقد و
نه صد بار و ی از و نیاوری تو مراد را بار کنی سر بار کنداز مفلسی این بیماید
رخت خوانه کرم مسایید بهر تو سفره خوان اراید شربت و هوو نان افراید
هم تو از دین و خرد هر دو بری بنشینی و بسلامت بخوری تف بر این صورت و
سیرت که تو راست تف بر این عقل و بصیرت که تو راست نفس و حلقه حلقوم
بوی به که این لقمه ز قوم خوری دزدی و راه زنی بهتر از این کفن دزدکفنی
بهتر از این ولی ای دلت دا سر بیخشی نه جنبش عافیت اندیشی نه که بگاه
هنی گاه بباغ مسند ایمنی و مهد فراغ کرده عالم کل منزل دل و دز تو تا عالم
دل صد منزل و لی رو که از غیب تو بیدی برسد زین چمن بوی امیدی برسد

هست بر ساحت این بر شده کاخ عرصه دوضهٔ امید فراخ کار بر خویش چنین
تنگ مگیر و دم ناخوشی هنگ مگیر چو نشود موج دنان لازم جود و
کف موج خسی را چه وجود دود و شب بر دامید نشین طالب دولت جاوید نشین
تا بنام تو زنند فال فرج فرعه من فرع الباب و لج بهوس کوی طلب نتوان رد
چه در کوی طرب نتوان رد هوس این هوسناک بود جان عاشق ز هوس
پاک بود و لله ای ملک زادهٔ اقلیم وجود پدرت خیل ملک را مسجود سایبان
مرحمت چرخ برین تخته گاه قدمت روی زمین کوه در خدمت تو بسته کمر
کان پی زینت تو داده کمر ای ز پی مطبخ تو جانوران کله کله بدو دوشت حرام
همه بهر تو و تو بهر خدای یکدم از دیدهٔ غفلت بدر ای تا بکی بسته هر حسن بتی
بندهٔ هر کس و ناکس باشی کیست خس هر که نخشاوز دلست کش بهتی بر عوض
نه بدلست از همه بگسل و با او پیوند بند از بند کیش بر خود بند میر صابک
اصفهانی کسی از تو شب حکایت بدل فکار من کرد غمی از تو داشت بر دل چه
بر دل فکار من کرد تو با این کمال بنودی که بمن چنین توان زیست بجفا چنین
دلبرت دل برد بار من کرد سعدی خوبرویان جفا پیشه وفا نیز کنند بکسان
درد فرستند و دوا نیز کنند پادشاهان ملاحت چه بنجیر روند صید را
پای بر بندند رها نیز کنند گر کنند میل بخوبان دل من منع مکن کین کاری
است که در شهر شما نیز کنند جامی ناز نین طبع تو را از گله چون بجانم هر چه
کردی تو کذشت آنچه کنی هم کذرد قاآنی یکی از اقلام متقدمه در کرانها اینست بطریق
ابجد هوز حطی کلمن سعفص قرشت ثخذ ضظغ

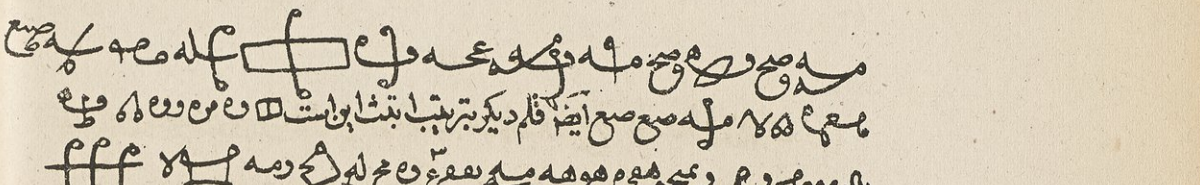

فائدة در جمع اعدادیکه تفاوت تفاضل ایشان بر یک باشد و تعیین ایشان بر یک باشد خواه مبدأ ان از واحد باشد یا نه انستکه مبدأ را با آخر جمع کرده در نصف عدد ان اعداد ضرب کنند بلکه اگر عدد باهر عددیکه خواهند جمع کنند طریقه ان چنین است اگر عدد اخیر معلوم نباشد چنانچه خواهند از چها بتفاضل پنج پنج تا شش عدد جمع کنند از عدد یکی نقصان میکنند و حاصل را در تفاضل ضرب میکنند حاصل ضرب را بعدد اخیر است پس از ان با اول جمع نموده در نصف عدد ضرب نمایند تا مطلوب حاصل شود **فائدة** عدد عدل بعرف اهل اعداد عبارتست از عددیکه مساویه حصه در خانه باشد بر تقدیر انکه نقش را با لتوبه بخش کنند بر بیوت یکسطر در مربعات طبیعی و الوفق البته مثنای شما در خانهای مربع باشد با یکی فائده وفق طبیعی بود یا غیر طبیعی انستکه اعداد از واحد بنظم طبیعی تا عدد مجموع خانهای مربع نهاده باشند و غیر طبیعی انستکه نه همچنین باشد و طریق استعلام وفق طبیعی هر مربع انستکه عدد عدل ان مربع را در نصف عدد خانهای یکسطر ضرب کنند که حاصل مقصود باشد مثلا در مربع چهار در چهار چون ۱۷ در ۲ ضرب کنند حاصل ۳۴ بود که وفق طبیعی مربع است **فائدة** اهل اعداد چها را صف متصل با ضلاع و اگر اول و اخر سطر طولی و اول و اخر سطر عرضی باشد یک در دیگر نهند و چها صف متصل با نها و اگر دیگر و علی هذا بیوت این دو را مختلف با شما بتفاضل مضروب در دو چها و از برای استعلام کمیت خانهای هر دو عدد بیوت یکسطر از ان دو را در چها باید زد و از حاصل ضرب چها نقصان کرد و دو را بمغنی یکدیگر ضرب کنند و هر مربع صحیح الوفق که متضمن مربعی دیگر باشد اگر هر دو را از اول و اواسط نمایند تبع کرده باشند

که مانند صحیح الوقوف باشد از الملحق خوانند والا ملفوق **فائدة** بعضی از سهامکذشت
و بعضی دیکر نیز هست از انجمله سهم الاخوة برود و شب از خداوند خانهٔ سهم بکیرند تا
بخانهٔ سهم و از طالع کنند سهم الاباء برود و شب از خداوند خانهٔ پنجم تا خانهٔ پنجم و
از طالع افکنند م الزوج برود و شب ان افتاب کیرند تا نهرود و از طالع زنان بر لغ
عکس و از طالع طرح کنند م العبید والاماء برود و شب ان عطارد تلبقم کیرند و از طالع
طرح کنند م الخوف برود و شب از عطارد بقمر کیرند و از طالع طرح کنند م الخوف
برود و شب از خداوند خانهٔ ششم تا بخانهٔ ششم و از طالع افکنند م برود و شب ان خداوند
خانه نهم کیرند تا بخانهٔ نهم و از طالع افکنند م العمل برود و شب ان خداوند خانهٔ دهم
کیرند و از طالع طرح کنند م الاصدقاء برود و شب ان خداوند خانهٔ یازدهم کیرند تا خانهٔ
یازدهم کیرند تا خانهٔ یازدهم و دم الاعداء از خداوند خانهٔ دوازدهم تا دوازدهم
و از طالع افکنند **فائدة** بدانکه در لغت ترکی علامت مصدر ان بود که در آخر لفظ
ماق باشد مانند کلماق بمعنی امدن و کتماق بمعنی رفتن و ورماق بضم واو بمعنی
دادن و بکسر واو بمعنی دادن و ترنماق بمعنی جنبیدن و هم چنانکه در لغت عرب
از مصدر نهر وجه باز میکردد بعینه در لغت ترک نیز از مصدر دیکر نهر وجه باز می
کردد و هم چنانکه اقرب صیغ عربی بمصدر ماضی است در لغت ترک امر حاضر
مفرد است زیرا که امر حاضر مفرد از هر مصدری بحذف لفظ ماق حاصل میشود
بدون زیادتی چیزی چون کل و کت و ورو و تورن و امثال ان پس اصل امر مصدر
است و اصل سایر صیغ امر است همچنانکه در عربی اصل ماضی مصدر است و
اصل سایر صیغها ماضی است پس نهر وجه که از مصدر باز میکردد باین ترتیب

ذکر می شود امر حاضر مستقبل نهی و نفی جحد استفهام اسم فاعل اسم مفعول و وجه
تمیز کردن این صیغ فرق میان تثنیه و جمع و مذکر و مؤنث نیست پس هر یک از امر و
ماضی و مستقبل و نفی و نهی و جحد و استفهامش صیغه است مفرد غایب و غیر مفرد غایب
و مفرد حاضر و غیر مفرد و متکلم وحده و متکلم مع الغیر و هر یک از اسم فاعل و مفعول واحد و
مفرد است و غیر مفرد و کلیه لام بفتح لام و سکون ها علامت تثنیه و جمع غایب است
و علامت تثنیه و جمع حاضر رای ما قبل مضموم است با اشباع ضمه یا ملسوده است
بدون اظهار واو بلکه اکتفا بمجرد اشباع و علامت متکلم وحده میم ما قبل مضموم با اشباع
ضمه و متکلم مع الغیر خای منقوطه ما قبل مضموم با اشباع با الف و خا است چون
دانستی که اصل امر حاضر مفرد است پس میگوئیم امرش صیغه است و حاضر
مفرد و ان مصدر است بحذف ماق مثل کل و کت یعنی بیا و برو و رد دوم
حاضر غیر مفرد و ان امر حاضر است بزیادتی واو و نون با واو و د با اشباع واو بلا اظهار
ان مثل کلوز و کتوز ما زاء د و صورت تعظیم مفرد د می اید سیم غایب مفرد ان بزیادتی
یاء و نون با واو و د با اشباع واو بلا اظهار ان مثل کاون و کتوز ما زاء د و صورت
تعظیم مفرد د می اید سیم غایب مفرد و ان بزیادتی سون است بواو اشباع چون
کلسون یعنی چهارم غیر مفرد و ان بزیادتی لفظ لو بر مفرد بعد از حذف نون
چون کلسولو یعنی بیایند و واو د هم اشباعی است پنجم متکلم وحده و ان بزیادتی
میم ما قبل مضموم است بر امر مفرد حاضر با اشباع ضمه چون کلوم یعنی بیا بدنم
ششم متکلم مع الغیر و ان بزیادتی خاء ما قبل مضموم است با اشباع چون کلوخ
با الف و خاء چون کالخ یعنی بیاییم و اما ماضی علامت کلیه ان که در شش

صیغه است

صیغه است دال است که بر امر حاضر زیاد می شود و در غایب مفرد بعد از دال
باء زیاد می شود مثل کلدی و کتدی و در غایب غیر مفرد بعد از دال و بالف
له مثل کلدیله و کتدیله و در حاضر مفرد بعد از دال، واو و نون مثل کلدون
و در حاضر غیر مفرد واو و زاء مثل کلدوز زیاد می شود و در متکلم وحده بعد از
دال و میم مثل کلدوم و در مع الغیر خا مثل کلدوخ زیاد می شود و اما مستقبل
علامت کلیه ان باو راء مهمله است بعد از امر حاضر پس در غایب مفرد کوئی کلیر یعنی
می ایدو در غیر مفرد له بران زیاد می شود و میکوید کلیرله و در حاضر مفرد سن بران
کوئی افزائی و کلیرسن و در غیر مفرد سون و کوئی کلیرسون و در متکلم میم افزائی و میکوئی کلیرم
بفتح راء و در مع الغیر خاء افزائی و کوئی کلیرخ بضم راء و اما نهی علامت کلیه ان
میم مفتوحه است که زیاد می شود بر فعل امر پس در مفرد حاضر کوئی کلمه و در غیر
مفرد بران واو و نون افزایند و کویند کلمون یعنی بنایند و در مفرد غایب بران
سون افزایند و کویند کلمو کلمسون و در غیر مفرد له بر کلمسون افزایند و کویند
کلمسون له و در متکلم وحده یا و میم افزایند و کویند کلیم و در مع الغیر یا و الف
وخا افزایند و کویند کلمیاخ و اما نفی پس علامت کلیه ان افزودن میم نفی است
بر مستقبل قبل از یاء و واو پس در مفرد غایب کلمیر و در غیر کلمیرله و در غیر
مفرد کلمیرله و در مفرد حاضر کلمیرسن و در غیر مفرد کلمیرسون و در متکلم وحده
کلمیرم و در مع الغیر کلمیرخ و اما مجد بزیادتی میم نفی بر ماضی قبل از دال و اما
استفهام پس ماضی و مستقبل و نفی است و استفهام از قرائن مقام مفهوم می شود
غالبا و اما اسم فاعل شعر بود هیچو بوم زاغی دود کور جا کو فتد بر لب دریا شود

بود دانند دریای شوابش خورش ولدی ان شود ابر طعم شکرش از قضا مرغی چه
اصل نام او حوصله در حوصله انعام او کفت پیش اینی ز شوری در کله کاب
شهریت دهم از حوصله کفت ترسم زاب شهریت چو بچشم طعم اب شود ناخوشم
زاب شهریت مانم کرد دفور طبع من زاب خود در دریای شور در لب دریا نشستم
روز و شب در مبتاهر دو مانم تشنه لب بر که سازم هم باب شور خویش تا نیابد رنجی
ایم بیش شعر یکجهان جان خواهم و چندان امان از دو تکاپو کاین جهان جان را بدان جان جهان ساز نثار
شعر اکر دلبر بما جوران ما یست همانش در دل و در دیده جای است
کر از ما بود بر آمد بباد ش حقوق خدمت ما باد باد ش دلش دام مهر ما کر مبادا
دل ما بغمش خرم مبادا بکام دوستاران باد کارش دعای دلفکاران باد یارش
قطعه عزیمت کرد روزی عنکبوتی که بهر خود کند تحصیل قوتی بجایی
دید شهبازی نشسته دهند دست شاهان باز رسته بکردان تنبذن
کره اغاز کرتا بندد پر و بالش زند از دمان کار دینی کار او کرد لعاب
خود همه در کار او کرد چه افشها کرد از وی کناره نماندش غیر تاری چند پاره
رباعی ای دل بسر زلف پریشانت چه کار کاری که نه حد تو است با انت چه کار
دیکه لاچون خویش نشین باکرده سراپردهٔ سلطانت چکار رباعی در نعت
طالقان برسید بعالمی کفتم ابتر بیت از جهل پاک کن کفتا برو چه خاک تحمل
کن ای فقیه با انچه خواندهٔ همه روز بر خاک کن فائدهٔ بدانکه از برای خط انواع
بسیار است محقق و ثلث و نسخ و رقاع و عهود و توقیع و تعلیق و ریحان و مشق
و مدور و مطوما و مسلسل و مشنی و غبار و هبا فائدهٔ بدانکه تاء مثل رحمت

از انجمله

وابت و شکایت و امثال اینها را در عربی بها باید نوشت و در فارسی بتای
کشیده و سر دران است که همچنانکه ارباب خط بران تصریح کرده اند و صاحب نفایس الفنون نیز
گفته که اصل در نوشتن حروف انست که بطریقیکه وقف بران میکنند یا ابتداء بان
میکنند نوشته شود همچنانکه انا ضمیر متکلم است انا نویسند با نیچه و در عربی
وقف بر حمت و امثال ان بهاء می شود و در فارسی بتاء **فائدة** بدانکه لفظ
ما حرفی می باشد و اسم نیز می باشد و ما حرفی را متصل بما قبل ان نویسند چون
انما الهکم الله و اینما تکونوا و کلما اتیتنی و اسمی را جدا نویسند چون کل ما عندک
و این ما وعدتنی جئتک و سر ان انست که حرف بجهة عدم استقلال تنه غیر کرده
اند بخلاف اسم **فائدة** در نفایس الفنون مذکور است که الف ابن در دو قیکه بین
العلمین واقع شود و در غیر مثنی و صفت باشد نه جزء در کتابت حذف می شود مثل
هذا زید بن عمرو و در غیر این حذف نمی شود مثل زید ابن عمرو که ابن جزء زید باشد
فائدة بدانکه حروفی را که در حرف ادغام کنند اگر هر دو با یک کلمه باشند یک حرف
بیش ننویسند چون مدّ و دق و اگر اند و کلمه باشند هر دو را نویسند چون اللحم
و الرجل که الف و لام کلمه ایست غیر از رجل و لحم پس لام او را نیز نویسند مگر در الذی
و التی و الذین که بجهة عدم انفکاک اینها از الف و لام حکم یک کلمه داده اند بلی در تثنیه
الذین را داد و لام نویسند تا فرق میان تثنیه و جمع باشد جمع و تثنیه التی را نیز بران
حمل کنند **فائدة** در نفایس الفنون و غیره مذکور است که در الفاظ عربیّت
هر الفی که در چهارم باز باده واقع شود بیا نویسند چون موسی و عیسی مگر ما قبل
او یا باشد و علم نباشد که در اینصورت بالف نویسند و با وجود علمیت باز بیا

نویسند چون بچی و چون در اسم افتد که واوی باشد چون عصا و دعا با الف نویسند
واگر یائی باشد چون رحی و رمی شعر یا ذا الذی بصروف الدهر عیرنا هل عائد
الدهر الا من له خطر اما تری البحر یعلو فوقه جیف ویستقر بأقصی قعره الدرر
ایضا منبئی فی حسن الطلب وفی النفس حاجات وفیک فطانة سکوتی بیان
عندها وخطاب امثال العرب البطنة تذهب الفطنة یعنی پرخوری بزدکی را می برد
بین جبهته وبین الارض جنایة این مثل را برای کسی گویند که تارک نماز باشد الکلی
یحب الکلی ولا اری طحنا یعنی او را سیامی شوم وارد می بینم جزاء مقبل الا
الضراط حبک الشی یعمی ویصم خط جبریل بین عدی ضبغم ولو بقرطی ماریة این مثل
در توعیب تحصیلی چیزی گویند وقرطی ماریه دو گوشواره ماریه دختر ارقم بن تغلب
بود که دانها دو مروارید بود بقدر بیضه کبوتر ودر عالم مثل ان ندیده بودند
رب اکلة تمنع اکلات رب اخ لم تلده امك رب امنیة جلبت منیة شفیع لمذنب اقراره
وتوبته اعتذاره الشعر یوکل وبدم وعدا لکریم الوم من بن لغیر بهذه دار من
احببت قدما بالحمی ام دباض القدس ام جنات عدن قدادی همنا اوطان
احبابی فدام محبتی قف بها بشراك یا قلبی فقد ملت المنی شعر عم اباد ایام را
از مودم بر از کنج عزلت سر نیدیدم ببیماری خویش خود سند کشتم چه رد
هیچ شربت شفائی ندیدم وایضا نفس می نبادم زدان شکر دوست که
شکری ندادم که درخورد اوست ایضا چون پیش مردمان دبیدا کردی اگر چه
بس عزیزی خوار گردی ایضا خود کرفتم که پس از سعی و تکاپوی در از کار ازان
سان که دلت خواست بسامان کردد بچه ایمن از این عالم ناپایدار که بیکدم زدنت

کاردکر

کاردکرسان کردد فائدة چند چیز مراعات ان در نامه نوشتن ضرور است اول
انکه ابتدا بنام حق کند ۲ سعی کند که هرچند سطر باخر می رسد میل ان ببالا
باشد با مساوی چه خط بهود و تر سامیل بنشیب دارد ۳ انکه دعا را بسیار نکند
نکند ۴ انکه از تکرار الفاظ احتراز کند ۵ انکه لفظ مشترک میان مدح و ذم بنا ورد
۶ انکه خط را بسیار نقطه ننهند چران تنبیه بود بر جهل مکتوب الیه ۷ انکه بر ظهر
مکتوب بوزک تر از خود هیچ ننویسد ۸ انکه نامه را بمکان بعید می فرستد بتاریخ
مقید کند ۹ انکه بعد از فراغ بتانی مطالعه کند تا اگر سهوی باشد معلوم
شود ۱۰ انکه در وقت اصلاح قلم را بدهان نکبرد چران نزد اهل تمیز مستقبح باشد
۱۱ اگر در مکتوب نام صاحب شوکتی باشد سطر نو نویسد بلکه اندک بیاض گذارد
و نام او بر بالای صفحه در سمت راست نویسد ۱۲ انکه هیچ وجه در مکتوب
دشنام ننویسد و هم چنین احتراز کند از نوشتن چیزی که امکان داشته باشد که
انکار او ضرور باشد ۱۳ انکه چون نامه تمام کند اندکی خاک بران افشاند چه حدیث
است که از اکتب احد کم فلیستبر بها فانها تلح للحاجة ۱۴ انکه نامه را بر زمین نگذارد
تا قاصد بردارد و بدست او نهد چه نقل است که رسول ص نامه که بنجاشی
نوشته بود بر زمین نداخت تا قاصد برداشت لاجرم نجاشی نامه را با نواع اعزاز
تلقی نمود و نامه بر و بن بدست قاصد داد ۱۵ انکه نامه را مربع نگذارد چه تربیع
نظر عداوت است فائدة بدانکه قران بنابر روایت اصح ۳۲۳۰۴ آیات است و بنا
اقوال کمتر از این است اما تفاوت بنا بر فارسی صح روایت بمیرسد بمجموع ایات
۱۴۵۶۷ کلمه است و بقولی ۳۹۴۷۷ کلمه و بقولی مجموع کلمات ۳۲۱۲۵۲

حرف لیش و بقولی ۲۱۱۸ و ۳ و بقولی ۳۲۳۵ از انجمله الف ۸۸۰۰ و با ۱۱۲۰ و تا
۱۱۹۹ و ثاء ۲۷۹ و جیم ۳۲۷۳ و حا ۳۹۳ و خا ۱۸۲ و دال ۲۳۵۲ و ذال
۳۹۹ و راء ۱۱۷۹ و زای ۱۵۹ و سین ۵۸۹ و شین ۲۲۵۳ و صاد ۲۰۸
و ضاد ۲۰۷ و طاء ۲۲۷ و ظا ۸۴۲ و عین ۹۰۲ و غین ۲۰۸ و فا ۸۷۰
و قاف ۳۱۸ و کاف ۱۳۵ و لام ۳۳۵۲۲ و میم ۲۳۵ و نون ۵۵۲ و واو
۵۲۵ و ها ۹۰۷ و یا ۲۵۹۱۹ فائدة بدانکه صحاح ستة که در میان اهل سنت
اعتبار دارد و واجب می دانند عمل باحادیث انها را باین تفصیل صحیح محمد بن اسمعیل
جعفی بخاری و صحیح ابوالحسین محمد بن مسلم الحجاج النیسابوری و کتاب ابوداود سلیمان
ابن اشعث سجستانی و کتاب ابوعیسی محمد بن عیسی ترمذی و کتاب نسائی و موطاء مالک
و گویند که اول کتابی که در حدیث ساخته اند موطاء مالک بود و شافعی گفته
ما اعلم شیئا بعد کتاب الله اصح من موطاء مالک و بعد از ان صحیح بخاری پس صحیح
مسلم و اصح از این هر دو پیش اهل سنه صحیح بخاری است فائدة بدانکه از برای سالک
شروط بسیار است از انجمله چند شرط ذکر می شود انکه مشتغل بشبهات سر او علانیه
نشود و در امور کاینات و احکام شرعیات و تقدیرات قضا و قدر بلم و لا و لعل
و عسی مشغول نگردد بلکه بر جادهٔ شرع مستقیم سالک شود ۲ انکه پیوسته باطهارت
باشد قال عز و جل ان الله یحب المتطهرین ۳ انکه خلوت اختیار کند و از جمیع شواغل
عزلت جسته در خانهٔ تاریک نشیند ۴ انکه پیوسته ساکت باشد الا از ذکر
۵ انکه از مطعوم و ملبوس شبهه ناک احتراز کند ۶ انکه از اکل و شرب باعتدال تمام
بلکه بتقلیل کوشیده بود ۷ انکه خواب بسیار کم کند و تا بحد ضرورت نرسد نخوابد

قال الله تعالی کانوا قلیلا من اللیل ما یهجعون ۸ دوام ذکر با حضور قلب بحیثیتی که جمله
بدن و اعضاء بان مستغرق باشد و افضل لا الله الا الله ۹ نفی خواطر و این دشوار
ترین عقبها است بر سالک ۱۰ تخلق باخلاق حمیده و انخلاع از صفات ذمیمه ۱۱
ربط قلب بشیخ همچنانکه بعضی گفته اند فائده آن برای سالک اد بچند است
۱ انکه تا نواند در سوال از حقیقتی خطاب بامر و نهی نکند بلکه طریق ادب ملاحظه
کند چنانچه گوید خداوندا اگر من گناه کارم تو امرزنده و بفلان چیز محتاجم و تو
لجه رحمتی یا ان فلان چیز خائفم و تو ملجا و مامنی و امثال این ۲ انکه رسول را بر
ظاهر و باطن خود مطلع داند و از مخالفت او حذر کند ۳ انکه در متابعت سنت
او غایت جهد مبذول دارد ۴ هر که با او نسبت دارد بصورت همچو سادات یا بمعنی
چون علماء همه را از برای محبت او دوست دارد و تعظیم و احترام ایشان واجب داند
۵ انکه تا نواند در بقعه بنشیند خصوص در خلوت ۶ انکه پیوسته بهیئت متواضعانه
نشیند و با خود چنان تصور کند که بر بساط ارب العزة در حضور او نشسته است و
رسول بنجا حاضر است نا بقید و قاد و احترام مقید بود فائده آداب محاوره
از جمله لوازم است مر کسانی را که با مردم معاشرت می نمایند و ان شبیه است از ان
جمله انکه چون بمجلس رزکی حاضر شود بدو دانوی ادب نشیند و از دانو بر انو
نگردد چه ان دلالت بر عدم ثبات و قلت مبالات میکند و اگر بزرگی با او سخن
گوید بغیر او ملتفت نشود و اگر بزرگی او را تفضیلی تحسین کند بر و بفقدان بر خود
تاسف نماید بان نازش و افتخار نکند بلکه بوجهی عذر ان خواهد که بر خواطرش گوید
ان اسان نشود و در محاورات بالفاظی که سامع بانها قطع نماید احتراز نماید و

ان نقل چیزیکه صدقان معلوم نباشد و نزد بزرگان و هم چنین ان از واجب
احتراز نماید و از کذب و لاف و گزاف خصوص نزد بزرگان و از راستی که دروغ
نماید و از کثرت مزاح و هزل دوری کند و از خبث و معایب کسان احتراز نماید و
پیوسته بنکو کو باشد تا پیش همه کس محبوب باشد و اگر کسی حکایتی یا سخنی کوید
بگذارد تا او حدیث را تمام کند و اگر او مطلع باشد و وقوف ان از ان سخن پیشتر دارد
انهار اظهار نکند تا کوینده منفعل نشود و با جهال و سفله مجادله و مناظره
نکند و تا سامع و راغب و استماع حدیث و سخن نه بیند شروع در سخن نکند
و از کثرت مکالمه مجانبت لازم شمرد و انچه از غیر او پرسند او جواب نکوید و اگر
کسی بجواب مشغول شود و او بهتر قادر باشد صبر کند تا سخن او تمام شود پس
خود بر وجهیکه جواب اول مظنون نشود تقریر کند و اگر سخن از و پوشیده دارند
استراق سمع نکند و در مجالس اکابر با کسی سر نکوید و در نوشتن کسان نظر نکند
مکر با دن ایشان و باطراف خانه و دیوار مکر در نظر نهند از دو از چیزیکه شان
ان نیست سؤال نکند و اگر دو نفر با هم سخنی کویند بجهت ازان استفسار نکند
و در نزد اکابر در دعاوی تملق مبالغه و افراط نکند که انعلامت ضعف نفس
است و انچه خواهد بکوید اول در خواطر مقرر کرداند و باطراف ان بخورد و در
اثنای سخن بدست و چشم و ابرو اشارت نکند و حرکات و افعال و اقوال کسی را
محاکات یعنی تقلید نکند و تا تواند سخن چنان کوید که از میزان شرع و عقل
خارج نیفتد و اندیشه نکند که اکر من بخلاف خواهش مستمع سخن کویم او در حوش
نیاید چه مستمع اکر دانا و خردمند بود از سخن پسندیده نرنجد و در حضرت

سلاطین وحکام نبیند دعوای فضل و دانش نکند و دلزام ایشان نکوشد و ان
کثرت مجالست و محاورت با ایشان کسناخ نکردد و بر معاشرت مبادرت ننماید
ننماید چه مواخذهٔ ایشان سخت و تمهید معذرت دشوار باشد و تا ممکن باشد
سخنی که بر خواطر بعضی از مستمعان کران باشد نکوید شعر با هر خلق جهان
کر چه ازان بیشتر بوده و کمتر بوهند انچنان زی که بمهری بوهی بخنان زی که
بمهری بوهند قال علی علیه السلام کفی بالقناعة ملکا و بحسن الخلق نعیما قال
الشاعر ما کل ما فوق البسیطة کافیا و اذا قنعت فکل شئ کاف شعر خواهی
که عیش خوش بودت کار بر قرار با هیچ کس مباش و کم کار و بار کیر فی کنم السر صدور
الاحرار قبور الاسرار شعر سخن کان کذشت از دهان و دل پراکنده شد بر سر
انجمن سخن هیچ منمای یار از دار که او را بود نیز هم راز یار اکر چه تو دانی که تو
تو چیست بران رای و دانش بباید کریست شعر منه ید من دهان از باهر کسی
که جاسوس همکاسه بدم نبی فی الرفق والمدارا و درشتی و زشتی نباید
بکار بنرمی برآید زسوراخ مار فی ترک الخرق ان الفتی من یقول ها انا ذا لیس
الفتی من یقول کان ابی شعر هر کجا داغ باید نهاد فرمود چون تو مرهم همی ندارد سود
شعر ملامت کوی را از من بکوای خواجه دم در دکش که اب از سر کذشتا نوا که
می ترسانی ار باران شعر عروس ملک کسی در کنار کیرد تنک که بوسه بودم
شمشیر بر ارند للمولوی دل در تنک و پوست نکوشد که نشد جز در پی
او نشد نکوشد که نشد کفش که بر نجم ار نکوشد کار ت کادم چه نکو نشد
نکوشد که نشد بابا افضل افضل کله کو نشد نکوشد که نشد لب

بیهوده کو نشد نکو شد که نشد منت کش چرخ می شدی اخر کار کار تو نکو نشد
نکو شد که نشد لبعضهم از اشت ان تستقرض المال منفقا علی شهواتها
النفس فی زمن العسر فسل نفسک الاقراض من کنز صبرها علیک وانظار الی زمن
الیسر شیخ ابو سعید دل جزوه عشق تو نپوید هر کز جز محنت و درد تو نکوید
هر کز صحرای دل عشق تو شورستان نکرد تا مهر و کر کسی نروید هر کز شعر دین
فروشی کین نکنی تا سازی ماده کی نقره خنک فی ذرکند کوئی ار بهر علم است این
همه طراق و خنک و سمند علم از این توهمات بیزار است تو بر و بر و نیکو
بخند فضیحة لا تطلب من الکریم یسیرا فتکون عنده حقیرا البیضاوی صاحب
التفسیر اسمه عبد الله ولقبه ناصر الدین وکنیته ابو الخیر بن محمد بن علی البیضاوی
و بیضا قریة من اعمال شیراز توفی فی سنة خمس و ثمانین و ستمائة فی تبریز و قبره
هناک و دخل قبل القضاء بتبریز فصادف دخوله مجلس اجلاس بعض الفضلاء
فجلس فی صف النعال فاورد المدرس اعتراضات و نعم ان احدا من الحاضرین لا
یلی جوابها فلما فرغ من التقریر شرع البیضاوی فی الجواب فقال له المدرس لا اسمع
کلامک حتی اعلم انک فهمت ما قررته فقال البیضاوی اعید کلامک بلفظه ام بمعناه
فهمت المدرس فقال اعدها بلفظها فاعادها و بین ان فی ترکیب الفاظها الخ ثم
انه اجاب عن تلک الاعتراضات باجوبة شافیة ثم اورد لنفسه اعتراضات و طلب
الجواب فلم یدر المدرس فقام الوزیر من المجلس و اجلس البیضاوی مکانه و سئل
عنه و طلب البیضاوی القضاء فاعطاه و اکرمه احمد یغمر الکی کرد سر برون ز بالا
نهفت کشتک خویش خشت بد و چه کفت ای همای نو و همای کهن خشم و

کجا بود ای مرغ فرخنده پی چه دادی جزا ز هر یغان می بشادی کجا میکذارند کاه
سفر شان چه جای است و منزل کدام نغان ز اخر یغان پیمان کسل که بکوه زما
بر ندارند دل شعر ای دل نفسی مطیع فرمان نشدی و ذکر ده خو بشتن شناسان
نشدی صوفی و فقیه و زاهد و دانشمند اینجمله شدی ولی مسلمان نشدی
قال اوسطاطالیس اذا دخلتم علی الکرام فعلیکم بتخفیف الکلام و تقلیل الطعام
و تعجیل القیام فائدة فی کتاب الجامع لمهذب الدین حمی الربع بعقیدها اکل لحم الجراد
فی یوم الواحد او بعقاد واد وکذا تعلیق شعرات من ذنبه لتبس او من جبته او البخور
بحب الارنج او بجلد القنفذ والغب بنفعها تعلیق عین السرطان النهری والتمو بعقیدها
شرب نصف من الفاد زهر المعدنی او الحیوانی او الطین المختوم او الزمرد او مثقال من
انفحة الارنب او بول الانثی او ثلث دراهم من لب حب الارنج وقال ایضا من علق علیه
ثلث بندقات لم تلسعه عقرب و اذا سقط المصروع بلؤلؤ محلول اربع من بومرة ایضا
واحدة وایضا اذا وضع خمس دردقات خمس تحت وسادة المریض بغیر علمه وراسها الی
جهة راسه نام نوما حسنا وکذا قرن غزال ایضا اذا لف فی مندیل ووضع تحت الوسادة
فانه یجلب النوم وکذا رماده وکذا اکل ثلث حبات وخمس حب من حب کاکنج نام نوما
لذیذا واذا وضع لشب الیمانی تحت الوسادة دفع الفزع فی النوم واذا اضیف الیه زاجة
الحدید نفع الغطیط ومن وضع تحت وسادته شیئا من الرجلة لم یحلما ومن لف عودا
من الدار شیشعان فی خرقة صفراء ووضعه تحتها فی لیلة البدر رای فی منامه ما یرید
وکذا المرقشیثا الذهبیة واذا خضب المرعوف بدیه الی نصف معصمیه بعشرة
دراهم حناء وعشرة دراهم خطمیا نادرا وثلثا انقطع رعافه اذا خلط دماد شعر الانسان بدهن

وقطر
ورد في الاذن نفع وجع الاسنان واذا مضغ الباذروج يوم نزول الشمس في الحمل منع
وجع الاسنان سنته واذا قال لله علي ان لا اكل عنابا ولا لحم فرس وفعل ذلك لم يوجع اسنانه
عامته ذلك وعك النحاس الخالص قشره يسكن الفواق بتلاعق ثلث سمكات صغاجته
على الريق يشفي البرقان واذا غشاء الى شجرة كبر وقال لها انت بواسير فلان بن فلانة ثم
جاء سحرا وقال لها ذلك وقلعها بغير حديد قلعت البواسير من ذلك الشخص واذا عاق
على الفخذ عشرة دراهم زعفرانا خالصا سهل الولادة واذا طلي الثوالبل بالنورة بدفعها
واذا طلي القوباء والبرص والبهق بالمني زال مع التكرار ووضع شعر الانسان المبلول
بالخل ينفع عضة الكلب من ساعته واذا احرق البيت باصل الرمان او قصبانه او اصل
البنجكشت السوس والحلتيت وحب الغار او السكبينج او الاظفار والحوافر او السودهربت
الهوام والحيات يطردها الكبريت والنوشادر بالخل ويوضع الخردل الاحمر على
مساكنها فتهرب منها ويطردها ايضا التبخير باظلاف المعز وقرون الابل وشعر الانسان
والسكبينج والزفت والمقل والعاقرقرحا والوش بما النوشادر والعقارب يطردها
الفحل المشدوخ ورقه وعصارته وتوضع قطعة من الفحل على ثقبتها فلم يتجاسر
على الخروج ويقتلها ويطردها ايضا التبخير بالعقرب نفسه بالزنبخ الاصفر والكبريت
والقنة وحافر الحمار وشحم الماعز وبعض هذه الاشياء بالشحم المذكور وتبخر به عند
ثقبها فخرجها من جحرها وقيل من لدغته عقرب وجهته فجعل في دبره قطعة ملح سكن
المر والبراغيث يطردها بوش النبيت يطبخ الحنظل او نقوعه وطبيخ الحسك والخرنوب
والشونيز والقوتنج وماء السداب ودم التيس يجعل في حفيرة فتاوى اليه البراغيث
والقمل يطردها الفرا المحلول والبعوض يطردها الندخين بنشاره خشب الصنوبر
يقتلها

او بالشوبز

او بالشونيز او الكبريت او التبن او السرجين البقري او الزاج او الدعق اسرا وجوزه
والبوش لبعنج هذه والذباب بطرده التدخين بحنيج الحريق الاسود والكندش او ورق
القرع اليابس والفاوانيا بطرده ويقتله المرزنك والحريق والسك والبنج واصل الكبر
وحب الحديد ويصل الفار وسم الفار ووضع المقناطيس او القطران على ثقبها
فيهرب ويسلح الذكر منه ويقطع زنبور بخيط صوف فيهرب الباقي والنمل بطرده
التدخين بالنمل نفسه او الكبريت والقطران او الحلتيت الذكي او الزوفا ومرارة
الثور او المقناطيس اذا صب في جحرها او وضع عليه يمسح خيط بالقطران او الحلتيت
ويدار على الموضع فلا تقربه نملة والزنبور يطرده رائحة الكبريت والنورة او الثوم
والابرب الملطخ بطبخ الخطمي او عصارة الحباري او الزيت والارضة يطردها الهدهد
اذا جعل في البيت والتدخين باغصانه ورشه والفوتنج وقشور الاترج وماء
الحنظل والسام ابرص يطرده وجود الزعفران في البيت وقيل ان السنور يهرب من
دهن الورد والمتضمض بالسعد يستحكم الاسنان المتحركة واذا سحق طرباله ونفخ
في الانف اسقط الجنين عن علي عليه السلام البطنة تذهب الفطنة وعن بعضهم
اقلل طعامك تحمد منامك فائدة يا معرضا عني بوجه مدبر ووجوه دنيا
عليه مقبلة هل بعد حالك هذه من حالة او غاية او انحطاط المنزلة فائدة
لا شك انه قد يحكم بالاكتاف باحكام كثيرة منها امور مستقبلة ولكن الحكم بها
موقوف على امور كما ذكره العلامة الشيرازي في الفصل الخامس من شرح القانون
منها ان يذبح راس غنم على نية المسؤول له والمسؤول عنه ومنها ان يكون مثال
المسؤول له ومنها ان يكون المقترح زيادة فوره ومنها ان يكون المسؤول له والذابح

ظاهرين تظهر في الملبوس ومنها ان يكون الدبج في وضع يقرب منها جارية ومنها
ان يستوي الغنم ومنها ان يؤخذ الكف الايمن ومنها ان ينطف من اللحم تنطيفا او
منها ان لا يوصل الى الكف سكين ولا حديد بالكلية ومنها ان يوجه الى الشمس بحيث
يكون وظهره الى وجه الشمس ووجه الكف الذي في وسط الدائرة يحاذي وجه الناظر
بعد ذلك يبالغ في التفتيش واخذ الامارات والعلامات من الوقوم والاشكال
الدائرة والنقطة ثم الحكم بها يحتاج الى كثرة المباشرة والملابسة لهذا الفن و
شدة لقوة الحافظة او حدكي دست حاجت كشيده سر در پيش امدم برو در
من در ويش مكرم رحمت تو كير دست ورنه اسباب نامرادي هست قال
القرشي في شرح القانون في بحث تشريح الصدر كان لنا جار توفت زوجته و
لها طفل صغير ولم يكن للزوج جدة يتخذ له مرضعة وربما مصه ثدي نفسه فتولد
اللبن في ثدي الرجل وكان ذا عصر ثديه خرج منه لبن كثير فائدة قال ابن ابي في المجلد
الخامس من الكشكول ان المذاهب في حقيقة النفس اعني ما يشير اليه كل احد بقوله
انا كثيرة والدائر منها على الالسنة والمذكور في الكتب المشهورة اربعة عشر مذهبا
احدها انها هذا الهيكل المعبر عنه بالبدن وثانيها انها القلب الصنوبري اللحمي
المخصوص وثالثها انها الدماغ ورابعها انها الجزء لا يتجزى في القلب وهو مذهب
النظام ومتابعيه وخامسها انها الاعضاء الاصلية المتولدة من المني وسادسها
انها المزاج وسابعها انها الروح الحيواني ويقرب منه ما قيل انها جسم لطيف سار
في البدن كسريان الماء في العود والدهن في السمسم وثامنها انها الماء وتاسعها
انها النار والحرارة الغريزية وعاشرها انها النفس بفتح الفاء وحادي عشرها

انها

انها الواجب تعالی عن ذلک علو کبیرا وثانی عشرها انها الارکان الاربعة وثالث عشرها
انها صورة نوعیة قائمة بمادة البدن وهو مذهب الطبیعیین ورابع عشرها انها
جوهر مجرد عن المادة الجسمانیة وعوارضها الجسمانیات لها تعلق بالبدن تعلق التدبیر
والتصرف والموت هو قطع هذا التعلق وهو مذهب الحکماء الالهیین والاکابر
الصوفیة والاشراقیین وعلیه استقر رای المحققین من المتکلمین وهو الذی الیه اشارت
الکتب السماویة ونطوت علیه الانباء النبویة ودلت علیه الاخبار المعصومیة واتفقت
له الامارات الحدسیة والمکاشفات الذوقیة حکایة ثقة نقل کرد از شیخ محمد
کلیددار روضهٔ مقدسهٔ کاظمین علیهما السلام وشیخ مذکور خود مرد متدین
بود ومن خود او را ملاقات کرده بودم که شیخ مذکور گفت در هنگامی که حسن
پاشا بعد از تسلط بغداد شاه افشار در ایران او پادشاه عراق عرب بود
در بغداد متمکن بود دوزدی در ایام ماه جمادی الثانیة در وقتیکه جمعی از امرا
وافندیان واعیان آل عثمان در مجمع او حاضر بودند پرسید که سبب چیست
که اول ماه رجب دیشب نبود باران گویند یکی از ایشان مذکور ساخت که در
این شب بر قبور ائمهٔ دین نور فرو میریزد پاشا گفت در این مملکت محل قبور
ائمه بسیار است والبته مجاورین این قبور ائمه مشاهده خواهند نمود پس کلیددار
ابو حنیفه که امام اعظم ایشان است وکلیددار شیخ عبد القادر الطلیدة مطلب
را از ایشان استفسار نمود وایشان گفتند ما چنین چیزی مشاهده نکرده ایم
حسن پاشا گفت که موسی بن جعفر وحضرت جواد علیهما السلام نیز از اکابر دینند
بلکه جماعت وافضل انها واجب الاطاعة میدانند سزاوار است که ان کلیددار

روضهٔ ایشان نیز توسیم و همانساعت ملازمی که بعرف اهل بغداد چوخادار گویند
بطلب کلیددار کاظمین علیهما السلام آمد شیخ محمد گوید که کلیددار آنوقت پدر من بود
و من تقریبا در سن بیست سال بودم و با پدرم در کاظمین بودیم که ناگاه
چوخادار باحضار پدرم آمد و او نمی دانست که با او چه شغل داشت و او را بغداد
و من نیز باتفاق او رفتم و من در خانهٔ پادشاه ماندم و پدرم را بحضور بردند
بعد از حضور پاشا از پدرم سؤال کرد که گویند شب اول رجب را شب نور
باران گویند بجهت نزول نور از آسمان بر قبور ائمهٔ دین یا تو هیچ از آثار قبر کاظمین
مشاهده کرده پدرم خالی از ذهن و بی تامل گفت بلی چنین است و من مکرر
دیده ام پاشای مذکور گفت این امر عزیبی است و اول رجب نزدیک است
مهیا باش که من در شب اول رجب در روضهٔ مقدسهٔ کاظمین بسر خواهم برد
پدرم از استماع این سخن بفکر افتاد که اینچه جرانی بود که من کردم و چه سخن بود
از من سر زد و با خود گفت که بحتمل مراد نور ظاهری مشاهد نباشد و
من نور محسوسی ندیده ام و متحیر و غمناک بیرون آمد و من چون او را دیدم آثار تغیر
و ملال در بشرهٔ او یافتم و سبب استفسار کردم گفت ای فرزند من خود را بکشتن
دادم و با حال تباه در کاظمین علیهما السلام شدیم و در بقعهٔ ایمه پدرم وداع و امور
خود را انجام می داد و خورد و خواب او تمام شد و در بکرهٔ روز اری مشغول بود
و شبها در روضهٔ مقدسه تضرع میکرد تا روز اخر ماه جمادی الاخر چون رود
بحوالهٔ غروب بسید کوکبهٔ پاشا ظاهر شد و خود او نیز وارد شد و پدرم را طلبید
و گفت بعد از غروب وضو را خلوت نماید و زوار را بیرون کند پدرم حسب

الامر

الامر چنانکرد هنگام نماز شام بروضه داخل شد امر کرد که شمعها روضه
روشن بود خاموش کردند و در روضه مقدسه را دربان ماند خود چنانکه طریقه
سنبان است فاتحه خوانده رفت بعقب سر ضریح مقدس و مشغول نماز
واد عیه شد و پدرم در سمت پیش روی ضریح مقدس ذاکر فقیر بود و محاسن
خود را بر زمین می مالید و روی خود را در انجا می ساید و تضرع و زاری می
کرد مانند ابر بهار اشک از دیده او جاری بود و من نیز از عجز و زاری پدر
بگریه افتاده بودم و بر اینحال تقریبا دو ساعت گذشت و نزدیک بود که
پدرم قالب تهی کند که ناگاه سقف محاذی بالای ضریح مقدس شق شد
و مانند صبح شد که گویا بیکبار صد هزار خورشید و ماه و شمع و مشعل
بر ضریح مقدس و روضه مقدسه ریخت که مجموع روضه هزار مرتبه از روز
روشن و نورانی تر شد و صدای حسن پاشا بلند شد که با واز بلند میگوید
گفت صلی الله علی النبی محمد و اله پس پاشا بر خواست و ضریح مقدس را بوسید
پس پدرم را طلبیده و محاسن او را گرفت و بخود کشید و میان دو چشم پدرم را
بوسید و گفت بزرگ مخدومی داری خادم چنین مولائی باید بود و انعام
نسبتا بپدرم و سایر خادم روضه منبر که کرده دو هزار دینار مراحمت
نموده نقل است که چند نفر هاوی اجتماع کردند که با او زنا کنند و هر یک
بخلوت او میرفتند و زنا میکردند یکی از انها با ان زن گفت من از خدا شرم میکنم این پنج درهم را بگیر و برفقای من بگو او نیز زنا کرد گفت معاذ الله که من
از برای پنج درهم دروغ گویم و ایضا مردی شخصی را دید که در میان مسجدی

بود که در مسجد با پسری لواطه میکرد انشخص ابی من براو افکند و گفت ای
ملعون نشنیده که ابی من در مسجد افکندن مکروه است و ایضا گویند
شخصی با زنی زنا میکرد که دیگری رسید گفت انچه عمل است میکنی بلکه نطفه
منعقد شود و ولد از زنا هم رسد گفت اگر زنان بود که عزل مکروه است نمی
گذاشتم از دل بشود حکی ان بعض القضاة مر بطریق مع بعض العدول فسمع صوتا
حسنا فامسک القاضی علی اذنه فاسرع السیر فقال العالم فعلت ذلک قال وجدت
حلاوة الصوت فخفت الفتنة فقال العدل اما انا فاوجدت حلاوة ثم اتفق انه
شهد شهادة فرده القاضی وقال ان کنت صادقا لانتطیب الصوت الحسن فانت
لست بسلیم العقل والحاسة وکنت کاذبا فانت من الکذابین شعر ای عراقی
خوشا راهی که پایانش تو باشی خوشا چشمی که رخسارش تو بینی خوشا جانی که
جانانش تو باشی چه خوش باشد دل امیدواری که امید دل جانش تو باشی
خوشی و خرمی و کامرانی کسی دارد که خواهانش تو باشی چه باک ایدل ز کس انکس
که او را نگهدار و نگهبانش تو باشی مشو پنهان از ان بیچاره که او را همه پیدا
و پنهانش تو باشی مپرس از کفر و ایمان عراقی که هم کفر و هم ایمانش تو باشی
برای ان پسر لک خود نگوید دل بیچاره تا جانش تو باشی عراقی طالب دیدار او باش
ببوی انکه درمانش تو باشی ابن سمعون واعظی بود بر سر منبر لفظ چو
در بوعظ بگشاده گفت مرد ابوذر بهشت چند حور لطیف اراده
از میان زنی بیاورخواست دلش اندر تفکر افتاده گفت بهر خدای مولانا
سخنی گفتیم بود ساده گفت در خلد حور زن باشد یا بود جمله هیچ من داده

گفتن

گفت خواتون فرونشین ترس که بمانی تو نیز ناکاده قیل افلت لمعویة بن هرون
باز فصاح اغلقوا ابواب المدینة لئلا یخرج قیل رایت رجلا محموما به صدع
یاکل التمر بکراهة شدیدة فقلت له ویحک تاکل فی حالک فقال عند اشتهی ضع
ولیس لها نوی فانا اکل التمر مع کراهتی له لاطعمها النوی قلت فاطعمها التمر بنواه
قال ویمکن هذا قلت نعم قال فرجت عنی ما احسن العلم کانت علیة اخت هرون
الرشید تهوی خادما اسمه طل وکانت تکنی فی شعرها عنه فحلف الرشید انها
لاتکلم طلا ولا تذکره فی شعرها فاطلع علیها وهی تقرء فی اخر سورة البقرة فان لم
یصبها وابل فطل فانهی عنه امیر المؤمنین فدخل علیها الرشید وقبل راسها
وقال قد وهبتک طلا ولا امنعک بعد هذا من شیء ترید منه من حکایات
الکذابین انه قال بعضهم رمیت یوما بالجبة فلما جاوزت سهمی عن القوس ذکرت شبابا
الطبیة مجیبتی وقعدت خلف السهم حتی قبضته قبل ان یصل الطبیة خطب
بعض الامراء علی المنبر فقال والله ان اکرمتمونی اکرمتکم وان اهنتمونی اهنتکم ولتکونن
علی الهون من ضرطتی هذه وضرط ونزل قیل لبعض الغلمان ما حالک قال
حال لاتسئل عنها منذ ستین سنة قیل له کیف ذلک قال انه یتنکی کل یوم
فاذا قلت لاتستحی من شیبتی انی کبرت قال یا بادکیف کبرت من امس الی الیوم
رای معلم علی غلامه یاوط به فقیل له ما تفعل قال اردت ان اعلمه باب الفاعل
والمفعول حکایة شخصی ادو لابات عرب حکایت میکند که از خانه خود در حاجتی
بیرون رفتم شب سرد بی تجمه بعضی از اعراب رسیدم و مهمان شدم و مرا مهمان
کردند و مهربانی نمودند چون وقت خواب رسید یکی از زنان اهل خیمه را آواز

خود

خود دو کرده و مرا بر جای او خوابانیدند که مبادا سرما و باد بر من اذیت کند و شبی
تاریک بود و من خوابیده بودم که دیدم کسی بمن نزدیک شد و به بندازار من دست
یافتم کسی است از خارج آمده میخواهد در تاریکی بان زن جمع شود من ساکت شدم
و هیچ نگفتم و دستی بدست و ساعد دیدم دستمالی مملو از بعضی ادهدا پا
بدست من داد من انرا در دهن خود گذاردم دوباره دست دراز کرد دست
خود را پیش دماغش بردم و نشستم دست مرا گرفت و پیش خود برد و الت خود را
مثل عهودی بدست من داد من خودداری کردم و تنفر و وحشت نکردم من
نیز ذکر خود را راست کردم و دست او را گرفتم و ذکر خود را بدست او دادم و
چون دست او بذکر من و سپس در جای جست و بالاپوش ان زن دوش او افتاد فرار
کرد و از در بدان کوسفندان صاحب خانه دم کردند و سگها بفریاد آمدند
نزدیک و من از خنده بهلاکت رسیدم اما فاش نکردم چون صبح شد دستمال و بالاپوش
را برداشته سوار شدم و رفتم قیل ان ضرط رجل بین یدی المتوکل فاستحیی
فقال ضرطت قال المتوکل سمعت ولم تضحک قال حمزة بن بیض دخلت یوما
علی بعض الامراء وکان له غلام لم یر الناس انتن ابطا منه فقال لی یا حمزة غلامی هذا
ابطه انتن فقال لدفع السوء عنا انا انتن ابطا منه فقال ایکما انتن ابطا فله ماة دینار
قبله فسلحت من تحت الثوب وطلیت بالسلاح ابطی وقد کان الامیر بهبنا حکما یجزه
بالقضیة فلما دنی الغلام منه وشمه وثب الحکم قال لا والله لا یکون مثل هذا
احد ولا یشبهه نتن فضحت به قلت لا تعجل بالحکم ثم دنوت منه وجعلت راسه
تحت یدی ومسکته فصاح الحکم الموت الموت هذا بالکنیف اشبه منه بالاباط فضحک

الامیر

الامير قال احكمت له قال نعم فاعطاني مائة دينار فائدة اذا اردت ان يطول القضاء جدا فاملأ طرفا واسع الراس من الماء وضعه بقرب القضاء بحيث يكون البعد بينهما اربع اصابع فاذا وصل ليبرجنبه عنه كان رجل وامراته يبولان في الفراش فانفقا ان يتعاقبا في النوم ويحتفظ كل بصاحبه فنام الرجل وسهرت المراة فابصرت على ظهره فلما هم بالبول نهته فقام وبال ونامت المراة فقبض الرجل على فرجها فلما هممت بالبول كان ينزو من جانب اذا قبض الرجل على جانب خرج من جانب اخر فبالت في الفراش فلما انتبهت عاتبته الزوج فقال دفعت اليك كوزا اضيق الراس فخنقته ودفعت الى قصرية مخرقة كلما امسكت جانبا انشق جانب **قيل** لابن مقلة تعلمت من الفاد سيته شيئا قال قال لفظا واحدا وهو شاموخ اي اسكت وبك بر خاموش **قال** رجل لاكاره اذا ذرعت القطن فاذرعه محلوجا واذرع معه شيئا من الصوف ايضا كان حجي رجلا من قراءة كان احمق ومن حمقه انه خرج يوما من بيته فراى في دهليز بيته قبلا فالقاه في بئر في الدهليز فعلم به ابوه فاخرجه ودفنه ثم خنق كبشا والقاه في البئر ثم اهل القبيل كانوا يطوفون في سكك الكوفة يبحثون عنه فلقيهم حجي فقال في داري رجل مقتول فانظروا هو صاحبكم فعدلوا الى منزله فانزلوه في البئر فلما راى الكبش نادا هم هل كان لصاحبكم قرن فضحكوا وقالوا ومن حمقه انا يا مسلم صاحب الدولة لما ورد الكوفة قال لمن حوله ايكم يعرف حجي بندقوه فقال بقطين انا ودعاه فلما دخل لم يكن في المجلس غير ابي مسلم وبقطين فقال يا بقطين ايكما ابو مسلم **فائدة** المن رطلان والوطل المكي مائتان وستون درهما والمصري ستة عشر اوقية والرومي عشرون اوقية والاسكندري ثلثون اوقية

فائدة الرطل اثنی عشر اوقیة وقیل الاوقیة فی الحدیث اربعون درهما وکان
فیما کان فیما مضی واما الیوم عند الاطباء والناس فی وزن عشرة دراهم وسواستار
وثلثا الاستار وزن اربعة مثاقیل ونصف وثلثاه وهو عشرة دراهم وستة
اسباع درهم حکایة در سنهٔ هزار و دویست و ده که حقیر بعزم زیارة
بیت الله الحرام وارد بغداد شدم چند روزی در بقعهٔ متبرکهٔ کاظمین علیهما السلام بمجمع
توقف اتفاق افتاد در شب جمعه در روضهٔ متبرکهٔ امامین همامین بودم با
جمعی از احباب و هم سفران و بعد از انکه از تعقیب خوان عشا فارغ شدم وازدحام
مردم کم شد برخواستم ببالای سر مبارک امدم که دعای کمیل را در انموضع کامل
تلاوت نمایم باحضور قلب او از جمعی از زنان و مردان عرب بود در روضهٔ مقدسه
شنیدم بنحویکه مانع از حضور قلب شد وصدا بسیار بلند شد بیکی از رفقا
گفتم سوء ادب اعراب را نبینند که در چنین موضعی در چنین وقتی صدا بلند می
کنند چون صدای ایشان طول کشید من با بعضی از رفقا برخواستم بیائیم
پای مقدس ملاحظه کنیم سبب غوغا چیست دیدم شیخ محمد کلبدار در در
روضهٔ مقدسه نشسته و چند زن از اعراب داخل روضه شدند و بیکی از انها
گریبان سه زن دیگر را گرفته و میگوید کیسهٔ پول مرا بکی از شما دزدیده اید و ایشان
منکر بودند گفت دو هزار و هفتصد ریال مرا دزدیده اید و بزور گرفته اید
یاد کنید تا من از شما مطمئن شوم و گریبان شما را رها کنم من و رفقا ایستاده
که ببینیم مقدمهٔ بکجا میرسد پس بیکی از زنان در نهایت اطمینان قدم پیش نهاد
و قفل را گرفته و گفت یا ابا الجواد بن انت تعلم انی بریئة ای بدرد و جواد تو می دانی

که من از این

که من از این تهمت بری هستم ان زن صاحب پول گفت که بر و کفن از من بستان شد
پس دیگری پیش قدم پیش گذارده بنحو اول بکلم نموده و برفت سیم امد و قفل را
گرفته همین که گفت یا ابا الجواد بن انت تعلم انی بریئة دیدیم که ان زمین بنحوی بلند
شد که گویا که ان سر ضریح مقدس گذشته و بر زمین خورد و دفعة دنک
او مانند جون بسته و چشمهای او نیز چنین شد و زبان او بند شد پس شیخ محمد
صدا را بتکبیر بلند کرده سایر اهل روضه نیز تکبیر گفتند پس شیخ امر کرد که تا پای
او را کشیده در یکی از صفهای رواق مقدس گذاردند و ما نیز ماندیم که ببینیم
امر بکجا منتهی می شود ان زن چنین بهوش بود تا حوالی سحر اینقدر بهوش امد که
باشاره فهمانید که کیسه پول ان زن را کجا گذارده ام بیاورید و بدهید و کسان
او چند کو سفند بجهة کفارهٔ عمل او ذبح کرده تصدق کردند که ان زن مستخلص
شود و چنان بود تا صبح و در همان روز وفات یافت لغز فی قلم و اهتف
مد بوح علی صدر عنزة یترجم عن ذی منطق و هو ابکم ثراه فصیح الکلما طال العمر
و نصی بلیغا و هو لا یتکلم لغز فی حلب بلدة فی الشام قلب اسمها تصحیفه
اخری بارض العجم و ثلثا ان زال من قلبه وجد تر طیر اشد بدال النقم
لا یاتی علینا زمان الا بکینا منه و لا تولی علینا الا بکینا منه لا اری فینا الناس
بالناس الذین عهدتهم و لا الدار بالدار التی کنت اعهد قال میثم بن خالد
دخلت علی صالح مولی منارة فی یوم شاق فی قبة مغشاة بالسمور و جمیع فرشها سمور
و بین ید یه رکانون فضة یسجر فیها بالعود ثم رایته بعد ذلک فی راس الجسر و هو یسئل
الناس فقال ان عبد الرحمن بن زیاد ولی خراسان فاخذ من الاموال ما حسب انه

اذا عاش مائة سنة ينفق في كل يوم الفي درهم على نفسه انه يكفيه فراى بعد مدة انه
يحتاج الى حلية ومصحفه وايضا ابن حبيب اتاس لم ابك من ذمن لم ار من خلقه الا
بكيت عليه حين ينصرم فيل يتقلب الاحوال تعرف جواهر الرجال قال بعضهم
نحن في زمان اذا ذكرت الاموات حييت القلوب واذا ذكرت الاحياء ماتت قال
ابو ذر جمهر يهون المصائب اربعة الاول ان يعلم ان القضا والقدر لابد من جريانهما
والثاني ان لو يصبر فهن ذا الذي يصنع الثالث انه قد يجوز ان يكون اشد من هذا
الرابع لعل الفرج قريب قيل ان ميسرة الواشد كان كثير الاكل قيل له يوما ما
اكلت اليوم قال اكلت مائة رغيف وقدم ميسرة المذكور يوما بقوم وهو راكب
حمار فدعوه للضيافة فذهبوا الى حماره وطبخوه وقدموا له فاكل كله فلما اصبح طلب
حماره ليركبه قالوا له هو في بطنك قال سودالله وجهكم وكان هلال الماذني من
الاكلين قال جعت مرة ومعي بعير لي فنحرته وشويته فاكلته ولم ابق منه الا شيئا يسيرا
على ظهري وكان سليمان بن عبد الملك اكولا قال شمودل قدم سليمان الطائف
فوفد مع عمر بن عبد العزيز على فقال ياشمودل ما عندك من الطعام فقلت جدي
سمين فقال عجل به فاتيته فجعل ياكل ولا يدعو عمر حتى اكل بمامه فقال ياشمودل
اما عندك غيره قلت ست دجاجات سمان فاتيته بهن فاكلهن ثم اكل ملء قدح سويق
ثم قال لغلامه اراهبات غداء قال نعم قال ما هو قال ثلثون قدرا قال ابتني بقدر
قدر فاتاه بها ومعها الوفاق فاكل من كل قدر ثلثة ثم مسح يده واستلقى على
فراشه واذن للناس ووضع الخوان واكل مع الناس وكان من الاكولين الحجاج
قال مسلم فنبئت قال اعدت له اربعا وعشرين رغيفا مع كل رغيف سمكة فاكل الجميع

وايضا

وايضا كان عبد الله بن باذا كولا قال رجل من شبابن دخل على عبد الله فذبحت
له عشرين دجاجة فاكلها ثم قدم الطعام فاكل ثم اتى بطبقين احدهما بيض والاخرتين
فاكل الجميع وكان جائعا وكان ميسرة ياكل الكبش العظيم معلثر وعنيف وكان معويه
ياكل كل يوم مائة رطل دمشقي ولا يشبع حكى ان عبدا اشترى يوما سمكا
وقال لاهله اصلحوه ونام فاكل عياله السمك والطخوا به فلما انتبه قال قدموا
السمك قالوا قد اكلت قال لا قالوا بلى شم يدك فشمها قال صدقتم ولكن كاني ما
شبعت فائدة في كتاب بعض الادباء ان الضيف على العشا المشمع وهو الذي
معه خريطة شمعه يقلب فيها الحلوا والطعام ياخذه معه والمطفل وهو الذي
يستصحب ولده الصغير والمتشارف وهو الذي لا يزال ملتفتا على ناحية البيت ينظر
متى يدخل الطعام وكلما دخل يظن انه طعام والعداد وهو الذي يشتغل بعد الاكل
المخلفة الاطعمة والظروف والصوات وهو الذي يسمع صوت مضغه واكله والوشاش
وهو الذي يحس ببلعه ويسمع منه صوت والنقاض وهو الذي يجعل اللقمة في فيه
ينقض اصابعه في المائدة والقراض وهو الذي يقرض اللقمة باسنانه ثم يضع في الطعام واللناث
وهو الذي يلت اللقم باصابعه قبل وضعها في الطعام والغوام وهو الذي يميل
ذراعيه يمينا وشمالا لاخذ الظروف والقساو وهو الذي ياكل نصف اللقمة ويعيد
باقيها في الطعام والمخلل وهو الذي اسنانه في اثناء الطعام والمزيح وهو الذي يزيح المخلل
اللقم في المرق فما يبلع الاولى الا الثانية والمرشش وهو الذي يفسخ الدجاجة
ونحوها فيرش على موكليه والمفتش وهو الذي يفتش عن اللحم ونحوه باصبعه والصباغ
وهو الذي ينقل الطعام من ظرف الى ظرف ليبرده والنفاخ وهو الذي ينفخ في

الطعام

الطعام فيأكله والحاوي وهو الذي يجعل اللحم بين يديه فيجمعه عن مواكليه والمجمع وهو الذي
يزاحم مواكليه بجناحيه والشطرنجي وهو الذي يضع طرفا ويرفع اخرى والمهندس
هو الذي يقول ضع هذا الطرف هنا وهذا هنا حتى يأتي قدامه ما يحبه والفضولي
وهو الذي يقول لصاحب الطعام اكان عندك شيء من الطعام فاعطه فلانا او
فلانا والمعطل وهو الذي يحدث عند غسل اليدين فيبقى الغلام واقفا والابريق
بيده معطل والناس منتظرون والمسلسل وهو الذي يدخل الدار فيبدأ بالترتيب
وبهون كان ينبغي ان يكون باب المجلس من هنا والايوان هنا وترتيب الفرش كذا
وهكذا والمفضح وهو الذي يخرج فيخبر من يعرف صاحب البيت بضيافتك حتى يتغير
عليك والمداخل وهو الذي يرى صاحب المنزل فيناجي شخصا فيقال ما الذي قال مولانا
لصاحبه والمستعجل وهو الذي يستعجل بالاكل ويشكو الجوع والمنام وهو الذي
يتمارض على غلمان صاحب الدار وبهيمته واولاده وبعد ذلك من الاخلاص فائدة
مختصرة من خلق رسول الله ﷺ وخلقه عن الحسن ابن علي عن ابيه عن جده قال سألت خالي هند بن
ابي هالة التميمي وكان وصافا فاما ان يبتدأ الا وجهه طول من المربوع واقصر من المشذب
عظيم الهامة رجل الشعر اذا تفرق فرق شعره لا يجاوز شعره شحمة اذنيه اذا هو وفره
يبهما عرق يدره الغضب اغر الجبين اقنى العرنين كث اللحية سهل الخدين ازج الاشاجر
اشم صلت الاثنايا فليج الاسنان دقيق المسربة كان عنقه جيد دمعة مصفى الفضة معتدل الخلق
بادنا متماسكا سواء البطن والصدر عريض الصدر بعيد ما بين المنكبين ضخم الكراديس
انور المتجرد ما بين اللبة والسرة يشعر يجري كالخط عاري الثديين والبطن مما سوى
ذلك اشعر الذراعين والمنكبين واعلى الصدر طويل الزندين رحب الراحة شثن القصبات

موصلي

الكفين

الكفين ثم القدمين سابل الاطراف غمض الاخمصين مسيح القدمين ينبو عنهما ٢
الماء اذا زال زال قلعا يخطو تكفيا ويمشي هونا سريع المشية اذا مشى كانما ينحط من صبب
واذا التفت التفت جميعا خافض الطرف نظره الى الارض اطول من نظره الى السماء جل نظره
الملاحظة يسوق اصحابه ويبدر من لقي بالسلام وكان ﷺ متواصل الاحزان دائم الفكرة
ليست له راحة لا يتكلم في غير حاجة طويل السكوت يفتتح الكلام ويختم بابتدائه متكلم
بجوامع الكلم لا فضول ولا تقصير ولم يكن فظا ولا مهينا يعظم النعمة وان دقت لا يذم
منها شيئا ولا يذم ذواقا ولا يمدحه ولا يغضب الدنيا واذا تعوطي الحق لم يعرفه احد
ولم تقم بغضبه شيء حتى ينتصر له ولا يغضب لنفسه ولا ينتصر لها اذا اشار بكفه كلها يشير
واذا تعجب قلبها واذا تحدث اشار بها فضرب براحة اليمنى باطن ابهامه اليسرى واذا
غضب اعرض واشاح واذا فرح غض من طرفه جل ضحكه التبسم ويفتر عن مثل حب
الغمام وكان اذا يقول امر فيها صادقهم فليبلغ الشاهد الغائب ويقول ابلغوني حاجة
من لا يستطيع ابلاغ حاجته كان الناس يدخلونه زوارا ويخرجون ادلة فقهاء وكان ﷺ
يخزن لسانه الا فيما يعنيه ويؤلف الناس ولا يفرقهم يكرم كريم كل قوم ويوليه عليهم و
يحذر الناس ويحترس منهم من غير ان يطوي من احد بشره ولا خلقه ويتفقد اصحابه ويسئل
الناس عما في الناس فيحسن الحسن ويقويه ويقبح القبيح ويوهنه معتدل الامر غير
مختلف لا يغفل مخافة ان يغفلوا او يميلوا الكل جار عنده عنده لا يقصر عن الحق و
لا يجوزه الذين يلونه من الناس خيارهم افضلهم عنده اعمهم نصيحة واعظمهم عنده
منزلة احسنهم مواساة ومؤازرة وكان ﷺ لا يجلس ولا يقوم الا على ذكر الله عز وجل
ولا يوطن الاماكن وينهى عن ايطانها واذا انتهى الى قوم جلس حيث ينتهي به المجلس

٢ يا مريد

ويامر بذلك يعطى كل جلسائه نصيبه لا يحسب جليسه ان احدا اكرم عليه منه من جالسه
او قاومه فى حاجة صابره حتى يكون هو المنصرف عنه ومن سأله حاجة لم يرده الا
بها او بميسور من القول قد وسع الناس منه بسطه وخلقا فكان لهم ابا واصاروا
عنده فى الحق سواء مجلسه مجلس حلم وحيا وصبر وامانة لا ترفع فيه الاصوات ولا تؤبن
فيه الحرم ولا تثنى فلتاته متعادلون متفاضلون فيه بالتقوى متواضعون فيه
الكبير ويرحمون فيه الصغير ويؤثرون ذا الحاجة ويحفظون الغريب فكان دائم البشر
وسهل الخلق ولين الجانب ليس بفظ ولا غليظ ولا سخاب ولا فحاش ولا عياب ولا
مداح يتغافل عما يشتهى ولا يؤيس منه ولا يخيب فيه مؤملية قد ترك نفسه من ثلث
المراء والاكثار ومما لا يعنيه ويترك الناس من ثلث كان لا يذم احدا ولا يعيره ولا
يطلب عورته ولا يتكلم الا فيما يرجو ثوابه اذا تكلم اطرق جلساؤه كأنما على رؤسهم
الطير فاذا سكت تكلموا ولا يتنازعون عنده الحديث اذا تكلم انصتوا له حتى يفرغ
حديثهم عنده حديثا ولهم يضحك مما يضحكون ويتعجب مما يتعجبون منه ويصبر للغريب
على الجفوة فى منطقه ومسألته حتى ان كان اصحابه ليستجلبوا فهمه ولا يقبل الثناء الا
من مكافئ ولا يقطع على احد حديثه حتى يجوز فيقطعه بنهى او قيام وكان سكوته
على اربعة الحلم والحذر والتقدير والتفكر فاما تقديره ففى تسوية النظر والاستماع
بين الناس واما تفكره ففيما يبقى ويفنى وجمع له الحلم والصبر فكان لا يغضبه شئ ولا
يستفزه وجمع له الحذر فى اربعة اخذه بالحسن ليقتدى به وترك القبيح لينتهى عنه
واجتهاده الرأى فيما اصلح امته والقيام فيما جمع لهم خير الدنيا والآخرة ثم حديث
مولانا الحسن ع وفى احاديث اخر كان ع يعود المريض ويشيع الجنازة ويجيب دعوة

الملوك

الملوك ويركب الحمار وكان اصحابه ان اراده يقوموا اليه لما يعرفون من كراهته وكان يجلس
على الارض ويعتقل الشاه ويسلم على الصبيان اول وكان يجلس بين ظهراني اصحابه فيجيء
الغريب فلا يدري ايهم هو حتى يسئل وكان يخيط ثوبه ويخصف نعله واذا صافحه
احد لم ينزع يده عنه حتى يكون هو ينزع وما اخرج ركبتيه بين جليس قط وما قعد رجل قط
اليه ثم قام حتى يقوم وكان اشد حياء من العذراء في خدرها وكان اذا كره شيئا
عرفناه في وجهه وكان يقول لا يبلغني احد منكم عن اصحابي شيئا فاني احب ان اخرج اليكم
وانا سليم الصدر وكان اجود الناس كفا واجرأ صدرا واصدق لهجة
او فاهم دمة واليهم عريكة واكرمهم عشرة وكان اذا فقد الرجل من اخوانه ثلثة ايام تعاهده
سئل عنه فان كان غائبا دعى له وان كان شاهدا زاره وان كان مريضا عاده وكان
يمزح ولا يقول الا حقا وكان يلاعب الرجل يريد ان يسره وكان اكثر ما يجلس مجاذاة
القبلة وكان اذا جلس الفرفصاء وهي ان يقيم ساقيه ويستقبلهما بيديه فيشد
في ذراعيه وكان يحثو على ركبتيه وكان يثني رجله واحدة ويبسط عليها الاخرى
ولم ير مربعا قط وكان يحثو على ركبتيه ولا يتكئ وكان ياكل كل الاصابع من الطعام
وكان ياكل مع اهله وخدمه اذا اكلوا ومع من يدعوه من المسلمين على الارض وعلى ما
اكلوا عليه مما اكلوا وكان لا ياكل الحار ويا كل بثلثة اصابع ورب ما اكل باربعة وربما
قد ياكل بكفه كلها ومما يليه ولا يتناول من بين يدي غيره وكان ياكل الشعير غير
منخول خبزا وعصيدة وما اكل خبز رقاق ولا شبع من خبز شعير يومين حتى مات
وكان يجيب دعوة المملوك ويرد فرخلفه وكان ياكل الهريسة اكثر ما يوكل وكان احب
الطعام اليه اللحم قال لو سئلت بي ان اطعمه كل يوم لفعلت وكان يحب القرع

يقول انها شجرة امي يونس ويأكل الترمد بالقرع واللحم وكان لا يأكل الثوم ولا البصل
ولا الكراث وما مد مطعاما قط وكان اذا اعجبه كله واذا كرهه تركه وكان يلحس
الصحفة واذا فرغ من طعامه لعق اصابعه فلا يمسح يده بالمنديل حتى يلعقها واحدة
واحدة وكان يأكل البرد ويتفقد ذلك اصحابه فيلتقطونه فيأكله ويقول انه يذهب
بأكلة الامشاء وكان لا يغسل يده من الطعام حتى ينقيها فلا يوجد لما اكل ريح وكان لا يأكل
وحده مما يمكنه وكان يمص الماء مصا ولا يعبه عبا وكان يشرب ثلث مصات وكان لا
ينفس في الاناء اذا شرب فان اراد ان يتنفس ابعد الاناء عن فيه وكان يشرب من اقداح
القوارير واقداح الخشب وفي الجلود وفي الخزف ويكفيه ويصب عليها الماء ويشرب
من انواه القرب وكان يتمشط ويدهن رجله ربما يدهن في اليوم مرتين وكان يتطيب
بالمسك وبالعنبر وبالغالية تطيبه بها نساؤه بايديهن وكان يستجمر بالعود القماري
وكان ينفق على الطيب اكثر مما ينفق على الطعام ولا يعرض عليه طيب الا تطيب به و
كان يكتحل في عينه اليمنى ثلثا وفي اليسرى ثنتين وكانت له مكحلة يكتحل بها بالليل وكانت
مكحلة الاثمد وكان ينظر في المراة ويرجل لحيته ويتمشط وكان يتجمل لاصحابه فضلا على تجمله
لاهله وكان يطلي فيطليه من يطليه حتى اذا بلغ تحت الازار تولاه بنفسه وكان لا يفلي رأسه
في الاسفار وفارودة الدهن والمكحلة والمقراض والمرآة والسواك والمشط وفي رواية
والخيوط والابرة والمخصف والسعود فيخيط ثيابه ويخصف نعليه وكان يلبس القلانس
تحت العمائم ويلبس القلانس بغير العمائم فالعمائم بغير القلانس وكان يلبس عمامة الخز و
الصوف برجبة الصوف وكان له ثوبان للجمعة خاصة سوى ثيابه في غير الجمعة وكان
يلبس خاتما من فضة في يده اليمنى وكان له خاتم فضة فصير فضته وكان ربما خرج

وفي غالبه

وفي خاتمه خيط مربوط ليتذكر به الشيء روى ذلك ولكن لا يجوز ذلك عليه وكان
اذا لبس النعل بدأ باليمنى واذا خلع بدأ باليسرى وكان فراشه من اسمال وروى الفوى
محشو وروى عن امير المؤمنين ع ان فراش النبي كان عباء وكان مرفعتا ادم وحشوها ليف
وكان له بساط من شعر يجلس عليه وكان قد نام على الحصير ليس تحته شيء غيره وكان
يستاك اذا اراد ان ينام وكان اذا اوى الى فراشه اضطجع على شقه الايمن ووضع يده اليمنى
تحت خده اليمنى وكان يقرء آية الكرسي عند منامه وما استيقظ رسول الله ص الا خر
لله ساجدا وكان لا ينام الا والسواك عند راسه فاذا نهض بدأ بالسواك وكان يستاك
كل ليلة ثلث مرات قبل النوم وبعده قبل الورد وقبل الخروج لصلوة الصبح وقلامة
في الجامعة المفردة من علق عليه ربل الاربب لم يحتمل ابدا وكذا اذا شربت بخنه بعد
الظهر عدد ثلثة ايام منعت من الحمل امثال عربية اذا اتاك احد الخصمين وقد قفئت
عينه فلا تقض له حتى يأتيك خصمه فلعله قد قفئت عينا وايضا يريك البشاشة
حين للقاء ويريك في الغيب برء القلم ايضا اكثر مصارع الرجال تحت بروق المطامع
ايضا عند الناد لة تعرفنا خاك ايضا دب ملوم لا ذنب له ايضا لكل صارم نبو ولكل
جواد كبو ايضا لكل دهر رجال ايضا لعل له عذرا وانت ملوم ايضا لا يلدغ المؤمن
من جحر مرتين ايضا لا يضر بنخ الكلاب ينقبكسوا الناس واستعارة ايضا يدك منك
والكائك مثلا ايضا ما حك جلدك مثل ظفرك ايضا الشاة المذبوحة لا يولمها السلخ
ايضا النصح بين الملاء تقريع ايضا العمل الزرنيخ والاسم للنورة ايضا تعاشروا كالاخوان
وتعاملوا كالاجانب ايضا سلطان غشوم خير من فتنة تدوم ايضا عناية القاضي خير
من شاهد عدل ايضا من سعادة المرء ان يكون خصمه عاقلا ايضا اذا جاء الموسى الى

السحاب

العصا فقد بطل السحر والساحر ايضا اذا كان رب البيت بالطبل ضاربا فلم
تلم الصبيان فيه على الرقص ايضا ما اراد الله اهلاك ثمله صنعت بجناحها الى
لجو يصعد وايضا اذا شك مدعى من ناقص فهو الشهادة لى بانى كامل فائدة في
الجامعة المفردة اذا خفت امرا فاقرأ هائة اية من القرآن ثم قل اللهم اكشف عنى البلاء
ثلث مرات وفى رواية اخرى قل سبع مرات يا الله فائدة ايضا من قرأ سورة
النحل فى كل شهر كفى المغرم فى الدنيا وسبعين نوعا من البلاء شعر عربى فى انما
وانت العدد فى كل مورد والظلم فى الدنيا وانت نصيرى وايضا وغلا على حامى
لحمى وهو فى لحمى اذا صل فى البداء عقال بعيرا ايضا خليلى قطاع الفيافى فى الحمى
كثير وارباب الوصول قليل شعر اى دل طلب كمال در مدرسه چند تحصيل علوم
وحكمت وهندسه چند هر فكر كه جز فكر خدا وسوسه ست شرمى نخدا بدا ز اين
وسوسه چند لا اورى بدوم لحبيب بياع وصالهم فاسمح بنفسك ان ارادت
وصالا شعر شد خزان و بلبل از قول پريشان باز ماند تو همان مرد مرغ بيحل
كوئى هنوز ايضا چند در كفنه بودان و بيمبر دون بس كانچه قرآن و خبر
نيست فسانه است وهوس ايضا لا والله نه ناس و نه شناسى نشناسى خود
نجهل من نشناسى ايضا قلم بشكن ورق سوز و سياهى بزودم در كش حميد ابن
قصه دراست در دفترى كنجد ايضا جد تو آدم بهشتش جاى بود قدسيان
كردند بهر او سجود بيك كنه چون كرد كفنش تمام مذنبى مذنب برو بيرون
حرام توطمع دارى كه باشد گناه داخل جنت شوى اى دوستا ايضا براى نعمت
دنيا كه خاك بر سران منزه منت هر سفله بار بر كردن بيك دو روز دو نعمتش

دست و لی بماند ابد الدهر عار کودن حدیث فیه ابهام فی مختصر بصائر
سعد للشیخ حسن بن سلیمان الحلی عن جابر عن ابی جعفر ع فی قوله تع ولئن قتلتم فی
سبیل الله او متم الایة فقال یا جابر اتدری ما سبیل الله قلت لا والله الا اذا سمعت
منك فقال القتل فی سبیل علی ع ومن قتل فی ولایته قتل فی سبیل الله
ولیس لاحد بؤمن بهذه الایة الاوله قتلة قتیة انه من قتل ینشر حتی یموت ومن مات
ینشر حتی یقتل انتهی یعنی انه من قتل فی الدنیا من المؤمنین بهذه الایة بعث مع اصاحب ع وکان
معه حتی یموت ومن مات فی الدنیا بعث معه حتی یقتل بین یدیه وانما جری علیه
الامران لانه یدرك مرتبة الشهادة بالقتل ومرتبة قطع العلاقة الاختیاریة للنفس
عن البدن بالموت فتشعر ومستخبر عن سر لیلی اجبته بعیا من لیلی بلا تبین
یقولون خبرنا فانت امینها وما انا ان خبرتهم بامین فائدة قد اشرنا سابقا الی
طریق استخراج ملائکة الاسماء ومامر هو الملك الاول وهو ان تاخذ عدد الاسم
واستنطقه والحق علیه لفظ ایل مسبوقا بالف فنقول فی ملك وهاب انه دبایل
وهو الملك الاول ثم تضرب العدد فی نفسه فیکون فی وهاب مائة وستة وستین
وتلحقه بالملحق فیکون وصقائیل وهو الملك الثانی ثم تضرب عدد الملك الثانی
فی عدد ملك الاول فیکون الفین وسبعمائة واربعا واربعین واستنطقه وتلحقه
بالملحق فیکون دمدغفائیل وهو الملك الثالث فاذا اردت الخلیفة علی الثلثة
فتجمع المراتب الثلث واستنطقه وتلحقه بالملحق فیکون دتطغفائیل وهو الملك الخلیفة
علی الثلثة واذا اردت الرئیس الحاکم علیهم فکعب عدد الخلیفة والمستنطق من الکعب
هو الملك الاعظم والجمیع تحت طاعته وهو الملك الذی کتمه هرمس ورمزه ولم یصرح

بهوا نا صرحت به فافهم ولا يخفى ان ورد الملك وتكه مذكور فى محله يختص كل بورد و
هنا ورد خاص وهو ذكر الاسم بعد الملك فتذكر الوهاب مثلا اربع عشرة للاول
مائة وستة وستين للثانى والفين وسبعمائة واربعا وخمسين للخليفة وللبشر
بعدده وتذكر عند كل مرتبة من عدده اسم واسم صاحب تلك الرتبة ما لحظا معنى
البديع والرحمن والباعث فى الباطن غائبا فانبا بحاجتك فى ظهور الذات الحق بهذه
الاركان الاربعة فيتحقق الاثر عند تمام تلك الجمعة بلا مهلة فى كل ما تبتغيه
حرفى وعددى والتضارب الترفى وهو ثلثة اقسام ترفع حرفى وترفع عددى
ترفع طبيعى وبسط طبيعى وبسط عرضى وعرفت لك فالبسط الحرفى محمد مثلا م ى م
ح ا م ى م د ال والعددى من الزبر والبينات مثل بعض ذلك اربعون ثمانية اربعون
اربعة فقدر ما من الاول م ى ح اول واحد عشر او ستة ومن الثانى او بع
ون ث م ن ى ة او ثلثة وعشرون او احد عشر او اعداد حروف الاعداد واثنان
وستون من زبر او من البينات مائة واثنان وثلثون ويتصرف فى كل بما يقتضيه
الداعى والتضارب كان يضرب عدد الحرف فى نفسه وفى امثاله فى مرتبته يستنطق حتى
يتولد من الاسم اسم اخر ى يتصرف كذلك او يضرب حرف من حروف الطالب فى حرف
من حروف المطلوب واستخلص الحروف الاخر المستنطقة من حاصل الضرب والترفى ترفع
كل حرف من حروف المطلوب مثلا من مرتبة الى ما فوقها واخذ سهمه من تلك المرتبة
العليا كرفع ميم محمد الى المئات فاخذ التاء والحاء الى العشرات فاخذ الفاء والميم
الاخرى كذلك تاء والدال الميم فيحصل تفتم والترفى الحرفى اخذ الحروف الذى على
المطلوب من الابجدية فمثل محمد يؤخذ للميم نون وللحاء طا وللميم نون وللدال هاء فيكون

نظم

نضد والتعرفي الطبيعي ان ياخذ للحرف الترابي مائيا والمائي ريحيا والريحي ناريا و
يترك النادي بحاله فليم نادي والحاء ترابي وكذا الدال فيبدل الحاء بالواء والدال
بالجيم فنوى مزمج والبسط الطبيعي عبارة عن كون كل حرف من الحروف النارية طالبا
للرباعية التي في درجته والرباعية تطلب المائية والمائية الترابية وهذا بدون
ملاحظة الحروف بدرجاتها هو الطبيعي واذا لوحظت فهو الغريزي وعن ذلك كبسط
التوافي والتجامع والتقوى في التكسير فائدة الحروف الوجاهية هو النورانية
التي يجمعها صراط على حق نمسكه والجسمانية هي الظلمانية والنهارية هي التي للكواكب
النهارية زحل والمشتري والشمس وعطارد ان كان مشرقا والليلية هي التي للكواكب
الليلية الزهرة والمريخ والقمر وعطارد ان كان مغربا فلزحل صرث ض ق ظ وللمشتري
وخ غ ش ذ وللشمس ط م ن ولعطارد دي صح ج ك وللمريخ لعراط
وللزهرة بوي كسق وللقمر بهل والحروف الصامتة المهملة والناطقة المنطوقة
والشرقية النارية والغربية الهوائية والشمالية المائية الجنوبية الترابية فائدة
التكسير له مراتب الصغير وهو الذي ذكرناه سابقا والمتوسط وهو ان تضع المربع
بعدد حروف الاسم وتبسط حروفه في السطر الاول مفردة وتضع الحرف الاول من
السطر الاول في بيت فهرس من السطر الثاني ثم تمم السطر الثاني على الترتيب وتبتدئ
في الثالث باول السطر الثاني فضعه في بيت فهرس من الثالث وهكذا حتى ينتهي العمل
ان كان الاسم فردا وان كان زوجا كان مرة واحدة في اخر السطر بين الفردان والكبير
وهو ان تضع حروف الاسم منفصلة في السطر الاول فان كان ثلاثيا تنقل الحرف
الاول من السطر الاول الى اول السطر الثاني والثالث من الاول الى الثاني من الثاني

مثال الثاني | مثال الاول | والثاني منه الى الثالث

ع	ل	ى	م	
ى	م	ع	ل	
م	ى	ل	ع	
ل	ع	م	ى	

ك	هـ	ى	ع	ص
ع	ص	هـ	ك	ى
هـ	ى	ع	ص	ك
ص	ك	هـ	ى	ع
ى	ع	ص	ك	هـ

وهكذا ان شئت وضعت الثاني من الاول في اول الثاني والثالث في الثاني من الثاني والاول من الاول في الثالث وهكذا فيكون من الاسم الثلاثي ستة اسماء وان كان رباعيا كان منه اربعة وعشرون اسما وان كان خماسيا كان منه مائة وعشرون اسما وهكذا والضابط ان تضرب عدد حروف الاسم في عدد الصور الحاصلة من الاسم الذي اقل منه بحرف فيحصل من الثاني صورتان وهكذا واما اسرار ذلك فمذكور في كتب القوم **فائدة** قيل في صنعة المكتوم ان اصله صفوة قوى الانسان وهو يفارق من الانسان من الكيلوس ويصعد على ذروة

مثال الاول | مثال الثاني | طور سيناء وينبت تلك القوى

ف	و	ى
ف	ى	و
و	ى	ف
ى	ف	و
ى	ف	و
و	ف	ى

ف	و	ى
و	ى	ف
ى	ف	و
ف	و	ى
و	ى	ف
ى	ف	و

شجرة ليس في الاشجار احسن منها فخذها غبيطة في فصل الربيع واعصرها وصفه مرة واحدة بخرقة صفيقة ثم رد عالبه على ما فله وافخله به حتى يكون سافله عاليا واخله وهكذا واعقده ثم اغسله حتى يبيض ثم زوجه في مدة اربعين يوما بابنته ويكون كفوا له ثم زوجه ثلثا وح كان حجرا واخله واخذ بست جاريات متواليات وح يكون شجرا وطف به في البيت الحرام اسبوعا وخذ له ما

من مصر وناد من ارض فارس وقبضة من تراب من بيت المقدس وانفخ عليه من الهوا
يعني ريح الجنوب واجعل ذلك ثلثا وستا فعالجه بالفلاحة المصلحة بالثلث ولا
فاذا تممت الثلث ظهر القمر في ثالث برج الثور ثم عالج هذا بالست فاذا تممت الست
ظهرت الشمس في التاسع عشر من برج الحمل فاذا رايت ذلك فاسجد لله شكرا واعفر
خديك لجلال وجهه الكريم واعلم انك قد ملكت الدنيا وكنوزها فاملك بها
الاخرة فائدة اعلم ان لمعرفة استخراج روحانية الاسماء طرقا كثيرة باعتبار اختلاف
تكسير الاسم وبسطه المركب والبسيط وحذف المتكرر بعد العمل واسقاط الارقام
العائدة من الوفق الحرفي وعدم حذف المتكرر وباستنطاق الواوات والمركز والضلع
والمساحة وغير ذلك ولنتمثل بمثال استخراج الارواح من المثلث العددي فنقول
اذا اردت استخراج الملائكة من الاسم الموضوع اعداده في المثلث مثلا فاعرف اولا المفتاح
وهو اسم المفتاح او هو في البيت الثاني من السطر الثالث والمغلق وهو التسعة
وهو مجموع المغلق اعني الوفق وهو عدد ضلعه ١٥ وهو ٥ع والضابط وهو مجموع عدد الضلع والمساحة
والاصل وهو حاصل ضرب غايته في مغلاقه وهو في هذا المثال ١٨٠ فهو اصل
المثلث وهو اصل الكلي الذي يحمل عليه بقية المراتب لسبعة فيطرح منه عدد الملحق
العلوي السفلي ويستنطق ويضاف اليه ذلك الملحق فيكون منه الملك والشيطان
فاذا رعيت هذه المراتب الثمانية واردت ان تستخرج الملائكة والاعوان الشيطانية
فتحمل المفتاح وهو واحد على اصله الكلي وهو الف وثمانون يكون المجتمع ١٠٨١ فاطرح
منه الملحق العلوي وهو الاكثر احد وخمسون وقل احد واربعون وقل احد وثلثون

٤	٩	٢
٣	٥	٧
٨	١	٦

وسمه المفتاح هو ع

وصورته على اربع اوجه قبل ايل وقبل بال وقبل ال وقبل ايل وهو الذى تمثل
بره والملحق السفلى قبل طبش وهو الذى تمثل به وقبل طبش وقبل لحاش فاذا اسقطت
من ١٠٨١ احدا وخمسين بقى الف وثلثون فاذا استنطقته كان غل فاذا اضيف اليه الملحق
العلوى كان اسم الملك الاول وهو غل ايل واذا طرحت من ١٠٨١ عدد الملحق السفلى
كان وهو ٣١٩ بقى ٧٦٢ فاذا استنطقته ذسب فاذا اضفت اليه الملحق السفلى كان
اسم الشيطان الاول وهو ذسبطبش وهو خادم ذلك الملك على السفلبان واجعل
معه اقه على اصله الكلى كان ١٠٨٩ اوعمل به ما ذكر صار غل ايل وهو الملك الثانى
وخادمه على ما ذكر غطبش وان حمل عدله على اصله وحمل به كما ذكر حصل الملك الثالث
غلطايل وخادمه ذغاطبش كما ذكر واذا حمل فقه على اصله وعمل به حصل الملك الرابع
عمايل وخادمه ذعوطبش واذا حملت مساحته على اصله وعمل به حصل غعدايل
الملك الخامس وخادمه ضوطبش واذا حمل ضابطه حصل الملك السادس غفطايل و
خادمه ضكاطبش وان حمل غايته على اصله وعمل حصل اسم الملك السابع الحاكم على
السابقة غفطايل وخادمه هو العون الشيطانى ضفاطبش وهو الحاكم على الاعوان
الستة السابقة وبهذا تقسم على السابقة وترجعهم فافهم الموجود وكن بها ضنينا
فانها من الاسرار الغامضة واعلم انها الكبريت الاحمر لسرعة تاثيرها وبهذه الطريقة
تستخرج جميع الاوفاق لعدد بتر فائدة فى استزادة البيان فى صنعة المكنوم خذ شجرة
الطود بتر فى برج الحمل فانه احسن اوقاتها من هو ما بين الخمسة عشر الى الثلثين والاسود
احسن من الاشقر واغسله من الاوساخ وافرضه ناعما فى القرع الى نصفه وادر بطه على النيق
وقطره واجمع من ذلك ماء ثم صفه كالهيئة الاولى بناء لينه كحرارة الشمس مرة واحدة

دام الرماد وخذ الثفل وضع عليه من ذلك الماء ثلثة امثاله في القرع والالة العيا
وضعه في نار الزبل وعلى نار لينة كحرارة الشمس اثنتا سبعة ايام ثم اخرجه وقطره وزد
على الثفل كلّ من الماء وهكذا حتى تحمل نصف البوستة التي هي الثفل ثم ضع على الثفل
الباقي مثله من الماء والمجمر في نار الزبل سبعة ايام ثم قطره واعزل القاطر وضع على
الثفل ماء جديدا مثله وافعل كالاول حتى يحمل نصف البوستة دام ما يحمل وخذ
الماء الثاني المعزول واعقده حتى يكون كالعسل ثم خذ من الماء وزن اربع مرات ضع
عليه اول مرة مثله بعد تبييضه بارسال الماء واستنباطه وعقده في نار الزبل الى بعد
يوم ما عدد ميقات موسى فيسود كالقار ثم اعمل الى الثلثة الامثال الباقية فاقسمها
نصفين واسق المركب بنصفه ثلث مرات كل مرة بعض عشرين يوما فيزرق في الاولى
عميقا وفي الثانية سماويا وفي الثالثة يحمل كالوروب وهذا الان هو الحجر الذي يشربون
اليه ثم اقسم النصف الاخر من الماء ستة اقسام وقطر الحجر سبع مرات في كل مرة تضيف
اليه سدسا من ذلك الماء ويشتد بياضه في الرابعة ويظهر النوشادر في القرع اما
هنا او في الاول فضعه مع الثفل وضعه في النار سبعة ايام اول يوم نار ضعيفة ثم
لا تزال كل يوم تشد النار وفي السابع كنار السبك ثم اخرجه فانه هو الحجر والا نفخه
ثم قطر الماء بنار لطيفة جدا كنار الجناح بقطر ماء رقيق ظاهره ابيض وباطنه احمر يصلح
لعمل الحجر ثم تزيد في النار قليلا فيقطر ماء غليظ ثقيل اشبه لاشيا بالزيبق وهو
الغريق ثم شد النار فيقطر اصفر من الزعفران واحمر كالياقوت وهو الزيبق الشرقي
المذكر ثم اعقد الثفل واصبغ بالماء الاول واخرج الصبغ منه ثم طهر الباقي بالماء
الثاني الابيض حتى يطهر الثفل ويكون كسخالة الفضة وفي كل مرة تعمل تضع في المركب

من النوشادر الذى عندك وهو لحيرة فاذا اردت تركيب الاكسير الابيض فخذ جزءا من
الثقل المطهر وهو ارض المقدونس وجزء من الشرقى وجزئين من الغربى وهو الماء الابيض
الثقيل وحل الجميع واعقده ثم خذ من المايئن كما ذكرت لك وضعه على الارض وحل الجميع
واعقده ثم خذ مرة ثالثة كما فى الاول وحل الجميع واعقده وقد تم الاكسير الابيض واحد
على الف من النحاسين والرصاصين يكون مزاجا خالصا على الروباص واذا اردت تركيب
الاكسير الاحمر فخذ من اكسير البياض جزء ومن الماء الذى باطنه احمر جزء ومن الصبغ
الاحمر جزئين عكس ما قلناه فى البياض وحل الجميع واعقده وافعل ذلك سبع مرات
كما فعلت فى الاول ثلث مرة وذلك معنى قولهم ان واحدا سيغلب تسعا من نبات
البطارق هنا وفى التزويج وفى استاد سترين اكسير الحمرة واحد على الف من القمر يكون
ذهبا خالصا على الروباص وان القيت الاحمر على الذهب كان اكسيرا وان القيت الابيض
على الفضة كان اكسيرا فافهم فقد شرحت لك وافيا ولو اتيت الا ما يحتاج الى الشافهة
ما اسعد فرق ودق الدرس وحصل مالا والعمر مضى ولم تنل مالا ما ينفعك
القياس والعكس ولا افعلل يفعلل فعلا لا اراى لا تقطعن يد الانسان
عن احد مادام نقدر والايام مارات فاشكر فضيلة صنع الله واجعلت اليك
لا لك عند الناس حاجات نقل ان الكلب لا يؤدبك عند نبيحه فدره الى يوم
القيته بنبح ايضا فكل بلاء فى رضاهم غنيمة وكل عذاب فى محبتهم عذب انقضى
الامراد وانقرضوا جميعا وخلعق الزمان على العلوج وقالوا الزمت البيت جدا
فقلت لفقد فائدة الخروج مرجل يخضب لحيته ويقول شيوا علاها وتابى
اصولها ولبس الى ذا الشباب سبيل شعر ان دنا داده كه همت كه كه عرض نبت

دیدار دوی که فلان را خلف است لله الحمد که ان نسبت فرزندی من چار ما
چه که هر هفت پدر داشرفت ایضاً افسوس که نامه جوانی طی شد و بن فصل
بهار و شادمانی طی شد انعم که ما بر سعادتها بود من هیچ ندانم که کی امد کی شد
ایضاً عیش خوش انجهان فانی بکذشت در بخروی و ن جوانی بکذشت ودا
که چه غافلان در این دار غرور تا چشم در نهم کانی بکذشت فی المثل ربط دوی
خزر و اعلی اسطوانة البسمة و بعلفه علفا حسنا و کان الی جنبه حفیرة فیه حجش و کان
یتناول ما سقط من العلف فقال لامه ما اطیب هذا العلف فقال لا تقربه فان
من ورائه الطامة الکبری فلما اراد الروی ان یدنو الخزر و وضع السکین علی حلقه
و یضطرب فهرب الحجش الی امه و اخبرها بشانه و قال انظری هل بقی فی خلال السنانه شیء
من ذلک العلف فاتلعیه قیل لداود لطائی لا تتحول من الشمس قال لا استحی من
ربی ان انقل قدمی الی ما فیه راحة بدنی فصیحة ان کنت تشرب الماء البارد الرقیق
و تاکل اللذیذ الطیب و تمشی فی الظل الظلیل فمتی تحب الموت و القدوم علی الله سبحانه
فی بحر الجواهر اذا اخذ سبع نمالات طوال و ترکت فی فارورة مملوة بدهن الورد
و سد راسها و دفنت فی زبل یوما ثم اخرجت و صفی الدهن منها ثم مسح منه العلیل
و ما فوقه تهیج لبا و کثر العمل و قوی الانعاظ مجرب و ایضاً عن بعض الاولیاء اذا اردت
ان تقدم علی جبار او سلطان فاذا وقع بصرک علیه فکبر ثلثا و قل لیس کمثله شیء و
هو السمیع البصیر بعدان تستغفر الله سبعین مرة قبل ذلک و هو سر من اسرار الله
فائدة دواء الغضب الصمت مع علی الطهارة یوسع علیک دنیاک فائدة
عطسه در کیفیت نوشتن حجر جامع بدانکه باید بیست و هشت جزو کاغذ وضع کرد

وهر جزوی چهارده ورق که بیست و هشت صفحه باشد و در هر صفحهٔ بیست و هشت
سطر باشد و در هر سطری بیست و هشت خانه باشد و در هر خانهٔ چهار حرف رسم می
شود و در اصطلاح هر جزو را اقلیمی و هر صفحهٔ شهری و هر شهری محله و هر محلهٔ مشتمل
بر بیست و هشت خانه است و مرونی که در خانها رسم می شود باینطریقست که هر خانهٔ
چهار حرف حرف اول علامت جزو دوم علامت صفحهٔ سیم علامات سطر چهارم علامت
خانه پس در خانهٔ اول از سطر اول از صفحهٔ اول از جزو اول چهار الف است اولین علامت
جزو اول و ثانی علامت صفحهٔ اولی ثالث علامت سطر اول و رابع علامت خانهٔ اول و
در خانهٔ دوم از سطر اول سه الف و یک ب رسم کنند و همچنین تا خانهٔ بیست و هشتم
سه الف و یک غ که علامت بیست و هشتم است رسم کنند و در خانهٔ اول از سطر دوم
از صفحهٔ اول از اینجزو دو الف و یک ب و یک الف رسم کنند که علامت جزو اول و سطر
دوم و در خانهٔ دوم دو الف و دو ب نویسند و هم چنین تا آخر سطر و در سطر سیم از
صفحهٔ اول در خانهٔ اول دو الف و یک ج و الف نویسند و در خانهٔ دوم دو الف و ج و
ب نویسند و هم چنین تا آخر سطر و در صفحهٔ دوم در خانهٔ اول از سطر اول یک الف بجهت
جزو و یک ب بجهت صفحه و دو الف بجهت سطر و خانه نویسند و علی هذا القیاس تا در
خانه آخر از سطر آخر از جزو آخر چهار غ نویسند **فائدة** در بعضی از رسائل بنظر رسیده
که هر کرا اینجفر جامع را بنویسد و باخود دارد هم مخلوق او را مطیع و منقاد گردد و
کسی در مدة العمر با او دشمنی نتواند کرد و هر خانه که اینجفر جامع باشد از فجاة و طاعون
در امان باشد و اگر با لشکری باشد فتح ایشان را باشد و هر که بنویسد بهر مراد که
خواهد برسد و هر فایدهٔ که در دعای عظیم افتدان را بنویسد و باخود دارد حق تعالی

او را از ان

او را از ان وظیفه برهاند و اگر حاجتی داشته باشد و بان نتواند رسید چهل روز
همه روز بر این اوراق افکند حاجتش روا شود بشرط تقوی و کتمان سر و هر روز
بعد از نماز دویست مرتبه بگوید یا رحمن کل شیء و راحمه و بعد از ان نظر بر اوراق
کند و اگر دشمنی داشته باشد که بهیچ نوع دفع از او نتواند کرد هر روز بعد از نماز صبح
چهل مرتبه بگوید یا مذل کل جبار یقهر عزیز سلطانه و نظر بر اوراق کند تا چهل روز
روز آخر حروف اسم شخص را بسط کند بسط عددی مثل انکه اسم محمد را بجای میم ابجد
و بجای ح ثمانیه و بجای میم ایضا اربعین و بجای دال اربعه ثبت نماید و بترتیب تکسیر
کند باین نحو ا ب ع ی ن ث م ان ی ه ا ر ب ع ی ن ا ر ب ع ه و بسط حرفی مثل انکه
حروف اسم شخص را تکسیر کند و حروف واجد الکاند و بسطی واجد الکاند بر کاغذی نو سپید
بکی را در کوره سندان بسوزاند و بکی را در خاک کند بشرط انکه انکس بحسب شرع رفع
ان واجب باشد پس از ان کس ناچیز کردد **فائدة** مداخل بر هفت قسم است اول صغیر
وان عبارت است از اعداد بلا مرتبه وان اربات نانه باشد و محصل انکه از جمیع
عدد نه نه طرح کند باقی مدخل صغیر است دوم وسیط کبری و انطرح منتهای اعاد
از عشرات باشد و اخذ ما دون ان و طرح ما دون عشرات بوا ذمات و اخذ ما دون
و طرح منتهای عدد مات از الوف و اخذ ما دون ان و چون بالوف رسد منتهای فرضی بود
بالغا ما بلغ سیم وسیط مجموعی باعتبار شمول احاد و عشرات و احاد و مات و احاد و
الوف و عشرات و مات و عشرات و الوف و مات و الوف احاد و عشرات و الوف احاد و عشرات
و مات و الوف احاد و عشرات و مات و الوف و الوف بر الوف تلک عشره کامله اول
کر وسیط مجموعی باعتبار شمول احاد بر عشرات عبارت از طرح منتهای اعاد بود از

از عشرات دویم که باعتبار شمول احاد بر مات است طرح منتهای عشرات است از مات
سیم که باعتبار شمول احاد بر الوف است طرح منتهای مات است از الوف چهارم که باعتبار
شمول عشرات بر مات است طرح منتهای عشرات است از مات پنجم طرح منتهای مات است
از الوف ششم نیز طرح منتهای مات است از الوف هفتم که باعتبار شمول احاد و
عشرات و مات است طرح منتهای احاد است از عشرات و منتهای عشرات است از مات هشتم
باعتبار شمول احاد و عشرات و مات بر الوف طرح منتهای احاد است از عشرات و منتهای
عشرات از مات و منتهای مات از الوف و قس علیه الباقی چهارم از مداخل مدخل
کبیر است و آن عبارتست از اخذ تمامی عدد از حروف و کلمات مفرده و کلمات مرکبه پنجم
اکبر است و آن اخذ تمامی عدد است از تکسیر حروف مبسوطه و کلمات مرکبه ششم
اکبر اعظم است و آن اخذ تمامی عدد است باعتبار وزن و بنیان هفتم اکبر اکبر است
و آن اخذ تمامی عدد است از حروف و کلمات باعتبار عدد مبسوط و آن ابطی عددی
خوانند **فائدة** ابجد یعنی بدان هوز در باب حطی بنیاد فهم کن کلمن نکته داد سعفص
قرشت مکذار فرشت دانا باش بخذ واقف باش ضظغ از پیش بدان و کو بند سرباني هستند

حکیم ثنائی دانیه قبل قوله نک شتر صد فراشبه ست بجای در مقرر است
که در سلک عدد و برق سبیا باشد مراد بدر جوف صدف فاسد سیاه نک شتر
پس مطلب آنست که از عکس آبینه قبل که نمونه برق است و اواد و نک شتر که کوبا
عدد است چنان شد که صدف داشبه حاصل شد بجای مراد بدر **قال عیسی** کیجد
من یستطیع الله فی الرزق ان یغضب علیه فیغلق علیه ابواب الدنیا **قیل لابن الحاجب**
کم مضی من اللیل قال اذا مضی ثلث ما مضی و ربع ما بقی فقد مضی اللیل بتمامه

سوال اناء مملو باربعة اوطال من العسل واخر بخمسة من الخل واخر بتسعة من الماء
صب الكل في اناء واحد فما مزجت وملأ كل اناء كما كان فكم في كل من كل استخرجه ان
يجمع الجميع يكون ثمانية عشر فانسب التسعة اليها بالنصف ففي اناءها من كل جنس كذا و
الاربعة بالثمن كذا حكاية ركب واحد من الخلفا مع بعض ندمائه يوما في
السفينة ويذهبون فسال من نديمه اي الطعام اشهى عندك والذ قال مخ البيض المسلوق
فعرجا تتفق عودهما الى هناك في العام القابل فاذا بلغا موضع السؤال السابق قال
له الخليفة مع اي شيء فاجاب النديم مع الملح فتعجب من استحضاره شعر بيا تا دست
از ين عالم بداديم بيا تا پاي دل از كل برا ديم بيا تا بر د باري پيشه سازيم بيا تا تخم
نيكوئي بكاريم بيا تا از غم دوري از ان در چرا بر نو بهاران خون ببا ريم بيا تا
هم بر ان در ره دوست سر اندازي كنيم و سر نخا ريم لبعضهم سنك باشد
سخت و وي چشم شوخ مي نترسد از جفاي بر كلوخ كاين كلوخ از خشت و من بكلخت شد
سنك از صنع الهي سخت شد لبعضهم مرد خوابكه جهان من شيدا چشمي بكشود
از پي بينائي ديدم كه دران نبود بيدار كسي من نيز بخواب فتم از تنهائي وايضا
سر رشتهٔ عقل پاره كرديم از خلق جهان كناره كرديم كس چارهٔ ما نكرد و ما خود
بي منت خلق چاره كرديم ننمود دهي بجز ده عشق هر چند كه استخاره كرديم قال
الكفعمي في مصباحه وفي مفاتيح الغيب انه من كتب لفظة بسم الله على باب الخارج من
من الهلاك ولو كان كافرا قال الكفعمي ايضا لو ذا الضايع والابق وفي بعض نسخ
الشيخ رجب بن محمد الحافظ من كتب الشهيد لحق على اربع دواب وقد رايت ما صنعا
او غاب وسقط الورق ويبرز نصف الليل الى تحت السما وينظر اليها ويكرر هذين الاسمين

سبحان

سبعین مرة فانه یاتیه جبر الضایع او الغایب و ذکر ایضا من قام فی رد یاتیه نصف
اللیل و قال یا معبد سبعین مرة ثم قال یا معبد رد علی فلانا فانه فی الاسبوع یاتیه
جبر الغایب او هو فائدة از جهة باز آمدن کو بخته مربعی سه در سه بکشد که اضلاع
همه خانها متساوی باشد بنیت کو بخته پس خانها را بر نظم طبیعی بر کند و باید که در
هر یک از چهار کنج در قم حروف بدوح باشد بدین صورت پس نام

۲	۷	۶
۹	۵	۱
۴	۳	۸

جایگاه او
معنی بر خانه

کو بخته را بر بالای در قم بنویسند و بوزن بر سنگی کران در
بگذارند لیکن باز باید یاد انکه نام او بر بالای در قم نوشته
میان فرو بوند بطریقیکه بر قم پنج نرسد و در خوابگاه بر زمین بگو بند و اکر اینعمل
در زیر بالین کو بخته بکنند بهتر است فائدة اکر زنی دشوار زاید این مربع را بر سر
پاره سفال اب ندیده کشند و پر کنند پس در و پاره را در زیر هر دو زانوی او بگذارند
و یکی بکرا در برابر چشم او بدارند تا در او نظر کند باسانی بزاید و اکر اتفاق بیفتد
اینعمل در وقت طلوع افتاب کنند بهتر است و اکر هر دو در منزل جبهه یا نانا یا سعود باشد
بهتر و اکر بمشک و زعفران و کلاب بکشند و باب قند بشویند و زن حامله از
بخورد وضع حمل بر او اسان شود فائدة اکر اسطرلاب در افتاب بنا شد خواهند قامت
شخصی که بمسقط الحجر ان توان رسید معلوم نمایند مقیاسی بلند از قامت خود در
برابر انشخص نصب کنند پس در عقب مقیاس در فتر باز پس روند و بیکچشم نکاه کنند
تا سر انشخص را بر سر مقیاس بنظر آید بعد ازان قدر قامت خود را بران مسافت افزوده
نشانی بر انموضع کنند و ازان نشان تا قاعدهٔ انشخص به پیمایند و هم چنین مقیاس
را پس اول را در ثانی که عدد اقسام باشد ضرب کنند و حاصل ضرب را بخمسه عیان نشانه

مقیاس

قاعدة

قاعدهٔ مقیاس واقع است قسمت مساوی قامت منتخص باشد **فائدهٔ** در استخراج
عدد مضمر عددی را که سائل در دل کرفته واحد فرض کنند و سایل را بتضعیف و تنصیف
وضرب و قسمت عدد مضمر مامور سازند بهر عنوان که خواهند و بهر چه او را مامور
سازند تو نیز با واحد همان کن تا بجائی رسد که سائل تفهمد چه شد بعد ازان ما
کن که از اعمال که با واحد کرده چه حاصل شده از هر یک از اعداد مضمر همان حاصل شد
که مرة بعد اخری حاصل واحد را که تو داری ازان مجموع که سایل حاصل کرده اسقاط
کند و بهر مرتبه اسقاط تو یکی در خواطر کهر نما و قتی که بگوید دیکر چیزی نماند پس انچه
در خواطر جمع نموده عدد مضمر باشد **طریق** اخر بفرما عدد مضمر را تضعیف کند
پس هر یکرا ده کیرد پس ده طرح کند و بهر بیست که طرح مینماید تو یکی بخواطر
کهر انچه حاصل شود مضمر باشد **ایضاً** طریق اخر بفرما ازا تضعیف کند و حاصل
را در نه ضرب کند و از حاصل ضرب شش طرح کند و بهر شش تو یکی بخاطر کهر و انچه
حاصل شود در سه قسمت کند خارج قسمت عدد مضمر باشد **قاعدهٔ** اکر
شخصی یکی از ایام هفته یا ماه یا سال یا یکی از حروف تهجی یا یکی از عددهائی که در
پهلوی یکدیکر نوشته باشند بخواطر کیرد و خواهی بدانی کدام است بکو تا انشاء
کرده یا ما قبل ان ضرب در سه کند و ما بعد از انرا اخر ضرب در دو کند و از حاصل جمع
هر دو تو اخبر ده پس مجموع هفته یا سال یا ماه انچه دیکر هست مرة بعد اخری
از ان حاصل کم کن انچه باقی ماند مطلوب باشد و اکر هیچ نماند عدد اخر ین باشد
حکایت لطیفه ابو العلاء معری نام او احمد عبد الله و کور بود ان شد ذکاء او
منقولست که در نزد او اسم شتر مذکور شد که حیوانی است که او را بار سنکین میکنند

بر میخیزد گفت بنا بر این باید کردن او دراز باشد و تخنی بجهت او در مجمع خلیفه گذارده
بودند که بران می نشست دوزنی پیش از امدن ابو العلا خلیفه گفت زیر هر پایهٔ
تخت را یکدرم بگذارند چون ابو العلا امد و بران نشست گفت بمنبر من بلند شده
با اسمان نزدیکتر شده و فرو امده و بنزدان نقل میکنند که بعد از انکه خلیفه او را
بمناد مت ببغداد طلبید مکرر از وی معره را میکرد و میگفت های من مائده و
معرة هوائه معره شهر کوچکی است میان حماه و حلب از دبس دبس باد کراب و هوا میکرد خلیفه
بپنهانی او کسی را فرستاد تا سوی ابی ذر معره او دند چون او دند دو زنی ابو العلا
بر مائدهٔ خلیفه طعام میخورد اب طلبید خلیفه گفت تا همان اب را در کاسه کرده باو
دادند چون اب نوشید فی الفور گفت هذا ماء فاسد فاین هوائه این اب معره است پس
هوای او کو و بنزد او نقل کنند کرد و زنی دو نفر اند و لایت عجم ببغداد امدند بجهت
نزاعی که با یکدگر داشتند که بخلیفه عرض کنند و ان مدعی علیه در خلوت بحق مدعی
اقرار میکرد و در حضور کسی انکار مینمود مدعی با بهت متحیر مانده بود تا روزی
ابو العلا در مسجد نماز گذارده و تنها در نزدستونی نشسته بود و اند و نفر زنان
از نماز فارغ شده بودند و نشسته بودند و باهم مکالمه میکردند و سر گذشت
محاسبات خود را مینمودند و ذکر میکردند که همه متضمن افراد مدعی بود و از انجا برخواسته
و رفتند دو زن دیگر که باز بحضور خلیفه رفتند مدعی گفت اینمرد در خلوت مقر بحق
من است او انجمله دیروز دهم در مسجد اقرار نمود خلیفه گفت کسی را انجا بود گفت نه
بغیر یک مرد عرب کوری که در ان بین ابو العلا وارد شد گفت همین شخص بود خلیفه
کیفیت را از او استفسار نمود ابو العلا گفت من کورم و کسی را نمی شناسم و اینزن و نفر را

ان هم فرق می کنم و باوجود این زبان فارسی می فهم و نمیدانم چه گفتند لیکن ایشان میخندیدند
که اینند و گفتند لفظها از اهمرباد دادم میگویم بر بینید چه معنی دارد و هر یک از
این دو حرف زدند تا من بگویم سخنهای صاحب صدا چه بود پس مدعی و مدعی
علیه سخن گفتند ابو العلا گفت صاحب این صدا چه گفت و چه گفت و صاحب آن صدا
چنین گفت پس او چه گفت و او هم چه گفت و هم چنین تا جمیع مکالمات ایشان را بیان
کرد چون مترجمان را شنیدند دیدند که مدعی علیه را فراگرده بود پس خلیفه حکم از
برای مدعی کرد فائدة اعداد ابجدی را انواع بسیار است یکی آنکه مشهور است که الف
یکی است تا غ هزار و یکی دیگر بحسب تکرار حروف باشد و این اعداد را اجزاء جفری
خوانند و جملهٔ اینها از بیست و هشت در نگذرد و الف یکی باشد تا غ بیست و هشت
پس لفظ ملک بنا بر این سی و شش می شود و در بعضی احادیث خوانده اند انشاء الله
باین نحو وارد شده فائدة عدد عکس ابجدی غ را یکی میگیرند تا الف هزار می شود و
نظیر ابجدی بجهت استخراج اسما بکار آید و از اهم حروف منکوره خوانند و این است که
تمام ابجد را بدو قسم کنند هر قسمی چهارده حرف و اول قسم اول نظیره اول قسم دوم
است و هم چنین تا الف هم حرف پس س نظیر الف باشد و ع نظیر ب و هم چنین تا نظیره ن
غ من حکایات الکذابین جمعی از هم صحبتان نشسته بودند نقلهای دروغ می کردند
شخصی میگفت در راهی میرفتم اهوئی بر خود را سب عقب او تاختم چون بخر بر رسیدم اشتم
قیچی کرد در دست اشتم بان اهو افکندم قیچی بگردن او بخت و اهو فرار کرد بعد از
دو سال بهمان گذرم افتاد کله اهوئی دیدم بعضی کوچک و بعضی بزرگ در گردن هم
قیچی او بخته بود هر کدام کوچکتر بودند قیچی او کوچک تر بود با فهم هم در نسل آن اهوئی

هستند که نیمی من در کرمان او مانده بود دیگری گفت در ولایت ما تگرگی باید
ببیاد در شب یکی از انها بود اشتم در میان ان مه خدا بود و سجع مهر این بود بنده
الله محمد خدا و دیگری گفت که سردی ولایت ما بحدی شد که دو باهی از بام خانه ما
جست بام دیگری بود در میان هوا یخ کرد و در هما نجا یخ کرده ماند تا وقتی
که هوا گرم شد و یخ اب شد بزمین افتاد و فرار کرد دیگری گفت من برای
مهر فتم بجای دسبند دیدم سباع دسبا از کرگ و پلنگ و انها بر سر چیزی جمع
شده اند چون دیدم پای انسان بود که خوابیده بود من از انجا اسب و ایندم و هم
جا ان پهلوی اشخص میکذشتم بعد از سر دو زبر او دسبند دیدم شخصی افتاده
بود چون مرا دید گفت مکس و پشه مرا از اری دهند من گفتم تو کیستی و چگونه افتادی ایجا
گفت روزی از اینجا میکذشتم بزنی که از بزرگی و عرض و طول ان متحیر مانده محو
شدم ان زن گفت ای مرد تند بکذر مبادا پسر من بیاید و ترا ادیت رساند و ندانستم
گفتگو بود یم که شخصی بسیار عظیم اندام و حیوانات بسیار از ظرف و گاو و شتر و اسب و غیره
بهزار عدد دیدم باد تر در جیب و بغل خود کرده بود انها را در بخت و گفت ای مادر زن
از اینها شوهر بای بجهت من سر انجام کن که من شکسته حال و مادران بر خواست و انها
را بر دیکی که بر سر دو کوهی گذارده بودند و عرض و طول ان معلوم نبود و بخت
و زبر او را اتش افروخت و من از خوف ان پسر در گوشه پنهان بودم و ان پسر خواهد
من رفتم بر بینم ان دیگ چگونه دیگی است و از انجا شاکنم لب بگرا گرفتم و از زمین
بلند شدم که بجوف دیگ بر بینم دست من در ها شد و در ان دیگ افتادم بعد از
لحظه مادر بیامد و شوهر بار از ظرف که لابد چنین دیگی باشد بخت و من از خوف

خود داد در بن بعضی از آن حیوانها بنهان کردم و آن ظرف را آورد و بنزدان پسر گذاشت
پس آن پسر را شغلی که سزاوار چنان ظرفی باشد و باندازهٔ چنان دهنی بود بر داشته
و من از آن ظرف با نظرف میکردم که مبادا داخل فاشق او شوم و مرا بلعد فاشقی
بظرف کرد و من بی اختیار بان فاشق افتادم با بسیاری از حیوانات چون فاشق بدهن
رخت من خود داد در بن دندانهای او بنهان کردم بعد از فراغ خللی که پسند بد چنان
دندانی باشد طلبید و دندانهای خود را خلال میکرد تا بخلالی مرا از میان دندانها بیرون
آورده بزبان از دهن خود بیرون افکند و با بنجا که می بینی افتادم **الاوری** ای
باد حدیث ما نهانش می کو سوز دل من بصد زبانش میکو سیکو بدانسان
که ملالش نکند میکو سخنی و در میانش میکو **و باعی** راه تو بهر قدم که پویند خوش
است وصل تو بهر صفت که جویند خوش است روی تو بهر چشم که بینند نکوست
نام تو بهر زبان که گویند خوش است **ایضا** رحم ار بران که جز تو یادش نبود جز
خوردن غمهای تو کارش نبود در عشق تو حالتیش باشد که دران هم با تو و هم بی
تو قرارش نبود **فائدة** اتفقت حکماء الهند و الروم و الفارس ان الامراض تتولد من
ستة اشیاء سهر اللیل و نوم النهار و الشرب فی جوف اللیل و حبس البول و کثرة الجماع
و الاکل علی الشبع **حکایة** مرد بزاکفتند که فلان دوا بدن کو خود طلاکند تا بدبا
بزدان شود کفت نمیخواهم بوزنک شود زیرا که نفع آن بدبکران میرسد و من باید
متحمل ثقل آن شوم **حکایة** اعرابی در موقع مجامعت نشست و چون اراده جماع
کرد بفکر معاد افتاد و برخواست زن کفت کجا رفتی کفت هر که بهشتی را که عرض آن
ما بین آسمانها و زمینها است بعد از عرض جهار انکشت از میان پای تو بفروشد و

علم ساعت احمق خواهد بود فائدة ینسب الی بعض اذا سئلت عن الحامل هل فی بطنها
ذکر او انثی فاحسب اسمها واسم امها والیوم الذی فیه واسقط ثلثة فان بقی واحد فذکر
واثنان فانثی وثلثة فهو ساقط وعن الجزهل هو صحیح او غیر صحیح فاحسب اسم السائل
واسم امه واسم یوم السئوال واطرح اثنین اثنین فالواحد غیر صحیح والاثنان صحیح وعن
المریض فاحسب اسم السائل والمسئول وامها والیوم واطرح ثلثة ثلثة فالواحد موت
والاثنان برئ بالسهولة والثالثة بطول مرضه حکایة حکی السید نعمة الله
الجزایری فی کتابه المسمی بنور الربیع قال حکی لی شیخنا العرهونی ان رجلا من اقاربه من
اهل الشام اتی اصفهان لیزوره ونزل الیه فی فاتیت به الی الحمام وفیه جمع کثیر من
الاعاظم وعوائم احتراما لذلک الشخص فبعد ما جلسنا شرط هذا العربی شرطا
غریبا فخجلت فاذا شرط اخری فصحت علیه وقلت لا تفعل هکذا قال لا باس یا اخی انما
اشرط بلسان العربی وهؤلاء اعجام لا یفهمون لغتنا حکایة مردی زن دامتعه کرد و
چون بزن داخل شد ببستر قبیح منظر خود نگریست و بر مباشرت با او نبود پیش خود
گفت درهم من بجیف رفت ولیکن ظاهر نکرد پس عمامه وکلاه از سر برداشت و زن
گفت بسم الله بجواب مشغول شویم زن گفت چرا کلاه از سر نکردی گفت قاعده ولایت
ما این است که از سر زدن مجامعت میکنند و زن از جا برخواست جست و فریاد
کشید عاقبت آن درهم را با مثل آن رد کرد و مرد مدت را بخشید مردی بکار نیز
زن گرفتار شد گفت با من بسیاری با اصل خود بپیچید تا مثل سبوی شد چون وقت
عمل شد زن گفت این چیست گفت من داء الشبل دارم الحمد الله گفت اندر جماع ببینا بکنم تا
زن زهره را بکشد زن صبحدم وجه را در نموده مستخلص شد مطایبة دیگر

حضرت رسول ص با حضرت امیر ع خرما میخوردند پهمان دانهاش را نزد حضرت امیر ع میانداخت حضرت رسول ص
فرمودند من کم نواه فهو اکول هر که دانهٔ او بیشتر خورده است حضرت امیر فرمودند من
اکل نواه فهو اکل هر که خرما با دانه خورده است خورنده تر است چون باین کلام رسید
حضرت امیر فرمود حضرت رسول تبسم نموده فرمان داد تا خرما دهم انعام بوی دادند
وبصحت رسیده که احیانا حضرت رسول بعضی خورد سالان را بطایبه خطاب میفرمودند
یا ذا الاذنین ای صاحب دو گوش و بسا با اصحاب پای مسابقت میکردند یعنی با هم دو
دویدن با هم پیشی میکردند و کشتی میگرفتند عوف بن مالک که از بزرگان
صحابه و مردی عظیم الجثه بود روزی بخدمت حضرت رسول رفت که حضرت در حجره نشسته
بود سلام کرد حضرت فرمود دای کفت بهمهٔ اعضای خود دارم با چیزی دیگر بیرون
بگذارم حضرت بخندید و فرمود صهیب بچشم او درد میکرد و خرما میخورد حضرت فرمود
ای صهیب چشم تو درد میکند و خرما میخوری گفت از انطرف میخورم که چشم درد نمی کند
ایضا مروی است که حضرت امیر ع در مسجد نماز میکذاردند یکی از صحابه که بسیار
بلند بالا بود دامن بطایبه بغلین حضرت را برداشته بر طاق بلند کذاشت و بپای
ستونی بنهان مشغول شد چون بتشهد نشست حضرت امیر ستون مسجد را برداشته
دامن جبهٔ او را بر ستون نهاد و دست مبارک را دراز کرده بغلین خود را برداشت
و قصد فتن کرد اهمزان بنماز فارغ شده اضطراب کرد و التماس نمود تا حضرت او را خلاص
کرد ایضا از جملهٔ ظریفان صحابه نعمان بن عمرو انصاری است از جمله روزی مخرمة بن
نوفل که از بزرگان انصار بود صد و پانزده سال از عمر او کذشته بود و نابینا شده
بود بتقاضای پول بر خواست و بنهان آمد دست او را کرفته مخرمه کفت ای بنده خدا

وقتی در مسجد

مرا بموضعی خالی دشتا بول کنم بغمان او را اندکی گرداند تا ایمان اصحاب مسجد او در دو دیده
مردم کفت اینجا بنشین و کریخت مخرمه کشف عورت کرد و مشغول شد مردم از هر
طرف فریاد برآوردند و شرمسار شده کفت مرا بغربت کفتند اینعمل بغمان است
کفت که مرا بغربت والله اکر ظفر یابم باین عصا چنان بر او بزنم که مرکز چنین
ضربتی بخود دیده باشد چون چند روزی کذشت مخرمه و بغمان در مسجد بودند که عثمان
بغمان بن عفان در آمد و در محراب بنماز ایستاد بو خواسته بزند محراب آمد و کفت ای پدر
اینک بغمان در پیش محراب ایستاده و نماز میکند کفت بفرزند مرا باو رسان که
او دل پر خون دارم بغمان دست او را کرفته بزد یک محراب آورده خود فرا پس رفته
مخرمه عصای خود را بکشید و بقوت تمام بر فرق عثمان زد چنانچه سر او بشکست
مردمان پیش آمده کفتند ای مخرمه چکاری کردی پس خویشان مخرمه بعذر خواهی برآمدند
حکایت نقل است که حجاج بر سر منبر خود دقعهٔ یافت که در آنجا بودند تمتع
قلیلا انک من اصحاب النار در دیوان نوشت قل هو تواضع عظیم ان الله علیم بذات
الصدور فائدة از جملهٔ اقوام اینست که اکر قلم مراد کوبند بترتیب ابتث ابتث
ایضا قلم اسراف بطریق ابتث
ایضا قلم طبیعی اینست بطریق ابتث
ایضا قلم طبیعی بترتیب ابتث

الف را بر قلم ترنیشه
از جهة نداشتن نقطه

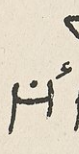

ایضا قلم ریحان بتر تیب ابتث

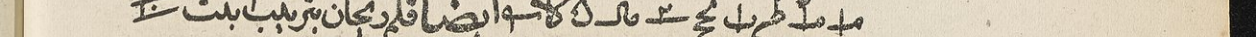

ایضا و قلم کاشفی کند شت و در بعضی نسخ باین نوع نوشته اند که فی الجمله تفاوتی

دارد

حکایت ادیبی را وقت احتضار دید

کفت مرا در کفن کنند کفن کنید تا چون نکیرین آیند چنان تصور کنند که من مرده

کفنم و از من سؤال نکنند شعر مشتمل بر صفت تعریب یعنی فارسی را بر اسلوب

عربی نظم کرده مالی و توکار و به قدامتزا و میانه من دقة بکمر لاتشون من

المرام مثلیه خوبانی جوف کل الصید فی جوف الفرا شعر مشتمل بر صفت تفضیل

یعنی بنوعی نظم شده که هیچ کلمه از آن احتیاج بلب بر لب ساییدن ندارد ای دیده

رخ نگارین بدن خطراست ای دل سراین دشت کشیدن خطراست هان تا بخشی

ز ساغر عشق دیگر دنهاد لاز مهر چشیدن خطراست شعر مشتمل بر صفت و صیل

و این بر عکس سابق است که زبان حرکت نمی کند موی مه ما بوی بو یا به نی او

مو یم موی و هم ما وی به مائیم و مهان مه ما به تا ما ما با مه ما و مه ما با ما به

شعر در وصف موقوف که کلمه دو اخر مصرع مقطوع باشد در مدح حمید الدین

جوهری مستوفی دندکانی خواجه مستوفی در دولت حمید الدین الجواب ایضا

در وصف موقوف ای شادی عید چون بکام دل ما رام شده محبوس دو این عکده

مع زدیم بر اصل دل گرز شادی مح بوسیت بر سم عیدیم از تو طمع شعر در

صفت مقطع که جمیع حروف او یکدگر جدا باشند زد و د داغ دوری ز دودزادم

در وی در داوردم دارم شعر در وصف منقوط و نغزی زیب تخی زین جنسی
نزیبد جز بتخت زینت تخت شعر در وصف تعریب بضا الاشتر کاذ الی الواحها
لا تترس من فتاد ن الجاهات فذکره خونا فی دل همراهات من نالنه کاه سحرگاهات
فائدة در کتاب عجائب المخلوقات مذکور است که اگر دختر باکره بزن حامله بکوید
اگر پسر است و الا تو بر شتر بندم و در بیابان رها کنم فی الحال بزاید نطامی پیش
وجود همه پندکان پیش بقای همه پایندکان کیست در این دایره دیرپای همه
کولن الملک تند جز خدای مبدع هر چشمه که جود پیش هست مخترع هر که وجودی
هست کز سر جرخست پرداز طوق اوست و در دل خاک است پرورش قوت اوست
داغ نه ناصیه داران پاک تاج ده تخت نشینان خاک باجبروتش که دو عالم گداست
اول ما اخر ما یکدم است بود و نبود ایچه بلند است و پست باشد و این هیچ نباشد
که هست او را ولش علم چه در دو است این نه ابدش ملک چه صحرا است آن کش
مکش هر چه در داو نمدکی است پیش خداوندی او بندکی سده نشینان سوی
او پرند عرش دران نیز همان در نگرند ای همه هستی تو پیدا شده
خاک ضعیف از تو توانا شده دیر نشین علت کاینات ما بتو قایم چو تو قایم
بذات هستی تو صورت پیوندی تو یکس و کس تو مانندی ایچه نمرده است نمیرد
تو دی ایچه بتغیر نپذیرد تو ئی ماهه فانی و بقا بس ترا است ملک تعالی و
تقدس ترا است جز تو فلک را خم دوران که داد دیبای جسد را عمل جان که
داد چون قدمت بانک برابلق زدند جز تو که باد دکر انا الحق زدند هر که نکوئی
تو خاموش بر ایچه نه یاد تو فراموش بر ساقی شب دست کش جام توست

مرغ سحر خوش سخن از نام تو است پرده براند و بر و ذای فرد کونم ان پرده بام

اجزام را در نورد نسخ کن این ایت ایام را مسخ کن اینصورت ایام را شعر دیگر بعضی مولفه

خیز و الی الخرابات یا ایها الهادم لا تشتوا النصیحة من هذه المراهم عالج جراحة الدل

من دستان النکادین فی زخم ذلک الدل لا ینفع المراهم خذ ایها الصفی نقد الروح

فی الکف صراف عشق یارک لا یقبل الدراهم شعر یا یار درخش یاد ما یاد مباد

کوهستی مان بیخ و بنیاد مباد هرچند نشد ز عشق شادان نفسی جز عشق

نصیب جان ناشاد مباد فائدة در بیان طرق ذکر خفی که قلبی نیز کویند در کلمهٔ

توحید بدانکه از مشایخ طریقت در این خصوص چند نوع منقول است اول آن است که ذاکر

از ناف تا حلق خود را قطر دایره فرض کنند که دو پهلوی ذاکر از طرف چپ قوس زن آن

دایره باشد و قصد کلمهٔ طیبهٔ لا اله الا الله کند باین نحو که از ناف شروع کرده لا

اله الا الله را بر قوس طرف چپ که تعلق بنفس او دارد منطبق کردانند تا نفی این قطع تعلق

ذاکر از مشتهیات و مالوفات نفس راجع شود و الا الله را از ابتدای حلق فرو آورده

بر قوس یسار که تعلق بقلب دارد منطبق سازد و باید نفس را حبس کند بقدر وسع

و بقوت ذاکند چنانچه دل متاثر شود و منظور اثبات وحدانیت و انحصار مطلوبیت

در ذات احدیت باشد و این ذکر را بعضی با حرکت سر و بدن قرب بهیات دایره محسوسه

ادا می کنند و بعضی بتصور حرکت اکتفا میکنند و این طریقهٔ مشایخ نقشبندیه است

و اینان کرا جاهلی و هیکلی کویند و نوع دیگر اینست که بار عایت قوت و حفظ نفس

در اناف آورده لا را بر قطر بدن کور بالا کشند و الله را بر جانب راست بقصد مذکور

فرود آورده باز لا را بر همان قطر بالا کشد و الله را از جانب چپ بدل فرو برد

واین نوع را خفی و چهار ضرب نامیده اند و نوع دیگر که از مجمع البحرین کوینده است
که جنین که طرف ناف و حلق باشد بدو دایره کامله منقسم سازند یکی دایرهٔ غنی که
برداشتن لا است بدستوری مذکور و فرود آوردن الف از طرف راست که چنانچه بران بناف متصل
شود بهیئت دایره که این دو کلمه قوسین ان باشد و آن را دایرهٔ امکان تصور کنند چنانچه هیچ
ممکنی از آن خارج نباشد تا همه در نفی داخل باشند و دیگری دایرهٔ اثبات که آن برداشتن
الا است بهمان دستور فرود آوردن الله از طرف چپ بهیئت مذکوره که قوسین این
دایره باشد که در تصور دایره وجوبست شیخ نجم الدین راضی در مرصاد العباد گفته که
این ذکر را جبرئیل امین بتعالیم سید المرسلین و انحضرت بعباد در فریضهٔ صبح بان اشتغال کرده
می نمود و از بصاحب سر خود و ولی عهد خود علی مرتضی اموخت و از انحضرت باولاد
اطهار او منتقل شد و ارباب عرفان این شریفه را ورد کردند تضرعا و خفته و دون
الجهر من القول و این ذکر تفسیر نموده اند و عطف دون الجهر بما عبر از ذکر فی نفسک
دانسته اند و دون را بمعنی نزدیک گفته اند و از ابن کرا خفای که واسطهٔ میان جهر و
خفا است تفسیر نموده اند **فائدة** میرزا محمد الاردبیلی الاصل و کاشانی المسکن که
مشهور بمحقق است در تبریز در بیدکل است و قبرای کاشان از جملهٔ عرفا بوده ان کردن شاه
قاضی اسد الله قهپائی که او نیز از جملهٔ عرفا است و در کاشان در قرب دروازهٔ نیاسر مدفون
است و در مقبرهٔ شاه شمس و حال مشهور بمقبرهٔ قاضی اسد است و فوت قاضی اسد
در سنهٔ یکهزار و چهل و هشت هجری واقع شده و طریقهٔ مشایخ قاضی باین تفصیل است
ارشاد قاضی از شیخ درویش علی سبزواری و او از شیخ ملک علی جوینی و
او از شیخ حاجی محمد جوینی و او از شیخ کمال الدین جوینی و او از شیخ حاجی حسن بوقوهی

واوان سید محمد نوربخش واوازامیر سید علی شهاب الدین همدانی واوان شیخ محمود مزدقانی
واوان شیخ علاء الدولهٔ سمنانی واوان شیخ نورالدین عبدالرحمن الکسوی الاغرانی واو
ان شیخ جمال الدین احمد جوزقانی واوان ابو علی لالا واوان مجدالدین اسمعیل بغدادی
واوان شیخ نجم الدین کبری معروف بشیخ ولی تراش واوان شیخ نجیب الدین سهروردی
واوان شیخ احمد غزالی واوان شیخ ابوبکر محمد الدباس واوان شیخ ابوالقاسم محمد کرکانی و
اوان شیخ ابوعثمان مغربی واوان شیخ ابوعلی کاتب واوان شیخ ابوعلی رودباری واوان شیخ
جنید بغدادی واوان سرسقطی واوان معروف کرخی واوان سلطان سری راتقی
علی بن موسی الرضا عاین سلسله را محققی مذکور در رسائهٔ خود ذکر نموده فی ایدهٔ
در بعضی از رسایل عرفا ذکر را هفت مرتبه ذکر کرده اند قالبی و نفسی و قلبی و سری و خفی
و مخفی و غیب الغیوب و تفصیل انستکه ذاکر را در ابتدای انابت که هنوز ذکر در باطن
او سرایت نکرده باشد و سیر او در سلوک از محسوسات جز بغیر نگذشته مداومت او را
بر ذکر زبان قالبی کوبند و چون او را بسبب تکرار و مواظبت تبدیل بعضی از اخلاق
ذمیمه حاصل شود و اثر ذکر را در نفس خود ادراک نماید و بتعقل معنی ذکر مسرور
شود از ذکر نفسی کوبند سیر او بنهایت عالم عنصر رسد و بواسطهٔ تبدیل بعضی اخلاق
ذمیمه فی الجمله نفس را صفائی حاصل شود و کدورات صفات نفسانی و بشری فرو نشیند
حلاوت ذکر در وی اثر کند و شوق مذکور بروی غالب شود بی تحریک زبان ذاکر
کرده و گاه باشد که او را در دل مانند صدای کبوتر و مگسی بشنود او را ذکر قلبی گویند
و در اینمرتبه سیر او در باطن تا بدایت افلاک رسد و چون تصفای قلب بیشتر شود اثر
نورانیت ذکر قلبی در وی تصرف نماید سر او را التفات بغیر فی الجمله فارغ شود او را

ذکر سری کویند وکاه باشد که اثر بخار بات دل در این ذکر مثل صدای که از انداختن مهره
در طاس پیچیده مسموع شود و سپس سالک در این مرتبه با واسطه عالم افلاک رسد
و بعضی ذکر را در تشت باد ای فاسده و عقاید مشوشه بکلی پاک شود و دل را بغیر مذکور
التفاتی باقی نماند از نهایت مراتب افلاک در گذرد و با اوایل عالم جبروت رسد
و حکم روح کیرد و از ذکر خفی کویند و احیانا از این نیز هم بکذرد باطن بواسطه غلبه توجه
ذاکر حاصل شود و صورتی شبیه بنشستن مکس بر تار ابریشم مدرک شود چون مراقب
همی مستغرق بکلی در جذبات نور الانوار مستور و منتفی کردد و بمقام فنا از خویش
و ماسوی متحقق شود سپس او بسیر عالم لاهوت مرتقی کردد ذکر و ذاکر را در جنب
تجلی مذکور وجودی نماند ذکر خود بخود میکوید و از من و مائی جز نام و از ذکر و ذاکر
جز معا و صدا و هام باقی نماند غیب الغیوب نامند فائده بهاء الدوله حسن بن قاسم بن
محمد النوربخش در اربعین خود که مسمی است بهدیة الخیر ذکر نموده که خلاصه آن این
است که غایة سعی و ندکان سبیل رشاد وصول است بمقام وحدت و مشاهده جمال
حضرت و این سعادت دست ندهد جز بعبور از منزل کشف حجب ظلمانیه و قطع منازل
کثرات امکانیه که جمیع اشیاء در حقیقت وحدت فانی یابند و دانند این راه و لا الله الا الله
یافتند که کلمتین لا اله قالع استار کثرات از انواه دل و کلمتین الا الله مصور نقش وحدت
است بر صفحات خاطر و تحصیل مرام بمعونت این ذکر چنان بود که مؤمن طالب بعد
از توبه و طهارت بعبادت و قیام بماند و بعد از اداء طاعت بدین ذکر لسانی اشتغال نماید
با اخلاص چنانکه در حین تلفظ ملاحظه معنی او نماید و بصدق او کند و قطع نظر از جر
نفع و دفع ضرر و نفس اجتناب از غافلی و کاهلی کند و توجه تمش بحضرت معبود و مقصود و

اشتغال از سر شوق و ذوق و ملازمت و مداومت در اوقات لایقه کند تا انکاه که
اتش محبت و شوق بمنفخ لا اله الا الله اشتعال پزیرد و در خاشاک خاطر و وساوس
مکرر کهربه و جمیع را سوزد و شراره از ان در مشکوة باطن افتد و مصباح بران افروزد و جریده
جانش را در فشان عشق و والهگرد د پس بچشم سر هر لحظه انوار ربانی مشاهده کند و در اشتغال
بذکر رعایت چند چیز بکر واجب است و اصول ان سه است اول در حین ذکر کردن
حبس نفس نمودن و فائدهٔ ان چند چیز است یکی انکه جمع حواس بدون ان میسر نیست
و دیکر انکه ممد و معین قوهٔ است و از اینجهت است که مرد اخری که محتاج بقوة و زور باشد مثل
کشتی کرفتن و سنک کران برداشتن بدون حبس نفس صورت نبندد و دیکر
انکه بحبس نفس شش کرم می شود و حرارت ان بدل مایتحلل حرارت غریزی و منتج
رفع تکاهل و تساهل می شود و شوق و التذاذ در صاحب بدید اید و دیکر انکه ان
تصاعد بخار کرم رطوبات فاضلهٔ مانع نضج بنکو یابد و متمرصور و ابخار مذمومه صاعد
کردد دوم چهار ضرب کفتن و انچنان بود که مربع نشیند و بعد از انکه سر تا محاذات
ناف فرو برده باشد از بخار است ببالا برند چند انکه مهره کردن با پشت راست
شود و ان یکضرب بود پس بطرف راست فرو اورد تا محاذات جکر بلکه قریب بمحاذات
ناف و این ضرب دوم بود پس باز سر را برد چند انکه کردن با پشت راست شود
و این ضرب سیم است پس سر را بطرف چپ فرو اورد و حرکت دروی نماید چنانچه
باز بمحاذات ناف رسد و این ضرب چهارم است و ذکر را در اینچهار حرکت تمام کند هر
ضربی را بکلمهٔ و باز بهمان طریق از سر کیرد و در اینچند حکمت است سیم خفی بدل کفتن
یعنی توجه نماید بطرف دل و سینه بطرف از چپ و در خاطر کند اندکه کویا نمای حرف

ان مؤلف از دل بیرون می آید و زبان باطن میسر آید و حکمت در آن نکه مانع حبس نفس
بشود و از شایبهٔ ریا محفوظ باشد و دل بتصیقل یابد و پرتو انوار بر او تابد و سرّ آن
او مناقد کوش و هوش را چنان بکشاید که بالهامات ربانی شنوا گردد و در این
هنگام استیلای حرارت شوق و ذوق غلبه کند فضلات رطوبات دل را بوجه صواب
بگدازد و هوای لطیف و رطوبت بقای دل جای یابد و مهر خوشی از افواه دل برخیزد و
علامت اینحال آن بود که از جانب دل صدائی چون نغمهٔ کبود ترا استماع افتد و اینکار را
شرائط دیگر نیز هست یکی آنکه بعد الهضم و قبل الخلو تمام بکوبد که در حین تعدیل
مزاج است و بعد الهضم بجهت حبس نفس موجب امراض شود و چون قولنج و فتق و درد
معده و لغوه و اختلاج و دیگر آنکه آن سه کرت دیج زیاده سازند و دیگر آنکه
مستقبل قبله نشیند و دیگر آنکه دستها در آنوقت و بغلها را کشاده دارد چنانچه
هیئت دایره بدید آید و باوضو باشد و بهتر آنکه بعد ادای طاعات مفروضه بدان
قیام نماید و دیگر چشم بر هم نهاده کوید و دیگر آنکه در کنج خلوت تاریک باشد که
گفتگوی خلق او را مشوش نکند شیخ علاء الدوله سمنانی کوید شرط این ده طا
دانند چیست دائما با نفس خود بودن بحرب قوت خود کردن بخون دل مدام
ترک کردن لقمهٔ شیرین و چرب خلوت تاریک و بیداری شب فغانی کرد ز قرنها
وعدهٔ دور نجرا بود تو سوی بدن کرا ورد عقل کجا بر پای را ولی دشت بیابان
دل براه طلبش کرم عنانی بایست دیده شوق از این بر نکران می بایست شوق نکند
که دستی بنهم بر دل ریش و ز نمد این دامن هنوزان تو پنهانی بایست بتمنای تو از
دو جهان کرد ولی مهربانی تو ام در خور ان می بایست فائدة در بیان اقسام استعا

و تشبیه فرق آن بکنایه آنکه در استعاره باید مشبه مذکور باشد بتشبیه بنا شد بخلاف تشبیه که باید در آن اثبات مشابهت مفهوم شود و بسبیل تصریح مثل آنکه بدکالاسد یا تلویح مثل آنکه بدا سد و از تشبیه بلیغ می نامند و بعضی از اواخر اصل استعاره شمرده اند و مجاز عبارت است از استعمال لفظ در غیر موضوع له و آن اعم از استعاره است بعلت اینکه اگر علاقه مجاز مشابهت باشد از استعاره گویند و اگر سایر علاقات باشد از امجاز آن مرسل خوانند و این در نزد علمای بیان است و اما اصولیین استعاره را بر هر مجازی اطلاق میکنند و کنایه عبارت است از لفظی که از آن اراده شود لازم معنی آن با جواز اراده اصل معنی و استعاره باعتبارات مختلفه بچند قسم منقسم می شود و فاقه قرعناد بر تحقیقیه و تمثیلیه و اصلیه و تبعیه و عامیه و خاصیه و مطلقه و مرشحه و تشریحیه نیز گویند و مجرده و مرشحه مجرده و مصرحه و مکنیه و تمثیلیه قرعیز تمثیلیه و تحقیقیه و غیر تحقیقیه فائده عبارة فیه ابهام قال العلامة فی نهایة الفروع لو ترک الاعتدال فی الرکوع والسجود فی صلوة النفل عمدا لم تبطل صلوته لانه لیس رکنا فی الفرض فکذا فی النفل انتهی والاشکال فیه ان انتفاء الرکنیة فی النفل لا ینفی الوجوب فیه کما فی الفرض و یمکن حمل بیان لعل مراده نفی الوجوب فی النافلة بواسطة نفی الرکنیة اذ کلما کان رکنا فی الصلوة یکون من الاجزاء الموجبة لانتفاء صدق الاسم فلو کان رکنا لکان شرطا فی النافلة قطعا فلا ینتفی کونها صلوة واما اذا لم یکن رکنا فلا یکون دلیلا علی عدم الوجوب فی النافلة فتامل شعر من که بوی اردو دم چمن هوس شدم برگ گلی بچید و رمی خار و خس شدم مرغ بهشت بودم قهقهه بر فرشته دن از پی صید پشه مناک

صد یکس

صد مکس شدم فائدة فی التوبة قال شیخنا البهائی برء قلبك من الذنوب وجه
وجهك الی علام الغیوب بعزم صادق ورجاء واثق ووعد فانك عبد ابق من مولی کریم رحیم
حلیم یحب عودتك الی بابه واستجارك ببره من عذابه وقد طلب العفو منك مراراً عدیدة و
انت تعرض عن الرجوع الیه مدة مدیدة مع انه وعدك ان رجعت الیه واقلعت عما انت به لیعفو علیه
عن جمیع ما صدر عنك والصفح عن کل ما وقع منك فقم واغتسل احتیاطاً وطهر ثوبك
وصل نفل الفرائض واتبعها الشیء من النوافل ولیکن تلك الصلوة علی الارض بخشوع
خضوع واستحیاء وانکسار وبکاء وفاقة وافتقار فی مکان لا یراك فیه ولا یسمع صوتك
الا الله سبحانه فاذا سلمت فعقب صلوتك وانت حزین شجین وجل واجف ثم اقرء الدعاء
المأثور عن ذی النون العابد الذی اولع بامن برحمته یستغیث المذنبون الخ ثم ضع وجهك
علی الارض واجعل التراب علی راسك وضع وجهك الذی هو اعز اعضائك فی التراب وادمع
جار وقلب حزین وصوت عال وانت تقول عظم الذنب من عبدك فلیحسن العفو من
عندك تکرر ذلك بعد ما تذکر من ذنوبك لا سیما نفسك موبخا لها ناحا علیها
نائحا علی ما صدر منها وابق علی ذلك ساعة طویلة ثم قم وارفع یدك الی التواب الرحیم
قل الهی عبدك الابق رجع الی بابك عبدك العاصی رجع الی اصلح عبدك المذنب انك
بالعفو وانت اکرم الاکرمین وارحم الراحمین ثم تدعو وموعك تتمة بالدعاء المأثور
عن ذی النون العابد فی طلب التوبة الذی اولع الخ بصفة بغت الولعین واجتهد فی توجه
قلبك الیه وابتهالك کلیة علیه مشعرا فی نفسك سعة الجود والرحمة ثم اسجد تکثر فیها سجدة
البکاء والعویل والانتحاب بصوت عال لا یسمعه الا الله تعالی ثم ارفع راسك واتقابل القبول
فرحا ببلوغ المامول فی ال بعض العرفاء وارث النبی من اقتدی به فی الافعال والاخلاق

لامن يزال يسود وجوه الاوراق قال بعض العارفين قد قطع يدك وهي اعز جوارحك
في الدنيا لربح يديناد فلا تامن ان يكون عذابك في الاخرة على هذا النحو من الشدة قيل
من تتبع خفيات الامور حرم موادات القلوب فائدة وعظ الاعرابي ابنه وقال يابني كن سبعا
خالسا وذئبا خاتسا وكلبا حادسا ولا تكن انسانا ناقصا ونعم ما قيل بالان كرى
بغايت خوبم بهتر ز كلاه دوزى بد للمولوى نوچراغ بى فروغى نوسراغزاد وغى
نوسر شكسته دوغى نوبكار مانيائى شعر عربى والله ما طلعت شمس ولا غربت
الا وانت هي قلوبي وسواسي ولا جلست الى قوم احدثهم الا وانت حديثي بين جلدي
ولا نفست محزونا ولا فرحا الا ودكرك مقرون بانفاسي شعر بالكرانشد دين
چه كند دقيب با نيست نصيب كام دل عاشق بي نصيب با سؤال ورد في الاحاديث
ان ثواب الصدقة عشرة وثواب القرض ثمانية عشر وفيه سؤالان احدهما انه ما وجه زيادة
ثواب القرض وثانيهما ما السر في الثماني عشر في القرض وجواب الاول ان في الصدقة منة
ودلة ليست في القرض وايضا الغالب في الاستقراض الاحتياج بل هو كذلك دائما بخلاف
الصدقة فانه قد تكون بلا حاجة وايضا لصدقة عرضة اداء وتكليف واجب او دفع بلاء واما
القرض فمجرد احسان وجواب الثاني من جاء بالحسنة فله عشر امثالها فلما كان ثواب الصدقة
عشرة فيكون ثواب القرض بسبعة لان نفس المقروض يرد فيبقى بسبعة ثوابه وثواب القرض
ضعف ثواب الصدقة وهو ثماني عشر سؤال ورد في الحديث ان الناصبي شر من
اليهود لان اليهود منع لطف النبوة وهو خاص والناصبي منع لطف الولاية وهو عام
ما بيان ذلك اقول بيانه مجملا ان انكار اليهود نبوة نبينا وعدم قبولهم اياه لا
يضر بالمسلمين بل يمنع اللطف عن غير اهل الاسلام واما انكار ولاية الولي وغصب

الخلافة بضرر المسلمين وغيرهم وتفصيل ان شغل النبي الدعوة والتبليغ وشغل
الولي الخلافة ابقاء ما بلغه النبي ص وترويجه ونشره ولذا يخلو الارض عن النبي ص
بعد اتمام الدعوة والتبليغ ولا يخ عن الحجة للحاجة الى الابقاء دائما وقد حصل الدعوة
والتبليغ من النبي ص فلا يضر انكار اليهود والامم لم يقبل بخلاف انكار الناصبي فانه يعم
كل الازمنة وكل الاشخاص الذين بعد النبي ص وورد في الادعية اللهم ارزقني صبر
الشاكرين وتوجيهه بوجهين احدهما ان صبر الشاكرين صبر مع الرضا والتلذذ وعد
كل بلية نعمة وصبر غيرهم ليس كذلك وثانيهما ان الشكر عبارة عن صرف جميع الجوارح
والاعضاء فيما خلق لاجله ومنعه عما نهي عنه ولازم الاتيان بجميع العبادات والاجتناب
عن جميع المحرمات فالشاكر من كان كذلك وصبره عبارة عن ذلك فانه يصبر على العبادات
والمحرمات وهو اعظم انواع الصبر اشكال قال في المدارك الاذان لغة الاعلام
وفعله اذن يؤذن ثم مد للتعدية فانه لا مد فيه والتعدية حاصلة بدونه ايضا
اشكال قال المقدس الاردبيلي في مسئلة حكم المسبوق في صلوة الجماعة من شرح
الارشاد وفي المنتهى اذا جلس الامام للتشهد فيتبعه فيه لما مر وللاخبار مثل ما رواه
داود بن الحصين قال سئل عن رجل فاتته ركعة من المغرب مع الامام فادرك الثنتين
هي الاولى له والثانية للقوم يتشهد فيها قال نعم قلت في الثانية ايضا قال نعم قلت كلهن
قال نعم فانها هو بركعة ورواية اسحق بن بن يد قال قلت لابي عبد الله ع جعلت فداك
يسبقني الامام بركعة فيكون لي واحدة وله ثنتان اتشهد كلما قعدت قال نعم انما
التشهد بركعة ومنها يعلم انه قد يوجد خمس تشهدات في الرباعية والاربعة في الثلاثية
والثلاث في الثنائية بل اكثر من ذلك فتامل انتهى ورواية معوية بن شريح اذا قال المؤذن

فائدة في الاذان قوله في المدارك الاذان لغة الاعلام وفعله اذن يؤذن ثم مد للتعدية فانه لا مد فيه والتعدية حاصلة بدونه ايضا

اشكال قال المقدس الاردبيلي في مسئلة حكم المسبوق في صلوة الجماعة من شرح الارشاد وفي المنتهى اذا جلس الامام للتشهد فيتبعه فيه لما مر وللاخبار مثل ما رواه داود بن الحصين قال سئل عن رجل فاتته ركعة من المغرب مع الامام فادرك الثنتين هي الاولى له والثانية للقوم يتشهد فيها قال نعم قلت في الثانية ايضا قال نعم قلت كلهن قال نعم فانها هو بركعة ورواية اسحق بن بن يد قال قلت لابي عبد الله ع جعلت فداك يسبقني الامام بركعة فيكون لي واحدة وله ثنتان اتشهد كلما قعدت قال نعم انما التشهد بركعة ومنها يعلم انه قد يوجد خمس تشهدات في الرباعية والاربعة في الثلاثية والثلاث في الثنائية بل اكثر من ذلك فتامل انتهى ورواية معوية بن شريح اذا قال المؤذن

قد قامت الصلوة ينبغي لمن في المسجد ان يقوموا على ارجلهم و يقدموا بعضهم و لا ينتظر
الامام قلت فان كان الامام هو المؤذن قال و ان كان فلا ينتظرون و يقدموا بعضهم
روى انه جاء رجل الى امير المؤمنين ع فقال ان لي امراة كلما جامعتها تقول قتلتني هل
علي اثم فقال ان قتلها بهذه القتلة فعلي اثمها حكى السيد نعمة الله الجزايري
قال حكى لي بعض اهل كربلا انه نزل عند عثمان بن حنبث من اعوان السلطان و
بعد ان ذهب اكثر الليل و فرغ من تحكماته في الطعام و الشراب قال اريد صبيا افعل
به فخجلت و خفت من سيفه فقلت له يا عبد السلطان في محلتنا امراة شابة جميلة
اتي بها اليك لتفعلها فقال ما اريد الا الصبي افعل به فاذا فرغت لعبت بخصيته
الى الصباح فقلت ايتك المراة افعل بها فاذا فرغت فلي خصيته كالدية اضعها عند
العب بها الى الصباح فضحك و عفى قال محمد ذكريا ينبغي للطبيب ان يبشر ابدا
بالصحة و ان كان عزوفا فان مزاج البدن تابع لاغراض النفس حكى السيد نعمة الله في
ذهر الربيع انه تمتع رجل من اصحابنا في شدة حر الصيف فاعطاها محمدية فاوقعت
لها صيغة التمتع و ذهبت سطح المدرسة للنوم فلما قرب نصف الليل سمعت المراة
تصيح باعلا صوتها عباد الله هلموا الي فقد قطع الموضع فنزلت اليها و قلت ما شانك
قالت انه جامعني الى الان عشرين مرة و ما اقدر على الاقامة معه الى الصباح فقال كذبت
و ادخلني حجرته و كان بخط المراة على الجدار فعدتها فكان ثمانية عشر فقلت يا اخي
ما كان في خاطرك قال ابلغ الاربعين و احاسبها بكل مرة نصف غاز فلما سمعت المحدثة
و خرجت عن ساعتها معها باسم بد دادن بريدن كبي افسانه كفتيم مراد از افسانه
افسانه مشهور است كه كويند يكي بود يكي نبود غير از خدا هيچ چيز نبود چون دولفظ

بیداری ان فسانه گفته شود بدر الله شود زیرا که ب بودی نبود دال بود الف نبود یا
بود یا نبود بعد از ان عبرا لفظ الله هیچ چیز نبود الا او ری باچون خودی در افکن یا الهی
اگر هیچ نه کنی ما خود شکسته ایم چه خواهی شکست ما ایضا چه انکس که دامن فراهم
کرفت چه انکو بشمشیر عالم کرفت کس از مکر و دستان حاسد نرست که بنیاد اهل
حسد باد پست ایضا ای خدا سامان چشم پر نمی عشق بالا دستی و صبر کمی دامن
دشتی و مشق نالهٔ عشق جان فرسا و دل لاله طپریو تخم یا من تحل به عقد المکاره
تبدد به یوم الاحد و تقرء کل یوم عشر مرات الی ثلثة عشر یوما و کلما تصل الی لفظة یا رب
تکرره حتی ینقطع النفس و تسجد و تطلب الحاجة و قبل الدعاء تصلی عشر مرات علی محمد
و ال محمد و تقول یا الله اربعین مرة و تقول بعد الدعاء اربعین مرة و لیکن ما بین الطلوعین
بعد صلوة الفجر و تجتنب عن الحرام و کثرة الاکل فی الایام و ابواعی سایر شروط من الطهارة
و القبلة و الخضوع و حضور القلب یقضی حاجتک انشاء الله فائدة مجربة بجهد و
اهد داج د و هب و بکهزاد و هشتاد بار در یک مجلس باطهارت و قبله و خضوع
و خشوع بکوید و الهکم الله واحد لا الله الا هو الرحمن الرحیم فائدة منقول و مجرب
که هر کاه کسی خواهد طفل پسر شود بعد از انکه چهار ماه از حمل بکذرد روی زن
را بقبله کند اهسته الکرسی بخواند و دست بر پهلوی او زند و دست بر شکم او کذارد و
بکوید اللهم انی قد سمیته محمدا صلی الله علیه و اله و قصد کند که او را محمد نام کند و
بعد از انکه پسر شد او را محمد نام دهد فائدة روی الشیخ الجلیل الصدوق محمد بن
بابویه القمی بسنده عن الامام الباقر عن ابائه عن امیر المؤمنین ع قال شکوت الی رسول الله
ذهنا کان علی فقال یا علی قل اللهم اغننی بحلالک عن حرامک و بفضلک عن سواک

بالحديث قال شيخنا البهائي في الاربعين بعد نقل هذا الحديث كنت على الدين
في بعض السنين حتى تجاوز الفا وخمسمائة مثقال ذهبا وكان اصحابه متشددين
في تقاضيه غاية التشدد حتى شغلني الاهتمام به عن اكثر اشغالي ولم يكن لي في وفائه حيلة
فواظبت على هذا الدعاء فكنت اكرره كل يوم بعد صلوة الصبح وبعد دعوت بعد
الصلوات الاخر ايضا فيسر الله سبحانه قضائه وعجل ادائه في مدة يسيرة باسباب غريبة
فائدة نقل عن بعض الاكابر وجربناه من كان له حاجة مهمة فليخرج من البلدة او القرية
التي هو فيها الى مكان خال في الصحراء وليرسم مربعين وليكن احدهما في جوف الاخر
في وسطها خط اخر هكذا وليتصور الخط الاوسط قبر رسول الله ص وليقل الف مرة
صلى الله عليك يا رسول الله ثم يطلب حاجته تعويذ كه بجهة كردن اسب نوشته
شود بسم الله الرحمن الرحيم الله الله ٣٨٩ ٩٨٧ الله على مشية الله بحق محمد
واله اجمعين عبارة فيها بهام وكتاب نصاب كويد چون مجموع ان دو بست و بيست
بيت امده ان نصاب الصبيان نام كردهم فائدة در كتاب اشله كويد بدانكه مصدر كلام
است واو وى نزد جماعة ميكرد و براين كلام سر موا خذه است اول انكه كفته اصل
كلام است دوم حال انكه اصل افعال و بعضى اسماء نه مطلق كلام دوم انكه تخصيص بر نه
وجه داده وحال انكه صفات مشبهه و اسما مبالغه و افعل التفضيل و غيرها نيز از
مصدر مشتق اند سيم انكه كفته باد ميكرد و حال انكه باز كشتن فرع داخل شدن است
چه ان بمعنى رجوع كردن است شعر للاردى فيه ابهام باست انهر بر و اسمان نه
نقش بام طين فرستند كل جعل در احاديث وارد شده كه موسى عرض كرد الهى اقريب
انت فاناجيك ام بعيد فاناديك شخصى از طلبه انوار چنين مخواند فاناجيك بفتح

الف ناکه متکلم وحده و تنوین کاف جیبك و هم چنین در فانادیك و جیبك در بعضی
از لغات اهل عراق عجم بمعنی جوان کوچکی است که در حمامها باشد و صدای باریکی
دارد و بعضی از انجزه کوبند و بمعنی دیك بمعنی حرز و س است و میگفت معنی حدیث
انسنکه خدایا اگر تو من دیکی پس چکم و صدای باریك کنم و اگر تو دی پس من دیکم
یعنی حرز و س و او ان بلند کنم ایضا شخصی بعد از دعائی سر بسجده نهاده و میگفت
شکر الله شکر الله تا صد دفعه انرا مکرر کرد پس گفت اُقلش اُقلش بسکون قاف و فتح
لام و انرا نیز نادره مرتبه تکرار کرد از ان سؤال شد که اینچه معنی دارد گفت نمیدانم و
لیکن در دعا وارد شده و کتاب دعائی کشود و گفت همین است در اینجا نوشته بود
که فلان دعا را بخواند و بعد از ان صد مرتبه شکر الله شکر الله بگوید و اقلش در مرتبه
یعنی کمترش فائده تقول الله الله و تنوی من اردت فانه کسر رقبة المدعو علیه قبل
تکریره سبعین مرة بجمیع الحروف و الاعداد قیل الزم بابا واحدا یفتح لك الابواب
واخضع لسید واحد تخضع لك الرقاب شعر تمنیت نارا استضیئ بضوئها فلما
اضائت امرقنی ضیائها قلم طبعی لاعدیموس الحکیم صورتها ا ا ا

سیصد و هفتاد و نه مرتبه بخوانند در روز دوشنبه ابتدا کنند و در جمعه تمام شود و قبل
از خواندن غسل کند و وضو بسازد و دو رکعت نماز کند و بعد از نماز صد مرتبه
سوره حمد و صد مرتبه سورهٔ الم نشرح و صد مرتبه صلوات بفرستد پس شروع کند تا
متوالی سی و نه روز هر روز یکصد و هشت مرتبه بخواند و اگر در این مدت یک روز ترک
شود باز از سر گیرد و در روز چهلم بعد از اتمام ختم صد مرتبه حمد و الم نشرح بخواند
و صد مرتبه صلوات بفرستد و این دعا را بخواند اللهم اغننی بحلالک عن حرامک و
بفضلک عمن سواک انک علی کل شئ قدیر و هفتاد مرتبه بگوید اللهم اجعل لی من
امری فرجا و مخرجا و در بین ختم اثنا اگر اجابت ظاهر شود و اگر در چهل روز اثر ظاهر
نشود ختم را از سر گیرد که اثر دارد بعین دو یم مطلب حاصل شود **دعاء** عظیم اذا انقطع
امل من کل جانب فی واهیة تقف علی باب مسجد مستقبل القبلة و تقول یا من
علمه لا یحتاج الی مثال و یا من وجوده لا یحتاج الی سؤال ان العرب اذا وقف علی ابواب اجابوا
و انت یا سیدی رب العرب و العجم و انا واقف علی باب بیت من بیوتک اغثنی یا مغیث
ثلثا لهذه وجوب تکرار الدعاء ثلثا **الاهی** بفضل من کرفت سرتا پای من کر
بگیری دست من ای وای من جمله ترسند از تو من ترسم ز خود کز تو بنکی بدانم
از خویش بد ایکنه اموز عذر اموز من سوخته صدره چه خواهی سوز من مز
نعفلت صد کنه داکرده ساز تو عوض صد کونه رحمت داده باز چون ندانستم
خطا کردم ببخش بر دل و بر جان پر دردم ببخش عفو کن دون همتیهای مرا محو کن بیجرمیهای
های مرا مبتلای خویش حیران توام کربلایم و رهنمای من زان توام **سعدی** ای کسوت
زیبائی بر قامت چالاکت زیبا نتواند دید الا نظر پاکت کر منزلتی دارم بطاعات

دوست بدرم باشد که کذا رافتد بکردون برانخاکت دامن که سرم دوزی در پای
توخواهد هم دست توگیرم من دست من فتراکت ایچشم جزد جران بمنظر
مطبوعت دی چشم نظر کوتاه اردامن ادراکت مردی بپوشاند خوشد
خجل کردد کرپرتو دی افتد برطارم افلاکت کرزانکه بیخشائی فضل است برا صطابت
وورزانکه بسوزانی حکم است برافلاکت خون همه کردیزی ارکس بتوباکت چندانکه
جفاخواهی می کن که نمیکردد عم کردد دل سعدی باباد طرهناکت فائدة ان رموزی
بجهة امساك نطفه دانئ مزهندی سرچهار بوم دراب خیسانیده پوست اوراکرفته
بکیرو مغزانرا باد وجزوقند کوبیده جهاسازند بقدر نخودی دوعدی بکاربرند
کویند دفع ان داب لیموکند لا اوری مرجان دلکرم دوبش را بدریای اشک رزان
خویش را فائدة لدفع الضالة قال فی کتاب المستطرف انه مجرب اقرء سورة والضحی
ثلثا ثم قل یا جامع الناس لیوم لاریب فیه اجمع علی ضالتی وبطریق اخر یقول یا جامع
الناس لیوم لاریب فیه ان الله لایخلف المیعاد اجمع بینی وبین کذا فائدة لدفع الشعر الزائد
فی العین منقول من کتاب القانون للشیخ لویئس الارضه بالنوشادر خصوصا مع حامض حماد
بخل ثقیف ای عتیق وایضا مرارة التیس بالرماد او بالنوشادر او بالعصیر الکراث و
خصوصا اذا جعل علی مقعد فوق نار حتی یمر جاوان کان رماد صدف افضل وایضا نفعه
یطلی علی منبت دم فتفنذ ومرارة الثعلب ومرارة الماعز وبما خلطت هذه
المرارات بجند بادستر واتخذ منها شیاف کفلوس السمك ویستعمل عند الحاجة بریق
الانسان ویصبر المستعمل علیه نصف ساعة وکذا بزبد البحر بماء الاسفیوش ای الاسفرزة
وکذلك سخالة الحدید المصری یزیغ الاعشاء غایة وان اوجع اقول وقد جربنا الاخیرین

توجدناها معتدغایته بعد قلع الشعر وکل افادکو موضعه بمیان هب بعد قلعه
والله العالم فائدة جلیلة مروی فی الوضاء من قرء سورة والصافات فی کل جمعة
لم یزل محفوظا من کل افة مدفوعا عنه کل بلیة فی الدنیا من رزق وقایا وسع ما یکون من
الرزق ولم یصبه فی ماله ولا فی بدنه ولا فی ولده سوء من شیطان رجیم وجبار عنید
وان مات فی یومه او فی لیلته بعثه الله شهیدا من قبره ابن یمین دو قرص نان کواز
کندم است یا ارجو دونای جامه کران کهنه است یا ان نو چهار کوشه دیوار خوب خوا
جمع کرکس نکوبد از اینجا خبر و ایجا دو هزار بار نکوتر بزند این بین دفر مملکت
کیقباد و کیخسرو و لهراسپ کرد و کاوس و بدست اوبی و مزدعه بکی امیر و بکی داود بنام کنی
بدان قدر که کفاف معاش تو نشود دوی نان جوی از بهر تو وام کنی هزار بار ازان
بر کران پی خدمت مکر بهتر بود که بر مردکی سلام کنی فائدة طریق ختم انعام صغیر بحمه
هفت نفر بیمار نشسته در دیک مجلس هفت نوبت بخوانند هر یک یکمرتبه و هم
یکدفعه شروع کنند هر یک که بلفظ دو جلاله برسند دوازده شریفه رسل الله در
ما بین دو الله اینند عادا بخوانند چون تمام شود شروع بخواندن کنند تا سوره تمام
شود و دعا اینست و بسنده مجربست بسم الله الرحمن الرحیم اللهم ارحم جلدی الرقیق و
عظمی الدقیق من شدة الحریق یا ام ملدم ان کنت امنت بالله الاعظم فلا تاکلی اللحم و
لا تشربی الدم ولا تقوی من الفم وتحولی عنی الی من یزعم ان مع الله الها اخر فانه
یکفیهما کهشهد ان لا الا الله وحده لا شریک له وان محمدا عبده ورسوله وهر کاه خوانند فوده
بیمار باشد بجای جلده وعظمه جلدی وعظمی کوید وهم شفا یابد بامر الله فعال فائدة
طریق ختم سورة افزار برای بیمار بعضی از ثقات واخیا وصلحا این طریق را ذکر کرده اند

وکفتند

وگفتند مکرر تجربه شده چهل و یک قان پاپول سیاه یکرگ چهل از سر بیمار تا ناخن
پای او ببرد بف چیده پس چهل و یک بار فراخوانده شود و هر یکبار فعه پول را بر داشته بر
پائین دو ببالا اید و سجده هر دفعه بکند و چون تمام شد آن پولها بجمیل بپیکند فقیر
داده شود جذامیان را باضم چیزی دیگر و فرموده اند تجربه شده فائدة گرفتن
عطر همه عطرها نوادر نظر فی کرده چنانچه گل سرخ و سایر گلها را میکنند و آب گلاب
دران ریخته و پنبه گذارده و در قابله دوغن بادام یا دنبق یا دنبوون یا امثال آن داخل
کرده آنرا بطریق گلاب گرفتن بسوزانند بخاران آب داخل قابله شود گلاب است و آن
روغن که بر روی افتد عطر است و همان آبی که در زیر روغن است برداشته نگاه داشته
و ثانیا آب پاکاب کرده بر همان روغن بطریق اول عمل کنند و در مرتبه سیم باز همان آب
اول و همین آب تا چند مرتبه بلکه هفت و هشت همان روغن را در نظر فی کرده در
آفتاب مارچی گذارند تا مائیت آن جذب شود فائدة در بیان آنکه تکسیر ان هر یک
در چند سطر تمام می شود بدانکه طریق این است ۲ سطر ۳ سطر ۴ سطر ۵ سطر ۶ سطر ۷
در ۸ در ۹ در ۱۰ در ۱۱ در ۱۲ در ۱۳ در ۱۴ در ۱۵ در ۱۶ در ۱۷ در ۱۸ در ۱۹
در ۲ در ۲ در ۲ در ۲ در ۲ در ۲ در ۲ در ۲ در ۲ در ۲ در ۲ در ۲ در ۲
در ۳ در ۳ در ۳ در ۳ در ۳ در ۳ در ۳ در ۳ در ۳ در ۳ در ۳ در ۳ در ۳
در ۴ در ۴ در ۴ در ۴ در ۴ در ۴ در ۴ در ۴ در ۴ در ۴ در ۴ در ۴ در ۴
همین کافی است در نظر بودن والله العالم فائدة در خواص منازل قمر در هر منزلی
باشد چه عملی توانکرد از اعمال مثلثات و مربعات و طلسمات بدین تفصیل مثلا شرطین
عمل دشمنی بطرفین دوستی ثریا جدائی و هلاکت دبران بدحال هقعه هر عمل

نسخه اخر

و بدی و دوستی و دشمنی ذواع عمل دندکان و کرفتن ایشان نثره باز رکانی و
کار ظرفه صید مرغان جهه کرفتن سباع و موشان و جانوران زبره بستن خواب و بیمار
کردن و هلاک کردن دشمنی صرفه جزو صلاح و دوستی عواد و دوستی و صلاح سماک
طلسم دوستی و مهربانی عقرب طلسم هلاکت کسیکه خواهی زبانا طلسم جدائی و عقد هلاکت
اکلیل عمل سردی قلب عمل فراغت شوله طلسم محبت و دهر دادن نعائم طلسم دوستی بلده
طلسم دوستی ذابح طلسم عقد بلع محبت و پیوستن سعود الفت و همه کارها اجنبیه
دربان بند و هر عقد مقدم دوستی و مؤخر عمل جزو دوستی و کشادن و کرد ابندا بها
و همچنین باید دانست کما نصراف فمزاد سعد و اتصال بحس ادبرای عمل شراست جای
چیست می دان صدای چنک و عود انت حبی انت کافی یا ودود بایست در افسر کار
ذوق و سماع و دنه عالم را کر فتراست این سرود اه از ان مطرب کدار یاب نغمه اش
امده در قص اجزای وجود هست این صورت جناب قدس عشق لیلی ربصورتی خود را
نمود در لباس حسن لیلی جلوه کرد صبر و ارام او دل مجنون ربود پیش روی خود نه
عذرا پرده بست صد در غم بروی او مق کشود عکس ساقی دید جامی زان فتاد
چون صراحی پیش جام اندر سجود فائدة دعاء فاموس لقدرة من قراستعذ و تستعیذ
مرة صار مطاعا و فیه فواید کثیرة من قتل العدو و تسخیر الملوک و قتل نصابه تسع
و تسعون یوما کل یوم تستعذ و تستعین مرة و الوسط تستعذ ایام بهذا العدد و
الصغیر ثلثة ایام بهذا العدد و الود واحد و اربعین مرة و الخاتم خمس مرات نقلته
من خط والدی نقلا من خط مولینا محمد تقی المجلسی و الدعاء هذا بسم الله الرحمن
الرحیم الهی قد تلاطمت امواج فاموس قدرتک فظهرت فی کل مقدور و اثار قدرة عجیبة

عزبة لا يبلغ كنهها عقول العقلاء واوهام الحكماء وفهوم العلماء وكل شئ في قبضته
قد وتملك اسير وان ذلك عليك سهل يسير وانت على كل شئ قدير وبالاجابة جدير
باشديد باشديد باشديد باشديد باشديد باذا البطش الشديد اسئلك مددا من
قوتك واسئلك مددا من قدرتك واسئلك مددا من حكمتك واسئلك مددا
من سلطانك واسئلك مددا من كل منك لتسخر كل متمرد وتلين كل صعب
وذلل كل منيع وقهر كل عدو ومحق كل ضخم وادهاق كل منافق ذي شقاق من الجن
والانس والهوام ولا يبقى شئ من المكونات الاولين بيدك عريكته وكسرت شدة شكيمته
وفرطت عتوه بعزتك ياعزيز ياعزيز ياعزيز يامعز يامذل يامقدم يامؤخر وصلى الله على
محمد والهم اجمعين ذكر خلافت شجرة بني امية لعنهم الله واذ ايشان عثمان بن عفان ومعوية
ابن ابي سفيان وبن بدند معوية ومعوية بن يزيد وبني مروان عليهم اللعنة والنيران خلافت
كردند اما عثمان بن عفان دوازده سال وشش ماه دوازده روز خلافت كرد ودر سنة ٣٥ سي وپنج
تيغ غيرت اهل اسلام كشته شد واما معوية بن ابي سفيان بعد از محاربه صفين
نوزده سال وكسري حكومت كرد ودر سنة بجهنم رفت واما يزيد عليه من اللعنة
ما لا يتصور عليه المزيد در ربيع الاول در سنة بقعر سجين شتافت اللهم العن يزيد
عليه اللعنة في كل ان وحين وپسر او معوية بن يزيد بر جاي او نشسته بعد از چند روز
خود را عزل كرده بعد از ان زبان ملعونهم حكومت كرد مروان بن الحكم طريد رسول الله
اللعين بن اللعين على لسان الرسول الامين فرار داد وان ملعون مطرود ده ماه حكومت
كرد شبي منكوحه كدبن يزيد پليد بود باكنيزان ان ملعونه ايجهنم فرستادند وبعد
از ان پسر هشومش عبد الملك بن مروان حاكم شد ودر زمان او مختار بن ابي عبيدة

ثقفی ده و سایر شیعیان امیرالمؤمنین علیه السلام بطلب خونخواهی امام حسین علیه السلام
کمر بستند و قریب بدویست هزار از کفار شام و کوفیان نافرجام را بجهنم فرستادند از
انجمله ابن زیاد و عمر بن سعد و پسرش و شمر ذی الجوشن و خولی اصبحی و حصین بن نمیر و بنی
الکلاع و غیرهم و بعضی را زنده بدست کنندند و برخی را بتیر باران کردند و عبدالملک
بعد از استقلال و قتل عبدالله زبیر بر جمیع ممالک اسلام فرمان روا شد و حجاج
را امارت عراقین و فارس و خراسان و ایخذ و داد و بعد از استقلال بیست و
یکسال و شش ماه حکومت کرد و در ۸۶ بجهنم رفت و بعد از ان پسرش ولید
ابن عبدالملک بر جای او نشست و در زمان او حجاج بجهنم رفت و امرا و سمرقند
مفتوح شد و در ۹۶ بنا بر این حکومت او قریب بده سال باشد و بعضی این
مورخین شش سال و شش ماه گفته اند و مسجد جامع بنی امیه در شام بنا کرده این نافرجام
است و بعد از ان برادرش سلیمان بن عبدالملک بر جای او قرار گرفت و او ده سال
و هشت ماه حکومت کرد و بعد از ان عمر بن عبدالعزیز بجای او نشست و ان لشکر
بهند و سند فرستاده دیبای از ملوک هند را باسلام در آورده و او امر کرد که سب
حضرت امیر مؤمنان را که شجره ملعونه طریقه خود قرار داده بودند متروک کردند
و او در ۱۰۱ وفات کرد مدت خلافتش دو سال و پنج ماه بود و مدت عمر او سی و نه
سال و بعد از او یزید بن عبدالملک که سلیمان ابن عبدالملک بعد از عمر عبدالعزیز
او را ولی عهد ساخته بود بر سریر خلافت نشست و در ان اوان بن یزید مهلب
مزوج کرد ابن عبدالملک لشکر بجر او فرستاد او را کشت و در ۱۰۵ وفات یافت
و مدت عمرش چهل سال و کسری بود و بعد از ان هشام بن عبدالملک بولایت عهد

برادر بر سریر سلطنت نشست و عمر بن هبیره را با مادرت خراسان فرستاد و دران زمان
جمعی از اتراک اذربایجان مسلط شده او لشکر فرستاد و ایشان را کشته و لشکر اسلام
با اهل دشت قبچاق محاربه بسیار نمودند و در سنه ۱۱۷ نصر سیار را با مادرت خادس و
عراق و خراسان و خوارزم فرستاد و او متابع عهد او خروج ولید علی بود در کوفه و
شهید شد و او در سنه ۱۲۵ هشام جان بقابض ارواح سپرد ایام سلطنتش نوزده
سال و نه ماه و نه روز و مدت حیاتش شصت و دو سال بود و بعد از ان مرشد ولید
بن یزید بن عبد الملک بر تخت خلافت نشست و چون او بر تخت نشست در بخاندان
اصحاب هشام سعی بسیار کرد و منشور ایالت خراسان و عراق بنام یوسف بن عمر نوشت
و او نصر را از خراسان طلبیده در آمدن تعلل میکرد تا خبر کشته شدن ولید رسید
و بالجمله نصر مشغول عیش و عشرت شد و در هنگام هدم اساس بحدی کوشید که
مسلمین او را بکفر و زندقه منسوب کردند تا انکه بن یزید ولید بن عبد الملک را بران داشتند
که خروج کرده در دمشق بر او فتنه بود و او مشغول
را متصرف شد از انجا متوجه ولید شد و نظر بانکه ولید بدون استعداد بیرون
رفته بود در قلعه محصور شده تا انکه قلعه را گرفتند سر ولید را از بدن جدا کردند
زمان سلطنت او یکسال و سه ماه بود و مدت حیاتش سی و شش سال و بعد از ان
یزید ولید بن عبد الملک در سنه ۱۲۶ بر مسند سلطنت تکیه کرد و در زمان سلطنت
او امر مملکت مختل شده هر کسی در طرفی سر کشی اغاز کرد و امارت عراق و خراسان را
بنصور بن جمهور داد و او عامل بخراسان فرستاد و نصر در مخالفت او عامده عامل او را راه
نداد و بعد از کشتن قریب بشش ماه از سلطنتش وفات یافت و مدت عمرش سی و

اسلام

نهت

هفت سال بود و بعد از آن برادرش ابو هبیم بن ولید بن عبد الملک بولایت عهد
برادر بر تخت سلطنت نشست و در ایام مروان حمار که در ارمنیه بود لشکرها جمع
کرده بشام آمده ابو هبیم را از خلافت خلع کرد و مروان حمار بر تخت سلطنت نشست
و او آخر خلفای بنی امیه لعنهم الله بود و در حرب عباسیان کشته شد ابتدای ظهور
دولت عباسیه تفصیل این اجمال آنکه در سنه که زمان دولت عمر بن عبد
العزیز بود محمد بن علی بن عبد الله بن عباس بن عبد المطلب در بعضی از اعمال شام در
کوشک اختفا نشسته بود از بعضی شنیده بود که در نزد اهل بیت محقق است که
دولت امویه قریب بانقراض رسید و دولت بر سر او و اولاد او قرار خواهد گرفت لهذا
در خفیه بعضی را به بیعت خود دعوت کرد و ابو عکرمه را با دو شخص دیگر بخراسان و میسره
را بعراق فرستاد که در خفیه خلق را بدعوت او خوانند و هر کس بیعت میکرد خطی از او
میگرفتند و ابو عکرمه دوازده نقیب تعیین نمود که باخذ بیعت اشتغال نمایند
از انجمله یکی سلیمان بن کثیر و دیگری قحطبه بن شبیب بود و بعد از فوت محمد بن علی
پسر او ابو هبیم که او را ابو هبیم امام میگفتند باین امر مشغول شد و ابو مسلم مروزی
را بخراسان فرستاد تا بدعوت قیام نماید و در سنه ۱۲۹ ابو هبیم ابو مسلم را از خراسان
او با هفتاد کس روانه شد چون بقومش رسید مکتوب ابو هبیم بوی رسید که بهرجا
که رسیده باشی معاودت نمای و قحطبه را بنزد ما فرست و ابو مسلم مراجعت کرده
هفتاد نفر را در اطراف بلاد خراسان و خوارزم پراکنده کرد تا مردم را دعوت نمایند و
مقرر چنان شد که در اخر رمضان سنه مذکور گفتگو کنند و در آن اوان نصر سیار بجنگ
خدیع کرمانی و شیبان خارجی اشتغال داشت بر حال در شب بیست و پنجم رمضان

که وعده بود ابو مسلم و سلیمان بن کثیر دیگر از فرای مرو آمدند بسیار افروخته شیعه عباسیه
براشان جمع شدند بعد از چندی نصر لشکری بحرب ابو مسلم فرستاده و لشکر او منهزم
کشتند و ابو مسلم زمانی چند در خراسان توقف نموده تا انکه بر و دست نصر از خراسان کوتاه شده
او در ری وفات یافت و در سنه ۱۳۱ خطبه از نو بر ابرهیم امام بخراسان آمده لوای بجهت
ابو مسلم خطبه را امیر لجوش ساخته بتسخیر اقالیم خراسان و ماورا النهر کرد ایند و بعد از فتح قلاع
بجرجان آمده انجا نیز تسخیر کرده بری آمد و بعد از تسخیر ری همدان و نهاوند را نیز تسخیر
کرده در آنوقت صد هزار مرد از جانب فارس و کرمان بام رکاب شده مروان بحرب فخطبه
نامزد شده و در حوالی اصفهان تلاقی شده فخطبه غالب کردید فخطبه در عراق عجم متعین
عراق عرب کردید و نیز هر که از جانب مروان در عراق عرب بود سپاهی جمع آورده
و مدد مروان نیز رسیده با سپاه بسیار متوجه فخطبه شده در خانقین تلاقی شده
مروانیان و هم نموده مراجعت کردند و فخطبه بسمت کوفه روان شده و این خبر
بواسط رفت و در عرض راه فخطبه غرق شده لشکر حسن پسر را امیر کردند و حسن با لشکر
داخل کوفه شده و در آن زمان خبر کشته شدن ابرهیم امام بدست مروان بکوفه رسید
و در آن اوان برادر ابرهیم ابو العباس سفاح و ابو جعفر منصور کریخته بکوفه آمدند و در شب
جمعه چهاردهم ربیع الاخر در سنه ۱۳۲ اهل کوفه و خراسان با ابو العباس سفاح که اول
خلفای عباسیه بود بیعت کردند و در آنوقت مروان در خراسان بود و ابو عون نام
بامر حسن فخطبه در موصل بود سفاح عم خود عبد الله بن علی با لشکر بخراسان فرستاده تا
ابو عون را با هم خود ضم نموده بدفع مروان پردازند و موضع زاب حربه دست داده مروان
منهزم شد و بجانب شام کریخت ابو عون بر اثر او روان شد و مروان بجانب مصر روان

شد

شد و مروان بجای ابوعون در حوالی دجیل باو رسیده هر بی اتفاق افتاد شب دامد
و مروان در کشتی بخواب رفت یکی از اصحاب ابوعون او را در انجا دیده شناخت بضرب
شمشیر بیادکار او را بشناخت و سر او را بوی بنزد سفاح فرستادند و مدت سلطنت
مروان چهل و پنج سال و پنجاه امتداد یافت و عمرش شصت و نه سال و در ذی الحجه
سنه ۱۳۲ کشته شد و بالجمله چون سفاح بر سریر خلافت نشست بعد از چندی ابومسلم
را از خراسان طلبیده عزیمت حج نمود در کوفه بخدمت سفاح رسیده با برادر او ابوجعفر
منصور که در دوانیقی کوبند دوانقی مکه شدند و این در سنه ۱۳۶ بود در این سال سفاح
بمرض وفات خلافتش چهار سال و هشت ماه بود و بعد از ان برادرش منصور دوانقی
بر تخت خلافت نشست او در راه مکه در منزل ذات عرق خبر وفات سفاح شنیده
بتعجیل امد و در کوفه فرشد و از اطراف هر که لوای مخالفت بر افراشت او را مقهور کرد و ابو
ابومسلم مروزی صاحب الدعوة را بکشت و در سنه ۱۴۵ اغاز عمارت بغداد نموده و بیست
و دو سال بچهار دوانگ خلافت کرد و مدت عمرش شصت و سه سال بود و در سفر مکه
وفات یافت و بعد از ان پسرش مهدی بن ابوجعفر منصور دوانقی محمد علی بن عبدالله عباس
ابن عبدالمطلب در ذی الحجه سنه ۱۵۸ بر سریر خلافت متمکن شد و در سنه ۱۶۹ وفات
یافت خلافت او ده یازده سال و زمان حیوتش چهل و سه سال بود و بعد از ان موسی
ابن مهدی الملقب بهادی بر مسند خلافت تکیه زد یکسال و سه ماه خلافت کرد و
مدت حیوتش بیست و شش سال کسری بود و بعد از ان برادرش هرون مهدی الملقب بالرشید
در سنه ۱۷۰ خلیفه شد و در انوقت بیست و دو سال عمر داشت و یحیی خالد برمکی
را وزیر خود کرد و امین را ولی عهد خود کرده و بعد از ان مامون را و اول یحیی از خراسان

فرستاد و در سنهٔ ۱۷۸ فضل بن یحیی را بخراسان فرستاد و او از ایجا بماوراء النهر رفته بعضی
را که سر باطاعت هیچ یک از خلفا در نیاورده بودند مطیع گردانید و در سنهٔ ۱۸۰
هرون سفر حج نمود و دو پسر خود امین و مامون را همراه برد مکه ممالک محروسه را
فرزندان خود قسمت کرد شرقی عقبهٔ حلوان را که کرمانشاهانست و نهاوند و همدان
و قم و کاشان و اصفهان و فارس و کرمان و سیستان و دی و قومش و طبرستان و گیلان
و آذربایجان و خراسان و زابل و کابل و هندوستان و ماوراء النهر و ترکستان را بمامون
داد غربی از انجا که عبارتست از بغداد و واسط و کوفه و بصره و شامات و سواد عراق و
موصل و جزیره و حجاز و مصر را بامین داد چنانچه در کتاب وصیت کرد کامین در بغداد
اقامت نماید و مامون مرو را تختگاه سازد و هر کس ولایت خود را نگاه دارد و هر
یک از انها که پیشتر وفات کند مملکت او را دیگری باشد و در اواخر هرون
کار بر امکه بالا گرفت بحدی که از ان بالاتر متصور نیست و بعد از چندی بجهات
متعدده مزاج هرون بر ایشان متغیر شد ایشان را بنوعی مستاصل و ناچیز گردانید که از
ایشان جز نامی باقی نماند و از ابتدای حکومت برامکه و تسلط ایشان در زمان هرون
تا بر طرف شدن ایشان هفده سال و هفت ماه و یازده روز کشید بعد از زمانی
چند رافع سمرقند خروج کرده والی هرون را در سمرقند بکشت و هرون هرثمة بن اعین
را بدفع او نامزد کرده و خود بنزار عقب او از بغداد روانهٔ خراسان شد و در راه مریض
شده بطوس رسید جان بمالکان دوزخ سپرد مدت خلافتش بیست و سه سال و
کسری چهل و هفت مرحله از مراحل زندگانی طی کرده بود و وفات او در سنهٔ ۱۹۳ اتفاق
افتاد و چون این خبر ببغداد رسید امین هرون در بغداد بر سریر خلافت نشسته

خلافت بمحمد بن بیعت او کردند و مامون نیز در خراسان بر منبر رفته از مردم بجهت امین
بتازگی بیعت بستند و لیکن امین خیانت و غدر کرده عاقبت باو رسید انچه رسید
بمجمل اقتضا نکه امین اراده کرد که مامون را از ولایت عهدی که هرون قرار داده بود خلع
و از حکومت خراسان عزل نماید و بر پسر خود بدهد هر چند جمعی از بنکخواهان چون
اسمعیل صبیح کاتب السر و حازم بن خزیمه مانع شدند مفید نیفتاد و بهانه معاقبت
مامون را طلبیده مامون بعذرهای دل پذیر متمسک شد عاقبت امین علی بن عیسی
بن هامان با لشکری اراسته که شصت هزار سوار همراه بودند روانه خراسان و باو سفارش
نمود که مکر و هی باو نرساند و قبل از توجه ابن عیسی طاهر بن حسین که بدو الیمین اشتهار
داشت و با چند هزار سوار از جانب مامون بری آمده بود و چون انخبر بعلی بن عیسی رسید
بخندید و گفت مکث طاهر همان قدر است که ما از همدان بگذریم و چون از همدان
گذشتند طاهر باز مستعد و دم بود عاقبت امر بمقاتله اتفاق افتاد و علی بن عیسی
در جنگ کشته شد و لشکر بغداد منهزم شد و چون انخبر بمرو رسید مردم بجانبداری
بر مامون سلام کردند و وقتی انخبر باین رسید که مشغول ماهی گرفتن بود علی بن
عیسی کشته شد بر کنند که من یکماهی گرفته ام و خادم دو ماهی و بعد از ان عبد الرحمن
ابناذری با سی هزار بجنگ طاهر فرستاد و در همدان مقابله اتفاق افتاد عاقبت بعد
از صلح حربی واقع شد و عبد الرحمن کشته شد و هرثمة بن اعین نیز با سی هزار از پیش مامون
بمدد طاهر رسید باهواز و بصره رفته و کامشکان امین را بیرون کرده پس بعزم تسخیر
بغداد روان شد و در سنه ۱۹۶ طاهر و هرثمه و ذهبر مسبب طاهر بغداد فرو آمدند
و در تضییق اهل حصار کوشیدند و جمیع اهل شهر از امین روی گردان گردیده بطاهر پیوستند

تا شبی از شبهای اوایل محرم در سنه ۱۹۸ امین با کنیزکان و خویشان از شهر بیرون آمده که بنزد
هرثمه رود و او از مامون امان بجهة امین بگیرد ظاهر مطلع شده فرستاد او را گرفتند
و در همانشب سر او را از بدن جدا کرده نزد مامون فرستادند و مدت خلافت او چهار سال
و هشت ماه بود و در زمان خویش بیست و هشت سال و بعد از ان مامون بن هرون
بر سریر خلافت نشست چون در اخر محرم سنه ۱۹۸ خبر قتل امین در مرو شایع شد خلایق
دوباره تجدید بیعت مامون کردند و امارت فارس و عراق و اهواز و حجاز و یمن بحسن
ابن سهل داده و الیمنین را امر کرد تا بضبط ولایت شام و جزیره و مغرب زمین
و دفع بعضی از خوارج پردازد و هرثمه را بخراسان طلبید چون مردم امارت حسن را کروه
داشتند مفاسد بسیار ظاهر شده و در سنه ۱۹۹ محمد بن ابرهیم بن المعلوی المعروف بالطباطبا
بسعی ابوالثریا خروج کرده و حسن با او محاربات نموده در همه حال حسن مغلوب شد
اخر الامر هرثمه از کرمانشاهان مراجعت نموده و ابوالثریا را بکشت و محمد بن ابرهیم نیز
فجاة در کذشت و از انجا هرثمه بخراسان رفت و در انجا بسعی فضل سهل ذو
الریاستین برادر حسن کشته شد و در انوقت ابرهیم بن موسی بن جعفر در یمن مدعی
خلافت شد و حسین افطس علوی بر مکه مستولی شد و اعراب کوفه و بغداد با
ابرهیم بن مهدی عباسی بیعت کردند و با حسن محاربات کرده در همه غالب شد و اطراف
عرب و یمن و حجاز براشوب شد و لیکن چون اشوب بواسطه حسن بود برادر او فضل نخواست
کذاشت که کسی این اخبار را بسمع مامون رسانند در ان هنکام مامون حضرت امام علی
ابن موسی الرضا را ببرو طلبید و او را ولی عهد خود کردانیده و بحضرت این اخبار را بسمع
مامون رسانیدند و مامون ندای کوچ در داده عزیمت بغداد نمود چون بطوس

و سید چون بطوس رسید امام را مسموم نموده در انجا مقبر عالم قدس را بوجود خود
مزین فرمودند و مامون در سنه ۲۰۴ واد بغداد کرد پدر و برادر هم عباسی مخفی گشت
تا در سنه ۲۰۷ او را یافتند و امان داده شد و طاهر ذوالیمینین را با مارت خراسان فرستاد
و در شعبان در سنه ۲۰۹ مامون پوران دختر حسن بن سهل را بخواست و در اواخر ایام خلافت
بمصر رفته عبدوس از میان برداشت پس ببلاد روم آمده بعضی از قلاع انجا را گشاده
مراجعت کرده در وقت مراجعت بسر چشمه بردندون در نواحی طرسوس فرود
آمده در انجا بجهنم واصل شد و او را در طرسوس در مقبر مجوس کردند ایام خلافتش
بیست سال و پنجماه و سیزده روز بود و مدت عمرش چهل و هشت سال بود و بعد
از ان معتصم بن هرون بولایت عهد مامون خلیفه شد و در ان اوان شخصی مسمی بابک
خرم دین که در ایام او ان مامون خروج کرده بود ترقی کرده لشکرهای از مردم عراق عجم
متابعت او کردند و معتصم افشین را که از ملوک ان ارکان ماوراء النهر بود بمحاربه او
فرستاده او را دست گیر کرده نزد معتصم و او بابک را کشت کوبند بابک قتل لشکرها
کرده بود و عدد مقتولان او از هزار هزار متجاوز بود معتصم بنای سرمن رای گذاشته
و در اندک وقتی باتمام رسید و انجا را مسکن خود کرد و در سنه ۲۲۳ پادشاه روم
قصد ولایات کرد و عاقبت معتصم باد و بست هزار نفر بعزم دوم او روان شد و
افشین را از طرف دیگر فرستاد و پادشاه روم از افشین منهزم شد و لشکرهای از
بلاد روم را معتصم کرد و از انجا اسلامبول نمود که خبر طغیان عباس بن مامون رسیده
مراجعت نمود و عباس را گرفته بکشت و در سنه ۲۲۵ افشین را محبوس کرد و در حبس وفات
یافت و در سنه ۲۲۷ معتصم بدار البوار رفت و او چهل و هشت سال و هشت ماه هشت

اسلام

مسخر

دو روز عمر یافت و او را خلیفه مقتدر میکشند و بعد از ان الواثق بالله هرون بن معتصم
بر مسند خلافت نشست و بعد از چندی بمرض استسقا بمرد پنج سال و نه ماه و سیزده
روز خلافت کرد و سی و هفت سال ایام حیوتش بود و بعد از ان خلایق با المتوکل علی
الله جعفر بن معتصم بیعت کردند و بر مسند خلافت متمکن شده در سنه ۲۳۵ فرمان
داد تا خلایق با سه پسر او منتصر و معتز و مؤید علی الترتیب بیعت کردند و دو پسر دیگر
خود را که معتمد موفق باشند بحساب در نیاورد و در سنه ۲۳۶ امر کرد تا قبر امام حسین علیه السلام
را خراب کردند و اب بقبر مبارک انحضرت ببستند و لیکن اب نهاند تا انجا و مردم را از زیارت
امیر المؤمنین ع و امام حسین ع منع کرد و اخر الامر پسر او منتصر با جمعی از ترکان با هم ساختند
شبی متوکل را ان میان برداشتند زمان خلافتش چهارده سال و نه ماه و نیز روز
بود و زمان حیوتش چهل و چهار سال و بعد از ان مهم خلافت بر منتصر بن متوکل قرار
کرفت و او بخواهش اتراک در برادر خود را معتز و مؤید را خلافت مخلوع کرده ولایت
عهد را بر پسر خود داد شش ماه و زمان حیوتش بیست و پنج سال بود و بعد از ان
خلایق بمعاونت امراء ترک باعم او مستعین بالله بن معتصم بیعت کردند و بعد از چندی که
جمعی از اتراک بر او شوریده و او کریخته و از سامره ببغداد رفت و اتراک با معتز بیعت
کردند و عاقبت کار در سید بجائی که مستعین خود را از خلافت خلع کرد و فائده
بر ان مترتب نشده کشته شد زمان خلافتش سه سال و نه ماه بود و مدت حیوتش سی و
پنج سال و بعد از ان معتز بن متوکل در امر خلافت مستقل کردید و احمد بن اسرائیل را
وزیر خود ساخت و امر کرد تا ابراهیم ان مؤید و موفق خود را از خلافت خلع کردند
و با اتراک بنای بد سلوکی کذاشته و بعضی از رؤسای ایشان را بکشت عاقبت

و بعد از ان مستعین خلافت را ترک کرد و خلع خلافتش

ترکان و مغاربه اتفاق نمودند و بداد الخلافه رفتند پای معتز را کرفتند و قصد شش بیرون
کشیدند و با مهد ببیرون کردند و معتز را در دندان محبوس نموده تا از کرسنکی و
تشنکی بجهنم رفت و زمان خلافت او سه سال و شش ماه بود و مدت چوتش بیست و
چهار سال و بعد از ان المهتدی بالله ابن الواثق بالله مستقلا خلیفه شد و در ماه رجب
در سنه ۲۵۵ ترکان با او محاربه کرده او را بکشتند مدت خلافتش یازده ماه و یازده روز
بود و زمان چوتش سی و نه سال و در اوان خلافت او در اطراف نهایت اختلال
هم رسید و بعد از ان معتمد متوکل بر مسند خلافت نشست و عبد الله بن خاقان
خلافت بر او زارت داد و بیست و سه سال خلافت کرد و چهل و هشت سال عمر کرد و بعد از ان
معتضد موفق قرار کرفت و در سنه ۲۸۲ خواست که خطبا را امر کند که بر روی منابر
بر معویه و ابو سفیان لعن کنند و زنا مانع شدند در عهد او فراطه ظهور کردند و
او نه سال و نه ماه و دو روز خلافت کرد و مدت چوتش چهل و نه سال بود و بعد
از فوت او پسر او المکتفی بر المعتضد بر مسند خلافت نشست و در زمان او فراطه
تسلطی تمام بر ولایات شام و سایر ولایات یافتند و حسین بن بحی که او را صاحب الشامه
کویند مقتدای ایشان بود و اخر الامر مکتفی خود بحرب ایشان رفته ایشان را منهزم کردانید
و صاحب الشامه را بکشت و در سنه ۲۹۵ وفات یافت مدت خلافتش شش سال و سه
ماه بود و بعد از ان مقتدر معتضد خلیفه شد و زمام اختیار ملک و مال خود را
بود بر خود ابن الفرات داد و در زمان دولت او ابتدای دولت اسمعیلیه در مصر
ظاهر شد و عبد الله بن محمد بن عبد الله بن سموم بن محمد بن اسمعیل امام جعفر صادق
در مصر ظهور کرد خاندانهای قدیم بر انداخت و بر ممالک مصر استیلا یافت و بقهر بسیصد

سال دولت

حاشیه: ۲۸۹ امام چوتش سی سال و شش ماه بود

سال دولت او دو دمان ایشان بماند و حسین منصور حلاج بزرگ عهد مقتدر خلیفه
شد و بامر او کشته شد و مقتدر بیست و چهار سال و یازده ماه و شانزده روز خلافت
کرد و عاقبت مونس خادم او را دوری کرد انشده و فتنها برپا کرد تا آنکه لشکر کشیده
مقتدر را بکرفتند و بکشتند مدت عمر او سی و هشت سال و پنجماه بود و بعد از او
بامر برادر او قاهر بن معتضد بیعت کردند و او ابن مقتدر را وزارت داد و برادر
مقتدر بتحیل او را بکرفت و مردی بود سفاک و بی باک عاقبت امرا و ترکان ساخته باهم
او را کرفتند و چشمان او را میل کشیدند بکسال و شش ماه و شش روز خلافت کرد و
بعد از کوری در مسجد جامع بغداد بکدائی اشتغال داشت و بعد از ان راضی بن المقتدر
بخلافت نشست و باز ابن مقتدر را وزیر کرد و عاقبت بسبب خیانتی که از او سر زد دست
او را قطع کردند در سنه ۳۲۹ بعلت استسقاء وفات یافت و مدت خلافتش شش سال
و دو روز و عمرش سی و دو سال و کسری و بعد از ان متقی بن مقتدر خلیفه شد و او
از خلافت بجز نامی نداشت و عاقبت خلایق بر او شوریدند او را کرفتند میل کشیدند
سر سال و یازده ماه خلافت کرد و شصت سال عمر یافت و بعد از ان مرد خلافت
بر مستکفی بن مقتدر قرار کرفت و در انوقت سلطان آل بویه در بغداد تسلطی تام
داشتند و با خلیفه مماشاة می کردند و مداخل در تصرف ایشان بود و خلیفه را جزوی
میدادند عاقبت میان معزالدوله که یکی از سلاطین آل بویه بود و خلیفه نفاقی
پیدا شده خلیفه را میل کشیدند مدت خلافت مستکفی یکسال و چهار ماه
مدت عمرش سی و دو سال و بعد از ان بفرموده معزالدوله مطیع بن مقتدر خلیفه
شد و لیکن خلافت او و نیز مجرد نام بود و در زمان سلطنت آل بویه که ایشان را

دیالمه بیرون کردند خلفا را جز نامی نبود و دیالمه می دانستند که خلافت ایشان ناحق است
وچون بهشت و نه سال و پنج ماه از خلافت او گذشت خود را عزل کرد و با پسر او
طائع بن مطیع بیعت کردند وچون هفده سال و نه ماه و شش روز از خلافت او
گذشت بهاء الدوله دیلمی بفرمود تا او را بگرفتند و فرستاد تا قادر بن مقتدر
را آورده با او بیعت کردند و او شوکت تمام یافت و در زمان او اقتدار و نشاط
دیالمه نقصان پذیرفت و سلطان محمود سبکتکین را بنیز اخلاص بقاد ربود و او
چهل و یکسال و سه ماه و یازده روز خلافت کرد و هشتاد و شش سال عمر یافت
و در ۴۲۲ ه وفات یافت و بعد از آن قائم بن قادر بر تخت خلافت نشست و در
زمان او دولت آل بویه بانقراض یافت و ملک ایشان بطغرل بیک سلجوقی انتقال
یافت وچون طغرل بیک داد در عراق عجم مشاغلی در داد و با بغداد توجه نمود و در
زمان غیبت او یکی از امرای بغداد با مستنصر اسماعیلی که در مصر بود ساخته
و در هشتم ۴۲۹ ه سردار اسمعیلی ببغداد قائم را بگرفت و بر شتر نشانیده
بگرد بازار بگردانید و او را محبوس کرد و در بغداد خطبه بنام اسمعیلیه خوانده
شد تا انکه طغرل بیک از عراق عجم مراجعت کرده سردار مستنصر را بکشت و خلیفه
را بیرون آورد و قائم در ۴۶۷ ه وفات یافت چهل و چهار سال و هشت ماه خلافت
کرد و هفتاد و شش سال و کسری عمر یافت و بعد از آن پسرش مقتدی بن قائم
خلیفه شد و بعد از چند سال دختر سلطان ملک شاه سلجوقی را بخواست و ام الخلیفه
میان زن و شوهر نقاری پیدا شد دختر با صفهان رفت و ده سال مقتدی وفات
یافت مدت خلافتش نوزده سال و پنجاه بود و در زمان جوانش سی و هشت سال

وکسری و بعد ازان پسرش مستظهر بن مقتدی خلیفه شد و دو زمان او کار اسمعیلیه
بالا گرفت وحسن صباح ظهور کرد و مستظهر بیست و پنجسال و کسری خلافت کرد
وچهل و هشت سال و کسری حیات داشت و در ۵۱۲ وفات یافت و بعد ازان پسرش
مسترشد بن مستظهر خلیفه شد و او از سلاطین سلجوقیه حسابی گرفت امر کرد
تا نام سلطان محمود سلجوقی را از خطبه و سکه بیفکندند و بعزیمت محاربه سلطان
از بغداد حرکت کرد بعد از مقابله لشکر خلیفه منهزم شد مسترشد دستگیر شد
و سلطان او را همراه برد تا در همدان در دواتی تا در مراغه خلیفه کشته شد و
هفده سال و نیم خلافت کرد و چهل و سه سال و ندکانی یافت و بعد ازان مردم با پسرش
راشد مسترشد بیعت کردند و راشد نیز با سلطان محمود بنای مخالفت گذارده
و سلطان متوجه بغداد شد و راشد کرخه مدتی در اطراف جبران می کشت تا در اصفهان با یکی
از ملازمان او را بکشت و یکسال خلافت و بعد ازان بفرموده سلطان متقی بن مستظهر به
متصدی امر خلافت شد تا سلطان محمود حیات داشت خلافت او در اجی نکرفت اما بعد
او وفات سلطان مستقل شد و سایر سلاطین سلجوقیه را ببغداد راه ندادند و
ایشان نیز بر او تسلط نیافتند و هنکام ظهور دولت دیالمه تا اوان دولت متقی بغیر از
او هیچ خلیفه باستقلال خلافت نکرد و در ۵۵۵ وفات یافت مدت خلافتش بیست
وچهار سال و کسری و زمان حیوتش شصت و شش سال بود و بعد ازان مستنجد
متقی خلیفه شد و او از خوبان خلفای عباسیه بود و در ۵۷۵ وفات یافت
مدة خلافتش یازده سال و شش ماه و پنجاه سال عمر کرد و بعد ازان مستضیئ بن
مستنجد خلیفه شد و در ۵۷۵ وفات یافت نه سال و هشت ماه خلافت کرد و پنجاه

وپنج سال عمر یافت وبعد ازان ناصر مستضیئ خلیفه شد وبفرمود تا امرا بهر و
خمهای شراب بشکستند و در دواج شریعت کوشید و در سنهٔ ۱۴ سلطان محمود
خوارزمشاه بعقبهٔ کرمانشاهان رسید چنان برفی در افتاد که اکثر
چهارپایان تلف شده و دست و پای اکثر لشکریان ضایع شد و با الضروره معاودت
نمود که بعد از کسر سود سر مایه برگشته انتقام از ناصر کشد اما مهلت نیافت و بهجوم
لشکر چنگیزخان گرفتار شد و در سنهٔ ۲۲ ناصر وفات یافت مدة خلافتش چهار و
شش سال وکسری و در زمان جوانیش شصت و نه سال و بعد ازان ظاهر ناصر خلیفه
شد و او خلیفهٔ بود عادل و در سنهٔ ۲۳ وفات یافت مدت خلافتش نه ماه و چهار
روز بود و بعد از او مردم با مستنصر ظاهر بیعت کردند و او در سنهٔ وفات یافت
و شانزده سال و دو ماه و هفت روز خلافت کرد و بعد ازان معتضد مستبصر
بر تخت خلافت نشست و او از سایر خلفای عباسیه بمزید عظمت و شوکت ممتاز
بود و در جمیع بلاد شرق و غرب خطبهٔ خلافت بنام او خواندند و در سنهٔ ۲۴ وفات
خود بابن علقمی داد و در سنهٔ ۵۱ هلاکوخان از ممالک شرقی متوجهٔ بلاد غرب شد
و بعد از تسخیر قلاع اسماعیلیه بمشورت خواجه نصیر طوسی روی متوجه بغداد شد و
خلیفه را با پسران و چند هزار کس از عباسیان و دولت آل عباس انقراض یافت

ختم لا اله الا انت سبحانک انی کنت من الظالمین هفتاد هزار مرتبه بحبهٔ مظان
و مقاصد عظیمه بسیار است **غفلت** نفرمایی در وقت دعای من و هنگام فسون
تاثیر را فسون و اجابت را دعا دانست نه حسن را کل بینم نه عشق را بلبل از کلش آبا
برگ نوادانست و لر سر بخوم کردش و دان دون بر است اینطرح کهنه تا

۲ برناصر خشمناک شدند از کرمانشاهان بازگردید بسبب آنکه برف بسیار بر سر راه بارید و لشکر و توپخانه
بسیار تلف شد ناصر چون شنید بالدین سه روز کار بر سالت از کرمانشاهان برنشاند و در همدان
بارد دی سلطان رسید طغل و مسائل نشد بعد از رجعت و ناصر وفات یافت
اما بقول خلدونی شاه م

۲ و الملک لله الواحد القهار

مکر کنون بر است ولم میفریبی بکرای شعبده پرداز مرا می دهی وعده وصل دد
طمع انداز مرا نیست امید وصال تو بد بنکونه که هست دل بهرهم تو داطالع نا
ساز مرا چون منم مرغ گرفتار تو هر جا که روم دشنهٔ شوق بسوی تو کشد باز مرا
ولم نا بوالهوس نکرد دکرد محبت او بد مهر ساز باد بان ترک ماه دو ولم
غصه نفرهاد مکوی تو بند عبث عشقی که ترک غمزهٔ ستم بنام تو دارد ولم باد بکو
هوس طفل مذاق مدعی بی دیدانه مهر و دسیلی دو نکارکو باید قبت بهم ابهمه
الفت دیده شد شرم دهنب بر طرق منکنی باد کوی و فق تو اقی محمد لیلی
مکن ای ساربان بار شتر میکشد بر دوش مجنونی که نازش می کشد محلص مرا
دهدی که خون ناحق پروانه شمع را چندان امان ندادکه شب دا بسحر کند طریق
کتاب دموزی بترتیب ابجد اب ج دهو دح طی لـ ل م ن س ع ف ص ق د ش
ت ث خ ذ ض ظ غ نشان مد نشان فتحه نشان ضمه نشان کسره نشان جزم
نشان تشدید فائدة محکی از شهید ثانی و بعضی دیگر و هما نا مجرب نبوده باشد
که دد دوماه پی در پی هر دو دچهار صد مرتبه بخواند خداوند عالم علم لدنی باما
لدنیا باو کرامت فرماید استغفر الله الذی لا اله الا هو الحی القیوم بدیع السموات
والارض من جمیع ظلمی واسرافی علی نفسی واتوب الیه فائدة از حضرت سید الساجدین
مروبست که بعد از نماز صبح بلا فاصله بخواند بجهت دفع دشمن مقهور می شود اللهم
انی ضعیف عن اعدائی قوباء وانت القوی فقنی شرهم واکفنی امرهم واعنی علیهم بحولک
وقوتک یا قوی فائدة من العبادات المشکلة عبادة العلانیة فی الخلوة بحث
متابعة المامور قال فی مقام الاستدلال علی ان المراد بالمتابعة هو عدم التقدم فان الامام

نسخه الفرد
ا ب ج د ه و ز ح ط
ی ل ه م ن س ع ف
ص ق ر ش ت ث خ ذ
ض ظ غ نشان مد فتحه
ضمه کسره جزم تشدید

فی الصلوة فینتظم الاقتداء به قال الفاضل الهندی بعد نقل هذه العبارة ولا افهم له
معنی حافظ من بعد چه سود ار قدمی در بخر کند دوست کز جان رمقی در تن
مجنون نمانده است ولهٰ ار استان پیر مغان سر چرا کشم دولت در این سرا کشایش در
این در است بکفصه پیش نیست غم عشق و این عجب کز هر کسی که می شنوم نامکرر
ولهٰ بکن معامله و این دل شکسته بخر که با شکستگی ارزد بصد هزار درست
فائدة قال الله تعالیٰ لیلة القدر خیر من الف شهر ورد فی تفسیر اهل البیت انه ملک بنی
امیه قال ابن الاثیر فی جامع الاصول الالف شهر ثلث و ثمانون سنة واربعة اشهر وکان
اول استقلال بنی امیه بالامر وانفرادهم به من صلح ابی محمد الحسن ع مع معویة وذلک فی
سنة اربعین من الهجرة وکان انقضاء ولتهم علی ید ابی مسلم الخراسانی فی سنة اثنتین وثلثین
ومائة وذلک اثنتان وتسعون سنة تسقط منها مدة خلافة عبد الله بن الزبیر وهی ثمان
سنین وثمانیة اشهر یبقیت ثلاث وثمانون سنة واربعة اشهر وهی الالف شهر انتهی
فائدة حوض ارسل فیه ثلاث انابیب یملاه واحد منها فی اربع یوم والاخری فی سدس والاخیر
فی سبعة وفی اسفله بالوعة تفرغه فی ثمن یوم ففی کم یمتلی طریقة ان یستعمل ما یملاه الجمیع فی
یوم وهو سبعة عشر حوضا وما تفرغه بالوعة وهی ثمانیة حیاض فانقص من الاول یبقی
تسعة ففی الیوم الواحد یمتلی تسع مرات فیمتلی مرة فی تسع النهار ع فائدة لیس لمتبتی الجزء
حجة اقوی من حکایة وضع الکرة علی السطح المستوی اذ لو انقسم موضع الملاقاة لوصل من
طرفیها الی مرکزها بخط مثلث متساوی الساقین ویخرج من ملاقاة القاعدة عمودا
الی المرکز فالخطوط الثلثة الخارجة من المرکز الی المحیط متساویة لانها کلها تلزم الطولین
الساقین من العمود لانها اوتار لقائمتین وهو وتر لحادتین فائدة کل حیوان متنفس یاتنفس

۲ دردا و داغ و تکلم تعلی بخدمتی و ارفق و غلی الدوی کرامت
عالم از دفتر و تسلیم بیاد شربتی کرد و عقرب است

الهواء

الهواء فهو انما يتنفس من انفه فقط الا الانسان فانه يتنفس من فمه وانفه معا وسبب
ذلك انه يحتاج الى الكلام بتقطيع الحروف فيخرج بعضها الانف فيحتاج الى نفوذ الهواء فيه
وقد فتح بيطار قم الفرس بالة مستدة مخرزة فمات في المكان فائدة الخنس والكنس الذي
اقسم الله بها في كتابه العزيز هي الخمس المتحيرة من خنس اذا رجع وكنس الوحش اذا دخل كناسه
وفيها اشعار بما يعرض للخمسة المتحيرة من الرجوع والاقامة والاستقامة فالخنس اشعار بالرجوع
والكنس اشعار بالرجوع بالاقامة والجواري اشعار بالاستقامة فائدة دعاء مجرب الى
جليل القدر مجرب ذكره في مزار البحار عن قيس المصباح عن ابي عبد الله ع قال اذا كانت لك
حاجة الى الله وضقت بها ذرعا فصل ركعتين فاذا سلمت فكبر الله ثلثا وسبح تسبيح
فاطمة الزهراء عليها السلام وقل مائة مرة يا مولاي يا فاطمة اغيثيني ثم ضع خدك الايمن ثم اسجد
على الارض وقل مثل ذلك ثم عد الى السجود وقل كذلك مائة مرة وعشر مرات واذكر حاجتك
فان الله يقضيها ورواه عن كتاب البلد الامين هكذا تصلي ركعتين فاذا سلمت فكبر الله
ثلثا وسبح تسبيح الزهراء ع واسجد وقل مائة مرة يا مولاي يا فاطمة اغيثيني ثم ضع خدك
الايمن وقل كذلك ثم عد الى السجود وقل كذلك ثم ضع خدك الايسر على الارض وقل كذلك ثم عد
الى السجود وقل كذلك مائة مرة وعشر مرات واذكر حاجتك تقضى مرويا فيها ايضا عن البلد
الامين عن الصادق ع اذا كان لك حاجة الى الله وخفت امرا فاكتب في بياض بعد البسملة
اللهم اني اتوجه اليك باحب الاسماء اليك واعظمها لديك واقربها واتوسل اليك بمن
حقه عليك بمحمد وعلي وفاطمة والحسن والحسين والائمة عليهم السلام وتسميهم باسمائهم
الشريفة اكفني كذا وكذا ثم تطوي الرقعة وتجعلها في بندقة وتطرحها في ماء جار او
بئر فانه يفرج عنك وفيه ايضا وروى عن الصادق ع انه قال من قل عليه رزقه او ضاقت

معيشة او كانت له حاجة مهمة من امر دنياه او اخرته فليكتب في رقعة بيضاء او بطرحها
في الماء الجاري عند طلوع الشمس وتكون الاسماء الشريفة في سطر واحد بسم الله الرحمن الرحيم
الملك الحق المبين من العبد الذليل الى المولى الجليل سلام على محمد وعلي وفاطمة والحسن
والحسين وعلي ومحمد وجعفر وموسى وعلي ومحمد وعلي والحسن والقائم سيدنا ومولينا
صلوات الله عليهم اجمعين رب مسني الضر والخوف فاكشف ضري وامني خوفي بحق محمد
وال محمد واسئلك بكل نبي ووصي وصديق وشهيد ان تصلي على محمد وال محمد واسئلك
بكل نبي وصديق ان تصلي على محمد وال محمد يا ارحم الراحمين اشفعوا لي يا سادتي بالشان
الذي لكم عند الله فان لكم عند الله لشانا من الشان فقد مسني الضر يا سادتي و
الله ارحم الراحمين فافعل بي يا رب كذا وكذا وفيه ايضا ومنها ما يكتب على كاغذ ويلقى
في الماء بسم الله الرحمن الرحيم من العبد الذليل الى المولى الجليل رب اني مسني الضر وانت
ارحم الراحمين بحق محمد وآله صل على محمد وآله صل على محمد وآله واكشف همي وفرج عني
غمي برحمتك يا ارحم الراحمين وفيه ايضا رواه عن كتاب العتيق الغروي دعاء يدعى به في
المهمات والشدائد بعد صلوة الليل مع رقعة يكتب وشرح الحال في ذلك تخليص البيت
وتزيل الشك في الطوبة وتعمل على ان تصلي فريضة العشاء ثم تصلي ركعتي الوتيرة وانت
جالس تقرء في الاولى الحمد وسورة الواقعة وفي الثانية الحمد وقل هو الله احد وتدع الكلام
والحديث ولا تشاغل بشيء من سوى التسبيح والذكر فاذا دخلت فراشك تسبح تسبيح
فاطمة ع ثم تضطجع على جانبك الايمن وانت تذكر الله الى ان يغشاك النوم وكلما
استيقظت ذكرت الله عز وجل بالتقديس والتعظيم وما يخطر لك من الذكر فاذا كان الثلث
الاخير قمت فاسبغت الوضوء وصليت ثمان ركعات الليل بلا توجه شيء فخذا

تقرء

تقرء في الاولى الحمد وسبح اسم ربك الاعلى وفي الثانية الحمد وقل يا ايها الكافرون فاذا فرغت
منها قمت وصليت كعدل الوتر تقرء فيها الحمد وقل هو الله احد وتدعو بدعاء الوتر وتطيل
القنوت بخشوع وتضرع واستكانة فاذا سلمت قمت قياما فرفعت يدك اليمنى
برقعة كتبتها بخطك على ما اشرح لك وكشفت راسك واعتمدت باليد اليسرى على ظهرك
وتقول يا رب حتى ينقطع النفس يا سيدي كل يا مولاي كل هذا مقام العائذ الضائ
الذليل الخاشع البائس الفقير المسكين الحقير المستكين المستجير الذي لا يجد لكشف
ما به غيرك ولا يرجع فيما قد احاط به الى سواك سيدي انا من قد علمت فيما عرفت من ضعفي
عن عبادتك الا بتوفيقك وتقصيري عن شكرك الا بعونك اقربني في ذلك واعترف
بجري واسئل الصفح عني فصل على محمد وآله وابلغهم الساعة الساعة الساعة عني افضل
التحية والسلام واقبلني بهم اللهم على ما كان مني وارحم ضعف ركني واستجب دعائي
برحمتك يا ارحم الراحمين ثم تبكي وتباكي ثم تمسك عن الدعاء وانت بطرف خاشع و
يدك بالرقعة مرفوعة نحو اسما ولتكن في ذلك خاليا وحدك مجيبا لا ترى احدا
استطعت وكن كذلك الى ان يلوح الفجر ان اطقت وان كللت عن ذلك واعييت وقل صبرا
وتغمض جدبك وارفع سبابتك اليمنى وخدك على الارض واستجر بربك واستعن به وقل
سيدي او بقتني الذنوب وحبرتني الخطوب واحدقت بي الكروب وانقطع رجائي في كشف
ذلك الا منك وثقتي لن تنصرف عنك الهي وسيدي فانظر بعين رافتك وجدا بجودك
واحسانك علي واجرني في لهلتي واقبل قصتي واقض حاجتي واستجب دعوتي واكشف
حبرتي وازل الفقر والفاقة عني واعذني من شماتة الاعداء وسوء الشقاء واعطني سؤلي
ومسئلتي بجودك وكرمك يا مولاي انك قريب مجيب وانو ترك شيء مما انت عليه

بنية معلقة صنيب فان الله عز وجل اكرم مدعو واقرب مجيب ونسخة الوقعة هكذا بسم
الله الرحمن الرحيم من العبد الذليل الحقير الفقير المذنب الجاني على نفسه المنقطع برجائه
المستكين المقر بذنوبه الظالم لنفسه المستجير به الى المولى الكريم العظيم العلي الاعلى رب
السموات والارضين مالك الامور وعالم الغيوب من لا ضد له ولا ند له ولا صاحبة
ولا ولد له الاحد الصمد الذي لم يلد ولم يولد ولم يكن له كفوا احد اقول بخضوع و
خشوع رب عملت سوء وظلمت نفسي فصل على محمد واله واعف عني واغفر خطاياي
واصفح زللي وخذ بيدي بجودك ومجدك ثم اقول يا اكرم الاكرمين ويا غاية الطالبين و
يا مجيب دعوة المضطرين ويا منفرجا عن المكروبين يا ارحم الراحمين الهي وسيدي انا عبدك
وابن عبدك ابن امتك فلان بن فلان انشاتني وكنت صغيرا واغنيتني وكنت فقيرا
ورفعتني وكنت حقيرا وجبرتني وكنت كسيرا ومننت علي بما انت اهله واعلم بي
انفذتني وعزتك وجلالك من المحنة تكرما ونعشتني بعد قلة واسبغت علي النعمة
واوجبت علي المنة وبلغتني فوق الامنية لتبلوني فتعرف شكري ومقدار سعيي وطاعتي
واقراري وانا بتي اخذا بالفضل علي وتاكيد المجة فيما لدي فجدت حتى بخلت وتحببت
ما عندك من منتك وتمادى في الجهل والعمى الى ركوب الزلل والخطاء حتى وقعت في غوايتي
الوتري وتبدلت بالتقصير والعمى وركبت محل بما كنت اخفيتني وبرح مني الخفاء و
صرت الى حال اليؤس من الضراء بعد احسانك الكامل ونعمك المترادفة وسترك الجميل و
صيانتك لنا تمة الهي وسيدي ومولاي فقد بالزلل حالي وكشف بالي وظهر اختلالي
وشاعت فاقتي وشهر فقري وانقطعت من المخلوقين اسباني وانت العائد على العاصين
بالنعم والاخذ على المسيئين بالاحسان والمن فضلا من طولك وطولا وجودا ومجدا وكرما

ما ابتدات في امري مني ومن ما ابتدبت من معروفك عندي فقد ظلمت نفسي وفرطت
في امري ونصبت في حقك وانا عائذ منك بك وهارب اليك من نفسي الحرمان وسوء القضا
متوسل بك اليك في قبولي والصفح عني واتمام ما انعمت به علي واصله وكشف
الضر والكشف والضر والقاقة عني والاخلال والبلوى حتى يجري حالي على اجمل حالاتي
اسبغ نعمة كانت علي في وقت من الاوقات بادر ان كانت توبي اخلقت وجهي عندك
وغيرت حالي فاني اسئلك واتوجه اليك واتوسل اليك واتقرب اليك واستشفع
بك الى نفسك واقسم عليك
بامن لا مسئول غيره ولا مدب سواه بجاه سيدنا محمد سولك وبجاه اوليائك وخيرتك
واصفيائك واحبائك من خلقك علي امير المؤمنين وفاطمة والحسن والحسين وعلي
ابن الحسين ومحمد بن علي وجعفر بن محمد وموسى بن جعفر وعلي بن موسى ومحمد بن علي وعلي بن
محمد والحسن بن علي والخلف الصدق الصالح صاحب مانك والقائم بحجتك وامرك و
عينك في عبادك من ولد نبيك صلواتك عليهم اجمعين وسلامك ورحمتك و
بركاتك خالصا واسئلك بحقك عليهم وبالحق الذي جعلته لهم عليك وعلى جميع
خلقك ان تصلي عليهم اجمعين وتبلغهم سلامي الساعة وتكشف بهم حزني وتفرج بهم
همي وتخرجني بهم عن حبرتي الى رحمتك وفرجك وخلاصك وعافيتك وان تغفر ذنوبي
التي اصارتني الى ما انا فيه وان تاخذ بيدي وتعفو عني عفو الفقير اليك برحمتك عني راض
متم به من امري صالحا الى وتكميلا للنعمة عندي وهداية لي لما ابقيتني وتفتح ما انغلق من ابواب
اسبابي فاوفق في الساعة الساعة منك رزقا واسعا واسعا واسعا صبا صبا
حلالا طيبا من غير كد ولا كدر ولا منة من احد من خلقك الا سعة من عطاياك الساغة
وخزائنك المعطية في سمائك وارضك فمن فضلك اسالك فصل على محمد وال محمد وعجل

ذلك علي صحة في يسر منك وعافية ونعمة وسلامة وحميد عاقبة وسهل لي قضاء جميع
كلها وصلاح شؤني كلها عاجلا عاجلا غير آجل وخذ بناصيتي الى العمل بطاعتك وطاعة
محمد وآله صلواتك عليهم فيما تهيء لي وامر علي وعندك ما ابقيتني وتوفني على بصباح يكون
لي فيه كامل الفلاح والصلاح والنجاح وتعجيل السراح يا من بيده خزائن كل مفتاح
فانك على كل شيء قدير وما تشاء من امر يكون ولا حول ولا قوة الا بالله العلي العظيم
والصلوة على رسوله وآله الطاهرين الاخيار الابرار وعلى جبرئيل وميكائيل وجميع الملائكة
المقربين والانبيا المرسلين والائمة الطاهرين صلوات الله عليهم وما شاء الله كان و
هو خير الغافرين وحسبنا الله ونعم الوكيل ثم تاخذ الرقعة فترمي بها في مجرا او في نهر جار
يقضي الله حوائجك ويفرج عنك ان شاء الله عز وجل وفي ايض في نسخة قديمة من مؤلفات
بعض اصحابنا رضي الله عنهم ما هذا لفظه هذا الدعاء رواه محمد بابويه رحمه الله عن
الائمة ع وقال ما دعوت في امر الا رايت سرعة الاجابة وهو اللهم اني اسئلك واتوجه اليك
بنبيك نبي الرحمة صلى الله عليه وآله يا ابا القاسم يا رسول الله يا امام الرحمة يا سيدنا
ومولنا انا نتوجهنا واستشفعنا وتوسلنا بك الى الله وقدمناك بين يدي حاجاتنا
يا وجيها عند الله اشفع لنا عند الله يا ابا الحسن يا علي بن ابي طالب يا حجة الله على
خلقه يا سيدنا ومولنا انا نتوجهنا واستشفعنا وتوسلنا بك الى الله وقدمناك
بين يدي حاجاتنا يا وجيها عند الله اشفع لنا عند الله يا فاطمة الزهراء يا بنت محمد رسول
الله يا قرة عين الرسول يا سيدتنا ومولاتنا انا نتوجهنا واستشفعنا وتوسلنا
بك الى الله وقدمناك بين يدي حاجاتنا يا وجيها عند الله اشفع لنا عند الله يا ابا
محمد يا حسن بن علي ايها المجتبى يا ابن رسول الله يا حجة الله على خلقه يا سيدنا ومولنا انا

نتوجهنا

توجهنا واستشفعنا وتوسلنا بك الى الله وقدمناك بين يدى حاجاتنا باوجيها عند
الله اشفع لنا عند الله يا ابا عبد الله يا حسين بن علي ايها الشهيد يا ابن رسول الله يا حجة
الله على خلقه يا سيدنا ومولنا انا توجهنا واستشفعنا وتوسلنا بك الى الله وقدمناك
بين يدى حاجاتنا باوجيها عند الله اشفع لنا عند الله يا ابا الحسن يا محمد بن علي ايها الباقر
يا ابن رسول الله يا حجة الله على خلقه يا سيدنا ومولنا انا توجهنا واستشفعنا وتوسلنا بك
الى الله وقدمناك بين يدى حاجاتنا باوجيها عند الله اشفع لنا عند الله يا ابا عبد الله
يا جعفر بن محمد ايها الصادق يا ابن رسول الله يا حجة الله على خلقه يا سيدنا ومولنا انا
توجهنا واستشفعنا وتوسلنا بك الى الله وقدمناك بين يدى حاجاتنا باوجيها
عند الله يا ابا الحسن يا موسى بن جعفر ايها الكاظم يا ابن رسول الله يا حجة الله على خلقه
يا سيدنا ومولنا انا توجهنا واستشفعنا وتوسلنا بك الى الله وقدمناك بين
يدى حاجاتنا باوجيها عند الله اشفع لنا عند الله يا ابا الحسن يا علي بن موسى ايها
الرضا يا ابن رسول الله يا حجة الله على خلقه يا سيدنا ومولنا انا توجهنا واستشفعنا
وتوسلنا بك الى الله وقدمناك بين يدى حاجاتنا باوجيها عند الله اشفع لنا عند الله
يا ابا جعفر يا محمد بن علي ايها الجواد يا ابن رسول الله يا حجة الله على خلقه يا سيدنا ومولنا
انا توجهنا واستشفعنا وتوسلنا بك الى الله وقدمناك بين يدى حاجاتنا باوجيها
عند الله اشفع لنا عند الله يا ابا الحسن يا علي بن محمد ايها الهادي النقي يا ابن رسول الله
يا حجة الله على خلقه يا سيدنا ومولنا انا توجهنا واستشفعنا وتوسلنا بك الى الله
وقدمناك بين يدى حاجاتنا باوجيها عند الله اشفع لنا عند الله يا ابا محمد يا حسن بن علي
ايها الزكي يا ابن رسول الله يا حجة الله على خلقه يا سيدنا ومولنا انا توجهنا واستشفعنا

اشفع لنا عند الله

العسكري

وتوسلنا بك الى الله وقدمناك بين يدي حاجاتنا يا وجيها عند الله اشفع لنا عند الله
يا وصي الحسن المخلف الصاحب القائم المنتظر ابن رسول الله يا حجة الله على خلقه يا سيدنا
ومولينا انا توجهنا واستشفعنا وتوسلنا بك الى الله وقدمناك بين يدي حاجاتنا يا
وجيها عند الله اشفع لنا عند الله ثم سل حاجته فانها تقضى ان شاء الله تعم **فائدة**
قال في الكشاف عند تفسير قوله تعز وتا في معنى الضر بالفتح الضر وفي كل شئ وبالضم
الضر في النفس من مرض وهزال **فائدة** يمكن ان يوزن من المثقال الواحد الى اربعين مثقالا
باربعة احجار احدها مثقال والاخر ثلثة والاخر تسعة والاخر سبعة وعشرون **فائدة**
البسملة تسعة عشر حرفا وقد اشكل في القرآن تخلو من واحدة منها وبها تحصل
النجاة من شرور القوى التسعة عشر التي في البدن اعني الحواس العشرة الظاهرة والباطنة
وهي القوى الشهوية والغضبية الطبيعية التي هي منبع الشرور ولهذا جعل الله سبحانه
خزنة النار تسعة عشر بازاء تلك القوى فقال عليها تسعة عشر **فائدة** قال بعض اهل المعرفة
كلمات العوالم اربعة عالم الجبروت وعالم الملكوت وعالم الغيب وعالم الشهادة اما عالم
الجبروت فهو الذي يعبر به عنه من الذات المقدسة وينسب اليها واما عالم الملكوت فهو
الذي يعبر به عن سبحانه وينقسم الى الملكوت الاعلى وهو ما لا يتعلق بالمخلوقات كالجوهرة
والقدرة والملكوت الادنى وهو ما يتعلق بها كالخالقية والرازقية واما عالم الغيب
فهو ما كان من المخلوقات غائبا عن احساسنا كعوالم الملائكة والروحانيات واما عالم
الشهادة فهو ما كان محسوسا لنا **فائدة** قال الشيخ ابو علي في الشفا كل حيوان ليس على اعلى
ذكر اسنانا فان شعر يجد بعد نبوه ولا يجد شعر غيره وقال ايضا في معرفة المني المولد
غير ان المولد يرسب في الماء والذي لا يولد يتحلل فيه وقال ايضا الشحم المحض يلين قرمه الفحل

وفي دعاء اخر تقول بعد ذلك يا سادتي ومولاتي اني توجهت بكم الى ربي وعدتي لهوان فقري وحاجتي الى الله وتوسلت بكم الى الله واستشفعت بكم الى الله فاشفعوا لي عند الله واستنقذوني من ذنوبي عند الله فانكم وسيلتي الى الله وبحبكم ارجو نجاة من الله فكونوا عند الله رجائي يا سادتي يا اولياء الله صلى الله عليكم اجمعين ولعن الله اعداءكم اللهم لك الحمد من الاولين والاخرين يا رب العالمين

من بعض كتب المعتبرة

حتى يمتد تحت اليد كيف شئت وتدهين فرونها يوما او وقت الحمى او ربيت
عن الوجع فان المشى يوجعها فائدة قال العلامة فى شرح القانون الامراض المتواترة
والمتعدية جمعها الشاعر فى قوله متواترات الامراض عد حرفها بناسجد وجبر جح
ج وج هى التى تعد الجسد فالباء من المتواترة البرص والنون النقرس والسين السل
والالف بليمبا وهو الصرع والجيم الجذام والميم المالنخوليا والدال الدق والجيم من المتعدية
الجرب والباء البخر والواء الومد والحاء الحصبة والجيم الجدرى والواو الوباء والجيم الجذام
فائدة قال القزوينى قال محمد بن زكريا اذا وضع سراج فى نحاس وجعل فوق الماء او فى
قناة فيها الضفادع سكنت اصواتها ولا يسمع لها صوت البتة وكذا اذا جعل طست على
وجه الماء مقلوبا فائدة قال القزوينى والذى من شرب شقاليق من حب الاترج بعد
دفرناعما ابراه ذلك من لسع العقرب الحيتد وغيرهما من ذوات السموم فائدة فى الدعا
على الشخص لله دره قيل لما كان لوضاع تؤثر فى الطباع قالت العرب لله دره حتى
تخلق باخلاق قرنه ويمكن ان يكون المراد لله احسانك ونفعك حيث ان اللبن انفع شئ
عند العرب فائدة قال العلامة الشيرازى فى شرح القانون قال هرمس اذا اتخذ المصروع
خاتما من حافر حمار فى يده اليمنى لم يصرع وان علق براذة الحديد على من لم يتغوط فى النوم
لم يتغوط وان علق راس فارة فى خرقة على من يصرع برء فائدة حكى عن النوس وجماعة ان
الرمان اذا اخذ اول ما ينعقد هو بقدر حب الاس وبلع منه سبعة على الريق امن من الرمد
سنة اقول فيه ابهام لاحتمال ارادة نفس الرمان وارادة حبه فائدة ينبغى للمراة ان تتخيل
عند الجماع وخصوصا عند الانزال احسن ما يكون من الصور من النساء والرجال وكذا الرجل
فان لذلك مدخلا عظيما فى صورة الولد عند الاطباء قال العلامة الشيرازى فى شرح

الدودان

القانون حكى الفاضل جمال الدين صاعد محمد الكاشغرى ان بنت الامام نجم الدين
الحفصى الخوارزمى ولدت ولدا له راس انسان وباقى بدنه بدن حية وكان تجئ الى امه
وهو تضع ثم تجلى الام وهو يرمى نفسه فى بركة ماء هناك ويغوص ويخرج من الماء كالحية ثم
يعود الى امه ثم يرمى نفسه فى الماء وعلى هذا بقى الى مدة شهر ثم ان الائمة افتوا بانه واجب
القتل ولما سئل عن المراة ما كان سبب هذا قال لا ادرى الا انى خفت حية وعند
الانزال تخيلت لى صورتها **فائدة** اذا اردت معرفة ان القمر فى اى برج فاضعف ما
مضى معك من الشهر وزد عليه خمسة فما اجتمع فالق لكل برج خمسة وابدء بالعدد
من برج الشمس فاذا انتهى الى برج فالقمر فى ذلك البرج مثاله ان يكون الشمس فى برج الدلو
وقد مضى من الشهر احد عشر يوما ضعفناها وزدنا عليه خمسة صار سبعة وعشرين اسقط
الخمسة والعشرين لخمسة بروج الدلو والحوت والحمل والثور والجوزا فما بقى من اليومين
يصير فى ستة يكون اثنى عشر فالقمر فى اثنى عشر درجة من برج السرطان وقال العلامة
الطوسى هرروز زماه سيزده تعيين كن پس سيزده را شش اضافه بر تخمين كن هر
برجى را ان موضع خود سهرسيده ميدان درجات صرا تخمين كن قال ابو هلال فى كتاب
الاوايل اول من قال جعلت فداك على عم لما دعا عمرو بن عبد ود الى الروم يوم الخندق ولم
يجبه احد قال على عم جعلت فداك يا رسول الله اتاذن لى قال انه عمرو بن عبد ود قال انا على
ابن ابيطالب فخرج اليه فقتله فاخذ الناس منه وهو اول من اخذ مال الناس بالظلم وسمى خالد
الضحاك واول من حضى غلمانه همای بنت بهمن بن اسفندیار واول من سمى عبد الملك فى الاسلام
عبد الملك بن مروان واول من عزل حوا غزلت صوف ضان فنسجه ادم جبة لنفسه ودرعا وخمارا
لحوا واول من وضع البقول فى الخوان كيخسرو بن سياوش واول من عمل قصعة لشرب الماء

واللبن

والبن ونحوهما قينان بن انوش بن شيث واول من عمل الطنبور قوم لوط واول من عمل
المقراض وقطع الاثواب مرموشلخ بن ادريس واول من امر بنسج الفرش هوشنك وفي عهد
افريدون عمل الحصير والبوريا واول من امر بصنعة السيف جمشيد واول من عمل الرمح كشتاسب
الملك واول من امر بنسج الاثواب من القطن والظهر لكتان والابريشم جمشيد وكان قبله من
الصوف واول من لبس الفرو كاسمو والسنجاب هوشنك واول من وضع الفلنسوة وثيب
النعل انوشيروان بن ادريس واول من امر بنسج زربفت بهمن بن اسفنديار واول من امر بصنع
الاثواب جمشيد واعلم ان كل ما يعمل من اللبن من الجبن واللاقط والسمن والماست وغير ذلك
من بدايع اهل يونان وماست لفظ يوناني **نكتة** قال المطرزي في الاقناع الدلالة
بكسر الدال تستعمل في المحسوسات وبفتحها تستعمل في المعاني يقال دل على الطريق دلالة
بالكسر ودل على المسئلة والحكم دلالة بالفتح **فائدة** بعضي از مدعيان معقولات
فرق مي كذارند ميان انسان وساير حيوانات باينكه انسان را نفس ناطقه هست وادراك
كليات مي كند بخلاف باقي حيوانات وبعضي از ايشان دليل انسان را بر نفي نفس ناطقه ودرك
كليات از ساير حيوانات چيست وحال اينكه انسان را احاطه بعوالم انها نيست ودر كتاب
نوادر ابن شيخ مقبول نقل كرده كه او ميكويد حيوانات را نفوس ناطقه مجرده هست
همچنانكه مذهب قدماست وشيخ ابو علي در كتاب سؤله بنيسابور تصريح كرده بصعوبت
فرق ميان انسان وحيوانات ديكر را بحكم وبعضي در شرح نصوص كويد ما قال المتأخرون
من ان المراد بالنطق هو ادراك الكليات لا التكلم مع كونه مخالفا لوضع اللغة ولا يفيدهم
لانه موقوف على ان النفس لها ناطقة مجردة للانسان فقط ولا دليل لهم على ذلك ولا سبيل
لهم بان الحيوانات ليس لها ادراك الكليات والجهل بالشئ لا يدل على وجوده راجعا النظر فيها

بصدد عنه من العجائب بوجب ان يكون لها ادراك الكليات وان سخن قيصر سلوم في
شوكه مراد متقدمين از نطق معنى لغويست شيخ ابو على در اول دانشنامه علائى باب
تصريح كرده فائدة فى الكشكول اذا ضربت مخارج الكسوالتى فيها العين بعضها
فى بعض حصل مخرج الكسو التسعة وهو الفان وخمسمائة وعشرون وبقى ان سئل امير
المؤمنين ع عن مخرج الكسو التسعة فقال اضرب ايام سنتك فى ايام اسبوعك فائدة
النصارى مجمعون على ان الله تعم واحد بالذات واثنان بالذات واثنان بالاقانيم الصفاتية مع الذات
ويعبرون عن الاقانيم بالاب والابن وروح القدس فيريدون بالذات مع الوجود الاب
وبالذات مع العلم الابن ويطلقون عليه اسم الكلمة ايضا وبالذات مع الحيوة روح
القدس والانجيل الذى بايديهم اليوم انما هى سيرة المسيح جمعه اربعة من اصحابه
وهم متى ولوقا ويوحنا وقيل يحناة ومارقوس ولفظ الانجيل معناه البشارة
فائدة اعلم ان التورية خمسة اسفار السفر الاول يذكر فيه بدو الخلق والتاريخ من
ادم الى يوسف ع الثانى يحكى استخدام المصريين لبنى اسرائيل وظهور موسى وهلاك
فرعون واقامة هرون ونزول الكلمات العشر وسماع القوم كلام الله الثالث يذكر
فيه تعليم القربين الى ان يذكر فيه عدد القوم وتقسيم الارض عليهم واحوال الرسل التى
بعثها موسى الى الشام واخبار المن والسلوى والغمام الخامس يذكر فيه بعض الاحكام و
وفاة هرون وموسى ويوشع ثم انهم ينقلون عن الانبياء تسعة عشر كتابا ويضيفونها الى
خمسة اسفار التورية ومجموع كتبهم الى اربع مراتب المرتبة الاولى التورية وقد ذكر المرتبة
الثانية اربعة اسفار يسمونها الاول اولها يوشع يذكر فيه ارتفاع المن والسلوى ومحاربة
يوشع وفتحها البلاد وقسمتها بالقرعة وثانيها يدعى فيه سفر الحكام وفيه اخبار قضاة

بنى اسرائيل وثالثها الاشمويل فيه نبوته وملك طالوت وقتل جالوت ورابعها سفر
الملوك وفيه اخبار ملك داود وسليمان وغيرهما والملاحم ومحن بختنصر وخراب بيت
المقدس المرتبة الثالثة اربعة اسفار يسمى بالاخرة واولها لشعيا فيه توبيخ لبنى اسرائيل
وانذار بما وقع وبشارة للصابرين وثانيها لارميا وفيه خراب البيت والهبوط الى مصر
وثالثها لحزقيل يذكر فيه حكم طبيعة وملكيته موزة واخباها جج وماجوج ورابعها
اثنى عشر سفرا فيها انذارات بن لاول وجراد وغيرها واشارة الى المنظر والمحشر ونبوة يونس
وابتلاع الحوت له وتوبة نينوى وكرباء والبشارة بوروذ والخضر المرتبة الرابعة تدعى الكتب
وهى احد عشر سفرا الاول تاريخ نسب الاسباط وغيرهم ومزامير داود ومائة وخمسون مزمورا
كلها طلبات وادعية الثانى فصة ايوب وفيه مباحث كلامية الرابع ثلاثة احكمه عن سليمان
الخامس اخبار الحكام الناس نشايد غريبة فى مخاطبة النفس والعقل السابع تسمى جامع
الحكمة لسليمان فيه البحث على طلب اللذات العقلية الباقية وتحقير اللذات الجسمية
الفانية وتعظيم الله سبحانه وتخويف من اثام من بدعى السواع الادمية وفيه خمس
علامات على حروف المعجم يدل على البيت التاسع فيه ملاك دشر والعاشر دانيال
فيه تفسير منامات وحال البعث والنشور والحادى عشر لعزيز فيه صفة عود القوم من
ارض البيت وبنائه فائدة فى كتاب ادب الكاتب يقال ولد كل سبع جرو وولد كل ذئب
ديش وفرخ وولد كل وحشية طفل وولد الفرس مهر وولد الحمار حش وعنو وولد
البقرة عجل والانثى عجلة وولد الضان ذكرا وانثى سخلة وبهم الى اربعة اشهر فهو هرف
والانثى حرفة وولد المعز سخلة وبهلة الى اربعة اشهر فهو حفر والانثى حفرة ثم جدى والانثى
عناق وولد الاسد شبل وولد الضبع فرعل وولد الدب سهم وولد الفرا خشف وطلا

ولولد الخنزير خصوص ولولد الدببة والكلبة والهرة الجرد وص ولولد الثعلب هجرس قال
الواسطي في الحرابي والجرابيان قبور الخلفاء من بني العباس بسامرة عليها من رونق الخفاء ما
والظهور ما لا يحصى ولا يرى على راس قبر العسكريين ولا على قباب المشاهد ق ظ
فضلا عن قبورهم الشريفة حكايت يكي از ثقات نقل ميكرد از والد خود كه او نيز از ثقات
بود كه در وقتي كه من در سن شانزده يا هفده سال بودم عيد نوروزي بود در
با تفاق پدر خود و جمعي از دوستان او هم صحبتا ببادند بدعيد بخانهاي اشنايان مي
رفتيم اتفاقا در روز سه شنبه بود بعزم مدبدان اشنائي رفتيم در قبرستان نعمان خواجه
او بود ملك كرده شخصي را فرستاديم تفحص كند كه او در خانه است يا نه بر سر قبري نشسته
يكي از رفقا بعنوان مطايبه گفت اي صاحب قبر اخر ايام عيد است بديدن ما هرگز نيامدي
تعاتبي كرد و شيريني مهوه او در پيش او چيدن بي تعاتبي ناگاه از قبر اوازي برامد كه
ببخشيد ندانستم شما اينجا خواهيد امد سه شنبه اينده وعده است همين جا نا من
نيز تعارف بجا اوردم ما از شنيدن اواز متوحش شديم كه تا سه شنبه اينده هم خواهيم مرد
و مشغول توبه و وصيت شديم نا روز سه شنبه اينده باهم مجتمع شده گفتيم بيائيد
تا بر سر قبر او رويم ببينيم چه ميگويد و چه ميكند مجتمعا بر سر قبر او رفتيم يكي از ما گفت كه اي صاحب
قبر بوعده وفا كن ناگاه ديديم قبر شكافته شد و دودي پيدا شد و اوازي امد كه بسم الله
قدم رنجه فرمائيد و پله چند ظاهر شد ما در نهايت حيراني پائين رفتيم دهليزي طولا
سفيد كرده در پيش ما پايان شد شخصي در انجا ايستاده پيش افتاد و دلالت ميكرد
چون دهليز تمام شد باغي در نهايت طراوت و صفا ظاهر شد در انجا نهرهاي اب جاري
و درختهاي مشتمل بر انواع ميوه ها جمع فصول و بران درختان انواع مرغان خوش الحان

ونتفح امور خود

واز درختان

وان جنابا بنکه مقابل دهلیز بود در فیلم در میان باغ بعمارتی مسدس ساخته و پرداخته
در نهایت زینت و اطراف آن بباغ کشوده پس داخل عمارت شدیم شخصی در نهایت
جمال و صفا نشسته و همچو ماه لقایان کمر خدمت بر میان بسته چون ما را دید بپا
از جا برخواست و عذر خواهی نمود و ترغیب کرد و انواع میوها که مثل آن ندیده بودیم آورد
و ما متحیر که در اینجا خواهیم ماند یا باز کشتی خواهیم داشت بعد از ساعتی برخواستیم تا
ببینیم چه روی خواهد داد آن شخص ما را مشایعت کرد تا دم دهلیز پس پدر من از او
سؤال کرد که تو کیستی و اینجا کجا است گفت من غلام آن مرد قصاب هستم که در بازار چرکه نزدیک
این قبر ستان است دکان قصابی داشتم و عملی بآن نداشتم و هرگز کم نفروختم و اول وقت
نماز که داخل می شد صدای مؤذن بلند می شد اگر کوشت نمی توانستم فروخت می گذاشتم
و بمسجد کوچکی که در آن نزدیکی هست بنماز جماعت حاضر می شدم و بعد از مردن این
موضع را بمن دادند و در هفته گذشته که شما را بنسخ راکفنید ما مؤذن براه دادن
بودم و دیدن این هفته را کردم بعد هر بار از ما آن مدت عمر خود سؤال کردیم و او جواب
میگفت از انجمله شخص مکتب داری را گفت تو زیاده از نود سال عمر خواهی کرد و او هفتاد
و نه ساله است مرا گفت تو فلان قدر و حال ده پانزده سال دیگر باقی است فائده

طریقهٔ استخراج عزیمت مثلث مثلا این مثلث عدد خانهٔ اول

۷۲	۷۳	۷۸
۷۷	۷۱	۷۵
۷۴	۷۹	۷۰

که ۷۲ بحروف بود یعنی ع ب شد بیل بر آن افزودیم عبائیل شد
پس عدد خانهٔ سیم که ۸ ء است چنین کردیم سمائیل شد
پس خانهٔ هفتم عدائیل شد پس نام عائیل شد اینچنین ملاک از چهار او بهر را شته می شود
پس عدد صفحه را میکیریم و عدد یکی و سطی ضلع اینست ۷ ء و یکی اینست ۷۵

جمع کردیم ۱۴۲ شد مجرف بردیم وایل افزودیم قمبائیل شد پس باعدد وفق صفحه چنین
کردیم که ۲۱۳ باشد وبجائیل شد پس عدد جمیع خانها وفق واعداد سه ضرب کردیم ۳۲۹
وبجرف بردیم خلطائیل شد آن ملک اعظم است ورئیس ملائکه است پس استخراج
اعوان نمودیم از چهار خانهٔ وسطی ابتدا وسطی سطر اعلا ۷۳ وهوش اضافه کردیم عجهوش
شد پس وسطی ضلع ایمن سزهوش پس وسطی ضلع ایسر عهوش شد پس وسطی اسفل
سطهوش شد پس عزیمت کردیم باینطریق بسم الله الرحمن الرحیم علیکم یا ارواح الظاهره
المسخرة المطیعة بهذا اللوح الشریف یا عبائیل ویا سحائیل ویا عدائیل ویا عائیل
ویا قمبائیل ویا بجائیل بحق ربکم والحاکم علیکم خلطائیل ان تجیبونی واعینونی
فی امری وامر هؤلاء الاعوان عجهوش سزهوش عهوش سطهوش بقضا حاجتی بحق الاسم
الاعظم الرحیم وبحق خالقکم وموجدکم وبارئکم بارک الله فیکم وعلیکم اجمعین العجل
العجل سه مرتبه الساعة سه مرتبه الوحا سه مرتبه خواندن عزیمت بعد واسم اعظم که
مرکز مثلث است ودر اینجا ۱۷۱ است وعدد وفق لوح پنجاه واست یا بعد یا اسماء الله
که ۱۹۹ است یا بعد واسم خود یا بعد اسم شخص معین ودر عزیمت که اسم اعظم خواهد
بود فواید بعض الاعمال الا تنبیه بدانکه شد وصل بخاکستر بیخته وبیاض البیض
ونمک سوده باید بشود وبدانکه طریقهٔ دختن بردی پارچه کرباس انست که
کرباس را در پیاله یا کاسه کذارند وبدانکه فائدهٔ آتش کداختنه انکه عروس آتش بکیرد
وبدانکه مراد از افتادن قرص انستکه دیکر چیزی در کرباس نماند ومراد از ملقمه
بقیهٔ فراست در کرباس در دو ملقمه در بوته باید باشد فائدهٔ بکیرد قدق
ث ذ ث ذ ث ذ ث ذ اعلی ودر کفچهٔ آهن بریزد وبردی آتش کداخته بکذارد

ثم زهر

ابرن را بردوی ثم آب بیار قبق خالی از کرد و غبار باشد بریزد و حالتیکه در زیر
ان ثم آکاسر باشد که در انکاسر سرکه تند باشد تا انچه صاف باشد و در انکاسر
بچکد انچه در کاسر چکیده از برادر دوبرنج سابق ثفت آ و خاصل را بردوی ذ ثم زهر
مذکور بریزد و انچه در کاسر جمع شود بردارد و تکرار عمل نماید تا هفت مرتبه پس
هر وقت هر صنفی را برداشته فرش و لحاف و ذق نماید و در ظرف سفالی بردوی
اتش بگذارد تا هر وقت هر بسوزد بعد از ان ذق را بردارد و سنگی بران بزند
انچه ورق ورق نشود از ایمان طریق مکلس نماید تا تمامی مکلس شود بعد از
تکلیس جمیع جمیع در سبوخته کرده و در سرکه حمر ثفت آ نماید حاصل را در کعب
پیاله باکاسر بریزد فرص شود انفرص را نگه دارد و هر گاه انفرص ده مثقال باشد
پنجاه مثقال یا چهل مثقال ثفت آ در قهوه جوش سنگی که تران حبابی باشد
بریزد و انفرص را بردوی ان بیندازد و دران داشته وصل محکم نماید و در دوی
اتش بگذارد تا چهار ساعت متوجه ران باشد هر گاه ان سرقهوه جوش بخار بیرون
امد بسرعت تمام بردارد بعد از چهار ساعت از برداشته بگذارد تا سرد شود
بعد در از اکشود از برد بیجه که کرباس بریزد و هر دکلوی را نمحکم بگیرد و بشدت
عصر نماید انچه بماند نگه دارد و انچه بیرون رود بان بدستور سابق عمل نماید ان
فعل بهفتد بعد از ان ملقمرا ثفت آ نماید که هر چهار یا پنج مثقال ان باشش
مثقال قمر خالص کرده و اما نفع را بعمل مرتب نشود فائده هر ده مثقال قمر
مکلس سی مثقال یا چهل مثقال ملقمرا ان حاصل کرده پس هر سی مثقال ملقمر
شش مثقال قمر از ان عاید کرده فائده هر گاه ان قمر مکلس را در بوته اندازند و در

حین ذوبان میل کرمنج را در جوف آن نموده حرکت دهند بعضی ازان احیا شود فائدة
جلبله هرگاه ذاعزاقرحا غرغرا آت ذرخ را که بحد کمال رسیده باشد بگیرند
و این ملغمه را در کاسه مطین بان لنج دهند از صبح تا ظهر بعضی ازان ثابت شود
و فائده بخشد فائدة هرگاه همان مرهون سپید خوب تحصیل کنند و تنبکو پس مینا
تصفیه نماید بانظریق معهود و نکه دارد و ۳۲۳ را بگیرد و در دیگ سنگی
یا مس بریزد و آتش در زیر آن بیفروزند تا آن آب شود و بچوبی آنرا بهم زنند تا از غلیان
باز ایستد بعد آنرا برداشته و در قرع بریزد و انبیق را سوار کند و شد و وصل را
محکم کند و در زیر قرع آتش ملایم برافروزد و اجذاز و مقطر شود بار موزه کود
در شیشه مطین بریزد در حالتیکه مقطر و مصفی مساوی باشد بروی آتش
بگذارند تا آب شوند و ممزوج کردند پس مزاج را صفحه نمایند و آنرا بتابه در آن
مرکب منغر کنند در حالتیکه مرکب اندپیاله کرده بروی آتش گذارده باشد بعد
از انغمار در آتش منغر کنند و بیرون آورده مکلس شده باشد بعد از ان مثل اشه
کنند و در قرع مطین بریزد و مساوی چها و زن آن فراد را بروی آن ریزد و آنرا بگاز
و نرم سائیده محکم کنند و آتش ملایم بدهند تا فراد منجمد کرده بعد بیرون آورده زنان
دهند فائدة طریق تکلیس حزهره بگیرند سحق کنند مطین زاید را ۲ ام و بگو
آنرا کوبیده هموار که در باد خود نشود و نکه دارد و بیار ۸ م ثقوقوخ و آنرا قطعه
قطعه کن که هر قطعه آن بحسب عرض در و انکشت کمتر باشد آن قطعات را بوضعی بچین
که شکل جباری پیدا شود که در آن کشوده باشد اسنخی کوبیده داده حصه کن با
تا حصه آنرا بر بن بتوی آن شکل مذکور و بکعد پول سیاه که بوزن چها مثقال است

باسر مثقال

ع آنرا بیرشت کرده بازده نفع کنند
بگیرند و تفتیلا با زیر اندازه منفعه مزون
صاحب الفن اشوق منه

باسه مثقال بروی انسخب بگذار و انحقه دیگر را بر دوان بریز و سرهای انقطا
ذ ذ ذ ق ح بهم بگیر و بهم منضم و ملحق کن که هر چه بگیری بودن ذیبک تر باشد بعد ازان
یک چهار یک کهنه را بپیچ و در جائی بگذار که باد و انجا ضرر نکند و سر انبه
اتش بر اطراف ان بگذار و برو و بعد از انقضا یک شب چون داخل شام شده باشد
بیا هر بیا هر گاه کهنه خاکستر شده باشد بردار و بملامیت خاکستر را دور کن و ان
حرمهره مکلس را بردار و هر گاه مجموع مکلس شده باشد فهو المراد و الا بصبر تا هر چه
خواهی تکلیس کن و بدانکه در بسیاری ذ و قان حرمهره مکلس با ذ ذ ذ ق ح مشتبه
می شوند بجهة مخلوط شدن هر گاه بملامیت هر چه تمام تر خاکستر را حرکت دهی ان
مکلسین بهم مخلوط می شوند نهایت دقت کن انچه بوزن اقرب باشد مکلس حرمهره
است و انچه بسفیدی اقرب باشد مکلس ذ ذ ذ ق و بدانکه باید سنجکسل ان
چندان کهنه بنا شده هر گاه چنین باشد تکلیس نمیکند و باید باب نهفته باشد
و ثمرهٔ این عمل در بعضی اوقات خوشهای چشم ظاهر می شود و هم چنین در ضعف قوی
و عدم اقتدار بر وقاع و در علم صنعت نیز ثمر ثمرهٔ تامه است فائده در ساختن
عطر کل بگیر سر چهار یک کل و انرا پاک کن در دیک سفید بریز و یک من نیم
اب با گلاب بروی ان بریز و در انرا بدر دیک سفال محکم کن بنوعیکه بخار بیرون
نیاید و پنجره دوان استوار کن شد و وصل را محکم نماید و هر چه پنجره بلند تر باشد
بهتر است و هشتاد مثقال روغن بادام بار و غن دیگر که بقدر یکمثقال کافور حل
دران حل کرده باشند و افتاب دان روغن را بپاکیزگی گرفته باشند و در پاتیل
گذارده و در انرا محکم کند و انرا در اب سرد بگذارد و هر وقت که اب گرم شود ابرا

عوض کند و آتش در دیزی بیفروزد و بنشیند تا بجوش آید بعد از آن آتش را
ملایم کند مثل چراغ تا اینکه آب دیزی تمام شود بعد از آن پارچ را برداشته در
ظرفی بریزد و آن روغن را از آب جدا کند بنوعیکه در آب چیزی از روغن باقی نماند
و باز روغن را در پارچ بریزد و آب با کالب عنبران کالب در روکار ضه یعنی کل تازه
بریزد و بنهج سابق کما و کیفا عمل سابق را بریزد و آب لاحق را آنکه دارد و هکذا یکرر
العمل حتی یبلغ الی حد الکمال و یتصل الی مقصوده غایة الاتصال و لا حاجة الی بیان
باقی الامور لظهوره غایة الظهور **فائدة** طریقه منقوله از مرحوم مبرور دبدة العارفین
آقا محمد بیدابادی در تصفیه قلب و سلوک سالک مدتی قبل از شروع در اربعین
در ایام بیکاری مداومت نماید بر ذکر الله خاطری و ناظری و نوافل را با خشوع بجا
آورد و تا میل کامل بهم رسد بعد از آن شروع در اربعین نماید و از چیزهائی احتراز نماید
و نوافل و اطرا با خشوع تمام بجا آورد و در بین نافله شب شفع سیصد و شش
مرتبه یا حی یا قیوم را متصلا تکرار نماید تا نفس قطع نشده چون نفس قطع شود نفس
کشیده بگوید برحمتک استغیث اللهم احیی قلبی و چون نفس را تازه کرد باز شروع کند
بتکرار بنهج سابق تا تمام شود بعد از آن با تمام باقی نوافل پردازد و در اربعین در ادب
فجر تمام کند بعد از اتمام شروع بهیئت نور نماید و با مداد و مدهر نور کار انوار پنجگانه
متوسل شود سر اینکی از اصحاب کسا و آل عبا در نور اول بنور اول و در ثانی بثانی
و هکذا این عمل باعث حیات قلب عبارتست از علم بمطالب کلیه می شود و مکرر تجربه
رسیده است **فائدة** یا علی یا ایلیا یا بالحسن یا بانواب حل مشکل سر در بین شفعا
یوم الحساب مداومت بر اینکلمات بعد از صلوة دناء اللیل قلیلا یا صد مرتبه

منشا حصول روپای صادقه و وصول سیم بفاتح شادفراست و مشخص تا که وجود
شرایط در هم جاضرو راست فائدة در سحرها و بنجف ابستا متوسل بروح مقدس
امیرالمؤمنین ع شده هفت نوبت با بیشتر این بخواند ای باد صبح مشکبو سوی بخف
اورتو و باشاه دین چند بکو باحیدر صفدر بکو بانفس پیغمبر بکو باسید
سرور بکو فلان سلامت میکند جان داغلامت میکند مستی نجابت میکند
فلان سلامت میکند فائدة اگر همان ملقمه متقدمه را در پیاله کرده و پیاله دیگر
در بالای ان شد و صل نموده بر اتش بسیار نرمی یا خاکستر گرمی گذارند فراوان پیاله
بالا متصاعد می شود و دست می اید ملقمه چهار مثقال یکمثقال قمر می شود باید غبار
وکرد بملقمه نشینند در وقت دخان فائدة ماء الراس صابون تیزاب صابون
بکبار قلیاب فاهك را مزوج نموده و قدری معین اب بر روی ان کرده انچه بعد
از یکشبانه روز بر روی می نشیند تیزابست و همان ابو اقدری که کسر کرده است
بران افزوده ثانیا در قلیاب فاهك دیگر چنان کنند و هم چنین تا پانزده بار در
ظرف چینی محکم فائدة تنکس میناد مرهون سرکه در ظرفی کرده گرمابی بر دهان
انداخته مرهون را دران گرمابی کرده مثل مجموعه بر ان گذارده و اتش گداخته دران
مجموعه کرده نام مرهون مذاب شود فائدة اگر در ابتر اشند و شش دو ند در میان بول
خر بهند همچو یاقوت شود و اگر یاقوت سفید را بول شتر بجوشانند سرخ شود
فائدة در اتمام عمل متقدمه در کرفتن عطر کل بعد از انکه تکرار عمل کرد و بمرتبه عالی
بالاتر رسد سعی بلیغ لازم است بوجه اکردن اب از دوغن بقدر امکان بعد از
جدا شدن معمول را داخل شیشه کرده جوف ان خالی باشد و انرا در کاسه گذارده در

افتاب بهاری بگذارند و در انرا محکم کنند از موم یا لاک که هوا در ان تصرف
نکند که مخمر بفساد می شود و بعد از تربیت افتاب بدقت تمام ملاحظه کنید
هر گاه اب در ان باقی مانده باشد بیرون دوی اشتی بگذارد که محبوب بر ماده باشد و
منتهای درجه ملایمت مثل حرارت افتاب تا بستانی در بلاد عجم تا انکه بتدریج
از رطوبت برطرف شود و بدانکه باید انچه صاف شد بگیرد و انچه در ته باشد
بتنکیس جدا کند بعد از ان مشغول تربیت شود بنحو یکه گذشت فائده
شیخ جلیل شیخ محمد جعفر حنفی قدس سره از کسی که از مشایخ اجازه دارد بحقیر حکایت
در سفر یکه بجهة زیارت عسکرین و سرداب مقدس بسر من رای مشرف می شدیم
با جناب ایشان هم سفر بودیم روزی حکایت کرد که مرا در سرداب من رای اشنائی
بود از اهل انجا که هر گاه بزیارت امدی بخانه او رفتی و قتی امدم انشخص را بخود
نحیف و زار و مریض دیدم که مشرف بموت بود از سبب ناخوشی استفسار کردم
گفت چند یک قبل از این قافله از تبریز بجهة زیارت بانجا مشرف شدند و من
چنانچه عادت خدام این قباب و اهل سر من رای هست بملاحظه قافله رفتم که
مشتری بجهة خود کرفته و استادی از ان اورده زیارت کرده از او منتفع شوم در میان
قافله جوانی را دیدم در زی ارباب صلاح و پنکان در نهایت صفا و طراوت
با جامهای پنکو بر خواست علی بر او ورد و جامهای تازه پوشید در نهایت خشوع و
خضوع روانه روضه متبرکه شد با خود گفتم از این میتوان بسیار منتفع شد پس
در بالای او راکرفته رفتم دیدم داخل صحن مقدس عسکریین شد و ورد و دعای
ایستاده کتابی در دست دارد مشغول خواندن دعا ای ان شد و در غایت انچه

در کنار در جلد کنار در غسل بجای

از خضوع که متصوّف می شود و اشک از دو چشم او بر من جاری است بنزد او آمد و
گوشهٔ ردای او را گرفته گفتم میخواهم بجهة تو دعا درت نامه بخوانم او دست بکمر زده و
بگذاشتن اشرفی بکف من گذارده اشاره کرد که برو و تو را با من چه کار باشد من که چند
روز است ترا می پایم بده یک این شاگرد بودم انواع گرفته قدری راه رفتم و طمع مرا بر آن
داشت که باز آن را خدمت برگشتم دیدم در غایت خضوع و گریه مشغول دعای او دن
دخولست باز مزاحم او شده گفتم باید تو از من تعلیم یاد گرفته باشی اینقدر نیم اشرفی بمن داده و اشاره
کرد که بمن رجوع نداشته باش و برو من رفتم و با خود گفتم بنگو شکاری بدست آمده
باز مراجعت کردم در عین خضوع او را گفتم کتاب را بگذار و البته من باید بجهة تو دعا و
نامه بخوانم و ردای او را کشیدم اینقدر نیز بگعدد بال بمن داده و مشغول دعا شد
من رفته باز طمع مرا بر معاودت داشته مراجعت کردم و همان مطلب را تکرار نمودم
اینقدر کتاب را در بغل گذارده و خضوع قلبی تمام شده بیرون آمدم من از کرهٔ خود
پشیمان شدم و بنزد او آمدم گفتم برگرد و دعا درت کنم هر نوع که خواهی و مرا با تو کاری
نیست گریه کنان گفت مرا حال دعا در من نماند و دفت من بسبب خود را ملامت کرده
مراجعت نمودم از دروازه داخل فضا شدم سر نفر بر لب بام خانهٔ من محادی دروازه
دو بمن ایستاده اند انکه در میانه بود جوان تر بود و کمانی در دست داشت تیر در کمان
نهاده و بمن گفت چرا از بر ما را ان ما باز داشتی و کمان را زه کشید ناگاه تیر من سوخت
و انسه نفر غایب شدند و سوزش سینهٔ من زیاد شد دیانت کرده بعد از دو
روز مجروح شد و بند دیج جراحت ان بهبود شده اکنون تمام سینه مرا فرو گرفته و سینه
خود را کشود دید مجموع سینهٔ او پوسیده بود و دو سه روز نگذشت که از شخص

بمرد حکایت حاجی لحرمین الشریفین حاجی جواد صباغ که از معتبرین تجار و ثقه و
معتمد بود و در سرمن رای سرکار بغیر روضهٔ متبرکهٔ عسکریین بود و سرداب مقدس
بود از جانب جعفرقلی خان خوئی در سنهٔ ۱۲۱۰ یکهزار و دویست و ده که حقیر بعزم زیارت
بیت الله الحرام با تخدم مشرف شده بودم در آنجا بود حکایت کرد که
سید علی نامی بود که سابق بر این از جانب وزیر بغداد حاکم سرمن رای بود حقیر او را
در سنهٔ ۱۲۰۵ یکهزار و دویست و پنج که مشرف شده بودم دیده بودم کفت او از زوار عجم
وهجی که هر سری یکربال بود میکرفت و ایشان را رخصت زیارت و دخول در روضهٔ
میداد و بجهة اشتیاق و تجرد ایشان و ندادکان ممری بر پای ساق هر که وجه داده بود میزد که
بجهة دفعات دیکر که داخل روضه می شوند باشند و روزی بر در صحن مقدس
نشسته بود و سر نفر ملازم او هم ایستاده و چوبی بلند در پیش خود نهاده و قافله
زواری از عجم وارد شده بود پای هر یک را مهر میکرد و وجه را میکرفت و رخصت
دخول میداد و جوانی از اتباع عجم آمد و زنی با او همراه بود و از جملهٔ اهل شرف و ناموس
وحیا و جمال بود و دو ریال داد سید علی ساق پای آنجوان را مهر کرد و کفت از زن
نیز باید تا ساق پای او را مهر کنم آنجوان کفت هر دفعه این زن می آید یکربال می دهد
و این فضیحت ضرور نیست سید علی کفت ای والله بید این عصبیت و غیرت
میکنی که ساق پای زن تو را ببینم کفت اکر در میان این جمعیت مردم غیرت کنم غلطی نکرده
خواهم بود سید علی کفت ممکن نیست تا ساق پای او را مهر نکنم زن دخول بلدهم
آنجوان دستش را کرفته کفت اکو دیار ست همین قدر هم کافی است و خواست تا جبرا
کند سید علی شقی کفت ای والله کفتهٔ من بر تو شاق و کران آمد هم چنانکه زن او

وقت بکذرد سر چوبی بر شکم او زدکه افتاده و جامهٔ او پس رفته بدان او مکشوف
و نمایان شد امرد دست ان زن را کرفته راست کرد و دو بر وضهٔ مقدس سر کرد و عرض
کرد معرض کرد که اکو شما به پسندید بدر من بزکوار است و بمنزل خود معاودت نمود
حاجی جواب کفت من در خانه بودم بعد از سه چهار ساعت کذشته بتعجیل از می بزند
من امده که مادر سید علی تو را میخواهد تا من دوانده می شدم دو سه نفر دیکر امدند من
بتعجیل رفتم مرا بماند درون خانه دیدم سید علی مانند مار زخم خورده بر زمین می بودند
غلطد و امان امان زند دل میکند و عیال او در دور او جمع شده چون مرا دیدند مادر
و زن و دختران و خواهرانش بر پای من افتاده عجز و زاری کردند که برو و بیخوان دا ضی
کن و سید علی فریاد میکند که بار الها غلط کردم و بد کردم من امده تا مرا بیخوانم
جستم از ان خواهش خوشنودی و دعا بجهة سید علی کردم کفت من از و کذشتم امّا کو
ان دل شکستهٔ من و انحالت او قت مراجعت کرده وقت مغرب بود امدم بر وضهٔ
عسکریین ع بجهة عباد مغرب و عشا دیدم مادر و زن و دختران و خواهران سید علی
سرهای خود را برهنه کرده و کیسوهای خود را بر ضریح مقدس بسته و دخیل ان بزرکوار
شده اند و فریاد سید علی از خانه و بر وضه می رسید من مشغول نماز شدم بین
نماز صدای شیون از خانهٔ سید علی بلند شد و متعلقان او بخانه رفتند انشقی
مرده بود او را غسل دادند و چون کلیدها را وضه دار و اق دار ان وقت در دست
من بود بجهة مصالح بغیر از الات زن خواهش کردند که تابوت او را در رواق کذارده چون
صبح شود و در ایجاد من بمانند جنازه را انجا کذاردند و من اطراف و اقرا چنا بخه متعا
است ملاحظه کردم که مبادا کسی پنهان شده باشد و چیزی از وضه مفقود شود و

و در را مقفل کرده کلیدها را برداشته رفتم و چون سحر شد آمدم و خدمه را گفتم
شمعها را افروخته در را گشودم دیدم یک سگ سیاهی از رواق بیرون دوید
رفت من خشمناک شده بخدامی که بودند گفتم چرا اول شب دست در را فرا ندیده
اید گفتند ما غایت تفحص را نمودیم و هیچ چیز در رواق نبود چون روز شد آمدند
و جنازهٔ سید علی را برداشته تا او را دفن کنند دیدند کفن خالی و تابوت هیچ
چیز در آنجا نیست فائدهٔ عروس کبریت است و هر یخ اهرمن است فائدهٔ قال رسول الله
طلب العلم فریضة علی کل مسلم الا ان الله یحب بغاة العلم فقها گویند مراد علم فروع است
از عبادات و معاملات متکلمین گویند علم کلام است اهل تفسیر و حدیث گویند
علم کتاب و احادیث است متصوفه گویند علم سلوک است کل حزب بما لدیهم فرحون من
میگویم اولی بهم است مراد واجبات عینیه و کفائیه و لو بتعلیم طلب با استدلال و تقلید
کشف است و همین است مراد از لفظه نه همین تحصیل احکام فرعیه از ادله تفصیلیه
چنانکه شیخ بهاء الدین عاملی بان تصریح فرموده و از اینجهت است که جناب مقدس
نبوی صلعم فرموده لا یتفقه العبد کل الفقه حتی یمقت الناس فی ذات الله و یری للقرآن
وجوها کثیرة ثم یقبل علی نفسه فیکون اشد مقتا لها و مؤید اینست و لیتدبروا
قوم چه اندازه مجرد تعلیم فروع نیست شاعر نزاری بر من بت لیلی وشم زین
پلشر عمری برگذشت در رهٔ او مجنون صفت ایستاده ام حیران هنوز کشتهٔ از
نسیم زلف او روزی پریشان و بود بر خاک ره دلهای بی از زلف او دیوان هنوز
فرزانه است جام مدعی پر از می وصل و مرا پیوسته خون دل روان از دیده
بر دامان هنوز از کلشن کویش صبا روزی بدشت چین گذشت اهوی چین بر

بر عالی کرد بده مشک افشان هنود مؤلفه الصفا از لاله بر سر مهر او رد
انجوانرا مرکی کنون خدایا ان پیر پاسبان را ظلمات داب جوان کرخواهی ای
سکندر باما بیا و بنگر از لف دان دهانرا یارب سی بر پیری ای نوجوان
ازان لب کرهوس سر بخشی این پیر ناتوان را ای مدعی حذر کن زین قامت خمیده
ودنه کشم بنامت اینسخت کمانرا ولهٔ در دکوی او اکرلب براستان رسانم کلیا
شادمانی براسمان رسانم کیرم کشود صبا دران قفس ولی کو باول وپری که
خودرا تا استان رسانم ای عندلیب با من یکدم دراین قفس باش تا صد نشانت
انجا از کلستان رسانم از سینه داه کویش عمریست میکنم طی باشد کسر در
انجا براستان رسانم ولهٔ نوح رای شد زمان زندکانی طی داب کشتی اندر
بحر اشکم کر فکند وی داب دزد اقم من ولی داشاک چشم وسود دل فارس را
اتش فکندم عزق کردم وی داب هم زدم اتش بعالم زاه هم طوفان باشک نی در
اتش چهرهٔ مقصود دیدم وی داب هم زدم اتش بعالم زاه هم طوفان باشک نی در دم اتش
من نه ماهی نی سمندم داب چشم وسود دل چند دم اتش نشینم ای خدا تا کی داب
یارهای دل داب دیده غمازی کنم پس چه سود ار کویم ای دل تا کنی کم وبی داب
دست بولب نه صفائی استین بر چشم تر اتش فکندی بجد وعزق کردی نی داب
ولهٔ ماشه ملک فنا ئیم وبقا کشور ماست لامکان تخت کهٔ وساید حق افسر ماست
اشک خونین زده وسینه سپر دل ترکش نیزه سحر وسوز جکر خنجر ماست
کوس فریاد شب واه دم صبح علم یارب و یارب هنکام سحر لشکر ماست صلح
باکل ظفر اشتی و باهمه جنک دشمنه مهر کند وسر کج چنبر ماست پاسبان فقر

رضا کنج قناعت گنج لعل خون جگر چهرهٔ کاهی زر ما است مصلحت دیدهٔ دد کاه
و خرد عزل و جنون والی عشق خود ان صفدانش ور ما است خط آزادگی ار کون
و مکان مستوفی و دق ساده ز نقش دو جهان دفتر ما است دوستر بندی زده پا
بود و جهان ایل و حشم بار که تودهٔ خاکی و فلک منظر ما است خاک راهی که بر او مے
گذرد می دانست صولجان چنبر کیسوی وی کوشر ما است بزم ما کوشهٔ تنهائی و
ساقی غم او بادهٔ خون دل ما دیدهٔ ما ساغر ما است داغ تن لاله و گل دود دروز
شمع چراغ باد او عود و فرنفل دل ما مجمر ما است درد و اندوه قرین محنت و غم باد و
ندیم ناله و زاری شب مطرب و دامشگر ما است سفرهٔ دامان بود و مایدهٔ ما ابن لشکر
لخت جگر دل کباب نمکین و مزهٔ ایش خود ما است هست از این کشور و این تاج
نگین که سلطین جهان را همه دربود ما است ما سلیمان جهانیم صفتے اداری
حسبنا الله خط و وشن انگشتر ما است و له عربیت که اند رطلب دوست و بدید
هم بدو سر هم صو معه هم میکده دیدیم با هیچ کس اندر دوست ندیدیم نشانی
از هیچ کسی هم خبر او نشنیدیم در کنج خرابی پس از انجای که رفتیم تنها و دل افسرده
و نومید حزیدیم سر بر سر زانو بنهادیم و نشستیم هم بر سر خود حرقهٔ صد پاره
کشیدیم هر پرکه امد همه بر سینه شکستیم هر تیغ که امد همه بر فرق خریدیم جا
از چه همه در هر بلا بود کوفتیم می از چه همه خون جگر بود کشیدیم چشم از رخ هر
کس همه کردو ست بستیم پا از در هر کس همه کر خویش کشیدیم از انچه خراف ئا
او کوش کرفتیم از انچه بجز قصهٔ او لب بگزیدیم هر لوح که در مکتب ما جمله بشستیم
هر صفحه که در مدرس ما جمله دریدیم هر نقش بجز نقش وی از سینه ستردیم هر

هر مهر بجز مهر وی از دل بیرون دیم جز عکس رخش را بدر و دیوار ندیدم جز یاد وی از صفحهٔ
خاطر نزدودیم گر تشنه شدیم آب جوی مژه خود دیم و گر خسته لحظه چگر خویش
مکیدیم یکچند چنین چو نوبه مقصود سپردیم المنة لله که بطلوب رسیدیم خرم
سحری بود که با یاد خوش او بنشستم که از شش جهت این نغمه شنیدیم کای بام وصال
و شب هجر سرآمد برخیز صفائی چه نشستی که دمیدیم جستم ز جا جهان بکف از بهر
نثارش پر دیده کشودیم بهر سو نکریدیم دیدیم نه پیدا اثر از کون و مکان بود جز نور
بکمر دیکر چیز ندیدیم دیدیم جهان وادی ایمن شده هر چیز تجلی و ز هر نخل
انا الله شنیدیم نکتهٔ روی الکلینی باسناده عن ابی عبد الله ع فی قوله تعالی انما یخشی
الله من عباده العلماء قال یعنی بالعلماء من صدق فعله قوله و من لم یصدق
فعله قوله فهو لیس بعالم و توضیح آنکه علم چه متعلق باعتقاد باشد و چه باعمال تابع ابن مطلب
عظیم در نفس دارد چه ان نوری است که باعث مشاهده می شود و جناح عروج
بمرتبهٔ روحانیان است و چون باین مرتبه رسید مشاهده می کند عظمت الهی را
و صفات جمال و کمال و قدرت او را و ابهام مهیب او را و اثر خوف و خشیت می سوزاند
صفات مهیبه را که از لوازم بشریت است و شعاع او منعکس بظاهر می شود بحسب مناسبت
باطن و ظاهر پس روشن می شود هر عضوی باو ظاهر ان پس در عمل می آید و هم چنین کلینی
از حضرت امام رضا ع روایت کرده است من علامات الفقه الحلم و الصمت و مراد از حلم
اجتنابست از حرکات اعضا بانچه سزاوار نیست چون ضرب و فحش و جدال و نزاع و از
صمت سکوت و نیز لابد است از سخنان لاهیه و لاغیه که هر صباح باشد و سزاوار است
که بعد از اشتعال شعلهٔ اثر علم هوی نماند مکر عروج بعالم قدس و تهیهٔ سفر آخرت

ترک موانع اند و از اینجهت حضرت رسول ص فرموده لا یستقیم ایمان عبد حتی یستقیم قلبه
ولا یستقیم قلبه حتی یستقیم لسانه تنبیه بدانکه علم بر دو نوع است مقصود فی
فی نفسه و ان نوریست که در قلب ظاهر می شود چنانچه فرموده لیس العلم بکثرة التعلم
بل نور یقذفه الله فی قلب من یشاء و بواسطهٔ این علم مشاهده می شود امور غایبه
و حاصل می شود ملکه تحمل بلاها و علامت آن اعراض حقیقی است از دنیا و ما فیها
و توجه بعالم عقبی و مستعد ترک شدن پیش از فوت فرصت و این علم اشرف علوم و
مقصد اصلی است و قسم دویم انکه مقصود از ان عمل است ظاهرا یا باطنا متوسل
اول شوند و انعلم باموریست که باعث قرب و بعد بجناب حق می شود و ان این قسم
علم بفروع شرعیه هرگاه اخذ شود از معادن انها و امّا مجادله کلام و تعمق و استنباط
فتاوی و فروع پس داخل در علم نیستند بلکه بسا باشد که منشا دوری از خدا شود
و رخصت در تکلم بجهت دفع شبههٔ معاندان است و وارد شده که اثمه اکثر من نفعه و
قسم اول را علم باطن و علم حقیقت گویند و ثانیرا علم ظاهر و علم شریعت و جمع میان هر دو را
علم حکمت و من یؤت الحکمة فقد اوتی خیرا کثیرا و علم بی باشد مگر مرتبهٔ یقین و ان بر سه
یقین سه مرتبه است علم الیقین و این تعقل و تصور مطلب است چنانچه در واقع
و نفس الامر است و عین الیقین و ان مشاهده کردن نمطلب است چنانکه هست
و حق الیقین و ان فناء در حق بقاء با اوست علما و شهودا و حالا و بنا بر انچه مذکور
شد علماء بر سه قسم اند علمای ظاهر فقط و ایشان مانند شمع و چراغند و این طایفه
کم می شود که از محبت دنیا خالی باشند چرا ایشان نزد دنیا داشناخته اند و نزد اخرت دانسته
اند و علمای باطن فقط و ایشان چو ستاره کانند و نور ایشان از خود شان نیست و نمی

کند

کنند و ایشانند که مسمی بابدالند و قسم سیم حکما هستند و مثال ایشان مثال افتاب
است و ایشان قطب وقت خویشند نکته چون تسویهٔ قالب آدم بسر حد کمال رسید
جناب مقدس باری جل و عز چنانچه در تخمیر طینت او دیگران از مجال تصرف ندا دکه
خمرت طینة آدم بیدی در تعلق روح بقالب نیز هیچ چیز را واسطه نساخت و نفخت فیه
من روحی چون روح مجرد بقالب خاکی در آمد خانهٔ دید ظلمانی پر وحشت مبنی بر هیولا
اصل متشابی بقا دل در آن نهاد پس نفس اماره دید چون ثعبانی هفت سر حریص
و شهوت و حسد و غضب و بخل و حقد و کبر دهان کشوده تا او را فرو برد روح ناتوان
که چند بن هزار قرن در بیابان لعالمین بصد هزار ناز و پرورش یافته بود و قدر
انس شناخته متوحش گشته قدر انس را فهمید و ذوق نعمت وصال را دریافت انش
مفارقت در جانش مشتعل شد خواست برگردد مجالش ندادند داخل طوعا او کرها
دل شکسته شد گفتند ما از تو دل شکسته ایم خواهیم قبض بر او مستولی شد
اهی کشید گفتند برای همین فرستادیم دود او بدماغ آن راه یافت عطسه آدم
افتاد حرکت در او پیدا شد دیده گشود که فضای عالم در روشنائی آفتاب بدید گفت
الحمد لله خطاب امد برحمک ربک سپاس ذوق سماع ان فی الجملة سکونی در روح پیدا
شد ولیکن هر وقت متذکر ایام قرب انس و وسعت عالم ارواح شدی خواستی
قالب بشکند او را مانند طفلان که مشغول میکنند او را بملعوبی مانند که و سیلهٔ
ایشان او را سامان کرده اند و بهشت بدن مشغول کردند تا وحشت او کم شود فائده نبخشید
از جنس او حوا را خلق کردند تا بسکن الیها از مظهر جمال دید بشاهد بازی مشغول
شد ثعبان شهوت بحرکت آمد و بسبب ان سایر قوای حیوانیه حرکت کردند و حجب

سبات ارواح عالم واس پیدا شد و انس نقصان پذیرفت و ابلیس طمع در یافتن او فتاد و او را
بفریفت چون نفریفته شد بعد ازان دست بافت کرد از سر عجز و ندای در آمد که خدایا
ما هم عاجزیم و فاقد تو ما هم فانیم میکشیم کس همه تو ئی از آنکه تو برداشتی
بیفکن و از آنکه تو عزیز کردی خوار مکن بشادی پدید خود داغم خوار مکن چون
تو ما را بر کرسی نشاندی این تخم توکشته این کل تو سرشته چون زاری آدم از حد بگذشت
خطاب رضی ما مضی و استانف اوتد بینیاد رسید پس ازان ندای بهجت فزای فنا
علیه و به غلغله در ملک و ملکوت انداخت ایقاظ روی عن النبی صلعم انه قال ان الله
سبعین الف حجاب من نور و ظلمة چون روح انسانی را از عالم قرب جوار رب العالمین
بوحشت سرای قالب عنصری می آوردند از سبصد و شصت هزار عالم ملک
و ملکوت کندا بیدند و از هر عالمی بدیده و خلاصه او را همراه او کردند پس از عبور او
بچندین هزار عالم مختلف او را هفتاد هزار حجاب نورانی و ظلمانی حاصل شد
اگرچه احرم هریک واسطهٔ تحصیل کمالی هستند لیکن در ابتداء هریک حجابی هستند
از مطالعهٔ ملکوت و مشاهدهٔ جمال حق و ذوق مخاطبه و شرف انس او را علی علیین
قرب باسفل السافلین چاه طبیعت آمده و دران زندان سرای قرب چندین هزار سال
و محرمیت خلوتخانهٔ خاص را فراموش کرد و امر و نهی هرچه براند نیشد ازان عالم هیچ
یادش نیاید او را در عالم انس بود و با بیجهتان را انسان نامیدند هل اتی علی
الانسان حین من الدهر لم یکن شیئا مذکورا از فراموش کاری شد او را ناس خواندند
یا ایها الناس شاید از فراموشی بازگردد و ایام انس را یاد کند و ذکرهم بایام الله تعلم
بتذکرون لعلهم یرجعون حب الوطن من الایمان این وطن مصر و عراق شام نیست

از وطن

این وطن شهریست کو را نام نیست هر که بان نکشت و در و کاشت نرمید ولکنه اخلد
الی الارض واتبع هوه مثله کمثل الکلب قصد مراجعت بقاء است و وصول بوطن
مقام احسان و نجاوزان عرفان و اکرنه پیش کاه وصول دسد عیان است و چون ازان در کذرد
نه حد وصف و نه عالم بیان است نفس آدم پیش از تعلق ببدن چون تخم بود که انتفاع
ازان همان بکنجم بودن بهن طبیعت کاشته شد تا اب ایمان و عمل صالح خود و صدتا
هفتصد نفع دهد و اکر زهر بر وی افتاد در دهن پوشیده شود و العصر ان الانسان
لفی خسر خالد بهن فیها ابتدا که طفل بوجود آید و هنوز حجب مستحکم نشده است و
نوعهد است و هنوز از ان انس با فیست در حال که از مادر جدا شد میکوید و چون ذوق
شوق غالب شد فریاد و زاری بر می آورد و مادر او را مشغول میکند تا فراموش
کند و چون لحظه او را باز کذارند پیل او پا هند و ستانکند باز بوسر کهواره و ذاری
شود و در شب بیش باشد چون در درون نظر او بمحسوسات می افتد و بانها
مشغول می شود مادر او را بپستان و شیر مشغول کند و تا بحد بلوغ رسیدن
کار او انس کرفتن است باین عالم و فراموش کردن ان عالم و از اینجهت است که بجهت
جوانی باندك دون کاری پرورش باید و بصالح خویش هنام نماید تواند نمود
بخلاف آدمی بچه که چون مانوس بعالمی بکر است و بان فراق ان عالم در جان او سست
و در درنك عالم غیب و شهادت است پس بکمال جسمیت نرسد الا بر دون کاران و
بالجمله بعد از انکه انس باین عالم کرفت بعضی چنان این عالم را فراموش میکنند که کو
مخبر صادق القول خبر دهد که وقتی در ان عالم بوده مقبول نمی کند و بعضی را هنوز
انس باقی است اکرچه بعقل خود نیز ندانند که وقتی در ان عالم بوده اند اما چون

مخبر صادق الصدوق خبر دهد اثر ان صدق و اثر ان امن بیکدگر پیوندند و نظر مهم و
کری در دست در کردن بکدگر کرده قلب با فراد اوردند و بعضی را چنان پرده از پیش
برداشتند که همهٔ راهها و منازلی که عبور کرده مشاهده کنند **نکته** در بیان فائدهٔ
تعلق روح بقالب ما خلقت الجن و الانس الا لیعبدون ای الا لیعرفون همچنانکه در حدیث
قدسی است فخلقت الخلق لکی اعرف تعبیر از لازم بملزوم شده بحیثیت تنبیه با اینکه
معرفت بعبادت حاصل می شود نه بجحث و جدال نظری و مراد کمال معرفت است چه فی الجمله
معرفت هم قبل از تعلق بقالب داشت پس مصداق الدنیا مزرعة الاخرة در دنیا دنی
است بدون دنیا دنی همان است که بود و لیکن دنیا دنی نیز فابلیت تنمیه دارد و
لیکن بقدر تربیت می دهد من جاء بالحسنة فله عشر امثالها بعضی را هفصد مثل
حبة انبتت سبع سنابل فی کل سنبلة مائة حبة بعضی را مضاعف و الله یضاعف
لمن یشاء بعضی از حساب بیرون انما یوفی الصابرون اجرهم بغیر حساب و بعضی از این
افزون تر اعددت لعبادی الصالحین ما لا عین رات و لا اذن سمعت و لا خطر علی قلب
بشر و بعضی بیشتر و لا تعلم نفس ما اخفی لهم من قرة اعین تخم روح چون دانهٔ زرد آلو
چون کاشتند اگرچه همان دانه می دهد اما یکدانه هزار دانه می شود و شکوفه می
دهد نافع بوی خوداست و سبزه که نافع چشم است و شاخ و ساق که عصا و نعلبز
و هیزم می شود و میوهٔ زرد آلو که جزو بدن می شود و غورهٔ آن و خشک آن و ترشی
آن همه نفع می بخشد و بدانکه معرفت بر سه قسم است عقلی و نظری و شهودی عقلی
چنانکه عقل هر کس حکم می کند بوصانع حق کفار لیقولن الله و لیقربونا الی الله زلفی
و باستدلال پی می برند و غرض از تعلق روح این معرفت نیست چه این در اول

هم بود

هم بود الست بربکم قالوا بلی و این معرفتی است که نظری است و کافر و مسلم را حاصل
است بلکه بهتر از این بخواهند این الخبر کالمعاینة و بسا باشد که این بزند قدر و
کفری کشاند چه عقول مختلفه و ادله عقلیه بسبب عقول متفاوت می شود و
نظری است که از عقل حسین می برد باین بخوکه اذ دروا تواالبیوت من ابوابها و باید
و تخم روح را پرورش دهد بر قانون شریعت نظر در آیات آفاق و انفس نماید و بطریقی
که از شرع رسید حکم بصانع و صفات و کمالات او کند و از هر مظهر مظهر بر بفهمد
و بسر کل شی آیته برسد و با بعتبر عالم ایقان نهد و کذلک نری ابراهیم ملکوت
السموات والارض را بداند و بمعنی ما رایت شیئا الا رایت الله معرفت درک کند و این
مرتبه اگرچه بسیار بلند است و مقام خواص است امّا هنوز تخم انسانیت در شکوفه
است و میوه که مقصود اصلی است بار نیاورده و بدین جهت حقیقی که بمرتبه شهود
است نرسیده و این مرتبه ایست که بعد از دو مرتبه اول قدم بر قدم شریف نهد و
بطریقتی که از موصلان راه شریعت بارشاد صاحب شریعت سلوک کند تا نفحه
ربانیه فی ایام دهرکم نفحات فتعرضوا لها من تقرب الی شبرا تقربت الیه ذراعا
کرده عاشق قدم بامت نهی معشوق در اول پیش اید نکته بدانکه نفس
ادمی و صفت نفسی فی انیست و باقی صفات همه از این دو اصل تولد میکنند و
ان هوا و غضب است و خاصیت عناصر اکه نار در نفس است هوا میل بسفل است
و این از خاصیت آب و خاکست و غضب را میل بعلو و ترفع است و از آن از هوا و اثر است
و مهر مایه رو و خاین دو صفت است و ایشان و صفت بالضروره در نفس باید باشد
تا بهوا جذب منافع کند و بغضب دفع مضار امّا باید ایشان را بحد اعتدال نگاه داشت

وهر یک را بفرمان شرع باید استعمال کرد و باید نگذاشت غالب شوند زیرا که ان
صفت بهایم و سباع است اگر هوا از حد اعتدال بگذارد کند شره حرص و امل و شهوت
و حست و دنائت و بخل و خیانت بدید آید و حد اعتدال هوا انست که جذب منافع بقدر
حاجت کند در وقت احتیاج پس اگر میل بزیادتی قدر حاجت کند حرص پیدا شود و اگر
پیش نهاد عمر کند امل ظاهر شود و اگر میل بچیزی یک کند دنائت و حست هم رسد
اگر میل بچیزهای بد کند شهوت بد پیدا آید و اگر نگاه داشتن دارد بخل هم میرسد
و همچنین اگر صفت هوا مغلوب گردد غضب شود و دنائت حاصل شود و اگر غضب
از حد اعتدال بگذارد کند بدخوئی و تکبر و عداوت و حقد و تندی و بی شرمی و عجب
و غرور و امثال اینها حاصل شود و بعضی صفات از مرکب آیند و صفت حاصل شود
و اگر غضب مغلوب هوا شود بی همتی و بیغیرتی و کسالت و عجز و ذلت و مخنثی پیدا آید
و چون این صفات بر نفس غالب شوند طبع نفس مایل بفسق و فجور و قتل و نهب و
فساد و غارت شود و چون ملائکه بنظر ملکی در قالب آدم نگریستند و مادهٔ اصل ایشان
را دیدند گفتند اتجعل فیها من یفسد فیها و یسفک الدماء و ندانستند که چون
اکسیر شریعت بر این صفات طرح کنند همه صفات حمیده پدید آید لهذا فرمود انی اعلم ما
لا تعلمون کیمیاگری شرع نه انست که این صفات را بکلی محو کند چه ان نقصان است بر
آن فلاسفر اینجا بغلط افتادند خواستند محو کنند نشد نقصان بدین برطرف شان باعث
نقص مرتبهٔ انسانیت شد خاصیت کیمیاگری شرع انست که چون این صفت
اسب را رام کند که هر جا خواهد براند و چون بتصرف اکسیر شرع این صفت
رسیدند که دروغ را بصفات تصرفی ننماید الا بشرع در نفس صفات حمیده پدید آید

واز مقام امارگی بمقام مطمئنگی رسد و روح شریف قطع منازل علوی و سفلی نموده
بمعراج اعلی علیین قدم نهد و مستحق خطاب ارجعی الی ربک گردد و بالجمله نفس را در پرواز
بعالم اعلی شهپر هوا و غضب احتیاج است و لیکن باید نفس مطمئنه شود و روی این دو
صفت را بعلو کند تا مطلوب حاصل شود چون هوا و بعالم علو نهد همه عشق و
محبت گردد و چون غضب قصد علو کند همه عزت و عزم و همت شود بعشق و
محبت روی بحضرت کند و بغضب در هیچ مقام توقف نکند و بهیچ چیز فرو نیاورد و
پیش از این در عالم ارواح این دو والی داشت چون ملائکه بمقام خویش راضی بود
و بمشاهدهٔ شمع جمال قانع و ما منا الا له مقام معلوم و جبرئیل میگفت و لو دنوت
انملة لاحترقت و چون بدر روح بمادر عناصر جفت شد دو فرزند هوا و غضب
که اول جهول و دوم ظلوم است بدید آمدند قابل انجاه و از مقام خود و یاری این
دو سرکش ظلوم جهول صاحب عزت و محبت خود را پروانه صفت بر شمع احدیت
زدند و باک از احتراق نکردند نکته بعضی از اهل عرفان گفته اند در بیان تصفیهٔ دل
بر قانون شریعت که ذو جنبتین است جنبهٔ روحانیت و جسمانیت بخار ارواح میکند بجمیع
اعضا قسمت میکند چه اگر دل عرقی بهر عضوی پیوسته است پس اگر فیما بین هر عضوی
پیوسته است پس اگر فیما بین دل و عضوی سده حاصل شد مفلوج می شود و اگر
سده میان روح و دل حاصل شد حیات دل منقطع می شود و چون فیض روح بدل
رسد ممکن است که دل را صفات روح حاصل شود از سمع و بصر و ذوق و شم و همکذا
و از حصول انها کمالی بکر حاصل می شود تا دل بتخلق باخلاق الله حی شود و دل را
شکلی است صنوبری و از جنبهٔ ایست و روحانیت که از عقل گویند و دل سایر حیوانات

این جنبه را اندارد و صلاح ان در صفا و فساد ان در کدورت است و از اینجا ساده است که
اگر کشوده شود عالم غیب را ببیند چنانچه حواس غالب عالم شهادت را و دل را هفت
طور است بجای هفت ظاهر اول انها را صدر گویند و جای اسلام و محل وسوسه است
من شرح الله صدره للاسلام و من شرح صدرا بالکفر و بوسوس فی صدور الناس
و دوم را قلب گویند و ان جای ایمانست کتب فی قلوبهم الایمان سیم شغاف و ان معدن
مطلق محبت است قد شغفها حبا چهارم فواد و ان معدن مشاهده و رؤیت ما
کذب الفؤاد ما رای پنجم حب القلب است که محل خاصهٔ محبت در لغة است ششم
سویدا است که معدن مکاشفات و معدن علوم لدنیه است و گنجینهٔ خانهٔ اسرار الهی است
نه ملک راست مسلم نه فلک را حاصل انچه در سر سویدای بنی ادم اراست هفتم
مهجة القلب است و ان معدن ظهور تجلیات انوار الهیه است چنانچه تن باید هفت
عضو سجده کند دل نیز باید باین هفت طور سجده نماید یعنی همه را از غیر خدا بر تابد
و در بخدا اورد و در بد و طفولیت دل مریض است و معالجه ان لازم است و در
تربیت معالجه ان خلاف کرده اند بعضی بتبدیل اخلاق و معالجه ان راه عقل و این
خوبست و لیکن عمرها باید تا بتبدیل خلقی شود و حال انکه عقل را بتدا علیل است
و رای العلیل علیل عقل کو کجا از همه مفاسد اگاه و بهمه مکاید شیطان دانا است
و بعضی بتبدیل انها از راه مجاهدات شرعیه و ان نیز بسیار خوبست اما عمرها خواهد و چون
یکزمان از محافظت غافل شود نفس توسنی اغاز کند و عمری در صفتی باید صرف کرد
و چون بد بکری اورد و از صفتی غافل شود بصورت اول باز گردد و اهل سلوک ان
مشایخ ابتدا بتصفیهٔ دل کوشند و بمراقبت ان قدومت نمایند تا محل فیض حق

شود

شود و بفیض ان در لحظهٔ چند اخلاق متبدل شود و البته ان تبدیل هم بحد اعتدال
باشد اما طریق تصفیهٔ دل که اول بتجرید صورت قالب پردازد بترک فضول دنیا و عزلت
و قطع تعلق از خلق الا صحبت کاملی و ترک مألوفات طبع و باختن جاه و مال و ترک خان
و مان و عیال و مداومت باین تا بمقام تفرید رسد و چون از عهدهٔ این بیرون اید در
تصفیهٔ دل اقدام نموده بذکر دوام و فکر مدام تا همهٔ وساوس شیطانی که بدل رسیده
بیرون رود و وساوس از ان برخیزد و این وقت پدید اید پس سلطان ذکر بر ولایت دل
مستولی شود و غیر یاد حق بیرون رود و سر دایره فرود دل بنشاند پس دل را طاقتی
حاصل شود انگاه دل بمقام ولی سدا لا بذکر الله تطمئن القلوب فکر دنیا و اخرت تمام
و انوقت سلطان عشق رایت سلطنت بشهر دل فرستد و شحنهٔ شوق نفس قلاش بصورت
صفت را بر سر در بندد و بسیاستگاه در اورد و تیغ ذکر بر او زده از کردن و دل
از این سیاست دزدان شیاطین مرا نکیرند و همهٔ صفات همه سر تسلیم بندگی بنهند
و بارگاه جلال احدیت در ایند شوق و عشق بشحنگی فرو اید و عقل بوزیری نشیند
و لالی صفات حسنه در دل در بنت و هدد در اینوقت هیچ عضوی و صفتی نماند که خود تصرف
کند و الله غالب علی امره پس دل بین اصبعین لطف و قهر حق در اید گاهی در ان تصرف
لطف اند کند و گاهی قهر انرا مخفی نماند که از پنجرهٔ این عارف کفنه که بتبدیل صفت بمجاهدهٔ
شرعیه عمری باید پنجره اخود کفنه از راه تصفیهٔ دل بنزهها نخال دارد و چه فضول بمرتبهٔ
ترک فضول و عزلت و قطع حتی از مال و عیال حتی عمری بخواهد همین مقدمات و مراقبت
دل نمی شود مگر بعد از تبدیل اخلاق بشمار و با وجود این بعد از غفلت از مراقبت
مجال اولی عود میکند ساغر بی را هیچ ایدوست سر بر سنگ بیماری هست باید دل فکر

دوای

دواعی دل نگاری هست دود کاری بسر کوی تو منزل کردم با مبدء که مرا نوبت
دیداری هست سر عشق تو نهان چون کنم از خلق که اشک فاش گوید که مرا با تو سر کاری
هست سر خوش از صومعه ضرب اباد دوم و دسرم چو هنوز بستن زناری هست
اند دان طرهٔ طرار نکبد هوش و دخم هر شکنش بسکه گرفتاری هست طائران
چمن قدس خدا را نظری کز مرا هم نکران دل سوی کلزاری هست ساغر دل شد
داهد بیمان بوم شریف ان همه چیز جهان دیدهٔ خونباری هست لا ای دری
کسی کش نبست طاقت دست خود و دامنت بیند کجا ناب او و دست دیگر
و دگر دنت بیند بزعم مدعی خواهم شبی را بجمن کردون بدستی جام و دردست
دیگر دست منت بیند لا ای دری در مصر خوبی یوسفی از تو بیبازار امده کثر
صد هزاران یوسف از هر سو خریدار امده مانند از شک پری اگه نظر در دلبری
ان دلربا مان دگری کی خود بدیدار امده نکتهٔ بعضی از عرفا در بیان تخلیه روح
بر قانون شریعت گفته روح انسانی از عالم امر است و بحضرت عزت اختصاص دارد که
هیچ موجودی ندارد قال الروح من امر ربی و عالم امر عالمی است که مقدار و کمیت مسافت
پذیرد و باشارهٔ کن ظاهر شد باینجهت عالم امر گویند بی توقف مانی و واسطهٔ
مادهٔ و عالم خلق اگرچه باین اشارهٔ کن ظاهر شد اما بواسطهٔ مواد و امتداد ایام خلق
السموات والارض فی ستة ایام پس قال الروح من امر ربی یعنی بی مادهٔ و هیولی از اشا
کن هیوة از صفت هیولی یافته قائم بصفت قیومیت کشته و عالم ارواح منشا عالم
ملکوت و ان مصدر عالم ملک ملکوت قائم و ان ارواح و ان بروح انسانی و ان بصفت
قیومی فسبحان الذی بیده ملکوت کل شی جزء روح انسانی بمادهٔ مخلوقیت و ان

بصفت

بصفت فتومیت حضرت آدم بدی و نفخت فیه من روحی پس کمال روح در تحلیه بصفات
ربوبیت است و طریق او آنست که اول نفس را بعقد شرع محکم کرده اند تا الطاف خداوندی
باستقبال آید من تقرب الی شبرا تقربت الیه ذراعا چون طفلی را بمهد فنا فرینند
پس در بتصفیهٔ دل و روح او در پس او را از پستان مادر نبوت و دایهٔ ولایت شیر
داد که غذای این عالم است تا معدهٔ او قوت گیرد و از غذاهای این عالم از معاملات
و مجالسات هلاک نشود و الا رتبهٔ خلافت و احکم بین الناس و جعلناکم خلائف بخواهد
بود داشت پس باید در اول بیرون آمدن طفل انسانی بعالم شهود او را بدست قابلهٔ
نبوت سپرد و از پستان شریعت شیر داد و بدست طریقت فرهنگ او را قطع مالوفات مادر
اموخت تا از بند تعلقات جسمانی برآید و آفت تصرف وهم و خیال از و منقطع شود
و ملک و ملکوت بر او عرضه دارند و او را بنور حقیقت کرامت دهند بچشم حواس نظر کند هیچ نبیند
مگر آثار و آیات حق و در آن مشاهده کند ما رایت شیئا الا و رایت الله معه و این
وقت روح را آتش شوق باشتعال آید و روح را بر بساط انبساط راه دهند و گویند
شمع است رخ خوب تو پروانه منم دل خویش عمر تو است که بیگانه منم نگذاری سر زلف
که بر گردن تو است بر گردن بنده نگردد پروانه منم در این وقت مکالمات عاشقانه
آغاز کند و انواع کرامات بر ظاهر و باطن او پدید آید کرده این مقام باین نعمتها نگرانند
منعم باز ماند این آن عقبه است که خون صد هزار صدیق بر خاک ریخته اصحاب
اصحاب الکرامات کلهم محجوبون زنهار در این مقام مغرور نشوی چه در این مقام روح را
شراب بهشتی میدهند و طبیعت روح آنکه در این مقام بمضمون ولئن شکرتم لازیدنکم
عمل نموده از جملهٔ اعیاد امن در نگشد و سر خدا بر کوشهٔ چاد در دنیا و آخرت نبیند و

اگر مقامات صد بیست هزار نقطه نبوت بر او عرض کنند سر فرو نیاورد و اگر هزار
بار خطاب سد کای بنده چه میخواهی کو بید بنده را خواست می باشد اینجا مقامات معشوق
است و بنیاد عاشق چون کل باید سر افکنده بود چون چنار دست عبودیت برداشته
عشق در اینوقت چندان غلبات شوق و غلق روح را بید بداید قتلونی یا ثقاتی ان فی قتلی
حیوتی نکته بعضی از عرفا در بیان احتیاج بشیخ گفته که بدو وجه احتیاج بان است
اول انکه راه ناهر یکه بیر صورت بی دلیل راه شناس نمی تواند رفت با انکه همه دیده
راه بین دارد و هم قوة قدم و هم راه معین دوم انکه همچنانکه در راه صورت قطاع
الطریق سبب است هم چنین در راه حقیقت ذین الناس حب الشهوات من النساء والبنین
والقناطیر المقنطرة الایه چگونه بی بد رقه می توان رفت سیم انکه در این راه زلات و
شبهات بسیار است چنانکه فلاسفه بتنها دوی بوادی چند شبهات افتادند و دین و
ایمان بباد دادند و همچنین دهری و طبیعی و مشبهه و معطله و غیرهم مگر انکه در حمایت
ولایت مشایخ کمل سلوک کردند و بتوسط ایشان از ان زلات عبور کردند چهارم انکه
روندگان این ابتلا و امتحان که در سر تا سر راه است و قفات و فترات بسیار افتد صاحب
نصر فی باید که بلطایف الحیل قبض و فسردگی از طبع او دفع کند و بعبارات و اشارات
لطیفه داعیه شوق و گرمی طلب در او پدید آورد و در وی کرفان الذکری تنفع المومنین
پنجم روندهٔ راه این راه علل و امراض نفسانی پدید آید و مواد فاسده غالب گردد و
بطبیب حاذق احتیاج افتد که بادویهٔ صالحه معالجه نماید ششم انکه سالک در راه
ببعض مقامات دوحانی و مجاذبه رسد که در ابتداء روح از لباس شریعت بیرون آید و پرتوی از
ظهور آثار و صفات حق در او پدید آید و چون آینهٔ دل صفا یافته است بدو رای نور

تجلی کرد و در این وقت اگر تصرف ولایت شیخ کامل نباشد بیم زوال ایمان و افتادن
بورطهٔ حلول و اتحاد باشد و شیخ مرتبهٔ بالاتر بیان می نماید تا از اینجا خلاص می شود و از این عقبه
هایله میگذرد هفتم آنکه سالک را در اثنای مراقبتها از غیب پدید آید که هر یک
اشارتی بود از غیب بنقصان و زیادهٔ مرتبهٔ سالک و نشان صفا و کدورت دل و
احوال شیطانی و نفسانی و رحمانی ذکر هر یک را معالجهٔ کرده در حصر نیاید و مبتدی بر ان
اشارات وقوف ندارد و آن غیب را اهل غیب داند پس شیخ باید تا معانی و تاویلات
را بیان نماید تا از ان معانی محروم نماند هشتم آنکه هر گاه سالک بسیر و قوهٔ قدم خویش
رود سالها مسافت یک مقام را طی نتواند کرد چه سیر ان در وش مور ضعیف تر است
و بعضی مقامات است که بطیران توان عبور نمود و مبتدی بمثابهٔ بیضه ست باید او را
مرغی از الطیران دهد نهم آنکه سلوک را بعد از گذشتن و در گذشتن شیخ مؤثر نباشد
دهم آنکه تحصیل مناصب ظاهر یه از شاه و شاهان صورت بهمایت مقربی بسیر
نکرده پس همچنین رسیدن بمناصب حقیقی از پادشاه حقیقی و مخفی نماند که اینهمه
صحیح است و لیکن شیخ و مرشدی اکمل و اتم از نبی و ولی و ائمهٔ طاهرین نتواند بود و
و انچه شاید و باید در کلمات ایشان حاصل است و استخراج انها از کلمات و
اشارات ایشان اصعب نیست از شناختن شیخ و فرق میان شیطان و استدراجی بسا
ابلیس آدم روی هست مبتدی بیچاره قوهٔ شناختن شیخ و تمیز کاذب و صادق بدان
پس صادق یقینی در دست هست و توسل بروحانیت ان و استفادهٔ از کلمات
او کافی است شعر ما را بر کهر ادیم هی هی جبلی قم قم ما قلزم زخار یم هی هی جبلی قم قم
جبلی قم قم کز نور خدا جوئی بیهوده چه می پوئی ما مشرق انوار یم هی هی جبلی قم قم

قم قم اسرار نهانی را کراماش و عیان خواهی ما مخزن اسرارهم هی هی جبلی قم قم با
قافلهٔ وحدت کرد انکه سری خواهی ما قافله سالارهم هی هی جبلی قم قم ماندند قداح توحید
از نام و نشان رسته در میکده خمارهم هی هی جبلی قم قم باجنت و با دوزخ ما را
نبود کاری ما طالب دیدارهم هی هی جبلی قم قم ما باقی باللهیم فانی ز خودی خود
منصور سردارهم هی هی جبلی قم قم در طور لقای حق دیدار نی کویان مستغرق
دیدارهم هی هی جبلی قم قم ای زاهد افسرده دوطعنه مزن بر ما ما اهل شرر بارهم
هی هی جبلی قم قم نکتهٔ بعضی عرفا در مقامات شیخ کفته قال الله سبحانه فوجدا
عبدا من عبادنا اتیناه رحمة من عندنا و علمناه من لدنا علما از اینجا پنج رکن مقام رکنیت عبد
دست می دهد اول عبدیت حق که در بندهیچ چیز بجز خدا نباشد تا در هوی باقی
ماند عبد است از اهر چه در بندانی بندانی دوم استحقاق بقبول حقایق از حضرت
بواسطهٔ اتیناه رحمة من عندنا و ان میسر نشود تا بکلی از حجاب بشری و دوعی خلاصی
نیابد سیم انکه خصوصیت در یافت رحمت خاص ان مقام عبدیت چهارم تعلم
علم از حضرت بواسطهٔ پنجم تعلم علم لدنی بواسطه و مراد از علم لدنی علم بذات و صفات ان
حضرت است بواسطهٔ وسایط و علاوه بر این پنج ارکان بیست صفت دیگر باید در
او موجود باشد ۱ انکه بقدر حاجت از علم شریعت باخبر باشد ۲ انکه اعتقاد
اهل بدعت را نداشته باشد ۳ عقل معاش ۴ سخاوت تا مرید را تواند از
ما یحتاج فارغ دارد ۵ شجاعت تا از ملامت خلق و زبان ایشان نهندیشد
۶ عفت تا محل تهمت نشود ۷ علو همت که بدنیا و اهل دنیا التفات نکند الا
بقدر ضرورت هم چه التفات مردم بمستراح اگرچه او را مضر نباشد و اگر بی اعتنا

دنیا و باو او را ایثار کند و در جمع مال و ضیاع و عقار نکوشد و طمع در مال نبندد
نکند ۸ شفقت بر مرید و ساین ناس و باید از احوال دنیوی مرید غافل نباشد
۹ حلم بهر حرکت زود و خشم زود بر مرید ازو نماند مگر بقدر ضرورت ۱۰ عفو کرا
مرید حرکتی ناپسند بیند عفو را کار فرماید و بنصیحت مشفقانه معالجه نماید
۱۱ حسن خلق و خوشخوئی ۱۲ ایثار ۱۳ کرم ۱۴ توکل ۱۵ تسلیم ۱۶ رضا بقضا
۱۷ وقار ۱۸ اطمینان در امور ۱۹ ثبات قدم و عزیمت ۲۰ هیبت مخفی نماند که
بجز معصوم را کسی چیره نتواند دانست که پنج رکن اول از برای او حاصل است خصوص
مبتدی و منتهی خود چه احتیاج بشیخ و مرشد دارد پس شیخ و مرشد را از ائمه معصومین
گرفت نکته مرید را اینز بیست شرط است اول توبه بنصوح از جملگی امور مخالف
شرع ۲ زهد از دنیا بکلی ۳ تجرید و قطع جمله تعلقات سببی و نسبی با حسن اوجوه
۴ اعتقاد پاک ۵ تقوی و احتیاط در لقمه و لباس نه انقدر که بوسواس افتد ۶
صبر در تحت تصرفات اوامر و نواهی و تجرع کاسات نامرادی ۷ مجاهده و با نفس
رفیق و مدارا نکند الا بقدر ضرورت ۸ شجاعت و مردانه بودن ۹ بذل و باید که
از سر و جان بر خیزد ۱۰ فتوت و جوانمردی و حق هر کسی را در جای خود بقدر وسع بعمل
آورد ۱۱ صدق ۱۲ علم فرایض و سنن بقدر ضرورت ۱۳ ایثار ۱۴ اعیاد ۱۵ بیشک
چه در این راه کارهای خطرناک پیش آید باید لا ابالی و خود را در انداز دفعات
اندیشی نکند ۱۶ ملامت و فلندری صفت نه انکه خلاف شرع کند و پندارد ملامت
است حاشا این راه شیطانست بلکه با بمعنی که در قید مدح و ذم و رد و قبول
و نام و ننگ نباشد و هم نزد او یکسان باشد بد و نیک و دشمنی خلایق هر سه و لاغیر

نشود ۱۶ عقل ۱۷ ادب ستاند در حضور شیخ و داده انبساط و مزاح بر خود بسته دارد
و آنچه گوید باطمینان و وقار گوید و عذرها بطرز احسن جوید ۱۸ احسن خلق
پیوسته کشاده طبع و خوش خوئی و از تکبر و تفاخر و عجب و دعوی و طلب جاه دور باشد
مخالفت و وبار خود را بر یاران ننهد بلکه بارکش باشد و از نصیحت کردن نصیحت شنو باشد
و راه منازعات و معارضات و مجادلات و خصومات بسته دارد و بنظر رحمت بیاران
سیماهم نگرد ۱۹ تسلیم بظاهر و باطن تصرفات شیخ بر تفویض و اگر هزار بار خطاب سد که
مطلب بنا بی دست بر ندارد **قیل** ما محو تجلی الهیم اسوده ز جاه و مالم و جاهیم
عریان ز لباس خود پرستی وارسته ز جبر و کبر اهیم هموار همه بمسند قناعت در
کشور فقر پادشاهیم دارم امید عفو هر چند مستغرق لجه گناهیم **قیل** وقت
انشد که دیگر هوا و ظهار کنم خرقه و سبحه بدل بابت و زنار کنم راز عشقی که
پس پرده دل هست نهان بادف و چنگ عیان بر سر بازار کنم صوفیان راز می صاف
چشانم قدحی بیخبرشان بدهم از سر دستار کنم تا کنم تازه دیگر شیوه منصوری را
فاش انا الحق زنم و جایش دار کنم زاهد چه میکنی ابرو کجی هم رو دم مزن و دنبر سر سر
پردها از دوی کارت واکنم **قیل** از شراب وصل مستم بلی از خمار هجر رستم بلی
وشمه زلف بتی در بدم بدیر در حرم زنار بستم بلی افتادم در کمند عشق یار
خوش ز بند و قید جستم بلی پای کوبان روز شب در بزم عشق جام می باشد
بدستم بلی **شعر** فیه ابهام خواجه حافظ گفته ساقی حدیث سرو و گل و لاله
می رود این بحث با ثلثه غساله می رود بدانکه اهل طرب و باده کشان سه پیاله
می در صباح بنا شتائی نوشند تا معده را از مواد فاسده غسل داده شتائی

شراب

شراب در هنگام بزم خوب ظاهر شود و باصطلاح ایشان این سر پیاله را ثلثهٔ غساله
میکویند و باصطلاح اهل عرفان این سر پیاله عبارت از فنای اثاری و صفاتی و ذاتی
است که اول اثار خود را می شوید دویم صفات و سیم ذات تا که عارف بجز اثار او نبیند
و همهٔ صفات و ذوات را در جنب صفات و ذات وجود حقیقی محو و مضمحل بیند و نیز
بدانکه او باب ذکر و عرفان میکویند که بعد از انکه کسی اینه دل را صفا داد و اعیاد
را از خانهٔ دل بیرون کرد و متوجهٔ یار مطلوب شد خواه او مطلوب معشوق باشد
یا ولی و صاحب الامر یا شد یا شیخ و مرشد ابتدا سر مطلوب در باطن جلوه می کند
و بوی از ان بمشام میرسد و بعد از انکه تصقل یافته شد ان سر روشن تر می شود
و ظاهر تر میکردد و چون یافته شد سر تا پای مطلوب جلوه می اندازد و باصطلاح
اینطایفه اول را کل میکویند و دویم را لاله و سیم را سر و چنانکه شیخ محمد در ادب در
رسالهٔ خود تصریح نموده و چون این اصطلاحات دانسته شد معنی شعر واضح می شود
و مراد انستکه در بزم ما شیخ از سر و کل و لاله میرود و سر طور مطلوب جلوه کر
شده و این را در ثلثهٔ غساله که فنای اثاری و صفاتی و ذاتی باشد چه بواسطهٔ هر یکی
یکی از اطوار ظاهر می شود با انکه یاران در مقام طلب سر و کل و لاله اند که تمام جلوه
مطلوب باشد و این موقوف و منوط بثلثهٔ غساله است و بدون انها نمی شود و می
شد که مراد از سر و کل و لاله معانی ظاهر یه انها باشد و باسانی شکوه از خود و یاران
کند و طالب سر پیاله غساله باشد و معنی این باشد که ای ساقی هنوز ما و یاران
حدیث سر و کل و لاله و باغ و بستان میکوییم و طالب سر و کشف انها می باشیم و
بحث این بر ثلثهٔ غساله است که بمانه بیموده که همه انها از نظرها محو شود و یکی

غرض

عرفا نام و صفات ذات مطلوب شویم و از این امور فراموش کنیم و اگر بر ظاهرش حمل
شود مراد اینخواهد بود که ما را هوس سیر و باغ و بوستان و تماشای گل و لاله و سرو
بر سر افتاده و این از آن سر پیاله صبوحی است که نشاط و نشانهٔ شراب دارد ما ظاهر
ساخته **نکته** گفته اند اعظم شرایط سلوک راه حق و تبدیل اخلاق اشتغال بذکر
است و ذکر بجز تلفظ بثمر ثمری معتد به نیست بلکه باید قلب متذکر معنی آن باشد
تا ملکه شود و ذکر زبان هم بسبب این قلب است و بعد از آن چندان تبدیل زبان نیست
اخبار و آیات بر مدح ذکر قلبی بیشمار و بسیار است و بعضی از عرفاء بعد از نقل بعضی
از این اخبار شروع بطعن بر علمای شریعت که تلقین ذکر خفی را تشریع کفته اند کرده و گفته
است که ما این را از عدم اطلاع بر این شواهد است یا از لجاج و بسیار نامعقول گفته است
انکه بجهت ذکر قلبی که در آیات و احادیث رسیده قلب را متوجه بار خدا و عجایب صنع و قدرت
او و صفات کمالیه او کردن است و این احتیاج بتلقین ندارد و خود علما نیز ترغیب باین
میکنند و حضور قلب در نماز و ادعیه و اذکر میکنند سخن در تلقین ذکر بنحو خاص است
از صورت ذکر خاصی و نشستن بهیئت مخصوصی و حرکتهای مخصوصه و از کدام طرف سینه
برداشتن و بکجا فرود آوردن و اگر کسی اینها را تشریع کوید بسیار صحیح گفته است و آن
گفته که تسامح در ادله سنن جایز است و مشایخ صوفیه این طریقه را آنا بآنا نقل می
کنند پس داخل در ادله تسامح سنن خواهد بود علمای شریعت می کویند تسامح
در صورت عدم ظن کذب است و مظنون کذب ناقلین است و شواهدی بر این ذکر می کنند
بلکه می کویند تسامح در صوفیه نیست که ناقل از اهل سنت نباشد و بسیاری از
مشایخ را سنی بلکه کافر میدانند و بالجمله حبیب و ندکان راه نسیان است نسوا الله

فنسیهم

نفسهم وعلاج ان بضد است اذکروا الله ذکرا کثیرا چنانکه در شفا خوانده قرآن رسیده
وبهترین اذکار کلمهٔ لا الٰه الا الله است که مرکب است از سه کلمه نفی وانکبین اثبات است بنابر
سکنجبین بسفرای نسبتی میشود و بمضمون وعدهٔ اذکروا ذکرکم البته شفا حاصل
میکردد نکته اذ برای شرایط واداب ذکر اموری گفته اند اقل صدق ارادت و وجد
طلب و داعیهٔ سلوک سوم انس باذکار و استیناس از خلق قل هو الله ثم ذرهم فی خوضهم
یلعبون سوم تویهٔ نصوح از محرمات و اهتمام تمام در عدم غفلت اذکار بکنفس یعنی
دوام ذکر و فکر و دوام وضو و طهارت جامه از نجاسات و مظالم و محرمات شرعیه
از ابریشم و نخوان و اذ رعونت آنکه مربع نشیند و دست راست بر بالای دست چپ و بدست
چپ ساق دست راست را بدارد و دل حاضر دارد و چشم بر هم نهد و بتعظیم تمام
شروع در ذکر کند و اگر ابتدا بذکر لا الٰه الا الله کند بهتر است و کیفیت از اینجا
گفته اند لا الٰه الا الله از ناف برآورد و بر پستان راست ببرد و از انجا لا الٰه الا الله
را بر پستان چپ برده بر کراند بر پستان راست بشرطیکه زبان حرکت ننماید و همت
که در دل نظر کند و چیزی را که ببیند که بان پیوند دارد او را در نظر آورد و دل را
مبدء داده بولایت ولی متوسل شده استمداد کند و بنفی لا الٰه ان پیوند باطل کند
که هیچ چیز نمیخواهم و هیچ مطلوب ندارم پس بتدریج محبت انچیز را باطل میشود لا الٰه محبت
قائم مقام محبت او میکردد و مداومت نمودن بر این ترتیب بتدریج دل را از همه
ما لوفات فارغ میکرداند و مراقبهٔ دل خویش و پیوستن دل خویش را با دل شیخ دارد و
از ان مدد طلبد چه اول سالک بواسطهٔ حجب متوجه حضرت نتواند شد که او از عالم
غیب است و چون صورت شیخ از عالم شهود است و توجه ان بدل شیخ آسان است بدین

خالص

وبنصرش

و پیوسته همت شیخ را دلیل و بدرقهٔ خویش شناسد چون خود را فانی بیند باید
در حال پناه شیخ آورد و در راه اندرون از دل شیخ مدد طلبد آداب سکوت
زیاده بر قدر ضرورت سخن نگوید آداب ترک اعتراض بر خدای در جمیع واردات و همچنین
ترک اعتراض بر شیخ تا مرد و شیخ نشود کمل دیگر مقبول هیچ شیخ نگردد ۱۲
تقلیل طعام نه بقدر یکه ضعف آورد بلکه بقدر یکه همیشه سبک باشد
و طعام را باد کرده خود دل خورد و لقمه را کوچک بردارد و خورد بخاید و از قدر
حاجت زیاده تر نخورد و چون از منزل بیرون رود نگاه باطراف و جوانب نکند و مخفی
نماند که در همهٔ آنچه مذکور شد اگر مراد از شیخ یکی از ائمه باشد خوبست و الا فلا
حافظ چیست این سقف بلند سادهٔ بسیار نقش در این معما هیچ عاقل در جهان
اکاه نیست همانا مراد از این سقف نفس ناطقهٔ انسانیست بلندی آن چون از عالم
امر است سادگی بجهت بساطت آن و نقشی بجهت امتزاج عالم افاضت یا مظهر جمیع
اسما و صفات الهیست و ایضاً دوش دیدم که ملایک در میخانه زدند گل آدم
بسرشتند و بپیمانه زدند بدانکه باصطلاح اهل عرفان میخانه را بر سه چیز اطلاق کنند
اول عالم فیض و نور مطلق و جامعیت اسما و صفاتکه می معرفت از انجا افاضه می شود
دوم مقام عشق و محبت که بادهٔ والهی و شوق از انجا می دمد سیم نفس عارف که مجمع
انوار معرفت و مملو از بادهٔ محبت است و معنی نشسته که دیدم ملایک در عالم فیض
و انوار کشودند باد در مقام عشق و گل آدم را سرشته پیمانه ساختند و از ان میکده
پر کردند و پیمانهٔ آن خم خانه ساختند غرض بیان شرافت انسانست که قابل فیض و
محبت است یا معنی نشسته که دیدم ملایک در میخانه کرمتوسل بادم شدند و شراب

محبت پیمانهٔ نفس انسانی نوشیدند یا معنی انکه دیدم ملایک متوسل بمیخانه که
نفس ناطقهٔ انسانی است شدند و پیمانه از کل ادم ساختند یا معنی انکه دیدم بتعظیم
و تکریم بعالم نفس انسانی امده و طینت ادم را ساخته و بدن او را پرداخته نفس ناطقه
را بان مرتبط نمودند و ایضا بر در میخانهٔ عشق ای ملک تسبیح کوی کاندر انجا طینت
ادم مخمر میکنند یعنی چون بدر میخانهٔ عشق که عالم جمع و وجود و فیض است یا عالم محبت
و عشق و سیدی داخل شو و تسبیح و تنزیه خدای کن بگو سبحانک لا علم لنا الا ما علمتنا
چه انجا مقام انسانست و طینت انسان را در انجا مخمر میکنند و ملک را در انجا راه
نیست یا مراد از تسبیح سجده است یعنی چون بانجا امدی سجده کن که انجا جای تخمیر طینت
ادم است و تو ماموری که بجهت ادم سجده کنی فائدة بگیرد تهی و اما اول باد
و باقدار پر کنند و مشای ان دو ماد کوم را بگیرد با مرهوز مخلوط داخل فرع کنند یعنی قدری
دو ماد را بپرند و قدری مرهوز را بعد از ان بپرند تا تمام شود و باید از نصف
فرع نکذرد و انبیق را شد و صل را محکم کنند قابله را بگذارد در داب شد صل
لولهٔ انبیق را بادهن قابله محکم و اتش بر افروزند و بعمل ایمت اتش کنند تا نه ساعت یا
بیشتر ثلث ان مقطر می شود و بعد از ان مقطر را در دوی انگشت گذاشته یا بقطره
کند از این ظاهر است که قابلهٔ فرع است این مقطر را اثبات عروس خلق تمام دارد تبشر
که تقبل ان در نظر ان مذکور شد فائدة ایزد مبارکه نور شمست و شش مرتبه
در وقت خواب منشا حصول سپهر در عالم رؤیا می شود مجربا و الله العالم قطعه بکانه
که در کون و سه روح و چهار طبایع چه پنج حس شش ارکان متابعند مرا و را اکرد
هفت در بهن سوی هشت جنت اید در سپهر نوع می سد خیرا و را ایضا

ده بار ون نرسپهر وان هشت بهشت هفت اخترم ازشش جهت این نامه نوشت
کز پنج حواس و چهار ارکان وستر وح ایزد بدو عالم چه نویسد کل نشرشت عرانی
امد بدد ت امید واری کو وا بجزاز تو نیست کاری محنت زده نیاز منک
خجلت زده گناه کاری ی مرو پش شاها ملکا قد فلک را جز بهر سجود خم نکردی
لا بوس که پرستشت نکردم هرچند کردم ستم نکردی لقا بوس تفوس بعد طول
العمر ظهری وداستنی اللیالی ای دوس فاشی لعصا بمشی امامی کان قوامها
وتو لقوسی لصاحب عبادا قالت بحب معوبة قلت اسکتی یا زانیة قالت
اشاب اخوانا فاعدت قولی ثانیة یا زانیة یا زانیة یا بنت الفی زانیة عاجب
من شتم الوصی علانیة فعلی یزید لعنة وعلی ابیه ثمانیة ولم انا وجمیع من وفق الله
فداء نعل تراب ابی تراب ولم بحب علی ولا الشکوک وترکوا النفوس تقفو
الشماد ومهما رایت عدوا له ففی اصله نسب مستعا فلا تعدلوه علی فعله
مخبطان دا ابیه قصدا محیی الدین مرضی من مریضة الاجفا علانی بذکرها علانی
یا خلیلی عرجا بفنائی لا تجسم وا بعبا فی حاج یا صغیر السن یا رطب البدن یا
قریب العهد من شرب اللبن هاشمی الوجه ترکی القفا دیلمی الشعر رومی الدقن
وحد روحی وروحی روحه من رای روحین عاشا فی بدن صح عند الناس ان
عاشق عبران لم یعرفوا عاشقی لمن قبل وما احد من السن الناس سالما ولو انه ذلک
النبی المطهر فلو کان مقدما یقولون اهوج وان کان مفضلا یقولون مندد
وان کان سکیتا یقولون ابکم وان کان منطیقا یقولون مهذر وان کان صواما وقواما للیل
قائما یقولون زراق یرائی ومکر ولا تحفل بالناس فی الذم والثناء ولا تخش

عبرالله

عبر الله فالله اكبر يتسبب الى الخضوع ويحسن قرائه حين المسافرة للسلامة وحيث اتجهتم
ساعدتكم سلامة وبرعاكم الرحمن من كل جانب مفيضا عليكم ما قصدتم من المنى
بنهج سلكتم في فنون الاساليب وقيل تعالوا بنا نطوى الحديث الذى جرى فلا يسمع
الواشي بذاك ولا ادى تعالوا بنا حتى نعود الى الرضا وحتى كان لم يتغيرا من
اليوم تاريخ المودة بيننا عفى الله عن ذاك العتاب الذى جرى وقيل وقد طال سعى
القيل والقال بيننا وما ذاك الا شرحا لا يقصر منى يجمع الايام بيني وبينكم ويصفو
لنا من عيشنا ما تكدرا وقيل دنياك مبدان وانت بظهرها كرة واسباب القضاء صوبي
ابو الاسحق الصابي وليلة لراق من حرها وسنا كان في حرها النيران تشتعل
احاط في العسكر البق دوجب ما فيه الاشجاع قاتل بطل من كان الخرطوم طاعنه شاملة
لا يمنع الحجب سرها ولا الكلل طافوا علينا وهم السيف يطبخنا حتى اذا نضجت اجسادنا مسرها جد
اكلوا المتنبي شكوت وما الشكوى لمثلي بعادة ولكن يفيض الكاس عند امتلا
وله ماذا لقيت من الدنيا واعجبها اني بما انا باك منها ومحسود ينسب الى امير المؤمنين ع
لو عشت الف عام في سجدة لربي شكرا لفضل يوم لم يقض بالذمام والعام الف شهر
والشهر الف يوم واليوم الف حين والحين الف عام وجدت مكتوبا في خزائن هذا
منال اقوام عهدتهم في خفض عيش وعن ما لم يحظر صاحت بهم نائبات الدهر
فانقلبوا الى القبور فما اعبن لهم ولا اثر وقيل على الحاجات اقفال تقال مفاتحها الهدايا
في الكلام لسيد الرؤساء شكوت الى الدنيا وقلت الى متى اكابد ضرا منهم ليس يخلى
اكل شريف من علي حدوده حرام عليه الرزق غير محلل فقال نعم يا ابن الحسين دمتم
لهم عنادى حين طلقني على شعر منسوب لامير المؤمنين ع كان زوج حمامة في ايكة

مفتقر

متمتعین بصحبة وشباب خل الزمان بنا وفرق بیننا ان الزمان مفرق الاحباب
وقیل انی مرحبا بادی الدین قد قنعوا ولا اراهم رضوا بالعیش بالدون فاستغنا بالله
عن دنیا الملوک کما استغنی الملوک بدنیاهم عن الدین ابو بما مرنا اشتملت علی
وارسته لباس القلوب وضاق به الصدر الرحیب واوطات المکاره واطمانت ودارت
فی مکانها الخطوب ولم تر لانکشاف الضر وجها ولا اعنی بحیلة الا ربب انا لله
علی قنوط منه غوث یمن به اللطیف المستجیب فکل الحادثات وان تناهت موصول
بها فرج قریب فیس ذاکر قد بدت منکم امور ما عهدناها وظرفتم الی العهد
طریقا ما سلکناها نبشتم بیننا اشیاکنا قد طرحناها وعرضتم باقوال وما نجهل معناها
وتجشم بافعال وحسنتم شماها وکم جائت لنا عنکم حکایات رددناها واشیاء دناها
واشیاء ابیناها وقلنا ما دارا بناها دعوا تلک المقالات واباکم واباها فلا والله لا
یحسن بین الناس ذکراها فزاناها سورة الساوان منکم وردسناها وما زلتم بنا
حتی جسرنا وفعلناها فرجل تطلب لسعی لیکم قد قطعناها وعین تتمنی ان تراکم
قد غمضناها ونفس کلما اشتاقت للقیاکم زجرناها وکانت بیننا طرق وها
نحن سددناها فلو انکم قد انکم جنات عدن ما دخلناها قاوارج نوائی مرکه کس ندد
وی اشتباه ندارد چون من طرح سپاه ندارد یک تنه بس صد هزار کشور جانرا
دلبر من حاجت سپاه ندارد بکسم از یکدگر که پای جنونم سلسله زین بیشتر نگاه
ندارد ما در کجا و خیال بزم وصالت زانکه گدا نشیتی بشاه ندارد بیسر و پائی نگر
که جوشش پروین در نظرش قدر پرکاه ندارد تارک سلطان چاد بالش عزلت نهشت
قصوری اگر کلاه ندارد ذوق حضور تو تن درست ندانند در حرمت جز شکسته

راه ندارد کریکشی جا کوی و کرپنوازی بندۀ بجز درکهت پناه ندارد کردن تاراج تیغ
جور نکو بان محکمۀ عشق داد خواه ندارد و اگر کهت کاندرخم انظره دلی از ندارد
باچه من دعم خواطر انکار ندارد دست کو تر نکنم از تو باز ارد و نبان پای کلچین جبران
سرزنش خار ندارد بافدت فلخۀ شبفشه از سرو نکوید بارخت بلبل شبدا سر
کلو از ندارد چاه هاروت چه چاه زنخت سحر نزا بگ دوش ضحاک چه زلف سبهت ندا ند نو
مار ندارد بسملی نیست چه من کرچه ندارد بکسر موی که صد صید کرفتار ندارد دو از خلقۀ
بستۀ کرهم اندوعم فراق ادارد باسمنت چه کند پای که رفتار ندارد خودن تاج
پیامی بغافل نرساند باصبا نیز بخلوتکه او بار ندارد **حکایت** در سنه ۱۲۲۹ بکهار
ودوهیت وبهیت نرد کاشان محصلی از تحصیل ادان از مرد سید فقیری مطالبۀ دیوان ۲
وجه دیوانی می نمود و تشدد می کرد وان بیچاره عجز والحاح می نمود که ندارم چند روزی
مرا مهلت ده تا خدا چاره بساز د واز جد من شرم کن ملعون کفت اکر جدت کار ساز ۳ رسول الله ص
از وی شود باشرا از سر تو دفع کند باکار سازی تو وا بکند وازا نسید ضامنی کرفته
کفت هر کاه فردا اول طلوع افتاب جد راندهی بجاست بحاق تو خواهم دبخت بکو
بجدت هر کاری می تواند بکند چون شب شد امرد ظالم ببام خانه رفت که بخوابد بجهت
بول کردن برلب بام رفت و بر تاریکی پا بر ناودان کذاشته ناودان بیفتاد وان نیز
بیفتاد و در پی ناودان چاه بیت الخلائی بود سرنکون بان چاه افتاد و دران شب
کسی از احوال او مطلع نشد چون روز شد او را یافتند که سرا و تا حوالی او ناف در نجاست
فرو رفته وا بنقدر نجاست بحاق او فرو رفته که شکم او ورم کرده مرده است و شراو
از آن سید بیچاره مندفع شد **حکایت** یکی از ثقات نقل کرد که چند دکانات بازار

مردمی بود نام محمد علی نام مباشر صنف عطار و متوجه امور دیوانی ایشان و قدغن
کرده که دیگری بهیچ وجه اجناس عطاری خرید و فروش نکند شخص سید فقیری بقدر
یکمن سریشم تحصیل کرده و این را بشخصی فروخت از مرد ظالم مطلع شد در بازار با او
برخورد و دشنام دشنامهای با و داد و چند سیلی بر روی او زد و ان بیچاره روانه
شد گفت جدم سزای تو را بدهد ظالم که این را شنید اعراضی شده ملازم خود را
گفت این سید را بگیرید و چند پشت گردنی بشدت با و زده و گفت حال بر و وجدت
را بگو گفت مرا بیرون آوردند و یکی از ظالم تر گفت شب کفنهای او را
آمد و روز دوم و دم شد بدکرده ماده بکفنهای او ریخت و روز چهارم جراحات
مجموع گوشتهای او را تراشیده بنحویکه سرهای کفت و بیرون آمد و روز هفتم
بمرد با ال علی هر که در افتاد بر افتاد تاراج نوائی معاشران بکناری از این میانه
برهیدم مباد محتسب اگر شود که مست نبیدم خبر دهید بزاهد که ترک توبه کردم
بدور باده گلرنگ جیب خرقه دریدم چه خوش بحلقهٔ زلف تو در کمند فتادم
من از چه دشنهٔ دام هزار دانه بریدم بدل نگاه بن حسنت چه خارها که خلیدم بتن
ز درد فراقت چه بخها که کشیدم طمع بنکهت بستان باغ خلد ندارم شکنج دام تو
بر اوج کاه سده کوبدم یکی بکام دلم در درج پاسخی نگشودی شنیدی ارز و تبیان
هزار طعنه شنیدم بجز هوای کمند تو بت پری نفشاندم بدام شد بقفس مرغ هر انجم
پریدم تو کز دیدن صنما ف لب بگزیدی منت بدیدم و زیر لب ان یکاد دیدی
اگر ز کشتن تاراج هست کام تو حاصل منش فدای تو کردم که کشت بخت امیدم شعر
کر بسر شادی نبرد راه بسر منزل ما شکر لله که ندارد کله از غم دل ما دل بطوفان

بسپردم دو این دجله که هست تا بدان اثر بخت تو بون ساحل ما ده دنان بوده
ده بی اثر و مفصل دود تو سرای ناقه بمنزل نبرد محمل ما دو سر بستر بد شمن نکشاد
که بان نکشاید بجز از دوست کسی مشکل ما هیچ نخی نفشاندم و نخود دم شخود بد
جز ندامت چه توان بود دبکر حاصل ما هر همان بجز ان ما بکند شنند چرا بکن ما
بست ره نالهٔ دل غافل ما خود بتاراج ملامت نه پسندد که دوست بخود افشاندن
جان در قدم قاتل ما حدیث فی ابهام سئل عن الذکر عن علی ع فقال الذکر بین ذکرین
والاسلام بین سیفین والذنب بین فرضین قیل ان معناه ان ذکر العبد لله یکون
له بین ذکرین له من الله الاول ذکره له بالتوفیق للذکر قبل الذکر والثانی ذکره له بالمغفرة
له بعد الذکر والاسلام یکون مسبوقا بالسیف المخوف للکفار حتی یسلم او اثم بالسیف
المخوف للمرتدین حتی لم یرتد والذنب بین فرضین ترک الذنب و بین فرض التوبة بعد
الذنب اشتبا قال فی المدارک فی مسئلة ذبح الهدی فی یوم النحر اما وجوب ذبحه یوم
النحر فهو قول علمائنا اجمع واکثر العامة ثم نقل بعد اسطر قلیلة قول المحقق ره وکذا
لو ذبحه فی بقیة ذی الحجة جاز وقال مقتضی هذه العبارة جواز ذبحه فی بقیة ذی الحجة
اختیارا و به صرح الشیخ فی المصباح فقال ان الهدی الواجب یجوز ذبحه و نحره طول ذی
الحجة و یوم النحر افضل اقوال و بنحو ذلک صرح ابن ادریس فی السرائر وحکی هذا القول
عن مختصر المصباح و نهایة الشیخ والغنیة لابن زهرة وظاهر المنتهی وحکی عن الغنیة انه ادعی
الاجماع علیه هذا ما یقتضی منه العجب من صاحب المدارک وحیث یقول وهو قول
علمائنا اجمع وهذا اعجب من ادعائه اجماع القدماء علی امر فیه خلاف کثیر لان الاجماع
معانی یجتمع بعضها مع الخلاف ومع ذلک لا یعلم اصطلاح کثیر منهم فی الاجماع صورت

مراسلهٔ که جناب قاضی احمد متوبیکی از فضلای مجاز اوهای بلوک جاسب که از جمله بلوک
قم است نوشته بسم الله الرحمن الرحیم من غایبانه مایل انزوی محوشم منتی نظر بجمالی
ازان خوشم هرچند دیدهٔ امید بسیدن نظارهٔ آن جمال باکمال وان نهال بلوک فضل و افضال
نمود ه اما اوصاف پسندیده و اخلاق حمیدهٔ ایشان را از شجاع زمان ولیث غضنفر
اوان بعین مجموع جهان بسبب استماع نموده و مشتاق و معتقد ایشان گشته همیشه بخیال
مجتبای وارزوی وصال و شرف اتصال اشتغال دارد ماچون نمی رسیم بدان ارزوی
دل باری نوارزوی دل ما بمارسان انه ولی مجیب والد مرحوم ایشان وقتال حجتنا
اتینا ها ابرهیم القواعد من البیت همواره بن بارث این بیچاره کاهی که در اینصوب
باصواب توقف داشت امدی و مراسم خیر یاد و اشنائی و روابط همسایکی را منظوری
داشت بمقتضای الولد لا رشد نقتدی بابائه الحر اکر عمل فزها بند ثمرهٔ دنیا و اخرت خواهد
یافت وجز ها خواهد ساخت هر بند که در مصطبهٔ مسکن دارد بوئی ز من
سوختهٔ جز من دارد هر جا که سبد کلیم و اشفتهٔ لی است شاکر دمن است و حرفه از من دارد
بر ضمیر منیر فیض مآثر مستور نماند که موضع شریف جاسب بطریق دار المؤمنین قم
حماها الله عن الآفات والافات و النقائص از اراضی طیبهٔ اماکن مشرفه است و مردم انجا
از زمان بعثت الی یومنا هذا شیعهٔ اثنی عشریه و صاحب ایمانند و فضایل ان شیعه
فاخره نیبا است و احادیث و روایات بیشمار وارد است از انجمله است که فرد اکه قائم
ال محمد عجل الله فرجه ظهور میکنند دوازده کس از اشرار مین فاخر در خدمت حضرت
خواهند بود دیکر قطب الصلحا شیخ جعد ح از ان ولایت پاکیزه بودند وقتی بملاقی
کرده بوا مده روی بمشرف کرده احرام دزبارت امام هشتم و قبلهٔ هفتم امام ضامن مفترض

الطاعة

الطاعة واجب الا طاعة سلام الله علیه بستر فرمود برا ورده که السلام علیکم وانحضرت
جواب سلام داده وفرموده که علیک السلام خدام وسادات عنبه تاریخ انوا ضبط
کردند وبعد از انکه حضرت شیخ جعد بدان استان عرش نشان رسیده معلوم کشته که انجواب
از برای شیخ بوده وشیخ در زمان سلطان سنجر ماضی کهان سلاجقه سلجوقیه بوده
وبجهة او اره دیوار حرم محترم کاشی که بهتر از چینی بهتر ترتیب داده اند وتمامی احادیث
نبوی ومرتضوی وقرآن مجید که بران کتابت شده ترتیب هنده انکاشی جالبی
بوده ونویسنده قرآن واحادیث عبد العزیز بن ابی نصر قمی بوده در تاریخ خمسمائة
بوده وانهارا بر شتران لوك سوار کرده از معجزات این است که انها بطی ارض بحوالی مشهد
مقدس امده بودند در کودی فرود امده بودند صباحی جمعی بر سر ان کودا مده کسی همراه نبوده
انهارا برداشته پیش سید النقبا سید محمد موسوی بردند واو بکار نشانده واو که
شیخ جعد از ان تاریخ خادم ومجاور وصاحب اختیار ان استانه بوده اند ودر زمان میرزا
سلطان حسین بایقرا وشاه جم جاه رضوان ارکان سلطان شاه اناراالله برهانها
درویش شمس الدین محمد ودرویش یحیی شصت سال دران استانه مقدس شب وروز
مشغول بوده وشبها سر بران استان نهاده خدمت میکردند وخانه زن وفرزند
سید ونکیه درویش یحیی در بالای سر انحضرت در خانه ایست موجود واز انسان
نسل نمانده ودر برادر دیگر فرنا شهریك دو فرسخ است مقبره وسقی وکنبد بجهة
مدفن خود ساخته اند ودر ان مدفون شده اند وبقعه کاروانسرائی واسیابی وعمارات عالی
ذهب وذهبت از انسان مانده وبجهة رعایت ادب کسانی که انسانرا اختیار قبر خود
انجا فرموده اند دیگر صلحا واتقیا از موضع جاسب بسیار بخواستر خصوصا شیخ علی

جا سبی که در موضع جمع کتاب رقم مدنوشت و از جمله عجایبی و صلی ابوده و دیگر رساله
طریقت مسالک شیخ نظامی است که سید بوده و اسمش سید الیاس بن الیاس مشهور است
چنانچه خود کشته در خط نظامی از نبی کام بینی عدد هزار بیک نام الیاس کالف
بری نامش هم با نود نراست کامش دیگر بفرماید چند تو کوچه در بحر کنجه کسم
و آن زن قهستان شهر قم حضرت شیخ او را قطب اوتاد بوده سلاطین زمان و ارباب تمکنش
سر بفرمان بر آسمان رسید چنانچه خود بفرماید بگفتم بوسمش همچون زبان پاک
چه دید م آسمان بر خواست زجای در عتبهٔ فقر و درویشی سلاطین زمان و ارباب
حکم و فرمان پیوسته ببابش مشتاقند چنانچه خود در مناجات و توحید میگوید
چون بعهد جوانی از پر تو بدر کس نرفتم از در تو هم ز پا بر دوم فرمتای من نخواستم
توام دادی چو لکه بود در که تو کشتم پیر دانچه تر سید نیست ستم کیر و دیگر حالات
شیخ نسبتا است در عصر سلطان طغرل بن ارسلان بوده و در شهور سنه ۵۵۵ مزارش
ظاهر در بلده کنجه بطوا هل عالم است و کلمات شیخ از اعجاز است انشاء الله تعالی بعضی دیگر
نوشته خواهد شد بتعاقب فرستاده می شود و دیگر انکه جانب تعلق بحضرت
امام ضامن امام رضا علیه التحیة و الثناء او در تمام شد مکتوب حضرت افاضت و افاضت
پناه حقایق و معارف کاه اعلم علماء عصر و اوحد فضلاء دهر فائدة تلاسماء الحسنی خواص
مخلفه ینفعل بها اشیا اذا استعملت کل علی الوجه المقرر فیکون لها ابدا عان منها
ان تاخذ لکل حرف من اسمائها اولا و ذلک الحرف الماخوذ له و تذکرها بعد اعدادها
او بعد د حروف هجائها او بعد د حروف اعدادها بعد حذف المتکرر ثم تدعوها بالحرف
النداء و تقال حاجتک مثلا یا محمد تاخذ الجیم و الحاء و المیم و الدال فتذکرها بعد

اعدادها

اعدادها مثل المجيد سبع وخمسون والحليم ثمانية وثمانون والمعطي مائة وتسعة
وعشرون والدليل اربعة وسبعون ثلثمائة وثمانية واربعون وانكان بعدد حروف الجمع
بسط هجائها م ى م ج م ى ا د ا ل ح ا ل م ى ا م ى م م ى ع ى ن ط ا ى ا د ا ل ا ل م
ى ا ل م فيكون اثنين واربعين وان شئت بحذف المتكرر فيكون تسعة او
باعدادها الجفرية وهي مائة وخمسة وتسعين او باعدادها الاسماء الجفرية ستون وانكان بعدد
حروف اعدادها س ب ع خ م س ون ث م ان ى ه ث م ان ون م ا ه ت س ع ه ع ش
دون ا ر ب ع ه س ب ع ون فيكون اثنين واربعين في هذا المثال وانكان بحذف
المتكرر فخمسة عشر وانكان بحروف اعدادها الجفرية اربعة ه ث ل ث ه ا ح د ا ر ب ع
ث ل ث ه ا ح د ث ل ث ه ست ستون وبحذف المتكرر فثلثة عشر وكذلك تفعل
بمجد حتى ينطابقا وندكرها بالعدد المطابق بينهما ومنها ان تطلب من الاسماء ما يوافق
حاجتك اما في العدد او في طبيعة الحروف ومنها ان تنظرها بين حاجتك وبين
عدم الموافق كان يكون اسم احدكما في حروفه كان يكون اسم احدكما مركبا فمنها الموافق
والاضر منها التناكر والنوداينة والاضر الظلمانية او السعيدة والاضر النحسية او الحارة
والاضر الباردة وهكذا فتختار من الاسماء الحسنى ما يحصل به التعديل بينكما فاذا كان
كما ذكرنا يجمع بينه وبين اسمك واسم حاجتك في شكل وركبها كلمات وتدعو بها عجمية كانت
او عربية بتوجه بال ملاحظا المدلول الاسم وحاجتك حتى يتم الامر ومنها ان تاخذ عدد ما يوافق
اسمك من اعداد اسماء الحسنى اما بالجمل الكبير اسما او اسمين او اكثر حتى يحصل العدد
مثل محمد اثنان وتسعون فتاخذ حي وهاب والجواد اثنان وتسعون فتقرا الفاتحة
٩٢ ٩٣ وسورة الم نشرح ٩٢ وتذكر الاسماء الحسنى الى وقتنا الولي الجواد ٩٢ ثم تقول يا محمد

یا وهاب یا ولی یا جواد صل علی محمد و آل محمد و افعل بی کذا و کذا و لا تحط بالحال حالا
یا الهی الهجوة فی کل شئ و فی الوهاب الجواد العطیة لکل شئ و فی الولی القیام بکل شئ
ولکن حاجتک امام بالک حالة الذکر قدم امام دعائک ذکری انه دعاک لذلک
فاستجاب لک و وعدک فصدقه نصیحة بدانکه بکی از اسماء عظیمه الهیه غفار است
است و مقتضای ظهور آن وجود مذنب است پس نباید مذنب عاصی مایوس
دوم ونا امید باشد چه پدر و مادر ما کسی بودند که بعد از وسوسه شیطان تحصیل
کردند و این صفت را بایشان بمیراث رسیده و این دو نفر اول عصاة بودند و
لیکن پدر ما نادم و پشیمان فطرت آدم بر تو غالب است و الا سجیت شیطان در تو
هست و از مرة و شارکهم فی الاموال و الاولاد خواهی بود و فی الاحیاء قال ابو هریرة خلا
الطواف لیلة و کانت مطیرة و وقعت فی الملتزم و قلت یا رب اعصمنی حتی لا اعصیک
فهتف هاتف من البیت یا ابا هریرة انی لا اعصمه و کل عبادی المؤمنین یطلبون ذلک
فاذا عصمتهم فعلی من تفضل و لمن اغفر و قبل و منه اخذ الحجام اباد خرابات زنی خود دین
ما است خون دو هزار تو بدرکردن ما است کو من نکنم گناه رحمت که کند از
رحمت از کنه کردن ما است قال بعض الحکماء احق الناس بالهوان المحدث لمن لا یصغی
الی حدیثه من کلامهم صدیقک من صدقک لا من صدقک و اخوک من عذرک
من کلام بعض العلماء ترک المداراة طرف من الجنون لا تقبل قوله فی تصدق بیمینه
تصدق الحلاف و ان اجتهد فی الیمین من عادی من دو نذر هبت هیبته و من عادی
مثله ندم صدیق الوالد عم الولد صفاقة الوجه ردف حاضر علامة الکذاب جودة
الیمین لغیر مستحلف غیرها لک ما وفاک و شره ما وقیته فوت الحاجة خیر من طلبها من غیر
اهلها

اهلها غضب الجاهل في قوله وغضب العاقل في فعله ارجع حوائجك من غير حاجة
اليك في تاريخ ابن العساكر ان شخصا من اصحاب بعض الصلحاء قال رايته في النوم
بعد موته فقلت ما فعل بك ربك قال اوقفني بين يديه وقال يا فلان ما تدري بما غفرت لك
فقلت بصالح عملي قال لا قلت باخلاصي في عبوديتي قال لا قلت بكذا وكذا قال لا فكل هذا
لم اغفر لك بها فقلت الهي فبماذا قال تذكر حين تمشي في دروب بغداد فوجدت هرة
صغيرة قد اضعفها البرد وهي تتزوى الى اصول الجدار من شدة الثلج والبرد فاخذتها
رحمة لها فادخلتها في فروك كان عليك وقايتها من البرد فقلت نعم قال برحمتك لتلك
الهرة رحمتك وقريب بايشت انچه را بعضي از علماء موثقين از احفاد فاضل ملا محمد
باقر المجلسي ره بجهة حقير حكايت كرد كه فاضل مذكور با ملا صالح مازندراني
معاهده نمودند كه هر يك را سابق بود بكري وفات دسد دوم عالم منام اند بكري
را از انچه بر او گذشت اعلام نمايد ملا محمد باقر بر ملا صالح وفات نمود بعد از بكسال
شبي او را ديد واقعه بدا ول سؤال نمود كه با وجود معاهده چرا تا بحال خود را در
منام ننمودي گفت چندان وحشت و كرفتاري مرا بود كه هيچ مرا نبود وحال في الجملة انس و
فراغي حاصل شد بعد از ان سؤال نمود از انچه بر او گذشته بود گفت مرا در مقام
خطاب الهي باز داشتند خطاب سبد چرا ودده عرض كردم الهي تو دانائي پس باز از
من تعداد حسنات خواستند عرض كردم عمر خود را در تصنيف كتب احاديث و اخبار
صرف كردم و در جمع احاديث و تفسير انها كتابها نوشتم خطاب سبد است
لكن انها را مصدر باسم سلطان نمودي واز توصيف انها و تعريف مردم انها را
مبتهج و مسرور بشدي واز مدت انها دلگير بشدي همان تعريف و توصيف و خوشنودي

دلك ذلك خ ل

مسلم الفي

سلطان اجر تواست عرض کردم او فات حسنه را با مامت جمع مردم بر افاضه صلوات
صرف کردم خطاب سید بلی از کثرت و اجتماع مامومین مسرور شدی و از قلت نهاد الکبر
و هم چنین عملی ما را نشاید و همچنین انچه گفته بنقصود ان مرد و شد تا اهل عمال
من از درجهٔ قبول ساقط و از خود مایوس خطاب سید که با عمل مقبول نزد ما
داری روزی تنها بیکی از کوچهای اصفهان میگذشتی و ابتدای وقت بود و دانه
مهرت بر اصفهانی در دست داشتی از ان کوچه و طفل کوچکی دنبال او میدوید بر او در دست
تو دید گفتای ما در من بر میخواهم تو بجهت رضای ما بر ما با طفل دادی و از او خوشنود
کردی ما تو را بهمان عمل بخشیدیم و امرزیدیم منقولست که مسخرهٔ فرعون که در جمیع
احوال خود را بصورت موسی نمودی و مردم را خندانیدی چون فرعون با قوم خود غرق شد
و او بسلامت در دفت موسی اه بر او رد که خدایا همه زار من اذیت بودند ندا امد که ای
موسی خود را چون شبیه بتو می نمود عیب بود که مشابه تو را که دوستی چوند شمنان
دارم لبعضهم فمن ینجی العلیل من البلایا اذا کان البلاء من الطبیب قیل
من الاستیناس بالناس علامة الافلاس ای عن معرفة الله من کان قلبه غنیا بذکر الله استوحش
عن الخلایق فضلا عن مؤانستهم قیل لا ینبغی للعاقل ان یطلب طاعة غیره و طاعة نفسه
علیه ممتنعة قیل التعزیة بعد ثلث تجدید للمصیبة و التهنیة بعد ثلث استخفاف
بالمودة وصیة حسنة اوصت اعرابیة ابنتها حین زوجتها فقالت لها یا بنیة قد
فارقت العش الذی فیه درجت و الموضع الذی منه خرجت الی وکر لم تکونی تعرفینه
و قرین لم تالفیه کونی لزوجک ارضا یکن لک عبدا و احفظی عنی خصالا عشرا یکون
لک شرفا و ذکرا الاولی و الثانیة حسن الصحبة بالقناعة و جمیل المعاشرة بالسمع

الطاعة الثالثة والرابعة المتفقد لموضع عينه وانفه فلا يقع عينه منك على قبيح او منكر
ولا يشم انفه منك رائحة خبيثة واعلم ان احسن الكحل المودة وان اطيب الطيب الماء
والخامسة والسادسة الحفظ للمال والرعاية للحشم والعيال واعلم ان اصل الاحتفاظ
بالمال حسن التقدير والرعاية للحشم والعيال حسن التدبير والسابعة والثامنة التعاهد
لوقت طعامه والهدء عند منامه فحرارة الجوع ملهبة وتنغيص النوم مغضبة والتاسعة
والعاشرة لا تفشى له سرا ولا تعصى له امرا فانك ان فشيت سره لم تأمن غدره وان
عصيت امره اوغرت صدره وزاد فيها بعضهم الحادية عشرة والثانية عشرة المحافظة الوجه
وحسن الكلام قال دوزبهان دوخصلت پسندیدهٔ اهل دلست سخن دلپذیر و
عیب مردم ندیدن عیب خود دیدن مردم نمودنست قال وهب بلغنا ان ابليس عليه اللعنة
تمثل ليحيى عم فقال له انصح فقال لا اريد ذلك ولكن اخبرني عن بني ادم قال هم ثلثة
اصناف عندنا صنف منهم معصومون مثلك ونحن في راحة منهم ليأسنا عنهم وصنف
آخر الدنيا في ايدينا بمنزلة الكرة في ايدي صبيانكم نتلقفهم كيف شئنا قد كفوا
انفسهم ونحن في راحة منهم وصنف ثالث وهم اشد الاصناف عندنا نقبل الى
احدهم فنبذل جهدنا في فتنته ونتمكن منه ونفتنه في دينه ثم يفزع الى الاستغفار
والتوبة فيفسد علينا كل شئ فعلناه ثم نعود اليه فيعود فلا نيأس منه ولا يدلنا منه
حاجتنا فنحن منه في عناء فائدة اعلم ان جميع خيرات الدنيا والآخرة جمعت في كلمة واحدة
هي التقوى انظر الى القرآن ما علق عليها من خير وثواب واضاف اليها من سعادة وكرامة
دنيوية واخروية الا والثناء عليها قال الله سبحانه وان تصبروا وتتقوا فان ذلك
من عزم الامور ٢ الحفظ والحراسة من الاعداء والماكرين قال الله تعالى وان تصبروا

وتتقوا الابصار كيدهم شيئا ٣ التاييد والنصر قال الله تعالى ان الله مع الذين اتقوا
٤ النجاة من النار قال الله سبحانه ثم ننجي الذين اتقوا ٥ الخلود في الجنة قال الله تعالى
اعدت للمتقين ٦ النجاة من الشدايد والرزق الحلال قال الله تعالى ومن يتق الله يجعل له
مخرجا ويرزقه من حيث لا يحتسب ٧ اصلاح العمل قال الله تعالى يا ايها الذين امنوا اتقوا
الله وقولوا قولا سديدا يصلح لكم اعمالكم ٨ غفران الذنب قال الله تعالى ويغفر لكم ذنوبكم
٩ محبة الله تعالى قال الله تعالى ان الله يحب المتقين ١٠ قبول الاعمال قال الله تعالى انما يتقبل
الله من المتقين ١١ الاكرام والاعزاز قال الله تعالى ان اكرمكم عند الله اتقاكم ١٢ البشارة
عند الموت قال الله تعالى ان الذين امنوا وكانوا يتقون لهم البشرى في الحيوة الدنيا والاخرة
ولاجل اجتماعها تلك الخصال قال الله سبحانه ولقد وصينا الذين اوتوا الكتاب من
قبلكم واياكم ان اتقوا الله ٢ منقولست كه پادشاهي عادل را وزيري بود كه مدتي معتمادي در خدمت او
تقصيري نكردي روزي او را طلبيد و گفت در دشوكه مرا بچنين وزيري جاهل باشد
ها حاجتي نيست چرا نسان لا محالة محل نسيان و خطا است اكر در اين عرض مدت بخطائي
از من بر خورد كسي نادان و احمق و جاهل و اكر بر خورد بي و نكفتي خيانت كار و دشمن
پس او را از ن در خود راند قال بعض العارفين ثمرة التجريد سرعة العود الى الوطن الاصلي
وتعجيل الاتصال بالعالم القدسي وهو الذي عناه سيد المرسلين بقوله حب الوطن
من الايمان وقد وقع في التنزيل الالهي الاشارة بقوله يا ايتها النفس المطمئنة ارجعي الى
ربك راضية مرضية فادخلي في عبادي وادخلي جنتي فاياك ايها السالك ان تفهم من
الوطن دمشق وبغداد وغيرهما من البلاد فان ذلك من الدنيا وقد قال النبي
جمود العين من قساوة القلب وقساوة القلب من حب الدنيا وحب الدنيا راس

خطيئة ولله در قائله ابن وطن مصر وعراق وشام نبست ابن وطن شهرت
كانزانام نبست وقال الله عز من قائل ربنا اخرجنا من هذه القرية الظالم اهلها يعني
بالقرية المألوفات المحبولية والرسومات العادية الظلمانية فان وصلت الى مطلوبك
فطوبى لك ثم طوبى لك وان ادركك الاجل في اثناء الطريق فقد وقع اجرك على الله
كما قال عز شانه ومن يخرج من بيته مهاجرا الى الله ورسوله ثم يدركه الموت فقد وقع
اجره على الله واعلم ايها السالك كما ان الحاسة الجليدية اذا صادفت موقرة مثلا
فهي محرومة من ادراك الاشعة الفائضة من الشمس كذلك البصيرة اذا كانت موقرة
بالهوى واتباع الشهوات والاختلاط باهل الدنيا والانغماس معهم في كدوراتهم فهي
محرومة من ادراك الانوار القدسية محجوبة عن ذوق اللذات الانسية وما احسن ما قيل
اسير لذة تن ماندة وكرنه تودا چه عيشها است كه در ملك جان مهمانيست ثم
ان الحواس الباطنة الروحانية اقوى ادراكا من الحواس الظاهرة الجسمانية فان تلك
ناظرة بلا حجاب ومنكشفة من وراء النقاب عيان ادراك هذه مشروطة بتعمير البدن
وامنائه وادراك تلك مشروطة بتخريب البدن وافنائه كما قال المولوى صحت ابن
حس ذمعبود بس صحت اخس در تخريب بدن فائدة قال نصير الدين المحقق الطوسي
من اقوى الاسباب الجالبة للرزق اقامة الصلوات الخضوع والخشوع وقرائة سورة
الواقعة خصوصا بالليل ووقت العشاء وقرائة سورة يس والملك وقت الصبح مما
يزيد في الرزق ان تقول كل يوم بعد انشقاق الفجر الى وقت الصلوة مائة مرة سبحان
الله العظيم استغفر الله واتوب اليه وان تقول لا اله الا الله الملك الحق المبين كل
يوم صباحا ومساما مائة مرة ان تقول بعد صلوة الفجر كل يوم الحمد لله وسبحان

الله ولا اله الا الله والله اكبر ثلثا وثلثين والله اكبر اربعا وثلثين وبعد صلوة الفجر ايضا وتستغفر الله سبعين مرة بعد صلوة الفجر وتكثر من قول لا حول ولا قوة الا بالله العلى العظيم فائدة قال الغزالي الفرق بين الرجاء والامنية ان الرجاء يكون على اصل بخلاف التمني فمن زرع واجتهد وجمع بيدر ثم يقول ارجو ان يحصل منه مائة قفيز فذلك منه رجاء والاخر يزرع زرعا ولا يعمل يوما فاذا ذهب ونام فاذا جاء وقت الحصاد يقول ارجو ان يحصل لي مائة قفيز فهو يقول هذه الامنية التي لا اصل لها قيل ونعم ما قيل الاب في الاخ فخر والعم غم والخال وبال والولد كمد والاقارب عقارب وانما المرء بصدقه سئل بعض الوعاظ في المنبر كيف شعرك عن السائل مع كونه مستغرقا في الاقبال بكليته على الله فانشد يسقى ويشرب لا الهها سكرتين من الندمي ولا الهو عن الحاسر الطاعة سكرة حتى يحكم من فعل الصمامة فهذا افضل الناس اقول قد شعر علي عن السائل ولم يشعر بالسهم الذي اخرج من رجله المبارك في الصلوة مع ما فيه من الوجع والالم الشديد وذلك لاجل ان الاول كان من متعلقات المقصود ومن طاعته من توجهه الى الصلوة فاقباله اليه لا نهاية لاقباله بكل ما يتعلق به بخلاف الثاني فانه من متعلقات بدنه الشريف وقد يغفل عنه بالمرة ويمكن ان يكون ذلك لاجل اختلاف الحالات فائدة لا تمازح الشريف فيحقد عليك ولا الدني فيجتري عليك بدانكه حكما كفته اند كه علامت حسن خلق ده چيز است اول بامردمان در كار بنكو داشتن دوم در نفس خود انصاف دادن سوم عيب كسانا جستن چهارم چون از كسي خلقي بد وجود ايد از انا ويل بنكو كردن پنجم عذر كناه پذيرفتن ششم حاجت محتاجان را برآوردن هفتم مردمان كشيدن هشتم عيب نفس خود ديدن نهم باخلق روى

نادره داشتن آبا مردمان سخن گفتن خوش قيل معايب السفر سبعة مفارقة الانسان
من مألفه ومقادته من لا يشاكله والمخاطرة بما يملكه ومخالفة عادته في مأكله و
منامه ومجاهدة الحر والبرد بنفسه واحتمال الآل المكاري والملاح والسعي كل يوم في تحصيل
منزل جديد قال بعض الحكماء حتى تقعد فاذا قعدت كنت اعز مقاما ولا تنطق حتى
تستنطق فان استنطقت كنت اعلا كلاما قيل الجاهل من لا جاهل له بتدبير امره من يقبل الجاهل
لا سفينة له يدفع عنه قال الشاعر ولا يلبث الجهال ان ينهضوا اخا الجهل ما لم يستعز
بجهول حكايت كان بالبادية رجل له عيال وضيعة وكان له حمار يقلون عليه الماء
ويحمل عليه بحاجاتهم وديك يوقظ للصلوة وكلب يحرسهم فجاء في ليلة ثعلب فاخذ
ديكهم فخرج الديك وكان الرجل صالحا فقال عسى ان يكون خيرا ثم جاء ذئب فخرق
بطن الحمار فقال الرجل عسى ان يكون خيرا ثم اصبحوا ذات يوم فنظروا فاذا سبي كل من كان
حولهم وقتل بعضهم وبقوا سالمين وانما اخذوا اولئك بما كان عندهم من اصوات
الكلاب والحمير والديكة فائدة قيل في وجه تسمية البراهكة بذلك لان جدهم خالد
كان له خاتم تحت فصه من السم يمص الفص عند الشدائد والغصص فيسكن فورد على هشام
ابن عبد الملك في ايام امارته وكان عند عبد الملك فجاء اخضر السم يصيح ويجر جناحيه
ففعل ذلك واشاه هشام الظن بخالد فقال هل معك سم فاجاب وكان لغته فارسية
بلى انكشترى دارم دروبر نكين آن زهرى است كه در شدايد بر مكر وبا بنجه بر مالند بضم
ميم مسمى شد ونسل او بر مكيه ودر تاريخ قديمى كه در سنه پانصد وكسرى تاليف
شده بود كه در شهر بلخ بتوچهر هيكلى بنا كرده بودند بنام فرزيجه معارضه كعبه وانوا
فيرهكه مى نامند چون فرزيجه بن انش پرستى شيوه كردند انوا اتش خانه كردند ودر پس خدمه

او را بر مکه کفتند یعنی والی مکه و نوبت ریاست ایشان بخالد رسید جد برامکه
و با بجهة او را بر مال بفتح میم می کفتند **حکایة** کویند بعضی از ملوك مصر و
فراعنه ایجاد و قبه بنا نهاده بودند انواع عربان کفتند ی و مقرر کرده بودند هر کران
انجا عبور کند دو انجا نماز کند بجهة انموضع و هر که نکردی دانسته یا ندانسته او را
کشتی و لیکن دو حاجت او را بر آوردی بشرط یکه اند و حاجت خواهش سلطنت
و نجات او قتل نباشد دو دی مردی کاز دار اهل افرنقیه باکرز کاز دی از انجا
کذشته و چون نشنیده بود همان نکرد حراس او را کرفته بنزد ملك بردند ملك
او را عتاب کرد جواب داد که جاهل بودم و اکر میدانستم هزار رکعت نماز میکردم
و امدم اینجا که در ظل حمایت تو باشم ملك کفت فائده ندارد دو حاجت بخواه غیر
نجات و مملکت که کشتنی هستی پس کاز بجپ و راست نظر کرد و امرا را شفیع
کرد و تضرع کرد سود نبخشید و چون مایوس شد کفت ۳۰۰ هزار دینار بمن دهی با امینی
که بجهة او لادم بفرستم هم انلحظه ۳۰۰ هزار دینار و امین حاضر کرد و وجه تسلیم او
شد دو با فرنقیه رفت کفت دیم انکه بهر یك از سلطان و حضار آفرین کردند
بر نیم یکی هموار و ملایم و یکی متوسط و دیکری شدید ابتدا از ملایم کنم ساعت
طولانی تفکر کرده بحضار کفت چه میکویید همکی کفتند باید طریقه سنت را
را از دست ندادو حکم مقرر جاری کرد پس ملك از سریر بزیر آمده کفت ایکاز مشغول
زدن باش کاز دیکر دبوس بر قفای ملك زد که سر او زده برود افتاد
و بیهوش شد چون بهوش آمد کفت ایمرد این زدن خفیف بود یا متوسط یا
شدید کاز کفت هر چه ملك بعد از این ملاحظه فرماید خواهد دید کفت

والله

والله که اکر این سبب بوده من از متوسطی خواهم مرد پس وکرد بحراس عربان که او را
اورده بودند کفت ای اولاد زنا و حرام زادکان چکونه دید بد که اینهمه نماز کرد
والله که من دیدم نماز کرد بهیئتی که هیچکس باین بنا کوفی نماز نکرده پس او را
رها کرد و امر نمود که عربان را خراب کردند فائدة در تاریخ بلدان مذکور است
که زرافه حیوانی است که در حبشه می باشد از ناقه حبشیه و کاو وحشی وضبع
هم میرسد یعنی ناقه وضبع وکاو جمع شدند ان متولد می شود سر او مثل سر شتر
و شاخ ان شاخ کاو و دندانهای چون دندانهای کاو و پوست ان مثل پوست
پلنک و قوائم او مثل قوائم شتر و سم او چو نسم کاو و دم او چون دم اهو و کردن او
بسیار بلند و دستهای او بسیار بلند و پاهای ان بسیار کوتاهست و از ابعاد سه
شر کاو و پلنک کویند قال جالینوس از بخیون خصوصا با مور عشرة سواد اللون
وفلفلة الشعر وقطس الانف وغلظة الشفة وتشقق الید والکعب ونتن الرایحة وکثرة
الطرب وقلة العقل وکلها بعضهم فی حر وبهم یاکلون لحم العذرة اذا ظفروا به ولا یری فی بخی
مغموما والغم لا یدوم علیهم فائدة سبا مقر بلقیس کانت مدینتها وبین
صنعاء الیمن مسیرة ثلثة ایام بناها سبا بن یشجب بن یعرب بن قحطان کانت مدینته
حصینة کثیرة الاهل طیبة الهواء عذبة الماء کثیرة الاشجار لذیذة الثمار ما کان یوجد
بها ذباب ولا بعوض ولا شیء من الهوام کالحیة والعقرب ونحوهما خربها السیل وهو الذی
اخبر عنه سبحانه فارسلنا علیهم سیل العرم وتفرقوا فلها حتی ضرب بهم المثل المشهور
فیقال تفرقوا ایدی سبا وکان اهلها المتفرقون عشرة قبایل عظیمة ستة منهم یتامنون
ای اخذوا جانب الیمن وحوالیه وهم کندة والاشعریون والازد ومذحج وانمار وحمیر

بعضها فاتهم

واربعة شاموا ای اخذوا صوب الشامات وهم عامرة وخزام ولخم وغسان وكانت هذه
الواقعة قبل مبعث عيسى ع **فائدة** سراندیب جزيرة فی بحر هبكد باقصى بلاد الصين
قال محمد بن زكريا هی ثمانون فرسخا فيها انواع العطر والعود والنارجيل ودابة المسك
وانواع الياقوت ومعدن الذهب والفضة ومغاص اللؤلؤ واكثر اهلها المجوس و
بها المسلمون يتودد ابها فی غاية الحسن ويوجد فيها نوع كبش لها عشرة قرون **فائدة**
فی كتاب التاريخ ان الكلب السلوقی الذی ورد فی الاخبار منسوب الی السلوقة وهی
كانت مدينة عظيمة بارض اليمن وقال صاحب التاريخ وهو صنعاء فی سنة خمسمائة
ذكر ان اثارها باقية الی الان كلاب ضوامری يسقدها الذباب فيأتی بنوع كلب
هو احسن انواع الكلاب ويقال له الكلب السلوقی اقول الظاهر ان الذی يقال له بالفارسية
سلكی **فائدة** صنعاء بلدة باليمن احسن مدنها بناء واصحها هواء واعذبها ماء
والطيبها تربة واقلها امراضا بناها صنعا بن ارال بن عابر بن شالخ قال عمران بن ابی
الحی ليس بارض اليمن بلد اكبر من صنعاء وهو بلد بخط الاستواء تتقارب ساعات
ليلها ساعات نهارها ولاهلها شنآن وصيفان وفيها جبل الشب وهو جبل علی
راسه ماء يجری من كل جانب فينعقد حجرا قبل ان يصل الی الارض وهو الشب اليمانی
الذی يحمل الی سائر البلاد وبها الجنة التی اقسم اصحابها ليصرمنها مصبحين وهی
علی اربع فراسخ من صنعاء **فائدة** مهرة ارض اليمن ينسب اليها النجائب المهرية
وهی كريمة جدا من كرايم انواع الفرس واليمن بلاد واسعة من عمان الی نجران وبها الاحقاف
والاحقاف الان تلال من الرمل بين عدن وحضرموت وكانت مساكن عاد وفيها
العلس وهو نوع من الحنطة حبتان منه فی كمام لا يوجد الا باليمن وهو طعام اهل صنعا

ونجران من مخاليف اليمن من ناحية مكة بناها نجران بن زيدان سنان بن يشجب وكان
واقعة اصحاب الاخدود مع اهل نجران فائدة الصبر السقوطرى ينسب الى سقطرى
هى جزيرة عظيمة فيها معدن وقرى اهل نصارى من ارض الهند وطول هذه الجزيرة نحو
ثمانين فرسخا وسراندیب داخل فيها فائدة الحجاز حاجز بين اليمن والشام وهى
مسيرة شهر قاعدة مكة حرسها الله تعالى وبها مقام العرب فائدة الوسم الخطى ينسب الى
الخط بكسر الخاء المعجمة قرية باليمامة يؤتى لها الخط هجر وهى احسن انواع الرماح خفة وصلابة
واليمامة بين الحجاز واليمن فائدة السند والهند كانا اخوين من ولد نوميز بن لنطق
بن حام نوح كل منهما سكن ناحية فسميت باسمه فائدة عدن مدينة مشهورة
على ساحل بحر الهند من ناحية اليمن ينسب الى عدن بن سنان بن ابرهيم الخليل وبها
البئر المعطلة التى ذكرها الله تعالى فى القرآن فائدة فيصور بلاد بارض الهند يجلب
منها الكافور الفيصورى وهو احسن انواعه والعود القمارى ينسب الى قمار وهى
مدينة مشهورة بارض الهند وهى احسن انواع العود فائدة فى تاريخ البلدان
ابرقوه وهى بلدة مشهورة بارض فارس ومن عجايبها ان المطر لا يقع داخلها الا قليلا
وانما يقع خارجها دون السور ويزعمون ان ذلك انما هو ببدعاء ابرهيم الخليل
زعموا ان الخليل منعهم من استعمال الشعير وهم لا يستعملونها مع كثرتها فيها وفى
اخبار فرس ان مقدمة نار سياوش بن كيكاوس لما دخلها للتبرة عن اتهامه بما
اتهمته ابرد وجه ابيه كانت فيها وابرقوه معرب وركوه يعنى قرب الجبل فائدة
كلمات فى الحكمة من احب المكارم اجتناب المحارم من دام كسله دام املة عند الشدائد
الفرج بتدو مطالع الفرج افضل العدة الصبر عند الشدة سعد من لسانه صموت

الدارصينى الى ينسب الى الساحل وهى جزيرة عظيمة من اعمال اليمن والهند وبها فائدة نجاح
ايضا
السودان
وكلاء

وكلام مرقوت لا تبد من العيوب ما ستره علام الغيوب ليس من عادة الكرام سرعة الانتقام
العفو يفسد من اللئيم بقدر اصلاحه من الكريم اذا سكت عن الجاهل فقد اوسعته
جوابا واوجعته عقابا اعراضك صون اعراضك ليس من الثياب ما لا يزدرى
فيه العظماء ولا يعيبه عليك العلماء قال بعض العرفاء دع الراغبين في صحبتك و
السارعين الى مناداتك والمتعلم من افادتك فليس لك منهم مال ولا يحصل
لك حال ولا جمال ولا يندفع بمجالستهم منك ملال ولا كلال واعلم ان اخوان الجهر
اعداء السر اذا لقوك تملقوك واذا غبت عنهم سلقوك من اتاك منهم كان عليك
رقيبا واذا خرج منك كان عليك خطيبا اهل نفاق وتهم واصحاب غل وخديعة
لا تغتر باجتماعهم عليك فما غرضهم العلم والكمال والحال بل الجاه والمال وان يتخذوك
سلما لاوطارهم وحمارا الى اثقالهم واوزارهم ان قصرت في غرض من اغراضهم كانوا
اشد اعوان عليك وبرون تردهم اليك حقا واجبا لديك ويتوقعون منك ان
تبذل عرضك ودينك لهم فتعادي عدوهم وتنصر فرقتهم وخليلهم وتنتهض
لهم سعيها وتكون لهم تابعا خسيسا بعدان كنت متبوعا ورئيسا ولذلك قيل
اعتزال العامة مروة تامة وهو كلام حق لا تاوي المدرسين في زماننا لكانهم في ذ
دائم وتحت حق لازم ذمته ثقيلة ممن يتردد اليه فكانه يهدي تحفة لديه ورد بما لا
يختلف عليه في الاوراد حتى يتكلف برزق له على الاوزار ثم المدرس المسكين ولو
الضعيف الدين اعجزه عن القيام بذلك من ماله لا يزال يتردد الى ابواب المتسلطين
وبقاس الشديد الذل مقاسات الذليل المهين حتى يكتب له بعد الابرام التمام على
بعض وجوه السحت الحرام ثم يبقى في مخمصة لقمته على الاصحاب والتوزيع على الكلاب

ان سوى بينهم مقتل البرئ ونسبوه الى الحمق والجهالة والقصور عن درك الصواب المدون
والقصور عن القيام فى مقادير الحقوق بالعدل وان تفاوت بينهم سلفا استمها
بالسنة حداد وثاروا عليه ثوران الاسد الاشاوس لا يزال فى مقاساتهم فى الدنيا
ومظالم مما يأخذه فى العقبى والعجب منه انه مع ذلك كله والسد اجله يزعم انه فيما
يفعله مريد لوجه الله ومذيع شرع رسول الله وناشر علم دين الله والقائم بكفاية طلاب
العلم ولو لم يكن ضحكة للشيطان وسخرة لاخوان الزمان يعلم ان فساد الزمان لاسبب
الاكثرة امثال اولئك الاشخاص فى هذا الاوان فبادر رحمك الله ما وصى الشهيد بعض اخوانه فقه
عليك بتقوى الله فى السر والعلانية واخشاه الخلق مخلوق ولواسا اليك واحتمال الاذى
ممن كان من خلق الله ولو شتمك واهنك فلا تقابل الشاتم بكلمة واحدة واذا غضبت
فاياك والكلام ولكن تحول من مكانك وتشاغل بغيره يزول غضبك وغيظك وعليك
بالفكر لاحزنك دنياك واياك والخلو من التوكل على الله فى جميع امورك وكن واثقا
به فى مهماتك وعليك بالشكر لمن انعم عليك واياك والضحك فانه يميت القلوب و
اياك وتاخير الصلوات عن اول وقتها ولو كان شغل اى شغل ولا تترك لقضاء صلوة شغل كان
عليك ولو يوما واحدا واذا فرغت من الصلوة فصل النوافل وعليك بالملازمة
فى طلب العلم منذ كان واياك ومنازعة من تقرء عليه والرد عليه قبل خذ ما يعطى بالقبول و
اياك ان تنظر النظر فى الذى تقراه ليلة واحدة واجعل لك وردا من القران وان تمكنت
من حفظه فاحفظ بل احفظه ما استطعت واجتهد ان يكون كل يوم خيرا من ماضيه
ولو بقليل واياك ان تسمع بميتة احد من خلق الله فانها نعمة لا تحصى ولا تنقطع عن
الزيادة واياك واياك ان تحادث احدا فى غير العلم واياك وكثرة الكلام ونقل كلام احد
عليك

علیك بالمواظبة فی کل یوم بخمسة وعشرین مرة اللهم اغفر للمؤمنین والمؤمنات والمسلمین
والمسلمات فان فیها ثوابا جزیلا ولا تترك الاستغفار عقیب العصر سبعا وسبعین مرة و
اکثر من قراءة انا انزلناه وقل هو الله احد قال بعض الحکماء اذا اردت ان تطیب
عیشك فارض من الناس ان یقولوا انك مجنون بدل قولهم انك عاقل وقیل
ان لم یکن ما ترید فارد ما یکون حکایة منقولست از کسائی که در ایام تحصیل
علم در تکاری بفقر و فاقه میگذرانید و هر بامداد که صبح صادق میدمید من در داعه
طلب کرده پوشیده بمدرسه میشتافتم و درد هگذرم من مرد بقالی فضولی بود هر
روز از من سؤال می نمود که ای هرزه گرد بکجای روی ترك این شغل بیحاصل کن
و بکسبی برو که قوت لایموتی از ان پیدا شود در این اثناء روزی با من خطاب کرد
که هنوز وقت آن نشده که این کاغذ پاره ها را در حفره دیوار بدان بندی تا سبز
شود و من از سر تنگ دلی و متقاعدی شدم و بجهت صبر می نمودم تا در فنون علم
بدرجه قصوی رسیدم اما از پریشانی همیشه بودم که قدرت بجامه نداشتم و مرا
نیز همسایه بود که کاه مرا بخانه دوزی از خانه برامدم دیدم بر سر کوچه گلخنی
بنا نهاده که راه تنگ نموده و سواره و عبوران میسر نبود گفتم مرا نیز در این راه
حق امد و شد هست چرا این کوشك را ساختی گفت هر گاه هودج تو خواهد از اینجا
بگذرد بفرما این کوشك را خراب کنند و من با این طعنها صبر می نمودم روزی
بر در خانه خود ایستاده بودم ناگاه ملازم امیر بصره امد که امیر را اجابت کن گفتم
او را با من چه رجوع است و من با اینجامه مجلس نتوانم امد ملازم رفت بعد از ساعتی
باز گشت جامه قیمتی و هزار مثقال طلا پیش من گذاشت و گفت اینجامه را بپوش و

نزد او حاضر شوم بموجب فرموده عمل نموده چون نظر او بر من افتاد گفت خلیفه
فرموده که بجهت تعلیم فرزندان او امین و مامون تو را ببغداد ببرم باید رفت در حال
دو دست استعداد داده دیدم روانه شدم چون بخدمت خلیفه رسیدم گفت تا امین
و مامون را نزد من آورند و در وقت شروع در تعلیم انها طبقها از نشاد
کردند و دانه و در چندان زر نثار جمع کردم که هرگز تصور آن نکرده بودم و هر ما
ده هزار دینار بجهت وظیفهٔ من مقرر کردند چون مدتی گذشت روزی هرون گفت
اراده دارم که امین و مامون بمنبر رفته و خطبه بنکو انشا نموده و در آن روز چندان
زر نثار کردند و مرا انعام غیر محصور حاصل شد هرون نیز انعامی تمام در حق من
نمود گفت هر روزی دگر بخواه گفتم ای دولت اگر مرا روزی نمانده مخواهم
رخصت فرمائی ببصره رفته باشم و کسان و خویشان خود را دیده و انعام خلیفه
در حق من مشاهده نمایند و مراجعت بنمایم هرون بعد از رخصت حکمی بوالی بصره
نوشت که او با جمیع اعیان مرا استقبال نمایند مدتی در نوبت با اعیان شهر بدیدن
و سلام من آیند چون ببصره رسیدم و اهل بصره در رکاب من بسوی خانهٔ خود رفتم
و در هودج جای نگاه داشتم چون بانکوشک همسایه رسید هودج را گذاشت
امر کردم تا کوشک را خراب کردند و بعد از زمان بقال با تحفه بدیدن من آمد
چون نظر من بر او افتاد گفتم ایها الشیخ دیدی که از آن کاغذ پاره ها چه درختی سبز
شد و چه ثمره بار داد مرد بقال زبان باعتذار کشوده بجهل خود معترف گردید

حکایت وای رجل رجلا یبکی علی قبر فقال له من صاحب القبر قال اخی او زوجتی خالی

بیان در حدیث می باشد که هر گاه سه نفر سوار مرکبی شوند اول ایشان ملعون

واختصاص باول محل اشکالست قال بعض المحققین یجوز بین التخییر الواجب و
الندب کالانظار والصدقة ولا یخفی ما فیه فان الانظار لیس بواجب بل الواجب
احد الامرین والصدقة افضل من الفردین سؤال نذد حمال ان یصرف اجرة
حملة النحاس فی یوم الفلانی فی الفقراء واجرة حملة الحدید فی المسجد مثلا فاستاجره
واحد منهما وهو حمل الجمیع فالاجرة تصرف فی ایهما واعطاه المستاجر اجرة الواحد
فغانی وقت کلم تمام باه وفغان کذشت چون بکذرد خزان که بهارم
چنان کذشت والهٔ جزء عهد دل ازاری عشاق که بستی یکعهد نبستی
که همان دم نشکستی فائدة بدانکه از علوم معتبرهٔ هندیان وجوکیان علم وهم
است که انرا علم انفاس نیز کویند ودرمیان علماء اسلام وایرانیان متداول نیست
وصاحب نفائس الفنون در انکتاب اشارهٔ بجملی بیان کرده ویکی از علمای اسلام
که بعنوان سیاحت بهند رفته شمهٔ ازان درافراکوفته واهل هند از جوکیان را
اعتناء تمام باین علم است بنای بسی احکام برانها می نهند ویکی از برهمنان جوکیان
کتاب مختصری در بیان انعلم ساخته وپرداخته وبعضی ازانهارا بفارسی نقل
علم را نموده اند چون اطلاع برآن فواید بسیار است مختصری ازان درانجا نقل میکنیم
بدانکه چون بعضی چنین میکویند که شهری درهند است که درانجا قصاها هستند که انرا کامرو خوانند
ودر انشهر ساحران وهمیشه باشند واینشان را بزبان هندوی خوانند ودران
مسکن زنی جادو است که انرا کاماک دیو وبعضی کام دیو خوانند ومردم اهل انجا نیز
را علم سحر وهم آموزند وکویند ساحران وهمیشه همهٔ هندوراهی یابند و
خدمت میکنند پس از استادان شهر شصت وچهار زن کرد آمدند که ایشان

مکرر
انکه اول
از عقب اخذ
شود

ساحران جهانند و همه جهان بکردند و خود را بصورت دیگر بکرداننده و چنان دانند
که ایشان دو هوا روند همچنانکه دو حیوانیان و ایشان این کتاب را وضع کرده اند
بزبان هندی و جملهٔ علم و هم و تاثیرات دل و علم دم و سحرهای دو حیوانی که بوهم تعلق
دارد در این کتاب یاد کردند و این کتاب را کامروپ جاسنکا یا بیجن سنکا نام کردند
و در میان ایشان کتابی شریفتر از آن نیست و هر که این کتاب یاد کرد او را برتری
دارند و بغایت عالم شمرند و او را خدمت کنند پس از زبان هندی بپارسی
گردانیده اند و در نجم نسبت برده و ملخص آن کتاب اینست بدان اسعدک الله که هر گاه دم
از سوراخ بینی راست برآید چنین گویند که این دم از آفتاب است و هر گاه دم از سوراخ
بینی چپ برآید گویند این دم از ماه است و این دو سوراخ بینی با آفتاب و ماه منسوبست
وقت باشد که دم از راست رود و وقت باشد که دم از چپ رود و وقت باشد که دم
هر دو بیرون آید برابر و وقت باشد که دم بیرون نیاید و این بحر بر باید نگاه داشت
تا دم در توان یافت و معلوم کرد و باید که پیوسته دم خود را مینگرد که از کدام
جانب می آید و آنرا سوراخی چند دم میرود و باید دانست که این دم بر ساعات شبانه
روزی میرود چنانکه هر دو ساعت از سوئی میرود چنانکه هر ساعت نهصد دم می آید
شبانه روزی بیست و یکهزار و ششصد دم باید و باشد که زیاده باشد و
باشد که کمتر و نیز گویند که دم پنج است چهار خاکی و بادی و آبی و آتشی و یک دم
آسمانی زیاده می آید اول دم خاکی است و این دم سوی زمین رود تا دوازده انگشت
برود و دوازده انگشت راست و دوم دم آبی است و آن نیز سوی زمین رود تا دوازده انگشت
برسد سیم دم هوائی است و آن برابر دوازده انگشت سپید است چهارم آتشی است

سوی بالا رود تا چهارکشت برسد و کژ رود و رنکش سبز است پنجم دم اسمانی است
و او بسوی درون رود و رنکش بسیک میل دارد و هر یکی را جدا کانه حکمی است
که بجایگاه خود گفته اند و انچه از دست است و دست است و بر تعلق براست دارد و هر چه
از جانب چپ باشد و برابر روی ان تعلق بچپ باشد دارد و چون معرفت دم معلوم
کشت بعد ازان بگوییم که هر شغلی را کدام وقت دم نکو باشد و کدام بد بود و انرا بر
پنج فصل ترتیب داده اند فصل اول در عزیمت کارها فصل دوم در انچه
کسی سؤال کند فصل سیم در ضمیر گفتن فصل چهارم در شناختن مرگ فصل پنجم
در معرفت دم فصل اول در عزیمت کارها اگر عزم سفر داری بنگر اگر از جانب چپ ابد
در حال روان شو هیچ توقف مکن که خیر و خوبی باشد و پای چپ را پیش باید نهاد که نیکو
باشد اگر پیش پادشاهی یا نزدیک بزرگی خواهی شد نام ان بزرگ شمار کن اگر حرف نام
طاق باشد از بهر راست باید و اگر بخدمت بزرگی و برای حاجت یا مصلحتی دم از جانب
راست باید و اگر دم از جانب چپ باشد هیچ نباید گفت و اگر در مصاف برامده باشد
و باد و گرد خصومت خواهند کرد اگر دم راست باشد هیچ توقف نباید کرد و پیش از انکه
خصم بر او حمله کند حمله باید کرد بهر حال ان شکسته شود و اگر دم چپ می باید توقف
باید کرد و پیش از انکه خصم بر او حمله باید کرد بهر حال ان شکسته شود و اگر دم چپ می
اید توقف باید کرد تا خصم حمله کند تا بر او غالب کرد و اگر اسب راست رو برده خواهد
خرید دم از جانب راست باید اگر چپ باشد دبان کند و اگر قشر یف و جامه خواهد
پوشید و زرینه خواهد بست دم چپ باید داغ کردن ستور و نعل بستن و ناخن
چیدن و رفتن پیش پادشاهان و معالجه کردن و گم شده طلب کردن و زرینه

ساختن وحجامت وکشاورزی کردم راست باید در عقد وسر وسی دم چپ باید اگر
صحبت خواهد دم راست باید اگر عمارت زمین و باغ خواهد دم چپ باید واگر بروی
وامر مهم خواهد دم راست باید اگر باز رگانی خواهد دم چپ خواهد باید اگر کسی
مبترسد از خصم یا از سلطان یا از ظالم دم راست باید براین وقت نزدیک او رود
وهیچ نتواند کرد بامداد از جامهٔ خواب برخیزد واگر دم راست رود پای راست بخستین
بر زمین باید نهاد والله اعلم اگر کار و شغلی خواهد کرد اگر دوشنبه یا سه شنبه
بود با ادینه بدم راست باید کرد واگر یکشنبه و دوشنبه و پنجشنبه باشد دم دوسود
بینی باید تا ان کار برآید واگر دم شوریده باشد هیچ کار نباید کرد اگر بر کسی دعوی کند
یا پیش بزرگی رود از جانب سوی او باید کرد که هیچ دم نرود واگر هر دو دم یکشنبا
دون برود دیوانگی او زود واگر بداند که کدام می رود یکشبانه روز فرزند قوی
حال باید واگر چپ و نوبت رود یعنی چهار ساعت در عقب یکدیگر آمده
باشد واگر چهار نوبت رود شادی و تشریف باید واگر هفت نوبت رود شادی
باید واگر یکشبانه روز میان خویشان خود مهتر شود اگر دم راست و نوبت رود
رنج دوستی باشد واگر چهار نوبت رود دشمنی پیدا شود و او را بهانه رسد
اگر هفت نوبت رود از زن او را رنجی رسد اگر شبانه روز رود اجلش نزدیک
آمده باشد واگر بجانب شمال و مشرق خواهد دفت دم راست باید واگر بجانب جنوب
و مغرب خواهد دفت دم چپ باید تا مراد حاصل شود انشاء الله تعم فصل دوم
در سؤال نباید و گوید که بجنبک میروم یا بسفر میروم اگر دم چپ باشد گوید راست شود
که بنکو است اگر حصاری پیچیده باشند گویند که بگیریم یا نه اگر چپ رود گوید فتح

شود واگر دم راست بود فتح نباشد اگر خصمی باید حصاری کجا باید بجنگ بیرون رود
باید اگر دم راست باید بیرون روند وجنگ کنند ودشمن زده شود واگر دم چپ
رود بگو بیرون نباید رفت واگر بگوید بگذاری یا مهمی میرویم بروند باید اگر از انجانب
آمد که دم از آن کمتر میرود بگو بر نباید اگر پرسد که برده کی بخانه است و یا کالائی خود دیده
برده است یا ازیابیم باید اگر سائل از انجا آمد که دم ازان برابر می رود باز باید واگر از
انجانب آمد که کمتر میرود باز نباید اگر پرسد که بیمار یا مجروح بر شود باید اگر سائل
از انجا آمد که کمتر میرود باز برانجانب نشست که برابر رود بهتر شود و مقصود باید
اگر پرسد که غایبی دفته است زنده است یا مرده اگر سائل از انجانب آمد که دم برابر
میرود غایب زنده است و بسلامت واگر از انجانب آمد که دم کمتر میرود و بدانجانب نشست
یا ایستاکه دم برابر می رود هم زنده است واگر از انجانب آمد که دم پرتر میرود باید
بدانجا نشست که کمتر رود و مرده باشد اگر پرسند که کسی را زن هر دادند و یا کرند یا
از انجانب آمد که دم پرتری رود هر دو نام پیش کوید و غالب باید واگر از انجانب که
کمتر رود انکه باز پس کوید غالب باید تمثیل دو ضمیر گفتن گفته شد که دم پنج است
وشرح هر یک داده شد اکنون بدانکه چون دم خلق را بی دلیل کند بر نعمت فراخ و
شادی و از نانی نرخ و چون دم اتشی رود یا بادی دلیل بود بر دلتنگی و بیماری و درنج
وغم واگر دم اسمانی رود دلیل بود بر فرو بستگی کارها و هیچ مقصود حاصل نشود
واگر بر پیش تواند و گوید که چیزی اندیشیده ام بگو دم خود را بنگر اگر از خاکی رود
بگو چیزی اندیشیده از درخت و نبات و گیاه و انچه از زمین روید واگر بادی یا ابی
رود بگو از حیوان درنده و پرنده چیزی اندیشه کرده اگر دم اتشی رود بگو از معدن

اندیشه کرده چون زر و نقره و مس و سرب و آنچه بدان ماند و اگر دم اسمانی رود بکو
هیچ نداند پرسیده اگر پرسد که کاری خواهم کرد یا حاجتی خواهم خواست حرف نام او بگیر
اگر طاق اید و دم افتابی رود بکو که کاری خواهی کرد و اگر جفت اید و دم ماه رود بکو که
این کار بر نیاید اگر بیمار بپرسد بیمار بزید یا نه اگر حرف نام بیمار طاق اید و دم افتاب رود بزید
و اگر نام بیمار جفت و دم ماه رود و سائل از جانب ماه اید فصل سوم در شناختن
مرگ بدانکه علامت مرگ چهار نوع است و از اینجا بتوان دانست و تجربه کرده اند و شناخته
اند و همه علمای هند متقدمین و متاخرین بر این متفقند نوع اول اگر دم بکشبانه
رود از افتاب و در ماه هیچ نرود علامت بد بود و اگر پنج شبانه رود و نا رفته زندگانی
او دو سال مانده است و اگر پانزده شبانه رود و پیوسته از زندگانی یکسال مانده
است و اگر بیست شبانه رود و در زندگانی او شش ماه مانده است و اگر بیست
و پنج شبانه رود و پیوسته از زندگانی او سه ماه مانده است و اگر بیست و
شش شبانه رود و اگر بیست و هفت شبانه رود و یکماه مانده است و
اگر بیست و هشت شبانه رود و یازده روز مانده است و اگر بیست و نه شبانه
رود و ده روز مانده است و اگر سی شبانه رود و در زندگانی او پنج روز
مانده است و اگر سی و یکشبانه رود و در زندگانی او دو روز مانده است
و اگر سی و دو شبانه رود و در زندگانی او یکروز مانده است و اگر سی و سه
شبانه رود و در زندگانی او دیگر روز او را خطر باشد و عمرش باخر رسد این حکم
دم است که از جانب افتاب و اگر از جانب ماه رود دلیل شادیها بیند و عمر دراز
بیند نوع دویم اگر کسی خواهد تا بداند که عمر مانده است یا باخر رسیده بر خیزد

وبصحرائی رود بوقت انکه افتاب برامده باشد و بلند شده باشد بر زمین هموار
دو سوی مغرب کند چنانکه سایه برابر او باشد و راست بایستد چنانچه هیچ مخنبد
انگاه هر دو دست بر زانو نهد و سر بر او کارد و هیچ در رفتار و سر بر او رود باهستگی
چنانکه در او هیچ تفاوت نکند و نظر خود بر بالا برد و سایهٔ خود ببیند در میان
هوا بغایت بزرگ و سپید نماید اگر سایه تمام اندام نماید که در او هیچ نقصانی
نیست دلیل است که سالها بسیار مزید و عمر دراز یابد و راحت و اگر سایهٔ وی بینی
بیند در یکسال بمیرد و اگر سایهٔ بی دست بیند در دو سال بمیرد نوع سیم اگر
کسی را بول و غایط هر دو برابر بی مراد او بیرون آید در ان هفته بمیرد و الله اعلم نوع
چهارم هر که در آینه نگرد و سر و روی خود بیند و دیگر اندامها نبیند بعد از یازده
دو روز بمیرد و الله اعلم پس کامات کوید اگر تو از این علامات بدید آمده باشد و هم
خطر باشد و بیم خواهی که این دفع شود اکنون چاره آن کنم و شرح آن کویم بدانکه چاره
آن انست که ماه در میان سر نماند بشهد و چنان وهم کند که ماه سپید و روشن
در میان سر بدل میکرد و بوهم دست و اندیشه صافی انکند سکنی که یاد کرده هم که جایکا
نافست او را بوهم بکشی و ببالا بری و با نماز برسانی چنانکه با ماه بهم شود انگاه وهم
کن که از ایشان اب حیات می بارد چنانکه ان مرد و زن در حال صحت از ایشان اب منی
بیرون میریزد این وهم شب دو روز باید پیوسته کرد تا انگاه که ان علامتها که پیدا
آمده باشد زایل شود و ناپیدا شود و پیش دیده نشود انگاه بدانی که ضرر و بیم
عظیم دفع شود و هیچ بیمی نمانده است اینست شرح علامتهای مرگ بر اینچنین نوع
که گفته شد و شرح دفع وی اینست که گفته آمد فصل پنجم در معرفت موم اکنون

علم دم را بگوییم که از بینی بیرون آید پنج بیست است و همان آفتاب گویند و پنج بیست
را ماه وقت باشد که دم از آفتاب بود و وقت باشد که از ماه بود و وقت ما
که از هر دو برابر بود و وقت باشد که هر دو بسته شود و هیچ بیرون نرود و این علمی
نزدیک است باید که پیوسته دم خود را نگه کنی تا معرفت آن بدانی اگر کسی پرسد از معنی
مهمی یا کاری اگر از عکس از سوی آفتاب آید دم از او پر تر رود و اگر از جانب ماه آمد
دم از آن پر تر رود کارش برآید و اگر کمتر رود بعکس این باشد و جملهٔ علمها و ابدین
آفتاب و ماه دوازده حرکت است شش حرکت در روز و شش حرکت در شب هر حرکتی
دو ساعت چنانچه شبانه روز بیست و چهار ساعت است هر دو دم آفتاب دو
ساعت از ماه هم چنین شبانه روزی دوازده حرکت است و این پنج چیز را اسمع و
بصر و شم و ذوق و لمس خوانند و بدین ماه و آفتاب بسته است بتقدیر خدای
عزوجل اگر پرسند از بهر کاری اگر از سوی آمد که دم از آن پر تر رود کار برآید و
اگر دم کمتر رود کار بر نیاید میان ماه و آفتاب اجتماع و استقبال است استقبال بود است
و اجتماع بر دست چپ اما میباید که اجتماع و استقبال بدانی که جملهٔ و همیان
و استادان این علم بگفتند و باینطریق رفتند اگر پرسند که بنده بکر بخت بان
یابیم یا نیابیم از جهت ما در کزیده یا از هر خود ده یا کسی غایب است یا کسی نخفته یا در بند
یا نیابیم یا بیمار عافیت یابد یا نه اگر از آنجانب آمد که پر تر رود مقصود حاصل شود و اگر
از آنجا آمد که کمتر رود و هم بدانجا نشست کار بر نیاید اگر پرسند از هر جانب که
آمد دم تو دانی ساعت بیرون نرود کارش نیکو شود و دم درون رفتن علامت
جان کندنست و کار و مراد از دست رفتن و هر چه از جانب دست راست است پس پشت از آن

افتابست و هر صاحب جانب چپ و براورد و کاران ماه است اگر بر سند که جنگ خواهیم
کرد یا مصاف خواهیم یا علم خواهیم موخت یا باز رکابی خواهیم کرد یا کشاورزی یا عروسی
خواهیم کرد اگر بر سند از انجانب امد که ازان دم پیروزی و کار براید و بمقصود رسد
و اگر کژدم بود نباید **فائدة** بدانکه علم اکناف و شانه از علوم معتبر است و در اینجا شمه
قلیلی ازان ذکر می شود بدانکه مراد شناختن شانه کوسفند است و حکما گفته اند که
علم شانه را علم نجوم برابر است هر که خواهد که نیکی و بدی امر کد خدائی و ایمنی راه و
امدن لشکرها مدن برف و باران و سرما و دمه کوسفندان و ستوران را بداند باید
که ماه در افزونی باشد نسبتا خوبست و بعضی بر انند که هر وقت در شانه کوسفند
خوبست و حکم میتوانکرد مجملا انکه ان شانه و چپ حکم کند راه کاروان را و هر اکه راست
سر شانه اگر لختی سپید بود دلیل است بر سلامتی کاروان و اگر همانجا سفید باشد
دلیل بنا مدن کاروان بود و اگر همانجا سرخ بود دلیل است که در کاروان جنگ
افتاده بشهر دشت و کوه اگر بجای دشت و کوه سیاهی بیند دلیل است بر بسیاری
علف و اگر سفیدی بیند دلیل بی علفی و خشکی دشت سپید و لشکر اگر همچنان سپید و لشکر
سیاهی بکنارها یعنی کرانها دامده بود و شانه در زیر اکنده جنبش لشکر است در ان شهر
و اگر همچنان باشد و مقدار دو انگشت پیش نباشد دلیل خلاصی امت از لشکر و
اگر هم در جای سیاه سرخی باشد دلیل خونریختن بود در انشهر و لشکر شهر و شهرستان
اگر در جای شهر و شهرستان سرخی بیند دلیل خونریختن امت در انشهر و لشکر و اگر
سفیدی باشد دلیل مرگ و تنگی باشد **فی مکاتب** قطب بحجی در باب
اموال را عادت انستکه تخمین خود حاصل کنند و خرج را بر ان اندازند اگر چه دانند که

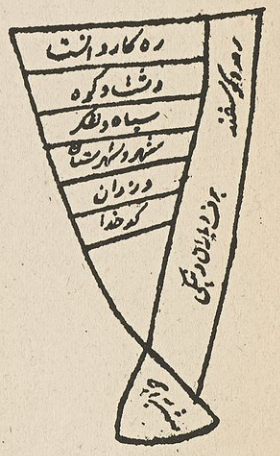

احتمال

احتمال تطرق آفات در مال و احتمال خطا در تخمین بر بیش و کم هست ما بر بناء ظاهر حال
نهند و حتما از آن بر دارند بر همین قیاس باید مردمان تخمین عمر خود کنند و صرف
اوقات خود را بر آن اندازند و ما تتمهٔ عدل که هیچ مبالغه در آن نباشد نهیم و
گوئیم که در حدیث است که اکثر اعمار امتی ما بین الستین الی السبعین و تجربه نیز بر این
گواهی داده پس اگر هر کس بر تقدیر آنکه عمرش بغایت برسد شصت و پنجسال عمر رسد
گوئیم ای آنکس که تو اجهل و پنجسال عمر است بیست و پنجسال از عمر مانده است اندیشه
کن که بسیاری نیست تا دیده بر هم زده گذشته و اگر صدق این نخواهی معلوم کنی
واقعه آن را تفحص و قایع خود که بیست و پنج سال پیش از این واقع شده یاد آر
بنگر که گویا دیروز یا پریروز بوده و چون تو را از عمر همین مانده تو را یک کار باید کرد
و یک کار نباید کرد اما آنچه باید کرد شتاب در تحصیل زاد معاد که هر چند اوان خروج
نزدیکتر شود جد در تهیه و استعداد آن باید کرد که وقت تنگ می شود و کار
فراوان مزاحم می گردد و یک یک می باید از پیش برداشت که چون نفیر رحیل زنند
امان نیست و اما آنچه باید نگرداند اندیشهٔ بسیار در امر معاش بر داشت گر برای آنکه
بیست و پنجسال دمان بسیار نیست تا دیده سر بهده و حاجت بن یار قناعتی ندارد
و همین قدر کار بسامان افتاده برای این مدت کافی است و حاجت بسعی بکر نیست
و نیز بفقر و سختی باید بسر برد یا بگدی توان بود چه دمانی اندک است و اگر اندیشه
برای دن و فرزند است معلوم است که او را اندیشهٔ خود و فارغ کردن برای کسب زاد
معاد بسیار بهتر است از اندیشهٔ فرزندان برای آنکه فرزندان هر یک بخش خود هستند
چه حاجت است که اینکس خود را فدای ایشان کند خدای عز و جل هر کس را چنان آفرید

که کشتی

که بخش خود هست با وجود انکه علاقه فرزندی امر بیست اعتباری و در زمان فراغت
ادمی را پروای اعتبار ان هست چون کار بر او تنگ شد کجا پروای او بماند و جان
که ادمی را بجان دست عزیز علاقه ذاتی خود که علاقه حقیقی است باقی نماند چه بود
چهارم بخبه و چون چنین کند با خرد و ده ایثار خود بر ایشان کند مردمان دنیا
خود را فدای فرزندان می کنند یا احرزاهون واد فی الدنیا است نه نه مگر به دنیا
موهنی و با خرد نه روای انکس که تو اینجاه سال است تو را پانزده سال مانده نکوی
پانزده سال مدتی است تا هی نزده گذشته انکس را که بیست و پنجسال مانده بود
حال ان بود که شنیدی تا بتو چه رسد بیداد شو بحال خود افت و دل از همه چیز و همه کس
بر کن و روی بخدا کن و بعبادت او مشغول شو تا کلیم خود را از اب بیرون بری تو را
فکر بکان تنهائی خود باید کرد فکر دیگران تو با بخود شان واگذار مثل ما بنی ادم مثل کشتی
شکسته کانست که غرق دریا شده ایم هر کس دست و پای میزند که خود را بساحل اندازد
و کسی خود را بکسی مشغول نباید داشت که از کار خود باز می ماند و ان دیگر نیز با این مشغول
و مطمئن می شود و هر دو غرق می شوند مگر ملاح شیر مردی که بشنا و دی خود را
و چند کس بیرون تواند اورد و ان رجال حقند که در این دریا دست گیری بان ماندگان
خق و ان را مدد دهی باشد نه از راه فکر دنیوی و ای انکس که تو اشصت سال عمر است
تو اینجال مانده است پنج سال بچه حساب است ساعت بساعت قرع نعلین مرگ را
گوش دار و اندیشه کفن و کافور کن اندیشه ملک و مال بگذار که کار تو ندیشه شده
و دل حاضر دار اگر چه ذکر مرگ تلخ است اما چه کنم که این تلخ واقع است و بتغافل و بخیال

ان شیرازه
نمی شود ایکه پنجاه رفته در خوابی مکر این پنج روزه دریابی اگر حزم داری که فردا
خواهی مرد امروز چه خواهی کرد امروز همان کار کن که شاید فردا باشد فی کتاب دیاض ابن فرذاهم
الصالحین ان شخصا من الاخیار استودع بعض الملوک جوهرة نفیسة و وضعها الامین
فی موضع من بیته فظفر بها ابن له صغیر فضربها بالحجر فانکسرت اربع قطع فدخل علی الامین
من الغم والخوف ما لا یطیق فغرم علی الهرب فلقیه شخص فقال له ما ان محزونا فذکر
قصته فعلمه هذه الابیات الاربعة وکم لله من لطف خفی یدق خفاه عن فهم الذکی
وکم یسر اتی من بعد عسر وفرج کربة القلب الشجی وکم امر تساء به صباحا وتاتیک
المسرة فی العشی اذا ضاقت بک الاحوال یوما فثق بالواثق الفرد العلی وقال له کررها
فالفرج یاتیک من الله ففعل ما امر فبینما کذلک اذ برسول الملک قد جاء به وقال
ان سریة الملک حدث بها وجع وقال الاطباء تکسر جوهرة اربع قطع لابد ولا ینقصر
فقال السمع والطاعة وحصل له من الفرج ما لا یوصف وخلص من الغم حکایة رجل کان
الاعرابی ولد اسمه حمزة فبینما هو یمشی اذ ابو جعل ینادی شابا یا عبد الله فلم یجبه انثنا مع ابنه
فقال له الا تسمع فقال یا عم کلنا عبد الله فای عبد الله تعنی فالتفت الاعرابی الی ابنه
الا تنظر الی بلاغة هذا الشاب فاذا فی یوم بوجل ینادی شابا یا حمزة فقال له ابن الاعرابی
یا عم کلنا حمزة فای حمزة تعنی فقال له ابوه اسکت یا من اخجل الله ذکر ابیه حکایة
حکی عن المنصور الدوانقی انه اراد قتل عمه عبد الله وکان لا یمکنه ظاهرا فجلس عنده ثم
بلغه عن ابن عمه الاخر عیسی وکان والیا بالکوفة ما افسد عقیدته فیه فنالم بذلک
فطال فکره وکتمه عن جمیع حاشیته فاستحضر عیسی واکرمه غایة الاکرام فاعلی به یوما
وقال له یا ابن عم انت منی وموضع سری وانی مطلعک علی امر فهل انت فی موضع تغنی

بك فقال عيسى انا عبدك ونفسى طوع امرك ونهيك فقال ان عمى وعمك عبد الله فسد
بحاشه وفى قتله صلاح ملكنا فخذه اليك واقتله سرا ثم سلمه اليه وعزم المنصور على الحج
مضمرا ان عيسى اذا قتل عبد الله الزمه القصاص وسلمه الى اخوة عبد الله ليقتلوه فيستريح
منهما فقال عيسى فلما اخذت عمى فكرت فى قتله ورايت ان اشاور يونس بن فروة وكان
صورة حسن الراى فقلت له اقصته فقال احفظ نفسك بحفظ عمك والامير فانى ارى ان
تدخله مكانا فى بيتك وتكتم امره من كل احد وتتولى بنفسك طعامه وشرابه و
تجعل معه مغالق وابوابا وتظهر للمنصور انك قتلته امرك باحضاره على رؤس الاشهاد
فان اعترفت بقتله انكر امره لك واخذك بقتله ففعلت مشورته وعمل بها واظهر
للمنصور انى قتلته ثم حج المنصور فلما قدم من حجه واستقر فى نفسه انى قتلت عمه ونشر
الى اعمامه اخوة عبد الله وحثهم على ان يسالوه عن عبد الله فلما علموا بذلك جاؤا بعيسى
الى المنصور بمحضر من الناس فسالوه عن عبد الله فقال المنصور يا عيسى وضعت اليك
عبد الله ليكون فى منزلك حتى ارجع من الحج فاتنا به الساعة فقال عيسى امرتنى بقتله
فقتلته قال كذبت ما اردت ذلك ثم اظهر الغضب فقال لعمومته قد اقر عيسى بقتل
اخيكم مدعيا انى امرته بقتله وكذب فقالوا ادفعه الينا لنقتله فقال شانكم قال عيسى
فاخذوه الى الرحبة واجتمع الناس على فقام واحد من عمومتى وسل سيفه ليضربنى
فقلت يا عم لا تعجل وردنى الى الامير فردوه اليه فقلت ايها الامير انما اردت قتلى بقتله
وقد عصمنى الله منك وهذا عمك باق وان امرتنى بدفعه اليهم دفعته فاطرق المنصور
وعلم ان ويحه فكره صادقا فعصا راسه ثم رفع راسه وقال ايتنا به فمضى عيسى واحضر عبد الله
فلما راه المنصور قال لعمومته انزلوه عندى وانصرفوا حتى ارى فيه راياً وسلم عيسى بركة

الاستشارة

الاستشارة **حکایة** شخصی نقل میکند که من مبلغ پنجهزار تومان عراقی بخزانهٔ شاه
سلیمان صفوی قرض داده شدم و حجت معتبر بموعد معینی بمشرف خزانه سپردم و در
آن مدت بهر نوع بود وجه را سرانجام و بمشرف داده چون بخت حاضر نبود قبض
او گم شد آنگاه بر نهاد که آن بمشرف بمرده دیگری مشرف شد بعد از چند روز حجت
مرا بیرون آورده بعرض سلطان رسانیده وجه از الطلبیدند و من گفتم وجه را داده
و قبض مشرف را دارم گفتند بیاور قبض را باو وجه را ادا کن من بخانه رفتم هر چند قبض
را جستم نیافتم تمام خانه را بسیار دویدم بر گردیدم و اثری از آن ظاهر نشد و در عرض
تمام یکهفته نیز مهلت طلبیده خانه همسایگان و هر جا احتمال میرفت دیدم و فتش کردم
اثری نیافتم در هفتهٔ سیم محصلین غلاظ و شداد تعیین نموده که با انواع تعذیب و شکنجه
تا یکهفته وصول شود والا مرا بقتل رسانند و بهیچ وجه مرا داء انوجه ممکن نبود
در اواخر هفتهٔ محصلین مرا برداشته بصوب چارسوق روانه که در اینجا مشغول تعذیب
من شده باو جه وصول شود یا هلاک شوم و من در عرض راه متوسل بحضرت اله
بیچارگی عبا کردیدم و میرفتم و چون معتاد بمعجون افیون بودم و بجهة میسر نشدن در
آن روز و شب بیحال شده بودم بدکان عطاری رسیده قدری معجون افیون خواستم قلیلی
بکاغذ پارهای دکان عطاری خود پیچیده بمن داد محصلین مرا برداشته روانه شدند
در عرض راه معجون را خوردم و کاغذ را افکندم بجهة اثر معجون که در کاغذ بود بجائی
من چسبیده دو سه فرسخ جامه را حرکت دادم بیفتاد عاقبت کاغذ را از جامه جدا کرده
خواستم بیفکنم دیدم مهر بران زده بودند بنگ ملاحظه کردم بر ات مشرف سابق
خزانه بود که بمن داده بود از شادی از پا در آمده و در اینجا شکر معبود را کرده بران را

۱۲ انچه مخصص نامبارک بر بالا نوشته هفته دیگر محصل نامبارک بر گردن من بسته

بخزانه

بخراند رسانيده مستخلص شدم **حكاية** حكى ان تاجرا دخل حمص فسمع مؤذنا فى
مسجد يقول اشهد ان لا اله الا الله واهل حمص يشهدون ان محمدا رسول الله ص فغضب
من ذلك وذهب الى امام المسجد ليسأله فراه قد اقام الصلوة وهو يصلى على رجل واحد
ورجله الاخرى ملوثة بالعذرة ورفعها الى عقبه فقال سبحان الله امضى الى القاضى
فاخبره فاذا هو بعقب جنازة يمشون بها ليدفنوه ومن فى الجنازة يصيح ويقول يا المسلمين
انا حى فكيف تدفنونى والقاضى يقول لا تقبلوا قوله وادفنوه وتعجب من ذلك فقلت
لامضين الى المحتسب فقيل هو بالمسجد الجامع يبيع الخمر فاذا هو بفناء المسجد وبين يديه
دنّ خمر يبيعها وفى حجره مصحف وهو يحلف للناس ان الخمر خل صدق ليس فيها ماء وانا
قد اجتمعوا عليه ويشترون الخمر فزاد تعجبى وقلت اذهب الى شيخ الاسلام فذهبت اليه
فتحت باب بيته فاذا هو نائم على وجهه وعلى ظهره غلام يفعل به فتحيرت وقلت الى من
اشكو هذه الامور فقالوا فيها قاض متدين فذهبت اليه فاذا هو قاعد فى صدر
مجلس متمكنا وحوله عدول قاعدون وبين يديهم امراة قائمة على ظهرها وبين رجليها
رجل يفعل بها والقاضى يدقق النظر الى ذكره وفرجها وكذلك العدول وهذا
يقول دخل وذاك لم يدخل فزاد تحيرى فقلت اذهب الى صاحب الشرط فاذا هو جالس
مع جماعة وعنده رجل مرتبط ذكره وهو يصيح ماذنبى قد قطعون ذكرى وصاحب
الشرط يقول هو ذاك فعجلت الى الوالى لاخبره بهذه الامور فرايت عنده رجلا قد قلع
احدى عينيه وهو يستغيث ويقول باى ذنب تقلع عينى وهو يقول اسكت لاذنب
لك فقلت قلب الله الحمص واهلك اهلها فسمع الوالى فقال لم تقول ذلك فاخبرته
فاخبرته بجميع ما شاهدته فقال ايها الجاهل باحكام الشريعة واداب السياسة اسمع

من اما هذا الرجل فهو رجل نقال يكفيه عين واحدة وقد جنى خياط جناية يستحق
قلع احد عينيه ولكنه يلزم له العينان فراينا ان نقلع احدى عيني هذا النقال ونرتاح
فهل ترى في ذلك ظلما يا جاهل قلت لا ادام الله عدلك واما صاحب الشرط فكانت
دار مشتركة بين امراتين باعت احديهما نصيبها من ذلك الرجل وشكت المراة عن اجتماعها
في دار واحدة وعدم امنها من بضعها عليه وكان زوجها غايبا فراينا ان نقطع ذكره
ليسلم داره وامنت المراة فهل في ذلك ظلم قلت لا اصلح الله الامير وكثر امثاله و
اما القاضي الاخير فشكت اليه زوجة رجل عن زوجها واذكره الزوج وقال قد
دخلت بها فكان القاضي مثبتا محققا فاراد ان يكشف الحال عنده وعند العدول
فامر بالمواقعة بحضورهم فهل فعل منكر قلت معاذ الله طال الله بقاك وبقاءه
واما شيخ الاسلام فان هذا الغلام مات ابوه وخلف مالا كثيرا وهو طفل فحفظ
الشيخ ماله وجاء الان وادعى بلوغه فاراد ان يكشف امره فهل ذلك معصية قلت
لا واما المحتسب فان ذلك الجامع ليس له وقف لاكرم وعنب فيجعله خمرا ويصرفه في
مصارف المسجد واما القاضي فكان هذا الرجل الذي في الجنازة في سفر وشهد شهود
عدول بموته وافتقر القاضي تركته وزوج زوجته وهو الان جاء هذا الرجل الذي هو
زوج المراة وصاحب المال ويدعي حيوته وهل يقبل قول رجل واحد لا يعرف عدالته
مع شهادة العدول بخلافه فهل يجوز بقاء من ثبت موته بقول عدلين فان قلت لا فلما الامام ابقا الامير
فاجتمع الناس للصلوة وهو خرج مسرعا فناوله رجله بالعذرة وضاق الوقت
فاخرجها من الصلوة واعتمد على رجله الاخرى واما المؤذن مؤذن نام رمضان فاستاجرنا
يهوديا يؤذن فيقول ما سمعت حكاية كان لرجل ابن نحوي متصنع في التكلم فمرض

ابوه مرضا

ابوه مرضا شديدا فاجتمع عنده اولاده وقرابته فقالوا ندعو لك ابنك العقلاء فقال لا انه يقتلني بكلامه فقال توصلون لا يتكلم فدعوه فدخل فقال يا ابه قل لا اله الا الله تدخل الجنة فانها كلمة لا ازمة عند حضور الموت ولم يكن ابطأ في عنك الا لاجل ان قلا نادعاني لدعوة فاهرس واعدس واسبيدج وسكنج وامرق وطبيخ وافرخ ودجج وابصل وامضروفوزج وافلوزج واسكبب فصاح والده وقال غصصتني

حكاية قيل قد كان لبهلول بجمع ما يحصل له في موضع خرابة الى ان جمع فيها قريبا من ثلثمائة درهم وجاء يوما بعشرة دراهم كانت معه الى الخرابة فدفنها وضمها الى ما كان فراه رجل كان له وكان في سوق قريب من الخرابة فلما خرج بهلول ذهب الرجل واخذ الدراهم فلما عاد اليها بهلول عدا فلم يجد الدراهم وكان قد راى الرجل يوم دفنها انه ممن باب الخرابة فعلم انه اخذها فجاء الى دكانه وجلس وقال يا اخي ان لي دراهم مدفونة في مواضع كثيرة متفرقة واريد ان اجمعها في موضع واحد فقلت فيها هذه عشرة دراهم مع ثلثمائة كانت قبل فانه آخر من كل موضع فاحسب تبلغ جملتها فقال لها ثلثمائة درهم في موضع كذا واربعمائة في موضع كذا حتى طرح ثلث الاف درهم فقالهم بهلول ومر من بين يديه فقال الرجل في نفسه لصوا ان ردا لثلاثمائة والعشرة الى موضعها حتى يجمع اليها هذه الجملة ثم اخذ كلها فردها ثم جاء بهلول ووجد الخرابة واخذ الدراهم وخرب مكانها وغطاه بالتراب ومر وكان الرجل مترصدا لبهلول وقت دخوله وخروجه فلما خرج مر بالجملة فكشف عن الموضع بيده فتلوث يده بالعذرة ولم يجد شيئا فنظر الجملة بهلول عليه ثم ان بهلول عاد اليه بعد يوم او يومين وجلس في دكانه عنده وقال يا سيدي احسب علي خمسون درهما وثمانون درهما فحسب

الاول ثلثمائة درهم في موضع كذا واربعمائة في موضع كذا وثلثمائة في موضع كذا عشرة دراهم الاخر

الرجل فقال فما ثمن دوهم مخسب قال شم يدك اى ما يجد تشم عنها فوثب الرجل يضربه
فعداوه **حكاية** كان يعقوب اشترى جارية نظر اليوسف وكان لها ولد يسمى بشيرا
فدخل عليها يوما وراى ابنها جالسا على حجرها واجلست يوسف على الارض فغضب لذلك
فباع ولدها فوقع ذلك الولد فى مصر ثم جرى ما جرى الى ان وقع يوسف فى مصر وتال
امره الى ان صار ملك مصر فجاء اخوته فلما عرفوه قال اذهبوا بقميصى الابيض وكان البشير
من خواص عبيده ولا يعرف احدهما الامر فقال بشيرا اذهب بالقميص فدفع اليه و
ارتحل الى ارض يعقوب وكانت قد خرجت من البلد واتخذت عريشة تعبد الله وتبكى شوقا
الى ابنها كما كان يفعل يعقوب ليوسف وكان عريشة مقدما بخوا لمصر عن عريشة وما
اليها الطلب الماء واستخبر منها خبرها فقالت كان لى ابن كذا وكذا فعل ما كان اسمه قال
بشير قال يا امتاه انا البشير واعتقها ولما بشر يعقوب فرد عينه يوسف حتى راى ام البشير
بشيرا **قال الجاحظ** الفت كتابا فى نوادر المعلمين وجمعهم ثم ندمت وعزمت على تقطيع الكتاب
فدخلت يوما مدينة فوجدت فيها معلما فى هيئة حسنة فسلمت عليه فرد على احسن
رد فجلست عنده وباحثته فى انواع العلوم فوجدته كاملا فقوى عزمى على تقطيع
ذلك الكتاب فكنت اختلف فيه فجئت يوما فى بارته فوجدت باب المكتب مغلقا
فسالت عنه فقيل مات له ميت فهو جالس فى عزائه فقلت اعزبه فجئت الى بيته فطرقت
الباب فخرجت جارية وسالت عنى ثم استاذنت لى فدخلت عليه فاذا هو جالس حزينا
كئيبا فقلت احسن الله عزاك واعظم الله اجرك فخرجت الدموع من عينه وناوه فقلت من
ذا الذى منك توفى فهل كان ولدك قال لا قلت والدك قال لا قلت اخوك قال لا
بل هو حبيبى قلت سبحان الله انا كثيرة نجد عنها فقال لا يوجد مثلها قلت كم مدة

كانت

كانت معك قال ما كنت رايتها بعد ولا اعرف منزلها ولا نسبها فقلت كيف ذلك قال
اعلم اني كنت جالسا في باب دري واذا رايت رجلا يقول يا ام عمرو جزاك الله مكرهة ردي
علي فؤادي اينما كانا فقلت في نفسي لو كان في الدنيا احسن من ام عمرو ما قيل فيها ذلك
فعشقتها غاية العشق فلما كان بعد ايام مر على ذلك الرجل وهو يغني ويقول لقد ذهب
الحمار بام عمرو فما رجعت ولا رجع الحمار فقلت انها ماتت فحزنت عليه وجلست في العزاء
قلت قد كنت عزمت على تقطيع كتابي فان قويت عزيمتي على بقائه واجعلك في اول
الكتاب **فائدة** قال ابو نواس اصعب حالة مرت علي ان في ايام شبابي خطب لي والدي بنتا
من الاشراف في بغداد وكنا نحن في الكوفة وكنا في حالة عسرة وكانت قرابة البنت واهلها
يطلبون لقائي وكنت ايضا اطلب لقاءهم ولكني كنت بطاء عن ذلك لخلقان ثيابي
وعدم تيسر تبديلها وابتذالها وزعموا ان دعوتهم لي بهذه الثياب هتك لعرضنا
ومورث لندامتهم وكنت انتظر الفرج فاذا حصل امرادا القوم انفذ شخص الى الخليفة
واظهار خدمتهم وخلوصهم فقال لي الآن زمان دواعك الى بغداد تروح اليها وتدخل
الى الخليفة وتخلع عليك لا محالة فاذا القيت تنزل بيت المخطوبة واهلها حتى يرسلوا
بهذا الزي ويحصل لك لنا عندها وعندهم منزلة رفيعة فرحلت الى بغداد ودخلتها
اخر النهار لئلا يطلع اهل المخطوبة عن وجودي حتى البس خلعة الخليفة فدخلت دار الامارة
وعرضت حالي على الخليفة فطلبني وعرضت عليه حال الكوفة وانفذت ما عندي من الكتب
فسره ذلك واستحسن امري فخلع علي خلعة فاخرة فلبستها وامرني بالتعشي في دار الامارة
فبقيت وتعشيت وانصرفت اخر الليل واخذت دابتي ودليلا وقصدت دار المخطوبة
فلما وصلت اليها كانت القوم نائمين والابواب مغلقة فقرعت الباب فجائت جارية

وقالت من هو قلت انا فلان بن فلان فرجعت ثم جائت وفتحت باب الدار ثم فتحت
باب بيت مفروش باحسن الفرش وقالت بت فيه الى الصباح فان القوم نوائم وما
انفعهم قلت احسنت فدخلت البيت فيها مخدة وملحفة حسنة فنمت فيها فاذا ذهب
اكثر الليل حركني بطني اشد حركة لكثرة ما اكلت في دار الخليفة وما ادري ابن المستراح
فصرت اردد في البيت والليل مظلم فاذا انا بفناء صغير عند البيت فيه مهد عند
ظهر فقامت الظئر لحاجة ودخلت الدار فاغتنمت الفرصة فعمدت الى الصبي ورفعته من المهد
بالوفق لئلا ينتبه واخرجته من المهد وجعلته في حجري وجعلت عليه ملبوسي وهو خلعة
الخليفة وحولت وجهي الى المهد وقضيت حاجتي بحيث ملأ المهد وقلت ان اهل الصبي
يزعمون انه منه واردت رد الصبي الى المهد فاذا هو غائط في حجري ضعف ما غطت في
مهده وتلوث من صدري الى ركبتي فبقيت متحيرا وردته الى المهد وانبته وبكى
فعدت داخل البيت ملوثا من راسي الى رجلي وسكنت داويته متحيرا في امري فلما سمعت
الظئر بكاء الطفل عادت واردت ان تاخذه لارضاعه فغرقت يدها الى العضد في
الغائط فقال يا سبحان الله كانه من عمل الضيف والطفل لا يتغوط هكذا فراد يجري
وبقيت متفكرا الى قريب من السحر فحصل لي انقاض مرة اخرى اشد من الاول ولم
اقدر على الصبر عليه فاذا رايت لسما من ثقبة في الجدار عند السقف وكانت معي قلنسوة
خلقة فاخذتها وغطيت فيها وملأتها غائطا وشددت راسها بخيط كان معي والقيتها
الى جانب الثقبة فصادفت القلنسوة الجدار ووقعت عليها بالشدة فرجعت وانفض
راسه وصب الغائط على الفرش والجدران وتلوث البيت وما فيه ووجهي وراسي فصرت الى
ان ذهب الصبح وامكن دخول الناس بغداد فقمت وفتحت باب الدار وتركت دابتي وخرجت

من در ب بغداد و فرهت الی انکونه **حکایة** یکی از اکابر گوید بعزیمت حج ببازار بغداد
شدم جوانی زیبا صورت دیدم قصب معلم بر سر و حلقه گنان در بر و کفشی زرفشان
در پا بوسم نانکان هر چه تمام تر مبخرا مید سیبی در دست داشت و می بوید کوئی
که میچکید نکل برگ عارضش بر خاک قطرهای گلاب عقیق فام رون یکه قافله
روانشد من نیز رفتم در منزل دیگر جوانرا دیدم نعلینی در پا کرده و دستاری مصری
در سر کلاب می خورد میفشاند بر مثال کسیکه بگلزار رود و مبخرا مید اندیشه کردم که
در طوا ینجوان سری است با معشوقی است که براه عشق می برند یا عاشقی است که
از منزلگاه نیان بخلوت نازش میبرانند از وی سؤال کردم که ای جوان کجا میروی
گفت بخانه گفتم کدام خانه گفت خانه پر بهانه که خلقی را اواره کرده است من نیز میروم
که ببینم سرکشتگان بکجای روند و بچکار میروند و کرا خواهند دید و از انجا من
چه جوشه خواهند چید گفتم این چه استعداد راه است که تو داری مگر ان صعوبت
باد بهر جبر نداری گفت دوست اواره کی ما خواهد رفتن چ بهانه افتاده است
گفتم ایجوان برگرد نه باختیار خود می روم از قفای او ان دو کمند عنبرین میبرم گشان
جوان کشان کشان گفت ای فلان معذور دار که چنین او رده اند گفتم این سبب را چرا میگوئی گفت
تا مران حرمهوم باد بهر بلا انگیز نگاه دارد که با شمیم بر تکل خو کرده ام و دم بهر عنبر
دلبران خفته ام و از نسیم اقبال محبوبان شکفته ام گفتم بیا تا با هم مرافقت نمائیم گفت
لا و الله توقع پوشی و من جرعه نوش تو پیر مناجاتی و من پیر ندح ابان دوش
در خمار بودم و اکنون در خمار دوشینم ایجوان از اهل مناجات شمرد یکرا دیدم
که میدیدم تا انکه روزی بوقت فراهم کرها جوانرا دیدم در تخت مهراب خفته و زاد و

نزار و در نجوم ضعیف نزد در سر قصب معلم و نزد در پاکفش زدن همان سبب است
و می بوسید خواستم او را بکنم گفت ای فلان طرحی شناسی گفتم آری او بشد بل حاجت
بگوی گفت دارو فرهاد در این راه بمعشوقی می آورند و بعاشقی مبتلا می سازند گفتم
این همان سبب است گفت آه آه از این سبب پر اسبب ای فلان دیدی که با ما چه کردند
و چون ما را لگد کوب قهر اندا ختند اول گفت معشوقی غم خود چون بباید آزمودن
او و ند گفتند تو عاشقی و چون بعرفات رسیدم گفتند تو طفلی چون بخانه رسید
گفتند تو در این حرم محرم نه هر چند در زدم فریاد بر آوردم که ایها المطلوب جواب شنید
که ارجع باخائب سوختم سوختم و شناختم که در این تو انم عبرا و نه رای فلان ذار و نزادم
و ان نار کی بیزار نمیدانم طالبم یا مطلوب محبم یا محتاج و از این تفکر واندوه سوختم نه
بیمارم اما بیمار این تفکر دارم انشخص گفت لو بزاری ایخوانسوخت گفتم بیما تا تو پیش اصحاب
برم و انا بیخبرت بوها نم گفت مرا دها کن که در بیخبرت سری دارم و در این تفکر و فی
واز و در گذشتم شبی در حوالی مسجد الحرام بوظائف عبادت مشغول شدم صباح
که نبت وداع خانه کردم بدم او کنار حطیم ایخوان سقیم را مرده بر دوش مبرند از ان حالت
ان یکی از صحرا نشینان سؤال کردم گفت عاشقان کشته کان معشوقند بر نیابید دشتکان او

حکایة عن کمال الدین بن عنان القشیری قال دخلت علی روضة مولنا امیر المؤمنین ع
فزرته و تحولت الی القبلة ثم مثلت فتعلق مسمار من الضریح المقدس بقبائی فمزقه فقلت
مخاطبا لامیر المؤمنین ع ما الطلب عوض هذا الا منک یا مولای و کان الی جنبی رجل یهودی
فقال لی مستهزئا انی ما یعطیک عوض الاقباء و دد یا فخر جنا من الزیارة و جئنا الحلة
و کان کمال الدین بن مشتم میر الحلة بریدان یذهب الی بغداد فخرج خادمه فقال علی

لشان ابن قشم انه امر ان يطلب كمال الدين فتوده ويخلعه قباء وردا لينفذه الى بغداد
لامر اراده فجئت فاخذ بيدي وادخلني الخزانة والبسني قباء وردا فاردت ان اقبل يده فابى
عليه واقبل كفه فنظر الي مغضبا فعرفت منه الكراهة ثم التفت الى خادمه مغضبا
وقال له طلبت فلانا فاين هو ومن هذا فقال الخادم انما طلبت كمال الدين القصيري
وشهد الجماعة الذين كانوا في مجلسه انه امر باحضار كمال الدين واعطائه الخلعة الوردية
فقلت ايها الامير ما خلعت انت علي انما هذه الخلعة خلعني اياها امير المؤمنين فالتمس
مني الحكاية فحكيتها له فخر ساجدا وقال الحمد لله الذي جعل هذه الخلعة ببدي

حكاية

شخصي بود كه مدتي در اعمال خلفاء دخيل بود و بكفايت مشهور و نام او مجد الدين
و مشهور بمهتري بود بعد از انكه مدتي بر ان گذشت و تبديل دولت و خليفه خليفه
ديگر شد او مهمل ماند و مدتي گذشت و از باد هاوفت و معطل و بيكار ماند
و آنچه داشت صرف كرد و تهي دست شد و بسن كهولت نيز رسيده بود
و از دلها و رسيده و از نظرها بازمانده و در امر خود متحير ماند ناچار كهنه جامه
باقي ماند از زمان عمل با بوي لاغري داشت كهنه زني گذاشته بران سوار شد
ببغداد آمد و بمنزلي فرود آمد دو روز ديگر بدر خانه رفت و نپرسيدند كه شايد عملي كه
سزاوار او باشد باو تفويض كردند و در خانه ماند و نپرسيدند آمده بصوب
دار الخلافه نزد وانه شد با همان بابو و جامه رعنا قب و نپرسيدند وانه شد و بدار الخلافه
رفت و در خانه تامل كرد تا وزيري آمده بان دنبال او داخل شد تا در خانه رفت و در
و نپرسيدند تو كيستي و چه مطلب داري شرح حال خود را داد و نپرسيدند و ترش كرده با
اعتنائي نكرده باز دو روز رفت و هيچ نپرسيدند خود آمد دو روز ديگر اول روز بهمان

وضع

وضع سوار شده بدر خانهٔ وزیر رفت و مزاحم او شد تا مراجعت وزیر چون باندرون
رفته بمنزل عود کرده تا سه یک دو ماه هر روز بیگاه رفتی و در برابر وزیر در مجلس
او نشستی و با او سوار شدی و رفتی و مراجعت کردی و چنان وزیر او را و متنفر شده
بود که از رؤیت او غضبناک گشتی و رؤیت او را بد دانستی بلکه بای خود
دیدی روزی بعد از عود هیری بمنزل خود شخصی را که با او معرفتی داشت طلبیده
گفت برو با هیری بگو زیاده ازین مرا بملاقات خود دیگر مدار اگر یکسال بمبانی علمی
نیست که بتو داده شود و انعامی هم بجهت تو در نزد من نیست برو شغلی دیگر بجهت
خود پیدا کن آن شخص میگوید نظر بمعرفت سابقه من با او مخالفت کشیدم چنین باو
پیغام دهم هزار درهم با یکدست خلعت خود برداشته نزد او رفتم و گفتم وزیر میگوید
حال از تو مخالفت میکشم این قلیل انعامی است بجهت گذران عیال تو حال بخانهٔ خود مراجعت
کن اگر علمی پیدا شود تو را طلب میکنم هیری چون این را شنید متغیر شد گفت بوزیر
بگو اگر ده سال بمانم تا علمی که سزاوار تو باشم نگیرم نخواهم رفت و هزار درهم را بجهت خود
نگاه دارم و هر روز خواهم آمد و ترا بخواهم کرد چون این بگو را شنید غضبناک شده
گفتم چه میگوئی وزیر چنین و چنان گفت و هزار درهم و رخت از خود من است گفت
هر چه هست جواب همان است من درهم و رخت را بر داشته نزد وزیر آمدم و گفت
را معروض داشتم وزیر بغایت رنجیده و غضبناک شد گفت اگر خود را بحلق کشد
نمیگذارم درهمی با او برسد و در عصر آن روز چون وزیر بیرون نامد شخصی بر در مجد
الدین وزیری از دشمنان قدیم وزیر بود و همیشه وزیر در اندیشهٔ آن بود که او را
شود و علی شایسته با او محول نماید او را احضار کرده بود تا همان عصر وارد شد

وزیر بیرون نامد

وزیر بشتاب تمام او را ملاقات کرد گفت فردا صبح حاضر باش که تو را بخدمت خلیفه برد
بعملی نزدیک نصب نمایم دوم دیگر هبیری با همان جامه و با بوق و دبدبه و تزاق هر دو امدن
بر در خانهٔ خلوت وزیر ایستاده و وزیر نیز در خانه حاضر بود چون وزیر بیرون امد ابتدا
ملاقات هبیری شده بغایت غضبناک گشته دو درهم کشید سوار شد بصوب
دار الخلافه فیروز هبیری را در در خانه ملاقات کرده او را بهمراه امدن بدار الخلافه کرد بعقب
نگریست دید هبیری نیز می اید بر تغیر او افزود گفت لعن الله الهبیری و در عرض راه هر
بغضب چند قدم از زیر چشم نگاه می کرد و در زیر لب میگفت لعنة الله علیک تا با این تغیر
در دار الخلافه از اسب فرود امده بحضور خلیفه شتافت و مکرر می گفت لعن الله
الهبیری چون خلیفه او را دید گفت در شب سوی از مصر امده و مکاتیب سیاه عمال
مصر غیر منضبط و ناچار هم از نصب امیری کافی بر عمل مصر همین دم یکی بگیر که صاحب
ووزانه کفایت و تدبیر باشد تعیین کن که تدارک او دیده شود وزیر خواست بگوید مجد الدین
دبیری حاضر است از غایت تکبر دگر هبیری از زبان او جست که مجد الدین هبیری
حاضر است در دار الخلافه خلیفه گفت مجد الدین هبیری دنده است گفت بلی گفت
کفایت او مشهور و سزاوار تر ان و باین عمل کسی نیست من طالب او بودم وزیر گفت
او حاضر است لیکن مطلب من مجد الدین دبیری بود خلیفه گفت دهبیری بگو گفت
او را مؤنهٔ سفر نمانده و تهیهٔ که لازم است او را میسر نیست گفت صد هزار دینار
از خزانه هبیری بستانند بجهة تهیهٔ سفر وزیر گفت دیون بسیار و خرج عیال او را
از کار افکنده و دماغ او افسرده شده است خلیفه گفت صد هزار دیگر بجهة
ادای دیون و مؤنهٔ عیال باو بدهند وخادمی را گفت هبیری را حاضر کن تا ببینم هبیری

هبیری را

میبری را بمحضر خلیفه مسرور و بخلع فاخره مخلع و دهما نساعت منشور ایالت مصر
بجهة وصادر و وارد بیت هزار دینار بجهة نفقه سفر و سایر ضروریات باو عنایت
شده بیرون آمده و میبری در عقب او روان مراجعت کرده بصوب هرو و ذهبی بمنزل
خود رفت قال السید العالم علی بن عبد الحمید النجفی فی شرح مصباح الشیخ الطوسی
عند بیان ما روی ان من قرء فی لیلة ثلث و عشرین من شهر مضان سورة القدر
الف مرة لا یصبح فهو شدید الیقین بالاعتراف بما یختص بنا قال کنا جماعة فی لیلة
بسفر صبا حها عن یوم الخمیس ثالث و عشرین من شهر مضان سنة ثمان و ثمانین و سبعمائة
فی الجامع الشریف بالکوفة معتکفین علی ذکر فلما فرغنا من الصلوة اخذنا فی قراءة
سورة انا انزلناه الف مرة فنام بعضنا فلهیناه و اذ عجنا و لم یزعج و نام فلما فرغنا من
القراءة اخذ کل واحد منا مضجعه فرایت فی النوم و لقد کان نوم غیر غالب بل هو قریب
من الستر کان بابا قد فتح لی و رایت فی السماء و فی الارض و خرج منها جماعة علی هیئات
حسنة فاقبلوا علی یقولون الزم بائمتک المعصومین فهم الاعلام الهداة الاکارم الثقات
السادات البررة و الاتقیاء الستر قالا نجم الزهر و الاوابون الغر و الی غیر ذلک من المکارم
فلما اصبحنا قصصت المنام علی اصحابی فقال لی رجل الذی نام عن القراءة و انا رایت
فی منامی شیئا من الاعراب بعضن بیلا فاقلنا النشا بالدنیا و النبل بالسواد و الحمد لله
قال ابن الجوزی فی تاریخ ان الرباب بنت امرء القیس تزوجها الحسین علیه السلام
فولدت له سکینة و کان بها حبا شدیدا و کانت الرباب معه یوم الطف فرجعت
الی المدینة مع من رجع فخطبها الاشراف من قریش فقالت لا و الله لا یکون حمو امرءة بعد
ابن رسول الله ص و عاشت بعده ص سنة اشهر لم یظلها الی ثمانت فی اعلام الاعلام

قيس بن عاصم الذى قال رسول الله وحقه انه سيد اهل الوبر كان عاقلا حليما ومن حلمه ما
حكاه الاحنف بن قيس قال رايته يوما قاعدا بفناء داره محتبيا بحمائل سيفه يحدث قومه
اذ اتى برجلين بحبل مكتوف ورجل مقتول فقيل له هذا المكتوف ابن اخيك والمقتول
ابنك قتله ابن اخيك قال الاحنف فوالله ما استقام من مكانه ولا قطع كلامه فلما
كلمه التفت الى ابن اخيه فقال بئس ما فعلت اثمت بربك وقطعت رحمك وقتلت
ابن عمك ثم قال لابنه الاصغر قم يا بنى وحل الكتاف عن عمك وادفن اخاك وسق الى امك مائة
من الابل دية ابنها **فى كتاب** المستطرف ان ام عمرو بن العاص كانت بغيا عند عبد
الله بن جزعان فوطئها فى طهر واحد ابو لهب بن امية بن خلف وابو سفيان بن حرب والعاص بن
وابل فولدت عمرا فادعاه كلهم فحكمت فيه امه فقالت هو للعاص لانه كان ينفق
عليها وكان عمرو اشبه بابى سفيان وقال هشام بن محمد السائب الكلبى ان معوية
كان لاربعة وكانت امه من البغايا المعلمات وانام بن يد بن معاوية مكنت عبد
ابيها من نفسها فحملت بيزيد وقال ابن الطلحة والزبير كانا من عنز ابيهما فائدة
ان القرشى كل من ولده النضر بن كنانة وبين النبى ﷺ وبين النضر اثنى عشر ابا قال الكفعمى
جهود الشيعة يزعمون ان قتل عمر بن الخطاب فى تاسع ربيع الاول وليس بصحيح قال
محمد بن ادريس فى سرائره من زعم ان قتل عمر بن الخطاب فيه فاخطا باجماع اهل التواريخ
والسير وكما قال المفيد فى كتاب التاريخ وانما قتل عمر فى يوم الاثنين اربع ليال بقين
من ذى الحجة سنة ثلث وعشرين من الهجرة بنص على بن ابى طالب صاحب الغرة وصاحب المعجم
صاحب الطبقات وصاحب كتاب مسار الشيعة وقال ابن طاوس الاجماع حاصل من
الشيعة والعامة **فى الكشكول** كوشيار در زيج جامع اورده كه او را تاريخ طوفان نوح

على ذلك

تا پنج شنبه غره محرم سال هجرت ۳۲۲۵ سال و ۴۸ روز است فائده الصحاح
الستة اهل السنة هي موطا مالك بن انس مقتدى المالكية وصحيح مسلم بن حجاج النيسابوري
وصحيح ابي عبد الله محمد بن اسمعيل البخاري وصحيح ابو داود السجستاني وصحيح الترمذي وصحيح
النسائي والجامع بين الصحيحين ابو عبد الله محمد نصر الحميدي والجامع بين الصحاح الستة
هو ابو الحسن رزين بن معوية بن عمار العبدري الاندلسي وابن العربي هو ابو بكر محمد
محمد المعروف بالشافعي الجهادي الواسطي اعلم ان ابن مرجانة هو عبد الله بن زياد وزياد
ابوه فان مرجانة احد جدات زياد كما ذكره شيخنا الطبرسي في اعلام الدين اعلم ان ابا جهل اسمه
عمرو كنيته ابو الحكم سماه المسلمون ابو جهل وابو لهب اسمه عبد العزى وكناه ابوه بذلك
لحسنه وجمره وجهه اعلم ان مقداد بن الاسود هو مقداد بن عمرو بن ثعلبة واخذ الاسود
ابن عبد يغوث ابنا فنسب المقداد اليه ذكر جميع ذلك في كتاب اعلام الصحابة من الاعلام
الى ظاهرها لا يخرج عن اجمال ما رواه ثقة الاسلام في الكافي والشيخ في تهذيبه باسناده
عن عبد الرحمن بن الحجاج البجلي ونقله في الوافي في كتاب الشهادات في باب الشاهد الواحد
واليمين المدعى عليه عن ابي جعفر ع قال بعد كلام ان عليا ع كان قاعدا في مسجد الكوفة فمر
به عبد الله بن فضل التيمي ومعه درع طلحة فقال له ع هذا درع طلحة اخذت غلولا يوم البصرة
فقال لعبد الله بن فضل فاجعل بيني وبينك قاضيك الذي رضيته للمسلمين فتجعل
بينه وبينه شريحا فقال علي ع هذا درع طلحة اخذت غلولا يوم البصرة فقال شريح هات
على ما تقول بينة فاتى بالحسن فشهد انها درع طلحة اخذت غلولا يوم البصرة فقال
هذا شاهد ولا اقضي بشهادة شاهد حتى يكون معه اخر فقال فدعا قنبرا فشهد بها درع
طلحة اخذت غلولا يوم البصرة فقال شريح هذا مملوك ولا اقضي بشهادة مملوك فغضب

على عليه السلام وقال خذوها هذا قضى بجور ثلث مرات قال فتحول شريح عن مجلسه ثم قال لا
اقضي بين اثنين حتى تخبرني من اين قضيت بجور ثلث مرات فقال له ويلك اني لما اخبرتك انها
دفع طلحة اخذ غلوا فقلت هات على ما تقول بينة وقد قال رسول الله ص حيث ما وجد غلول اخذ
بغير بينة فقلت رجل لم يسمع الحديث في هذه واحدة الى اخر الحديث في اخره ويحك امام المسلمين
يؤتمن من امورهم على ما هو اعظم من هذا اقول الغلول الخياط ونحوه ربما يخص بالخياطة في الغنيمة
وموضع الاشكال تخطئة ع شريحا في طلب البينة معللا بقول رسول الله ص مع انه انما يتم على
فرض علم شريح بكونه غلولا واذا لم يعلم ذلك فكيف ينفع سماعه الحديث ومن الاحاديث التي
لا يخ عن اشكال ما رواه في الكتابين المذكورين ايضا بسنديهما عن سماعة قال سالت ابا
عبد الله ع عن شهادة اهل الملة قال فقال لا يجوز الا على اهل ملتهم فان لم يوجد غيرهم
جازت شهادتهم على الوصية لانه لا يصلح ذهاب حق احد وقريبة منها صحيحة ضريس الكناسي
والحلبي وموضع الاشكال هو قوله لانه لا يصلح اه ووجه الاشكال من ثلثة اوجه احدها
ان اصل هذا التعليل لا يخص بالوصية بل يجري في غيرها ايضا ثانيها ان المفروض
عدم العلم بالحق الا من هذه الجهة وهذه الجهة ايضا لا يفيد العلم فمن اين يعلم ان ما اثبتها
به حق ثالثها ان للواو ثانيا حقا فلعله يذهب بقبول هذه الشهادة **حديث**
مشكل وكذا شيخ الطائفة في التهذيب بسنده المتصل عن هرون بن خارجة وغلة الوافي
في باب النوادر من ابواب وجوه المكاسب قال قلت لابي عبد الله ع ادخل الحمام بالليل
على ان اخذ من كل الف سنة قال حساب لاخر للاخر **ايضا** حديث مشكل وكذا شيخ الطائفة
في التهذيب بسنده المتصل عن عبد الرحمن بن ابي نجران التميمي عن رجل قال سالت ابا
الحسن ع عن ثلثة نفر كانوا في سفر احدها جنب وثانيها ميت وثالثها على غير وضوء وحضرت

حضر الصلوة
ومعهم من الماء ما يكفي
احدهم هل يجزيهم ان يتوضوا كلهم او يتيمم
بعضهم ويدع بعضهم الذي عليه
الجنابة فعل ان الغسل اكثر فرضه فيجزيه
وصول الغسل والتيمم للاخر
فعل الاشكال في التعليل
جاز بوجه ان يكفي الكل والتيمم
الوضوء ايضا كفى الكل والتيمم
مع بقضه فيها
جاز بوجه ان يكفي الكل والتيمم
فعل ضعف الغلو وغلة الكلام
هشيم بن غرقدة عن قوله تعالى فاغسلوا
ابا عبد الله عن قوله الى المرافق قال
وجوهكم وايديكم الى المرافق
هكذا وصفه فامر يده من المنكب الى المرفق
فقال ليس هكذا انما عنى بها
فاغسلوا وجوهكم وايديكم
من المرافق امر يده من مرفقه
الى اصابعه قال

قال صاحب الواني بيان يعني ان تنزيلها بيان المفسود وذ الغسل كما اشرنا اليه في تفسير الآية انتهى وضع الاشكال ذلك البيان كما لا يخفى من الاغلاط التي وقعت لصاحب مجمع البحرين انه في مادة شهد بعد ما بين معانيها ومعنى ما يشتق منها من الثلثي هو والشهادة قال وشهد الخ حضر معروف وفرغ ايضا انه من مادة شهد مع انه مقرر شاهد هذا اي حب الملك ومن الاغلاط الفاحشة التي صدقت عن مؤلف اخيتا وات البلعج في بيان معاني الادوية والمعاجين ونحوها وكيفية تركيب المعاجين ان بعض مترجمي المفرزات من الادوية الى الفارسية في بيان اسفرم قال وبقولة شا اسفرم وجسفرم وجم هو سليمان يعني اسفرم شا هسفرم كوبند يعني اسفرم شا وجم اسفرم نيز كوبند يعني اسفرم وجم وجم عباد از سليمانا پيغمبر پرسيد يعني اسفرم سليمانا وصاحب اختيارات واو وجم هو سليمان داود عطف تصور نموده وجم هو سليمان دانيز بكي از الفاظ كرفته ودر بيان ريحان ميكويد ريحان داود اشاه سفرم وجم سفرم وجم هو سليمانا نيز كويند ومن الاغلاط الواقعة لصاحب مجمع البحرين انه قال في مادة خفت بعد بيان قوله تعالى ولا تخافتها وقوله تخافتون وانه من التخافت الى قوله يستخفون من الناس ولا يستخفون من الله وهو معهم هو من الاستخفاء يعني الاستتار اي يستترون من الناس ولا يستترون من الله انتهى فخلط بين مادة الخفت والخفاء **فائدة** دعا جليل القدر مجرب ذكره في مزار البحار ومنقولا عن الكافي باسناده عن عبد الاعظم الحسني قال دخلت على ابي عبد الله عليه السلام فقلت جعلت فداك اني اريد ان اخرج فادع لي قال ادعو لي من اخرج اعلى اذا نزل بانسان فزع الى رسول الله صلى الله عليه وآله وصلى ركعتين اهدى بهما الى رسول الله صلى الله عليه وآله قلت كيف اصنع قال تغتسل وتصلي ركعتين تستفتح فيهما استفتاح الفريضة وتشهد فيما تشهد الفريضة فاذا فرغت من التشهد سلمت قلت اللهم انت السلام ومنك السلام واليك يرجع السلام اللهم صل على محمد وآل محمد وبلغ روح محمد مني السلام وارواح الائمة الصادقين مني السلام وارد على منهم السلام والسلام عليهم ورحمة الله وبركاته اللهم انها بين يدي

الوكيل ... ملتزم ... الله ... وقيل ... الحاجات ... الاسم ... الاعظم ... الاول ... الاكبر ... الاجل ... الاوحد ... الذي ... اذا ... دعي ... به ... اجاب ... وعلى ... كل ... شيء ... قدير ... اللهم ... انك ... تعلم ... ما ... في ... نفسي ... فلا ... اسأل ... عن ... نفسي ... وانك ... تعلم ... حاجتي ... فاسألك ... بحق ... محمد ... وآل ... محمد ... ان ... تصلي ... على ... محمد ... وآل ... محمد ... وان ... تفعل ... بي ... كذا ... وكذا ... قال ... ابو ... عبد ... الله ... عليه ... السلام ... فوالذي ... بعث ... محمدا ... بالحق ... ما ... لبثنا ... ان ... قضيت ... حاجتي

هو
الله تعالى شأنه
اعلم ان هذا المجموع الكبير
الفوائد والمؤلف الخطير الفرائد المتضمن
لأنواع البدائع المسمى بخزائن
اشتمل على ما تستلذ به الاسماع وتميل اليه الطباع
يروق عند الخاطر طرز الدلال ويشحذ الذهن لدى
عرض الكلال من حكاية انيقة معجبة وعلوم
كثيرة غريبة غالية واشعار رائقة مطربة وغرائب
حكم جواهرها الاثمان وامثال عقولا اليها مرزبة بقلائد
العقيان واخبار تسرها الخواطر وتقر برؤيتها النواظر لقد
اقر الله عيونكم ايها الطالبون لفنون اللطائف الدقيقة والظرائف
الشريفة بطبع هذا الكتاب المستطاب الذي لم تبلغ الى ذلة يده ولى الالباب
الأيشق الانفس وهذه الكتاب من مؤلفات العالم الفاضل و
النحرير الكامل المشهور الافاق المنتفع على فضله
الأتقى المحقق الرباني والمدقق الصمداني الوحيد
الفاضل الذكي
الفريد البقي
طاب الله ثراه وجعل خطيرة القدس مأواه بسعي
واهتمام اقل الخليقة بهجو المغفور المبرور ملا
زين العابدين ميرزا محمد الخوانساري
والاصفهاني المسكن
١٢٩٥

893.78
N164

DEC 26 1963

COLUMBIA LIBRARIES OFFSITE
CU58886516
893.78 N164
Khazain bi sai va ih